

تاج اللغات جامع

پنستو

مرتبہ

مشتاق مجروح یوسفزئی

تاج کھنٹی لمیٹڈ

۱۱۰ کراچی روڈ

پشاور شاخہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ

عرض ناشر

د خپلې مورنۍ ژبې سره مینه یو فطري څیز دی هر بنده دا غواړي چې په خپله ژبه کښې لیکل او لوستل وکړي بل د ټولو نه غټه خبره دا ده چې په خپله ژبه کښې د نورو ژبو په نسبت علم ډیر ژر زده کیدای شي. له دې وجې نه د دې ادارې دوخت د سره دا کوشش پاتې شوی دی چې خپلو پښتو وروڼو ته په خپله ژبه کښې علم ور ورسوي. په دغه لړ کښې مونږ د دې ادارې له خوا ډیر اهم او غټ غټ دیني کتابونه چاپ کړي دي چې پکښې د احادیثو د مشهورو کتابونو لکه ترمذي شریف، مشکوٰۃ شریف، مسنن ابن ماجه پښتو لړجمې، په تفسیرو کښې د معارف القرآن پښتو ترجمه، آسان تفسیر، هدایه، اسلامی فقه او نور ډیر کتابونه شامل دي. مونږ د خپلو پښتو وروڼو ډیر شکرگزاره یو چې هغوی دغه کتابونه خوښ کړل. د هغوی دغه خوښه، ډاډگیرنه او د علم تنده مونږ دې خبرې ته هڅوي چې مونږ خپل دغه کار او مشن جاري وساتو او چې خومره زمونږ نه کیدای شي دومره علمي کتابونه پښتو ژبې ته منتقل کړو چې د پښتو د علم تنده ماته کړو ان شاء الله تعالی. هم په دغه سلسله کښې دا اداره دا خل خپلو پښتو وروڼو ته د پښتو یوه ډکشري د

“تاج اللغات پښتو”

په نوم وړاندې کوي. امید دی چې زمونږ د نورو مطبوعاتو په شان به دا کوشش هم زمونږ محترم لوستونکي خوښ کړي.

ډکشري مرتب کول یو گران او محنت طلب کار دی. دا د ډیر کم راټول زیار او

پام لرونې متقاضي وي. مونږ په دې ډكشري كښې تر خپله وسه زيار ايستلې دى چې
 زيات نه زيات لغات راواخلو خو بيا هم انسان عاجز دى كه څه ټكي (الفاظ) زمونږ نه
 پاتې شوي وي نو د هغې ډقدر منو لوستونكو نه بخښنه غواړو. كه د املا څه تيروتنې يا
 سهوې شوې وي كومه چې د بشريت تقاضا ده نو د هغې دپاره هم معذرت غواړو او
 گرانو لوستونكو ته خواست كوو چې كه د املا څه غلطۍ د دوى په نظر راغلې نو
 مونږ ته دې په گوته كړي چې په راتلونكي ايډيشن كښې مونږ د هغې تصحيح وكړي
 شو.

ضياء الدين

ناج كېڅ خانه قصه خواني پښتور

- ۱: الف، د پښتو ژبې د حروف تهجي وړومبې حرف چې د ابجدو په حساب یی قیمت یو (۱) دی.
- آب**: اوبه، خوله، اوبنکې، عرق، عزت، حیا، قدر، ابا: پلار، پلار ته د خطاب کولو په وخت ویلې شي.
- ابابیل**: اصل معنی یی ډله، ټولې او سیل ده او یو خاص مرغی توکمری، توکمری معنی یی غلط العام ده.
- اباد**: جوړ، ودان، هغه کال چې بارانونه پکښې ډیر وي.
- ابادي**: د سړو شمیر، کلې، باندېه، سوکالي، ښیرازی.
- اباسیند**: د سیندونو پلار، اباسین، د پښتنو په علاقه کښې دیو لوی سیند نامه.
- ابائي**: پلار نیکه سره متعلق، د پلرونو او نیکونو سره متعلق.
- ابهاشي**: اوبه نوستل، د اوبه خور په معنی مستعمل دی.
- ابتداء**: شروع، آغاز، اول سر، بنیاد.
- اتر**: اوتر، پریشان، میرات، بې خوږه، غریب، خوار، ناقص، خراب.
- ابتلا**: آزمائش، از میښت.
- ابته**: حبطه، فضول، بې خایه، گنده، خراب، لرلې، پلټ.
- ابجد**: جمل، د عربي د حروف تهجي ښکاره کونکي لفظونه، ابجد، هوز، حطي، کلمن، سعفس، قرشت نخذ، ضغط او هر یو عدد خپل خپل قیمت لري.
- آب حیات**: د ژوند اوبه، هغه اوبه چې دهغي متعلق مشهوره ده چې په څښلو یی ابدي ژوند حاصلیږي.
- ابله**: نه ختمیدونکې وخت، تل تر تله، همیشه، ابر: ورېځ، ورېځه.

ابرار : نيڪان، پاڪ،

کوي.

پاکيزه، پاڪ خلق.

ايره : د استر متضاد، د

غير کڻي کپري پورتنی مخ،

غلاف. يقين، اعتماد، اعتبار.

ايري : دير نرم خيز، اوبو

کښي پوست شوی خيز، دير

خوړين.

آب زمزم : د زمزمو اوبه،

په مکه مکرمه کښي يوه

خاص چينه ده چې د

حضرت اسماعيل عليه

السلام دپاره خرگنده شوې

وه.

ابشار : هغه خامې چې د

غره يا بل وچت خامې نه اوبه

بنک. راپريوخي. جرړې،

پارچاوم.

ابلاغ : پيغام رسونه.

ابلق : تور او سپين. جغر

ابلن : اېژن، اوبه لرونکې،

نم لرونکې.

ابنائی : د اوبو هغه خامې

چې دوه وچې سره جدا

ابواب : بابونه، دروازې،

آب و تاب : شان و

شوکت.

آب و دانه : روزي، رزق،

خوراک څښاک.

آب و هوا : موسم، د يو

خامې طبعي حالت.

ابهام : هغه بيان يا تحرير

چې وضاحت پکښي نه وي.

غير واضحه.

ابه خور : زمکه يا باغ اوبه

کول، پتې سیراب کول.

آبي : د اوبو سره متعلق.

آوي. دللمې متضاد، شين

رنگ.

ابيات : شعرونه، د بيت

جمع. کورونه، خونې.

ابياري : اوبه خور کول.

فصلونو ونو بوټو ته اوبه

ورکونه.

ايبانه : د اوبو ټيکس. د

اوبه خور په بدل کښي چې د

حکومت له خوا کوم ټيکس

- اڄسٽي شي.**
اڄي: مور. مور ته د خطاب
 ڪلمه. هرې مشرې بنڄي ته
 د درناوي ڪلمه.
اڄلي: ڪنڄل، بدرد وٺيل،
 پوڄي خبري، سپڪه خله
 خوڄول.
اڄو ته: البته، اڄو لڳي، پرمخ.
اڄيم: اڄيم، اڄيون، يو نشه
 آور مواد چي د خشخاشو د
 ڊوڊي نه حاصل ٿي.
اڄيمي: په اڄيمو اموخته
 شوم، اڄيم خور، ترياکي.
اڄنيز: د نيمي روپي سڪه.
 پنڄوس پيسې.
اڄار: د اعتبار مڃڻ شڪل.
 د خالي او ڪل تر منڇه ورځ.
 اڄوار.
اڄاد: يو کيدنه، اتفاق.
اڄره: هغه لوم د خاورو
 جوڙ بناٺڪ چي هغي ڪڇي
 د گاني نه گرم شربت اڄوي
 او چڪي پڪڇي ٿري
 جوڙوي.
اڄري: د خبري تابع مهمل
 لکه خبري اڄري.
اڄش: هور، اور.
اڄشگر: هغه ڄيڙو نه چي
 ڊيڙر اور اخلي.
اڄشين: اور سره متعلق. د
 اور سره نسبت لرونڪي.
اڄصال: يو ڄاڻ ڪيدل،
 سره لڳيدل،
 وصليدل. رسيدل.
اڄفاقا: تصادفاً، ناڄاپه.
اڄفاقي: ناڄاپي، ناگهاني.
اڄن: د پښتنو قومي گڏجاڻي.
 شور، زور، غوغا.
اڄوار: د خالي نه پس
 راتلونڪي ورځ. اڄوار.
اڄوب: د اوږو جوڙ شوم
 يو نرم خوراک. ليتي، بي
 مزي خوراک.
اڄه: له اوږو نه زيات او د نهو
 نه يو ڪم.
اڄيا: اڄيا او لس. له نوي نه
 لس ڪم. (۸۰)
اڄت: وڙو ڪس دکان. د اڄي

- اسم تصغير.
- اتاری :** برج، مورچی
- لرونکے برج، حفاظت گاہ.
- اتال :** معطل، خنیدلے، ایسار.
- اتالول :** ایسارول، معطلول. خورد سائل، له کاره ویستل.
- اتاله :** یرغل، حملہ، پریشانی. پہ ختلہ مال خرخول. دلی، تپ. د کور سامان، بیکارہ خیزونہ.
- اتالیدل :** ایساریدل، پاتی کیدل، معطل کیدل.
- ات ست :** وگوری اتہ ستہ. خپلو کنبی پہ خہ خبره اتفاق. رعایت. صلاح.
- اتکل :** چل، هنر، گمان، خیال، تخمینہ، اندازہ.
- اتکلول :** اندازہ لگول، گومان کول، خیال کول.
- اتکلیدل :** اندازہ لکیدل، تخمینہ لکیدل.
- اتکی :** د ماوروستی او د مگر ورومی اتہ ورخی چي یوه خاص هوا پکنبی لگی.
- اته :** اتیرن شوي تارونہ، د تارونو گونجی. میدہ اورہ، آتا.
- اته ستہ :** ات ست، برابریده.
- اتہی :** د تارونو گونجی، چي دانگریزي 8 شکل ی اختیار کرے وي.
- اتیرن :** هغه آله چي د سپنسو اتہی پرې جوړیږي. خربنه.
- اتہی وال :** د اتہی خاوند، دکاندار.
- اتہی :** وړوکی دکان، هتی.
- اتاله :** د کور سامان، کالی، اسباب.
- اتار :** د اثر جمع. نخبني.
- البات :** ثابتونه، دلیل راوړنه، سپیناوم.
- الر :** نخبنه، نېنانه، نتیجه. رساله، کتاب.

- الري :** فائده من، اثر
لرونکے، باتریا، پاکل،
لیونے، دیوانہ.
- اجابت :** قبول، قبولیت.
لومے بول.
- اجاره :** د جائداد فصل
وغیرہ دیو خاص وخت
دپازہ د خه رقم په عوض
کښې د اخستلو ورکولو
تیکه.
- اجار :** وران، برباد، ویجاړ.
غیر آباد.
- اجازت :** منظوري، اذن،
اجازه.
- اجازه :** منظوري، د تعویذ
یا دم وغیرہ اوده.
- اجتماع :** غونډه، گڼه، یو
خامے کیدنه.
- اجتناب :** ډډه کونه، ځان
ساتنه، ځان بچ کونه.
- اجتهاد :** کوشش کول،
لتون کول، سعی کول.
- اجداد :** د جد جمع. نیکه
او د نیکه نه پورته پیری.
- اجر :** عوض، بدل، ثواب.
- اجرت :** مزدوري، قیمت.
- اجرتي :** مزدور، هغه سره
چې په پیسو قتلونه کوي.
- اجر :** مشرقي پښتونخوا
کښې وسیدونکے یو قوم چې
خاروي ساتي.
- اجل :** د بل زمکه
خوړونکے، برخه خوړ. د
مرگ نیته.
- اجمال :** د تفصیل متضاد،
خلاصه، اختصار.
- اجناس :** څیزونه، شیان،
اشیاء.
- اچاپت :** د کاندانه په
قرض د سودا راوړلو
حساب.
- اچار :** په سرکه، د شر شمو
تیلو یا شوملو کښې محفوظه
کړې شوي سبزي یا میوه.
- اچول :** گوزارول، ایښول،
بهر ته راوښکل، دننه کول،
ماده باندې نر څیژول.
- اچی :** د غوا گانو یو قسم

چې په قدوره او د پيو	ضرورت.
ور کولو مړنې وي.	احتياط : خیال، فکر، پام.
احاطه : راگيرونه. د جيل	احد : يو، بې شريکه. د
بيله بيله حصه. غولۍ،	خدای پاک نوم.
صحن.	احساس : په پنځو حواسو
احباب : د حبيب جمع،	کښې له يو يا زياتو نه کار
دوستان، اشنايان، ياران.	اخستلو په ذريعه څه څيز
رفيقان.	معلومول.
احتجاج : په سختی سره	احسان : ښېگړه، نیکي.
د څه خبرې يا کار نه انکار	احقر : د حقير اسم تفضيل
کول او دهغې خلاف اواز	ډير زيات سپک، د انکسار
وچتول.	له وجې د ځان دپاره
احتراز : ځان ساتنه،	استعمالیږي.
څنگ کونه، ډډه کول.	احکام : قانون، دستور،
احترام : تعظيم، عزت	آئين، روش.
کول،	احمد : ډير زيات حمد
احتساب : حساب	کونکې. د رسول کریم صلي
اخستل، جاج اخستل.	الله عليه وسلم نوم مبارک.
احتلام : په خوب کښې	احمر : سور، سور رنگ.
مني خار جیدنه، غسل فرض	احمق : ناپوهه، بې وقوف،
کیدل.	نادان.
احتمال : امکان، امید،	احوال : حال، حالت، د
ګومان، شک.	حال جمع.
احتياج : اړتيا، حاجت،	احول : کانه، کارپنگ،

لنډونه.

اختصاص : خصوصیت.

ځنې علمونو کښې
خصوصي مهارت.

اختلاط : یو ځای کونه،

ګډونه.

اختلاف : مخالف کیدنه،

د اتفاق متضاد.

اختلال : خرابوالی، خلل

پیدا کیدنه.

اخته : مصروف، لګیا، اړم،

مبتلا. خصي، هغه نر څاروی

چې ټکولې شوی وي.

اختیار : وس، طاقت، قابو،

خوښه، واک.

اختیاري : د خوښې، د

مرضې، د خپلې طبعې.

اخله : اخستنه، نتیجه

ایستل، نیول.

اخځ : په نتیجه کښې پاتې،

وروستو، حد، ژی، قیامت،

اخځ.

اخراج : ویستنه، لرې

کونه، خارجول.

جفر.

اخ : د څه افسوسناکې او

دردناکې پیښې په وخت کې

اختیاره د خپلې نه راوتونکې

کلمه.

اخبار : د اسلامي شرعې

اصطلاح کښې د رسول

اکرم صلي الله عليه وسلم

احادیث. هغه پرچې چې

پکښې د مختلفو ځایونو

خبرونه لیکلې شي. ورځپاڼه.

د خبر جمع.

اختتام : خاتمه، پای،

انجام. اخر.

اختر : د شوال په ورومې

او د ذي الحجه په لسمه

ورځ د مسلمانانو د

خوشحالی جشن چې

ورومې وروکې او دویم

لوی اختر نومېږي. ستور.

اختراع : له ځانه نوې څیز

پیدا کول، ایجاد کونه،

دروغ جوړونه.

اختصار : خلاصه کونه،

اخراجول : خارجول، ويستل،	اخلاق : د خلق جمع، ښه خويونه او عادتونه.
آخورت : قيامت، هغه دنيا، هغه عالم چې پس له مرگه به پکښې جزا او سزا ورکولې شي.	اخوا : د هغه خوا مخفف، په هغه طرف.
آخري : وروستۍ، آخر سره متعلق.	اخوا دینخوا : اېله دې پله، هغه خوا دغه خوا.
آخستل : پورته کول، په لاس کښې وچتول. په قيمت تر لاسه کول. غوره کول، خوښول. خرنيل، په قینچې لرې کول.	آخوت : ورورولي، وروري.
آخبلې پخبلې : اوږه آخښنه او روټی پخونه.	آخور : د خاروؤ د گیاه د خوراک دپاره جوړ شوی ځای.
آخښنه بخښنه : د بیلیدو په وخت یو بل ته ورکړي راکړي بخښل.	آخون : د حومات استاذ، معلم، شاعر.
آخطار : وېرول، تهدید، په غور وینه.	آدا : نار، قیج، مکیز،
آخلاص : د زړه صفائي، بې غرضه دوستي،	آداب : د ادب جمع.
آخلاصي : سپین زړی، اخلاص من.	آدارت : د اخبار یا رسالي ایډیټري.
	آداره : دفتر، کار کونکې ټولې، څانگه، شعبه.
	آداریه : د اخبار یا رسالي سرمقاله چې د ایډیټر له خوا لیکلې شي.
	آداکار : د ډرامې یا فلم کار کونکې. ایکټر.

- ادب** : حیا، پرده، تربیت، پالنه. تهذيب، سلیقه. نظم و نثر. د مشرانو د درجې خیال ساتل.
- ادبیات** : د ادب علم، لیکلي شوي کتابونه. د ادبي جمع.
- ادراک** : پوهه، قابلیت، فهم، درک لگونه.
- ادغام** : د یو جنس دوه توري په خپلو کښې یو ځای کونه.
- ادل بدل** : بې نظمۍ، بې قاعدې، گډوډ. د څیرو یو یو تر بله تبادله، ورکړه راکړه. د نرانو تر منځه جنسي تبادله.
- ادم** : بنیادم. د ادم څوم.
- ادمیت** : انسانیت، سریتوب.
- ادلې** : د اعلي متضاد، لږ، کم، بې قیمت، د کمې درجې والا.
- ادو بدو** : پرسیدلې، تېدلې، د دېله، د زهرو په وجه پرسیدلې.
- ادوم** : د زنگون نه تر مغني پورې برخه. پتون. ورون.
- ادیب** : استاذ. د ادب خالق. ادب تخلیق کونکې.
- ادیبه** : قبرستان، مقبره، ادینه : د زیارت ورځ. د جمعې ورځ.
- ادی** : د پلار یا د مور مور، نیا. بودی ښځې ته د خطاب تور.
- اديله** : نیمه پیسه. د تیرې زمانې یوه معمولي سکه.
- ادانه** : تکیه، اعتماد. چت یا دیوال ته د اړم لگولو دپاره استعمالیدونکې ستن.
- ادرقي** : اړېمې، د خوړلو څښلونه پس د کومي نه په ځلې راوتونکې اواز.
- اده** : د لارو موټرو د ودریدو ځای. د ترکان د رندې لاندې د کار تخته د دمې ځای. د بدکاری

خامې . دده، اړخ.	اړبشه : اوربشه. د اوږي مشهوره غله.
اډي : هغه غونډاري چې په مری کښې پيدا کيږي.	اړپوز : د خاور پوزه خله، د بنيادم غهره.
اډي : د زمکې يوه حصه.	اړت : پلن، پراخ،
هغه زمکه چې کرونده کړي د بچو په نامه خلاصه کړي	اړتداد : له اسلامه اوږېدنه،
اذان : د مانځه دپاره د رابللو اواز. بانگ،	د مسلمان کيدو نه پس بيا کافر کيدل.
اذن : اجازت، اجازه، رضا، د دم درود اجازه.	اړتعاش : رپيدل، له غصې يا کمزورۍ نه د لاس او پښو رپيدل.
اذيت : تکليف، کړاو.	اړتقا : درجه په درجه ترقي کول، په بره ختل.
اراده : د انتخاب اختيار او فيصلې کولو قوت او صلاحيت او د هغې استعمال.	ارتکاب : په يوه اراده عمل کول. گناه يا جرم کول.
ارام : د حرکت نه سکون ته منتقلي. د حرکت متضاد. قلازمې.	اړتول : پراخه کول، پيلول، وسعت ورکول، وسيع کول
ارائش : ډول، سيگار، بنډاسته کونه.	اړتینه : بنځه، عورته،
ارباب : درې جمع، پالونکې. د مومندو او خپلو داؤدزو او کاسيانو د خانانو لقب.	اړتيدل : پراخيدل، پلنيدل، وسعت اخستل،
	اړت : د کوهي نه د اوبو راويستلو دپاره جوړه څرخي

چي لوٽڪي پڪڻي لڳيدلي
وي او عام طور سره د ڌارو
په ذريعه گر خول شي.

اردو : د پاڪستان سرڪاري
ڙبه. لڻڪر، فوخ.

ارزان : ڪم قيمته. د گران
متضاد.

ارزائي : د قيمتونو ڪم، د
گرائي ضد

ارزو : خواهش، ارمان،
تما

ارزومن : ارزو لرونڪي،
خواهش لرونڪي.

ارڙمي : اڙقي، د خوراک
نه پس د خلي نه راوتو ٿي
اواز.

ارسال : استول. ليڙل.

ارشاد : حڪم، هدايت، لار
بنئينه.

ارغشي : خراشڪي،
اخرشي، بلغم.

ارغند : د گوتو د بندونو
هلوڪي

ارغوان : د سور رنگ يو

گل.

ارغی : کٺه، سوپره، مقعد.

ارگجه : گڏوڏ، مخلوط،
ديو مرکب عطر نوم.

ارگودمي : ديوي لوبي
نامه چي پڪڻي يوه پڻه په

لاس ونيسي او په بله پڻه په
توپونوخي.

ارلگ : چورلٽ، بيخي له
موند. له بيخه، اړخ.

ارمان : د خواهش د نه
پوره کيدو په نتيجه ڪښي د

محرومي احساس،

ارمي : د پښتنو ديوي قبيلي
نوم.

ارمغان : سوغات، تحفه.

ارمولي : د ماشومانو يوه
بيماري، اورمولي.

ارموني : حراموني،
حرامي. د زنا نه پيدا شوي.

ارواح : د روح جمع، اروا،
روحونه.

ارواڙي : توري داني
لروڪي يو بوتڙي چي د غمو

- په فصل کښې کيږي. **اړت** : په منډې کښې د
 مال د مزدوري اړت يا دې.
 دستور، د منډې کار
اړتاؤ : پريوتی، نسکور،
 غورخيدلې.
اړتاوک : بې فکره،
 کاواک.
اړتو پرتو : هغه دغه، بې
 مطلبه، بې معنې، تال متول.
اړتي : د اړت کار کونکې،
 په اجرت، کمیشن، فیس
 وغيره د خلقو او سوداگرو
 مالونه خرڅونکې.
اړخ : خوا، طرف، پلو،
 دډه، د ترخ او دودې تر
 منځه ځای. احتياط، ځان
 لرې ساتنه.
اړخيز : طرفونه لرونکې،
 اړخدار
اړخی : د غره لمن کښې
 په ترڅ رمکه، د غره پټې.
اړکې : ژغوندې، د
 اندرپايې پاتکې، اړیکې، د
 پورې پايه. اړم، درباب غوړ
- په فصل کښې کيږي.
اړومرو : خامخا، ضرور.
اړه : د ترکانانو د لرکې
 پريکولو غاښ لرونکې آله،
 خړه.
اړهر : يو قسم بوتې چې د
 غنمو جوارو کيږ چاپيره په
 غاړو کرلې شي او د
 خشاک دپاره استعمالیږي.
 جينجر، جينجن.
اړيان : يوسه، خوار،
 غريب، محتاج. حيران.
 هک پک.
اړپر : د اړت د بياستو تر
 منځه لرکې.
اړپړه : هليله، يوه ميوه چې
 په دارو کښې پکاريږي.
اړيومې : رومي، د بنيادم
 له نامه لاندې ويښته. فرض
اړام : سپين سترگې،
 بياکه، شيطان.
اړپې : سينگار بکس د
 کالو د ايښولو صندوقچه.
 يوه دروازه لرونکې کور.

اراميدل : لکيا کيدل، اخته

کيدل، مشغوليدل، جنگيدل،

اره : خواست، غوڻڻه،

ضرورت، حاجت، د ستانه

دارو يا کسب گرو د فصل

په سر عوضانه.

اري : د تگ په وخت د

خاروي اړوپيڅ، د تلو په

وخت وړانځي کول سم نه تلل.

اريمار : اريښ، اري

کوڅکي، بار کښي کوڅ

لرگي.

اريگي : تړون، رشته،

ملگرتيا، هغه لرگي چې د

ارت په چکر کښي لوتکي يا

دروازي ايساروي.

اري : پيارمه، پجاري.

ارم گرم : بد امنی،

افراتفري، بد نظمي، شور و

غوځا، گډېر، هله کوله.

ازاد : د غلام ضد، پخپله

تو کيدلې. خودرو، اصيل، د

خپل اختيار خاوند، خلاص،

صفا، بي تکلفه.

ارول : لاندي نه باندې يا

باندې نه لاندي کول، په بل

مخ کول، تاوه ول، د يوې

لارې نه په بله گرځول، يوې

کول، الته کول، اپوته کول.

ارولج : ستن، تمبه، اساس،

بنیاد، ويځ، پيچيدگي.

ارنگتي : د پهلواني په

اصطلاح کښي يو داډ چې

پکښي د حريف د پښو تر

منځه پښه ايښو شي او

حريف راغورځول شي.

اروب : لپتي، اتوب، نرمه

خته. چيکر.

اروپر : نښتي، لکه د پري

يو بل سره نښتي.

اروپيڅ : تاډراتاډ، اروپر.

ارم : لکيا، مشغول، اخته،

مصرف. هغه وسپنه يا

لرگي چې د دروازي شاته د

مضبوطي دپاره ايښو شي.

ارامول : په جنگ کول، لکيا

کول، مصرفول، انډولول،

- ازادول :** ازادي ورڪول، له قيده خوشي ڪول خلاصول، پريڻودل.
- ازادي :** خلاص، رهائي، د قيد و بند يا د بل چا د واک نه وٽه، بي تڪلفي.
- ازار :** رنڇ، ڪراڙ، تڪليف، ضرر. مرور توب، خفگان. وبال، ٻنيره.
- ازار بند :** پرتو غايش. باڳه.
- ازارول :** تڪليف ورڪول، عذابول، ڪٽر
- ازانگه :** انگاڙه، راتمبيلے اواز.
- ازدحام :** گنه ڪونه، هجوم.
- ازدواج :** واده ڪونه، جوڙه ڪيدنه.
- ازرده :** غمڙن، خفه، غمزده.
- ازغڪي :** يو ازغن بوتھي چي ڊير تريخ وي او خي دارو گانو ڪڻي پڪاري پري.
- ازغن :** ازغي لرونڪي، د ازغونه ڊڪ،
- ازغی :** د بوتھي يا وٺي په تنه، پانه يا خانگه راختلي د ستنې په شان تيره حصه. د مهي لڻه.
- ازل :** د ماضي هميشگي چي ابتدائي حد ۾ نه وي.
- ازمايل :** تجربيه ڪول، ازمينت ڪول.
- ازموده :** تجربيه ڪرے شوم، ازمايلے.
- ازمينت :** آزمائش، تجربيه، امتحان.
- اس :** ڪلڪ سومونه، ايال او ورده لڪي لرونڪي مشهور خنار چي په جنگونو ڪڻي پڪاري پري. د سورلي، ٽانگو او گاڏيو دپاره استعمال پري.
- اساس :** سياذ، رده، بنسٽ.
- اساطير :** قيصي، زري افساني.
- اساليب :** د اسلوب جمع، طريقي، طرزونه.
- اسامي :** نام، نومونه، خلق، دهقان، ڪاشتڪار، سرے.

شي-

اخستونکي، کاک، خريدار،

اسپنه : وسپنه، آهن، په

عهدہ، نوکري، مالدار، امير.

دهاتونو کښي د ټولونه

اسان : د گران مشکل او

زيات استعماليدونکي سخت

سخت متضاد، سوکه.

دهات.

اسانگيا : اسانوالی، سهولت،

اسپه : يو مرض چې د

اساني.

پوزي نه پکښي وينه راځي.

اسانول : سوکه کول،

يو مرض چې پکښي په بدن

اسانيدل : سوکه کيدل،

دانه راخيژي. حيض. د اس

اسان کول،

مرنث.

اسائش : ارام، سوکالي،

استاخم : پيغام راوړونکي،

اسباب : د سبب جمع،

پيغام رسان، فاصد.

وجوهات، د ضرورت سامان،

استاد : بنسټو کي، معلم،

خاص طور د کت بستري

هغه سرمي چې بل چاته څه

سره متعلق، عضو تناسل

علم يا کسب ښيي.

اسباق : د سبق جمع، د

استاذ : وگورئ استاد.

کتاب هغه حصي چې هره

استانه : د استان سره متعلق،

ورځ ي لوستونکي په لوستلو

د وسيلو ځامی، د پير د

ورالدي ځي.

کښي ناستو ځامی. پير، فقير.

اسپتال : هسپتال، هغه ځامی

استبداد : ظلم، جبر،

چې په کښي د رنځورانو

غاصبانه عمل، مطلق العناني.

هلاج کيږي.

استثني : د يوې عامې

اسپند : توره دانه، سپند،

قاعدې يا د قانون د نفاذ نه

سپيلنې. يو بوټي چې د نظر

څوک بري کول، بيلول.

ماتولو دپاره په اور اچولې

- استحصال:** طلب د حصول،
 اخستنه، حاصلونه، په زور
 اخستل.
- استحقاق:** طلب د حق،
 حق غوښتنه.
- استحکام:** مضبوطيا، پوخ
 والی،
- استخاره:** د خیر طلب
 کول، فال اچونه، په شرعي
 اصطلاح کښې د یو کار د
 کیدو او نه کیدو په باب
 کښې په خاصه طریقه غیبی
 اشاره غوښتل.
- استخراج:** راوتنه،
 خارجونه، بیلیدنه، تفریق
 کونه.
- استخلاص:** د خلاصولو
 کوشش کونه، خلاصیدنه،
 نجات موندنه.
- استدراک:** پوهیدنه،
 موندنه.
- استدعا:** غوښتنه کونه.
 بلنه.
- استدلال:** دلیل، ثبوت،
 دلیل راوړل.
- استور:** د کپړې دمخ
 متضاد، د غبرګې کپړې
 لاندې طرف.
- استراحت:** سکون، آرام،
 راحت.
- استري:** د دوسپنې یوه آله
 چې گرمه کړې شي او په
 جامو یی ګرځوي او د جامو
 ګونجې پرې هواروي.
- استسقاء:** اوبه غوښتنه،
 باران غوښتنه، یو مرض چې
 پکښې مریض په اوبو څښلو
 نه مریږي. د باران د غوښتلو
 مونځ.
- استطاعت:** وس، شته
 مني، دولت، حیثیت.
- استعارة:** په سوال
 غوښتنه، یو لفظ د خپل
 اصلي مفهوم په ځای په بله
 معنی کښې داسې استعمالول
 چې د اصلي او مرادې معنو
 تر منځه د تشبیه وغیره تعلق
 وي.

محويت، محوه كيدل.	استعانت : مدد او كمك
استغنا : بې نيازې، بې پرواڼې، دولت مندي.	غوبښتنه، مرسته غوبښتنه، امداد غوبښتل.
استفاده : فائده حاصلول، فائده، نفع، گټه.	استعجاب : حيرانيدل، په تعجب كېنې پريوتل.
استفتا : فتوي غوبښتنه، مسئله پوښتنه.	استعداد : قابليت، توان، صلاحيت، قدرت، وس.
استفسار : پوښتنه، تېوس كونه، معلومونه.	استغفي : د معافي طلب كول، په يو منصب د كار نه كولو اراده ظاهرول.
استفهام : ځان پوهونه، سوال پوښتنه، سواليه علامت.	استعمار : ودانې غوبښتنه، پر دې ملك په خپل لاس كېنې راوستل، د بل ملك په وساتلو قبضه كول.
استقامت : ودرېدنه، تينگوالې، قيام.	استعمال : په كار راوستل، چلونه.
استقبال : د چا مخې ته وتل، راتلونكې زمانه، هر كلې.	استغاثه : مدد غوبښتنه، امداد غوبښتنه، فرياد كونه، د چا خلاف په عدالت كېنې دعوي كول.
استقلال : خپلواكي، د يو ملك د بل ملك نه ازاديدل.	استفشار : بخښنه غوبښتنه، توبه كونه.
استكار : كاريگر، ماهر، دستكار، كسب گر، هنرمند.	استفراق : په څه فكر يا حال كېنې دويېدنه،
استمرار : هميشه توب.	
استنباط : را ايستل، اخذ	

صرفه.	کول، حاصلونه.
اسقاط : سخات، هغه	استعجا : د ضروري حاجاتو
صدقه چې د مري د جنازې	نه پس اودس کونه.
نه پس ورکيدې شي. د حمل	استوار : ټينگ، مضبوط،
زيان، حمل ضائع کول.	کلک، محکم.
اسک : پچه، قرعه،	استوگن : وسيدونکې،
هسک،	استوگن.
اسلاف : پخواني، ورومېني،	استوگه : ديره نيول،
د پيری مشران.	وسيدل، بودوباش اختيارول،
اسلام : هغه دين چې حضرت	ميشته کيدل.
محمد صلي الله عليه وسلم او	استوگن : وسيدونکې،
نورو نيانو د الله له طرفه راوړې	استوگه کونکې.
دې. د خداي پاک غوره	استهزا : پشارې، توقي،
کړې دين. محمدي دين،	ملنډې،
اسلحه : وسله، د جنگ	اسه : زمزمه، مزمزه، د
سامان، توره، توپک،	اسمان په د ولسو برجونو
تماچه، توپه وغيره.	کېنې يو بر ي شکل ي د
اسلوب : طرز، طريقه،	زمري په شان وي. د شمسي
انځور،	کال د يوې مياشتې نوم.
اسم : نوم، د کس ځان يا	اسرار : د سر جمع،
خير نوم.	رازونه.
اسمان : سما، د زمکې د	اسراف : بدخوشي، عبث
پاسه بشکاريدونکې د شين	لگښت، فضول خرچي
رنگ چټ. شاعرانه	اسره : طمع، توقع، دريغ،

- اصطلاح کښې بخت. مقصد خر گندونه. اشاره.
- اسناد** : سندونه، تصدیقونه، دلیله.
- اسو** : د بکرمي کال شپږمه میاشت، اسوج چې د هیسوي کال ستمبر او اکتوبر کښې راځي.
- اسوده** : هوسا، مور پټ، په ارام، په بڼه حالت کښې، خوشحاله.
- اصویلې** : آه، د زړه درنځ د حسرت د اظهار اوار، خله پرانستل او هوا خارجول.
- اسهال** : دستونه، نس لاسه.
- اسیا** : ژرنده.
- اسیر** : قیدی، بندیوان، بندي.
- اش** : بنوروا، کیر. لیتی، د اورېشو یا دالو اوبه. انگولې.
- اشا** : د ویرې یو فرضي څیز، اسب.
- اشارت** : د سر سترگو لاس یا ګوتې په ذریعه د خپل مقصد خر گندونه. اشاره.
- کنایه.
- اشاره** : وګورئ اشارت، په مانځه کښې د تشهد وئیلو په وخت ګوته وچتونه، لمسونه.
- اشاریت** : دفن او ادب یوه اصطلاح، ایما، رمز.
- اشاریه** : د کتابونو هغه ضمیمه چې پکښې د کتابونو، لیکو، کیو، ځایونو وغیره فهرست ورکړی شوی وي.
- اشاری** : ردالو. یوه میوه وچه حرمانی.
- اشاعت** : شائع کول، ولس کښې څه خبره خورول.
- کتاب یا رساله چاپ کول.
- اشباه** : شبه، شک.
- اشتباه** : ګمان، شک. شبه.
- اشتباهي** : غیر یقیني، شکي.
- اشتر** : د اس د تانګ تسمه.
- اشتراک** : ګډون کونه، شرکت، د اخبار یا رسالې

- خيز مشهور تيا ڪولے شي.
اشتي : صلح، دوستي، صلح جوئي،
اشخاص : د شخص جمع، شخص د تن، فرد،
 کس مذڪر او مؤنث دواړو دپاره وئيلے شي.
اشو : بلندره، بگره، بسکړه، ټينگه، د يو کار دپاره جمع کيدنه، په شريکه کار کول.
اشراف : نيکان د شريف جمع.
اشرفي : د سرو زرو يوه سکه چې تقريباً شپږ ماشي به وه.
اشر گندم : اشربانے، په اشري کښي شريک تن، اشري باندے.
اشعار : منظوم کلام، شعرونه، د شعر جمع.
اشک : هغه اخيلي اوږه چې د وريزو د ديگ خله پوي بندولے شي.
 خريد او کيدل.
اشتراکيت : هغه سياسي او معاشي نظام چې مقصدی د کارل مارکس، اينگلز او لينن د فلسفو د لاندې يوه غير طبقاتي معاشره او د کمونست پارټي اقتدار راوستل دي.
اشتعال : بلونه، د اور لمبه زياتول، په جوش او غصه کښي راوستل. اوډه جذبات راپارول.
اشتغال : مشغوليدنه، لگيا کيدنه.
اشتقاق : د يوې کلمې نه بله کلمه راوېنکل.
اشعمال : شاملول، د زمکو دوړو وړو ټوټو يو ځای کونه، د محکمه مال اصطلاح.
اشتها : خواهش، رغبت، لوږه.
اشتهار : خرگندونه، شهرت، هغه ليکلے کاغذ چې د هغې په ذريعه د څه

- اشنا** : د بیګانه متضاد، پېژندګلو، دوست، یار، هغه لار یا ښځه چې بل لار یا ښځې سره جنسي محبت کوي.
- اشنایي** : پېژندګلي، یارانه، دوستانه.
- آشپانه** : جاله، خاله، د وسېلو ځای.
- اصحاب** : د صاحب جمع الجمع. ملګري. د رسول الله صلي الله عليه وسلم په زمانه کېني مسلمانان شوي او د اېمان په حالت کېني وفات شوي کسان.
- اصرار** : تکرار، تېنګار، ټاکنه.
- اصراف** : صرف کول، خرڅ کونه.
- اصطبل** : طویله، طیله، د اسونو د ساتلو ځای.
- اصطلاح** : د یوې علمي یا فني ډلې له خوا یو لفظ د خپل اصل مفهوم نه بغير په لوړو معنو کېني استعمالونه.
- اصل** : بیخ، بنیاد، نوځ، جرړه. نسب، منبع، سوچه.
- اصلاح** : صحیح کونه، سمونه، نقص لرې کونه.
- اصلي** : سوچه، د نقلي ضد.
- اصلیت** : حقیقت، خالص توپ.
- اصناف** : قسمونه، د صنف جمع.
- اصنام** : د کاني بتان، د صنم جمع. معشوقي شاعرانه اصطلاح.
- اصوات** : اوازونه، د صوت جمع.
- اصول** : د اصل جمع، قاعدې، قانون، آئین، لار، طریقي.
- اصیل** : د مریي او سرکش متضاد، اموخته شوی، د ښه نسب سره تعلق لرونکی، سوچه، دروند، شریف.
- اضافت** : زیاتونه، پورې کونه، نسبت کونه، یو څیز بل سره نښلونه.

- اضافه** : زیاتے، ترقی،
اضحیٰ : د لوے اختر قربانی،
اضداد : د ضد جمع، متضاد
 خیزولہ.
- اضطراب** : پریشانی، تراره،
 بی آرامی، ناقلاری.
- اضطرار** : بی قراری، بی
 اختیاری،
- اضلاع** : د ضلع جمع.
 طرفونه، خنو ملکونو کښې د
 یو جغرافیائی وحدت نوم.
- اطاعت** : فرمان برداری،
 پیروي.
- اطراف** : طرفونه، اړخونه،
 لري ځایونه، د طرف جمع.
- اطفال** : واره، ماشومان،
 ناپوهه، د طفل جمع.
- اطلاع** : خبر، اعلان،
 خبردارۍ.
- اطلاق** : د یوې معنې په یو
 لفظ یا کار برابریدنه، د یو
 قانون په یو عمل برابریدنه.
- اطمینان** : تسلي، دلاسه،
 صبر، ډام.
- اطوار** : روشونه، طور،
 طریقې. د طور جمع
- اطهر** : ډیر زیات پاک،
 ډیر صفا، پاکیزه.
- اظلم** : ډیر ظالم، انتهای
 ظالم.
- اظهار** : ښکاره کونه، بیان
 ورکونه، زباني بیان، ظاهر و نه.
- اعاده** : دوباره کونه، سر
 دوباره کول.
- اعانت** : حمایت، مدد،
 امداد، کومک.
- اعتبار** : وېسا، یقین، باور،
 قیام، ثبات، لحاظ.
- اعتدال** : میانه روی، نه
 کمی نه بیشي. برابري.
- اعتدار** : علر غوښتنه،
 بڅښنه غوښتنه.
- اعتراض** : گوتنه لېونه،
 شک کونه، نکته چینی کونه،
 عیب راوښکته.
- اعتراف** : ذمه واري مننه،
 اقرار کونه، تسلیمول،
- اعتقاد** : عقیده ساتنه، یقین

- لرنه، باور کونه
اعتکاف : د روزې د مياشتې
 په اخري لسو ورځو کېنې د
 عبادت دپاره د خلقو نه بيل په
 جماعت کېنې کېنينا ستل.
اعتماد : ډاډ، وېسا، يقين،
 اعتبار.
اعنا : پام کونه، توجه
 کونه.
اعجاز : عاجز کونه،
 معجزه، کرامت، کرشمه،
اعجمي : غير عرب، چاراء،
 د عجم سره منسوب.
اعداد : شمير، شمار،
 هندسي، عددونه، د عدد جمع.
اعراب : هغه نالي چې د
 زېمناکو زموږ نه د زېم لري
 کولو په غرض کنستلې شوي
 وي. ايراب.
اهراب : د حرفونو حرکات،
 زېر، زېر، پېش وغيره.
اهزاز : عزت، مرتبه، رتبه.
اعشاريه : هغه نقطه يا د
 "ء" نېټه چې د صحيح
 هندسي نه پس د کسر
 ښکاره کولو دپاره لکي
اعصاب : پلې، ريشې د
 عصب جمع.
اعضاء : اندامونه، غړي، د
 عضو جمع.
اعظم : ډير لوی، د الله
 پاک يو نوم.
اعلاميه : د څه واقعي په
 باره کېنې اطلاع خورېدنه.
 نشر شوم اعلان.
اعلان : څرگندونه،
 ظاهروته، په جار خبر ورکونه.
اعلي : ډير وچت، زيات
 ښه، د ادني متضاد،
اعمال : کړه، کارونه، د
 عمل جمع
اعمى : ړوند، نابينا
اعيان : مشران، عتبان،
 بزرگان.
آغا : بادار، څښتن، خاوند،
 ښاغلی، محترم، پلار نه د
 خطاب اواز،
آغاز : شروع، ابتدا،

- اغراض** : حاجونه، غرضونه، مقصودونه.
اغراق : مبالغه کونه، دوزي وپشتل.
اغستل : اغوستل، بدن په جامو يا بل څه پتول.
اغلاط : تيروتنې، خطاوې، غلطې.
اغلام : هلکانو سره بد فعلي کونه، بچه بازي، هلک بازي.
اغلب : غالب تر، قوي، **اغماض** : سترگې پتول، بې پروايي کول.
اخوا : لمسونه، د لارې نه ايستنه، پتونه، **اغوستل** : بدن په څه کپړه وغيره پتول.
اغوستن : د اغوستلو جامې يا بل کوم څيز.
اغيار : پردې، رقيب، دشمن. د غير جمع.
اغير : بد هضمي، د خيتيې خرابي.
اغيرل : بد هضمه کول، کرکه کول.
اغيزه : اثر، تاثير.
افات : مصيبتونه، بلاگانې، تکليفونه، د افت جمع.
افاده : فائده رسونه، څرگندونه، ښکاره کونه، **افاديت** : فائده رسونه، فيض رسونه.
افاقه : له بيهوشي يا رنځ نه ښه کيدل.
افاقې : عالمي، وسيع د افاق سره متعلق.
افت : مصيبت، تکليف، د خدايې قهر، **الغاب** : نمر، لمر، **الفتاح** : پرانسته، لاس پورې کول.
الفتحار : فخر کونه، نازيدنه.
الغوا : تور پورې کول، تهمت لگول.
الغراق : بيلتون راوستل، جداتي راوستل.

- الفراد** : وگري، خلق، کسان،
 د فرد جمع.
الفراط : د حده وتل، زيات
 والي، د تفريط متضاد.
الفرين : شاباش،
الفرانش : دیر والي، زيات
 والي، کثرت.
الفرزون : دیر، زيات،
الفسانوي : غیر حقيقي، د
 الفسانې سره متعلق.
الفساله : قيصي، د حقيقت
 ضد، ادبي اصطلاح کښې وړه
 قيصي.
الفسر : تاج، مشر، سردار،
 قرقره.
الفسرده : خفه، پریشان،
 سور، مراوم.
الفسوس : د غم، ارمان او
 حسرت کلمه.
الفسون : دم، سحر، جادو،
 منتر.
الشان : د مقیش یا کوتي
 وړې وړې ذرې چې پنځې ی
 د بنائست دپاره په تندي
- لکوي او په ویښتو ی دوروي.
الفضل : دیر غوره، بهتر،
 فضیلت لرونکي.
الطاري : دروژې ماتولو
 څیزونه، روژه ماتونه.
الفعال : کارونه، د فعل
 جمع.
الغغان : پښتون.
الغق : کناره، غاړه، هغه څامه
 چې اسمان او زمکه یو بل
 سره لگیدلې ښکاري.
الغکار : فکرونه، خیالات، د
 فکر جمع.
الغلاس : مفلسي، غریبي
الغلاک : اسمانونه، د فلک
 جمع.
الغواج : فوځونه، لښکري،
 د فوج جمع.
الغیم : تریاق، اپیم، افیون، د
 خشخاشو د دودې د پیو نه
 حاصلیدونکې نشه آور مواد.
الغیمی : افیم خوړ، هغه
 څوک چې افیم خوړي.
الغارب : خپلوان، رشتنه

وعدہ، شرط.	داران.
اُقرب : خپل، عزیزان، رشتہ دار.	القامت : استوگه، ټيکاز، قیام، سکون.
اُقربا : خپلوان، رشتہ داران.	اُقبالي : د اقبال سره متعلق، د جرم یا گناه اعتراف کونکې.
اُقساط : قسطونه، ټوکرې، حصې، کشتونه، د قسط جمع.	اُقتباس : انتخاب، د جاد نظم یا نثر عبارت نقل کونه.
اُقسام : قسمونه، د قسم جمع.	اُقتدار : وس، واک، اختیار، قدرت، طاقت، حکومت.
اقل : ډیر لږ، ډیر کم.	اقتدا : متابعت کول، وروستو تلنه، پیروي کول.
اقلیت : کمې، لږوالی، د اکثریت متضاد.	اقتصاد : وټه، میانه روي.
اقلیم : ملک، ولایت، د زمکې پنځو حصو کښې هر یو ته اقلیم وائي.	اقتصادیات : هغه علم چې په هغې کښې د ملک د مادي پیداوار او د هغې مناسب خرڅ په باب کښې تعلیم ورکول شي، معاشیات.
اقوال : خبرې، مقولې، قول جمع.	اقدار : معیارونه، اندازې، د قدر جمع.
اقوام : قومونه، فرقې، گروهونه د قوم جمع.	اقدام : ارتکاب، وړاندې تلنه، شروع، اراده، قصد.
اکابر : غټان، مشران، د اکبر جمع.	اقدس : ډیر پاک، نهایت پاک.
اکاله : یو ځل قلبه کونه، زمکه یو ځل اړول.	اقرار : مننه، په ژبه ونیښه.

اکبر : ڊير لوم. د الله پاک

نوم.

اکتساب : زده کونه،

کسب کونه، خواري کونه،

لاس ته راوړنه.

اکتفا : کافي کيدنه، بسنه،

بس، بس والی.

اکثر : زبنت ډير، زيات.

اکثريت : د اکثر سره متعلق،

زياتوالی.

اکرام : انعام، ميلمستيا،

عزت وړ کول، احترام.

اکر بکر : کره وړه، دمخ

کاسه، خدوخال.

اکسير : کيميا، هغه دارو

چې د يو مرض حکيمي علاج

وي.

اکو بکو : اوتې بوتې،

بکواس،

اکور : غوز، چرمغز، يوه

ميوه، اغز.

اگارې : هغه بياسته يا پرې

چې اس يا بل کوم خنار

هرې له وړو مې پېنې نه تړلې

شي.

اگاه : خبردار، واقف،

پوهه.

اگاهو : وړاندې، مخکېنې،

وړو مې.

اگاهي : واقفتيا، پوهه. له

يوي واقعي نه مخکېنې په ما

فوق الفطرت طريقه خبريدنه.

اگر : د انساني بدن د شا

هغه حصه چې بهر ته راوتی

وي. کناتې. که چرې، که.

اگره : د وريزو مستويا

شوملو بې مزې پنځگرې.

اگرې لکري : اړې گرې،

عوبل، هغه حالات چې د قانون

احترام پکېنې نه وي.

اگی : هئا، اویه، انده، د

چرکو تخم، هویه.

آل : اولاد، تیر، خاندان.

الا : په جمع سره د الله نوم

اخستل، د خوشحالی په

موقع يوه نعره.

الابلا : بیکاره او بې ټپي

څيزونه. رواناروا، ورانې

ويجارې.	کول.
الاجي : هغه آله چې پوندانه	الته : اپوته، پرمخه،
پرې د مالو چونه بيلو کړي شي.	ارولې، برخلاف، د سم، نيغ
الاستي : غائب، پټ،	او بني ضد.
ناکجهانه، ناخايي.	التي : قه، کوز کتنه،
الهي : اے زما خدايه، اله	باکي، چالونه،
سره منسوب.	الحاد : ملحد کيدنه، له دينه
الهيات : د الله پاک باره	اوريدل،
کښي علم او فلسفه.	الحاق : شامليدل،
البعه : ضرور، بيشکه،	جوختيدل، شريکيدل.
مگر، ليکن، ډير بڼه.	الحمد : د قرآن شريف
العباس : د يو شان والي له	وروښې سورت، ټولي
وجې په شک کښي پريوتل.	ستاني الله لره دي.
التجاء : زاري، منت،	الخ : د الي احره مخفف،
خواست.	يعني د دې تر اخر پورې .
الغزام : د څه کار د کولو يا	الزام : تهمت، تور، ملامتيا،
نه کولو وعده، په غاړه	پره.
اخستل،	السلام عليكم : په تاسو
التفات : پام، توجه،	دې سلامتيا وي.
مهرباني،	الغاو تلغاو : اړه کړې،
التماس : التجاء، خواست،	شور ماشور، بغاوت،
غوښتل.	الغرض : غرض دا چې.
التوا : بلې موقعې ته	الغياث : د امداد دپاره د
پريښودل، ځنډونه، ملتوي	راغوښتلو اواز، اصلي معني

يا لوبنو ايښو لوړ صندوق

امداد.

چې درازونه يا خانې لري.

الميه : دردناکه واقعہ،

غمزنه واقعہ، داسې نظم يا نثر

چې انجام يې دردناک وي.

الو : يوه سبزي، پټاټه،

جمع الوگان.

الوان : سور رنگ، د سور

رنگ يوه کپړه، د لون جمع.

الوبخارا : هغه تروه ميوه

چې د خوړلو نه علاوه پخکړي

او وريزو کښې استعمالېږي.

الويچ : يو قسم کچالو.

الوتل : ورزیدل، په هوا

کښې د وزرونو په زور

گرځيدل.

الوجه : د منډتې او الو

بخارې په شان يوه ميوه او د

هغې ونه.

الوداع : رخصت، په محه

ښه.

الوده : لرلې، تپلې، ګنده،

پليست، داغ لرونکې، ککړ،

ګناه کار.

الف : د ابجدو ورومې

تورمې، د حرف "ا" تلفظ.

الفاذ : هغه چخچي يا پانې

چې د دروازو او کپړکو او

روشن دانونو وغيره د جوړولو

د مضبوطولو دپاره د ديوال او

لرګي ترمنځه ټک وهلې

شي.

الفاظ : ټکي، توري،

لفظونه، د لفظ جمع.

الفت : مينه، محبت،

دوستي.

القا : غورځونه، اچونه،

الهام، غيبي اشاره.

القاب : لقبونه، د لقب

جمع.

القاري : بې انتها خواش،

ژبی.

القصة : غرض دا چې،

قصه کوتاه، لنډه دا چې.

الله : د خداي پاک نوم،

اسم ذات.

الماری : د کتابونو، کپړو

امادگي : خوبنه، رضا،
غاره کينودنه.

اماده : جوړ، تيار، رضا،
راضي.

امارت : اميري، مشري.

اماره : حکم کونکې، نفس
اماره.

اما کما : لري نژدې، يو
ځاي بل ځاي، د لري لري،
د امازي او کمالزي مخفف.

اماله : د کرامر هغه قاعده
چې د هغې لاندې زور د زير
په شان لوستي شي لکه د
رکاب په ځاي رکيب.

امام : پيشوا، رهنما، مونځ
ور کونکې.

امامت : مشري، سرداري،
د امام عهد، رهنمائي،
قيادت.

امان : پناه، حفاظت، ارام،
امانت : په اعتبار ورکړې

خير، چا سره په حفاظت
کېنې ورکړې شوي خير.

امالي : ټول، سالم، پوره،

الوزول : په هوا کېنې
گرځول، پورته کول، په
آتشي وسله وژل.

الوول : ولول، تاوړالاؤ،
گلکوټي، گرکوټي، کارکوټي

اله : آله، اوزار، برک.
اله : هله، شابه، زرکه،

اله گوله : شوروشر، جنگ
جگړه، بدانتظامي، اېم
گرمې.

الهام : د الله پاک له خوا د
انسان د هدايت دپاره نازل
شوي کلام.

الي دودو : هغه سړي چې
هر وخت په منډه وي، جلي
کونکې.

الينادمي : هغه سړي چې
په ودونو کېنې سندرې ونيول
ي پيشه وي.

الي خلې : وگورئ هلې
خلې

ام : د گرمو او شکنو سيمو
يوه مشهوره خوږه ميوه چې
په گرمي کېنې رارسي.

- بت، خوندي،
امبار : انبار، دیر، دیر،
 ذخیرہ، د غلې گودام.
امبارکي : مبارکي، د چاپه
 خوشحالی هغه ته د
 خوشحالی ظاهرونه.
امبالۍ : کجاره، هغه دولی
 چې په اوبښ یا هاتي باندې
 ورلې شي.
امبر چمبر : یو بل کښې
 ننوتې، مشت و گریوان، یو
 بل سره ښخ.
امبور : د ترکان، لوهار او
 نورو کسب گرو هغه کالۍ
 چې د څه څیز مثلاً میخ وغیره
 د ایستو دپاره پکار یږي.
امت : د یو رسول موکې
 جماعت، ټولۍ،
امتحان : آزمائنه، آزمائیل،
امتداد : وړدیدنې، عزیزدنه،
 د جیومیټری په اصطلاح
 کښې وړدوالۍ، پلن والی او
 ژوروالی.
امتیاز : بیلون، فرق، تمیز،
 جداني،
امجوره : د کچه ام و چې
 کړې ترازې چې د اوږه کیدو
 نه پس په مصالحه کښې
 استعمالیږي.
آمد : گټه، آمدني، د
 شاعری یوه اصطلاح، زړه
 کښې پیدا شوې خبره.
امداد : مدد، مرسته،
 کومک.
امدن : آمدني، گټه، فائده،
 حاصل.
امدورفت : تلنه راتلنه،
 تعلق، راشه درشه.
آمر : حاکم، حکم کونکې،
امر : حکم، کار.
امرا : د امیر جمع، غټان،
 لویان، دولتمند.
امراض : بیماری،
 ناروغی، د مرض جمع.
امرسه : د وریزو د اوږو نه
 جوړ خوږ ککوړی.
امروډ : امروت، یوه میوه.
امروزه : روزمره، دیوې

اموات : مرگونه، د موت جمع.

اموال : مالونه، د مال جمع.

امواج : موجونه، چېبې، د موج جمع.

اموخته : عادت شوم، بلد شوم، عادي.

امور : کارونه، احکام، د امر جمع.

امي : نالوسته، ان پر،
اميد : توقع، آرزو، اسره، امل.

اميدوار : اميد لرونکې،
اميدواره : اميد لرونکې،

هغه ښځه يا ماده ځناور چې په کيله يې بچي وي. حامله.

امير : حاکم، حکم کونکې، دولت مند، د قافلي مشر،

امين : امانت گر، امانت دار.

آمين : هم داسې دې وشي. مننه، قبلونه،

ورځې په دوران کښې
امريت : ټول واکتوب، د امر حکومت، امرانه نظام.

امزرم : منزرم، ازمرم،
امسا : د لاس لرگي، کوتي، لکړه، عصا.

امساک : ايسارونه، د انزال ايسارونه،

امکان : د واقع کيدو يا ممکن کيدو صلاحيت،

امل : آرزو، اميد،
املا : د چا د وينا د ليک دود مطابق ليکنه، د امتحان په ډول د بل ونيلى عبارت ليکل.

املاک : د ملک جمع، مال، اسباب، جاگير.

املوک : د يوې ونې او د هغې د ميوې نامه.

املي : يوه تروه ميوه.

امن : صلح، اطمینان، آرام، امان. د جنگ ضد.

امن و امان : د جنگ متضاد.

- اميزش** : گلهون، ملاوت.
اميل : امبيل، هار، د غاړې کالې.
انا : اصل معني "زه". هرې مشرې پنځې ته د احترام کلمه.
انار : يوه دانې داره ميوه چې پوتکې يا ترش وي
انار دانه : مساله چې د انگورو او انار گوروله دانو جوړېږي
انارې : ماشولته، يا پوهه، يا تحربه کار
انانيت : خاښمنه، خود پسندي، غرور.
انبار : امبار، ډيرم، ذخيره.
البساط : خوشحالي، غوړيدنه.
البوه : هجوم، ګټه ګونه.
البياء : نبيان، د بيې جمع.
العباء : خسر دارول، اطلاع ورکول
الغخاب : خوبښو، غوره کول.
التروشې : پرنجې، انتوشې، ترونجې.
التساب : نسبت لرونه، تعلق، نسبت.
التشار : تردد، خوړيدنه، پرېشاني، د شهوت په نتيجه کېنې د آله تناسل لکيدنه.
التظار : کتون، کتنه، اسره، په اميد وسيدنه، لار کتنه.
التظام : بندوبست، ترتيب، تنظيم کول.
التقاد : کره کتنه، تنقيد، اعتراض.
انتقال : مړ کيدنه، د جانداد منتقل کيدل، نقل و حرکت.
التقام : بدل، پور، وار، کسات، بدله.
النها : اخر، انجام، حد، خاتمه.
النها پسندي : د انتها پسند عمل او نظريه.
النتهائي : نهايت، اخري.
الانجام : دنبال، احرا، انتها،

الجان : نه پوهيدونکې،

جاهل،

النجروت : ناويات، بيش

بها، قيمتي.

الجل بنجل : الوول،

گډوډ، تاؤ راتاؤ.

الجم : ستوري.

الجماد : منجمد کيدنه،

کنکل کيدل.

الجمن : ټولنه، مجلس،

محفل.

الجه : هنجه، پنجه،

الجيل : هغه اسماني کتاب

چې په حضرت عيسيٰ عليه

السلام نازل شوی و.

الخر : يوه تور بخنه خوړه

ميوه.

الخرې : د مری د غدود د

پرسوب بيماري.

الخور : تصوير، نقش،

نښه، مرهم پټی.

الحج : د فټ دولسمه حصه.

الحراف : له يو قول يا

عمل ځنې بيرته گرځيدل،

انکار کونه.

الحصار : د يوې خبرې په

بله موقوف کيدل، دارومدار

ساتل،

الحطاط : پريوتنه،

راغورځيدل، زوال.

الده : اندازه، تخمينه.

الداز : حد، مقدار، طرز،

طريقه، شان، ادا، ناز و نخره،

الدازه : قياس، فيصله،

کچ، ناپ تول، د نا کافي علم

په بنا کړم فيصله.

الدام : د بدن يوه حصه،

عضو.

الدرپايه : پارڅنگ،

پورې، زينه.

الدرغېب : بې هوشه، پټ،

هغه سره چې کوټې ته

نوخې او ځان پسې ورپورې

کړي.

الدرون : دنه، په منځ

کښې، زړه، باطن، د بيرون

متضاد.

الدروه : څرخ، بات، د چرو

سر او چک دواړه مات شوي

وي

الليوال : انډې کښې

شريک، ملگرم، يوې بې

نکاح ښځې سره وسيدونکې

الديرم : پوزم، پوزکې

الډي : ښوروا، پخکرم،

کتوي، اينگولې، ترکاري.

الډي کونډي : اخلې

پخلې، انډي کتوي.

الډم : غونډم، د اوبښ يا

خريابېل څاروي د بار يو

خوا، ورم، نيم بار، د بار يوه

حصه.

الډم الډم : توتې

توتې، اندام اندام، ډير

سترې.

الزال : مني حارجيدنه، مني

وتنه، خلاصيدنه

انساب : سوبه، سلوبه،

د نسب جمع.

السان : بنيادم، سرم،

خپلو کښې مينه کونکې.

النسب : يو شلم بوتې چې

چاقوانو تيرولو آله.

الندوخته : سنبال شوم،

سنبال، گټه، جمع واري

الندوهگين : دلگير، عمگين،

غمژن،

الديښمن : غمژن، فکر

من، دلگير،

الديښنه : ويره، خطر،

غم، پرېشاني،

الډر : مست څاروم،

ناخصي څاروم، سانډ.

الډره : د پسه په گيده

کښې لويه کولمه.

الډگ : کناتې، اړخ،

الډگ سونډگ : هغه

سيلې او بادونه چې د ژمي په

اخر کښې چليږي، سونډگ

مونډگ.

الډوخر : فساد، ورايې، بد

تميزي، يوه لوبه

الډول : اوبړان، خوړند،

ښتې.

الډه : هغه اگې چې د

جنگولو په نتيجه کښې ي

انکار : د اقرار ضد۔ یوہ خبرہ نہ منل۔

انکسار : خاکساري، عاجزي، کسر نفسي.

انکشاف : ظاهریدنه، بنکاره کیدنه، معلومیدنه.

انگابنگا : لرې لرې، ډیر لرې، اخوا دیخوا، گډوډ، فضول خبرې.

انگار : سکروته، سروټکه، تک سور شوی.

انگازه : هغه اواز چې نه راتمبیري. اوازه. شهرت،

انگه : نښته، ورائی، چیر، ټونکه اچونه، لاس وراچونه.

انگر : غولې صحن، انکن،

انگره دنگره : لم لیت، ټال متول، اخوا دیخوا، انه بانه.

انکن : انگر، غولې، صحن.

انکور : زبلې کونکې مشهور بوټې چې خوږه میوه کوي.

انکیتی : د تانبې یا د ټیم نه جوړ د اور بلولو دپاره یو خاص لوښی. د اور بلولو خامی.

انناس : یوه مشهوره میوه چې د خټکي نه وړه ورده او

لرگې او پانې ئ د زیري د مرض دپاره استعمالیږي.

انسداد : بندونه، بندیز، منع کونه، ختمونه.

انشا : له خانه رالیستل، له خانه پیدا کول، عبارت،

تحریر،

انصار : مددگاران، په مدینه منوره کښې د رسول الله صلي

الله علیه وسلم مددگاران اصحاب.

انصاف : عدل، د حق فیصله، نیمول.

انعام : بخشش، سوغات، بدله، صله،

انعکاس : عکس، په بل مخ اوږیدنه،

انفرادي : یواځې، ځان له، فردا فردا.

انفرادیت : د انفرادي سره متعلق.

انفصال : جدائی، بیلون، بیلیدنه.

انفعال : شرمیدنه، بدامت، ملامتیا.

انقلاب : اوښتل، د حالت بدلیل، د زمانې گردش،

قوت چي په غوړونو اوریدم	خوږه وي او د پاسه پرې ازغي
شي.	وي
اوآزه : شهرت، ناموري،	انواع : قسمونه، ډولونه، د
غلغله، افواه.	نوع جمع
اوباش : خوشه	انه : يوه پخوانی سکه چې د
گرخيدونکې، بدمعاش، بد	خلورو پيسو برابر به وه.
چلن، اواره گرد.	انه بانه : عنبر، بهانه،
اوبدل : کپړه جوړول، د	انهماک : مشغوليدنه،
کډی کار کول.	مصروفيت.
اوپره : پرسيدلې، بوکه، چې	انيز : انه، دروپی شپاړسمه
کلک نه وي.	برخه.
اوتر : مست، باتريا، وارخطا،	ايدل : هنيدل، کمزورم
پاکل.	کيدل، د خرياد اس د مستی
اوتي بوتې : کډې وډې،	اواز.
کاواکي، بې مطلبه خبرې.	او : هغه اوار چې غوايان پرې
اوجري : لري کولمې، لري	شرلې شي. د کار کولو په
سوږي، د خاروؤ د معدې يوه	غرض د اماده کولو کلمه، هو.
برخه.	او : د عطف حرف، بيا،
اودس : د مانځه دپاره په	اواخر : انجام، انتها، د اخر
مخصوصه طريقه ځان پاکول.	جمع.
وضو.	اواره : روغه جوړه، صلح
اودس ماته : د کي متيازې،	صفائين
لومړی بول، د اودس د حالت نه	اواره گرد : بيکاره
د بي اودسي حالت ته راتلل.	گرخيدونکې، لوفر.
اوډل : اوبدل، کپړه تيارول،	اواز : غږ، صوت، په خناورو
د ښځو د سر کمځی کول.	کښې د ژبې په ذريعه د خپلو
اوده : خوشولې، بیده، ساده،	جديباتو يا خيالاتو څرگندولو

- ٻي پروا، ڇي وين ته وي.
اودي : سرحي ته مائل تور رنگ،
اور : د پخواني علم مطابق يو بنيادي عنصر ڇي د سوخيدو په نتيجه کښي ځ رڼا او گرمي پيدا کيږي. هور.
اوراد : وردونه، وظيفي.
اوراق : پاڼي، صفحي، د ورق جمع.
اور اورگي : جگنو، هغه چينجس ڇي د شپي په الوتو کښي رڼا کوي. اوربلک،
اوربشه : يوه مشهوره غله ڇي په اوږي کښي کيږي د خوراک نه علاوه ترې شراب هم جوړولن شي. جو.
اوربشینه : د اوربشونه جوړه،
اوربل : د پيغلو جونو د تندي ويښته، پيکي.
اوربوز : وگورئ وروبوز.
اور لرونې : هغه لږگي ڇي اور پرې لږگي شي.
اورمولې : دوړو ماشومانو يوه ناروغي ڇي پکښي په وړو دستونه لگي.
- اورميو** : گردن، خټ،
اورنې : هغه کپړه ڇي ماشوم پکښي نغاړي او ترې.
اورول : په وچت اواز لوستل، د غوږ په ذريعه چاته رسول،
اوريدل : اړويدل، د غوږ په ذريعه د اواز محسوسيدل، د سامعي د حس استعمال کيدل، منل، قبول.
اوری : د غاښونو د ژامنو کير چاپيره غوښه.
اورمې : ورې، ورغومې، يو بوټي ڇي په عربي کښي ورته خردل وائي. نري دانې کوي،
اورل : منل، زغمل، اخستل، بيلول، چون کول.
اوره : دوږه، وږه، اټا.
اوريدل : اوبتل، تيريدل، په تکليف کښي مبتلا کيدل، د لاس او پښي بې خايه کيدل. دين پرېښودل،
اوريدل : ميده کيدل، اوږه کيدل، اوږه جوړيدل.
اوريدل راوړيدل : وجود له يو خوا بل خوا حرکت ورکول، اخوا ديخوا

اوبښه.

اوبښه : له سترگو

خارجيدونکې مائع څاڅکې

چې د ژړا يا د خوشحالي په

وخت راوځي.

اوبښې : وگورئ اخښې.

اوصاف : د وصف جمع،

صفتونه.

اوقات : وختونه، د وقت

جمع، مالي يا معاشي حيثيت.

اوقاف : د خيراتي مقصد

دپاره خاص شوي څيزونه يا

جائدادونه او دهغي د انتظام

محکمه، د وقف جمع.

اوقه : قره، چال، کوز کاته،

التي.

اوگره : وريژې يا بتي په

اوبو کښې يښونه، د وريژو يا

بتو اتوب،

اول : د خالي ورځ، ورومې،

شروع، ابتدا.

اولاد : زاوژاد، بال بچ،

نسل، پښت، الواد.

اولجه : مال غنيمت، لوټ،

تالان،

اولس : د قام خلق، قامي

خلق، عوام.

گرځيدل، اواره گرځيدل.

اوزار : د استکار د کار

کالې، د کار آلې.

اوزان : وزنونه، د وزن جمع.

اوږد : وږد، لويه، دلند،

متضاد.

اوږه : هوره،

اوږه : د خټ او مټ تر منځه

د ولي حصه.

اوږی : د غاړې يو کالې،

پيمانه، هغه لوبښې چې غله

پرې پيمانه کولې شي.

اوس : په دې وخت، په دې

ساعت، د ډير نژدې تير شوي

کار دپاره.

اوسط : درميانه، مينځومانه،

په منځ کښې.

اوسنۍ : د اوس وخت،

موجوده. دستي.

اوسيدل : ژوند تيرول، ديره

کيدل، ميشته کيدل.

اوبښ : د ايشيا او افريقې يو

لوړ قامتې ځناور چې په شايو يا

دوه کبونه لري. او د سورلي

او باربردارۍ دپاره پکارېږي.

اوبنگه : د سترگونه

بهيډونکې مائع، وگورئ

- اولئ : ورومې، ورومې،
اولياء : بزرگان، وليان، پاک
 خلق، د الله پاک دوستان.
اولين : ورومې، ورومې،
 لومړې.
اوم : کچه، ناپخته، خام،
 ناتجربه کار، ناپوه.
اومتيا : اموالې، کچه والې،
 خام والې.
اومه خلک : هغه هلک چې
 پيره بريت ي لا نه وي راغلي.
اونگه : چتر، بفری،
 لنګری، د دارو جوړولو يا
 مسالې میده کولو دپاره د
 لرګي يا وسپني نه جوړ شوي
 لوبښي.
اووکس : د شپارسو او
 اتلسو په منځ کښې هندسه.
اووه : يو او شپږ، د اتو نه يو
 کم.
اوه : هغه تباکه چې د خنار
 په پښه کښې راخيژي.
اوهام : وهمونه، دوهم
 جمع.
اوي : آبي، دللمې متضاد،
اویا : لس او شپيته، لس کم
- اتيا ۷۰.
اويه : ها، اګي، انډه.
اويجه : زمکه، وطن،
 سرزمين.
اویزان : خوړند، اویزانده،
 نښتې.
اوی : پژه، هغه خامې چې
 پکښې کلال لوبښي پخوي.
آه : د افسوس او حسرت
 کلمه.
اها : د تعجب او خوشحالي
 کلمه، وا، وا.
اهتمام : انتظام، بندوبست،
 بندبنا.
اهل : مالک، صیب، تیر،
 خاندان، صفت، لائق، هنرمند،
 شریف.
اهل بیت : د کور خلق د
 رسول الله صلي الله عليه وسلم
 اولاد.
اهل حديث : د مسلمانانو
 يوه فرقه چې د فقهې د امامانو
 تقلید نه کوي.
اهل کار : کارنده، کارکن،
 منشي، مرزا.
اهليت : قابليت، لياقت،
 تمیز.

- اهليه** : بنڄه، تير، ارتينه،
ماندينه، قبيله، ڪور، ڪورواله،
نڪاح شوي بنڄه.
- اهم** : گهران، مشڪل،
ضروري.
- اهميت** : داهه سره متعلق.
- اهنگ** : قصد، اراده، تڪل،
غار، اواز، عبر، نغمه، سر،
وزن، طرز، طريقه.
- اهنگر** : پيش، لوهار،
- اهو** : هوسي، لکه شويه، لکه
شوي.
- اٿمه** : د امام جمع، امامان.
- آئين** : دستور، قانون، رسم و
رواج، آئينه، شيشه دين،
عقيده.
- آئينه** : دمخ ڪٽلو شيشه،
اينداره، هنداره.
- ايا** : حرف استفهام، سوال
ڪلمه.
- ايات** : د آيت جمع،
علامات، نبي، د قرآن او
نورو اسماني ڪٿائونو جملي.
- اياغ** : جام، ڪنڊول، پيالو، د
شرابو جام.
- ايام** : ورخي، حالتونه،
موسمون، وحتونه، ديوم
- جمع**.
- ايت** : د قرآن شريف پوره
جمله.
- ايشار** : قرباني، پنه خپل
ضرورت د بل ضرورت ته
ترجیح ور ڪول.
- ايجاب** : قبلونه، مننه،
منظورونه.
- ايجاد** : نومه خيز جوڙول،
نومه خيز پيدا ڪول.
- ايجاز** : اختصار، مختصر
ڪول.
- ايجرا** : هجرا، نامرد،
نوبنڄه، ڪمزور، سست.
- ايون** : خر، ايره رنگه، د ايو
په شان.
- ايره** : له سوخيدلي خيز نه
پاتي شوم ڪرد.
- ايري** : د بنڄو د خبرو
جنگ، د زانوؤ د خبرو
جگره.
- ايري باري** : د خبرو
جنگ، يو قريبله د خلي
جنگ، ناڪاره خله خو خول،
بدرد و نيل.
- ايرا** : وارخطا، اوتر.
- ايسار** : اتال، وروستو پاتي.

- بڼدي، گير، نيولې،
ايسار تيا : ماتلې، بڼدي
 توب، اتهالټيا، تم والې.
ايسارول : گيرول، اتهالول،
 پاتې کول، بڼدي کول،
ايساريدل : گيريدل،
 اتهاليدل، پاتې کيدل، بڼدي
 کيدل، بڼديدل.
ايسال : رسونه، يو ځای
 کونه، وصولونه.
ايطا : د شعر په مصرعو
 کښې د قافيې تکرار چې بڼه نه
 شي ځنلې.
ايفا : پوره کونه، د وعدي
 پوره کول.
ايل : قبيله، تېر، خاندان،
ايله : خلاص، ازاد، خوشه.
 هيله، دومره، بس، لږ،
ايله ايله : لږ لږ، په مزه مزه،
 په قلاز قلاز.
ايله بيله : فقط، محض، په
 خوارۍ زارۍ، بس دومره
 قدرې.
ايله حواله : داسې
 کوششونه او تدبيرونه چې د
 کاميابيدو امکان يې ډير کم
 وي.
- ايلي** : هيلې، مرغابې، د اوبو
 يو مارغه.
ايمان : غمزه، کنايه، اشاره.
ايمان : عقیده، اعتقاد،
 مذهب،
ايماندار : ايمان لرونکې.
ايماني : د ايمان سره تعلق
 لرونکې، حقه، رښتيا، سمه.
اينتي پينتي : چل ول، انې
 بانې، ټکي برکي.
اينجه : د بودي يا زړې غوا
 غوښه، کبجه غوښه.
اينلواله : هندوانه، شين
 پوټ او عام طور سره سور
 رنگ لرونکې غټه ميوه.
اينه : وگورئ آينه.
اينه : خيگر، بڼه.
ايوان : شاهي دربار،
ايهام : د علم عروض يو
 صنعت چې شاعر په خپل
 کلام کښې داسې ټکي
 استعمالوي چې دوه معنې
 ترې راوځي.
ايراب : هغه لښته چې د زيم
 لرې کولو دپاره په ريښاکو
 زمکو کښې جوړ شوې وي.
ايستل : وباسل، وکښل.

ويشکل .
 ايغ : د نيغ مترادف، د نيغ نه
 مخکښې راتلونکې بې معنې
 ټکۍ .
 ايغ نيغ : د پاک زړه خاوند،
 صفا خبره کونکې ، شوخ، سم
 دم، سر زورې .
 ايگر : د زمکې د کچ يوه
 پيمانه چې د دوو جريو برابر
 وي .
 ايلچي : استاخرې . قاصد .
 امې : حرف ندا، لکه امې
 هلکه، امې جينې . حرف
 استفهام هم دې لکه امې تاسو
 ته معلومه ده .

- ب :** (بي) د پښتو د حروف تهجي دويم تورم چې د ابجدو په حساب ي قيمت دوه (۲) دے .
- باب :** دروازه ، رواج ، دستور ، قسم ، سلسله ،
- بابت :** باره ، معامله ، سبب ، غرض ، بدله ، اجرت ،
- بابو :** لوستے سرے ، کلرک ، افسر ،
- بابي :** دورنډار دپاره د خطاب کلمه .
- بابړنگ :** بابړنگ ، د کيدې د چينجو د علاج دپاره پکاريدونکے بوته .
- بابړنه :** سره لرې ، واريزه تبه ، مليريا .
- باتريا :** مذوب ، مجذوب ، ليونے ، کم عقل ، پاگل ، ليونتارے .
- باتور :** عقاب ، د يو ښکاري مارغه نامه . مرنے ،
- باتی :** پلته ، پليته ، دپرهر هغه تينگه زوه چې د باتی په
- شان د پرهر د خلي نه راوځي . د مالو چونه جوړه نري پوني چې ديوه کښي استعمالیږي .
- بات :** د چاقو چې تيرولو کانه . برجو ، خرخ ،
- باتلے :** بالتے ، هغه لوبڼے چې اوبه يا شوده پکښي دکوي . تاتکے ، باتے ،
- باتي :** غټې خبرې ، لافي ، دوزې .
- باتيقولا :** باتر ، باتو ، لاپو ، لافزن .
- باج :** عبث ، فضول ، خراج ، قلنگ ، ماليه ،
- باجره :** د غلې يو قسم ،
- باجري :** نري نري کاني ، سنگير ،
- باجر :** په شيو شيو باران ، تالان ، لوټمار ، افراطي ، اگري نگري .
- باجگزار :** هغه سرے چې تيکس يا باج ورکوي .
- باجه :** د ساز يوه آله ،

- هارمونيم.
- باچا** : بادشاه، خني ستانه دارو خلقوته د احترام نوم.
- باحس** : حساس، د احساس خاوند،
- باخبر** : خبردار، واقف، معلومات لرونکې.
- باختر** : مشرق، نمرخاته، ختيځ، شرق.
- باخه** : شمشتي، مېچي، بابنه يو ښکاري مارغه.
- باد** : درد، د پښو درد، يو مرض، هوا، ايشمه، پوستکي، تيز،
- بادار** : خښتن، مالک، خاوند، سردار.
- بادام** : د يخو ملګونو وچ پوستکي لرونکي يوه ميوه
- بادامه** : تيزه تنده سيلی، برفاني طوفان،
- بادبان** : هغه کپړه چې په جهاز يا کشتي کېږي د رفتار لټولو يا د هغې درځ بدلولو په عرض لګيدلې وي.
- بادخورک** : يو مارغه چې ګونګتې خوري.
- بادرنګ** : يوه خيلې لرونکې سبزي چې د سلا د پۀ طور استعمالېږي.
- بادرو** : بکرمي کال کېږي د پشکال نه پس راتلونکې مياشت، کشمالو، يو خوشبويه بوټی.
- بادشاه** : د يو قوم د ټولو نه لوړ مشر، حاکم، باچا،
- بادشاهت** : د بادشاه کيدو حالت، باچائي.
- بادګوله** : د ګيلې سخت درد، قولنج،
- بادوباران** : سيلی باران، د شرق باران، طوفاني باران. چې جم جګړ او سيلی ورسره ملګري وي.
- باده** : شراب، مے.
- بادي** : د باد سره منسوب. هغه څيز چې په ګيلۀ کېږي باد پيدا کوي.
- باديان** : خواړه ويلنې، کاره

باردار : وگورئ بادار.

حمل لرونکے، بار وړونکے
خاور،

بارکښ : بار وړونکے،

پنډې، محنت کش، مزدور.

صابره، د لویې سینې خاوند.

بارگاه : دربار، محل، ستانه،

پاک خا، شاهي خیمه،

باروت : بارود، د گڼو گڼو،

بنوري او سکرو يو اور

اخستونکے مرکب چې په

توپو، توپکو، غوښتونو وغيره

کښې استعمالیږي.

بارود : وگورئ باروت.

باره : سلسله، لړ، تعلق، د

تيرو ديوال، لومے بند، دلی

شوي تيروي، خندق، پستي،

طرز، قاعده، خل، وار،

کرت.

باري : هغه خاور چې پتي

وړلو سره عادت وي. بار

وړونکے.

باريگ : نرم، نازک،

گران، مشکل، ډیر نرم يا

ويلنکے.

بادگول : يو خاص قسم

غښتلے شورے پرمے چې

پکښې گلونه جوړ شوي وي.

بادو : بې همته، سست، بې

مغزه، ډوزې ويشتونکے،

دروغزن.

باده : لويه خبره، لافه.

باديوه : کانکوک، گودۍ،

باجاوه.

بار : ورے، بوج، د بار کښ

په شاتر لے پيټے، د ميوه دارې

ونې پيداوار، وار، حمل،

باران : وړينکے، ورياء، وور،

باروم، بارش.

باراني : وړندے، هغه کال

چې بارانونه پکښې ډیر

وريږي، للمه، هغه زمکه چې

کړئ په بارانه کيږي. د آبي

متضاد.

بارانی : برساتي، باران

کوټ،

بارخو : اننگي، رخسار،

غښورے.

وڊو ڪر،

په ٻاري وڊريڙي او عام طور
سره ٻوره وي.

ٻاري : بيا، آخر، يو خل،
ولي، مگر، خو.

ٻارينجڻ : بانديجڻ، د
ماشو مانو د زنگولو ڊپاره د
لرگي نه په دائره ڪڍي جوڙ
ٿال،

ٻاري : د ٻانڀي د خاندان يو
ٻنڪاري مارغه. ڪر ڪي،
دريجه. د پياز پوتڪي، د پياز
پر ده.

ٻاري : پتي، د کلي خواته
د ڪر زمڪه، ٻارو.

ٻار : د توپو يا توپڪو په يو
مخ چلول، وار، شپول، ڪپر،
چار ديوالي، د پتي نه تاؤ شوې
غني، سيلاب، چله، د غنو
ديوال.

ٻار : مشهور ٻنڪاري مارغه
چي نر ته ئ جره وئيل شي.

ٻاره : هغه خوراڪ چي د
ٻورو خاروؤ مخڪڻي ئ د
لوشلو په وخت ڪڍي
ڪمڊي چي ورانئ نه ڪوي.
ونده، ٻارم،

بازار : په دڪانونو مشتمل
هغه خاڪي چي خريد و

ٻاري : مزدور، نوڪر،
خدمتگار، ڪاريگر.

فروخت پڪڻي ڪيري.
مارڪيٽ، منڊي، نرخ، اعتبار.

ٻارمار : هغه خارو چي
په ٻاره وڊريڙي. ٻاره

بازاري : د بازار سره تعلق
لرونڪي، لوفر،

اهستونڪي، رشوت خور،
ٻارماره : بدڪاره ٻنجه.

بازيروس : جواب طلبي،
پوڻشته، تپوس،

هغه غوا يا مڇين چي هميشه

بازو : د ڪٽ د خلورو خواؤ
ته لکيدونڪو لرگيو ڪڍي هر

يو، اڀخ، طرف، سڪه ورور،
دوست، د مرثيه خوان

جوڙيدار، مٽ د څنگلي نه تر
اوڙي پوري لاس.

- بازي** : لوبه، تماشه، دوکه، چل، د شرط ترلو روپي، وار، داو، د راضي تابع مهمل.
- بازياب** : دوباره موندلې،
- بازيگر** : لوبغاړې، مداري، جادوگر، بې اصوله، چالاک، دوکه باز. په دويم ځل، دوباره وگورئ بازديگر.
- باسمتي** : يوه ښه قسمه وريژې
- باسي** : سخا، زور، بوى ناک، بيگانې، د بل وخت پاتې شوي د خوراک خيز.
- باشنده** : وسيدونکې، استوگنې،
- باطل** : بې فائدي، غلط، دروغ، بې هوډه، عبث، فضول، د حق متضاد.
- باطن** : اندرون، لرمون، ګوګل، پټ، پناه، د ظاهر او څرګند متضاد.
- باطني** : د باطن سره متعلق، د زړه سره تعلق لرونکې، اندروني.
- باعث** : سبب، وجه، له لاسه، له کبله، بنياد، خپله، حقيقت، اصل.
- باغ** : د ميوو او گلونو بوټي لرونکې زمکه چې عام طور ترې ديوال يا پار تاو وي.
- باغات** : د باغ جمع، باغونه
- باغبان** : د باغ حصمانه کوونکې، باغوان، هغه سړي چې باغ کرل او لګول يې پيشه وي.
- باغي** : نافرمانه، ياغي، حکم نه منونکې، بغاوت کوونکې،
- باغيچه** : وروڼه باغ، باغچه.
- باقاعده** : په تسلسل، په ترتيب، منظم، د قاعدې او دستور مطابق.
- باقي** : د الله پاک صفاتي نوم. بقايا، پاتې، بچ شوي خيز، هميشه، تل، رياضي کښې د تقسيم د سوال اخري بې تقسيمه پاتې شوي

هندسه.	بالنبت : سرو پر دم، تکیه،
باقیات : پاتې شوي، پاتې شوي خیزونه.	کله وزم،
باقیمانده : پاتې شوم، باقي.	بالعموم : عام طور سره، عموماً.
باک : ویره، پروا، خوف، دار، فکر، تکلف، تاوان، نقصان.	بالغ : بلوغ ته رسیدل،
باکی : التبی، قے، کوز کتنه، چالونه.	بالغیدل : بلوغت ته رسیدل، خوانیدل،
باگه : پرتو غاښ، بکه، لافه، لویه خبره، واگه،	بالفرض : که فرض کړي شي، فرضاً
بالا : پورته، وچت، بره.	بالکل : کلیتاً، په کلي ډول، ټول، قطعي، مکمل، چورلټ.
بالاخر : اخر کار، اخر کښي، وروستو.	بالکې : مرید، بالکه چي، شاگرد، کم عمره خادم،
بالائي : برنۍ، پورتنۍ، پاستنۍ، پیروم، ملاتړي.	بالمقابل : په مقابل کښي،
رشوت، د تنخواه نه علاوه آمدني.	بالن : بالن، خشاک، د سوخولو لړگي.
بال بچ : اولاد، واره زاره، پښت.	بالو : بدبختي، کم نصیبي، میلو، یو. هغه چينجی چي جامي خوري،
بالتی : وگورئ باتلۍ.	بالواسطه : د واسطې سره، چي براه راست نه وي.
بالخصوص : خصوصاً، خاص طور سره.	بالین : بالنبت، سرو پر دم، تکیه.
	بام : بلی، د چت برنی

بانديشي: د باندې

وسيدونکې، بانديچي.

بانک: هغه آله چې گني

پرې د گنلير د باره

سپنيوي.

بانگ: اواز، غبر، ناره، د

مانځه دپاره بلنه.

بانگي: اذان کونکې، ملا،

چرک،

بانگي: د بانس د دوؤ ډنډو

د لرگي د بازوگانو تر منځه د

بوريو يا بون نه جوړه هغه آله

چې مزدوران پکښې سامان

چلوي. د چاپري فروشانو هغه

چاپرې چې هغوي ي په اوږه

گرځوي.

بانه: بهانه، پلمه، د دروغو

عذر

باني: بنياد ايښودونکې،

شروع کونکې،

بان: بون، د مونجو يا ميزرو

نه غښتې نوم پرې، بان.

بالس: سخت او مضبوط

لرگې لرونکې يوه ونه چې

حصه.

بامير: پندرت، د هندوانو

منهبي مشر.

باميره: د اور لمبه،

غرغنده،

بامين: د هندوانو د اعلي

ترين نسل فرد.

بامير: دره لانجه، گنه

گونه، شورماشور، بې ترتيبه

سامان.

بانجان: يوه سبزي،

باتينگر، باتينگن، تور باتينگر

بالدينې: په قلبه کښې د

بڼي طرف غوټې، پورتنې،

برنې، پاسنې، د بل وطن.

بالندي: د پاسه، پر، په.

بالدار: وران کوڅې، تولې،

جرگه، مجلس.

بالله: د يو کلي نه بهر هم د

هغې کلي د خلقو ملکيت

کښې د زمکې د کرونده گرو

اباد کوږونه، وړوکې کلې.

اويزان، اتهال، خوړند، دڅه

وخت دپاره عارضي استوگه.

- دپاره مالوچ ايښوۍ شي.
- باويسر** : بواسير، يوه بيماري.
- باويرم** : د ښه کيدونکي رنځ بيرته راتلنه، مرض دوباره راتلل.
- باه** : شهوت، جماع، مردانه طاقت.
- باهر** : بهر، ښکاره، څرگند، خارج.
- باهم** : په خپلو کښې، يو تر بله.
- باهو** : د ښخو يو کالۍ چې مړونده د ليجې تر منځه وږد وي، کنگن، باوو.
- بايد** : پکار ده، لازمه ده، ضروري ده، خامخا، ضرور.
- بائلات** : د گڼتات متضاد، بائلنه، تاوان، زيان، ماتې خوړنه، پر کيدنه.
- بائلل** : ناکاميا بیدل، ماتې خوړل، تاوان کول، د کتل ضد.
- بهر** : د زمري يو قسم چې په اکثر په خيمر جوړولو کښې پکارولې شي.
- باله** : دسترگو د خيمو په غاړه په يوه قطار ولاړ يو يا ډير ويښته.
- باوجود** : سره د دې، بيا هم، په دې هم، د دې د پامه.
- باور** : يقين، اعتماد، تسلي، وينا، اعتبار.
- باورچي** : پخونکې، اشپز، خانسامان.
- باورچي خانه** : داخلي پخلي خانۍ.
- باوري** : اعتباري، قابل اعتماد، معتمد.
- باوري** : هغه کوم چې پورې ورته کوزې شوي وي، باولي.
- باولي** : د باز د بچي په ښکار د عادتولو دپاره پر کټ کرۍ مارغه.
- باري** : د ښخو د کار توکري، عام طور سره هغه توکري چې پکښې دريشلو

- ڄڻ ٿي گڻ ويٺڻه وي. هغه
 سره ڇي د سر ويٺڻه ٿي ڏير
 گڻ وي. ڦهرڙن،
 ٻيرو : بد رنگ سره، د
 ترو تندي خاوند، د خور ڼندو
 شونڊو او ٻيرو وروځو خاوند.
 ٻيو : د مور يا پلار خور،
 بنخونڪ،
 ٻيون : د لاس پڪي، باد
 پڪي، ماهي خورڪ يوه مرغی
 ڇي د سيند په غاڙه کبان
 نيسي.
 ٻي : مشري خور، ترور يا
 بلي مشري بنخي ته د احترام
 کلمه.
 بت : د شيدلو وريڙو اوبه يا
 سر سره، د نشاستي نه جوڙ
 هغه گروپي ڇي سوتي ڪپرو
 ته ٿي په دې غرض ور کوي
 ڇي تهه ٿي ماته نه شي.
 بُت : له لرکي، کائي، وسپني
 يا بيل داسي خيز نه جوڙ د
 اسان يا حيوان شڪل، تصوير،
 شاعري ڪنڀي د محبوب دپاره
 استعمال ٿيوي.
 بُت پرست : د بتانو عبادت
 ڪونڪي، مشرڪ.
 بت تراش : بتان جوڙونڪي،
 بت ساز.
 بتو : بدتر، خراب، ڏير
 خراب، بي خونده.
 بتڪ : په سفر ڪنڀي خان
 سره د اوبو وڙولو لوڻي،
 بتڪي، يو قسم صراحي.
 بت ڪڍه : د بتانو د ايڻوڊو
 خام.
 بتڪي : بتڪ، د اوبو ساڻلو
 لوڻي.
 بُتڪي : وڙوڪي ديوال ڇي د
 پناهي دپاره وهلي شوم ٿي.
 وڙوڪي ديوال ڇي د ارب د
 کانجن سر پري پروت وي.
 بتوه : سارمه، پتي ڪنڀي
 پوخ شوم ساگ.
 بته : هغه مارغه ڇي لويه
 غرانگه لري او ڪورونو ڪنڀي
 ساڻل شي.
 بتي : د جولاڱانو د تنستي

کښې د پښتنو علاقه ته
رارسې.

بتي : د خښتو، ورجينا
تماکو پخولو يا د شرابو
ايستلو څانګه،

بجد : مصر، اصرار
کونکې، ضد کونکې.

بجلی : يو مقناطيسي قوت
چې د اليکتران او پروټان د
حرکت په نتيجه کې پيدا
کيږي. برق، بريښنا.

بخن : حريص، لالچي،

بج : اولاد، زوزاد، د بوټو
تيعونه، له خطرې ساتلې، د
بیماری نه روغ، محفوظ،

بجاوړ : بج ساتنه، حفاظت،
پناه، سلامتې.

بجاوړنه : د کټ څادر،
بستره، فرش،

بجت : بج شوه مال،
کفايت شعاري.

بجره : بجړه، اولاد،
خوږ.

بج کچ : بال بج، اولاد.

بت، هغه نوم اوږه چې جولاگان
ئ تنسې له ورکوي.

بتا : کانا، په يوه سترګه
د وید، چې يوه سترګه کېږي
ئ گل وي.

بتل : لويه خاورينه پيالي،
لوه جام، لنګری، هغه
خاورين جام چې بنګ پکښې
څښلې شي. خاورينه کاسه.

بتنگ : ټانګو، د ناشپاتي
د خاندان يوه ميوه.

بتن : تنی، تکمه،

بتوه : بخڅکي، د پيسو
ساتلو کڅوره،

بته : بې مصالحې وريژې.

بتي : هغه اوربشې چې صفا
شوې او ټکيدلې وي. صفا
سوتره.

بتياری : د بتياري مؤنث
بت کونکې ښځه.

بتيار : بت کونکې، ښې
کونکې،

بتير : دشمالې يخې خطې
يو مارغه چې د ژمي په سر

بچم : د کم عمر انسان يا
 حيوان، چوچک، د بوټو
 قلمونه، بې تجربې سړی،
بخرکې : بخرم، سپنکې،
 وړو کې انگار، پوټسکې،
 ذره، پيچانې، پيسانې، ډير لير.
بخرم : وگورئ بخرکې.
بحال : په حال، په خپل خامې
 او مقام، په نوکړی واپس
 راغلې، زوړ حال ته بيرته
 راغلې.
بحث : د دوؤ تنو ترمنځه
 زباني يا تحريري دليل بازي،
 جگړه، زباني جگړه.
بحر : سمندر، درياب، د
 شعر د وزن مخصوصه پيمانه،
بحران : فيصله کن وخت،
 د مرض هغه کيفيت چې
 مريض د مرگ او ژوند تر
 منځه نښتې وي.
بحروبو : سمندر او وچه،
 لونده او وچه.
بحريه : سمندري فوځ.
بحيره : وړو کې سمندر.

زوزاد، پاتې، پاتې شونې،
بجندر : پرکتې، هغه
 ماشوم چې کونډه يا
 پريښودم شوې ښځه ي د
 خان سره د نوي مېړه کور ته
 راوړلې.
بجنگ : د بجي تصغير.
 بچونکې، بچو.
بجو : خوي، لور يا کشر ته
 د مينې کلمه،
بجورم : د انسان يا حيوان
 بجې، د ډيرې مينې له کبله
 ماشوم ته ونيلې شي.
بجوکې : د بڼې د سر څوکه،
 د سرد وېښتو ترلو کپړه. د
 چابک د سر خونلې.
بچه باز : اغلام باز، هلکانو
 سره بدفعلي کونکې، هلکان
 ساتونکې.
بجيری : بيان، د اسې
 بجې،
بجيم : بيان، د اسې
 بجې.
بجي : د بجي مؤنث.

بخار : د گرمي له وجې راختلې دانې، تبه، تپ، براس، غصه، تاؤ،
بخاري : انگيتي، چنډلي، تودلي.
بخت : نصيب، قسمت، برخه، طالع.
بختور : د ښه بخت خاوند، خوش نصيب، بختيار، نيك بخته.
بختي : بختور، بختناک.
بخره : برخه، حصه، وراثت، نصيب، قسمت، د زمکې يوه حصه چې رقبه يې مختلفو علاقه کښې بيله بيله وي.
بخشش : انعام، ورکړه، بخښنه، معاف کونه،
بخښل : معاف کول، يو خيز چاته ورکول.
بُخل : کنجوسي، شومتيا، بخيلي.
بخمل : يوه مشهوره ريښمينه کپړه، مخمل، نرم و نازک،

بخن : د خنور بگونو په اخر کښې د راتلولو په صورت کښې معني کښې کمې پيدا کونکې لاحق له تور نه تور بخن، سور نه سور بخن.
بخيل : شوم، د بخل نه کار اخستونکې، کنجوس، خيلي، ضدي، هغه ماشوم چې خيل نيسي او هر وخت ژاړي.
بخي : گينده، په لاس يا په مشين کړې نيغ گڼه.
بد : سرکوزې، خنزير، سرکوزې، بد خناور. د ښه متضاد، ناکاره، خراب، فسادي، شريو، جگړ مار،
بد بو : خراب بوئ، سخا بوئ.
بدبوږه : چې خراب بوئ کوي،
بدتميز : تميز نه لرونکې، وران، بې حيا،
بدحال : په خراب حال کښې،
بدکار : د بدو کارو

کڻي نوم ڪار ڇي سنت نه ثابت نه وي.	کونڪي، خطا ڪار، بد ڪاري : بدفعلي، زنا ڪاري، بدچلني.
بدل : انتقام، پور، عوض، تاوان، غچ، مختلف، بيل، د اصل متضاد، د خپله خايه لري شوم.	بدنام : رسوا، شرميدل، په خراب نوم ياد.
بدلول : د يو خيز په خام بل خيز ورڪول يا اخستل، خوڪ د يو حال نه بل حال ته اږول.	بلور : سپورمي، د خوارلسمي سپورمي، مديني منوري سره نژدي يو خام.
بدلون : تبديلي، انقلاب، وگوري بدلول.	بلرد : کنخل، ستغي سپوري، سپکه وينا.
بدله : د پښتو د اولسي شاعري هغه مخصوص صنف ڇي د مثنوي په رنگ کڻي ليکلے شوم وي او عام طور سره پکښي قصه بيانيري، د سندرو ويونکو په اصطلاح کڻي غزل مسلسل کڻي ليکلي قصه. د بدل مونث.	بلرگه : د سپيانو تولے، ملا تر، مالگوتيا، په مرسته کڻي نگ، مري پسي د ورومي ورځي خيرات.
بدلي : تبادله، تبديلي، د يو ملازم د يو خام ته بل خام ته کول.	بلرنگ : بدشکله، بد صورته.
بدليدل : د يو خيز په خام	بلري : تيندک، دغره، تکره، زبان، نقصان، تکليف، ضرر، غلطي، خطر، بلا، بلر : سپيدار.
	بدستور : د دستور مطابق، زور په زور، زړه په زړه په خپل خام.
	بدعت : نوم ڪار، په دين

بل خيز ور کيدل، غوره کيدل،
له يو حال نه بل ته تيريدل،
بدليوه : خنزير، بدخويه،
بدمزاج، ظالم.
بدن : صورت، وجود، جسم،
خان.

بدنام : تورن، چې تور پرې
لگيدلې وي، رسوا، تهمتي.
بدو : خانه بدوش، د عربو
صحرا نشين، بې وقوف،
جاهل، باندېڅي.
بده : د بد مونث، خرابه.

بدې : بد، گناه، وران
کاري، دښمني،
بديع : عجيبه، ناوړاته، انداز،
د يو علم نوم چې پکښې د
کلام معنوي او لفظي خوبۍ
بيان شوې وي.
بډا : شته من، سرمايه دار،
دولتمن، مالدار.

بدائي : کبر، غرور، لويي،
فخر، دولت مندي، شته مني.
بډوډ : پښورگه،
گرده.

بډه : بگه، د پرتوگ پاسني
حصه، په پرتوگ کښې د
پرتو غاښ اچولو ځاي. د ځني
کلمو سره راځي لکه ډډه
بډه.

بډه بيره : غټه بيره،
سوا بيره. د غټې بيرې يو
قسم.
بډې : بډې اخستونکې،
بډې مار، رشوتي، رشوت
خور،

بډې : رشوت، ناجانزه
پيسې.
بډله : لطيفه، توقه، مذاق،
وشته، د خوش طبعۍ خبره.

بر : فئالچ، گوزن، ميوه،
حاصل، سور، عرض،
پلنواله. د اتورې د برکت
سره هم راځي لکه بر برکت.
براوړ : مساوي، يو شان،
پوره، سر په سر.

براوړي : مساوات،
جوړښت، اتفاق، سمون.
سمواله، يو شان والي.

- برات :** د شوقدر مياشت.
 حصه، برخه، د قرآن کريم يو سورت.
- برادري :** ورورولي.
 قامولي، عزيزولي.
- براده :** د لرگي يا وسپني جوړه يا بوړه.
- براعظم :** د جغرافي په اصطلاح کښې د خشکي لويه حصه چې پکښې خو ملکونه وي. اصلي معني لويه وچه.
- براق :** هغه سپين اس چې رسول الله صلي الله عليه وسلم پرې معراج ته تشریف ورکړ. اصل معني سپين پر قيدونکې خيز.
- برامته :** د قرضې يا تاوان په بدل کښې يرغمال کښې اخستې خيز يا کس.
- برامد :** هغه تجارتي خيزونه چې له يوه ملکه بهر ليولې شي. هغه زمکه چې د سيند د غورخيدلو په سبب راوځي.
- برامده :** برنده، منډو، دالان.
- برالده :** کريکه، چغه، کريکه، کړيکه، د خر اواز.
- برايه :** تيره شپه، بيگاني شپه.
- برباد :** د اباد ضد، تباه، وران، ويجاړ، ضائع، عبث، خراب.
- بربادي :** تباهي، خرابي، زيان، تاوان، نقصان، فضول خرڅه، تاواني.
- بربريت :** وحشت، ظلم، زور زياتي.
- بربري :** د بزويو قسم چې ډير پي کوي، د غواگانو يو قسم چې ډير پي کوي.
- بربرو :** مست او برږيدونکې اوښ چې وينتۍ پرې لوي لوي وي.
- بربنډه :** لوڅ، لغړ، برمنډ، له ضروري سامانه محروم، بې حيا، بې شرمه.
- بربورکي :** بربوکي،

برجل : درشل، کور،

جو کات،

برجو : پسان، برجی، د

چاقوانو چرو تیرولو کانے،

بات،

برجی : حدبندی، برید، د

ختو یا کانو بوتکے .

برچکے : پیو، د تارونو

هغه بند چي جینکی پرې

ویستنه سمبالوي.

برچه : نیزه، بله، بلم، د

وسپني یوه اوږده وسله چي

تیره خوکه لري.

برخیون : اوپره، برخیره،

د سر دپاسه، سوسري، خطا،

غلط شو، معمولي.

برخیوه : خرگنده، بنکاره،

جوت.

برحق : په حقه، حق

بجانب.

برخاست : ختمیدنه،

بنديدنه، د کار نه لرې کونه،

پاسيدنه، وچتيدنه.

برخلاف : په خلاف،

بوربورکی، بوبوزه.

پرتله : په اور کښي دوریتو

شوو توریو، باتینگرو

پنځکړه چي عام طور سره

پکښي ماسټر اټرل شي.

پرتي : د فوځ، پولیس یا بل

کوم ملازمت په رجسټر

کښي نوم لیکنه. هغه څیز چي

د ځای د کولو دپاره استعمال

شو وي، ناپکاره، بیکاره.

برج : تاري، اتاري، مورچه،

تاپو، برجل، د کوتې دپاسه

هغه چار دیواري چي د جنگ

دوران کښي د مورچي کار

کوي.

برج : د تقویم د علم له رویه

د اسمان هغه دولسمه حصه

چي نمر پکښي یو میاشت

وي.

برجسته : چست، سم، بي

ساخته،

برجغ : دک، دک، دک، پک،

کښي مندلې، تر څو کو څو کو

دک. تر ځلي پوري دک.

- مخالف، په ضد، دښمن، په مخالفت کښې.
- برخوردار** : خوږ، بچۍ، فرمان بردار، اصل معني ميوه خوړونکې.
- برخه** : حصه، برخه، د زمکې يوه ټوټه چې عام طور سره شپږ جرييه وي. قسمت، نصيب.
- برداشت** : زغم، ضبط، تحمل، وچتونه.
- بردار** : صابر، زغم کونکې، برداشت کونکې.
- برده** : مرنۍ، وينځه، غلام، کنيز، زرخريد.
- بروخ** : بريد، پوله، حد. اصطلاحاً د جنت او دوزخ تر منځه مقام، د مرگ او حشر ترمنځه موده.
- برسات** : پشکال، د بارانه موسم. د کوڅې پټ کړې جت.
- برساتي** : باراني، باران کوټ، د موم جامې کوټ چې په باران کښې اغوستې شي.
- برسنگه** : د نيلوفر د گل جرړې چې د پنځکړي له پاره استعمالولې شي.
- برش** : له وينښتو يا داسې نورو څيزونو نه جوړه د صفایي يوه آله چې د وړين څيزونو د صفایي دپاره استعمالېږي، د مصورانو دپاره د وينښتو جوړ قلم.
- برص** : برکۍ، د يو مرض نوم چې پکښې په بدن سپين داغونه راپيدا شي.
- برطرف** : يو خواته، له ملازمت نه وښکلې شوم، شرلې شوم، معزول، موقوف.
- برعکس** : اپوټه، خلاف، الته، اړولې.
- برغ** : غبرگ، برغد، دوه تهيزه، غټ پټ.
- برغل** : کنډاو، شکاف، غټ زخم، ټوکړه، د لږکي هغه تنه چې خام په خامه پريکړې شوم او بيله بيله

وي. بوتی بوتی،

برغلام : برعنده، وړوکه پته، د کب د غوښې يوه ټکړه.

برغو : توری، شپیلی، سړنا، بیکل، نفیر.

برغول : غبرگول، برغدول، دوباره کول، تکرارول، ته به ته کول،

برغولې : د لوښې پتولو دپاره سرپوښ، برعيلی، سرپوښ.

برغونې : عبرگوۍ جوړه پيدا شوو بچو کښې هر يو يو غ بوغ پيدا شوی.

برغه : وصف، خوبې، گټه، نتیجه، مطلب، غرض، ارام، دمه، ښه والی، نیکي، فیض، نفع، آمدن، سود.

برف : واوړه، یخ.

برق : بجلی، رڼا، د تندر بریښنا،

برقرار : په خپل ځای، باقي، نه خوځیدونکی.

برقع : یو قسم پړوۍ چې د سترگو مخکښې پکښې جالی لگیدلې وي.

برکت : پریوانی، فراوانی، ډیروالی، نعمت، د خداۍ فضل، ښه نتیجه، د تللو په وخت د ورومښې تلې دپاره وئیلې کیدونکې لفظ.

برکتی : د عزت خاوند، عزت مند، بیک بخت، طالع مند، خوشحاله، د اولاد خاوند

برگ : دوه رنگه، څو رنگه، تور او سپین، مېروص، منافق، دوکه باز، چلباز، دوه ژبې، غصه شوی، قهریدلی.

برگ : د خنې فصلونو لکه شفتل ریشکې وغیره د زرغونیدو یو وار.

برگرندمې : برگرندمې، علیک سلیک، روغ جوړ، جوړ تازه، ستړې مشې، بره گړه، گړه بره، د خیر خیریت پوښتنه.

- برگه** : د جت ډاگه، هغه وړوکه لږکې چې په جت اېښوې شي، لارې، لهرې.
- برگه** : د يو مرض نوم. مېروص، پيس وهلې، د پيس په ناروغۍ اخته، دوه مخې، دوه ژبې، منافق. د کورنو غوړو او پيو مرکب چې خلق ي د طاقت دپاره څښي.
- برم** : زور، طاقت، وس، قوت، شان و شوکت، اوس صرف له برمه پريوتل ژوندۍ دۍ.
- برمانو** : يو ځنگلي حيوان چې د انسان په شان وي، بن مانس، ځنگلي بنيادم، ځنگلي او وحشي انسان، شهوت پرسته، شهوتي او مست سړۍ.
- برمه** : د چانه په روړ څه بيول، يرغمل، يرغمال، غصب کول، په ناجائزه په زور ايسارول، اغوا کول.
- برمحل** : په ځاي، په موقع، په وخت.
- برملا** : په جار، په ډاگه، ښکاره، څرگند.
- برمه** : يوه آله چې څيزونه پرې سوري کيږي.
- برلاحق** : په ناحقه، بغير له څه سببه، خامخا، بې وجې، وچ په وجه.
- برلډ** : نيغ کتونکې، غصه، پاريدلې، لت، سست.
- برلندۍ** : چورلندۍ، دوک، برلندۍ.
- برلڼه** : برآمده، دالان، منډاو.
- برلۍ** : بره سره نسبت لرونکې، پاسنې، پورتنۍ.
- برو** : د اوږې تود باد، جمع بروگانې.
- بروڅه** : يو خودرو وابنه چې اکثر په جماعتونو کښې اچولې شي. خپلې ترې جوړولې شي، د جامو وينځلو او نورو کارونو دپاره هم استعمالېږي.
- بروړه** : دورې په شان يو

- وڙو کي چينجڻ. **بريتو** : هغه شوڪ چي
 غٻ بريتونه لري. **برو** : چغه، ڪريڪه، فرياد،
 زگيرون، زبير گئي، **برهم** : په غصه ڪنبي،
 ناراض، قهريدل، قهرزن،
 پریشان، گڊوڊ، ضائع، پوڄ. **بري** : د بحري ضد، د
 وچي، صحرائي، خنگلي، **بري** : ازاد، بي گناه، بي
 قصوره، خلاص. **بريا** : په لاس راغلي، موندلي
 شوم. د ڊيري ستوماني د
 لاسه د پنديو خوږيدل، د
 ډوډي يا ملا درد. **بريال** : وچت، اعليٰ، بر
 شوم، ڪامياب، فتحياب،
 غالب، **بريان** : سوم، وريت شوم،
 الو، **برياني** : خشڪه وچي
 وڙلڙي. **بريد** : حد، پوله، حمله،
بريت : د انسان د برني
 شولدي د پاسه ويښته.
- بريتو** : هغه شوڪ چي
 غٻ بريتونه لري.
بريش : درد، سانگه، درد،
 جلا، خلا، برق، چمڪ،
بريشنا : برق، رڼا، چمڪ،
 بجلي.
بري : د بر کيدو حالت،
 ڪاميابي، فتح، غلبه.
بر : يو قسم ونه چي غٻي
 پاني او گن سيور لري. د
 چرکانو مرزانو يا نورو مرغانو
 د جنگولو شرط.
براس : د اوبو يا بل مائع
 خيز د حرارت په نتيجه ڪنبي
 د گيس اختيار ڪرڻي شکل،
 بخار.
بربرو : په وچت اواز خبري
 ڪونڪي، فضول خبري
 ڪونڪي، بکواسي، بي مطلبه
 غږيدونڪي.
بربنگ : اوتر، ڪاواکه،
 وارخطا، بي وقوف، هغه
 سر چي خلئ ي په واک
 ڪنبي نه وي.

برهوکي : د پيريانو ډولي،
 گردهاد، د باد چکر، خوښي،
 حباب، د اوبو تناکه.
برچا : په زوره خندا، برق.
برج برج : په زوره زوره.
برستن : تولتک، تلټک،
 نالي، نيالي. بیکاره سوږ او
 ناراسته بنيادم.
برق برق : د خندا اواز،
 خټ خټ، کرس کرس.
برقندم : برقندم، خلان،
 خلاند، برق وهوسکې،
 خلیلونکې.
بروا : هغه سړې چې د ډمو په
 گټه ژوند تيروي. د ډمو دلال،
 د عصمت فروشو جینکو او
 گډیلونکو جینکو د کار
 نگران، بې غیو ته.
بروس : مرور، غصه،
 کبرژن، خواشینې، چې مخ یی
 پر سولې وي.
بره گره : روغ جوړ، د
 حال احوال تپوس کول،
 برگرندم، بره گره.
برینگا : زر ژړیدونکې،
 بیکاره، سست، کر میژن. کوږ
 سترگې، جفر، ینگا.
برینځي : ملگرې، مل،
 دلیت، تکره، مرنې،
بری : وړې، د میو یا مهور
 دالو او مسالو یا کله کله د دالو
 او قیسي نه جوړ کړي غونډاري
 یا وړې پکوړې چې د وچیلو نه
 پس د پنځکړې په طور یا
 پنځکړې کښې پکار پوري.
بزاز : بجاز، بجازي، کپره
 خر خونکې، بزازي، درخت
 خر خولو د کاندار.
بزدل : ډرن، ترن، د
 کمزوري زړه خاوند، بې زړه،
 ویریدونکې، .
بزرگ : ولي، عارف، د
 برخې خاوند، نیک سړې، د
 ډیر عمر سړې، مشر، د زیات
 عمر خاوند،
بزغی : غلونکې، غولنگه،
 غولنه، یوه وږه دانه چې اکثر
 په سترگه یا خټ راخیږي او

اسباب، پنګه، سرمايه.

بستر : بستره، اسباب،
بيشتره.

بسته : ترلے شوم، عام طور
سره د انگورو د هغه وړي
دپاره استعمالېږي چې ډيرې
دانې ئ خپلو کښې ډيرې
نژدې وي. د سيند يا ولې په
غاره د کړوچته زمکه. د
کتابونو ترلو او سمالولو
کپړه يا کڅوړه.

بسمه : ذره، ټکړه، ټوټه،
بکسکې، بکس، پوټسکې،
حشو خکې.

بسيار : ډير، کافي، بيميار،
زيات.

بسيط : فراخه، غوړيدلې،
کشاده، د مرکب متضاد.

بش : تير، شاتير، هغه غټ
او قوي لږګۍ چې په کوټو
اچولې کيږي او لهري پرې
پراته وي.

بشارت : زير، خوش
خبري.

زوه کوي.

بزکشي : په افغانستان
کښې د يوې لوبې نوم چې
پکښې سواره له يوه بله د
حلال کړي چيلي د اخستلو
کوشش کوي.

بزګري : دهقانې، د
کروندې کار، کاشتکاري، د
کرکيلې کسب.

بزم : مجلس، محفل، غونډه،
خبرې اتري، جرګه مرکه، د
خوشحالي مجلس.

بزۍ : هغه چينجۍ چې کپړې
خوري.

بزۍ : شليدلې، خير،
سور.

بزوۍ : لومبره، ترورې،
اېړۍ.

بس : کافي، پوره، تمام،
بشپړ، فقط، دومره، ايله،
غلې، چپ، ختم.

بساط : ټيکر، د چوسر يا
شطرنج يا جوارۍ کولو دپاره
هوړولې خادر، فرش، د کور

- بشاش** : تازہ، خوشحالہ، خوش.
- بشپر** : تمام، پورہ، مکمل، تول، کافی.
- بشر** : انسان، بنیادم، بندہ، آدم زاد، مخ، بشرہ.
- بشورہ** : خھرہ، مخ، شکل، حلیہ، صورت.
- بشوریت** : د بشر کیدو حالت، د انسان کیدو حالت.
- بشیر** : بشارت ور کونکے، زیرے ور کونکے.
- بصارت** : بینائی، دید، نظر، د لیدلو قوت.
- بصو** : سترگي، چشم، **بصیر** : سترگور، د نظر خاوند، د الله پاک صفاتی نوم، ماهر، پوهه، هو بنیار.
- بطلان** : باطلیدنه، دروغ.
- بطن** : نس، گیاهه، دنه، خیتہ، رحم، **بطه** : بتہ، بطخه، بطکه، **بعد** : لرې والے، دوری، فاصله، د نزدې ضد.
- بعض** : څه، ځنې.
- بعضي** : وگورئ بعض.
- بعید** : لرې، وریا، فاصله، **بغاوت** : د باغي کیدو حالت، له حکمه غاړه غړول، نافرمانی کول، **بغت** : هغه غوتې چې د غاړې دواړو خواؤ کښې پیدا کیږي.
- بغرک** : غبرگ، برغد، په یو لنگانه کښې شوي دوه ماشومان، په یو ځای دوه، دوه تبه، د یو څیز یا خناور جوړه.
- بغری** : د شولو، بتو وغیره د ټکولو د وسپنې یا کاني جوړه لنگری، د کاني چټو، بدکاره ښځه. د کنځلو دپاره استعمال کیدونکے تورے.
- بغسه** : گور کښ، مړي خوړونکے، یو وړو کي خناور، **بغض** : نفرت، کینه، دینمني.
- بغل** : ترخ، تخرگ، اړخ،

خنګ،

نوم، بکایانه، شنډی،

بغمه : د اسونو یوه بیماری

بک بک : بکواس، بې

چې پکښې ئ له جسمه

مطلبه خبرې، عبث خبرې، د

خولې روانې شي. د غاړې

صراحی یا کوزې نه د اوبو

هغه دانې چې هر وخت ترې

رااړولو اواز.

اوبه څاڅي. ساترېته کیدل،

پکټو : بختو، وږه زغره.

بغير : سوا، علاوه، سوانې،

بکرم : د سنو یا سپنسو

بې له دې،

توکه کهړه چې ارته و بدلې

بقا : باقي پاتې کیدنه،

شوې وي او د خنو جامو په

پاښت، همیشګي، همیشه

استرونو کښې پکار یوې.

والې، زیات عمر دپاره پاتې

بکړه : پیغله، بکر. ډولچه،

کیدل، د فنا متضاد.

بوږه، بوکه، سلواغه، بوږه،

بقایا : باقي، پاتې شوې، عام

بوکړه.

طور سره هغه رقم چې لا ادا

بکړی : یو سپین خلیدونکې

شوې نه وي.

کانه، د میچنې لاندینې پل، له

بقر : غوړنې، غوسکې، غوا.

پسوزي یا میزري نه جوړه

بقری : بکړی، چغه، په

توکړی چې خاوره پکښې

زوره ژړا،

وړلې شي. چیر، هغه وچه

بقیه : پاتې شوې، پاتې

ژاوله چې خنو ونو سره نښتې

برخه.

وي.

بکارت : د ښځې هغه حالت

بکس : صندوق، پټی. په

چې لا نر نه وي پیژندلې،

لیو مقدار کښې، پوتې، ذره،

پیغلټوب، بچرتوب،

پوتسکې، لکوټي.

پکاین : بکایانه، دیوې ونې

پکسوه : ستن، فینګ،

- پینگ، د وسپني هغه ميڅکے
چي د يو څيز د تړلو يا نښلولو
دپاره په کښي کړي اچولي
شوې وي.
- بکواس** : عبث او فضول
خبرې، بک بک، بي مطلبه
خبرې، خوشي خبرې.
- بکيره** : جگړه، جنگال،
لانجه، فتنه.
- بکار** : تې، تپه، ترکه، داغ،
غور ويا تيلو کښي پيازي يا
هوره سره کونه او د هغې په
ذريعه پنځکړه داغونه.
- بگتي** : چاربيتي، د چاربيتي
هغه شکل چي د مصرعو شمير
پکښي د چاربيتي نه کم وزن ي
نسبتا ورو او موضوع ي له
چاربيتيو مختلف وي. د بگتيو
مصنف هم لکه د تپو نامعلومه
وي. خو څو شاعرانو د خپلو
کسرونو سره هم بگتي ويلي
دي.
- بگنال** : هغه وره نري
شپيلي چي زرگران ي ډيوې
- ته د زرو ويلي کولو دپاره وهي
بگور : بگيل، تبتيډلې،
پټ، بي غيړته.
- بگورا** : کچه پټير، پوڅه،
خيدک،
- بگوره** : قروت، کروت،
کرت.
- بگه** : لال، گنده، ازار بند،
پر توغابښ، باگه.
- بگيل** : بگيلې، په جنگ
کښي تبتيډلې، بگوره، لوڅ
نه تبتيډلې.
- بگي** : ټانگه، گانډې، د زړې
زمانې خاص قسم ټانگه.
- بل** : د نور واحد، رقيب،
دښمن، د خاوند دپاره د
احترام ټکي.
- بل** : لمبه کونکې، لگيدلې،
بلا : بگلولي، ويرونکې
څيز، مصيبت، تکليف، د
کمال خاوند. ډير، زيات،
بلها، په شمير يا وزن کښي
زيات.
- بلاېتر** : گډوډ څيزونه، د

- متفرق نوعیت خیزونه.
- بلاد** : ښارونه، ملکونه د بلد جمع.
- بلاربه** : په گیده بچه لرونکې، حامله، تنده، امیدواره، بارداره، ښیرازه.
- بلاره** : رابلنه، د مرزانو په ښکار کښې استعمالیدونکې یوه طریقه چې ساتلې شوي مرزان په خپل اواز نور مرزان رابلې. د ساتلو شوو مرزانو پنجرې چې په یوه ډانگه کښې خوړندې وي،
- بلاغت** : د کلام بې عیبه او معنی داره ادائیګې.
- بلاکش** : محنت کونکې، تکره، تکلیف، غم او مصیبت نه نه ویریدونکې، تکلیف زغمونکې.
- بلاګی** : وره بلا، شریره، وړانه جینۍ.
- بلاګی** : وړان هېلک، شریر، د ښځې او نر جنسي آله، د هر هغه خیز نوم چې
- اصل نوم ی له ویونکي هیر شوې وي.
- بلبل** : یوه مشهوره ښکلې مرغۍ چې زړه راښکونکې اواز لري. بلبله، عندلیب.
- بلبله** : وګورۍ بلبل، د بلبل مؤنث. معشوقه، د پښتو په خنو علاقه کښې د یوې ګډا نامه، یو قسم اتن.
- بلخه** : د بلخ سره منسوب، خور لم لرونکې ګډه، ناراسته، لت، بیکاره.
- بلد** : اشنا، واقف، پیژندلې، شناختي، عادت
- بلدییه** : ښاروالی، د پاکستان او هندوستان د قانون سره سم هغه نمائنده تنظیم چې د ښار د صفایی صحت او نورو متعلقه کارونو انتظام کوي.
- بلغاک** : زور، جغار، شور، فریاد، نارې سورې.
- بلغم** : د پخواني طب مطابق په څلورو مزاجونو کښې د یو مزاج نوم. د غاړې تینګه

- بلوتہ** : دیوت، دیوی
اینودو خامے.
- بلور** : بنیبنہ، آئینہ، خلاتندہ، صفا،
- بلورے** : شینولے، مردکے،
د ماشومانو د لوبو مردکے.
- بلوسہ** : حملہ، چیر چار،
مداخلت، خان پارونہ.
- بلوغ** : رسیدنہ، د خوانی او
پیغلنوب عمر ته رسیدل.
بلوغت.
- بلول** : د بل نه مصدر،
عموماً د اور سره د لگولو،
تیزولو او لمبه کولو په معنو
راخي.
- بلوه** : فساد، جنگ جگره،
بلوا، بغاوت.
- بله** : بلم، وره نیزه، برجه،
شل.
- بلها** : بلا، دیر زیات په گن
شمار کښې، په زیات وزن
کښې.
- بلیغ** : بلاغت لرونکے.
- بلیدل** : د بل نه مصدر،
- سلیبښنا که ماده چې د توخي
په ذریعہ بهر ته راوخي.
خراشکے، خروشکے، خرپ،
خرپ، خراچکے.
- بلغمی** : د شنو چایو غونډه
پیالی چې کنډه نه لري.
- بلکې** : د عربی د حرف
"بل" او د فارسی د "که"
مركب چې معنی ی هم د
عربی د "بل" ده. خو، مگر،
لیکن، په خامے د دې، سره د
دې، د دې په مقابله کښې.
- بلل** : چاته په نوم اواز کول،
دعوت ور کول، غوښتل، غو
کول.
- بلند** : لوړ، وچت، جگ،
بره.
- بلنډ** : په شریکه د چاپه
کور حمله کونه او دهغي
دپاره د ملگرو رابلنه. اشر.
- بلندي** : د بلند کیدو حالت،
لور تیا، هسکوالی، وچوالی.
- بلنه** : میلمه کونه، دعوت
ور کونه، غوښتنه.

عموماً د اور سره د لگيدلو او
تيزيدلو او لمبه کيدلو په معني
راځي.

پلی : بام، د بام غاړه، بنیره.

پم : يو ډډېر چې پکښې
اور لگونکې، ډز کونکې
زهرژن يا لوگې کونکې مواد

ايښې وي او ايښوم، بنځولې
او غورځولې شي يا له بره

ارتاوولې شي. د باجې يا بل
کوم ساز دروند اواز، د

دوکړې جوړه کښې هغه
دوکړه چې غټ اواز کوي.

پمبار : بمونه غورځونکې،
بمباري کونکې. غالب،

زبردست، د نشې د انتها په
حالت کښې.

پمباري : بمونه وړول،
بمونه غورځونه.

پمپره : د مپاره، غمبسه،
ډمپره مچۍ.

پمبل : د جوارو دورې
غلاف، د جوارو ټاټه کښې

بې دانو توکه، د جوارو په سر

کښې راوتلې بمبلې،

پمپو : د وسپنې نه جوړه هغه

آله چې د بورونه پرې د
نمونې خيز راوښکلې شي.

پمبه : د اوبو نلکه، هغه آله
چې مائعات پرې راوښکلې

شي.
پن : د اسن مخخف، خور،

پسر،
پن : د خاوند بنځه، د خاوند

ماندينه.

پنا : بښاد، اساس، جر،
سبب، وجه، عمارت، اعاز،

شروع، پيل، بندوبست.

پنارس : يوه ريښمي کپړه
چې د تيلې تارونه پکښې

اودلې شوي او په هغو
گلکاری شوي وي.

پنارسی : په ناويانو د اچولو
دپاره د بنارس نه جوړ څادر.

پناسپتي : نباتات، د ځنګل
پانې وايښه وغيره، نباتاتي

مصنوعي غوړي، وناسپتي.
پناوت : ټکي، مجلساري،

فريب، چل، دروغ، جوړېشت،
تکلف.

بنت : جينی، لور، بچی.
بنجاري : هغه سره چې

کپړه يا مياړي په کوڅو
کښې خرڅوي. هغه سوداگر
چې سامان په سر گرځوي.

بنجر : ښار، غير اباد، هغه
زمکه چې د کر لائقه نه وي.

بنځی : د بڼې لور، بنزی.

بنځی : د بنځو، د بڼې
خو.

بنده : د گوتو جوړ، اندام،
او بویا سیلاب ته د منع کولو

له عرضه جوړه پوله، قيد،
بندي، هغه تارونه چې دم

کړي شوې وي. چپ غلې،
خاموش، ممنوع، تم، ایسار،

طریقه، ترکیب، تجویز، د
نظم یوه حصه، تمبه، قبض، یو

قسم ډبل روتی،
بندينا : بندوبست، انتظام،

سازش،
بندر : گودر، بندرگاه، د

سمندرونو او دریابونو په غاړه
د کشتو د بار اچولو او ودریدلو
خامه. پوله، سرحد، ټک،
پناه.

بندرگاه : بندر، د اوبو د
جهاز د لنګر غورځولو خامه.

بندې : بندن، تر، معاهده،
قول، وعده، اقرار، عهد،

تړون، تجویز، بندوبست.

بندش : بندېش، بندیدل،
بندېشت،

بندګي : عبادت، متابعت،
مړي توب، غلامی.

بندول : تم کول، بندي
کول، منع کول، ایسارول،

قیدول.

بنده : مړی، غلام، خدمت
ګار، انسان، بنیادم.

بندي : اسیر، قیدی، غلام،
تړلې، گیر، محبوس، بندیوان.

بندي خانه : جیل، قید
خانه، زندان.

بنديوان : قیدی، اسیر،
بندي، گیر، محبوس.

- بنديدل** : قيديدل، ايساريدل،
قبض كيدل.
- بنديز** : ممانعت، قيد،
رڪاوٽ، بندش، پابندي، د
نارينوؤ يو مرض، قبض، بند.
- بندار** : دلويي خلي لرونڪي
شار کوھ.
- بنداره** : د گپ شپ په
غرض د ملگرو راغونډيدنه،
د چا د وژلو دپاره ميلمستيا او
غونډه، پکنک، سيل، ميله.
- بنهل** : ډير خيزونه چې په يو
خاے شلم ترلي شوي وي.
خاص طور سره په کپړه کښې
ترلي شوي ډير خيزونه، بسته.
- بنسټ** : بنياد، کښت،
اساس، آر، تاداؤ، بيخ، ريښه.
- بنفشه** : بنوشه، چپياکه،
چټکي، يو مشهور بوټي چې
واورينو غرونو يا د سيند په
غارو پيدا کيږي گلونه ي په
دارو کښې پکارولې شي.
- بنگ** : هغه بوټي چې له
پانيو ي چرس جوړيږي.
- بنگره** : نخا، گډا، د خټکو
د گډا يو قسم.
- بنگري واله** : هغه ښځه
چې بنگري خرخوي.
- بنگره** : هغه کړي چې
زنانه ي د ډول دپاره په
لاسونو کښې اچوي.
- بنگله** : هغه کور چې يو
چټيز وي او ورسره برنډه
وي. ښائسته کور.
- بنگي** : د بنگو عملي، بنگ
څښونکي، د بنگو نشه
کونکي. هغه جوړي،
خاکروب يا جارو کښ چې
مسلمان نه وي.
- بنياد** : اساس، بنسټ، جر،
جرړه، اصل، ويخ، بيخ،
بنيادم : سر، انسان، آدم،
د ادم اولاد، د عربي له بني
آدم خني مخفف.
- بنيادي** : بنياد سره تعلق
لرونکي، اصلي، اساسي،
- بنيره** : بلي، د چټ ژي،
ججه، پارچال، سرماتړ.

- سرمندیل،
بن : د لاړن یا پیتی د
 تینګولو دپاره د اوږو لیتی. د
 ګڼو ونو جوړمېک.
بنګه : د بني اسم تصغیر،
 پر، بڼه، د مرغانو پخه.
بن مانو : ځنګلي سره،
 وحشي، ځنګلي بنیادم، برمانو،
 یو قسم لنگور، شهوتي سره.
بول : جوړول، اوبدل،
 کټ یا کرسی په بون یا نورو
 تارونو او دل. تعمیر کول،
 مرمت کول، بون کول،
بنه : د مرغانو په بدن د
 ویښتو په ځای توکیدلې ډیر
 سپک خیزونه،
بنیا : وره خرڅونکې هندو
 بنیاګر، وړوګې د کانداز، د
 هندو صفتي نوم، کنجوس،
 شوم،
بنیدل : مچۍ پاریدل،
 غمبسي کتیدل، مچۍ یا
 غمبسي قهریدل، د مچانو
 وغیره بېهار ته وائي.
- بو :** د ماشومانو د وېرولو
 اواز.
بو : وږمه، خوشبوني یا
 بدبوني،
بو اسیر : یو قسم مرض چې
 په مقعد کېږي دالي راوخیږي
 او وینه ترې ځي هغې ته خوني
 بواسیر وائي. او چې درد،
 بخار یا خارشنت کوي هغې ته
 بادي بواسیر وئیلې شي.
بو بلا : د بو او بلا مرکب
 چې دواړه ټکي یوه معنی لري
 او معنوي تکرار یې د معنی د
 شدت دپاره دی.
بو بی : د مشري غور یا
 مشري بنځې دپاره د احترام
 تور، بی. تندرسته بنځه،
 غټه بنځه.
بو تار : وړبوز، د ځناور مخ،
 د نفرت او کرکې په ډول
 باندې مخ ته هم وئیلې شي.
بو تاوه : کوتاوه، بُتاوه،
 ګتاوه.
بو تګی : خلموتی، د خلعي

- توب ته نڙدي، خواني ته
 نڙدي. د پناهي وړو کي
 ديوال، هغه وړو کي ديوال
 چې د ارب د کانجن سر پرې
 پروت وي.
- بو تل** : کم عقل، بې عقله، بې
 مغزه، د شيشې يا پلاستک
 نه جوړ د مائعاتو د ساتلو دپاره
 يو خاص لوښه.
- بو تلل** : بيول، بوول، ځان
 سره روانول.
- بو ته** : هغه مال چې په زور
 وړل شوی وي. د لوټ مال،
 عام طور سره هغه غوا، مېښې
 گلهې بيزې چې په زور بوتللې
 شي. هغه خاورينه پيالي چې
 زرگران پکښې زر ويلې کوي.
- بو تي** : گوټي، د ماشوم د پيدا
 کېدو نه پس هغه ته ور
 کېدونکې وړومبې خوراک.
- بو ټيدل** : غصه کيدل، خفه
 کيدل، مروړيدل.
- بو ټي** : د غوښې ټکړه، د
 غوښې چم، سره غوښه، هغه
- غوښه چې هلو کي نه لري.
بو ټي : هر هغه شينکي چې
 د زمکې نه راټوکيږي ترڅو
 چې ئا ته پيدا شوی نه وي.
 خش و خاشاک.
- بو ج** : بار، پيټي، وزن.
بو جگي : وړه بوجي، وړه
 کڅوړه، بوجنگري.
- بو جه** : د هر مانع لرونکي
 ظرف د خپلې بندولو دپاره د
 کارک، کپرې يا کاغذ نه
 جوړ خيز.
- بو جي** : بوري، گوني،
 گوني.
- بو چره** : خاشاک، خخله،
 د سوځولو وچه گياه.
- بو چم** : بوج، بې شرمه،
 بياکه، بې حيا.
- بو خت** : اخته، مشغول،
 لگيا، مصروف، نښتي.
- بو خته** : هغه زمکه چې
 سرې پکښې بوختيږي يا
 ښخيږي. هغه غوښه چې د
 پخلي دپاره په ماستو او

- ٻُور :** د خير لو په نتيجه
 ڪنڀي راوتونڪي براده، وڙي
 وڙي ڦري.
- ٻورا :** په گلونو گر خيدونڪي
 تور گونگت جي خلئي عام
 طور زير وي. رقيب، تور
 مخي سر.
- ٻورجل :** د ناستي خام،
 مقام.
- ٻورچنڊه :** هغه بنڌه جي
 اڪي يو خوي م وي. هغه
 بنڌه جي د تي ماشوم م وي.
- ٻورڙي :** خلعتي، خواني
 ته نڙدي.
- ٻوره :** چيني، تري، د لڙڪي
 د خير لو په نتيجه ڪنڀي راغلے
 سفوف، د اوڙو نه وتلي هغه
 حصه جي د خنارو خوراڪ
 ڪنڀي استعماليري.
- ٻوره :** هغه بنڌه جي بچي م
 م وي. هغه خارو جي
 بچي م وي.
- ٻوريدل :** اولاد م ڪيدل، د
- مصالحو ڪنڀي ترسڪونه
 ڪري شوي وي. لانجه، گرانه
 ڪشاله، پيچيده خبره.
- ٻُود :** گتبه، حاصل، نفع،
 فائده، عام طور سره ناجائز.
 ليوه شوي بوساره.
- ٻُودول :** تر لاسه ڪول، فائده
 اخستل، حاصلول، تر گوتو
 ڪول عام طور سره په ناجائزه
 باندې.
- ٻوده :** ڪم عقل، د تنستي
 هغه تار جي په سور يعني
 عرض ڪنڀي لگيدلے وي.
- ٻُوديدل :** حاصليدل، تر لاسه
 ڪيدل، عام طور سره ناجائزه
 طريقه باندې.
- ٻودا :** زور، ضعيف، زيات
 عمر لرونڪي.
- ٻودي :** د ٻودا مؤنث، مشر
 بنڌه، زڙه بنڌه. هغه شين
 رنگي ملخ جي نري ملا لري
 او وڙدي پڻي م وي.
- ٻور :** پراڻڪ، سوربخن
 رنگ لرونڪي توت.

بنخه، هر پرسیدلے اوله
معموله غت خيز، دروغ
خبره.

بوستان : د خوشبو خارے، د
گلونو باغ، گلستان.

بوسه : بنکلونه، چپي، پپه،
کوکی.

بوسیده : سخا، زور،
وروست.

بوغره : وړوکه کور،
کوډله، خاوره، حدیندي،

بوکړه : بوکه، بورکه،
بورقه، ډولچه، ډولکه د کلکي
خرمنې هغه لوبښه چې د
کوهي نه پرې اوبه را ایستلے
شي.

بوکول : تیتول، پرمخ
کول، داسې تیتول چې د
بدن لاندې حصه ی بهر
راوځي.

بوکیدل : تیتیدل، په بوکه
کیدل، پرمخ کیدل، داسې
تیتیدل چې د وجود لاندینی
برخه بهر راوځي.

بنخې بچي مړ کیدل.

بورې : هغه لوبښه چې خله
ی ماته وي. هغه سرې چې
مخامخ غابڼونه ی وتې وي.

بوزغله : د بوټو ذخیره،
پنیري.

بوزه : دروژې ضد، کوژه،
د وخت په تیریدو سره د خه
خيز سخا کیدنه،

بوزی : تر بوزک، دمخ نه
لوپته یا خادر تاوونه، مخ په
لوپته کښې پټونه. قام بوزی،
بورډول : ډارول، ویرول،

بوس : د غنمو، اوربشو د
دروژې او پلالي یا نورو داسې
وښو جوړه چې د غوبل نه
وروستو پاتې شي. پرور، بې
خونده، بې مزې، بې کاره،
مرور، بوخ، پرسیدلے.

بوساره : د بوسو هغه ابار
چې په یوه خاص طریقو جوړ
شوم او بیالیو شوم وي.
وهلے شوم، ښه سزا کړم
شوم. غت او ییم سرم یا

ناجانه.

بولي : د نيلا م يا په بله داسې موقع غږ. د واده نه پس د ناوې د پلار له خوا د ناوې ميلمستيا.

بوم : سست، لت، نارکه، ناکره، لاجوتي غوښه. گونگه، گونگ، يو مارغه.

بولجی : بولنگه، پوز پريکړه، هغه څوک چې پوزه ي پرې شوې وي يا جزام خورلې وي. مړاوم، مړخين.

بونلې : بونلې سونلې، لکې پريکړه، ډيره بریت خرنلې، بونلې سونلې.

بولست : بنسټ، بنياد، بيخ، اساس.

بولنگه : د مال يا بنده د خلاصې قيمت، يرغمال.

بون : د مولجو، ميزري يا لوخي نه غښتلې شوي پرمه.

بولل : کټ کښې پرې غځول، کټ په بون پټول،

بوگرمار : د چا زمکه په

تحفه کښې خوړونکې، بوگره خوړونکې، بوگره کونکې، هغه سړې چې د بوگرې جاروگانې خرڅوي.

بوگره : مجونې، هغه زمکه چې مالک ي دهقان ته ورکوي او څه حاصل ترې نه غواړي. خودکاشت زمکه، وړوکې شرمند.

بوگرې : هغه وازده چې دل يا شله ترې وښکلې شي. وړه سپره، کنه،

بول : ژبه، قول، وينا، لوظ، وعده، نيټه، شهرت، داؤ. بولي، متيازي. د سندرې سر، بند، هغې کلمو ته وائي چې پوراگ پرې ادا کيږي. کله چې د څلور سره يو څامه راشي نو معني ي پښې وي لکه څلور بول.

بوله : پښې ارته، خوږه کاسه، پښه ماتې، کم عقل، ناپوهه، بې خبره، ناکاره،

کت کڻي بون ڳول.

وي.

بولي : د دکان د پرانستلو نه

بها : قيمت، بيعه، ارزښت،

پس ورومبي سودا، د سودا

قدر، گرانښت.

خړخړولو ابتدا.

بهاډر : باډر، نه ويريدونکي،

بويول : د شامي د حس

ميرنې، دلير، توربالې، غيرتي،

استعمالول، د شامي د حس په

خوانمرد.

ذريعه د مختلفو خيزونو د

بهار : د گلونو موسم،

بويولو او ښه او بد تر منځه

سپړلې، سپړلې، په شرقي

فرق کول، پته لگول، درک

کلاسيکي موسيقي کښي د

لگول، سراغ لگول، زړه

يوراگ نوم.

خبره معلومول، موضوع

بهاڼه : ښانه، حيله، پلمه،

روښانه کول.

چل، غږ

بويه : د شک او اخلاقي قيد

بهبود : فائده، بهتري،

دواړو دپاره استعماليدونکي

ښيگړه، رفاه.

حرف، گوره چې، شايد، بايد،

بهتان : د دروغو الزام،

گوندي، پکار ده، مناسب،

تهمت، تور.

ښائي،

بهتر : نسبتاً ښه، ډير ښه.

به : غوره، ښه،

بهترين : له ټولو بهتر، ډير

به : د مستقبل د زماني،

زيات ښه.

ماضي شكيه، ماضي

بهر : ورچنې، د باندې، بار،

استمراري او جواب شرط

باهر.

جوړولو کښي استعمال

بهر حال : په هر حال کښي،

کيدونکي حرف لکه "زه به

خامخا، هر حال چې وي،

لاړ شم"، "هغه به راغلي

بهر کيف، ارو مرو.

ماشومانو په ژبه.

بي بي : بنځه، ميرمن،

بيگم. د محترمي بنځې د

درناوي نوم، هغه بنځه چې بي

واده ي سر سپين کړې وي.

بيا : دوساره، بل ځل له، پس

له دې.

بياتي : بياتي، فينچي،

قيچي، کينچي.

بياج : سود، گټه، د جنس

په تبادله کيښي هم هغه جنس

اخستل، هغه غله چې په پيسو

يا د آندو ورکولو په وعده

اخستې شوې وي.

بياسته : رسي، پرې، غټ

او مضبوط پرې.

بياض : سپين والي، صفا

والي، د يادداشت يا د حساب

ليکلو کتاب، ديوان، د اشعارو

کتاب، چاپ شوې فرمه

کيښي د حاشيې سپين خام.

بياموندل : لاس ته راتلل،

بيامونتل، پيدا کيدل، موندل.

بيان : وينا، خبرې، تقرير،

بهرنې : بارنې، د ورځنې،

بيرونې، باندینې.

بهرنې : رنگ او شکل

بدلونکې، دوکه باز، ټک،

مکار.

بهره : برخه، قسمت، نصيب،

حصه.

بهشت : جنت،

بهشتي : جنتي، مشکي،

سقه، بيشتي.

بهيډانه : د بهي دانه،

بيدانه، د بهي تخم، د بهي

زړې، هغه تورې تورې دانې

چې د بهي په منځ کيښي وي.

د انگورو يو قسم،

بهير : د چاړنې خلق، د فوخ

هغه حصه چې سامان وړي، د

لښکر نه جنگيدونکې حصه،

بهيدل : جاري کيدل،

روانيدل، د اوبو يا نورو مائعاتو

حرکت کول، په خنارو يا

انسانانو دستونه لگيدل، احتلام

کيدل

بي : زخمي، ژوبل، خوړ، د

بيس : ٻيسياڻ : ڊير زيات،
پريوان،

بيعنامه : د زمڪي، جائداد يا
نورو خيزونو د خرڅون
دستاويز، قبالة، قواله.

بيعه : قيمت، سر، بيه.

بيگار : د زور كار، جبري
كار، بي مزده كار، بي اجرتہ
كار

بيگاري : په بيگار كار
كونكې، په بيه بيه كار
كونكې، هغه سره چې په
خپله كار نه كوي او خپل كار
هم په بل كوي. د بيگار.
جبري، په زور، بي مزده، بي
اجرتہ، بي ديارى.

بيگر : مرغ زرین، غرنی
چرگ، سارانے چرگ،
صحرائے چرگ.

بيل : جدا، جلا، يواځې.

بيلول : جدا كول، جلا
كول.

بيليدل : جدا كيدل، جلا
كيدل

وعظ، د قانون په اصطلاح
كښې د عدالت هغه خبرې
چې مقدمې سره ي تعلق وي.

پيانگ : د چمپارانو د
لرگي نه جوړ هغه اوزار چې
خرمني پرې پلنولې شي.

پيانول : بيان تيرول، بيان
كول.

پياله : د پيشگي قيمت
حصه، بيعانه، تهې، تاپي
سائي، سئ.

پيچک : بل، د پلورلي
مال هغه رسيد چې پوره
تفصيل او قيمت پکښې
ليکلې وي.

پيرته : برخيره، پرانستې،
خلاص، واپس، لوي.

پيرندمې : بيه كونكې،
تادي كونكې، تلوار گړندمې،
تيز، چالاك،

پيره : تادي، تلوار، جلتې،

پيز : پسه، چيلے، خيرلے،

پيزو : سوپي، شادو، د بيه
ماده.

- بیم :** د پارو ګانو د سړیو ه آلہ
چې اکثر پرې ماران ګلېوي.
- بیمار :** ناروغه، ناجوره،
رنخور.
- بیمارول :** ناجوره کول،
ناروغول، رنخورول.
- بیماریدل :** ناجوره کیدل،
ناروغه کیدل، رنخوریدل.
- بیماري :** مرض، رنځ،
ناجور تیا، ناروغ تیا.
- بیمه :** په یوه خاص موده کېنې
د خان یا مال د توان یا ژوبلې په
صورت کېنې د یو مقرر رقم د
ادائیګی د انتظام معامله چې عام
طور سره د حکومت په ضمانت
چلیدونکې کمپنیو سره کیږي.
- بیمنا :** هغه سړی چې نظری
لګي، د الله پاک یو صفت، د
نابینا متضاد.
- بیمنايي :** د سترګو نظر، د
سترګو رڼا، هوښیاري،
هوښیارتوب، بصارت.
- بیټی :** د دروازي د دواړو
وروڼو د مضبوط بندولو دپاره
- هغه لړګۍ چې ورته ټک
وهلې شي.
- بي :** د "ب" حرف، د "ب"
د حرف نوم. بغير، غیر، پرته.
- بي ژبان :** خناور، حیوان
مطلق.
- بي شکه :** چې شک
پکښې نه وي. بي گومانه،
بغير له شکه.
- بي شمار :** له شمار نه
زیات، بي حساب، له شميره
وتي.
- بي غیرته :** چې غیرت
پکښې نه وي. بي پته، دوس،
بي ننگه.
- بي فائدي :** چې فائده
پکښې نه وي.
- بيکاره :** وزګار، فارغه، بي
روزګاره، لت، سست،
نامرده.
- بيکسه :** یواځې، تنها،
- بي لوظه :** بي وعدي، وعده
خلاف، بي قوله.
- بيوفا :** د وفادار ضد، قول او

- وعدہ نہ ترسره کونکے .
بیوقوف : بی شعورہ ،
 نا پوہہ ، سادہ ، کم عقل .
بیہوشہ : چپ پہ ہوش
 کنبی نہ وی ، چپ پہ خان نہ
 پوہیوی .
بیاق : ختمونہ ، برابر ونہ ،
 خلاصونہ .
بیباک : بی ویرے ، بی
 ترسہ ، بی ڈبہ ، بی پروا .
بی بی : مور ، ادی ، مشرے
 محور یا بنخی تہ د خطاب
 تونے .
بہار : لین دین ، لین دین ،
 سوداگری ، تجارت ،
بہاری : سوداگر ، تاجر ،
 بہار کونکے .
بہت : جاسوس ، شیطانی ،
 مخبری ، خاٹنہ ، دوؤ مصرعو
 مجموعہ ، شعر چپ یو مضمون
 لری . کور ، خاٹے ، مکان ،
 ٹھونہ .
بیت الخلا : تہی ، پاخانہ ،
 د اودس ماتے خاٹے .
بیتک : د کور سرہ
 جوخت د میلنو دپارہ جورہ
 کوتہ یا کمرہ ، حجرہ ، دیرہ .
بیچون : د خدایے پاک یو
 صفتی نوم ، چپ مثال نہ لری .
بیخورتہ : دیر زیات ، پہ
 وزن ، مقدار یا شمیر کنبی
 دیر زیات .
بیخی : لہ بیخہ ، بالکل ،
 قطعی ، لہ مونہہ .
بیدار : ویجن ، داودہ او
 غافل متضاد ، چالاک ،
 ہونیار ، تکرہ ، باخبر .
بیدارول : ویجنول ، لہ خوبہ
 پاخول ، ہونیارول ، پوہول ،
 خبردارول .
بیداری : ویبنتوب ، ویبہ ،
 بیداروالے ، چالاکی ، تکرہ
 والے .
بیداریدل : ویبیدل ، لہ
 خوبہ راپورتہ کیدل ،
 ہونیاریدل ، پوہیدل ،
 خبرداریدل .
بیدیا : وجہ میرہ ، بیابان .

- دشت، صحرا، بیرون، بهر، لاچار، مجبور.
- ورجنی. بیسن : بیسن، د چنو اوږه.
- پیرته : خلاص، برخیره، بهشتي : بهشتي، مشکي، په مشک کښې اوبه راوړونکې.
- پیرانستې، لرې، په فاصله، پیکګا : تیره شپه، برائي، بعید.
- پیرغ : جنبه، علم، نشان، راتلونکې شپه، د دواړو دپاره توغ. استعمالیږي.
- بیرون : بهر، بار، ورجنی، بیګانه : پردې، غیر، اجنبي، څرګند، ښکاره، برېښ، بی مینې، هغه سره چې محبت پکښې نه وي.
- پیره : د خوراک په سلسله، پیکګالی : د بیګا سره متعلق، کښې نوکر، خادم، خدمتګار، د تیرې شپې.
- پیره : یوه ونه او د هغې میوه. بیګم : ښځه، خاتون، ملکه، پیرا : بودلې، ناپوهه، کم د مسلمانانو د ځنو ښځو د عقل، شوده، ساده.
- پیرندې : بیره کونکې، پیر نادی کونکې، تیز، چابک، تند، چالاک.
- پیری : لویه کشتی، بحري، جهاز، انګوت.
- پیزار : بیل، ویزار، نا امیده، ناراض، خفه، زړه ستره.
- پیزارول : ویزارول، بیلول، پیزاره : ویزاره، نا امیده، بیلچہ ی اسم تصغیر دی.
- پیلات : د گتبات متضاد، بائل.

- بیل بیل** : جدا جدا، گوبني
گوبني.
- بيلتون** : بيلوالے، جدائي،
فراق، هجران.
- بيلچه** : هغه آله چي زمڪه
پري ڪنستے شي. د بيل اسم
تصغير.
- بيلدار** : د بيل او بيلچي نه
ڪار اخستون ڪري.
- بيلول** : بيل بيل ڪول، جدا
جدا ڪول.
- بيله** : د سيند په منځ ڪيني
وجه زمڪه، وچڪي، ٽاپو.
- بيليدل** : جدا ڪيدل، خان له
- ڪيدل**، گوبني ڪيدل، بيل بيل
ڪيدل.
- بينجو** : د گتار غوندي د
موسيقى يوه آله.
- بينڊي** : بندي، بينگلي، يوه
سبزي.
- بينگ** : بنگر، بنڪ، د
حڪومت د قانون لاندې
رجسٽر شومے د رقم د تبادلې
خامے.
- بينوا** : بي اسري، نامراڌه،
ناڪام،
- بيورو** : غير مناسب، بي
جوړه، نامناسب.

شوم، بقايا، ناکام، ایسار،
اتال، معطل،

پات : لوبڻي، د ماشومانو يا
بیمارانو دپاره د متيازو لوبڻي.

پاتک : د لرگو وسپنې او
سپخونونه جوړه دروازه،
پیره، کپر، جندر، د حکومتي
محصول دپاره د ودرو لو
خام،

پاتلی : د اور د گادي د
چلولو دپاره د وسپنې هغه
رابطکلي د دوه خطونو لار
چې سرو نه ئ نه یو خام
کپړي. پتړی، پتلی.

پاتی : پیتار، پیتاره، پنډیر،

پاتڅی : پتاخه، پتاره، پتاخ،
په لینده کښې د کاني ایښودو
خام. جلب، لگام، واگي،

پاجامه : پائجامه، تنگ
پرتوک، عام طور سره د

شپې اغوستي شي.

پاچر : سخا، خسا، خیرن،
ناولی.

پاخول : وچتول، ودروول،

پ : (پې) د پښتو دریم
حرف، د ابجدو په حساب ئ
قیمت د "ب" برابر یعنی دوه
(۲) دی.

پابند : گرفتار، پای بند،
تابع، مجبور، پابندي کونکې.
پابندي : گرفتاري،
مجبوري، بنديز، قدغن،
بنکيلونه، ایسارونه، پښې
ترنه، التزام، په خان لازمو نه.

پاپا : بابا، پلار، داجي، والد
(د ماشومانو په ژبه)

پاپر : د میو یا مهوله اوړونه
جوړه یوه نری چپاتی چې د
تلو لونه پس ډیره کرپندی
شي.

پاپلی : پاپلی، پایی، پلی، د
ماشومانو په وړومي ځل د
گرخولو دپاره وئیلے کیدونکے
تورے.

پاپلین : یوه سوتي کپړه.

پاتاؤ : لومړی نهړ یا لویه وله،
لویه بیاله، ستره وله.

پاتي : پاتي، پس مانده، پاتي

برخه، درې گینتې، وس،
طاقت، توان، اختیار، اقتدار

پارچاؤ : د ژرندې د ناوې

سره نژدې ناوه چې د ژرندې
د ودریدو نه پس پرې اوبه
روانې وي. پارچاوم.

پارچاوم : د اوبو د اړولو

هغه لار چې د هغې په جاري
کولو د ژرندې په ناوه کښې د
اوبو تلل بند شي.

پارچور : ټانگر، ټانگر، هغه

ګیاه وغیره چې خاړوې یې
پریري. د خاړوو پس
خورده.

پارچه : ټوټه، ټوکره،

ټکره، کپړه، رخت.

پارخنګ : اندرپایه، درم

پایه، سپرې، د لږګي پورې،
پورخنګ، پارکې.

پارسا : متقي، صالح،

نیک، پرهیزګار،

پارسنګ : پارسنگ،

کناوې، هغه وزن چې د تلې د

برابرولو دپاره په تله کښې

ولاړول، جګول، بیدارول، له
خوبه وینول، لیکلې شے
لوستل.

پاخه : له پاڅیدل نه امر،
چې د تعجب د کلمې په طور
استعمالیږي.

پاڅیدل : وځتیدل،

ودریدل، ولاړیدل، جګیدل،

له خوبه وینیدل، بیداریدل،

قبضه پرینودل، الوتل.

پاخاله : ټټی، د اودس ماتے

خام، بیت الخلا،

پاخه : د اومه ضد، پوخ

شوم خیز، تجربه کار خلق،

هوښیاران، رسیدلي، کلک،

مضبوط، د پوخ مغیره حالت،

له خښتو جوړ شوي.

پاده : ګواره، ګویر، پوده،

ګورم، د خناورو ګله.

پار : د وار تابع مهمل.

جابي، کونجي، کنجي، کلي،

چمتا، نوسے، د وخت اندازه،

شومه، حصه، برخه، دورځي

اوشپې د اتو برخو نه یوه

وسيدل، بچ کيدل، پرورش کيدل.

پار : کودې، منترې، جادو، سحر. د لرگي يو ورېده او پلنه تخته چې د گرگي يا غونډ نه په مشين يا اړه بيله کړې شي او بيا ترې تختې جوړوي.

پارسوب : پرسوب، په حجم کښې زياتيلنه، د هوا د کيلو په وجه د حجم زياتيلنه، د مرض په وجه په بدن کښې پرسوب پيدا کيلنه.

پارکے : قطعہ، شعر، بيت، ټوټه، فال، بخت، طالع.

پارو : هغه آله چې د ميزري خپلې پرې جوړولې شي. پاروگر، د مارانو ووده کونکے، دم، ووده، منافق، بدچلن، چلباز.

پاروگر : پورېگر، مارگر، جادوگر، پارو.

پاره : د دوؤ کيلو په منځ کښې د اړولو نه پاتې شوې د پټې حصه، په کار کښې

اينښوم يا ډنډې پورې تړلې شي. هغه وزن چې تله کښې د بې ايماني او د گناهک د غلولو دپاره اينښوم يا ورسره تړلې شي.

پاروکی : پرمخ، منگر، گومنز، يوه غاښونه لرونکې آله چې ويښته وړې يا پشم پرې بيلولې او صفا کولې شي. **پارول :** وچتول، چيرل، لمسول، پورته کول، قهرول، جنگ جگړې ته تيارول، ساتل، پرورش کول، حفاظت کول.

پاره : ټوکره، ټکره، پارچه، شليدلې، خيرم، بڙه، بهره، خوکی. يو نقرني عنصر چې په عامه درجه حرارت کښې مائع وي، ايتمي شمير ۱ اتيا دی.

پارينه : زور، پخوانۍ، قديم، لرغونې.

پاريدل : قهريدل، جنگ ته تياريدل، عصه کيدل، ژوند

- نيمگرتيا،
پاڙيب : پڙيب، پاڙيب، د
 پښو يو کالے.
- پاس** : پورته، وچت، بره،
 جگ، هسک، زيات.
- پاسبان** : پاسوان، خو کيدار،
 پيره دار، دربان، ساتونکے،
 حفاظت کونکے.
- پاسته** : د پوست جمع، نرم،
پاسداري : لحاظ ساتنه،
 خيال ساتنه،
- پاسنه** : برنۍ، د بره، لوړ،
 د وچتې علاقې وسيدونکے،
پاسه : اصلي او سوچه سره
 زر چې له هيڅ قسمه گډون
 پکښې نه وي شوي. کره،
 روغ، رښتوني،
- پاسه** : پورته، وچت،
پاشل : نوستل، شيندل،
 دوړول، شل، دانه دانه کول،
 خوړول، غوړخول، تار په تار
 کول، خفه کول.
- پاغنده** : د ننداف وهلے
 شوي مالوچ، غيبه چې عام
- طور سره ئ شکل غوند وي.
 هر يو نرم او سپين څيز.
- پاک** : د پليت ضد، صفا،
 سوتره، خالص، بې غيبه، بې
 گناه، نیک، خوش اخلاقه،
 نمانځي، مکمل، بشپړ،
- پاکباز** : نیک، پرهيزگار،
 متقي، پاکدامن.
- پاکره** : پلان، د اوبش کته،
پاک ساک : کم عقل،
 نادان، ساده، معصوم، بې
 گناه، صفا، سوتره، وينځلے.
- پاکول** : صفا کول، سوتره
 کول، خيړے لري کول،
 وينځل، پليتي لري کول،
 خبره سپينول، حساب کتاب
 بيا قول، اچه کول.
- پاکي** : پاکيزگي، پاک
 والے، صفاتي، سوتره والے. د
 نايانو چاره،
- پاکيزگي** : وگورئ پاکي.
پاکيدل : صفا کيدل،
 نمانځي کيدل، سوتره کيدل،
 وينځلے کيدل، د حساب

ساک.

پالکور : له میزري جوړه

هغه تیلی چې زمیدار پکښې
رمبه او لور وغیره ږدي. هغه
کوټه چې د زمیدارۍ اسباب
پکښې پروت وي.

پالکی : یو خاص قسم

ډولۍ، چوپان. یو قسم
چینجی، منا، مناگی.

پال : پرورش کول، لویول،

تربیه کول، پالنه کول،

دوستي کول، حق ادا کول،

په عاجزی او خاکساری سره

د چا خدمت کول.

پالنک : چپرکت، کټ.

پالوان : پهلوان، کبلمار، د

کشتۍ ماهر، طاقتور،

مضبوط، غټ، بهادر، تکړه،

پالوده : فالوده، د پخې او

جک کړې شوې ناشستي

مینجې چې د واړې شربت

سره په یو ځای خوړې شي.

پاله : پال، سسپار، سسپال،

په یوې کښې د زمکې څیرلو

کتاب بیاقیدل، گناهونه

توئیدل، پلټي لري کیدل.

پاگل : لیونې، سوداڼي،

ناپوهه، کم عقل، نادان،

دیوانه.

پاگل خاله : د لیونو د

علاج او ساتلو ځای.

پاگن : پگن، د فصلي کال

یولسمه میاشت چې عام طور

سره د فروری، مارچ سره

مطابق وي.

پالان : کټه، پالان،

ساروان، ساربان.

پالتو : فالتو، ډیر، اضافي.

پالش : د پیزار، فرنیچر او

ورونو وغیره پر ټولو او ښائسته

کولو رنگ، خلا، پرق،

روشنائي، روزوالی، چاپلوسی،

خوشامندګر.

پالشي : پالش ورکونکې،

چاپلوس، خوشامندګر،

چالاک.

پالک : چرګ سابه،

وړدې او پلنې پانې لرونکې

دوسپنې آله. پاند، پيکه گنې چې د خاروو

پاليز: د هندوانو، خټکو،

خربوزو يا بادرنگو باغ.

پام: فهم، خيال، فکر،

هوش، احتياط. د اتن سره يو

خام سندره وئيل، د وردو

پانو لرونکې د کوپرې يا

کجورې شان يوه ونه.

پامال: پائمال، د پښو د

لاندې مېنلې شولې. چټنې،

چټنې.

پامته دار: حاجت من،

محتاج.

پاملرنه: فکر، خيال، تدبير،

توجه، احتياط، څارنه، ساتنه،

اټيات.

پان: پاند، پلنې پانې

لرونکې يوه ونه او دهغي پانې

چې گټه او چونه پرې لگوي

او تماکو، چالیا او سپين

لاچي پکښې ونغاړي، د تاش

له څلورو رنگونو څنې هغه

سور رنگ چې په پانو ي د

پان د پانې تصوير وي. تپان،

پاند، پيکه گنې چې د خاروو

د خوراک دپاره استعمالېږي.

پانجشنبه: پنجشنبه،

پانشنبه، له جمعې نه مخکښې

او د چارشنبې نه پس ورځ،

پاند: وگورئ پان.

پالدي: پندې، پيتوارې،

پيتي يا پندونه چلونکې.

پانزيب: پينزيب، د پښو يو

کالې.

پالسي: تيزندې، زندې،

سولې، په څوړنده وژنه،

غرغره، دار.

پانوس: د فانوس عاميانه

قرأت، وگورئ فانوس.

پانه: فانه، چينې، چنې، د

لرگي يا وسپنې هغه ټکړه چې

د لرگي څيرلو په وخت پرې

د لرگي درز ارتولې شي. هغه

سکنجه چې ملزم پرې د جرم

په اقرار آماده کولې شي.

شپيته، هغه لرگې چې د

دروازو په چوکاټونو د کټونو

په جوړونو کې د مضبوطيا

دپاره ورکولې شي.

پان: نیم سیر وزن. منا، مناګی، دوسپني اوبه، آب، د پتې پوله، سرپښ، سلپښ، ګوند، هغه پترې چې د غم یا بیماری په حالت کېښي، شونډې نيسي، پوتکې، پوت، پت،

پانګی: پاتکې، د اندرپايې دستکې، اړیکې،

پانه: په ونې، په بوتې یا گل زرغونه شوې پخه چې د هغې په ذریعه دغه نباتات خوراک حاصلوي. د جارجر په خله دپاسه نرم پترې. د تاش پته، د کتاب مخ،

پانی: په زمکه راښکلي هغه دائره چې ماشومان پکښې غوزان یا مردکي ږدي او د تیک په ذریعه چې کوم غوز یا مردکې وباسي نو هغه وګتې.

پاؤ: خلورمه حصه، خلور جیتاکي، خلور انې، پنځلس

منته، شپږ جریبه زمکه.

پاورقه: حاشیه، شرحه، د صفحې اخري نې برخه، فېت نوټ.

پاوکې: د پاؤ اسم تصغیر، د خیرات یا نذر د پاره د سړي په سر پاؤ غله راټولونه.

پاولی: جول، په کډی کېره جوړونکې.

پاونده: کوچر، غوبه، خاروي پیاونکې، پونده، کوچر، کډه په سر، خانه بدوش.

پاویزه: د پاؤ پیو پیماني لومښی،

پاوی: د پاؤ د وزن کانه. **پاهه:** پته، د زخم پتې چې ملهم پرې لګیدلې وي.

پائي: جلب، پیزوان، تیزنډي، پانسي، یوه پخوانی سکه، د زرې پیسې دریمه، د انې دولسمه.

پایاب: سیند، ولې او تالاؤ وغیره کېښي دومره اوبه چې

پائيدل : ژوندۍ پاتې
کیدل، ژوند کول، له مرګه
بچ کیدل.

پائیکو : پیکو، د مینجو د
جوړولو یو ماشین، د شولو
صفا کولو آله،

پائینڅه : پینځه، پینځه.

پائینده : پائیدونکې،
پائیدار، مضبوط، قائم،
محکم. پاتې کیدونکې.

پاپ : هغه مخروطي شکل
لرونکې د ناوې په شان آله
چې د کانداز پرې په لفاظو
کښې سودا اچوي.

پاپر : پلن، خپار، خپېر، تېر،
هغه شے چې بې ډوله وږد
وي،

پپو : ترور، د پلار خور.

پپه : پپي، پپی، چپی،
کوکی، د ماشوم ښکلوڼه،
مچکه، مچۍ. روتی، نمری.

پت : پم، د خارښت یو
رنځ. ناموس، عزت، عظمت،
وقار، آبرو، وفاء، دوستی

پښه تل سره لګي. پایاو،
پایاو، چر، ګودر.

پایان : انجام، انتها، ښکته
برخه،

پایاو : وګورئ پایاب.
پیاوړې، میرنې، تیزرو،
زوراور.

پایه : درجه، مرتبه، رتبه،
عزت، قدر. د ذری په ذریعه
حرکت ورکونکې د غونډ
شکل هغه آله چې عام طور
سره ګاډیو وغیره کښې
استعمالیږي.

پای : انجام، اخر.

پای تخت : پایه تخت، د
باجا د ګلدي څامې.

پائڅه : پینځه، پوچه،

پائیدار : مضبوط، ټینګ،
کلک، محکم، پوځ،

پائیدان : پیدان، د پښې
ایښولو څامې، موټر، ټانګې یا
بسلې کومې سورلی ته د
ورختلو دپاره د پښې ایښولو
څامې.

پالنه، دود، دستور.

پتاسه : پتاسه، دشلمه،
تشلمه، خوږه او کړپېدونکې
د بوربوکي په شان يوه مټايي
چې په مختلفو رنگونو کېنې
جوړېږي.

پتاوه : پاتاوه، جراوه، غږه،
پنډو غږه. د پنډو ترلو دپاره
له وژغړو جوړه کړې پټۍ،
پيتاوه.

پترکے : د زخم خپړ،
پتره، د وسپنې وړو کې
پتره، توتنکې، توتنې،
پترلاک : د لاکو يو قسم.

پتری : د گڼو او نورو داسې
بوټو وچې پاتې چې د سوځولو
او د څاروو د خوراک په کار
راځي.

پتره : د پوزې يو کالۍ،
ميخکې، د سرو سپينو وړې
وړې پانې چې مختلفو کالو
کېنې استعمالېږي.

پتلون : د مغربي ملکونو د
وسيدونکو پرتوگ، پينټ.

پتمن : غيرتي، پتي، د پت

خاوند، عزت من، ابرو مند،

پتنګ : اورپېنټه، پتن،
الوتونکې يو وړو کې چينجې،
عاشق، مښن. باديوه،
کانکوک، گودي،

پتنوس : تره، د چايو،
شربت يا بل داسې کار د سامان
د وړلو دپاره استعمالېدونکې
مجمله. فتنوس، فطنوس.

پتنه : فتنه، کينه، دشمني،
بغض، جگړه، شيطاني،
عداوت، مخالفت، فساد،
غويل، شور.

پتن : پتنګ، اورپېنټه،

پترون : ورون، د پېنې هغه
حصه چې د زنگانه له سترګې
تر مغانو پورې وي.

پته : درک، ځاي، ادرس،
هدف، ځلې، نېټه، معلوم.
لهه، ليهه، خره، مټه خره،
مټينه خاوره، هغه خټه چې د

سيلاب نه وروستو پاتې شي.
پتي : شراکت، کاروبار

- کښې برخه، د ځنو خیزونو پانې مثلاً د چایو پانې.
- پتیر:** د خمیره متضاد.
- هغه اخیښلي اوږه چې د تخمیر عمل پکښې نه وي واقع شوی.
- پتيله:** د ارتې خلې دیکچه.
- پتي:** پانې، د چایو پتي، د تاش پتي.
- پټ:** پوټ، پوټکې، پوستکې، خرمن، د ونې وچ پوستکې.
- پټ:** پناه، په نظر نه راتلونکې، د ښکاره ضد، د لوڅ متضاد.
- پتاخ:** پتاره، په لینده کښې د کاني ایښولو د خرمنې جوړه پتي.
- پتاختدار:** پتاخته لرونکې، د پخواني زمانې د دارو او پتاختو ټوپک، پتاختدار، پتاختدار.
- پتاخته:** د آتش بازی یو څیز، د کارتوس پيشه، پتاخته، شوخه مسته جیني، چالاکه ښځه یا جیني.
- پتاري:** تونگی، تونی، تونگ.
- پتاس:** د پوتاش یو مرکب، باروت، د کارتوس دارو، پوتاشیم پرمنګنیت، سره دارو چې په زخمونو لگول شي او یا پرې زخمونه وینځلي شي.
- پتاګر:** پتاخت، پاتړ، د لیندې پاتړ.
- پټ پتالې:** پټ پتوړی، د ماشومانو یوه لوبه.
- پټ پنا:** پټ او یو خواته پوشیده، راز، سازش.
- پټ پنهم:** خفيه: پټ پنا، د نظر نه په ډډه.
- پتخ:** کلک، پتوخ، مراوې، د زوال له عمله تیریدونکې زوړ، باسي.
- پتخه:** سرمایه، پنگه، پانګه، هغه سرمایه چې پته ساتلې شوې وي، موړي،

خرمگی، پشکالی گونگته،
بنخملی.

پتروول : له زمکې راوتونکې
يو خاص قسم تيل چې د صفا
کولو نه پس د مختلفو انجونو
د چلولو دپاره پکارېږي.
گشت.

پتکه : درکه، کاوړه، دوره
دبار، پتله.

پتکے : زنانوال خادر، د
اغوستلو خادر، لونگی،
پگړی، دستار،

پتمنځی : گونډې مال، د
غنمو هغه دانې چې د غوښل نه
پس په وړې کښې پاتې شوې
وي. گونډمې.

پتن : وگورئ پتنگ. غم،
ماتم، ژړا، ویر.

پتو : خادر، پیر وړین خادر،
پتوار : د زمکو د کچ میچ
علم، د پتواري پیښه. جریب
کښ، جریب گوندی،

پتوار خاله : د پتواري د
ناستې خاڼې،

پتواري : د حکومت له
طرفه د زمکو حساب کتاب

ساتونکې، جریب کښ،
پتوالے : ناخر گند،
پوښیده، د خر گندولو متضاد.

پتوخمے : پتخمے، پتخمے، د
کب په بدن وړې وړې
غونډې نښې.

پتوسکے : لږ، ډیر کم،
پوتسکے، پیسانے، بکسکے،
بکس.

پتول : د بدن د ځنو حصو
هغه عمل چې زخم یا دانه
کښې نو پیدا شي، لکه اوبه
پتول. کوته، دالان یا بل کوم
خاڼې باندې لرگي اچول،
چاته جامه ور اغوستول. د بل
چا مال په دوکه د هغه له
ملکیته وښکل، غلا کول، د
څه څیز دپاسه داسې پرده
اچول چې هغه ترې نه
ښکاري.

پتونے : خادر، پتو، وړین
خادر، شال، پرونے. پتون،

هغه ځای چي بنکاري ترې
 د کپړې وړېده رېښه، نوار،
 دز کوي.
پته : د چرې، تورې او
 توپک د کڅوړې تسمه،
 پتاخ، د نایانو د چرې تیرولو
 څرمن، د سپي د غاړې پټی،
پته : د پټ مونت، پوشیده.
 مخفي، پنهان.
پتیدار : لکیر دار، رنگینه،
 پټې پټې، پټې لرونکې.
پتیدل : د څرگندیدل
 متضاد، یو خواته کیدل، د څه
 څیز د پاسه داسې څه اچولې
 کیدل چې هغه ترې نه
 بنکاري. د بدن د ځنو حصو
 هغه عمل چې زخم یا دانه
 کښې نو پیدا کیږي.
پتیر : شاه تیر، بش، بینش،
 چالې، کړی، تیر، ویشه،
 تمې، دره، بوټی، وگړی.
پټی : د پره د پاسه تړلې د
 کپړې ټوټه، پان، پونه، د الف
 بې پټی، د ماشومانو سر
 تړونې، تخته، د ملا تړلو پټه،

د کپړې وړېده رېښه، نوار،
 پتار، د مرزو نیول جال، د
 پښې تړلو تسمه، ځناور و ته
 غاړه کښې اچونکې پټه.
پټی : د کرکړوندي قابل د
 زمکې ټکره. زرعي جائداد.
پجه : په سیند کښې د جمع
 شوو کرکو ځای،
پنځ : زخم، پره، شکاف.
پجاری : وروستو، شاته،
 هغه رسی یا پرې چې د اس
 وروستو پښو ته اچولې شي
 پیجواړی، پیجواړی.
پجموزه : ملنډه، مسخره،
 پیشاره، توقه، وشته، ټټوبه،
پچنه : پچ، د حجامت چارۍ
 یا مشین، د حجامت له وجې
 په مخ زخم جوړیدنه، چرې
 سره زخمي کیدنه.
پجواړ : د خبرې وروستۍ
 سر او دبال، د بارانۍ د باد او
 سیلی په زور دننه راتلونکي
 شاخکي. پاچر.
پچولۍ : دیرو وړوکی،

- پيچونے، پيچونے. مضبوط والے، هوښياري، تجربه کاري.
- پچه** : د گلابو، چيلو، اوبنانو، سويو، او اوسيو وغيره فضله چې يو خاص شکل لري. د بنيادم کلک او وچ بول.
- پچي** : توکری، د ميزري نه جوړه دارتې خلې شکری. د بادرنگو، خټکو، هندوانو او نورو سبزو وغيره کچری.
- پخ** : د تيره ضد، هغه خيز چې تيره نه وي. مست، بيکاره.
- پخول** : د تيروल متضاد، د غوڅولو نه ايستل، د چاقو، چرې د زيات کار له کبله خله اړول، له پريکولو ايستل.
- پخيدل** : د تيره اوزار تيزوالی کميدل، لتيدل، سستيدل.
- پخ** : گنجی، پختوب، پمن والی، گنجی توب. د اوبنانو يوه بيماري. پم.
- پختگی** : د پخته کيدو حالت، کلکوالی، پوخوالی، تجربه کاري.
- پخته** : پوخ، کلک، مضبوط.
- پخساک** : پسخاک، کړاک، کړاو، زړه چاودون، خوراک.
- پخکړی** : ننگولی، ايننگولی، لمدہ بل، لاوڼ، سالن، پورونے، ترکاري، پخه کړې شوې ترکاري.
- پخلا** : د مرور متضاد، رضا، دلاسه، خوښ، خوشحاله.
- پخلی** : د پخول مصدر نه اسم، اخلی پخلی، انلی، کونلی، تاکيد، پشتي، کلکوالی.
- پخن** : په سر کښې پخي لرونکې، پشم دار، ښي يا پخي لرونکې.
- پخنه** : هغه ماشوم چې پخي پخي خبرې کوي، پوخ، مشروت.
- پخوا** : تيره شوې زمانه، هغه

واقعہ چي د حال له زمانې نه
مخکېنې تیره شوې وي.
اگاهو، اول، ورومې. د اوس
متضاد.

پخواني : د اوسني متضاد،
لرغونې، نرغونې، خنډنې،
ورومې، د پخوا سره نسبت
لرونکې.

پخول : د پوخ نه متعدي
مصدر، اخلې پخلې کول. په
اور کښيښودل او خوړنول،
د خبرې کلکول او ټينګول،
ژبه کول، وعده کول، په څه
کار کښي ماهر کول.

پخوندې : د څارو د پښو
تړلو کړی، پخندې، یو قسم
پسول.

پخه : د پوخ مؤنث، په اور
حرارت یا وخت تیاره شوې،
سومې لومې، پخه شوې، عمر
خوړلې بنځه. بودی، زړه.

پخیدل : د بدن د ځنډو
حصو د بیماری په وجه سور
رنگ اختیارول، د اوم څیز په

اور یا حرارت یا د وخت په
نتیجه کښي تکمیل ته
رسیدل، د خوړلو د څیز د
خوراک دپاره تیاریدل، په
عمر کښي زوړوالي ته
رسیدل، د میوې یا فصل
شو کولو یا لو ته جوړیدل،
ختکیدل، کتیدل.

پلار : ابا، پلار، عام طور سره
میاندي خپلو کښي ځامنو ته
د خپل خاوند په باره کښي
طنز او اټي.

پلید : ښکاره، ظاهر،
نمایان.

پو : ښکه، ښه، وزر، کونځر،
پخه. د پاسه، په، باندي،

پو : د خالي متضاد، ډک،
پوره، برحق.

پړاڼه : د پروت جمع،
غزیدلي، ځملاستلي، اوډه،
ایښوې شوي، سست، بیکاره،

پړاټه : هغه روغنی روتی
چي عام طور سره په تبخي یا
کړیچي کښي په غوړو کښي

پنخولي شي.
پراچھ : سوداگر، پراڻجھ،
 ڪرايه ڪڀڻ، ڇي په ڪرايه
 مالونه په خرو يا خجرو وڙي.
 هغه هندو ڇي مسلمان شوم
 وي او بيا هم دڪان ڪوي. بي
 لحاظه، بي مخه، جالاک.
پراخ : فراخ، ارت، پلن،
 وسيع، ڊير زيات،
پراخي : فراخي، د پراخ
 ڪيدو حالت، زيات والي،
 ڪشادگي،
پراگندگي : پریشاني،
 انتشار، تشويش.
پراگنده : منتشر، پریشان.
پراسٽل : خلاصول،
 سهرڊل، خرگندول،
پرپرکي : يو قسم وزر
 لرونڪي چينجڙ ڇي اڪثر په
 گنو ڪڀڻي پيدا ڪيڙي او
 فصل ته نقصان رسوي. د
 ماشومانو دپاره دوسپڻي نه
 جوڙ چڪر وھونڪي پریدار د
 لوبو خيز، دھوائي جهاز،
 موٽر وغيره هغه پرزه ڇي د
 خپل چڪر په ذريعه مشين په
 حرڪت ڪڀڻي راولي.
پريچ : له پيچونو نه ڊڪ،
 تاڙ راتاڙ، پيچدار، ول ول،
 ڪوڙ وڙڙ.
پريڀرہ : خريڀرہ، پوڻڪي،
 ديسگري، مرخيري، دورني،
 ديرنگ، گوبلڪه، گوجي.
پرتو غاڻڻ : پرتو ڳاڻڻ،
 ناره، باگه، بگه، ازار بند،
 گنده، د پرتو ڳ د ترلو هغه
 جالي دار مزو ڇي بله ڪڀڻي
 اڇولي شي.
پرڦه : عبث، فضول، اڀلته،
 چتيا.
پرڦول : په زمڪه را
 خلاصول، غورڦول،
 نسکورول، شکست ورکول.
پرڦولي : کشتي، ديوبل
 د راپرڦولو لويه.
پرڦيدل : په زمڪه
 راخلاصول، نسکوريدل،
 پرتاويدل.

توجه، پروا.

پرده : پردہ، ستر، حجاب،

حیا، پٽ راز، پناهي، د غور

جلی، د سترگو جلی، د دوؤ

حصو نازک حائل، د کرکیو

او دروازو د پټولو کپړه، پرده

بکارت، د کوتې د پاسه تاؤ

دیوال د موسیقی سُر یا اواز.

نغمه،

پرده پوشي : پردہ ساتنه،

پرده اچونه، راز نه بنکاره

کونه. پرده داري.

پرده پوش : پردہ پوش،

پرده ساتونکې، پرده اچونکې،

پرده داري کونکې،

پرديس : بيگانه ملک،

پردي وطن،

پرديسونه : د پرديسي

مؤنث د پردي ملک، د بل

وطن.

پرديسي : د غير ملک، د

پردي وطن، د بيگانه ملک،

پرزہ : ټوټه، ټکړه، حصه،

د فیشن سامان، رقعہ، د کاغذ

پرچ : رکيښی، نالیکے،

لالیکے، د چایو د پیالی سره

وړو کي شان لوښي چې پیالی

پکښې پرته وي.

پرچم : بیرغ، جنده، توغ،

علم.

پرچون : د توک متضاد،

خورده، په یوځای د خرڅولو

په مقابلہ کښې په لړه لړه د

خرڅولو کار او پیشه.

پرچه : د کاغذ ټوټه، اخبار،

رساله، پرزه، ټکړه، پارچه،

خط، چیتي، رقعہ، تحریر، د

امتحان سوالنامہ، د مقلعي په

حقله د پولیس اندراج،

پرغاش : دښمني، جنگ،

مخالفت، مقابلہ، جگړه،

ورائے، کینه، فساد.

پرخت : په اینګولي کښې

ماڼه شوې روتی،

پرځه : شبنم، د شپې چې

کوم څاخکي د اسمان نه

راہر یوځي. نرم باران.

پرداخت : غور، فکر،

ٽڪرہ. **پُرسِي** : د پُرس د کار او د

مشغولا د معنيٰ لرونکي
تحيق، پرسان، پوښتنه،

پرسيدل : پرشار کول،
پرسان : وگورئ پُرس.

پرشار کول، اتروشه
پرست : د پرستش

کول، اينکي کول، پرنجيدل.
(عبادت، محبت) په معنو

پروښه : غټ کانه، تره، غټه
کښي د بل اسم سره لاهقه

تيره، سنگه، بنويدونکي
لکه خدا پرست، وطن پرست

کانه.
وغیره.

پرغوټ : نرغوټ، برغوټ،
پرستار : عبادت کونکي،

پيش پرانگ، کته پيش.
پرستش کونکي، عاشق،

پرغز : وارخطائي، بي
منين،

هوشي، غوټه، د ميرگي
پرستان : د ښاپيرو وطن، يو

غوټه، غصه، قهر،
خيالي او افسانوي ملک.

پرکار : د يو پښي لرونکي
پرستش : اطاعت، بندگي،

دوسپني، لرگي يا پلاستک
عبادت، تعظيم.

هغه آله چې دائري پرې
پرستي : د پرست د لاهقي

رابنسکلي شي. هم د دي
يو بل شکل چې د خپل خان

غرض دپاره د ترکانانو يوه
نه مخکښي لفظ سره د

آله، خرخ، چکر، قطب نما،
عبادت او محبت کولو د کار

قبله نما.
مفهوم ورکوي لکه خدا

پُرکار : غټ، ټکره، د ساده
پرستي، وطن پرستي وغیره.

متضاد.
پرسش : پوښتنه، تپوس،

پرکال : له خوبه جوتي
تحيق،

چي يوه پنبه د بلي پنبې
د پاسه داسې و اچولې شي چي
د يوې پنبې پنجه د بلې پنبې
په زنگانه راشي.

پرله پسي : يو بل پسي.
متواتر، مسلسل، په يو مخ،
لگاتار

پرمختگ : پرمخ تيا،
وړاندې تگ، پيش رفت.

پرمهره : هغه خيږه چي باز
يا نور ښکاري مارغان ي سحر
کښي د خلې نه غورخوي. د
مارغانو ښې چي ښکاري
مارغان ي سحر کښي د يوې
داني په شکل کښي راوباسي.
پرناله : د کور له چته د اوبو
بهيډلو لاره، ناوه،

پرنجل : انتروشه کول،
پرنجه کول.

پرنجيدل : په پرنجو لگيا
کيدل، اينگي لگيدل،
انتروشي لگيدل.

پرنجه : انتروشه، اينگره،
انتروشه، پرش، پرنج،

وهونگره، له خوبه جوتي
خوړونگره، خوب ته نژدې.

پرکت : وگورئ پرکته.

پرکت : مات وزر

مارغه، هغه مارغه چي وزرې
ي پريکړې شوي وي، متازه،
بيکاره، بې وسه، حاجت مند،

پرکته : هغه خورچې
کونډه ښخه ي دويم واده نه
پس د خاوند کور ته خان
سره بوخي او ساتي.

پرکتی : د پرکتې مؤنث.

پرگ : د بوزغلي په خامه
له تخمه حاصل شوي پياز، يا
نور داسې بوټي جمع پرگان.
بوس، هوا سره الوتونگره د
خنو غلو پوستکي.

پرگنه : جاگير، د ضلعي يوه
حصه، خاندان، کورمه،

پرگه : خاندان، نسل، خيل،
خپل خپلوان، کورمه، قبيله.

پرگه : د خيږې د ونې
پل، پيرگه، چرگه، برگه.

پرگت : د ناستي هغه طريقه

پرنه : کنکل، منجمد، پرم، قصد.

پروسی کال : تیر کال، هغه پرن.

کال چې د سړ کال نه پروا : فکر، لحاظ، خاطر، خیال، اند، ویره، باک.

مخکښې او له مخې کال نه پرواز : الوت، الوتنه، وروستوي.

پرومکال : وگورئ، لیکلې اجازت، پروسی کال. لیکلې حکم، شاهي فرمان.

پروسیکلن : د تیر کال. اور پښتې، پتنگ، پتن.

پروسیکلن : د تیر شوي پروت : له پریوتل نه صفت. ایښو شوم، کال.

پروسه : مرحله، پروس، پریوتې، بې احتیاطه گزار، عمل. کړې شوم، په اراده یا بې

پرون : تیره ورځ، د شپې ارادې په یوځای کېښي محفوظ کړې شوم. دپاره د صفت په طور راځي

لکه پرون شپه. پرودگار : پالونکې، خدای پاک.

پروشه : ترازه، تنگړه، توتې، پروش : پالنه، روزنه، ټکړه، غاښې، د غره څوکه،

خرڅ، پلو، طرف، مخه، ډله، سنبالښت، خصمانه، تربیت کونه،

جگړه، د خفگان ښکاره پروړه : پالاله، د غوبل شوو شولو بوس، دروېشنه، پروړ، پروت.

پروړه : پراجیکټ، پروړه دار : پره کونکې، مل، نیت، منصوبه، پروگرام، نیت،

پروړه : پراجیکټ، پروړه دار : پره کونکې، مل، نیت، منصوبه، پروگرام، نیت،

ملگرمے، طرفدار، حمایتی.

پرهزار : زخم، پرمهر، پرار،

پرهیزگار : متقی، نیک،

تقویٰ دار، بزرگ.

پرهیزگاری : نیکی،

تقویٰ، عبادت، دبدو او

ناکارہ کارونو نہ دہدہ او

پرهیز.

پری : پر، دیاسہ، باندی،

وربانندی، ذریعہ، واسطہ.

پری : دپریکیدل مصدر نہ

اسم صفت، پریکرمے شومے،

غوخ. قطع.

پریاسل : پرخول،

ارتاوول، نسکورول، بنکتہ

گوزارول، لاندی اچول.

پریدار : پیرہ دار، خوکیدار،

خارونکے، ساتونکے، پیرہ

ورکونکے، پری لرونکے،

پریپر : غت، پنہ، خورب،

چاغ، شلنہ.

پریپری : تمبولہ، کندو،

دولہ دغنمو یا نورپی غلی د

ساتلو دیارہ دپوزی نہ جور

پندیرمے.

پریستل : پری ایستل،

خملول،

پریشان : خفہ، غمگین،

دلگیر، ابتر، سرگردان، بی

چرتہ، غریب، خوار، کریاب،

بی وزلہ، تارپہ تار، گلہود،

تیت پرک، خوروور،

گنگس،

پرینبودل : پرینبول،

خلاصول، خوشے کول،

ازادول، لاس ترینہ اخستل،

وروستو پاتی کول، شاتہ

پرینبودل، طلاقول.

پریکرمے : شلولے، غوخ

کرمے شومے، فیصلہ شومے،

بیل شومے، غوت پریکرمے،

پریکول : خیری کول،

غوخول، ادا کول، فیصلہ

کول، ختمول، کنستل،

پریکون : خبرہ خلاصونہ،

فیصلہ کونہ، لنہون، دہلک

او جینی لہ خوا د وادہ

ورکولو او کیدلو فیصلہ،

بیلتون، جدائی، بیلوالے،
فیصلہ، پریکڑ، مخالفت،
غوغا، غوغا، غوغا، غوغا،
رنگیدل، نریدل، ناکامیدل،
پاتپ کیڈل، رنخوریدل،
ناروغہ کیڈل.

پرہکیدل : غوغیدل، قطع
کیدل، شلیدل، خیرے کیدل،
ختمیدل، کنستل.
پرہمان : پریوان، بیس
بیسار، دیر زیات، بنیرازہ، د
مور پہ گیدہ کنبی لہ بجی
چار چاہیرہ پرہ.

پرہمان : سوکالی، آبادی،
بنیرازی، دیر والے، زیاتوالے،
فراوانی.
پریوان : پیروان، ہفہ
کخورہ چہ د مور پہ گیدہ
کنبی پکنبی بجے نغبتے
وی او وضع حمل نہ پس ہفہ
بہر راشی.

پریوانی : فراوانی، دیر
والے، زیات والے، کثرت،
پریوتل : غورخیدل،
نسکوریدل، راگوزاریدل،
ارتاویڈل، ناخاپہ حملہ کول،
یرغل کول، تونیدل، رڈیدل،
پراں پیش : غت خنگلی
پیش، گوتہرک، کتہ پیش،
کرپش، پناپیش، پیشو
پرانگ.
پرانگ : تکی تکی خرمن
لرونکے یو خیرونکے خنگلی
خناور.
پرانہ وراہ : حق ناحق،
گرمہ ناگرمہ، پرہ وپہ.
جواری، قمار، شرط.
پراو : منزل، مقام، تیکانہ،
قیام گاہ،

پرہرے : دست، پرہرہ،
پرت پرت، پرتار.
پرہنج : پرہنجہ، نہ
ختمیدونکی جگرہ، نہ حل
کیدونکی تنازعہ.

پړپړوس : پړوس، سړم، شش، بیکاره سړم، پړسیدلې، بزدل، ویریدونکې.

پړتال : په دویم ځل د صحیح یا غلط معلومولو طریقه، چیکنگ، چیکن.

پړتاؤ : واټن، فاصله،

پړتل : د نېټې یو قسم.

پړسمن : ډډ، پړسیدلې، خوړین، ډډو، نرم، پوست، بې وجې، نابوره، لت، ناراست، سور.

پړسو : ادوبدو، ادر کدو، ډډېدو، اوک پوک، پړسیدلې، د غټ دپاره د تحقیر لفظ.

پړسول : ډډول، له باده ډکول، غصه کول، قهرول، بلاربول، حامله کول، ښه وهل ټکول، پړقول، پړق ورکول، څپیره ورکول.

پړسومبه : پړسمن، ډډ، بوکه، چې ډیر غټ وي او د کار نه وي. بیکاره، بې غیرته.

پړسیدل : د کوزاریا د

زخم په نتیجه کې د بدن د یو ځای وچیدل، ډډیدل، تنډیدل، قهریدل، غصه کیدل، حامله کیدل، د حیواناتو د کیدې یو مرض جوړیدل. وهلې کیدل، پړقیدل،

پړق : پړک، چپوته، پړخ. بریښ، خلق، درنا څړیکه، لږ وخت، خلا، بریښنا.

پړقول : خلقول، پړکول، بریښول، په لاسونو اواز ایستل، نینې ورتول، وزرې وهل،

پړقیدل : بریښیدل، خلقیدل، پړکیدل.

پړک : تپه، خل، وار، کړت، پیره. پړکه، لت، دام. د نایانو د چرې تیرولو څرمن. د خلقو ټولې چې لس شل تنه وي، د گډو وږه رمه، ویره، اضطراب، د تلې چاپېرې، حمایت، طرف، یوه جنبه. د مرغلو لړ،

- پرمخ** : نسکور، سرد
لاندې، اپوته.
- پرمخ** : برغولې، د کټوۍ
سرپوښ، د کټوۍ خاورين
سر. نسکور، سرد لاندې،
اپوته.
- پرونې** : د زنانه خاڼر،
پتکې، داوڼ، دانو، چکاله،
تيکرې.
- پړه** : دوره متضاد، ملامته،
گر مه.
- پړه** : د پړ جمع، ملامته،
گرم، شکست خوړلي، مات
شوي.
- پري** : د پړ خاوند، جوار گر،
شرطي، پړ چلونکې، هغه
سړې چې هر کار کېنې خنډ
اچوي.
- پري واله** : پندې، مزدور،
هغه مزدور چې په شاپيته
وړي. درسو او پړو وغيره
خرخونکې.
- پريخ** : پلن، چیت، پريت،
چیتک.
- پري** : د کټو، خښتو، کاڼو
يا خاورې په ترتيب سره
جوړه شوې دلی يا انبار چې
مختلف ځايونو کېنې مختلف
وړدوالې، پلنوالې او بلندي
لري. د غلې د بورو انبار.
پوري، پوښی، کڅوړی،
کڅوړه، گوتی، د کاغذ نه
جوړه لفافه چې پکښې سودا
وغیره ورکيدې شي.
- پړم** : له ميزري، سپنسو،
وېسو، لوښې، پلاستېک،
منجیو، سنو يا داسې نورو
خيزونو نه غښتلې شوم
مزمې. بلديزه، رسي، بياسته.
- پړمړده** : مړژواندې، خفه،
مړسېن، جينجر، مړغيژن،
پړه : پړاوه، د کلال بټی،
- پس** : معمولي، کمزور
اواز، نورې اواز،
پس : بيا، نو، وروستو.
- پسات** : فساد، شر،
پسالي : فسادي، بدسړی،
وران، شري، فساد جوړونکې.

- پساري** : پساري، د دواڼي دپاره د جاورو بوټو خرڅونکې،
پسپا : په ماڼۍ،
پسپالي : د پسپا کيدو حالت،
 شکست، په جنگ کېنې وروستو کيلنه.
- پس پس** : چا سره په غوږ کېنې پټې خبرې کول.
- پس پسې** : پس پس، غوږ لوڅي، د شونډو په سر پټې پټې خبرې، په غوږ کېنې پټې پټې خبرې، پسيدنه،
- پست** : بنکته، لاندې، ټيټ، ذليل، کمينه، پريوتی.
- پستنه** : واپس، واپسي، پستو کې، پوڅکۍ.
- پسته** : وروستو، بيا، بل وار، بل ځل.
- پهته** : د دغربي ايشيا په ملکونو کېنې کيدونکې د بادام په شان يوه وره ونه او د هغې ميوه.
- پستي** : ذلت، لاندې والی، بنکته والی، ذليل توب.
- پسخند** : پيشاره، ملنډه، پېچموزه، توبه.
- پسر** : خور، فرزندان.
- پسرلې** : سپرلې، بهار، د گلونو موسم، خورمنی، د ژمي او د اوږي تر منځه د کال هغه څلورمه حصه چې پکښې ونې بوټي وغيره زرغونېږي.
- پسمالنده** : وارث، ميراث خور، ميراث خور، د مړي اولاد، وروستو پاتې، د ترقی نه شاته پاتې، بچت، باقي پاتې شوی.
- پس منظر** : د منظر شاته موجود خو په نظر نه راتلونکې، د يوې واقعي اصلي محرک او علت چې څرگند نه ښکاري.
- پسند** : خوښ، غوره.
- پسندیده** : خوښ، عزيز، مرغوب، محبوب.
- پسور** : سور، عرض، پلنوالی، وخت، موده.

پشکالے : هغه ميوه يا فصل

جتي پشکال کڻي رارسي يا

کرلے شي. هغه سور رنگي

چينجی جتي په پشکال کڻي

پيدا کيږي او کبان پري نيولے

شي.

پشکے : لوم بول، جتي لکه

د اوبو نري وي.

پشم : وږي، پرځه، نرم

باران، ډير نازک او نرم

ويښته. د شرمگاه ويښته.

پشمينه : ريښمينه، پشمي

لوپته جتي د پاسه پري نرم

نرم پشم يا غونے يا بور وي.

پشي : متيازې، (د ماشومانو

تورے)

پجن : لوهار، آهنگر،

پښت : خاندان، پښت،

نسل، پيري، خيل، تير،

اصل، ريښه.

پښتانه : د پښتون جمع.

پښتنواله : د پښتنو دود

دستور، غيرت، وفاداري، د

پښتنو ضابطه اخلاق.

پسول : گانه، کالے،

پسه : خيرلے، چيلے،

پسي : وريسي، وروستو،

اخري.

پشت : خاندان، نسل،

خيل، پيري. د جرگې په کيله

کښي د اگي ځاي، د جرگې

په يو مخ اچولې اگي.

پشتاره : بار، ډير مقدار،

بوج، ډيرے، انبار، دلي.

پشته : تکر، بند، ډانگه، د

سيلابي اوبو د مخ نوي دپاره

د خښتو جوړه ډيري. هغه

کپړه يا چمبره جتي جلد ساز

ی د کتاب شاته لگوي. متوا،

وقايه. ډډه، د غره يا غونډۍ

ډډه،

پشتي : ټيک، پښتي، زور

ديوال ته د مضبوطيا په غرض

وهلے شوم وړوکي ديوال يا

ډبه.

پشکال : د فصلي کال

خلورمه مياشت، ساون، د

اوږي د بارانونو موسم.

- پښتنه** : د پښتون مؤنث.
- پښتو** : د پښتو ژبه. ننگ، غیرت، د پښتو دود دستور.
- پښتورگي** : گرده، بدوگي، بدو دمي، هغه اندام چې تشې متيازې ترې پوکنې ته ځي.
- پښتون** : د پښتانه نسله، د پښتون قام يو غړی، پښتون قام، غیرتي، د بنو اخلاقو خاوند، د ننگ او پټ خاوند.
- پښتونخوا** : د پښتو سیمه، د پښتو د وسيدو ځای.
- پښتونوالي** : پښتونواله، د پښتو دود دستور.
- پښتیدل** : پښتنه کول، پوښتنه کول، تپوس کول، تحقیق کول، سوال کول.
- پښتی** : اړخ، دده، هغه هډوکي چې د سینې پنجره یی جوړه کړې ده.
- پښویه** : د "په" او "ښویه" مرکب د قرآن کریم روانه لوستنه، گرامر، صرف و نحو.
- پښه** : ښپه، د بدن هغه حصه چې گرځیدل پرې کیږي، د هر څیز د تکيې یا اډې لگولو حصه لکه د میز پښه، د قبیلې یا خاندان یوه څانگه.
- پښه اړته** : پښې اړتې، د پښتو هغه دستور چې پکښې د جنغلې د کور له خوا د جنغول کور ته تحفه ځي.
- پښه نیولې** : ماتل، ایسار، ساړه، په تلو تلو کښې رفتار کمونکې.
- پښه پیل** : پیلې پښې، پښې لوڅسې، بې پیزاره، پښې ابله، په پښو پیزار نه لرونکې.
- پښې ابله** : وگورئ پښې پیل.
- پښیمان** : په شوي کار افسوس کونکې، پښیمانه، شرمنده، ملامته، افسوس او پښیماني کونکې.
- پکار** : په ښه راتلونکې، پسندیده، غوره، فائده من، کټه ور.

- پکر** : په جیب کښې پیسه
نه لرونکې، خوار،
- پکښې** : دننه، په منځ
کښې، ګڼه ورکونکې.
- پکل** : تلې اچول، لپه اچول،
پینل، ورغور اچول، تلې
وهل.
- پکور** : پیکور، دويسو،
پيازو او مرجکي وغيره نه
جوړ يو ترسکون غونډل شان يا
بل شکل لرونکې خيز چې په
تيلو يا غوړو کښې تلولې شي.
- پګ** : لويه پګړۍ، پګه،
منجبله، د منګي يا پندو وړلو
دپاره منجبلګۍ.
- پګړۍ** : غټ پټکې،
دستار، پګ، غیرت، همت،
عزت.
- پګن** : د هندي کال يوولسمه
مياشت د فروري او مارچ
مياشتو کښې راځي.
- پل** : قدم، ګام، د پښې نښه،
منډ، د ژرنډې يا ميچنې غونډل،
برنۍ کانۍ. د کلال خرڅ، د
- سترګورپ، يوه ګړۍ، کم
وخت، لږه شيبه.
- پل** : د سيند يا نهر د پاسه
جوړه شوې لار.
- پلاجه** : د څاروي د خټ
غوښه،
- پلار** : وګورۍ ابا، پدر،
- پلاز** : د بادشاهانو د ناستې
ځای، د ناوې او ځلمي دپاره
د واده په ورځ خاص جوړ
شوی ځای.
- پلاس** : يو خاص قسم امبور.
- پلاله** : پروړه، دروزه، وابڼه،
د شولو دروزه.
- پلاؤ** : پولاؤ، ګرمه مساله
کښې پخې شوې وريژې چې
غوښه، چرګ يا بل مارغه،
مټر، دال يا داسې نور څيزونه
پکښې هم ګډولې شي.
- پلته** : پليته، د ډيوې وټ چې
د مالوچونه جوړ وي. په
کاغذ يا پلاستک کښې د
څيزونو راجمع کړې شوې
شمير لکه د ستو پلته، د تيلو

- پلته، د گولو پلته.
پلتل : اړول رالړول، لتول،
 تحقيق كول، تلاش كول،
 كتل، مطالعه كول.
پلاستر : پلاستر، پلاستر، د
 سيمټو يا چوني ليو، په مات
 خاي ترلې شوې يوه خاص
 قسم پټی چې چونه پکښې
 شامله وي.
پلاستري : د عمارتونو د
 پلاستر کار کونکې.
پلشته : د پلشت مونت،
 بدچلنه ښځه، گشتی، بد
 عمله ښځه، پليته، رنډی،
 بدکاره، بدفعله، کچنی.
پلک : د لوهارانو د
 استعمال دپاره د وسپنې غټ
 خټک.
پلکړی : لاسکړی، لاستړی،
 دسته.
پلمه : عذر، بانه، بهانه،
 دوکه، مکر، حيله، فريب،
 ټکي.
پلن : اړت بيرت، چې پسرور
 ن لورې وي. بر لرونکې، غټ
 پټ، خورب، هوار، هموار.
پلنډر : پرندډر، بڅنې پلار،
 ميرنې پلار.
پلنول : ارتول، خورول،
 وېړول، اوارول، په زمکه
 راغورځول، وهل او ټکول،
 دربله كول.
پلنيدل : وېړيدل، ارتيدل،
 اواريدل، په زمکه غورځيدل،
 خرييدل، تياريدل، مټه
 کيدل، شله کيدل.
پلو : پيڅکه، پيڅکړی،
 پيڅه، طرف، لورې، څنگ،
 اړخ، طرفداري، ننگه، لنگه،
پلوڅه : يوه ازغي لرونکې
 ونه. ژرگه، بلنڅه.
پلور : بيه، قيمت، ارزښت،
 سر، بها، ادل بدل، ورکړه
 راکړه.
پلورول : خرڅول.
پلوښه : هغه نړۍ کرښه
 چې درنا له رفتار په پيدا کيږي
 او پکښې نړۍ نړۍ فرې په

- پله** : پياده، په خپلو پښو، د سواره متضاد.
- پم** : يو متعدي جلدي مرض، خارښت، خارش.
- پمبه** : خخوڅکړه، چنخانې، توتې، ذره. پومبه، پنبه.
- پمپ** : د اوبو راوښکلو يا ويستلو مشين. د باد ورکولو آله، پچکاري، د هوا پمپ، تيوب ويل، مشيني کوهره، بمبه.
- پمن** : پم وهلې، خارښتي، نيستم، غريب، خوار، بدبخت، ناجوره.
- پمنکړه** : پمنې، پمانې، يوه ترخه سبزي.
- پمنيدل** : خارښت لگيدل، پم لگيدل، پمن کيدل. خواريډل.
- پنا** : فنا، غائب، غيب، له نظره پټ، په ډډه، حفاظت، مرسته، پرده.
- پناهي** : بستر، پرده، چک، لنډې ديوال چې د کور ستر
- گډيدو ښکاري. څړپکه، څيره، تجلي، وړانگه، شغله.
- پله** : طرف، خوا، موقع، وار، خل.
- پله** : وژنه، د انسان او حيوان د بدن اعصاب.
- پلمت** : پليد، کنده، خراب، مردار، سخا، ناولې، بيلماڅه. د پاک متضاد.
- پليترول** : کنده کول، د مانځه نه ايستل، مردارول، ناپاکول.
- پليتي** : ناپاکي، گندگي، ناولتيا، بداخلاقي، بدمعاشي، وړانکاري.
- پليتيدل** : ناپاکيدل، مرداريډل، ناولې کيدل، کنده کيدل، بيلماڅه کيدل.
- پلي** : د لوبيا، مټر، ميو او داسې نورو څيزونو د کوتې په ناپ هغه ورډه شان حصه چې دانې پکښې وي. پلې. د څه لوبښي نه په مقدار کښې د پيو يا د تيلو راچولو آله.

پرده پرې راشي.

پنج : دوکه، ټکي، پينځه.

پنجالی : ژغ، جغ، د جغ

لانديني حصه. دريچه،

دريځه، جنگله، هغه پنجره

شان چې په مکانونو کېږي د

ډول او پناهي دپاره لگول

شي.

پنج بنا : د اسلام پينځه

ارکان، کلمه طيبه، مونځ،

روژه، حج، زکوة.

پنجره : د مرغانو يا خناورو

د ساتلو دپاره بندي خانه، له

وسپنې يا بل داسې مضبوط

خيز جوړ محفوظ ځاي، تاله،

ژرنده.

پنجشنبه : پانشنبه، د

زيارت ورځ، د چارشنبې او

جمعي تر منځه ورځ.

پنج غاښي : هغه خناور

چې عمر يې پينځه کاله وي.

د لږکي نه جوړ هغه زراعتي

آله چې پينځه غاښونه لري او

په پټي کېږي پرې پولي

جوړول شي.

پنجکړ : د مچي مار د

کونډې سره لگيدلې هغه لږکي

يا کاک چې مچي مار ته پرې

د کب د چک پټه لگي

پنجگانه : پينځه واړه،

پنجوټره : پنجک، هغه

پينځه فيصده کمیشن چې

نمبردارانو ته د وصول شوي

مالې نه ورکيدې شي.

پنجه : منگل، منگول، د

پينځو گوتو په مناسبت سره

هر هغه خيز چې پينځه غاښي

لري.

پنځوس : له يو پنځوس نه

يو کم او له نهه څلويښت نه

يو زيات. (۵۰)

پنځه : خټه، طبيعت،

فطرت.

پنځه : پنج، د څلورو نه يو

زيات.

پنجاييت : د مشرانو جرگه،

د ثالاثو ټولې.

پنډ : نصيحت، وعظ، بنډه

- خبره. **پنه دار** : گومان، خیال، تکبر، غرور.
پنه : بار، بوج، هغه دروند وزن چي انسان یا خنور ی په شا یا په سر وړي.
پنه : هغه وسپنه چي قصابان پرې چاره د غور وړالي نه پاکوي.
پنه وار : کټه کونه، ډیر خلق، باندار، ازدهام، د خوتنو مجلس.
پنه وال : هغه خامه چي څه غونده یا جلسه پکښي کيږي، دولکاچه.
پنه بکر : پونه بکری، اور تک، بکوره، بکره، سپینه کټه، چقماق، ډبره.
پنه ات : بامین، بامبر، برهمن، د هندوانو مذهبي عالم،
پنه اوس : غنډوس، غونډسکه، گیند، بال.
پنه ول : تولول، غونډول،
- په یو خامه راجمع کول، خربول، چاغول، غټول، حجم زیاتول، مضبوطول، تینګول.
پنه وي : مزدور، پانډي، قلي، جوالي، مالي، هغه سره چي په پیسو پیتی وړي.
پنه یدل : راغونډیدل، راتولیدل، خریدل، غټیدل، پرسیدل، ډډیدل.
پنه یر : پوز، پوز کر، انډیر.
پنه ی : پرکي، د زنگون او بنسنگري په مینځ کښي د پښي حصه.
پنه اري : وگورئ پساري.
پنه سل : دلرگي او سکې نه جوړ د لیکلو قلم.
پنه سن : پنشن، هغه میاشتنی رقم چي د نوکری د مقرر وخت پوره کولو نه پس ی حکومت سرکاري ملازم ته ورکوي.
پنه ني : وظیفه خور، هغه

پتو کړے، پتخړے، پوست،
خرمن،

پوتسکړے : پوتړے، لږ
مقدار کښې،

پوتکړے : پوت، پوتخړے،
پتخړے.

پوتې پوتې : توتې توتې
عام طور سره دورانو پيو د
پاره استعمالېږي.

پوتړے : لږ شان، پيڅانے،
تيکه، ډکړه، د غوښې توتې،
ذره شان.

پوتړے پوتړے : ريزه ريزه،
بسمې بسمې، ټوک ټوک،
پوتې پوتې.

پوڅ : فوڅ، فوڅ، عسکر،
لښکر.

پوڅ : مېک خلے، بد
خلے، بې ادبه، بې عزته،
سپک، بې فائدي، عبث،
چتې.

پوڅ گو : پوڅ گوږه، پوڅ
خلے، سپکې او عبثې خبرې
کونکې.

څوک چې پنسن اخلي.
پنگه : سرمايه، ذخيره،
پانگه.

پنهان : پټ، چې ښکاره نه
وي.

پنهم : پنهان، پټ.
پنډرک : پنډيرک يو قسم
خودرو ساک.

پنۍ : يو قسم وابښه چې
جارو گانې ترې جوړولې شي.
نلکه چې چرس پرې څښلې
شي.

پنپاش : پيشو پرانگ،
غت پيش، پرانگ پيش.

پنه : ترمکيا، چرکاؤ، اوبه،
شيندنه. يو قسم پيزار، کوښه،
مگاوله، مچنه، رکۍ.

پو : د فصلي کال ديځنې
مياشت چې د مگر نه وروستو
او د مانه مخکښې وي.

پوار : سخا، ميلا، خيرن،
ناولے، خيچن، بې هنره، بې
سليقي، شل، ساده.

پوټ : پوستکړے، پټ،

- پوڄ ڳوٺي** : ڪنڀل، سڳه وينا، عبث خبري.
- پوڄيدل** : غل ڪيدل، د ڪارتوس نه خلاصيدل.
- پوڄڪي** : نرمي، پستڪي، د غور لانديني نرمه حصه، پوڄڪي،
- پوڄه** : خام پٺير، پرڻا، پوڄه، د شاتو د مڇو ڳين. د هڏو ڪي دننه مغز يا چڪي چي اڪثر د خورڻو دپاره ايسٽل ڪيري.
- پوخ** : د اوم او ڪجهه متضاد، پوه، تجربو ڪار، هونيار، زيرڪ، تر ڪماله رسيدل، د خوراڪ قابل وخت ته رسيدل فصل يا ميوه، کلڪ، ٽينگ، مضبوط، غوره، چون، مشروٽ، پوخني، پنجن، د بدن د خنو حصو د سرو ڪيلو يوه بيماري لکه پنجه خله، پنجهي ستر ڪي، پنجه ڙبه.
- پوخلي** : توره توخلي، توره غاره، شنه توخلي.
- پوڊر** : د ڪس بڄي، د ڪسي خرم، يو ڪنڀل.
- پوڊينه** : يو تيز خوشبودار بوٽي چي د چٽي جوڙو لو دپاره استعمال ٿري. ويلن، ايلن.
- پوڊر** : باريڪ ميد ڪرڻ خيز، سفوف، په مخ د لڳولو يو مخصوص سفوف، يو خطرناڪه نشه.
- پور** : قرض، قصاص، بدل، نقصان، تاوان، زيان.
- پور** : د ڳنورس چي ڳوڙه تري جوڙو ٿي شي.
- پورتن** : پورته سره نسبت لرونڪي، د لانديني متضاد، د بره، د پاس، پاسني، د غره يا پښتونخوا وسيدونڪي.
- پورته** : پاس، بره، وچت، لوڙ، جگ، په هوا ڪڍي، په فضا ڪڍي، په مرتبه ڪڍي وچت، په درجه ڪڍي لوڙ،
- پورو** : قرض اخستل، پور ورڪول، قرضول، غونڊل،

- پورې ټول** : عبور کيدل، د سيند يا نهر وغيره بلي غاړې ته رسيدل، په مشکله کاميابي ته رسيدل.
- پور** : بنياد، بيخ، ويخ، رده، اساس، بنسټ، د گني پوگ، لومړی او پلن پوز، کچه، نيم پخته، خلموتی، ژني، خوانی ته نژدې. چې لا پوخ شوی نه وي.
- پوره** : بيلجه، کړی، راشپيل، پاکوونې، بيم، د تان يا اصطبل صفا کولو پورې يا بيلجه.
- پورې** : پروی، اندرپايه، پارخنګ، پارچنګ، زينه، هغه بيلجه چې پرې پکښې وي دوه کسان ورباندې کار کوي، چاري، کراه، پنګه، مانجه. ينجه.
- پوزکې** : انديرې، وړوکې پوزې.
- پوزه** : د سترگو په منځ کښې د مخ هغه اندام چې سا
- جمع کول، زبادول، زباتول.
- پوره** : کامل، تمام، ثابت، گړد، سالم، مکمل، اجل، مقرره، قضا، ختم، مور او پټ، دولتمند، ډير چالاک، ډير فريبي.
- پوره** : د سپوره متضاد،
- پورې** : نژدې، خواته، د سيند يا نهر بله غاړه، بند، کمره، قرض شوې، لگيدلې.
- پوريستل** : د سيند، نهر، خوړ يا بل خای نه بلي غاړې ته رسول، بلي غاړې ته اړول، پورې باسل.
- پورې کول** : پورياسل، پوريستل، لگول، کيښودل، ږدل، بندول، شروع کول، بلول، تپل، مښل، د اينګولي يا بل کوم خيز سره روتی خوړل.
- پورې کيدل** : بلي غاړې ته پورې وتل، لگيدل، ورته کيدل، د دروازي وغيره بنديدل، تپله کيدل.

پوښول : لوم تير، بش،
شاتير، ويشه.

پوکل : هوا ورکول، باد
ورکول، په خله غږول،

پوکي : پف، پوکاره، د
خلي غونډه هوا،

پوک : پگ، اگ، پوتل،
درس لرونکو څيزونو هغه

حصه چې د ژوولو يا
استعمالولو نه پس پاتې شي،

ډډ، پوڅه، خالي، تش،
بيکاره.

پوله : حد بندي، بريده، بند،
خيره، ټک، سرحد، د پتي

موره.
پولي : وچ واښه، بوساره،

گيلی، دريشقي قوده، د
بنځو د گومنزې سره وتلي

ويښته.
پولي : د شولو يا جوارو دانه

چې په بت کښې ورته شوې
وي. تناکه، پوناکه، د

سوځيدو په وجه پر سيدنه او
پرک پرک چودنه.

پرې اخستې شي او بوي پرې
محسوسولې شي. شونډ،

ورسک، د غره يا غونډی
راوتې څوکه.

پوزي : اندېږم.
پوست : د کلک متضاد،

نرم، نازک، ملائم، خرمن،
پوستکې، چمره، د خشخاشو

غوټې، ډوډه.
پوستين : د گډوړو له

خرمنې جوړ واسکت، نیم
تنی.

پوسکاوڼ : پوسکی
اچونکې، پوسکن، بیکاره،

سست، لت، بې همته.
پوسکی : باد، پسکه،

تس، له گیلې څار جیدونکې
بې اوازه هوا.

پوسکی : نرمه، د غوړ
لاندینی برخه.

پوشاک : لباس، جامه،
کالي، نمری، پوښاک.

پوشیده : پټ، مخفي، پرده
کښې، چې څرگند نه وي.

پومبه : کربوسکه، کربسکه، یو بوته او دهغي گل چې ترې کپړه جوړېږي.
پوندانه : د پومبې تخم، پومبه دانه، چگت.

پونده : د پنبې وروستی حصه چې غوښه یې سخته وي، هغه حصه چې د پنبې د پوندي لاندې وي.

پولل : د برطانيې د شلو شلنگونو لرونکې یوه طلايې سکه او نوټ.

پوله : نرۍ باران، بنورمک، پشمک، شبنم.

پوښی : پوښی، لیڅی، لیڅی، د وړۍ هغه گونجی چې د وریشلو دپاره په لاس باندې راتاؤ شوې وي.

پوه : هوښیار، پوه، د پوهې خاوند.

پوه : د فصلي کال نهمه میاشت چې په ژمي کېږي د مگر نه پس او د مانه وړاندې راځي. د پنځلسم دسمبر نه.

تر دیارلسمه جنوري وي.
پوهان : د پوه جمع، لوی استاد، پروفیسر، پوهاند.

پوهنتون : یونیورسټي، جامعه.

پوهنه : پوهه، پویه، هوښیارتیا.

پوهول : علم ورکول، مطلب ته رسول، لار ښوول.

پوهه : علم، هوښیارتیا،

پوهیدل : علم موندل، خبر موندل، مطلب ته رسیدل.

پویه : منډه، داس یو مخصوص چال، پوهه.

په : دپاره، باندې، دپاره، حرف قسم، د حالت د بیانولو کلمه لکه په خندا، په گدا، په تللو، په شروع په اخر وغیره. د متعلق فعل عام علامت.

پهار : د ورځې یاشپې څلورمه حصه، د شواروز اتمه برخه، درې گینټې. پهر.

پهره : پیره، څوکی، څوکیداري، ساتنه، حفاظت،

- پهره دار :** خو کیدار، پهره ور کونکے، محافظ، پیره دار.
- پهره داري :** د پهره دار پيشه، د پهرې ور کولو حالت.
- پهلوان :** پالوان، طاقتور، تکړه، مضبوط، زورور.
- پهه :** پاڼه، ترمه، پټی.
- په :** شوده، شیده.
- پياښه :** مسلسل، په يو مخ، پرله پسې، مکرر.
- پياڅه :** د باجرې يا د جوارو روتی.
- پياده :** په خپلو پښو، د ځنو محکمو چپر اسي، د محکمه مال چپر اسي.
- پيارمه :** چيره، خير، ريتاره، لټوره، رنجه، خرڅور، چنیا. د کټ لنگه، لنگه.
- پياز :** د عام استعمال يوه بوی داره سبزي چې د پخيدو نه پس د پيازي رنگ غوټو کښي بدله شي.
- پياز کې :** د پياز په رنگ يو واښه.
- پيازه :** سپيازه، زبان، سره کيدنه، هغه ښځه يا ماده ځناور چې د وخت نه مخکښې بچي وغورځوي. ضائع، عبث، د يو داسې خيز ښکاره کيدل چې دانسته پټ ساتلی شوی وي.
- پيازي :** د پوخ پياز په شان رنگ لرونکے.
- پيامه :** د تورو مجو هغه گبين چې شهد پکښې نه وي. ورځ، خالي گگ.
- پياله :** د څښلو لوبڼی، د شرابو څښلو پيمانه.
- پيالی :** وگورئ پياله.
- پيام :** سوال خواب، جواب، پيغام، خبر.
- پيمانو :** يوه لويه انگریزي باجه چې په دواړه لاسه غوړي.
- پياوړی :** زورور، تکړه، قوي، طاقتور، بهادر، باډر.
- پېر :** بودا بوق، بودا، چې مخ ی کونجې وي.
- پېل :** پلنې او غټې پانې

لرونکي يوه ونه چې هندوان

ئ ډير احترام کوي.

پيهه : ډرم، د تيلو دپاره

پکاريدونکي د لرکي، تيم يا

پلاستک نه جوړ لوبښه.

پيت : چيت، چيپر، تيت،

پلن، اوار، د جگ متضاد.

پيتاو : پيتاوه، د نمر گرمي،

هغه خاي چې په ژمي کښي

خلق پکښي نمر ته ناست

وي.

پيتل : زير، د تاني او جستو

نه جوړ يو زير رنگه دهات.

پيتي : د غاښونو خيري، د

شوملو غږ کبه، د شوملو

غږ کي منگ،

پيتي : پتياخدار توپک،

باتي دار، د پخواني زماني يو

توپک چې باتو ته به ئ اور

ورته کيده نو ډز به ئ کولو.

پيت : يو مخصوص قسم

طبعي سکاره چې د کاربن

اندازه ئ پنځوس فيصده نه تر

شپيته پورې ده. بوج، په ملا

پروت بار.

پيتو : لعنتي، ملعون، يوه

ښيره.

پيچک : پيکه، د تندي

ويښته.

پيچلک : لکه منځ،

ډونډاکه، د لکي خله،

دښاله، هغه څوک چې د چا

شاته د مريد يا نوکر په شان

روان وي.

پيچواړی : هغه رسي چې

اس پرې په وروستو پښو

تړلې شي. پيچواني، په

گړډي کښي د تولي برابرولو

دپاره اچولي تارونه.

پيخاله : پوتې، بکسکه،

لږ شان، ډير کم.

پيخکه : پيخک، پيسکه،

خنده، د لوپتي يا خادر

گوت.

پيچي : پيچ دار ميخ، تاو

راتاو شوم،

پير : بزرگ، لارښوونکي،

زور، سپين ږير، بودا،

پيشونگره : وڍو ڪري

پيش، د پيشو بچي.

پيشه : خريڪه، په مغزو اور

بليدنه، مازغه خوشي ڪيدنه.

پيشي : سخت زهر لرونڪي

يو قسم وڍو ڪري مار، لندي،

لوپشتي، لٽڪه، ڪوسنه. د

ماشومانو آله تناسل.

پيڪه : بلمنگه، ڪم خواره

لرونڪي، هغه رنگ چي شوخ

نه وي. ڪجهه، شرمند.

پيل : اتي، فيل،

پينخلس : له خوار لسونه

يوزيات، د شپار سونه يو ڪم

(۱۵)

پينخه : له شپرو يو ڪم او له

خلورو نه يوزيات.

پي : د پينتو په حروف

تهجي ڪنبي د "پ" د حرف

تلفظ،

پيني : ڪرتنه، قميص،

خت، د ارتو لستونو قميص.

پيته : يو غټ او غول ڪڍو

چي حلواتري جو پيري، د

مشر.

پيري : زور والي، زړولي،

بودا توب، د پير ڪار.

پيس : برص، د برگي

مرض،

پيش : دورو جينڪو

شرمگاه. نر غوت، پش، د

پيشو نر.

پيشاره : توبه، ملند،

مسخره، پڄموزه.

پيشتاكي : يو خاص قسم

چرگه چي په قدوره وي

پيشتكي، مندری، قدو قامت

ڪنبي وړه،

پيشتگر : د پيشتكي

مذکر، پوري، اندر پايه،

پارخنک،

پيشو : بليکي، بليکي، د

پيش ماده،

پيشوگي : پيشي، وړه

نټکي، يا وړه نټه، يو قسم

چينجی چي خار بنټ لگوي،

پيشي، دورې جيني دپاره د

ميني تورے. وړه پيشو.

- پيچل** : تاوول، غبشل، پيچ ورکول.
پيچومے : ستغ، چرائي، گران، مشکل.
پيچي : پيچ لرونکي خيز، پيچدار، تاو راتاو، تنگ، د ميخونو يو قسم.
پيچيدگي : د پيچيده کيدو حالت، خندا، مشکل، گرانواله.
پيچيده : گران، مشکل، سخت.
پيدا : بنکاره، خرکند، جوت، زيږيدلې، بيا موندنه،
پيدا کير : مال پيدا کونه، تک، په فريب مال پيدا کونکې.
پيداوار : د پتي يا باغ حاصلات، آمدن، حاصل، کټه، نتيجه.
پيداوېنت : پيدائش، مخلوق، مخلوقات، زيږيدلي خيزونه.
پيدائش : پيدا کيدنه،
- خنارو لري کولمې وغيره،
پيته کلو : پيته غوندو کدو، د شودو کدو، پيته.
پيتي : کمر بند، هغه کمر بند چې سپايان پري ملا تري، د فوخ او پوليس د ملازمينو د وردی هغه ټوکه چې دوی پري ملا تري او په ولوئ گرځوي. د لرگي يا گتې جوړه صندوقچه. د کارتوسو گډنې.
پيټي : بوج، بار، پناه
پيچ : ول، تاو، د کيدې درد، مرور، پيچش، نس خوبه، هغه رخدار ميخ چې په سر کښې ئ د تاوولو ځاي جوړ وي. د مشين پرزه، چاڼي، کنجې، نوسه، پلې، د مينچو جوړولو پيکو.
پيچس : پيچش، د کيدې مرور، په لوم او دس ماتې کښې درمي تللو مرض.
پيچکس : د پيچونو تاوولو او ټينگولو آله.

زيريدنه. **پيريانو** : پيريانو نيولے ، هغه

پيدل : پلے ، پياده ، په خپلو پښو . پياده لښکر .
 څوک چې پيريان پري ناست وي . او تر .

پير : چورلک ، دور ، چکر ، نيولے ،
پيرم : پرې ، جن ، په نظر نه راتلونکے مخلوق .

پيرزو : سود ، پرزو ، پيرزوينه ، نيکه خوښه ، نيک خواهش .
پير : مضبوط ، غټ ، پند ، د لنگري لرگے ، د غنمو سپين بوس ، په گاني کښې د گني ورکولو کار .

پيرزوينه : پيرزو کيدنه ، سود ، تسلي ، مينه ، د زړه نيک خواهش .
پيرمار : پير کونکے ، په گاني کښې د گني ورکولو کار کونکے .

پيرول : بونل ، اوډل ، بڼل ، په بون کټ جوړول ، په بيه اخستل ، پيرودل .
پيره : زغاله ، خو غاله ، د اخښلي شوو اوږو يو خاص مقدار چې روټي ترې پخولے شي . پيره کچالو ، پرسيدلے .

پيرو : پيرو کار ، پيروي کونکے ، مريد ، تقليد کونکے ، پس رو .
پيرزار : خپلے ، کوبښې ، بوتان ، په پښو کښې د اچولو خيز .

پيرو وي : اطاعت ، تقليد ، پس وي ، پيرو کاري .
پيرزان : د پوزې يو کالے ، د ځناورو په پوزه کښې اچولے کيدونکے پرې ، ډنډر ، پيزواندے ، د پنجې دار پيزار هغه تسمه چې د دوو گوتو

پيره : پيره ، څوکی ، ساتنه ، گردش ، چکر ، وار ، خل ، نمبر ، د سوداگري د مال يو خوا بل خوا ورته ،
پيريان : د پيري جمع .

منځ ڪنڀي راڃي

پيزوالي : ههه ڏهاڙو جي
پيزوان پڪڻي اڇولي شي
مطيع.

پيزي : هجد. هڻه، په ٽڪو،
په جوڙ، په زور زير.

پيڙندگلي : پيڙندنه،
پيڙندون، واقفيت، شناخت،
تعارف، بلدتيا.

پيڙلدل : علم لڙل، خبر لڙل،
شناخت لڙل، واقفيت لڙل.

پيسه : يودره پاڪستاني
سڪه جي دروي خلور
شهيتمه حصه وه

پيش : پيڻي، وڙاندڀي،
دو ڏاڙ، مخامخ، ضمه، هغه
اعراب " " پسه علامت
غر گنديري او دنيم واو اواز
ور کوي

پيش رفت : وڙاندڀي تلنه،
ترقي، وده.

پيش رو : مخڪڻي
لڙونڪي، راهنما، رهبر، په
صرو ڪڻي د خپل حدنه

تيزي ڪونڪي، د دڻمن د
پسپا ڪولو په ذريعه د جنگ
ميدان ڪڻي وڙاندڀي تڪ،
پيش قوز : پيشڪوزه،
چاره، خنجر، ستوه.

پيشڪش : ڏالي، سوغات،
تحفه، نذرانه،

پيشڪي : پيشڪي، سائي،
بيانه، بيعانه، له وڙاندڀي
ور ڪري شوم اجرت يا
مزدوري.

پيشڪوئي : مخڪڻي وينا،
د حادثي يا واقعي د پيڻيدو
نه اگاهو د هغي په باره ڪڻي
اظهار ڪونه،

پيش مني : پيشلمر،
پر شمر، د سبا د اذان نه
مخڪڻي وخت، جي د
رمضان په مياشت ڪڻي
مسلمانان هغه وخت پاڇي او
خوراڪ کوي، سحري،

پيش نهاد : درخواست.
پيشوا : رهنما، لار ڀونڪي،
پيشواڙ : جامن، خلڪي،

- تيلاک، هغه گگره چي
 گڏيدونکي ۽ د گڏاپه وخت
 اچوي. يو قسم زنانوال
 قميص.
 پيشه : کسب، چار، هنر،
 روزگار، عادت، خوي،
 پيش : يو اعراب، پيش،
 ضمه، مخکښي، وړاندې
 شوم، پيش.
 پيښه : ملنډه، نقل، توبه،
 پيښيدل : حاضريدل، واقع
 کيدل، مخي ته راتلل، مخي
 ته کيدل، څه واقعہ پيدا
 کيدل، ناڅاپه په يو ځاي يا په
 چا تيريدل،
 پيغام : پيام، خبر.
 پيغامبر : پيغمبر، پيغام
 رسول، قاصد، نبي، رسول.
 پيغلثوب : د پيغله کيدو
 حالت.
 پيغله : ناواده شوې
 جيني، بالغه.
 پيغمبر : وگورئ پيغامبر.
 پيغمبري : رسالت، د
- پيغمبر کيدو حالت.
 پيغور : طعنه، تانه، ملامت،
 بدې ردې،
 پيکار : جنگ، جگره.
 پيکان : توپر، غشې.
 پيکر : شکل، جسم،
 پيکو : پائيکو، د شولو
 مشين، د مينچو مشين.
 پيکي : پيچکي، خټوکي، د
 تندي وېښته چي ډول دپاره
 ساتلي شوي وي.
 پيل : آغاز، ابتدا، شروع،
 پيلامه : نېټه، نېټاني،
 علامه.
 پيمان : وعده، عهد، قول،
 اقرار، لوظ.
 پيمانه : د غلي دانې د پيمانه
 کولو لوبښي، پيمانه کونه،
 مسطر، د ناپ تول آلہ، ډک،
 برجغ، برجق، خلي تر خلي.
 پيمانش : کچ، ناپ.
 پيمانشي : د پيمانش جوگه،
 کچ کونکي، ناپ کونکي.
 پيمخر : بناسته، ښکلې،

- ډولي، حسين،
پينځه : وربخله، د پرتاگه
 هغه حصه چې پښې ترې بهر
 ښکاري.
- پيناره** : گڼه، جمع، په يوه
 تالي راغونډ ناست کسان.
- پيوست** : جخت، متصل،
 خوا ته، پورې، سره، يوځای.
- پيولډ** : جوړ، بند، توتې،
 دوه جوړونه يا توکي پخپلو
 کښې يوځای کونه، تانکه،
- پيولډي** : پيوند شوي،
 تانکه شوي، مات هډوکي
 سره پيوندونه، جوړ لگولې
 شوې.
- پيهم** : متواتر، مسلسل،
 پرله پسې.
- په** : د زمکې يو خاص
 مقدار. پريکړه، قطع، لږې
 ژورې اوبه چې پکښې پښې
 په زمکه لگي.
- په په** : ډلې ډلې.

- ت :** (تي) د پښتو څلورم حرف چې د ابجد په حساب څلور سوه (۴۰۰) شمير لري.
- تاب :** گرمي، تاؤ، طاقت، وس، توان، عصه، قهر.
- تابان :** روڼ، ځلانده، ځلنده، ځلان.
- تابدار :** تاؤ لرونکې، کوږ وړ، تاؤ راتاؤ تاؤ شوې، روښانه، ځلان، ځلانده، تابان.
- تابع :** ايل، مطيع، فرمان بردار، ماتحت، نوکر.
- تابعدار :** منونکې، فرمان بردار، مطيع.
- تابعی :** هغه مسلمان چې د رسول کریم صلي الله عليه وسلم صحابي ي ليدلې وي او تر مرگه مسلمان پاتې شوی وي.
- تابناک :** روښانه، روڼ.
- تابنده :** روښانه، تابناک، خليدونکې.
- تابوت :** د لرگي هغه صندوق چې مړې پکښې دفن کولو دپاره ايښولې شي.
- تابيا :** انتظام، بندوبست، تيار، خان جوړونه، تکل.
- تاترين :** ډيره ژوره کنده، ډيره پښکته، تحت الثري، دوزخ.
- تاتر :** اثر مننه، اثر قبلونه، اغيزه مننه.
- تاتير :** اثر، اغيزه، بدل، علامه، نښه، خاصيت.
- تاج :** د بادشاه يا ملکي د سر مخصوصه توبی،
- تاجدار :** تاج لرونکې، بادشاه.
- تاجر :** سوداگر، بېپاري، بېوپاري، تجارت کونکې.
- تاجور :** بادشاه، صاحب تاج، د تاج مالک.
- تاخ :** طاق، طاقچه، توکي، په ديوال کېښې دننه د ډيوې يا نور سامان د ايښولو ځای.
- تاخت :** منډه، حمله، خفاسته، برید، يرغل.

تاخير : ديل، سستی، ماتلي.

تادي : جلدي، جلتی، بیرہ، تلوار.

تادیب : ادب بنودنه، تنبيه، زورنه، سزا.

تار : د سینسو یا بل کوم خیز نه جوړ شوی مزے یا نری رسی چې د مختلفو کارونو مثلاً تیلی فون، بجلی، شپول او د موسیقی د آلاتو وغیره دپاره پکار پری. تیلی گراف، تیلی گرام. د نشي د ختلو حالت، ناجائزه تعلق.

تاراج : تباہي، حملہ، لوټ، شوک، تالان، غارتگری.

تار په تار : خواره واره، تتر بتر، تس نس، دانه دانه، تیت، گډوډ.

تار تار : شلیدلے، خیري ويري، بیل بیل، خوروور.

تار کول : هغه تور تیل چې د سر کونو د پخولو په وخت د باجری دپاسه اچولے شي.

تارو : تور تنخړے، تاروگے،

د تنخړي د کورنی یو خوږ اواز لرونکے مارغہ.

تاریخ : تاریک، نیټه، د عدالت د پیشی ورځ، د یو قوم په سیاسي واقعاتو مشتمل داستان او دهغي علم.

تاریک : تاریخ، نیټه، تیاره، توره، تور تم، دوند، تیره غوني، ترغوني.

تاریکی : تیاره، تاریکه.

تاراک : شبخون، لوټمار، چپاؤ، يرغل، کړاک، کړاو، رنځ، غم، مصیبت، چور، تالان، لوټ.

تازگی : شین والے، طراوت، تازه والے، خربنت، خورب والے.

تازه : شین، غوړیدلے، بنیرازہ، تنکے، د مرواي، زوړ او باسي متضاد.

تازی : د عربستان باشنده، د عربستان ژبه، عربستان سره تعلق لرونکے.

تازیانه : متروکه، چابک،

بينت، تنبيه، دېكه، هدايت،
خبرداري.

تاسف : افسوس، ارمان،
خواشيني، حسرت، پښيماني،
زړه سواندي.

تاسو : تاسې، تاسه، د تا
جمع.

تاسيس : اساس، بنسټ،
بنياد، موسسه، پوړانسته،
ايجادونه.

تاخير : متغير، بدل، مبدل،
هغه څوك چې درنځ، يا غم
په وجه يې رنگ بدل شوي
وي.

تاكيد : تقاضا، كوشش،
ټينگار، پخلي.

تال : لومې بڼانك، د مصنوعي
مالگې تالاؤ، د موسيقي وزن،
چال، رفتار.

تالا : تبا، لوتې شوي، تاله،
ژړنده، قلب، قفل، وگورئ
تاله.

تالاب : تالاؤ، حوض، د
اوبو ډنډ.

تالا ترعه : لوتې شوي، تالا
والا، تس نس.

تالاش : تلاش، لټون، لټونه،
غوښتنه، ډونډ، تكل، كتنه،
بیره، چالاكي.

تالان : شوكه، لوت، چور،
گرېږتيا.

تالا والا : لوت شوي، چور
شوي، تاراج شوي، تالا
شوي، تبا، شوي، تالا ترعه،

تالنده : د اسمان تها، تنه،
غرا، غونده، گرېږوز، تندر،
رعد،

تاله : قفل، قلب، جړنده،
ژړنده، لوت شوي، چور
شوي.

تاليف : يوځاي كونه،
كتاب ليكنه، تصنيف، دوستي
كونه، په لفافه كښي بندونه،

تامكش : هغه پلنه غټه
خمځي چې ديگمار پرې د
ديگ نه وريزي راخلي.

تامل : غور كونه، فكر كونه،
سنبڼونه، سوچ، وقفه، دمه،

صبر، برداشت، تذبذب.

ټان : د خامتا خادر چې

دولس گزه وي. د کپړې يو

مقدار چې د شلونه تر

پنځوسو گزرو پورې وي. د

خاروو تړلو خام.

ټالده : ټانډ، تازه، تنکې،

بنيرازه، ترو تازه، سمسور،

اېژن، پيور خارو.

ټالده : ټانډه، بنيرازه،

سمسوره، اميندواره بنځه،

روانې اوبه، تازه لنکه شوې

غوا مينه.

ټانگ : هغه پټی چې د

خناورو د ملانه تاؤ شوې وي

او زين يا کټه وغيره پرې

مضبوط شوې وي.

ټانگه : ټانگه، تمتم، بگۍ،

د دوؤ پاڼو يو ډير مشهور

سپک گانډ چې اس يا اسپه

پاړاکاري.

ټاليت : د تذکیر متضاد،

پنځينه جنس،

ټاله : د پوليس لويه څوکۍ،

د اولس د نظم و نسق انتظامي

اداره. تنسته، تنه، د بودې

ضد.

ټاؤ : توروالې، تودوخي،

گرمي، تپ، حرارت،

تودوخه، سوزش، تيزوالې،

چټکتيا، گرندې نوب، زور،

شدت، غصه، قهر، ول، پيچ،

د گيډې درد، کوړوالې،

بريش، سوخت،

ټاوان : زيان، نقصان، ضرر،

تروته، جرمانه، پور، قصور،

جرم، د نقصان تلافي.

ټاؤ راټاؤ : کوړ را کوړ،

نغبتې، منجيله شوم.

ټاوول : تاوول، چورلول،

غبتل، غصه کول، گرمول،

تودول.

ټاويلدل : چورليدل، چکر

خوړل، تاؤ خوړل، غبتلې

کيدل، خرڅيدل.

ټاويل : تعبير، شرح، تفسير،

معنې کونه، د خوب تعبير،

شرعي بهانه،

تاهم : بيا هم، خو، خويا هم، په دې هم، سره د دې.
تائيد : تقويت، مدد، طرفداري، ملگرتيا، رعايت.
تايب : توبه کونکې، توبه کاريدونکې، توبه ايستونکې،
تباخ : طباخ، بښانک، نال، تبخ، تلبر، تالبر، تبخه، تيغنه، تبي.
تبادلہ : بدلي، تبديلي، بدليدنه، عوض ورکونه، بدلون، اډل بدل.
تباہ : برباد، خراب، ويجاړ.
تباہي : بربادي، ويراني، تباہ کاري.
تبخه : تيغنه، توبي، تبي، تبخ. پلن هډوکي چي عام طور سره د لاسو پښو په آخر کښي وي.
تبدیل : بدل، بدل شوی.
تبر : د لرگي لاسکې لرونکې دوسپنې آلہ چي د خان د حفاظت او د لرگو د ماتولو دپاره پکارولې شي. د بنخو په قميص کښي د ډډي يا د ترخ جيب، تبرغالي.
تبرک : خورده، خوړده، د برکت خيز، برکتې، د بزرگانو يا د بنو خلقو د ياد کيږنې خيز.
تبریک : تبارکي، مبارکي، بښادمني، چاته د برکت دعا کونه.
تبرہ : د کاني تخته، د کاني نه جوړ شوی تبخ، تبر.
تبرن : لړشان گرم، نيم گرم، تبي نيولې،
تبسم : مسيدل، مسکې کيدل، مسيده.
تبصرہ : يو موضوع روښانه کول، يادونه، نوټ، بڼا کونه.
تبق : تبک، طبق، تبخ، د خاروو يوه بيماري چي په خلۀ او پښو ۍ راځي.
تبليغ : خلقو ته شرعي حکم بيانونه، پيغام رسونه، خبر رسونه، وعظ، نصيحت، د خدای رسول صلي الله عليه وسلم د لارې خبرونه،

پروپيگنڊه.

ڪول، پيوند اڇول.

ٽپلے : ٽپلے، ڇڻي مخي
هوار نه وي، ٽپي ٽپي مخ
لرونڪي، هغه ڪس ڇڻي مخي
د غتبو ننڪو په وجه ٽڪي
ٽڪي شوم وي.

ٽهنے : سوبارے، ٽپانے، د
جامو وينخلو لڙڪي، خوبارے.
ٽهوس : تفحص، پويستن، د
سوال جواب غوبستن، بيمار
پرسى، حال احوال معلومونه.
ٽپه : ڍله، ٽولي، قبيله، طائفه،
د ملڪ يوه حصه، علاقه،
سيمه، غونڊي، شاڳي، خٽ،
ڊبه، پشته، ڊبه، د تيارى
ڪلمي سره يو خاى راڻي لڪه
ٽپه تياره.

ٽپيره : ڪجهه خبتي
جوڊونڪي، ٽپيرے.

ٽپے : داغ، خال، خاپ،
ٽڪي، خول.

ٽت : ڪم روڻ، ڪم روڻانه،
ڪمه رها لرونڪي، جوخت،
پيوسٽ، جخت، پرله پوري،

ٽبه : يوه بيماري ڇڻي د بدن
درجه حرارت پڪڻي د ۹۸
فارن هيت نه زيات شي او ٽول
بدن ڪڻي درد محسوس پوي،
بدن گرم شي

ٽبي : د ڪاٺي تخته، ڪاٺي،
تير، تير، هغه آله ڇڻي په
انگري پري ڊوڊي پنخولي
شي.

ٽبي : ترڪاري ته د غورو
سره ڪونه، ترڪه، داغ، بگار.
ٽپ : گرمي، ٽاؤ، براس، تبه،
ليو، هوارے.

ٽپانے : ڇپياڪه، غوشوم،
ٽهنے، سوبارے، هغه لڙڪي
ڇڻي جامي پري وينخلے شي.
ورو ڪي مولے، سوتے، ڊبلي.

ٽپچه : د مرزانو نيولو ڊپاره
استعماليدونڪي يوه دستي آله
ڇڻي غبولے شي او په اوازي
مرزان راڻي.

ٽپل : پوري ڪول، بندول،
ليو او ٽپ ور ڪول، په غاره

- ټينگ**، هغه څيز چې روښانه نه وي، خبر، ترتره، خفه، غمزن، بې طبعي، مراغه، خجل، روند.
- تبع** : تحقيق، څېړنه، وروسو تلنه، تقليد، پيروي، نقل.
- تعمه** : بقايا، بچ شوي، ضميمه، د كتاب هغه وروستۍ برخه چې ورسره زياته شوې وي.
- تورپه** : چاپراخه، خپره، تپه، تماچه.
- تجارت** : بيوهار، سودا گري، تاجري، لين دين،
- تجاوز** : د حد نه اوږدېدل، زياتې، تيرې،
- تجاهل** : ځان ناجاڼه کول، ځان ناپوهه کول، قصداً سترگې پټول،
- تجليد** : جديد کول، له سره شروع کول، نوې کول، زوړ شے په نوي طرز پيش کول.
- تجربه** : آزمائش، آزمائښت،
- ازمينښت، يوه مسئله په عمل ثابتونه، عملي زده کړه.
- تجرد** : د جره کيدو حالت، د مجرد کيدو حالت،
- تجويد** : يواځې کول، بيلول، لوڅول، بربنډول، روح د مادي فکرونو نه پاک ساتل، توره له ټيکي ايستل، د ونې خصي کول، د مجرد کيدو حالت،
- تجزيه** : د يو مرکب څيز بيلونه، د يو موضوع په بيلو بيلو برخو بحث کول، جزو جزو کول.
- تجسس** : لټون، تلاش، تحقيق، جاسوسي کونه، جستجو، پلټنه، لټونه.
- تجلا** : رڼا، تجلي، خلا، جلوه.
- تجمل** : جمال، ښائست، شان و شوکت، زيب و زينت.
- تجنيس** : د يو جنس سره يو ځای کونه، هم جنس کونه، د علم بديع په اصطلاح

کښې هغه صنعت چې هم
شکله کلمې په بیلو بیلو معنو
سره استعمالولې شي.

تجوري : گله، غله، هغه
صندوق چې شته من خلق
پکښې خپلې پیسې سمبالوي.

تجويد : نیکې کول، ښه
کار کول، هغه علم چې د
قرآن مجید په تلاوت کښې د
مخرج نه د حرفونو د ادائیګې
طرز ښيي.

تجویز : رای، تدبیر، انتظام،
بندوبست، له یو نه زیاتو
تدبیرونو کښې یو ته ترجیح
ورکول.

تجهیز : تیارونه، برابرونه،
سمبالونه، مړې د ښخولو د
پاره تیارول.

تحت : لاندې حصه،
اختیار، قبضه، کوزه، لاندې،
ښکته.

تحدید : محدودول، حد
جاري کول، سزاوار کول.
تحریر : لیک، خط، لیکنه،

تحریر : حرص ورکونه،
وچتونه، ترغیب، دوکه، اغوا.

تحریف : ګرځونه، اړونه،
بل شان کونه، بدلونه، دیو
توري په ځای بل توري
ایښونه.

تحریک : حرکت ورکول،
خوځول، هڅه، کوشش،
لمسون، څه خبره شروع
کول، ډله جوړول.

تحریم : حرامول، مردار
ګڼل، عزت کول، د نیت تړلو
په وخت لاسونه وچتونه او الله
اکبر ویل.

تحسین : شاباشه، ستاينه،
صفت کول، ښه ګڼل.

تحصیل : حاصلول، لاس
ته راوستل، ټولونه، کچهړۍ،
د ضلعي وره انتظامي حقه.

تحفظ : ساتنه، ژغورنه،
حفاظت، بچاؤ، یادونه، زده
کونه.

تحفه : سوغات، بخشش،
پیشګي، ډالۍ، عجیبه یا نادر

خيز، انعام.

مسند.

تحقير : ذلت، سپکاوي، بي عزتي، سپک گنل، سپک والي.

تحقيق : حقيقت معلومول، خيرنه، لتونه، پلتنه،

تحليل : حل کونه، حل کيدنه، يوه موضوع برخو کښي ويشل.

تحمل : صبر، زغم، برداشت.

تحول : انقلاب، بدلون، اوږيدنه.

تحويل : حواله کول، سپارل، د يو خيز د يو خام نه بل خام ته اړونه يا چانه حواله کونه. قبضه، قدرت،

تحيات : د تحية جمع، دعاگانې، سلامونه، پيش کشي.

تحير : حيرت، حيرانتيا، حيراني.

تخت : د بادشاه د ناستي خام، له لږکي جوړ د ناستي

تخته : د هر خيز پلنه وړده او هواره توتبه، ډره، هر پلن او هوار خيز، پور، ډک، چوکی، پيږی، د مږي د لامبولو د لرکي وړده او پلنه توتبه، جخت يا پيوست خيزونه، کياري، د زمکې وړه توتبه، بورډ.

تخته پوش : د مانځه دپاره د لرکي جوړ چیت ميز، په تخت د اچولو خادر.

تختی : د لرکي مستطيله تخته چې ماشومان پرې ليکل زده کوي.

تخروگ : ترخ، بغل، خوا، خنک.

تخریب : زیان رسول، خرابول.

تخریبي : د تخریب سره متعلق.

تخصیص : ټاکنه، تعین کول، خصوصیت، مخصوص کول.

- تخفيف** : کمول، لبرول. داسې اندامونو له په دې مقصد ګوتې وروړل چې بنده وځنډوي.
- تخيدل** : د تخنول لازمي حالت. د خندا حالت پيدا کيدل، ختيدل، تخنيدل، **تخويف** : ويروول، درکه کول.
- تخيلى** : خيالي، تصوري، د تخيل سره متعلق.
- تخييل** : تخيل، تصور، خيال، ګومان.
- تدابير** : د تدبير جمع، تدبيرونه.
- تدارک** : انسداد، منع کول، تيارول، اماده کول، تابيا، تابيه، تدبير، بندوبست، د کومې اشتباه يا غلطۍ راګرځول، پته لګول، درک کول، موندل.
- تداوي** : دارو، علاج، دوايي کول، علاج کول.
- تدبير** : تدبير کول، فکر کول، هوښيارتيا.
- تخلف** : کمول، لبرول. رانيکته کول، د نوکرانو کمول.
- تخلص** : هغه وړوکې نوم چې شاعران ي عام طور سره د خپل اصلي نوم په ځاي په شاعري کېنې استعمالوي. کسر. تړيدنه، تړهيدنه.
- تخليق** : پيدا کول، زيږول.
- تخليه** : تشول، خالي کول، پواڅې والې، خلوت.
- تخم** : زېرم، دانه، اصل، نسل، نژاد، خټه، ها، اګۍ، اوبه، هويه. د خلي څک، د کتوي يا دیک څک.
- تخمين** : ګومان، اندازه، قياس، چاچ.
- تخمينا** : په اندازه، په تخمينه، تقريباً.
- تخمينه** : اندازه، قياس، چاچ، بجه، ميزانيه.
- تخنول** : تخنول، ختول، نحرېکول، شوق وروستل، نحرګ د پښو تلي يا نورو

تدبير : سوچ، خيال، فڪر، غور، انتظام، بندوبست.	پوري.
تدريج : په مزه مزه، درجه په درجه، ورو ورو، پوري په پوري.	تواب : خاوره، خٽه.
تدريجا : په تدريج، په مزه مزه، په ورو ورو.	تواب : ترب، خيز، توپ، وچيدنه راخلاصيدنه. تيز زغل، تيزه منده، زغابت، ترته، تماپ، د غلي اچولو انځير، خمبه.
تدريس : درس ورکول، لولول، سبق، تعليم.	تراجم : د ترجمه جمع، ترجمي.
تدفين : دفن کول، بنځول.	تراخه : وگوري تاريخه. د تريخ جمع.
تلوين : راټولول، تاليفول، مرتب کول، ديوان جوړول.	تراره : ويره، دار، خوف، ناقاري، ناقلاري.
تذبذب : شک، شبه، حيراني، تردد کيدل، دوجاله توپ.	ترازو : تله، کنده، ترکري، د وزن کولو آله، ميزان.
تذکره : ذکر، بيان، يادداشت، يادونه، تبصره، د لويو شخصيتونو په احوالو مشتمل کتاب.	ترازه : تنگړه، پره، دره، قاش، د خټکي يا هندواني تنگړه.
تذليل : بي عزته کول، سپکول، ټيټول، ذلت، رسوا کول، ذليل کول.	تراش : توپل، تراشل، طرز، طريقه، ايجاد، جوړښت، سينگار.
تو : د ربط حرف چې د فاصلي انتها ښکاره کوي.	تراشل : توپل، ژوبلول، زخمي کول، خورگ وپل.
	تراکيب : د ترکيب جمع.

رايو خامه کول، تدبيرونه،

توانه : سندره، نغمه،

تراويح : تراوي، هغه مونځ

چې سنيان ي د روژې په

مياشت کښي د ماسخوتن له

مانځه سره ادا کوي.

تراوي : وگورئ تراويح.

تربت : تربته، خفه، پريشانه،

ټنگ، زهير.

تربت : خاوره، قبر، مزار،

گور.

تر بڼه بڼه : ډير زيات،

تروسه وسه.

تربگني : تربورولي،

تربوروالی، دشمني.

تربور : د تره خوم، د کاکا

خوم، د اکا خوم، دشمن.

تربوزک : تامبوزک،

تمبوزک، هغه خادر يا پتکه

چې خله او پوزه پرې پتولې

شي.

تربيت : پالنه، پرورش،

روژه.

تربيه : تربيت، پالنه، د ادب

او د اخلاقو د بنودني چاره.

ترپال : کلک، پير او غټ

د جسيم يا موم جامې خادر چې

د باران يا نمر نه د بچ کيدو

دپاره پکارولې شي. تراپ،

ترپکه : ارغنجکه، ټوپ،

غورډانگه، غورزنگ، ترپکه،

ترانجکه، بې ترتيبه ټوپ،

ليزه منډه، پښې په زور سره

په زمکه وهل.

ترتيب : تنظيم، سمباله،

برابره، د څيزونو په خپل

خامه ايښودنه.

ترليل : په خوش اوازي

سره صفا صفا لوستل.

ترتل : رتل، شرل،

سپکول، کورې کول، د خان

نه شلول، شرتول.

ترجمان : مترجم، هغه

څوک چې د يوې ژبې مطلب

يا معني په بله ژبه کښي

بيانوي، هغه څوک چې د

دوؤ کسانو ترمنځه چې د يو

بل په ژبه نه پوهيږي د خبر

- رسان فرائض سر ته رسوي.
ترجمه : له يوې ژبې نه بلې
 ژبې ته اړول، ژباړه.
ترجیع : په ستوني کښې د
 اواز گرځونه، بیرته اخیستنه.
توخ : څنګ، څنګزن، په
 یو طرف کول، سخته خبره،
 څنګ، ډډه، بې ارامۍ.
ترحم : زړه سوم، رحم او
 زړه سوځیدنه، رحم لرونه،
توخ : تخرګ، بغل.
ترخخ : هغه توتې چې د
 قميص په تخرګ کښې
 اچولې کیږي.
تردد : نازړه والې، تزلزل،
 دو جالي، تذبذب، تګ راتګ،
 ګڼه ګڼه، محنت، کوشش،
 زیار، دستونو ناروغي.
تردیله : رد کول، منسوخ
 کول، دیوې خبرې د صداقت
 خلاف څه رایې ښکاره کول.
تړپه : د کبل خپلې، کبله،
 بروه، مرغه، یو قسم وابڼه،
 زغل، منډه، دږ، تراب،
- تکلیف، ستونزه، رېږ، د باران
 نړۍ شیه، نرۍ باران.
تړومی : د مابنډم لږه چې لا
 تیاره پوره نه وي خوره شوې.
 هغه شپه چې سپوږمۍ پکښې
 نه وي.
ترس : ویره، بیر، ډار،
 رحم، مهرباني، زړه سوم،
 زړه خوږم، خواخوږي.
ترسا : مسیحي، عیسائي،
 نصراني، آتش پرست.
ترسان : ویره کونکې،
 ویریدونکې.
ترسناک : ترس کونکې،
 رحم کونکې.
ترسندنه : ویریدونکې،
 ترس کونکې، زړه سوونکې.
ترش : تریو، تروش، ټاک،
 ټوک، بوت، بروس.
ترشي : د ترش کیدو
 حالت، اچار، تراوه څیزونه،
 سرکه، تریو والې.
تروینځ : د ترکانو یو اوزار
 چې لرګۍ پرې توږلې او

ماتولے سی

تر صبع : د سطم یا نثر

کلسا سہ وزن و فافیه مرتب

کونہ۔ مرصع کون

تر غولہ : د مابینام حرہ،

نر رمی۔ بد کوه خاے کبھی

چپی لڑہ شان تارہ حورہ شی۔

تر غیب : رعیت و رکونہ،

لمسونہ، پارونہ،

تر قی : وده سونیدل۔ ختل،

رفع، پرمج تگ، وړاندې

تگ، بر حنسا، لوړوالی،

اکشاف، لوړی درحې ته

رسیدل

ترک : ستره بله، هغه تله

چې دکندار ریکبې گن

شیر حریره په یو وخت

تللے شی لویه بله

تر گاري : سري، تلکاری۔

ترکان : بستر، د لړکي کار

کوبکے، استکار، ترکن، د

یوې سرعی نوم، تکتکے،

تکتکانے

ترکش : د غشو ایښو

شخول، ترکش۔

ترکه : د میراثي مال ویش،

په میراثي مال کبھی د هریو

برخه لروکي برخه معلومونه۔

ترکیب : ساخت، جوړونه،

طریقه، چل، فریب،

ترله : د تره لور۔

ترمامیتر : د درجه حرارت

د معلومولو یوه آلہ۔

ترمباز : چرمباز، د غوبل

هغه غونے چې په قطار کبھی

د ټولونه دښه ترلے وي۔ د

ناوې غونے

ترمکیا : بښه، چرکاؤ، پونه

کونه، ترمکا۔

ترمیم : اصلاح کول، بیا

سمول۔ بیا جوړول، بیا

تیارول، ردوبدل کول۔

ترناؤ : ترنا، تری، ناوه، هغه

لویه ناوه چې د لښتي یا ولې نه

پري بلې غاړې ته اوبه اړولے

شی۔ وله، ویا له، د اوبو لښتے۔

ترنجبین : ترنگبین، د

خاص قسمه ازغو یوه خوړه

- شلمې، شنيې،
ترویت : د نجوم علم، فال
 معلومول، فال گري، پال
 گري.
تړه : ترازه، تنگړه، پړه. د
 بادرنگ د کورنۍ یوه سبزي
 چې وږده وي. ناوه، پرناله،
 غونډې، په شان،
تړه غونې : د ماښام تیاره، د
 ماښام خړه، تړمې،
تړه : کاکا، د پلار ورور،
 چاچا، هر مشر سړي ته د
 احترام تورم.
تړهور : تردد، ډیر زیات
 ناقرار، ویریدلې، وارخطا،
 هک پک، حیران، ږوند،
 بې سترگو.
تړهه : تړه، ډار، ویره، ترس،
 خوف، اندېښنه.
تړهیدل : تریدل، ویریدل،
 ډاریدل، وارخطا کیدل.
تړي : شکره، سوره، د
 پخوانۍ زمانې یوه ډیره میله
 سپینه بوره. هم د اړه رمکه،
 شیر په طب کې د توخي
 او د سینې د درد د پاره
 استعمالولې شي.
تړنگر : لومړی کور،
 گړلڅه، گړلاڅه، وړوکه
 کمبو، د میزرونه جوړ شوې
 کمبو، ترنگن.
تړنگن : ترنگر، جوال،
 وگورئ ترنگر.
تړنم : په خوږ اواز ویل،
 پوزه کېنې خبرې کول،
تړوتازه : شاداب، شین، ډیر
 تازه، ډیر خوشحال.
تړوته : چټي، تاوان شوې،
 ذلیل،
تړور : د پلار یا د مور خوږ،
 مشرې ښځې ته د احترام کلمه.
تړوره : وړه بوجی، هغه
 بوری چې پوره ډکه نه وي.
تړورې : لومبره، گیدېره،
 تروری.
تړویج : رواج ورکول، دود
 کول.
تړوي : شوملې، شرمې،

- شبنم، تازگي.
ترياق : در هرو اثر حتمه
 کوبکے يو قسم دارو، زهر ميره.
 ايسم، ترياک.
تريخ : د خوږ صد. د مرچکي
 په شان خوږ د لرو ککے. غصه
 ناک، سخت مزاجه، خستکي.
 گران، سخت، مشکل، بې
 خونده، خراب، غيرتي،
 همتي، مړنې.
تريخه : زهره، زاره، د
 انسان او حيوان په گيډه
 کښې دننه يو اندام. ننگ،
 غيرت.
تريپاک : تر همد، تر يد،
 وحشي، روږ بار، ساتلې بار،
 ښکاري باز، اموخته باز.
ترينگري : ترينگلي
 چوتکي، تينگري،
تريو : ترش، تروش، ناک.
 غصه ناک، قهر يدلې
تري : تري نه، خنې، له هغه.
 خنخه.
تري : غوټه، غنډه، گنده، د
- ارو بسد، لويه گټه، تيره،
 تحوير، قرارداد، اتفاق، تړون.
تريپرو : د مري غوټه،
 گمر گرو، گور گورو
تريپري : تپري، توپري،
 چارې، هغه څوک چې ژبه
 ي ښلي
تريپقه : تر تکه، د ناقراري او
 درد لږه کبله توپ، د حلال
 کړي څاروي توپ، تر تکه.
تريکه : داغ، د سرو کړو
 غورو بکار، د باز، دړکه،
 گواښ
تريول : د دوو يا زياتو څيزونو
 تر منځه تعلق پيدا کول،
 غوټه کول، بندول، پابندول،
 بسد کول، جوړول، د تار،
 مري يا پري په ذريعه سره
 نښلول
تريوم : لږ سان کړه، يم کړم،
 څه
تريمول : لږ توډول، توډول.
 ښه تاو ورسول.
تريون : تپري، غوټه ور کول.

- قاعدہ، رسم، دود، دستور، قرار داد، رابطہ، تعلق، بندیز، ترہ، باغہ، اتحاد کونہ، اتفاق کول.
- تسبیح** : تسبی، د تسو، امیل، د الله پاک بادول، ورد، وظیفہ.
- تسخر** : پھ فابو کسني، راوستل، تابع کول، گیرول، مسخر کول.
- تسکوره** : سسکوره، د لرگي او د وسپی ورد مخ لرویکی هغه آله چې درمکي کستلو دپاره پکاریږي.
- تسکین** : تسلي، سود، اطمینان، قرار.
- تسل** : ډاد، اطمینان.
- تسلسل** : سلسله، یو بل پسې کیدنه، پرله پسې کیدل، متواتر.
- تسلط** : مسلط کیدل، په قابو کني راوستل، بریالی کیدل.
- تسله** : تسل، تسلي، ډاد، اطمینان.
- تسلي** : سود، ډاد، تسله، ډاد گیرنه، اطمینان، تسل.
- تسلیم** : مننه، قبولونه، غاړه قاعدہ، رسم، دود، دستور، قرار داد، رابطہ، تعلق، بندیز، ترہ، باغہ، اتحاد کونہ، اتفاق کول.
- تیره** : لار، لاره، سخته زمکه، اراده، مقصد، وعده، لوظ، د تیرې خو کې غوښی، لویه غټه کلکه تیره، دود، دستور.
- رواج
- تزکیه** : پاکوالی، پاکونه
- تزلزل** : رپا، رپیدل، ږیریدل، لریدل.
- تزویر** : چل، چل ول، فریب، ټگي، دوکه.
- تزین** : ښکلې کول، ښائسته کول، ښکارول، مزین کول.
- تیر** : تندې اخستې، د او بو خښلو خواش مند.
- تساهل** : سستی، عفلت.
- تسبه** : تسبہ، تسبیح، د لرگي، شیشې، مسالې وغیرہ به جوړه هغه دانه چې مزي کښې نورو داسې دانو سره پیلې شوې وي.

تش تور : بالکل خالي.

بيحي تش. حالي لاس. ناکاه.

پاتي، محروم، بي برخي.

تشخص : امتياز. شخصيت.

انفرايت

تشخيص : د ناروغي وجه

معلومونه، ټاکل، تعينول،

اندازه نگول، بيلونه، فرق

کونه.

تشدد : سختي. زياتي، جبر،

سخته رويه.

تشديد : زور اچونه، انتشار

پيدا کونه، د شد علامت

ورکونه.

تشریح : شرح کونه، بيانونه،

وضاحت.

تشریع : شريعت ورکونه،

قانون ورکونه، لاره پيښونه، په

سمه لار اچونه.

تشریف : عزت ورکونه،

شرف ورکونه، بزرگي ورکونه،

لويي ورکونه، دروندوالی.

تسفی : تسلي، سکون، دل

جمعي.

ايسونه، تابع کيدل، سلامي

کيدنه، سپارنه، حواله کونه

تسمه : د خرمنې ورده نړی

ريښه، د خرمنې پټی. کمر

بند، ملاتړو، پټه.

تسميه : سوم ايسونه، بسم

الله وينه.

تس نس : تيت پرک،

کډوډ، خواره واره، زر

خلاص شوم، تمام شوم

تش : حالي، ډډ، گوگ، بي

سعره، فقط، ايله، يواخي،

محض، صرف، فرض رکعتونو

کښې د دوؤ ورومبو رکعتونو نه

پس نه رکعت يارکعتونه. د

مني د انزال نه پس د آلت

حالت.

تشاکل : يو شان کيدنه.

تشبيب : د قصيدې تمهيد

چې شاعران پکښې عام طور

سره د عشقيه تاثر مضامين پيش

کوي.

تشبيه : مشابه کول، د دوؤ

خيرونو يو بل سره مشابهت.

لوستنه، دویم او خلوړم
رکعت کښې په ناستې کلمه
شهادت وئینه.

تشیهر : شهرت ورکونه،
مشهورونه، شرمونه، مسخره
کونه، رسوا کونه، په غلط
کار د خلقو په منځ کښې
رسوا کونه، مخ تورونه او په
خړه سوړونه.

تشیدل : خالي کیدل،
دېدل، گوگیدل، انزال
کیدل، د گیدې خالي کیدل.
تشی : دانسان او حیوان د
پښتو نه لاندې او د دودې
دپاسه خالي ځای.

تښتول : په منډه کول،
خغلول، په زور بوتلل، اغوا
کول، لرې کول، پرول،
شکست ورکول.

تښتیدل : په منډه کیدل،
خغلیدل. د ښځې خپل کور
پرېښودل او چا پسې تلل،
پرېدل، د څه خبرې نه په
څنگ کیدل، شکست

تشکیک : په شک

کښې اچونه، اندېښنه، شبه.

تشکیل : جوړښت، تاسیس،
جوړنه.

تشلمه : کچلمه، دشلمه،
یوه شیرینې چې چایو سره
خورلې شي.

تشناب : غسل خانه،
چارچوبی، چرچوبی،
چمچوبی.

تشنج : د وجود اعصاب بې
حسه کیدنه، د لاسو پښو
کړیدنه، تپنس.

تشنه : تېرې، اوبو ته ليواله،
د اوبو څښلو خواهش مند.

تشول : خالي کول، دډول،
کور کول، خلاصول.

تشویش : پریشاني، فکر،
سوچ، سودا، اندېښنه.

تشویق : لمسونه، هڅونه،
ترغیبونه، شوق پیدا کونه.

تشه : خالي، ډډه، دزمکي
دپاسه د هوا کره، فضا.

تشهد : کلمه شهادت

- خوڙل.
تصادم : د غره، ټکره، په خپلو کښې جنگيدنه، کړج، د دوو کسو جنگيدنه.
تصانيف : د تصنيف جمع وگورئ تصنيف.
تصحیح : صحيح کونه، سمونه، اصلاح کونه، غلطې لري کونه،
تصدق : صدقه، قرباني، خيرات.
تصديق : د تکذيب متضاد، رښتيا گڼنه، تائيدونه، صداقت، تائيد، شهادت، شاهدي.
تصرف : قبض، اختيار، تبديلي راوستنه، گوتې وهنه، خرڅ، صرف.
تصريح : شرح، تشریح، تفصيل، صفا صفا څرگندونه.
تصريف : صرف کونه، خرڅ کونه، اړونه. گړخونه، د صرف علم.
تصغير : وړوکوالی، کوټاهي، هغه اسم چې وړو کې ظاهر وي.
تصفیه : صفائي، صفا کونه، چاڼونه، فيصله، بياقي، ثالثي، د معاملاتو حل کونه.
تصنع : جعل، تکلف، ظاهري نمائش، ځان بندونه، دوکه، فريب، جعلسازي.
تصنيف : طبع زاد کتاب، ليکنه، ټولگي ټولگي کونه، **تصور** : خيال، سوچ، انليښنه، گومان.
تصوف : له نفساني خوا هڅونو پاکيدنه، الهي اخلاق اختيارونه، هغه علم چې د هغې په ذريعه د زړه تزکيه کيږي او د انسان او خداي تر منځه تعلق پيدا کيږي.
تصوير : انځور، عکس، نقش، بټ، صورت، څېره، څيره، خاکه، شکل.
تضاد : وړانوالی، ضد، د نظم او نشر هغه صنعت چې

مخالف لفظونه پکښې يو
خامې راشي.

تضحیک : په چا پورې
خندنه، توهين، ذلت،
رسوائي

تضرع : زاري، عاجزي او
غدر کونه.

تضليل : گمراهونه، په چا د
گمراهۍ حکم کونه.

تضمنين : ضمانت کونه،
ذمه وهنه، ذمه واري، د چا په
شعرونو باندې داسې بندونه
جوړونه چې د هر بند وروستی
او له وروستی نه محکمني
مصرع دواړه د اصل شاعر او
نورې مصرعې د بندونو د
جوړونکي شاعر وي.

تطابق : مطابقت، برابریدنه،
متفق کیدنه، د ثر نظم يو
صنعت چې د شعر لفظونه
پکښې داسې راشي چې يو بل
سره مناسب لري.

تطبيق : مطابقت، موافقت،
عملي حامه وراغوستنه، اجرا

کونه.

تطهير : پاکونه، صفا کونه،
وينځنه،

تعارض : تیرې کونه، رياتي
کونه، سره نښتنه، برید کونه.

تعارف : واقفيت، پيژندگلو،
اشنا کيدنه، يو بل سره پيژندنه،
معرفي.

تعاقب : چا پسې اډه کونه،
شکست خوړلې لښکر يا فرد
په منډه را اړونه

تعالی : د الله د سامې نه پس
راتلونکې کلمه چې معنی ۍ
بلند، عالي مرتبه، له ټولو
صفتونو وچته ده.

تعامل : رسم و رواج، دود
دستور، رواج، يو په بل اثر
کونه.

تعاون : مرسته، ملگرتيا،
مدد، کومک.

تعبیر : عبارت کښې
راوستنه، تفسير، حاويل، د
خوب معنی بنينه.

تعجب : حيرانتيا، حېراني،

- حیرانګي.
تعجيل : تسوار، تادي، جلدې، جلتې.
تعداد : شمير، شمار، گنتي.
تعدي : زور ظلم، جبر، زیاتۍ، د حد نه تجاوز کونه.
تعديل : صحيح کونه، درستونه، څه څيز د بل برابر ونه.
تعذيب : خورونه، رېرونه، عذاب ورکونه، کړونه، په عذابونه.
تعريض : حمله، يرغل، برید، تیرۍ، تجاوز، ورځتنه.
تعرف : پيژندګلو، تعارف، معرفي، بلدنیا، بلديدنه،
تعريف : صفت، مدح، ستاينه، خوبې، شناخت، پيژندګلي، د يو څيز جامعه او مانعه معني.
تعزيت : غم خواري، خواخوږي، د مړي د پسمانده ګانو سره د همدردۍ اظهار.
تعزير : رتنه، غندنه، ملامتونه، تاوان، ګوښمالي، هغه سزا چې په قرآن شريف کښې ئ ذکر نه وي او د قاضي په خوښه ورکولې شي.
دېکه، درکه.
تعزیه : غم رازي، تعزيت، **تعصب** : مرسته، طرفداري، ننګه، هوډه، په څه ټينګيدنه، کرکه، کينه، بغض
تعطل : اټاليدنه، معطليدنه، ماتل کيدنه، وزګاريدنه، بیکاري،
تعطيل : رحست، چوتې، چټي، وزګارتيا، بیکاري
تعظيم : لورۍ والۍ، ستر والۍ، ادب، عزت، دارمدار، خاطر، درنښت، احترام.
تعفن : وړم، بوۍ، سځا بوۍ.
تعقل : هوښيارتيا پيدا کونه، عقل لرنه، غور کونه، عقليت پسندي.
تعقيب : چا پسې تلنه، څارنه. د نمانځنه پس د

تعمير : ودانونه، ابادونه،

وداني، ابادي، کور، خونه.

تعميل : عمل کونه، کړه

کونه، حکم مننه، فرمان

برداري.

تعوذ : اعوذ بالله وينه، له

شیطاننه د الله پاک پناه

غوښتنه.

تعويذ : هغه دعاگانې چې يو

کاغذ کښې ليکلې کيږي او

بيا په غاړه کيږي يا په مټ

پورې تړلې شي. پناور کونه،

تاويذ.

تعهد : ژبه، لوظ، وعده،

قول، په غاړه اخستنه،

تعين : ټاکنه، مقرر و نه،

ټاکلې کيدنه، غوره کيدنه،

منتخب کيدنه، مخصوص

کيدنه، د تصوف په اصطلاح

کښې په موجوداتو کښې

فرق کونه.

تعينات : تقري، ټاکنې،

انتخابيدونې، غوره کيدونې.

تغاري : خاورين لوښې،

وظيفې دپاره ناسته، هغه

دعاگانې چې د نمانځه نه پس

وئيلې شي. خنډونه.

تعقيد : غوټه ورکونه، په

شعرونو کښې توري داسې په

ثقات مخکښې وروستو کونه

چې د يو ځایه توري بل ځای

ته ورسي او مطلب ي واضح

نه وي.

تعلق : تړون، تړاو، پيوستون،

اړه، تعلقه، سړيکار، واسطه،

خپلولي. رشته، مناسبت، مينه،

ميلان، رغبت.

تعلم : زده کونه، د علم

لوستنه.

تعلي : لوني، لافي، ډوزي،

بدائي، د شاعري په اصطلاح

کښې هغه وينا چې شاعر

پکښې فخریه خپل لومړي والي

وايي.

تعليق : يو متن سره د يو

عالم سړي نوټ.

تعليم : زدکړه، علم

حاصلونه، ليکنه لوستنه

اصطلاحاً د قرآن شریف	تالر، مجمه.
شرحې.	تغافل : غفلت، بې خبري،
تفاصيل : د تفصيل جمع،	بې پروايي.
بيلونه، ټکرې ټکرې کونه،	تغذيه : خوراک ورکونه،
پوره بيانونه، تشرېح بيانونه،	غذا ورکونه.
فهرستونه، کيفيات.	تغزل : غزل ونيسه، عشقيه
تفاوت : فرق، توپير، وت،	مضامين د اثر او تاثير سره
فاصله، لرې والی، جدائي،	نظم کونه، غزلیت، د غزل
امتیاز.	خصوصیات.
تفاهم : درک کونه، د يو	تغلیط : غلطونه، يو څيز
بل په مقصد پوهيدنه.	باندي د غلط حکم لکونه.
تفتيش : تفتيش، پلټنه،	تغلیظ : د مانع څيزونو
لټونه، شننه، کتنه، څيړنه،	ټينګونه.
تلاش، تپوس، پوښتنه، سراغ.	تغمه : دغمه، د چابک يا
تفحص : تپوس، پوښتنه،	لښتې د ګوزار نښه،
شننه، لټون.	تغير : تبديل، تغيير، بدلون
تفرقه : بيلتون، جدائي، بې	تغیر : تاغير، بدلون، اوښتنه،
اتفاقي، درز، د دوو څيزونو په	بدليدنه.
منځ کښې بيلوالی.	تف : تو لعت، د لعنت او
تفريح : سيل، ساتيري،	ملامت د اظهار کلمه، توکاني.
خوشحالي، دمه،	تفاخر : فخر کونه، بلهاني،
تفريط : کمښ، لږوالی،	ويار.
لږتيا، بې پروايي، غفلت، د	تفاسير : د تفسير جمع،
مال ضائع کونه.	تشریحات، وضاحتونه،

- تفریق** : بیلونه، بیلتون، فرق، وت، تفاوت،
- تفسیر** : وگورئ تفاسیر.
- تفصیل** : وگورئ تفاصیل.
- وضاحت**، تشریح کونه،
- تفضیل** : لوړ ګڼنه، یو څیز د بل نه بڼه ګڼنه، فضیلت ور کونه، لوی والی.
- تفقه** : په علم فقه پوهیدنه، عقلمند کیدنه،
- تفکر** : فکر کونه، سوچ کونه، سوچ، اندیښنه، خیال، د فکرونو ترمنځ د رابطو بنیاد، د کلمو په وسیله د ذهني عمل اظهار.
- تفنن** : خوشحالی، خندا، د مشغلي په طور.
- تفوق** : برتري او لوړ والی غوښتنه، لوړیدنه، فوقیت موندنه، زیاتوالی.
- تفویض** : سپارنه، کار یا څه څیز د چاتر غاړې کونه.
- تفهم** : پوهیدنه.
- تفهیم** : پوهونه، فهمونه.
- تقابل** : مقابله، مخامخ کیدنه، ودریدنه، برابر کیدنه.
- تقاریر** : د تقریر جمع.
- بیانونه**، ویناګانې، ذکر و نه، بحثونه، مباحثې.
- تقاضا** : طلب، غوښتنه، حاجت، ضرورت، خواهش.
- تقبیح** : غندنه، بد ویننه، قبح بیانونه، خرابي بیانونه،
- تقدس** : پاکیدنه، له عیبه پاکیدنه، پاکوالی، پاکي، پرهیزګاري، سپیڅلوالی،
- تقدم** : وړاندې والی، مخکښي توب.
- تقدیر** : اندازه، میچ کونه، بېته، برخه، نصیب، قسمت.
- تقدیس** : سپیڅلتیا، پاکي، پاکیزګي،
- تقلید** : وړاندې کونه، فوقیت.
- تقرب** : نزدیکت، نژدې والی، خپلولی.
- تقرر** : مقرریدنه، ټاکل کیدنه، ټاکنه، مقرر و نه، لګونه، مقرر تیا.

- تقريب** : نزديکت، نژدې والی، سبب، وجه، ذریعه، موقع، د خذ رسم یا واده بنادى په موقع غونډه.
- تقریر** : وگورئ تقاریر.
- تقریظ** : ستاينه، مدح کوبه، څرگندوبه، بطریقه، رای، تبصره، د چاپه لیک، مضمون یا په کتاب خپل نظر او رای ښکاره کونه.
- تقسیم** : ویش، ویشنه، وېل، برخه، صف بندی.
- تقصیر** : قصور، خطا، گناه، کمه.
- تقطیع** : ټکړې ټکړې کونه، د علم عروض په اصطلاح کښې د شعر اجزا په داسې طریقه په ورن برابرته چې د متحرک په مقابله کښې متحرک او د ساکن په مقابله کښې ساکن حرف راشي.
- تقلید** : نقل، پیروي، بې سوچه په چا پسې تلنه.
- تقوا** : پرهیزگاري، له الله نه ویرینه او له گناهونو ځان ساتنه تقوي.
- تقوي** : وگورئ تقوا.
- تقویت** : قوت ورکونه، قوت کوبه، طاقت، قوت، رور، مدد، مرسته، ملاتړ، تسلي، ډاډ.
- تقویم** : جنتري، کلیزه، بیه کونه، بیه ایښونه، قیمت معلومونه، سمونه، کوږوالی ایستنه، د کال ویشنه په میاشتو، هفتو او ورځو.
- تقي** : پرهیزگار، تقوي دار.
- تک** : بیخي، بالکل، ټول، سکوټه، داتورې اکثر د څو رنگونو سره استعمالیږي، لکه تک تور، تک سور وغیره.
- تک** : فضول خبره، څوکه، د تورې یا خنجر څوکه.
- تکبر** : کبر، غرور، لوني، ځان ښونه، ځان لوړ ګڼنه.
- تکبیر** : الله اکبر ونینه، الله پاک په لویۍ سره یادونه.
- تکلیب** : دروغ ګڼنه، په بل باندې د دروغو ترنه، د

- دروغو الزام لگونه.
- تکراړ** : بيا بيا وينا، بحث، جگړه، د علم بديع په اصطلاح کښې قافيه، مضمون يا مصرعه بيا بيا راوسته.
- تکريم** : نمانځنه، درنونه، عزت ورکونه، ادب کونه، خاطر، تواضع.
- تکره** : مضبوط، پهلوان، تورزن، چست، خورب، بهادر، نر، قابل، ذهين، لاتق.
- تکفير** : پټونه، کفاره ورکونه، کافرونه، کافر گټنه، کفر ته منسوبونه.
- تکفين** : مړې ته کفن ورکونه، په کفن کونه، مړي ته کفن ور اغوستنه.
- تکل** : اراده، کوشش، تلاش، لټون، د سفر نيت، د سفر اراده، يو ادبي صنف.
- تکلم** : گډېدنه، گڼېدنه، خبرې کونه، کلام کونه، وينا، خبرې اترې، غږېدنه.
- تکليف** : کړاو، زيار، خواري، جنجال، مصيبت، غم، رښخ، بيماري، ناجور تيا، ناروغتيا.
- تکميل** : پوره کونه، سر ته رسونه، ختمونه، مکملونه، پاي ته رسونه، کمال ته رسونه.
- تکون** : مثلث، درې گوټيز، درې پريزه.
- تکوين** : پيدا کونه، پنځونه، د وجود ورکونه.
- تکيه** : فقير خانه، د ملنگانو، چرسيانو او بنګيانو د ناستې ځاي، باور، يقين، ډاډ، اعتماد، اسره، بالښت، مټکه، اډه، ډډه.
- تکی** : غوړ نيونه، د چا خبره په روړ او تکليف اورېدنه، شک کوته. جوړه، جفت.
- تګ** : تله، تلنه، حرکت، يون.
- تګ راتګ** : آمد و رفت، تله راتله، تلې راغلې، غم بنادي، تعلق، رشته.

تگ و دو : منده ترره، متضاد.

تگ و دو : منده ترره، هتخه، چلا چلا، تگ و پو، کوشش.

تل : ژور والی، تلے، تله، بیخ، داو بو یا تیلو یا بلې کوم مانع خیز ریشتلے، اړخ، خوا، تلے، د کور اگن ضائع. توئ، عبث.

تل : همیش، مدام، همیشه.

تلاش : غوښتنه، لټونه، هتخه، خواهش، طلب، بیر، تلوار، تادي، توندي.

تلاطم : غورځه، باداسکه، موج، جوش، جنگ جدل،

تلافي : صله، عوض، بدله.

تلاوت : د قرآن مجید لوستنه.

تلبیس : پټونه، د جامې اغوستنه، چل، دوکه، ټکي، لږیب

تلتک : تولتک، برستن،

تالی، بیالی، شیرک، کنځر،

کد، کوډی.

تلخ : اشپ، تریخ، د شیرین

تلخیص : خلاصه کونه، لنډونه، خلاصه، لنډیر

تلف : برباد، له منځه تللے، ضائع، ورک، مړ، هلاک

تلفظ : خبرې کونه، بیان کونه، لفظ ادا کونه : ویا طرز، دیو توري په درسته

تلقین : پند کونه، وعظ کونه، نصیحت کونه.

تلل : جوکل، تول کول، وزن کول، په تله یا پیمانه جوکل.

تلل : له یو حایه بل حایه نه حرکت کول، مړ کدل، مړیدل.

تللمد : شاگردی.

تلمیح : په شعر کې یوې تاریخې واقعې نه اشاره کونه

تلمیذ : زده کونکې، شاگرد

تلوار : بیر، حلي، تادي. شتاب، جلدی.

- تلوسه** : لیوالتیا، هڅه، د بې
قراری شوق، ډیر ریات
شوق، خواهش، آرزو
تله : ترازو، د تللو آله،
تر کړی، اسماني برجونو کښې
د یو برج نوم، د شمسي اوومه
میاشت.
- تلیدل** : سره کیدل، په
غور ویا تیلو کښې سره
کیدل. تونیدل، چپه کیدل
تلی : د بوټو دپاره جوړه
شوې دوپچه. دوچه، د غمو
یا اوریشو دپاره ی.
- تلی** : تل، انګن، میدان،
ډاګ، صحرا. د پښې لاندی
حصه، د پزار لاندی حصه، د
زمکې ټوکره، د لاس د پنځې
دنده برخه، ورغوم، ګډه،
چوسلې، په ورغوي کښې د
دارو مقدار، تل، بیخ، ریخ،
تم : اتال، ایسار، ولاړ، تکیه
وهلې. بس، تمام. تر،
تیر کړم
- تماچه** : توپانچه، توماچه،
- تمانچه، یوه وړه وسله، د تیر
او ستنې ترمنځه لړ کړم.
- تمازت** : کرمي، تاو
تو د وینه.
- تماشا** : تماشه، ننداره
سیل، نظاره، د خندا او توقو
غیر.
- تماشه** : وګورئ تماشا.
- تماکو** : د چیلیم، سګریټ
او نسوارو د حورولو دپاره
پکاریدونکې یه بوټی.
- تمام** : پوره، مکمل، بشپړ.
غوند، ټول، ګرد، ختم،
خلاص، کامل. سر ته رسیدلې،
تمامي
- تمایل** : علاقه ښکاره کونه،
یو شي یا یو لوري ته مائل
کیدنه.
- تماکو** : وګورئ تماکو.
- تمبل** : دف، طبل، داریال،
داریا، دریه
- تمبو** : حیمه، کیردی. د
مرغو نیولو لومه،
- تمبه** : د دروازي یو ور، د

- لږگي متن.
- تمثال** : مثال، تشبیه، نظیر، مشابهت، د مثال په طور قصه بیانونه، ډرامه.
- تمجید** : بزرگي بیانونه، درونه، نمانځنه، قدر کونه، لوی گڼنه.
- تمدن** : یو ځای د وسیدلو طریقې، په ښار کښې وسیدنه، د معاشرت طریقې، یو علم چې پکښې د معاشرت اداب او طریقې ښودلې شي.
- تمرین** : مشق، تکرار، بیا بیا وینه.
- تمسخر** : مسخره کونه، توقه کونه، ملنډه کونه، ملنډې، پیشاري، پځموزي.
- تمسک** : پنځه لگونه، گرفت، د سند په طور مننه، هغه لوظ نامه چې پورې یې د سند په توګه لیکي چې پکښې دروېدو واپس کولو طریقې او میعاد لیک وي.
- تمغه** : په مقابله یا جنگ کښې د ښه کار کړدګۍ په مظاهره یادګاري ښه چې د انعام په طور ورکولې شي.
- تملیک** : د ملکیت حق ورکونه، تملیک نامه، څوک د څه څیز مالک یا خاوند کونه.
- تمنا** : امید، غوښتنه، خواش، آرزو، شوق.
- تمهید** : وپړونه، خپرونه، غوړونه، سريزه، شروع، پیل، عنوان، دیباچه، مقدمه.
- تمیز** : بیلونه، جدا کونه، پیژندګلو، فرق، پوهه، عقل، شعور، ادب، طریقې، قاعده، جاج.
- تن** : بدن، وجود، ځان، صورت، جسم، جوته، جته، کاتي، کانتې، کس، بنده، نهر، سر، سرمې.
- تناب** : طناب، تناؤ، رسي، هغه دوسپنې تار چې کپړې پرې نمر ته اچولې شي.
- تنازعه** : بحث، شور،

- کرس، تنازعه، جنگ، جگره، فساد، خبري اړونه.
- تناسخ**: شکل بدلیدنه، د هندوانو د عقیدې مطابق له مرگه پس په بل شکل کښې دوباره راپیدا کیدنه.
- تناسل**: نسل زیاتونه، پیدا کونه، اولاد پیدا کونه.
- تناظر**: یو بل ته کتنه، یو بل سره مخامخ کیدنه، تقابلي نظر.
- تنافر**: تنفر، کرکه، نفرت، د شاعري په اصطلاح کښې د یو حرف داسې په تکرار راتگ چې د کلام خوند خراب کړي.
- تناقص**: نقص، ورو ورو کمیدنه، زیانونه، نقصانونه.
- تناقض**: تضاد، اختلاف، مخالفت، سره مخالف کیدنه.
- تناؤ**: تناب، رسی، ورد پرې، بدريشه، کپ، د زمکې تلې، د کشتي د راښکلو د وسپنې تار.
- تناول**: خوړنه، خوراک خښاک کونه.
- تنبيه**: ملامت، ملامتیا، رتنه، خبرداري، وېښونه، پوهونه، نصیحت.
- تنخړم**: یو خوش شکله او خوش اوازه مرغی.
- تنخواه**: د میاشتي عوضانه چې سرکاري ملازم یا نوکر ته ورکولې شي.
- تند**: توند، گړندۍ، چابک، چټک، تیز، چست، غصه ناک.
- تندار**: تنداره، چاچي، تینداره، تندیار، د تره ښځه.
- تنلر**: تناء، تناء، تالنده، اسماني بجلي، د نمر یا سپوږمۍ رڼا کمیلنه.
- تنلروست**: صحت مند، روغ جوړ، تکره، روغ رمت.
- تندخړم**: تندې وهلې، تېرې.
- تنلور**: ونځورئ تنور.
- تنده**: تېرې والې، د اوبو

- خواهش، خشکي، سوکړه. **ټنډي** : ټاډي، تلوار، جلتې، جلدې، بېړه، تيز والې.
- ټنډې** : وچولې، ټنډه، وچويلې. د هر حيوان تازه زېږيدلې بچې.
- ټنزل** : ټنکته والې، غورځيدنه، رالويدنه.
- ټنسته** : هغه تارونه چې د کپړې په وړدوالي کېښې استعمال شوي وي، د جولاکي جاله.
- ټنسيخ** : منسوځونه، باطلونه، رد کونه.
- ټنظيم** : په نظم کېښې راوستل، سمون، برابرۍ، برابرۍ، بندوبست، انتظام، په ترتيب ايښونه، ډله، غونډه، پارټي.
- ټنفس** : ساه راښکته، ساه اخستنه، سيليدنه، ساه لنډې.
- ټنقيډ** : لټون، جاج، دڅه کلام ښه والې يا بدوالې په کوته کونه.
- ټنقيص** : کمونه، لږونه، ناقصونه.
- ټنکې** : کچه، نرم، نازک، نوم ټوکيدلې، نوم پيدا شوې.
- ټنگ** : کم بر او سور لرونکې، د اړت متضاد، تربت، پرېشانه، په تکليف کېښې، غريب، خوار، اړ، محتاج، ټنگې، د غرونو په منځ کېښې لار، ټانگ، وړو کي منگې.
- ټنگلست** : ټنگ لاس، عاجز، خوار، غريب.
- ټنگسي** : ټنگ دستي، ټنگسه، ټنگسيا.
- ټنگول** : تکليف ورکول، په عذابول، خورول، پرېشانه کول.
- ټنگي** : ټنگسيا، نېستي، غريبې، خواري، مصيبت، سپکوالې، لاچارې.
- ټنور** : ترون، تندور، په کور کېښې يا د نانبائي دروټو

تواتر : برابر، پرله پسې، یو
مخیز.

توارد : په یو وخت او یو
ځای راتلنه، د دوو مختلفو
شاعرانو د شعرونو په معنو
کې یو شان والی.

تواریخ : د تاریخ جمع، د
تیر وختونو د حالاتو کتاب.

تواریه : سائبان چې د دکانونو
مخکې د سیوري دپاره
لگولې شي.

تواضع : عاجزي، کمیني،
خاطر، مدار، نیاز، ندر،
دعوت، میلستیا، د تکبر
ضد.

توالد : د اولاد پیدا کیدنه.

توام : غبرگ، جوړه،

غبرگونې، دوه ماشومان چې
په یو وار د مور نه پیدا شي.

ځای، پرله پسې، پیوست.

توان : وس، طاقت، زغم.

توانا : مضبوط، طاقتور،

زورور، زبردست،

توانگر : شته من، دولتمند،

پخولو ځای،

تنوع : قسم قسم، رنگ
رنگ.

تنومند : قوي، زورور، غټ
کت، تندرست.

تنویر : رڼا، رڼائي، رڼا کونه،
روښانه کونه.

تنوین : په یو لفظ باندې د
دوؤ زیرونو، د دوؤ زیرونو یا
د دوؤ پیشونو په لگولو سره د
نون اواز پیدا کونه، د دوؤ
زیرونو، د دوؤ زیرونو یا د
دوؤ پیشونو علامت.

تنه : قد، قامت، وجود، تن،
بدن، سټه، د ونې هغه برخه
چې له وینځه تر څانګې پورې
وي.

تنها : یواځې، ځان له، بیل،
ګوښې.

تناکه : پولی، پرومپی.

تنی : بتن، تکه، تسمه،
ګروې.

تواب : توبه قبلونکې، الله
تعالی.

- زورور، د نيستم منضاد،
مالدار، بختور.
- توب :** د اسم يا صفت په اخر
کښې د کيفيت يا حالت د
خر کښلولو دپاره استعمالېږي.
لکه سړيتوب.
- توپره :** کڅوړه، هغه لنډه
بسو جی چې اس يا خر ته
پکښې ونډه اچولې شي. هغه
غله چې اس ته سحر مابښام
ورکولې شي.
- توپرې :** د غشي څوکه، د
کجورې ازغې، وړوکې
تبرگې چې په لاس کښې
گرځولې شي.
- توبه :** له گناه اوږيدنه،
پښیماني، استغفار، په کړو
پښیمانه کيدنه، په بد عمل
افسوس، د بیا نه کولو وعده.
- توبیخ :** څوک رتښه،
ملا متونه، چاته سپورې ستغې
وښه.
- توپ :** توبه، غټې غټې
گولۍ ویشتونکې یوه جنگي
- وسله. پنډوس، د کپړې تان.
توپچي : توبه چلونکې.
- توپخانه :** توپ، گڼې توپې،
د توپو مجموعه، د توپو
رساله.
- توپیر :** امتیاز، فرق، تفاوت،
بیلوالی.
- توت :** یوه ونه او د هغې
میوه.
- توتنکې :** توتنې، خڅنې،
توتنکه، توتنې.
- توتي موتي :** د ماشومانو
دپاره له واوړې جوړ رنگدار
غونډېسکي.
- توتیا :** درنجو کانې.
- تولیق :** پوځوالی، پوختیا،
مضبوطوالی، استحکام، په
خله یا لیک کښې د څه
خبرې تصدیق.
- توجه :** پام، غور، رغبت،
خیال، لحاظ، مهرباني،
- توجیه :** وجه بیانونه، وجه
ښښه، حلیه.
- توحید :** یو الله مننه، پ،

توحيد يقين لونه.

والي ته نژدي، سڪاڻ، سڪن.

تود : گرم، دسور متضاد.

تور بربيش : دتورې پرق،

تودبنت : تودوالے، تاؤ،

خلق، توربيش، دېکه درکه،

حرارت.

دباؤ، غصه، دباب.

تودوبنه : گرمي، تودوالے.

تورلم : توره تياره، تکه توره

توده سره : زکام، ريزش،

تياره، گربړ، اړے گډے.

ساره وهنه، ديخني وهنه،

تورزن : توريالے، مړنې، زړه

بارونے، والکے، سخته،

ور.

تکليف.

تورسري : بنځه، زنانه،

تور : د سپين متضاد، د تيرې

سرتوره، بې کسه.

رنگ، د تيرې رنگ لرونکے،

تورلمے : گورگين،

گناهگار، مجرم، بربند، لکه

گورگتي، تورلمي، هغه

تور سر، تهمت، الزام، ترا،

خناور چې نوم مړے له قبره

گناه، قصور، ترمه، د زړه

راوباسي.

وسواس.

تورون : هغه څوک چې تور

تورات : د زړې عهد نامې د

پرې لگيدلے وي.

شريعت کتاب، د موسي عليه

توروالخه : توروختي،

السلام کتاب، د اهل کتابو

تورې دانې لرونکے يو بوټے

مقدس کتاب.

چې په دارو او مسالو کښي

توراني : تورانکه، تورياني،

پکار پوري، کلونجي.

توره انا، باجونکه، يو قسم

توره : دوسپني او فولادونه

توره مرغی چې ورده لکي

جوړه د پخواني زماني يوه

لري.

جنگي وسله چې څوکه او

توربخن : لېر شان تور، تور

اړخونه ئ تيره وي او شکل

- ی عام طور سره د میاشتی په
شان وي. زړه ورتیا، مړانه،
بهادري.
- توریالې** : بهادر، مرنې،
تورزن، د توري مرنې.
- توری** : د اوړي د موسم یوه
پسزي.
- توری** : شپیلی، سرنا،
- تورم** : معدې سره نژدې
یو نرم او وینه صفا کونکې
اندام، د دغه اندام د پرسوب
بیماري. حرف، تکه،
- تور تورو** : د انسان او حیوان
د مری کړپندې هلوکې،
- تورول** : تراشل، رنده کول،
تروئیل، میل، مینل، لگول.
- توسط** : واسطه، ذریعه،
وسيله.
- توسن** : سرکش اس.
- توسیع** : ارتوالی، فراخي،
ارتونه، زیاتوالی.
- توشک** : تورشک،
تولاني.
- توبنه** : د لاري خرڅ، سفر
- خرجه، خورم، د خوراک
سامان.
- توصیف** : ستائنه، تعریف،
صفت کونه.
- توضیح** : واضح کونه،
ښکاره کونه، شرح کونه.
- توغ** : جنده، بیرغ، نښان،
علم،
- توفیق** : وس، طاقت، همت.
- توقع** : امید، انتظار، باور.
- توقف** : اټالیدنه، ایساریدنه،
صبر، وقفه،
- توقیر** : عزت، احترام،
تعظیم.
- تولیع** : څه خیز باندې نښه
ایښونه، شاهي فرمان.
- توک** : نسل، نوغې، جرړه،
وینه، خاندان. ډول، توک،
رنګ، خیز، د پرچون متضاد.
- توکالي** : د خلی لارې، په
خله کې راجمع کیدونکې
څک.
- توکل** : باور، یقین، په الله
پاک تکیه، اراده، نیت.

- توکل** : د خلې نه لارې يا بل
څه بې خونده يا تريخ څيز
غورځول.
- توکه** : توبه، شتي، د جوارو
رژيدلې وږمې.
- توکې** : جزو، عنصر، قسم،
ډول، برخه، حصه، ونډه.
- توکه** : توکې، قسم، ذريعه،
خبره، څيز، قاعده، اصول،
طرز.
- تول** : وزن، تلنه، تلل کول،
دروندوالی.
- تولک** : پرستن، پرستنه،
شیرک، نالی، نیالی، کنجن،
تلک.
- تولد** : زیږیدنه، پیدا کیدنه،
- توله** : کوتړم، د دولسو
ماشو وزن. یو قسم ښکاري
سپه، شپیلې، موازنه،
الېولتوب، ډږه، توازن،
برابرم، د گادې هغه لړگې
چې په هغه د گادې ټوله توله
برابروي.
- تولید** : زیږونه، پیدا کونه.
- تولیه** : تولیا، هغه بورداره
کپړه چې د مخ لاس او بدن د
وچولو دپاره پکارولې شي.
- تومن** : تمن، تومان، ترم، د
اشخار بوتی، تولی، د
کروندې تخم، گرم شوده، د
شلو روپو یوه سکه.
- تومنه** : مایه، خمیر، د مستو
جوړولو مائع، د مني قطره،
بنیاد، جرړه، اصل.
- تولی** : د الماری په شان د
لرگي هغه صندوق چې وچتي
پښې لري او عموماً د پرستنو
ایښو دپاره پکارولې شي.
- توهم** : اندېښنه، وسواس،
ګومان، شک.
- توهین** : بې عزتي،
سپکاوم.
- تویول** : اړول، عبث کول،
مائع څیز په زور غورځول،
رژول، دوږول.
- توی** : تل شوم، ضائع،
فضول، عبث.
- ته** : د طرف، صلي، جار،

تعلق، ربط او نورو مختلفو
معنو د پاره استعماليدونکې
حرف. پوري وړپوري، په
ذمه.

تهجد : د نيمې شپې نه پس
ته عبادت کول، د شپې مونځ.
تهجي : هجې کونه، د
حرفونو مفرد وئيل،

تهديد : دارونه، ويرونه.
تهليل : بڼه اخلاق،
سريټوب، شائستگي، انسانيت،
د يوې معاشرې د ژوند تيروولو
سروجې لارې چارې، مادي

ترقي.
تهلک : هلاکت، بربادي.

تهليل : د لا اله الا الله ورد
کول، کلمه طيبه بار بار وئيل.

تهمت : تومت، تور، الزام،

تهه : تاهه، تا، برخه، پرده،
پرک، رده، طبقه، قټ،
پوړی، د کپړې سور.

تهې : تش، خالي، چې ډک
نه وي.

تهيه : برابرونه، تيارونه.

تيار : د پښتو ژبې يوه لاحقه
چې عام طور سره له صفته
اسم جوړوي، لکه د زړه وړ نه
زړه وړتيا. اماده، مستعد،
مکمل، روغ، جوړ، چاق،
غټ پټ، تازه، خورب،
تکره، خوانی ته رسيدلې،
پوخ، بالغ.

تيارول : اماده کول، دڅه
کار دپاره راضي کول،
درستول، سمول، جوړول،
پخول، غټول، خړبول،
سمبالول.

تياره : تورتيپ، تورتم،
تاريکي.

تياريدل : اماده کيدل، د
څه کار دپاره راضي کيدل،
پخيدل، جوړيدل، غټيدل،
خړبيدل، سمباليدل.

تير : د تنخري په شان د خبر
يا تور برگ رنگ يو مارغه.

تير : غشې، شهتير، گاډر،
ويشه، بش، لهرې، لارې،
دستک، د يوې په کنده.

د ناروغۍ يا د اوبو د نه پيدا
کيلو په وخت کښې د اوداسه
په عوض کيږي.

تيندک : د غره، تکره،
تمبيلنه، دوکه، بلري.

تيندورم : تيندونه، د
پوزې پيزوانک، د پوزې
کرېندو کې.

تيون : وگورئ تيمم، عزم
کول، قصد کول.

تير : وړاندې، مخکښې،
پخوانۍ، تير شوم، مړ، بغير
له شخوند و هلو له حلقه ښکته
شوم. دوکه، چل، فريب،

تيرايستل : غلول، دوکه
کول، تگل.

تيرواته : تيروتنه، دوکه
کيدل، خطا کيدل.

تيروتل : دوکه خوړل، خطا
کيدل.

تيروول : زغمل، برداشت
کول، خوړل، د نر حيوان په
ماده ختل، وخت اړول، تيره
کول، بغير له شخونده له

کښې د کلک والي دپاره
لگيدلې لرغې.

تيرک : د وسپنې هغه ميخ
چې د ژرندې د پيل په منځ
کښې وي.

تيرکش : ترکش، تيرکښ.

تيرکښ : هغه سور چې
هوا پکښې لگي، د مور چې
سور، د غشو د ايښودو
خام.

تيزاون : تيزاون، تيزونه
اچونکې، بزدل، ډارن،
ويريدونکې،

تيله : زرتار، گلابتون، د
زرتارو لږ، د زرتارو کورۍ، د
زرتارو کارۍ.

تيله : هغه نرم چخچې چې
په سرې کوگر لگيدلې وي
او د اور بلولو دپاره پکارولې
شي.

تيمار : د بيمار خدمت.

تيمارداري : د بيمار خدمت،
د بيمار پوښتنه، د رنځور تپوس.

تيمم : تيون، هغه عمل چې

- حلقه بنڪته ڪول.
- ٿيريدل** : تلل، خواريدل، قربانيدل، خاڙيدل، د ماده حيوان ۽ وخت تاؤ سڙيدل، زغملے ڪيدل، اوريدل، بغير له شخونده له حلقه بنڪته ڪيدل.
- ٿيز** : تند، جست، چابڪ، چاخ، چالاڪ، هوڻيار، پوه، تيره.
- ٿيزاب** : يو ترش خوند لرونڪي ڪيميائي مرڪب. يو قسم تيز عرق جي سرے ڀري سوخي.
- ٿيزلدي** : زندی، تيزندی، هغه ڀرے جي د چا د پانسي ڪولو دپاره چاته ور ۽ غاره ڪولے شي. پانسي.
- ٿيزول** : جلتول، زرزروانول، ۽ منڊه ڪول، چاره يا چاقو، ڦينجي وغيره تيره ڪول.
- ٿيزي** : جلتی، حلدی، غصه، تيره والے.
- ٿيزيدل** : جلتيدل، زرزروانيدل، ۽ منڊه ڪيدل، د ماده حيوان ۽ وخت تاؤ سڙيدل، زغملے ڪيدل، اوريدل، بغير له شخونده له حلقه بنڪته ڪيدل.
- ٿيز** : تند، جست، چابڪ، چاخ، چالاڪ، هوڻيار، پوه، تيره.
- ٿيزاب** : يو ترش خوند لرونڪي ڪيميائي مرڪب. يو قسم تيز عرق جي سرے ڀري سوخي.
- ٿيزلدي** : زندی، تيزندی، هغه ڀرے جي د چا د پانسي ڪولو دپاره چاته ور ۽ غاره ڪولے شي. پانسي.
- ٿيزول** : جلتول، زرزروانول، ۽ منڊه ڪول، چاره يا چاقو، ڦينجي وغيره تيره ڪول.
- ٿيزي** : جلتی، حلدی، غصه، تيره والے.
- ٿيزيدل** : جلتيدل، زرزروانيدل، ۽ منڊه ڪيدل، د ماده حيوان ۽ وخت تاؤ سڙيدل، زغملے ڪيدل، اوريدل، بغير له شخونده له حلقه بنڪته ڪيدل.
- ٿيز** : تند، جست، چابڪ، چاخ، چالاڪ، هوڻيار، پوه، تيره.
- ٿيزاب** : يو ترش خوند لرونڪي ڪيميائي مرڪب. يو قسم تيز عرق جي سرے ڀري سوخي.
- ٿيزلدي** : زندی، تيزندی، هغه ڀرے جي د چا د پانسي ڪولو دپاره چاته ور ۽ غاره ڪولے شي. پانسي.
- ٿيزول** : جلتول، زرزروانول، ۽ منڊه ڪول، چاره يا چاقو، ڦينجي وغيره تيره ڪول.
- ٿيزي** : جلتی، حلدی، غصه، تيره والے.
- ٿيزيدل** : جلتيدل، زرزروانيدل، ۽ منڊه ڪيدل، د ماده حيوان ۽ وخت تاؤ سڙيدل، زغملے ڪيدل، اوريدل، بغير له شخونده له حلقه بنڪته ڪيدل.

ٿيلِي : د شرمو او کونخلو
 بدن هغه غرمے چي پي پکيني
 وي. د سري په سينه دوه هغه
 نيني چي پي نه لري.
ٿمے : د بنحو او ماده خنارو د

ٽ: (ٽي) ڊڀنتو ڊ حروف
تهجي پنڀم حرف چي ڊ
ايجلو له حسابو ٽي شمير څلور
سوه (۴۰۰) يعني ڊ "ٽ"
هو مره ڊي.

ٽاپ: چڱڪي، خاله، خيڙ،
چٽ، ڊ تانگي ڊ پاسه ڊ ترپال
چٽ، ٽاپه، مهر، نڀه، نڀانه،
حسرت، ارمان، افسوس،
خفگان.

ٽاپو: وڇڪي، وڙه جزيره،
ڊ اوبو په منڇ ڪڻي وڇه، ڊ
خوڙ يا سيند په منڇ ڪڻي
هغه وڇه غونڊي چي اوبه
ورختلي نه شي، برج، ماني.

ٽاپوره: ڊ جامو وينڇلو
تخته، شازه، خرخره، ڪراڙه،
تابوله، گريڪه، انتوڪ،
ڊانگوري، ڊانگوره، ٽاپوري،
هغه لڙڪي چي ڊ خاورو سوتي
پري راغونڊوي.

ٽاپوري: ڊانگوره، توکان،
ڊ ترخ امسا، هغه امسا چي په
پڻو معذوره خلق پري

گريخي.

ٽاپه: چاڀ شوي حڪمنامه،
مهر، چاڀ، نڀه، ٽاپ، داغ،
تور، تهمت، رتبه، ڊ چاڀ
مشين، په ڪپره يا کاغذ ڊ
نڀي لڳولو مشين.

ٽاپ: فخر، ويار، غرور،
لوني، ڪبر، ڊ آهنگونو
راغونڊيدو مرڪز، راڳونه، له
مونحو يا سنو نه جوڙ پوزي يا
صف، ڊ سنو نه جوڙه ڪپره،
موم جامه، ترپال، تفر، ڪلم،
پلاسي.

ٽاتڪي: تڦار، چاڀري،
وڙو ڪي تب، هغه خادري يا ڊ
وسپني غونڊ او رغي شان
لوڻسي چي مزدوران پڪڻي
شڪي او سيمنٽ مستري ته
خيڙوي او جوڙوي.

ٽاتوبه: ڊ استوگي خام، ڊ
وسيدو خام.

ٽاتوبه: وگوري ٽاتوبه.
ٽاتي: ٽالي، جوتيه،
خانگو، ڊ ماشومانو په ڙبه،

پانسي.

تال متول : ڊيل، خنڊ،بانه، انه بانه، حيله حواله، هغه
غر دغه غر، يو غر بل غر.**تالي** : جوتو، چڪر، پير، پهتال د خنگولو په وخت يو
ٻيله.**تالتو** : د جوارو بوتو جي

وڍي نه لري، تامتو، تاندو.

تالجي : د ڊيرو او بو جمعڪولو دپاره دوسپي، تين، يا
د سميتو وغيره جوږ خام،

تانگي، ٽينگي،

تانگر : پارچوڙ، هغه تانتو

جي د خارو د خوراڪ نه

پاتي شوي وي. ڪنگر، لکر،

ڪنگر، لکر.

تانگو : ناک، د بٽنگ پهرنگ يوه ميوه، يو قسم ونه
جي لڙڪي سخت وي.

ڊانگي، تانگي، تنگي.

تانگه : تانگه، بگي، په اسيا اسپه رانگي ڪيڏونڪي د
سورلي هغه گادي جي دوه
پاي لري.**تاري** : برج، اتاري،بالاخانه، سنگر، د نبتو بناخ،
د خيري بناخ.**تاک** : تريو، ترش، تاکلي
گد.**تاکل** : مقررول، په نبتو

ڪول، مريض ته ٽڪور ورڪول.

تاکو : د خنارو يوهبيماري، داري مار، شوڪمار،
ڊاکو.**تاکی** : جوڙ، پيوند، د

ڪارتوس آخر ته لگيدلي د

گتس ٽوڪره، د ماشومانو يو

مرض جي په مخ ي دانو

راوخيڙي، داغونه، چاپونه.

هغه دانو جي د ويني نه ڏک

وي. ڊير موڙ انسان يا حيوان،
ادو بدو، د اوڀو بانگي،**تال** : پينڪه، هغه پير جي بره

اچولس شوم وي او خانگل

پري ڪيري. تاخير، خنڊ، د
جولا تار، د پارسنگ ٽيڪونه،
د لڙڪو دوکان.

ټبر : خاندان، قيله،
 خيلخانه، کورنۍ، بنځه،
 کورودانې، ارينه، بيگم.
ټپ : مانه، کمزورۍ،
 خوار، ډنگر، نرم نروچکې، په
 سترگو ږوند، بند، بيخي،
 بالکل، ډيران، ټپ، د کيرپې
 ونه، د حکومت د کال گټه،
 ماليه، ټيکس وغيره، سرکاري
 آمدن، سرکاري مال، بدل،
 قصاص. د کتاب د بنديلو
 اواز، د لاسونو د جنگيلو اواز،
 د وهلو اواز، د بره نه د څه څيز
 د راپريوتو اواز، د ټپولو اواز.
ټپال : پياده گرځيدل کول،
 زغل، منډه، چاق تلنه، بې
 مقصده گرځيدل، پيغام
 رسونه، خبر رسونه، د خړو يا
 فچرو د مزدورۍ دپاره د
 زغلولو کار.
ټټ پټ : فضول، بې
 معنې، چټي، جزئي، بکواس.
ټپ ټپ : وگورئ ټپا، د
 روټۍ د پخولو، د لاسونو
 جنگولو، د څه څيز د وهلو، د
 قدمونو، د کوټې د څڅيدو
 اواز.
ټپس : يو مُردار خور
 مارغه، لم خټ، ټپوس.
ټپک : درز، زمکې له
 راخلاصونه، پتون وهل. د
 خناورو د څرمڼې نه جوړ
 شوي بنين يا بلاوز.
ټپول : شاباشه ورکول،
 لمسول. ټپ ورکول، گوزار
 ورکول، وهل، ډب ورکول.
ټپه : لنډۍ، د پښتو د
 اولسي شاعري يو صنف چې
 ورومې مصرعه ي نهه سيلابه
 او دويمه ي ديارلس سيلابه
 وي. دريچه، کرکۍ، چاپ،
 مهر، نښه، کرامت، رقعہ،
 ياداشت، پټي، د تاش پانې،
 بيانه.
ټپي : زخمي، ژوبل،
ټټارۍ : مس گر، لوبښي
 جوړونکې.
ټټر : سينه، ټټڅه،

ٽٽنگ : ناياب، خالي لاس،

تش لاس، نيسي، مصيبت.

ميره، بيابان، ويره، تادي.

ٽٽو : وڙو ڪي اس، يابو،

ٽيٽ شان اس.

ٽٽوبه : خندا، توبه،

پڄموزه، ملند.

ٽٽي : دلويو بولو ڪولو

خام، ليٽرين، چونياني، د

قافلي د پاتي ڪيدو خام،

بولي، ڏکي متياز، غل، هغه

پرده جي د لرگو، ڪهيو او

غنو از غونه جوڙولي شي.

ٽر : د ڪولمو د بادو د زور

اواز، د تيز اواز، د چيندخو

اواز، ٽرا، چا پوري د خندا

ڪولو په وخت ادا ڪيدونڪي

اواز،

ٽرٽاوا : بي غمي،

خوشحالي، مزې، چرت،

ٽرن : ٽرو، ٽيزن،

ويريدونڪي، ڏرن.

ٽسڪول : ڙڙول، په ڙڙا

ڪول.

ٽسڪيدل : ڙڙيدل، غلي

غلي ڙڙيدل، په ورو ورو

ڙڙيدل، په سلگو سلگو ڙڙل.

ٽغ : ڪونتي، ٽوند، موند،

گنجلك، راڪور،

ٽغر : ڪمبل، يو قسم فرش،

موم جامه، يو قسم وله، د بار

وڙونڪو ڇارو په شا اچولي

ڪيدونڪي خل جي خرخوڙي

هم ورته وائي.

ٽغول : خفه ڪول، زهبرول،

ضرر رسول، ڇوڪ په عث

خبرو مجبورول، د چرگانو نه

د ٽغ تغ اواز ايستل.

ٽقاله : نقل، پيڻه، توبه،

ملند، ٽوڪه، وشته، د خندا

خبره، ڏي سره توبه د سابق

په توڪه استعماليري.

ٽڪ په ٽڪ : سمدستي،

زر، په هغه ساعت، فوراً،

لگو ٽرڪ.

ٽڪر : تصادم، ڊغره، ڊري،

ٽيندڪ، ٽڪره، ڊيڪه، ٽيله،

دوڪه، نقصان.

ٽڪره : ٽيندڪ، ٽڪر،
ڊغره، ٽوڪره.

ٽڪسال : هڪه خامه جي
روپي پڪڻي جوڙ پوري.

ٽڪنده : ٽڪنه، ٽڪنه، د
گرمي نه سره شوي، يشيدلي،
په خواني ڪڻي، په پيغلتوب
ڪڻي.

ٽڪڻي : مست، خوان،
خني، تریدونڪي، پينه نيولي،
مات زڙي، رند، گاکير،
متردد، دوه زڙي، مظلوم

ٽڪنه : سره ٽڪنده، ٽڪني.
ٽڪڻي : بيسر ندي، گهر ندي،
تيز، ترهيدونڪي خنار لت،
سست، ناراست.

ٽڪور : بدري، ٽيندڪ،
ٽڪره، وجود له تود ٽيڪري،
ڪاڻي يا شڪي يا بل خيز سره
ٽپ ور کول، ٽينه، ٽپ، دوجود
يو اندام ته گرمي رسونه.

ٽڪول : وهل، دربول،
دبول، ڪوتل، قيمه ڪول،
ورڙل، خصي ڪول، چيچل، د

غلي نه ڏاڻي بيلول.

ٽڪ وهل : بخي لگول،

منڊل، ننه ايسٽل، ختمول،
خلاصول، ڪينودل،

ٽڪه : ڪنده، ڊوغلڪي،

انديبنه، وهم، ويڙه، سملستي،

له سره، بغض، ڪينه، ڪرڪه،

نفرت، دبنمني، ڏاڻي نيمه،

دوه پيسيز، دوي پيسي وال.

تڻا، ڏاسمان د گهر خيدو اواز،

صاعقه. غرخني بزه، سر ڪشه

بيزه، هغه بيزه جي د رمي په

سر ڪڻي روانه وي.

ٽڪي په ٽڪي : بيدو،

حرف په حرف، هو بهو، لفظ

په لفظ.

ٽڪي ٽڪي : خال خال، داغ

داغ، برگ بروگ، تپلي.

ٽڪيدل : ميده ڪيدل، وهلي

ڪيدل، قيمه ڪيدل، خصي

ڪيدل، زڙه توريدل، ڪٽاريدل.

ٽڪي : حرف، تور، لفظ،

مصرعه، خال، داغ، خاڻڪي،

مقرر خامه، نقطه، ثبوت، ذره،

غيرت.

تھاتر : کشمير، سور

بائينگر، رومي، سرف بانجان،
رومي بانجان.

تھتم : تانگه، بگي، ددوؤ

پايو گادھے جي چت پري نه
وي او په اس يا اسپه رابنڪرے
شي.

تن : د وزن پيمانہ جي
اتويشت ڪجه منہ يا زر ڪلو
گرامه وي.

تنله : هغه غوايه جي خصي

شومے نه وي. خورب، چاغ،
شلند، پرسيدلے، دم، مرور،
سخت زهرے، بي رحمہ،
بدمعاش. يو قسم انگور.
ڪلڪ، قوي، قارژن، قهر ژن،
غصہ ناک، خشڪي، اوارہ.

تنله : وچولے، تندے.

تنگ : دروگه، دبله،

رعب، اوازہ، پرق، خيپرہ.
ڪلڪ، سخت، د ترنگ اواز،
دخه خيز د تنگولو اواز، د ساز
اواز.

تنگ تڪور : د موسيقي

تگ : تگي مار، تگي زن،

غل، تگي ڪونڪے، دوڪه باز،
چلولي، چالاک، چلباز،

تگل : دوڪه ور ڪول، تگي
ڪول، فريب ور ڪول، چا سره
تگي ڪول.

تگي : د تگ ڪار او پيشه،
چل و ته، فريب، دوڪه،
غولونه، چم، چمبازي، غلا.

تل : ملڪرے، شريڪ، ڪن

فصل، گهي وني، محلت، چم،
محله، قبيله، باري، پتے، د
ڪليوالې زمڪي خلورمه برخه، د
گلولو غنچه، نژدي والے،
نزدیكت، حد، پوله. ماتي
شڪست.

تله : ملڪرتيا، پرہ، دلہ،

ملائر.

تلی : تھالی، وړوڪے

جرس، گينگرے، غره، د تنگ
تنگ اواز ڪونڪے آلہ، هغه آلہ
جي د خبر داري دپاره يا څوڪ
رابللو دپاره پکارولے شي.

توپک : تفنگ، توپک،

يوه آتئينه وسله چي کارتوس
پکښي اينودے شي او ډزې
پرې کولے شي.

توپي تق : هغه سرمے چي
توپي جوړوي. هينگر، ديوال
گیر.

توپي : خولی، خوله. د غره
عونډی، د چيلم سر چي
خښونکے خيز پکښي اچولے
شي، يو قسم لوبه، ډيرے،
امبار، کوټه، ډيران، پټاکي،
پټافي.

توتکه : تونه، کوډه، د
مچو غښي خله، پټق، پټاق،
کاسی، هغه علاج چي د
تجربې په بنا کولے شي. هغه
ډالی چي ناوې کره ورلے شي.
دستور، رسم،

توتکے : بورے، چیت
پیت، چن وڼ.

توته : ترازه، برخه، حصه،
ټکره، تیکه، ټوک، خپر،
پمبه، خکالے، ټوکی، رخب

محفل، سرود، مجلس، ساز و
اواز.

ټنگره : ترازه، پره، ډکره،
قتله، ټکره،

ټنگه : روپی، پیسه، دیوې
زرې سکې نوم ټکه،

ټنگه ټته : د ټنگ ټکور
دپاره کلمه تحقیر، ټک
ټوت، سرویه سورونه، د ټنگ
ټکور نه وړاندې د موسیقی
آلې ټیک کول، وارډ کارونه،
معمولي سودا.

ټنگه ږته : ډنگه ډته، ډیل،
خند، تاخیر، نکره نکره کول،
ایسار تیا، توقف، عذر، دلیل،
انه بانه، پریشاني.

ټنگیدل : ترنگیدل، د ساز
د الاتو نه اواز ایستل، د لوبو
يو تر بله جنگیدل، گډيال
غږیدل.

ټوپ : اړتاؤ، ورت، جست،
دانگ، داسکه، خيز، ډيرے،
امبار، دلی، لویه توپی، دریلي
شوي فصل دلی.

کپرہ، پینہ، پیالہ، گلاس،
جام، پیوند، سونا.

توتی : توتکی، دلرکي
کاسہ، داوبو د نلکي هغه
خامے جي اوبہ پري ازاڊولي
او بندولي شي. د نلکي سر،
خنيڪورے، توکرہ، درسي
ورہ توکرہ، د پري ورہ برخہ.

توتي توتي : ريز مريز،
ذري ذري، توکري توکري.
توقا : يو قسم توپ وهونڪے
جينجے جي فصل خوري.

توقمار : توقي کونڪے،
هغه خوک جي د توقو خبري
کوي، خوش طبع، ملندي
کونڪے، مسخره باز.

توقه : مسخره، ملندہ،
پڇموزہ، د خندا خبرہ.

توقه تقاله : ملندہ، چرلندہ،
توقه وشته، گپ شپ.

توک : هغه توکے جي
تنگ تنگ ووبدلے شومے
وي. تريو، متغ، اعتراض،
توکنه، مهين، هوار، خير.

توڪا : يو قسم چينجے جي
فصل وهي. توقا، غتبہ چارہ
جي غوبنہ يا گيا پري کوترہ
کولے شي. توکيا، هلاڪ،
ساتول، کتميرہ.

توکر : پنجرہ، توکر.
توڪري : شڪري، خڪے،
کارہ، توکور، توکرہ.

توڪيا : توکا، هلاڪ،
توڪيہ، ساتول، کتميرہ.

توڪيدل : زرغونيدل، د فصل
سروهل، تيغ راوتل، د زپيلو له
کبلہ د کپري دوريدل.

توڪے : کپرہ، رخت،
توتہ، توکر.

تول : خادر، تول،
سورسانے، يو قسم توکر،

کپرہ. درست، تمام، چربور،
کل، کلهم، تمامي، وارہ،
پورہ، تولے، دلہ، غونڊہ،
مجلس، محفل، يو خامے،

تولگے : وروکے تولے،
جماعت، دلہ، صنف، د
سکول جماعت، کلاس.

رنڊ.

ٽيپ : د سيمتو لټي سره
د خښتو د ديوال د چوندونو د
بندولو کار، په جنس کښي د
تيار فصل پيشگي قيمت.

ټيټ : کوز، ښکته، کور،
چټ پټ، مندر، ملائنه،
پر.

ټيټارم : تيغکي، تيغ،
يوه مرغی چې ډنډونو کښي
کښيني او باران غواړي.

ټيټال : چاپلوسي، غوره
مالي، بوټ پاکي، خوشامندي،
پستي، مکر، فريب، ټگي،
چل، منافقت.

ټيټول : ښکته کول،
کوزول، لاندې کول، کړول،
رانزدې کول، کمزورې کول،
سپکول.

ټيټيدل : کوزيدل، ښکته
کيدل، سپيکيدل، کمزوري
کيدل، پر کيدل، شرميدل.

ټيز : د گيلې نه د بادو د
خارجيدو آواز، تيز، تغ،

ټولنه : غونډه، مجلس،
اجتماع، مجمع، جرگه،
مرکه، معاشره، انجمن،
چنده، جمع، خزانه، پيسې
غونډونه.

ټولول : يوځای کول،
راغونډول، جمع کول،
گرمول، بوژول.

ټوليدل : گرديدل،
غونډيدل، يوځای کيدل.

ټولې : جماعت، ډله،
غونډه.

ټومبل : ننه ويستل، چوکه
کول، ښخول، کيښودل،
سکونډل، ټونگل، راپارول.

ټونگار : نوکاره،
سکونډاره، چونډی، چونگار،
زيرې، کنځل، ښکنځل.

ټونگه : د گوتي بند، د
پښې تلې، مښوکه، ټونگار،
چير، بلوسه.

ټوله : ټوټکه، منتر، جادو،
کوډه، تعويذ.

ټي بي : ټيويز کلوژر، نرې

تنگ، دوریا، گوز۔

تیزاون : تیزن، تیزن، تیزن، تیزن،

تیزمار، تیزو، تیزو، گوزاون،

ویریدونکے، ڊرن،

تیزن : وگوری تیزاون۔

تیگ : تیکہ، یو کالے چپ

زنانه یی مخامخ پہ تندي

اچوی۔ صحیح، سم، برابر،

پورہ، درست۔

تیکالہ : تیکلہ، ڊوڊی، مری،

روٹی، تیکلہ، ملاچرکگ،

ہلہد، گلدی چرگ،

تیکاؤ : دمہ، ایسار، قرار، د

غصی یا تاؤ نہ سپیدل،

تیک تاک : روغ، جور،

سلامت، صحیح، سم دم، پہ

قاعدہ، پہ ترتیب۔

تیکرکے : کودے،

کودنے، کودے، تیکرے، د

مات خاورین لوبنی توکرہ۔

تیکرے : پروئے، خادر،

پتو، پتکے، تازر، د جواہری

خادر، بساط۔

تیکہ : تیکی، ککشہ، ہفہ

خال چپ ہندوان ی د خپل

رسم اور وراج لہ کبلہ پہ تندي

باندي وهي۔ خیرہ، د تندي یو

قسم گانہ، تیک، کھور۔ ستن،

پچکاری۔

تیمگر : د تیم کاریگر، د

تین کار کونکے۔

تینگ : کلک، پوخ،

محکم، مضبوط، سخت، د

نرم او اوبہ ضد، کنجوس،

بخیل، شوم، سر شوم۔

تینگار : تاکید، اصرار،

تینگ والے، مضبوطی،

پائیداری، تینگتیا۔

تینگول : کلگول،

مضبوطول، محکم کول، چابی

کول، کنبیمنہل، مضبوط

نیول۔

تینگہ : بیگار، پہ زور کار

اخستل، خلور انیز، تینگہ، د

پخوانی روپی خلورمہ برخہ۔

سپارہنتہ، پو خوالے، تینگون۔

تینگیدل : مضبوطیدل،

محکم کیدل، کلکیدل،

و دریدل، پینه لگول، خټه کیدل،

ټیونال : د نشي یو قسم گولی یا کیپسول.

ټیونالي : د ټیونالو نشه کونکې.

ټیپور : شلغم، یو قسم سبزي چې په ژمي کښې کرلې شي.

ټیکه : هغه د کانونه چې پکښې د حکومت په اجازت افیم خرڅیږي. په ذمه

اخستل، ذمه داري، اجاره.

ټیکه دار : د ټیکې خښتن، اجاره دار.

ټیل : ګڼه ګوڼه، دیکه، ټیله، دغره.

ټیله : جوتڼه، دیکه، دغره، د اوبو د مخې را اړولو دپاره د

کانو یا د لرګو، لښو کیدي، د ریل په پټېری تلوونکې هغه

وړوکې شان مشین چې د کرسی په شان جوړ وي دوه

درې کسان پکښې کښیناستلې شي او مزدوران یې په ټیله

بیاني.

ټیلیفون : هغه آله چې پرې له لوري لوري د بجلۍ په ذریعه

اواز اوریدم او اورولې شي.

ټینګی : ټانچي، ټانکی، ټینک.

ټیر ټیر : تیر تیر، چار ا هغه خوک چې ژبه یې نښلي.

خبرہ کول.	ث : (ثي) د پښتو حروف
ټانوي : دويم، د دويمې	تهجي شپږم حرف چې د
درجي.	ابجدو په حساب ي شمير
ټالي : دويم، برابر، په شان،	پنځه سوه (۵۰۰) دے.
نظير، مثال، سيال، سارے،	ثابت : لوار، مکمل، پوره،
ډول، په خير.	ټول، محفوظ، روغ، سالم.
ټاليه : سيکنډ، لحظه، لږ	ثابت قلم : مستقل مزاج،
وخت،	په لوظ او قول ټينگ،
ټبات : قرار، ټينگوالے،	ثابتول : رغول، مکمل
پوخوالے، پائيداري، قيام.	کول، پوره کول، سر ته
ټبت : ليکنه، داخلونه،	رسول، ظاهرو، خرگندول،
تحرير، ليک، مهر، نقش،	ثبوت ورکول،
ريکارډ.	ثابته : لواره، روغه، پوره،
ټبوت : سپينونه، رښتيا	ټوله، سالمه، مکمله،
کول، په دليل ثابتنه،	محفوظه، د ثابت مؤث. ثبوت
رښتونوالے، رښتوني، رښتيني،	ته رسيدلے، صحيح، درسته.
شهادت، د خبرې تصديق.	ثاقب : خليلونکے، روښانه،
ثروت : شتمني، دولت،	رون، ورون، بريښيدونکے،
مال، توانگري، موږ والے،	ثالث : دريم گډے، ثالثي
شان و شوکت،	کونکے، فيصله کونکے،
ثروتمند : دولتمند، شتمن،	جرگتو، منځي گډے.
موږ، مالدار، توان گر، مال	ثالثي : روغه، جوړه،
لرونکے.	منصفي، تصفيه، د دوؤ کسانو
ټوپا : داوو سورو جو مپک،	يا ډلو تر منځ د روغې جوړې

کلمه، د دریو شعرونو کلام.

ثلث : د جیل په اصطلاح

کښې د نمبردارانو هغه ټولې یا

د دې ټولې فرد چې د

لویې دروازې او د جیل د

احاطې دننه پیغام ورې راوړي.

دویمه برخه، دویمه حصه، د

خط یو قسم.

ثمر : میوه، کټه، بدله، فائده

ثمره : حاصل نتیجه.

ثمن : بیه، بیه، قیمت،

اجرت، اتمه برخه، اتمه

حصه.

ثمین : قیمتي، گران قیمته.

ثنا : ستاینه، تعریف، حمد،

صفت.

ثنویت : دوه والی، د وحدت

متضاد،

ثواب : اجر، د نیک کار

بدله، عوض، فائده، نیکی.

ثور : غوڅکې، غوڼی، غواڼی،

د اسمان د دویم برج نوم چې

شکل ی د غوڼي په شان دی. د

شمسي کال یوه میاشت.

پیروني، پروین، پیمني،
پریووني، اووه خویندې،

پیرونه.

ثريد : پینډه، د غوښې

بنورو کښې چوري کړې

روټی.

ثقافت : کلچر، کلتور،

تهذيب او تمدن.

ثقافتی : د ثقافت سره متعلق.

ثقات : دروندوالی، وزن،

پټی، گرانوالی.

ثقل : بوج، بار، پټی، وزن،

دروندوالی.

ثقلین : دوه درانه څیزونه

یعنې د دنیا او اخرت، انسان

او پیریان.

ثقه : معتبر، اعتباري، اتباري،

باوري، دروند، کره، سپین

روبی.

ثقیل : کلک، دروند، مستغ،

گران، وزني، هغه څیز چې په

هضمیدو کښې گران وي.

هغه ټکۍ چې فصیح نه وي.

ثلاثي : د درې حرفونو

- ج : (جیم) د پښتو د پتی
اووم حرف چي د ابجدو په
حساب ی قیمت درې (۳)
دی.
- جابر : ظالم، جبر کونکې،
تاوان رسونکې، تکره،
زورور.
- جاج : اندازه، قیاس، جائزه.
جاجر : چارجر، د تماچي
توپک او نورو وسلو د
کارتوسو ایښودو ځای،
میگزین، میخون.
- جاخه : د ونو بوټو څانگې
چي په یو بل کښې ننوتې وي،
جاله.
- جادو : سحر، منتر، کوډې،
تونه.
- جادوگر : منتر کونکې،
جادو کونکې، تگ، چالباز،
دوکه باز، کوډگر.
- جاذب : هغه کاغذ چي
سیاهي یا رنگ پرې وچولې
شي، خشکه.
- جار : پښه غالې، شېول،
گاره، د زنانو بیت الخلا،
دندوره، ښکاره، جهر، د
شپیلی پرده.
- جارج : غوځونکې،
پریکونکې، زخمي کونکې،
حمله کونکې، بې جوازه
جنگ شروع کونکې.
- جارحانه : د جارج په شان،
د جارج په رنگ، جارج سره
متعلق.
- جارحیت : بې جوازه
حمله، بې جوازه جنگ، بې
جوازه گواښ.
- جارو : جارو، ریڅ،
جاروب، بوهاری، باری،
کانتبه.
- جارواته : واپس کیده، د
جارو تل نه د ماضي استمراري
د واحد غائب صیغه.
- جاروتل : منع کیدل،
پښیمانه کیدل، بیرته گرځیدل،
د خبرې نه اوړیدل، واپس
کیدل.
- جاري : شروع، روان،

مکر، فریب، د گدو بیزو
غلانخو ته اچونکي بوجگي
چي د بچو د روډلو نه پرې
ساتلې شي.

جالو : خوندي، تار، جومر،
جومکي، یو پسرول، حاشیه،
کناره، هغه کپړه چي جال
لري او عام طور سره د زنانو د
قميصونو او د کټ خادرونو
وغیره سره د زینت دپاره
لگولې شي.

جالوان : د جالي مالک، د
جالي چلونکي، هغه سره
چي لویو لویو کارونو ته لاس
اچوي.

جاله : د مشکونو یا شنازونو
جسوره کشتی، په سیند د
پورې وتو دپاره د لرگو جوړه
کشتی چي لاندې ترې
شنازونه تړلي وي، په غوبل
کښې په غوایانو پسې لگیدلې
د لښتو جاخه، د مارغانو د
ناستې او بچو راوړو ځای،
منخوله، خاله، منخاله،

همیشه بهیدونکي. قرباني،
حلاله، چل، چالو،

جاري : عام، ښکاره،
مشهور، عام طور سره د لارې
د صفت په طور راځي.

جاري : جلاب، جاري بوتې،
پیداوار، د باغ حاصلات،
دوند، جر.

جاري : د کپړې هغه توتې
چي پرې څیزونه څنډلې شي.
جاره : یو ازغن بوتې،
جفاغه، د ازغنو بوتو گن
شمیر.

جاسوس : خرې، څارو،
مخبر، پټ خبر ورکونکي،
پټ حال لټونکي،

جاکټ : واسکت، نیم تنه،
جیکټ، جانکت.

جاگیر : دوتر، سیری،
زمکه، دفتر، جائداد، هغه
زرعي جائداد چي د بادشاهانو
یا د حکومت له خوا د وفاداري
په انعام کښې ورکولې شي.

جال : دام، لومه، دستور،

- نیستی، خواری، غریبی، د
 سترگو پرده یا جاخه.
جالی : هغه نری کپره چې
 ورونو یا کمر کیو ته لگی، د
 وسپنې له تارونو جوړه جاله،
 چان خادر، د ولاړو اوبو شنې
 جاخې، جینجره کپره.
جام : د میوې او شیرې نه
 جوړه مربه، کنډول، کتورے،
 پیاله، پیمانہ، کاسه، گلاس، د
 خښلو لوښے، جسے، جرمے.
جامبره : بیرہ، دبیرې ونه،
 جاخه، جاپه، هغه جاپه چې
 خانگې یو بل کښې ننوتې
 وي.
جامد : کلک، سخت،
 ټینګ، هغه کلمه چې اشتقاق
 ترې نه کیږي.
جامع : مکمل، پوره، یو
 ځای کونکې، جامه، لومړۍ
 جمات، مجموعه، د الله پاک
 یو صفاتي نوم.
جامعه : یونیورسټي، ټولنه،
 دارالعلوم، جامه، هغه جمات
- چې د جمعي مونځونه پکښې
 کیږي.
جامعیت : پوره والی،
 مکمل والی،
جامن : یوه ونه او دهغې
 میوه چې اوډي رنگ لري. د
 گلابونکو تنګ قميص.
جامه : پوشاک، لباس،
 کالي، کپره، لټه، جوړه.
جامي : نسري، د زنانو د
 میاشتې خاصه موده، د زنانو
 په خاصه موده کښې حیض
 جاري کیدل.
جان : ډیر خوړ، ډیر نژدې،
 د مینې کلمه، زړه ته نژدې،
 خان.
جانان : محبوب، معشوق،
 دلبر، جان، جانا، عجیبه.
جانب : طرف، سمت،
 اړخ، خوا، ډډه، لور، ډله،
 لږیک، سبب وجه،
جانباږ : خان خاړونکې،
 بهادر، توریالی، مجاهد، سر
 بندونکې.

- جانبازي** : سر داؤ کونه، همت او کوشش کونه، بهادري کول.
- جانبدار** : طرفدار، ملگر، مددگار، مرستيال.
- جانبداري** : ملگرتيا، طرفداري، مرسته.
- جانبين** : د جانب تشيه، دواړه خوا. دوه جانبه، دواړه اړخه، دواړه طرفه.
- جاندار** : تکړه، مضبوط، تندرست، صحت مند، ساه لرونکي.
- جانشين** : قائم مقام، د چا په ځاي ناست.
- جان کتې** : د جيل خانې هغه ملازم چې په قيديانو کار کوي. جان نثار. د غرغري د تختي راښکونکي.
- جالگي** : نیکر، کچه، کچه، وړوکی پوشاک چې د لوبو او لاملو په وخت اچولې شي.
- جانماز** : د مصلې په رنگ د کپړې يابل څه جوړ خادر چې مونځ پرې کولې شي، جائې نماز.
- جانثار** : جانباز، ستر، ځان خاړونکي، ځان قربان کونکي، سر شيندونکي، مړنې زړور.
- جاودان** : توتله، تر عمره، ابدې، لازوال، جاويداني.
- جاويد** : جاودان، هميشه، دائم،
- جاه** : عزت، درجه، جلال، شان.
- جاهل** : جهل لرونکي، بې علمه، نابووه.
- جاهليت** : د جاهل کيدو حالت،
- جاي** : ځاي، مقام،
- جائداد** : دوتړ، ملکيت، مال حال، دفتر، زمکه، کښت، فصل.
- جائز** : جواز لرونکي، روا، مناسب، ټيک، صحيح، درست، حلال، د شرعي او

قانون مطابق، اصلي، مستند،
د منظوری قابل.

جائزه : اندازه لگول، قیاس
اخستل، جاج، پرتال، کتنه،
حاضري، شمار، گنتي، لتون،
انعام.

جب : جبه، زیمناک خام،
هغه زمکه چې اوبه پکښې
ولاړې وي.

جب خوب : لوند خوشه،
خوشت پوست.

جبر : زور، ظلم، زیاتنه، بې
رحمۍ، په حساب کښې د
کسر اختصار،

جبل : د وسپنې هغه تیره
ډنډه چې زمکه پرې کنستړه
شي.

جبلت : پیدائشي خاصیت.
جبه : هغه زمکه چې اوبه
پکښې ولاړې وي، جب،

ډنډ، بوخته، چقره، هغه لوبښه
چې د ګاڼی تیل پکښې جمع
کيږي.

جبهه : ډله، دسته، جماعت،

محاذ، د جنگ د میدان
مخکښې برخه، سرحد، باډر،
تندم، د سپوږمۍ د یو منزل
نوم.

جبین : تندم، وچولۍ،
تېنده.

جبي : د ماشومانو تالو پریوتل،
جبت : جسات، پنجابۍ،
نارامه، ناپوهه، جاهل، ان
پر. داره، فواره، پواره

جتکانه : د جبت سره
منسوب، د جتانو په طریقه.

جتکه : خوزیدنه، لړزیدنه،
جلکه، جیتکه، دیکه، جوتنه،
جټه : جوته، شکل، صورت،
خیره، بدن.

جج : منصف، انصاف
کونکې. د زني کوتۍ، د زني
کو غالۍ، د زني لاندې غوښه،
غرم، ججوره.

ججیم : دوزخ، جهنم،
جاندم.

ججت : پیوست، نزدې،
سلامت، روغ، سالم، تقریبا.

- جد** : نيکه، د مور يا د پلار پلار، مورث اعلي.
- جد** : بيل، خان له، کونښي، يواځي، يو طرف ته.
- جدال** : جنگ و جدل، جنگ، دښمني، جگړه.
- جدائي** : بيلتون، جدا والی، هجران، فراق.
- جدت** : نوم والی، جديديت.
- جدل** : جنگ جگړه، شور، مخالفت، دشمني.
- جدو جهد** : هڅه، کوشش، محنت، مشقت، خواري.
- جدول** : فهرست، لست، حاشیه، د کتاب د پاڼې نه گير چاپيره رابښکلي گړښي، شېډول.
- جدي** : د نيکه له خوا، موروثي، لسم اسماني برج چې د ښکروړې بزې په شکل څرگندولای شي. د هجري شمسي کال لسمه مياشت.
- جدید** : نوم، د موجوده وخت، تازه.
- جدیدیت** : نوم والی، نوم توب، د جدید کیدو حالت.
- جدام** : پم، پمن توب، يو جلدي مرض.
- جذب** : رابښکنه، اثر، کشش، جوش، په خان کښي خايونه، د بيخودی کیفیت چې په بزرگانو خلقو راځي.
- جذبائي** : جذبي سره متعلق، جوشي، جذبه کښي راتلونکي، هغه څوک چې په څه خبره په جوش کښي راځي.
- جذبه** : د ذهن هیجان، جوش، د نفسياتو په اصطلاح کښي د ذهن له هغو دريو خاصيتونو څخه يو چې د حقيقت ادراک پرې کيدی شي نور دوه خاصيتونه ي په ترتيب سره احساس او علم دي.
- فعال، تکړه**.

هغه غميز چې درې اعتداده
(طول، عرض او بلندي لري).

جشن : د بنادۍ موقعه، د
عیش مجلس، په خاصو
موقعو منعقد کېدونکې د
خوشحالي مجلس.

جحل : ټکي، لوب، دوکه،
چل ول، جوړښت، بناوت،
دېسې والې، ساختمه کاري، د
غوشانو يا سوتو گونگت.

جعلي : لطلې، دېسې، چې
اصلي نه وي.

جغ : خغ، زغ، جوغ، د
لرگي جوړه هغه آله چې د
قلبي په وخت د غويالو په
غاره کېنې اچولې شي.

جغرافيه : د جياگرافي
معرب، د زمکې علم، د
زمکې صفت يا احوال بيانونه.

جغلون : خوغلون، هغه
لرگي چې په جغ کېنې
ورکولې شي او د هغې په وجه
د غوني خټ په جغ کېنې بند
وي

جزوبندي : د کتاب
جزونه بيلونه او گڼلنه.

جزوي : د جزو سره
منسوب، نيمگړې، په نيمگړي
ډول.

جزیره : ټاپو، هغه وچه چې
گیر چاپېره ی اوبه وي.

جزیه : د اسلامي شريعت د
لاندې هغه مقررې قلنگ چې
ذميان ی اسلامي حکومت ته
د سر او ناموس د سلامتيا
ساتلو دپاره ورکوي.

جسارت : بهادري، زړه
ورتيا، دليري، بې شرمي، بې
حيائي، ردتوب، کلک
سترگي توب.

جستجو : تالاش، لټون،
طلب، لټونه، پلټنه.

جسد : تن، بدن، وجود،
جسم، جثه، جوته، لاش،
مړې، کالبوت.

جسم : تن، بدن، وجود،
خټه، گرگه، خان، د
جيو ميټري په اصطلاح کېنې

جفا : د وفا متضاد، ظلم،

زیاتې، سختې.

جفاکش : خواري کښ،

محنت کش، محنتي.

جفاکشي : د جفا کش

کيدو حالت، محنت، خواري،

جفت : جوړه، غبرگ،

برخ، د طاق متضاد.

جفتي : د نر او بنځې سره

يو ځای کيدنه.

جفر : علم جفر، د يو داسې

علم نوم چې پکښې د قسمت د

حال د معلومولو دعوي کيږي.

جق : جک، بکواس،

فضول خبره.

جک : جق، بکواس،

فضول خبره، عبث خبره.

جک جوړ : روغ جوړ،

بيخي جوړ، روغ رمت.

جگر : جاکړ، بادو باران،

خول، طوفان، تباهي، بربادي،

خرابي.

جگ : دښک، لوړ، دينک،

جک، ولاړ، نيغ، جيگ د

اوبو لوبښه.

جگر خون : خيگر خون،

خواري، محنت.

جگر مار : جگر الو، پساتي،

فسادي، جگر اوو.

جگره : جنگ، شور،

تنازعه، نښه.

جگي جگي : د زاری

کلمه، د خواست کلمه،

چيکي چيکي.

جل : ويره، بار، وار، خندق،

شپول. يوه وړه مرغی. جینی،

جلی، جینوتی، نجلی،

جلکی. جلیل، تیر، سور،

جلا : جدا، بیل، گوښي،

یواځي، خان له.

جلا ب : جلا ب، جولاب،

مسهل، د دستونو راوستو دارو.

جلات : جلاد، ذري

لگونکې، سر پریکونکې،

ظالم، بې رحمه.

جلا جلا : بیل بیل، جدا

جدا.

جلار : د سیند په غاړه

- کنستلے شوم هغه کوهه
 چې د سیند اوبه د اړت یا
 پمپ په ذریعه ترې د اوبه
 خور دپاره استعمالیږي.
- جلال** : لوني، بزرگي، شان،
 دبدبه، د الله پاک صفت.
- جلاله** : د جاري اوبو چینه.
- جلالي** : جلال لرونکې،
 تاوژن، قهرژن.
- جلاوطن** : له وطنه شړلې
 شوم، خارج شوم، له وطنه
 ایستلې شوم.
- جلب** : هغه پرې چې د
 خاروو غاړې ته اچولې شي.
- چا سره د رخصتولو په وخت
 خو قدمه تلل. وچوږې.
- جلبل** : ستي، لوغړن، سوم،
- جلت** : جلد، تیز، چالاک،
- چست، چاق، تند، گړندۍ،
- خرگند، جوت، ښکاره.
- جلده** : خرمن، پوستکې،
- کانتبه، قايه، کتاب ته اچولې
- شوي گټه، یو کتاب، د کتاب
- یوه حصه چې بېله لیکلې یا
- چاپ شوې وي.
- جلد باز** : غیر ضروري
- جلدي کونکې، غیر ضروري
- تادي کونکې، غیر ضروري
- بېړه کونکې.
- جلدبازي** : بې ضرورته
- جلتي کول، غیر ضروري
- تندي کول،
- جلد بندي** : د کتابونو د
- جلدونو جوړولو او لگولو
- کار.
- جلد ساز** : جلد اچونکې،
- جلد بند، جلد گر،
- جلسه** : ناسته، غونډه،
- محفل، مجمع، اجتماع،
- نشست، مانځه کښې د دوو
- سجدو تر منځه کښیناستل.
- جلکۍ** : جینوټي، جلکوټي،
- وړه جینی، نجلۍ، جلی.
- جلندو** : جالن، جالو، د
- برقې سترگې.
- جلن** : د کوټې د تیر هومره
- وړد لرگۍ چې په اړت کښې
- د لټ د پاسه پروت وي.

جلو : واگي، قيزي، ملونه،
 جلب، مخه، مخ، سورلي.
جلوت : د خلوت متضاد،
 ډير خلق، هجوم، گڼ شمير.
جلوس : کښناسته، تخت
 نشيني، په گڼ شمير کښي د
 خلقو د څه خبرې په حق يا
 مخالفيت کښي راوتل او
 مظاهره کول.
جلوه : تجلي، برېښنا،
 نظاره، ښکاره کيدنه.
جلي : د خفي ضد، روښانه،
 څرگند، معلوم، روڼ، ظاهره،
 صيقل شوم، په غټو تګو
 ليکلې شوم.
جليا : وريت، سوم، لوغړن.
جليس : ملګري، دوست،
 اشنا. اصلي معني ناست،
جليبي : يوه شيريني چې له
 وريزو جوړېږي، خلوبي، يو
 ډول خواړه چې په غوړو
 کښي پخېږي او تاوړتاو
 شکل لري.
جلي : نجلی، جینی، جلی،

جلګي، جني،
جم : جم جګړ، بادوباران،
 هغه باران چې سيلی پکښي
 وي. قبيله، خاندان. جم،
 ټول، راغونډ، يو ځای.
جمات : نمخډک، جومات،
 مسجد، جمیات، د خداي
 کور، د مسلمانانو د عبادت
 ځای.
جمادي : د اسلامي قمري
 مياشتو پنځمه او شپږمه
 مياشت چې جمادي الاول او
 جمادي الثاني ورته وئيلې
 شي.
جمادي الاخر : وګورئ
 جمادي الثاني.
جمادي الاول : دريمه
 خور، د هجري کال پنځمه
 مياشت.
جماع : کوروالی، د انساني
 نر او ښځې په جنسي لحاظ
 يو ځای کيدل.
جماعت : ټولې، غونډه،
 ټولنه، مسجد، جومات،

- نمخدک، صنف، درجه،
کلاس.
- جمال** : بنائست، بنکله
توب، حسن.
- جمال کوته** : یو دست
آور تخم، جمال کوته.
- جمامه** : جمیا، دشر شمو په
شان یو بوته چې تیل ترې
ویستې شي، تارمیرا،
- جم جگر** : جم جهر، زول
او طوفان، سيلي او باران.
- جمدانی** : نری سپینه
کپړه، د زنانو د لوپتو کپړه.
- جملر** : جنلر، یو قسم
خنجر چې دواړه مخه یی تیره
وي، پیشقوزه. جودر،
- جاوذر، یو قسم وابنه چې د
غنمو د بوټي په رنگ بوټي
لري او په غنمو کېږي کيږي.
- جمع** : یو ځای، غونډ،
ټول، کل، پنډ، ټولې، غونډه،
د حساب یوه قاعده، میزان،
پنگه، سرمایه، ذخیره، نغدي،
مطمئن، په تسلي.
- جمعرات** : د هفتې شپږمه
ورځ، زیارت، پنجشنبه، د
جمعي نه مخکې راتلونکې
ورځ.
- جمعه** : اדיنه، جومه، د
هفتې اوومه ورځ، د زیارت او
خالي ترمنځه ورځ، د مړي
جومه، د مرگ نه پس
راتلونکې زیارت، د جمعي په
شبه مړي پسې خیرات کول.
- جمعیت** : غونډه، ټولنه،
گڼه، جمع، اتفاق، تسلي،
ډاډ، دلجمعي، نفوس، سر
شماری، شتمني، پلاوي،
- جمل** : اوبه، د اېجدود
حساب علم.
- جمله** : ټول، کلهم، همه،
واړه. قهره، د څو ټکو مجموعه.
- جمود** : په ځای ودریدل،
بې حرکت کیدنه، ساکن
کیدل، سائنس کېږي د
حرکت هغه اصول چې د
هغې مطابق یو ساکن څیز بې
له قوته متحرک او یو

- متحرک څيز به له قوته ساکن کيدی نه شي.
- جمهور** : عام خلق، اولس، جمعيت، عوام.
- جمهوريت** : اولسي حکومت، د خلقو حکومت، ديسماکريسي، ري پبلک، عوامي حکومت، هغه حکومت چې خلق خپل نمائنده گان په خپله مرضي خوښ کړي او بيا هغوي د يو مقرر وخت دپاره حکومت کوي. د خلقو دپاره د خلقو چون کړه شوه حکومت چې د خلقو وي.
- جمع** : کل، په جمع، په هيز.
- جميل** : پړه مخه، ښکلې، ښائسته.
- جن** : پير، هغه مخلوق چې ليدی نه شي.
- جن** : جيني، نجلی، جني، جلی،
- جناب** : د احترام او عزت کلمه، صاحب، حضرت، ښاغلی. درگاه، در، دروازه.
- جنابت** : پليتي، ناپاکي، اودس اوړيدل.
- جنت** : د جن جمع، پيريان.
- جناح** : وبال، گناه، جرم. وزر، څانگ، پر، اړخ، پلو، برخه، مټ.
- جنازه** : د مسلمان مړي ماتمي جلوس، هغه نمونځ چې د مسلمان مړي د ښخولو نه مخکېني کولې شي.
- جن و انس** : پيريان او انسانان.
- جنایت** : جرم.
- جنب** : ناپاک، په هغه چا چې غسل واجب شوی وي او لمبلي نه وي. اجنبي، ميله.
- جنبش** : حرکت، خوځيلنه.
- جنبه** : ډله، پړه، مرسته.
- جنت** : د اسلامي عقيدې مطابق هغه انعامي باغ چې د دنيا د ښو کارونو په عوض

نوع، نوع، نوع، خيل، شے، خيز،
مال، اسباب، شکل، شان، په
انسان او حيوان کښې د نارينه
او زنانه ویش.

جنگ : جنگريز، جگره،
نښته،

جنگجو : جگرمار، جنگ

کونکې، جنگياله، جنگي،

جنگريز : د جنگ ډگر، د

جنگ ميدان،

جنگله : د وسپنې بار،

جنگول : په جنگ اخته

کول، نښلول، جگرول، دوه

خيزونه سره په ډغر وروستل.

جنگياله : تورزن، د جنگ

ماهر.

جنگيدل : نښتل، په جنگ

اخته کيدل، دوه يا گڼ خيزونه

يو بل سره لگيدل.

جنگي : وړو کي ځنگل،

گڼې ونې، هغه څارې چې گڼې

ونې پکښې يو بل سره جختي

ولاړې وي. ورپسې جراېي،

موزي.

کښې په نيکاتو ته د الله پاک
په فضل ورکيدم شي، باغ،
بهشت.

جنتوري : تقويم، کيلنډر،

جنج : د واده د خلمي هغه

جلوس چې د ناوې کور ته

ځي او ډولۍ ترې راوړي.

جنجال : فساد، لانه، بې

ارامۍ، ناقلاري، پرېشاني.

جنگر : سوند، شونډ، پوخ

شوم اندرک. مراوې، پزمرده،

ښته، جنگر، ت.

جنگورپا : چيپر، کوت

کوت، گنځی گنځی.

جنجي : د کبانو نيولو جال.

ورا بانې، په جنج تلونکې.

جنگه : بيرغ، توغ، زړه

جامه، خونديري، خونجاري.

جنس : شان، شکل، غله

قرض اخستل، د غلې پور،

جنسا : بجسنه، په خپله،

عيناً، کټ مټ، هو بهو، بيدو،

بيدونې.

جنس : قسم، اصل، ذات،

جنوب : سویل، سهیل، د پیغام.

جوابي : د جواب، هغه چې انکار ورته شوی وي.

جواد : سخي، د الله پاک په نوم ورکړه کونکې،

جوار : نژدېکت، ګاونډ،

قرب، ګاونډتوب.

جوار : جیوار، یوه غله،

جوړ، جیوړ.

جوارش : په قوام کېنې

پخه شوې یوه مرکبه دوانې

چې ډیر ښه خوند لري او عام

طور سره د گیاهې د مرضونو

دپاره استعمالیږي.

جوارگر : هغه څوک چې

جواړي کوي.

جواړي : جیواړي، قمار

بازي، شرط، پر.

جواړینه : سکرک، د

جواړو روتی.

جوارمې : د جواړو روتی،

سکرک، د جواړو وړمې.

جواز : روا کیدنه، جائز

کیدنه، اجازت، رخصت،

جنوب : سویل، سهیل، د

نمر پریوانه ته د مخ کونکي

ګس لاس ته طرف. ناولی،

پلیت، ناپاکه.

جنوتارمې : ښخونک،

هغه هلک چې د جینکو

غونډې خوږونه لري.

جنوري : د عیسوي کال

وړومبی میاشت چې د دسمبر

نه پس او د فروری نه مخکېنې

وي.

جنون : لیونتوب، قار،

غصه، سوخت،

جنین : په گیاهه کېنې دننه

ماشوم، د ماشوم په رحم

کېنې ابتدائي حالت.

جو : د زمکې او اسمان تر

منځه خلا، هوا، تشه، خالي

ځای.

جو : کلمه ربط، شاید،

ګڼي، ګوندې، جوړ، بس، د

تکیه کلام په ډول وئیلې شي.

جواب : خواب، بدل،

عوض، انکار، مثال، ثاني،

اجازت نامه. د گنویا تیلو	جوتش : نجوم، دستور و
گانی.	علم، جتر منتر.
جوال : لویه بوری،	جوت طاق : وگوری جوت
غوندم. ډیر تعداد، ډیر	او طاق
مقدار،	جوتکي : جوتي، لغتي،
جواهر : گوهرونه، قیمتي	لتي، توپونه.
کاني، د جوهر جمع.	جوتي : جوت شوم،
جوین : د جینی خواني، د	عادت، اموخته، روږدم، ایل
خوانی نوم راتگ، د جینی د	شوم، بلد، عادي، په یوې
سینې کیښنه، د حیض راتلل.	قلبه یا بار عادت څاروم، د
جویه : کاروان، قافله،	ناریک او ناباري متضاد.
ټولې، خل، وار، نوبت،	جوتي : جفتي، جوړه،
برخه، حصه، بخره.	غبرگي، برغي.
جوت : جفت، جوړه،	جوت : خیت، کتې،
جوړی، تیار، زوت، عادت	خوان، سندا، د مینې خوان
شوم، برابر.	بچي. چرگوټي، چرگوړي.
جوت : ښکاره، څرگند،	جوت : خفه، تنگ، زهیر،
معلوم، ظاهر.	غمزن، تربت، دروغ، عبث،
جوت تاک : جفت او	فضول، چتي، ملگرم،
طاق، یو ډول جواري چې په	ساري، سیال،
موټي کښې غوزان یا نور	جوټه : پاتي خوراک، پس
څیزونه ونيسي مخاطب نه	خورده، گنده شوم، څکلې،
پوښته کیږي چې جوت که	ناپاک، پلیت، مردار، د
طاق.	سوچه ضد.

جوتہ : د جوت مؤنث،
 خوانی ته رسیدونکې کتې.
جوج ماجوج : خوځي
 ماڅوځي، یاجوج و ماجوج،
 یو قوم چې په قرآن کښې ی د
 فسادیانو په حیثیت ذکر راغلی
 دی.
جود : سخاوت، بخشش،
 ورکړه.
جودانه : د اوربشې د دانې
 هومره.
جودو : جاودر، جمدر، یو
 قسم وابنه چې په غنمو کښې
 کیږي او بوټې ی د غنم د
 بوټي په رنگ وي.
جور : زور، زیاتې، ظلم. د
 وریزو دم، هغه وریزې چې د
 پخولو نه وروستو وړې شي
 د وریزو دغه د وړېدلو صفت
 ته جور وئیلې شي.
جور : روغ سلامت، صحت
 مند، تیار، ساز، شاید، کوندي،
 گڼي، برابر، سم، موافق، بند،
 اندام، د هلو کو پیوند.

جور : تالاب، تالاؤ، حوض،
 جیور، ډنډ، ډنډو کړی.
جور تازه : لاس وړ کول،
 ستړي مشي کول، گړه بره،
 بره گړه، بر گړندم.
جورښت : مسازوالی،
 جور تیا، روغوالی، تندرستی،
 سمون، برابرې، موافقت،
 رغونه، فیصله، روغه، جوره،
 صلح، تعمیرې کارونه.
جورول : سازول، رغول،
 روغول، پخلا کول، سکڼل،
 سکڼتل، ورسول.
جور : جفت، د قلبې دوه
 غویان، جامه، پوشاک،
 لباس، قمیص پرتوگ،
 سوت،
جور : روغه، صلح، راضي
 نامه، پخلا کونه.
جوره جاره : روغه،
 صلح، روغه جوره.
جوریدل : تیاریدل،
 بر اړیدل، رغیدل، سمیدل،
 سازیدل، ابادیدل، ښانسته

ولوله، مستي، غصه، تودبنت.

جوشول : یشول، ایشول،

خوبنول، ختکول، جوش

ورکول،

جوشیدل : خوبنیدل،

یشیدل، خوتکیدل، جوش او

تاؤ خوړل،

جوک : گانی یا بتی ته د

اور بلولو خامه. وزن، تول،

اندازه، یو قسم مرغی، خره،

زخه، د تویک زخه. د

اوبنانو د چو کولو خامه،

جوگر : توقمار، توقی، د

تاش په پانو کښې د جیک

پانه، غلام، یولس.

جوکل : پیمل، وزن کول،

تلل، تول کول، اندازه کول،

جوکمار : هغه خوک چې

په گانی کښې اور بلوي.

جوکه : زور، طاقت، قوت،

خواک، ډوکه، کونډی،

ډوکه، ژوره، زوله، یو ډول

چینجی چې په اوبو کښې

پیدا کیږي.

کیدل، پخلا کیدل، روغه

کیدل، مینیدل، سنگاریدل،

ولاړیدل، راضي کیدل.

جوړا : د ثور او سرطان تر

منځ میاشت، د غبرگولي

میاشت،

جوس : انگر، انکن، غولې،

صحن، کوڅه، کلي ته نژدې

زمکه، درشل.

جوسر : جخت، پیوست،

متصل، له سره تیرونه.

جوسه : جښه، جوته، خیره،

بڼه، کره وره، جسم، بدن،

وجود، تن. هغه الماری چې په

دیوال کښې جوړه شوې وي.

جوش : ختکیدل، یشیدل،

خوبش، ولوله، جذبه، گرمي،

تیزی، زور. شهوت، مستي،

سوخت، قهر، غصه، لیونتوب،

جنون.

جوشالده : سنا، فلوس، یو

قسم دارو چې د زکام دپاره

استعمالولې شي.

جوش خروش : جلبه،

جو گنه : د جوگ او سحر

او جادو ماهره، د جوگي
بنځه، د جوگي مؤنث.

جوگه : لائق، قابل، مناسب،
موزون، وړ.

جوگي : جادوگر، جوگ
کونکي، کوډگر، جوتشي، د
يوگما ماهر. تور يا سور کونتر
چي سرى سپين وي.

جولا : اوبلونکي، په کله
رخت جوړونکي. پاولي، بافنده،
تارکين، غني، غنه، جولاگگ،
عنکبوت.

جولا گامی : سائيکل،
دو چرخه.

جولا گي : د جولا اسم
تصغير، غني،

جولان : د اس خغل، د اس
منډه، خولنه،

جولانگاه : هغه خامه چي د
چرته نه اسونه خغلولي شي.

جولاني : د عيسوي کال
اوومه مياشت چي د اگست
نه اگاهو او د جون نه پس

راخي.

جوله : خيره، شکل،
بنه. وړو کي بيگ، زيرمې،
يرقان، جل، سپير کي، فالج،
گوزن، حمامه، تارامير.

جولي : خولي، لمن، يوه
فوخي کڅوړه، جوله.
جومات : جماعت، جمات،
مسجد، جميات.

جومپک : غومپک،
غومپکه، غنچک،

جومکه : جومپک، زومپق
وړمې، گنگوچرې، گنگورمې،
سنبله، د اسمان شپږم برج، د
زنانونو د غوړونو يو کالي،
جومکي.

جون : د عيسوي ميلادي
کال شپږمه مياشت، د مې نه
پس او د جولاني نه مخکيني
راتلونکي مياشت.

جونگ : د اوښ بچرې،
جونگرې. د ياداشت کتابچه،
بياض،

جونگره : جونپري،

- کودله، کیودی، چوپال،
 جونگری، جومپری.
جونه : د جینی جمع.
 جینکی،
جوهر : ملغلره، د کوهر
 معرب، قابلیت، لیاقت،
 صفت، کمال، شیر، اصل،
 رس، عرق، خوند.
جویا : متلاشي، تلاش
 کونکې.
جه : سرکش، ضدي، نیغ،
 مقابل، منامخ، اتفاق، موافقت،
 لج، خیل، اړې کونه، خبره نه
 منل.
جه کیدل : په مورچه
 کښې پټ کښیناستل.
جهاد : جهد، کوشش
 کول، د دین او حق په لاره
 کښې جنگ کول، د دین د
 سر لوړې دپاره د کافرو سره
 جنگ.
جهاز : الوتکه، جاز، جز، د
 اوبو جهاز،
جهالت : جهل، کم علمي،
 ناپوهي، بې علمي.
جهان : دنیا، نړۍ، ډیر
 خلق.
جهانگیر : دنیا نیونکې، دنیا
 فتح کونکې.
جهت : اړخ، پلو، خوا،
 سبب، علت، له دې کبله.
جهد : کوشش، هڅه،
 خواري، طاقت، وس.
جهر : ناچ، گډا، نشاء،
 رقص. خرگند، بنکاره،
 برملا.
جهل : جهالت، ناپوهي، کم
 علمي، بې علمي.
جهنم : دوزخ، جحیم،
جهود : یهود، د حضرت
 موسي علیه السلام د دین
 منونکې.
جهول : سخت کم عقل،
 بې وقوف، ډیر زیات کم
 عقله.
جهیز : د ناوې سره د پلار د
 کوره رالیږلې شوی سامان.
 دا ج.

- جي** : او، ٻڌه، هن، د تعظيم
 دپاره وٺيلے کيدونکي کلمه،
 خني رشتو سره د لاحقې په
 ډول راځي لکه کاکاجي،
 باباجي، لالاجي.
- جيش** : لښکر، فوځ.
- جيگي جيگي** : د منت او
 زاري کلمه، د التجا کلمه.
- جيم** : د پښتو د حروف
 تهجي اووم حرف "ج" تلفظ.
 يوه سخته کپړه چې اوبه
 ناخلي. د تصوف په اصطلاح
 کښي عالم جبروت.
- جينجر** : نرم نروچکے،
 جينگر. جينجر، جينجن،
 ارهر.
- جينوتي** : بنځونک،
 جينوتارے، هغه هلک چې
 کره وره ی د جينکو په شان
 وي.
- جينوتي** : وره جيني،
 تنکي جيني.
- جيني** : جلکي، نجلی،
 جلکي، جلی، جل.
- جيو** : د لاطيني ژبې ټکے
 چې معني اى زمکه ده. جي،
 خار، قربان، گول،
جيو جيو : جي جي، قربان،
 خار قربان.
- جيوميټري** : د حساب يو
 علم.
- جيب** : جوب، جب، په
 قميص يا د لباس نورو څيزونو
 کښي د څيزونو اښودو ځای.
- جيت** : په کور کښي د
 ساک خشاک ځای چې
 نغري ته نژدې وي. د بکرمي
 کال دويمه مياشت چې د
 وساک او هار تر منځ او په
 انگرېزي کيلنډر کښي د مۍ
 د وروستۍ نيمې نه د جون تر
 ورومۍ نيمې پورې وي.
- جیل** : زندان، قيد خانه،
 بندي خانه.
- جیلخانه** : زندان، جيل،
 بندي خانه.

خ : (خیم) د پښتو حروف تهجي اتم حرف، د ابجدو په حساب یی قیمت د "ج" برابر یعنی دري (۳) دی.

خار : جار، قربان، فدا، جیو، په شاعری کېږي د محبوب سره د مینې د زیات اظهار کولو په وخت استعمالیږي.

خار خار : قربان قربان، ژړا، فریاد،

خارول : قربانول، جارول، نثارول، جار ایستل،

خاریدل : قربانیدل، فدا کیدل، جاریدل، نثاریدل.

خاریدنه : قربانیدنه، نثاریدنه، جاریدنه.

خاره : د خیز جمع،

خاله : جاله، منجاله،

منخوله، کورکې، د مارغانو د بچو راوړو خامې، د الوتکو د

راکوږیدو او پورته کیدو خامې. هوائی اډه، هوائی ډگر.

خامن : د خوي جمع، بچي، پسران.

خان : ذات، دم، جان، ژوند، اروا، ساه، روح، شها، شهی، د زړه ټوټه، معشوقه، خوږ. اجتناب. روزگار.

خان خاني : خپل خپل خان ته، په خپله مخه، خودخواهي، خود غرضي، نفسانفسي، د خان خان، د هر چا د خپل خان او د خپل سر. بې وسلې توب.

خانلره : شکل، بڼه، جوته، موشاده، صورت، قواره،

خانده، وجود، ته، پنجره، ډانچه، کړه وړه، سا، دم.

خانگرتيا : تنهاني، یواځي والی، گوشه نشینی، خصوصیت، انفرادیت.

خانگرې : بیل، خان ته،

خان له، یواځي، جلا، گوښي، جدا، د خان، مستقل، خپلواک،

مشخص، مخصوص، ممتاز.

خانگل : جوټې خوړل، خانگیدل، ټال خوړل، ټال وهل.

- خانگو:** گواره چي ماشومان پکڻي خانگولے شي.
- خانگه:** د وجود ټټيرازي، قد و قامت.
- خانله:** جدا، يواځي، بيل، جلا، گوښي، خاتنه، خانگرم، خپل خان له، د خان دپاره.
- خانمني:** خودبيني، غرور، کبر، مغرورتيا.
- خانول:** خپلول، د خان کول.
- خاني:** جاني، ذاتي، خپل، تنسي، د خپل خان، په خپل خان، هغه څيز يا خبره چې د يو کس سره ي تعلق وي د بل هيچا پکښي دخل نه وي.
- خاولنه:** خولنی، زبځيرونه، بېري.
- خاوو:** ابشار، اوشار، جړوبی، خړوبی.
- خام:** جائے، ټکانه، ټيکانه، محل، مکان، بستره، د خوب خام، مقام، درجه، وخت او موقع، مناسبه موقع.
- خام خايگي:** د وسيدو خام، مقام، هغه خام چې د سړي درک ترې معلوم شي. سرپناه، اته پته، درک، نښه، نښانه.
- خائيدل:** خام کيدل، گنجائش پيدا کيدل، جائيدل، څه څيز کښي په زور يا بي زوره خام موندلے کيدل، راتلل، زغمل کيدل، برداشت کيدل.
- خام گهي:** رسا، رسا خام، برابر خام، په سم خام.
- خايگي:** د خام اسم، تصفير، رسا، ټاکلے خام، معلوم خام، په سم خام، نښه، د ښځي عضو مخصوص، د ښځي تناسلي آله، گل جړی، گل زېري.
- خايول:** خام پيدا کول، جايول، خوندي کول، څه څيز په زور يا په رضا موندل،

هوارول، خنبل، سمول،
 جورول، برابرول، برداشت
 كول، زغمل، پيخل.
خبل : خنبل، سترگي ربول،
 سترگي وهل، کوتل، ميده
 كول، داني كول، تڪول،
 خوارول، ذليل كول،
خبله : په خپلو کښي، يو
 تربله، په خپل منځ کښي، يو
 له بله.
خجن : خيجن، خيرن، پمن،
 پوار، خجن، ساده، بي
 شعوره، ناپوهه، احمق،
 سخت، لوار، خيگ.
خبول : توت تڪول، توت
 خنبل، شنول، خپول، شړول.
خبيدل : زياتيدل، گڼيدل،
 کوريدل، شنيدل.
خبيبتل : نچورول، چوپل،
 رودل، رس ترې ايستل،
 توکارول، په لاسونو مښل،
 مروړل، خورل.
خپلے : کوتلے، وهلے،
 خبلے، کړولے، خورولے، په

عذاب کړے، له کاره وتلے،
 خوار، بزدل شوم.
خخيړول : خنبل، جر قول،
 رقول، شورول، بيدارول،
 وينول، توت ته توت ته كول،
 ورزل، زيرې كول، کنځل
 كول، سپكول، سكوندل،
 چيچل.
خړول : هضمول، سهل،
 بل د طمعي جارويستل.
خړه : پرغنه، ژرگه، بلنځه،
 ازغنه ونه چې په غرونو کښي
 كيږي.
خړيدل : تړيدل، بزيدل، د
 اسهال په وخت د مقعد نه د
 پرله پسې اوازونو خارجيدل.
خړمے : جر مے، نظير، کروال،
 د ټوپک زخه چې نشانه پرې
 اخستے شي. قاصد، استاذ مے،
 چپر، نمائنده، ښکارندوم،
 خرگندوم، جاسوس.
خړوبه : ابشار، خړوبے،
 جروبے.
خړول : بندول، کورپول،

- خوړندول، خوړند کول، اويزاندول.
- خوړيدل** : خوړند کيدل، کورې کيدل، خوړنديدل، اويزانديدل.
- خزگرې** : خزگرې، جزگرې، شزگرې.
- خپو** : دولې هغه شگلنه شامې يا غاړه چې د اوبو زيم ترې راچنډيږي. د سيلاب راوړې شکه.
- خپو** : خپکه زمکه، خکه زمکه، په غره، دشته يا خوړ کښې هغه خامې چې اوبه او بوټي نه لري او د زمکې په سطح ي وړې وړې شکې ښکاري.
- خفاست** : تينته، خغل، خفاښت، تاخت، ترپ.
- خفاستل** : تينته کول، منډه کول، تربل، ترپ کول.
- خفاسته** : تينته، منډه، خغل، تاخت، دؤ، ترره، ترپ، زغل.
- خغل** : زغل، منډه، تينته، تاخت، ترپ.
- خغلند** : په منډه، په دوره، زغلند، سرسري، د منډې په حالت کښې.
- خغلول** : زغلول، په مخه اخستل، شکست ورکول، لري کول.
- خغليدل** : تربيدل، په منډه کيدل، منډه وهل، په تينته کيدل، ميدان پريښودل، شکست خوړل، په شا کيدل، بگيل کيدل، بگيل کيدل.
- خگندن** : خنکندن، د ساد وتلو حالت، گران ساعت، د مړه کيدو حالت، د ساه ختنه، زنکندن.
- خکه** : په دې سبب، په دې وجه، په دې دليل، له دې کبله، په دې علت.
- خگ** : سپن پوگ خيز چې دروانو اوبو په سر کښې، د خاروي شخوند وهلو، د پور پخيلو او په

داسې نورو حالتونو کېنې پيدا کيږي. کپ، کف، خکړې. خاورين لوښې چې ماسته پکښې څاربلې شي. **خگال**: میده ډوډۍ، چوري شوې او په بنورو کېنې لونده شوې ډوډۍ، هغه ډوډۍ چې د بنورو دپاره میده شوې وي، وړه نمرۍ، پينډه، تربل. **خگلن**: خک لرونکې، خکن، خک دار، هغه خوک چې د خلسې نه ي خک بهيږي، لار څاخې. **خگيدل**: خوټکيدل، څاربلې کيدل، خک پرېښودل، **خل**: خلا، چمک، پرق، زلق، برېښ، سخته تنده، جل، وار، پيره، نوبت، د کپړې يا بوجۍ نه جوړ شوی لوی پوښ چې يخنی نه د بچ کولو يا د يار وړلو په وخت د څاروي په شا اچولې کيږي، کنه، خل، جول، زل،

خلا: خلق، چنک، پنک، خل، برېښنا، پرق، چمک. **خلان**: خلاند، روښانه، پرقيدونکې، خليدونکې. **خلاندې**: پرقيدونکې، برېښيدونکې، خلا لرونکې، خلان. **خليل**: جليل، پرقيدونکې، خليدونکې، برېښيدونکې، روښانه. **خليلاند**: حيران، پريشان، بې ارامه، ناتېکاوه، ناقراره، بې قراره، **خلښت**: خل، خلا، پرق، چمک. **خلقول**: په ژبه وهل، په بدو ردو او ناکاره خبرو ژبه استعمالول، د چا خلاف ژبه خوځول، **خلموټې**: ژبې، خلمې، چې ايله ايله خلمي توب ته رسيدلې وي، چې ايله ايله شونډه شنه شوې وي. **خلميټوب**: خواني،

خلمي کيدو حالت.

خلمے : خوان، زنه، ژنه.

خوانی ته رسيدلے.

خلند : خلاند، روبنانه،

برينيدونکے، ظالم، ستمگر،

زبردست، تيرے کونکے، جور

کونکے.

خلنده : بنکاره، پرقيدونکے.

خلوبی : تاؤراتاؤ يو قسم

مشهور خواڙه، زلیبی،

جلیبی،

خلوبے : پیريان اوبه،

سراب.

خلول : پر قول، برينبول،

روبنانه کول،

خلون : يو لوه مشک چي

په حيواناتو باندې وږل

کيږي، مشک، ژم، رابيا،

بار.

خله : سعي، کوشش، هڅه،

خل، وار، نوبت، پيره، نمبر،

کرت، مينه، شوق، هوس،

تلوسه، خواهش، اميد، بې

قراري، پریشانه، سترے،

ناقلازه، وارخطا، بې ارامه،

حمله.

خليدل : برينيدل،

پرقيدل، زلفيدل، روبنانه

کيدل، بنکاره کيدل.

خم : زه روان يم، خمه، د

فعل حال نه د واحد متکلم

صيغه.

خما : زما، اما، ايمو، د زما

زړه املا.

خماخمايي : فرق، فرخ،

حرص، لالچ.

خمبل : بانه رپول، خنبول،

وهل، خندل، بې عزته کول،

بې آبه کول.

خمبيدل : په ورو ورو تلل،

په مزه مزه تلل، ورو ورو

قدمونه اخستل، سست تلل،

په قلاز قلاز تلل. په چا باندې

کالي امباريدل، ډير زيات

کالي اچول.

خمکه : زمکه، مزکه، د

شمسي نظام هغه سياره چي

بنیادم پرې استوگه کوي،

منح، سطح،

خنخه : سر سوبله، شوبله،

زنخه، شوبلکه، سر سوبنده،

یو قسم پنجه وړه حشره.

لالجی، جنجالی سرم، چیچر

بنیادم، ضدی، نښونکې.

خنخیدل : خنخیدل،

خاخکې خاخکې تونیدل،

خنه : ایسارتیا، ډیل، تاخیر،

درنگ، معطلی، ډیری، ډیره

موده تیریدنه،

خنهوان : زارډ، لرغونی، د

ډیر وخت.

خنهمن : اتال شوم،

ناوخته شوم، خنهن، معطل

شوم، د خپل وخت نه وروستو

پاتې شوم.

خنهین : وړاندینې، مخکښې،

پخوانې، لرغونې، قدیمې،

وختینې، اتال، ایسار، معطل.

خنهول : اتالول، ایسارول،

اتالول، معطلول، د ټاکلي

وخت خنخه زیات وخت ور

باندې تیرول.

خنهیدل : اتالیدل،

خموړ : وگورئ زمونږ.

خمول : باڼه رپول، سترگې

رپول. سترگګ وهل، سترگې

وهل.

خنازه : وگورئ جنازه.

خناور : نادان، کم عقل،

ناپوه، حیوان، خاورو،

خلوربول، ډنگر.

خنډ : د سترگورپ.

خنډل : وگورئ خمبل.

خنډه : سترګه وهنه، سترګې

خڼونه.

خنخول : خاخکې خاخکې

تویول، ټکې ټکې تویول،

خنخول، ورو ورو نچوړي

کول، په شومتیا سره څه څیز

چاته ورکول، تکلیف

ورکول، لږ څیز ورکول.

خنخولی : ډنډولی، څه څیز

په خلورو کسانو اخستل، څه

څیز په خادر کېني اخستل، یو

سرم د لاسونو پښو نه په خلور

کسه نیول او وړل یا وچول.

ايساريدل، ناوخته کيدل،
 معطليدل، د خپل وخت نه
 زيات وخت ورباندې تيريدل.
ځنکدن : اخري سلگي، د
 مرگ حالت، ځنکدن، اخر
 وخت، د نزعې حالت، د ژوند
 اخري سلگي، گران ساعت،
 ساه وټنه، د مرگيدو حالت.
ځنگل : هغه ځاي چې
 زياتې او گڼې ونې لري. بنجر
 او شار ځاي، دشت، درکه.
ځنگله : جنگله، بار، ويره.
ځنگوتي : الاهو، تالي
 وهنه، ځانگونه.
ځني : بعضي، سره، څخه،
 ورڅخه، ترې نه، ورنه، ځينې.
ځني ځني : بعضي بعضي،
 يو نيم، خال خال، کم کوز، يو
 يو، بعضي نيم، لږ لږ، کله نا
 کله.
ځو : مونږ روان يو، درومو،
 د اجازت اخستو کلمه، لکه
 مونږ ځو يعنې لاړ شو.
ځواب : جواب، حال

احوال معلوميدنه، غبرگون، د
 پوښتنې جواب، ردول، په
 نفسي کښې جواب ورکول،
 ايری.
ځواک : سبک، جوکه،
 توغ، لال.
ځوان : ځلمی، بالغ شوی،
 ژبې، ژنکې.
ځوانکه : گرمکه، ستو، هغه
 دانه چې د ځلمي توب په
 وخت کېنې په مخ راخيژي.
ځوانمرد : مړنې، نر،
 بهادر، ځوان، مړنې، زړه ور،
 غيرتي، سخي، ډوډي مار،
ځوانمرگي : د ځواني
 مرگ، ځواني مرگي، په
 ځلمي توب کېنې مړينه، نيمه
 خوا کيدنه.
ځوانمرد : ځوانمرد،
 جوانمرد، ځوان، نر، غيرتي،
 تکړه، بهادر، چې د ښې
 ځواني صفت پکښې وي.
ځواني : ځلمي توب،
 جواني، ښه ځلمي توب،

ہنگلا، قوت او طاقت، شباب،
میرانہ، مروت۔

خوانی مرگ : پہ خوانی
کبھی مر شوم، نیمہ خوا
تللے، خوانی مر گئے۔

خوانیدل : خوان کیدل،
ڑھے کیدل، خلمے کیدل،
طاقت او قدرت موندل،
خوانی تہ رسیدل۔

خوخی ماخوخی : جوجی
ماجوجی، یاجوج او ماجوج،
کوت ہنگار۔

خور : تکلیف، کراو، رنج،
ازار، درد، جور، ظلم، جبر۔

خورتوب : تیز اوریدنه، زر
اوریدنه، ہونبیاری، پوہہ،
متوجہ کیدنه، دانائی۔

خور ظلم : زور ظلم، زیاتے،
تاراک، تیرے۔

خورول : ظلم کول، زیاتے
او جبر کول، ازادول، کپول،
رنخول، پہ عذابول، تیز
اورول، زر اورول، پوہول،
دانا کول، ہونبیارول، متوجہ

کول، ہضمول۔

خوریدل : دردیدل،

زوریدل، پہ عذابیدل، تکلیف
رسیدل، غمژن کیدل،

خوپ : مخ پہ ہنگتہ، اترائی،

خوپر، دچرائی ضد، خوپرے،

خوپند : زپیدونکے،

کوپرے، خوپرند، خپول

شوم، زپیدلے، اویزان،

اویزانند، بانڈہ، نبتے، پاس،

اتال۔

خوپندول : اویزانندول،

خپول، لول، کپری کول،

اتالول، بانڈہ کول۔

خوپندیدل : اویزانندیدل،

بانڈہ کیدل، خپیدل، کپری

کیدل،

خوپرے : جپرے، ابشار۔

خپول : مخ ہنگتہ کول،

سر کوزول، سر تپتول، زمکہ

ہنگتہ کول، زمکہ ژورول،

غوجول۔

خوپیدل : مخ ہنگتہ

کیدل، سر خوپرے کیدل، سر

- ښکته کيدل، ټيټيدل،** کوزيدل، ښکته کيدل.
خوړمې : مخ په ښکته، خوړمې.
خوړز : يو قسم ازغن بوټی چې اوبشان ی خوري.
خوبش : جوش، خوټکيدنه، خوبټ، تاو، غصه، کينه.
خوبښول : جوش ورکول، خوبش ورکول، خوټکول، شيره ایستل،
خوبښه : جوشه، هغه څيز چې په دېک يا کټوی کېږي و خوټکول شي.
خوبښيدل : ښيدل، جوړښ، خوړل، جوشيدل، خوټکيدل.
خوکمې : مسخته لار، مستغ، خوړمې،
خول : زول، سيلی او طوفان، مسخته او تيزه سيلی، سيلی او باران.
خولن : هغه زخم چې د پوځوالي له کبله پکښې نو راغلې وي.
خولنه : خولانه، بېړی، د پښو زنځير.
خوله : وری، غيزی، جوله. زوړ قميص چې لاندې ورته استر لگيدلای وي. لويه او ورده جوله چې د بيزو د ويښتو نه جوړه شوې وي او په اوبښانو باندې بارولې کيږي.
خولی : لمن، جولی، کلچ، پيڅه، جوال غوندې څيز چې دواړه سرونه او يو طرف ی گڼدلای وي او يوه خوا ی ازاده وي. خساوړه او سره پکښې اچولې شي.
خومېق : غنچک، خومېک، خومېک، د يو بوټي تنکی غنډل او د سر پانې.
خومېک : کچه، کوچه، زومېک، خومېق، غومېک، غنچک.
خوللمې : پشم يا درېښمو نه جوړ شومې گل، د پگړی څوکه، جوړه کړې شوې

خبر اخستل.

خپړول : په څير څير کتل،

جائزه اخستل، تصديق کول،

په زر کاني اچول، څيرل،

سنبول، تنقيد کول، پلټنه

کول، ليدل، کتل، لټول،

متوجه کول.

څيره : ټاکلې اندازه،

وظيفه، هغه مقرر اندازه چې

يو کور نه جومات ته ورکول

کيږي. زيره. خان، بشره،

څيره، مشاده، شکل، څرگند،

ښکاره.

څيريدل : متوجه کيدل،

دقت کول.

څپړگي : خوځگي،

ششگي، سړگي، ژژگي،

څيگ : بير، ستغ، شاول،

غيرتي، سپيڅلې، سوچه،

پاک،

څيگر : جيگر، جگر، اينه،

ينه، سينه، همت، زغم،

څيگر خون : تکليف،

خواري.

غوټه، طره، پوپکه، کلغي،

گوچه، گچه، تاج، جندې،

چارخولک، چارخول.

څو : بجرې، نارينه اولاد،

زوي.

څوپړ : دستغ ضد، د تل يا

فرش خواته تلل، د غره نه د

راکوزيدو مخه، اثرائي، څور،

څورې، د نيغ ضد، مخ ښکته.

څپړ : احتياط، په غور کتل،

کتلې، ليدلې، تيز نظره، باريک

بين، زيرک، څيرک، دانا،

هوبنيار،

څپړ څپړ : په يو مخ، په

غور،

څيرک : تيزه نظره، هوبنيار،

زيرک، پوهه، تيز بين، دقيق.

څپړ کتيا : زيرکتوب، پوهه،

څيرک والې، هوبنياري،

دانائي،

څير من : هوبنيار، زيرک،

څيرک، باريک بين، پوه.

څپړنه : څيرتيا، څپړتوب،

په څير څير کتنه. پام اړول،

ځيگرور : دلوي زړه

څښتن، دلوي سيني خاوند،
بي رحمه، مضبوط، ناتړسه.

ځيگول : بېرول، زېرول،
ديزول، سوختول، په ننگ
او غيرت راوستل.

ځينور : ځينور، غبرگولي.
ځينه : زينه، پورې، پايه،
پارڅنگ.

ځيني : بعضي، ځني، ترينه،
ورڅخه، ترې.

ځيرمه : توبښه، زيرمه،
ذخيره، توشه، پس انداز.

ځيړول : پسخول، زهيړول.
ځيرمې : رښتيا، څرگند،
سوچه خبره.

ځيژمه : جژمه، د بڼو غاړې،
د سترگو هغه برخه چې بانه
پرې ولاړوي.

ځيړيدل : زيريدل، پيدا
كيدل.

ځيل : ضد، نارامي، بغض،
اړي، جيل، ناپوهي، کم
عقلي، ټينگار، زنځير، رسي.

ځيلانځه : هغه خاور چې د
کمزوري يا بيماري نه صحت
مند شي. پيرون، پيرون،
پرون.

ځيله : خيلي، جرړه، جرړه،
مونډ.

ځيلي : خيل کونکې، اړي
مار، ضدې، ناپوهه، کم عقل،
سرتمبه، جيلي.

ځيلي : جرړه، ولي.
انځيران، يو قسم بيماري چې
د څرمنې دښه غټ غټ
غونډان راپيدا شي.

کولو خام، هغه خامه چې د کتابونو يا داسې نورو موادو د چاپ کولو کار په کښې په مشينونو باندې کيږي.

چاپراخ: واز، بيرته، خلاص، ارت، پلن، پراخ، ويت، د زنانو اندام نهاني،

چاپراخه: چاپيره، خپيره، تنوره، چپيره، چاپلاخه، خپلاخه، چاپلاخه، خپره.

چاپلاخه: خپيره، چپيره، چاپلاخه.

چاپلوس: خوشامندگر، خوشامدگر، خوشامدي، غوره مال، بوټ پاک، چاکليتي، چپروس، تملق، د غورو او پستو خبرو ويونکې، غور اوو.

چاپول: طبع کول، خپرول، چاپ کول، ټاپه کول، مهر کول، نښه کول، نښاني کول، نشانه کول.

چاپونه: داغونه، نښې، نښاني، د زخمونو جوړيدلو نه

چ: (جې) د پښتو د پټې نه، حرف، د ابجدو په حساب ي قيمت د "ج" برابر يعنې درې (۳)

چا: د استغهام تور، خوک، کوم يو، کوم.

چاپه: د تلې يوه حصه، تلې پټ، تله،

چاپک: کروړه، تازيانه، تراټ، متروکه، تيز، گرندې، چست، تند، مټ، چالاک.

چاپي: کونجې، کنجې، نوسه، پلټ، کلې، کيلې، پيچ، هغه آله چې د موټرو لارو او داسې نور قسمه مشينونه پرې پرانستې شي. هغه آله چې گرپال ته پرې حرکت ورکول شي.

چاپ: مهر، ټاپه، نښه، نښانه، داغ، چاپ، علامت، د چاپ کارخانه، د چاپ صنعت، د وسلې دکان، تخم، خوشامنده، چاپ شوم.

چاپخانه: مطبع، د چاپ

پس پاتي شوي داغونه،
چاپه : ناخاپي حمله، چوپه،
 چاپ، خاپ، داغ، نښه، نقش،
 تپه، غټ مهر، خپک، د
 خلورو کوتو اندازه، د خلورو
 کوتو هومره حاي، د دوو انجو
 برابر، د ازغو دلي، د غنو
 پولي، چه، کلان.
چاپي : منډنه، کښي منډنه،
 په وجود زور کول، بلوده،
 وهنه،
چاپير : خرخومه، سرکومه،
 تاوړاتاؤ، گرداگرد، گردې،
 گوښه، راتاؤ، چارپير، چاپيره،
 گردې گوښي، شاوخوا،
 خواؤشا، خلور خواوي،
 چاپيره، چار چاپير، چار چاپيره،
 مصروف، لگيا، بوخت،
 مشغول، اخته،
چاپير چل : گردش،
 گردښت، گرځيدنه، د زمکې
 د کرې څرخيدنه، پرله پسې
 تاويدنه او گرځيدنه، طواف،
 چکر، ماحول، چاپيريال،
 کير چاپيره، چار چاپيره، تير
 چاپيره، گرداگرد، خواؤشا.
چاپيريال : خواؤشا،
 شاوخوا، ماحول، خلور طرفه،
 چاپير چل، تير چاپيره، کير
 چاپيره، محيط.
چاتيا : پرسو، غټ خيتي،
 غټ کيدل، خيتور، کيده
 ور، خيتو، ډير خوړونکي،
 مټ، چاتي.
چاتکي : تاتکي، د ختو
 لوبښي.
چاتو : خوش طبع، چټ،
 مست، څوک چې خپل
 وخت په خوښي تيروي.
 چات لرونکي.
چاتورم : د پيو لوبښي،
 وره چاتي، هغه کتوي چې
 شوملي پکښي څاربلې شي.
چاتي : هغه غټ خاورين
 لوبښي چې اوبه پکښي د څښلو
 دپاره ساتلې شي، د اوږو دانو او
 گورې د ايبندو خاورين
 لوبښي، د شوملو څاربلو لوبښي،

مت، خم، ماتى، متى.

چاجوش : هغه لوبڼې چې

چاي پکښې پخولې شي. د

چايو د يشولو لوبڼې، هغه لوبڼې

چې اوبه پکښې يشولې شي،

کيتلې، چې جوش، چاثير،

چايجوشه، چاجوشه.

چاچا : تړه، کاکا، اکا، د

پلار ورور، مشر سړي ته د

ادب نوم.

چاچي : د تړه بنځه، تندار،

چاچى، ونديار، ورنديار،

تنديار،

چاچى : دوړو ماشومانو

لاس، د لاس اسم تصغير، د

لاس چېر، پنجه او خپر.

چاخ : چاک و چوبند،

تکره، چالاک، چاق، تيار،

شلند، مضبوط، غوښن،

جمغت، بيز، تند، بيرندى،

گرندى، جلث، مټى، وندى،

اوچت، ارمتى، چست.

چاخه : ارجل برجل.

چادر : خادر، تاخر، تيکړى،

تکړى، پروڼى، پتو، شال، د

سرو اورڼى، تمبو، خيمه.

چادي : احمق، کم عقل،

ناپوهه، بيوقوف، بودلې،

ساده، بوده، شادوله، بير.

چار : کار، کسب، پيشه،

مشغوليت، جر، جرړه، عمل،

کره، سبب، علاج، چاره،

تجويز، بند، ترتيب، ذريعه،

چاره، گزاره، بهانه، بجه،

چارو ناچار، خاپ، ليک،

کښل.

چارالدام : اودس، چاردام،

خلور اندامه وينخل.

چاربيته : د پښتو شاعري هغه

قسم چې تاريخي يا د مينې

قيصې پکښې بيانوي، تسلسل

پکښې هم شرط دى. د

چاربيتې سر بيا بيا د هر بند نه

وروسته وئيلې کيږي، د بنلونو

د مصرعو شمير پکښې د ۴ نه

تر دير شو پورې وي.

چارپاي : خلوربولې،

خلورپښې، د خلورو پښو

چوتی، چونتہ، کلغے،
خونکہ، خولہ، شملہ، طرہ.

چار دانگ : تہلہ دنیا،

ویرہ دنیا، درستہ نری، خلور
وارہ گوہ، خلور خوا، خلور
کنجہ دنیا.

چار دیوالی : ہفتہ دیوال چہی

د کور نہ گیر چاہیرہ و ہلے
شومے وی. د کور احاطہ، د
پردی دیوال، چار دیواری.

چار سالہ : د پتواری د

جمع بندی کتاب، خلور
کلیز، خلور کلنے.

چار سو : دودہ سر کونہ چہی

یو بل پہ زاویہ قائمہ پریکوی،
چوارہ، خلور لاری، چوک،

خلور مخے، چار راہی، د

خلورو لارو د تقاطع نقطہ،

چلیا، چوق، وستل، خلور

ارخیز خامے، چرتہ چہی خلور

لاری یو خامے کیڑی، ہفتہ

خامے چہی خلور لاری تری

بیلیڑی، چوگلہ، ذ اور بلولو
ورہ کوتگی. دہ.

حیوان، خنار، حیوان، دنگر،
مال، خاروی.

چار پایہ : حیوان، چار پای،

خلور بول، خرپوسی،

چار چاہیرہ : تیر چاہیرہ، گیر

چاہیرہ، گر داگرد، گر داگرد،

خواوشا، شاؤخوا، مشغول،

بوخت، اختہ، مصروف.

چار خانہ : یوہ مشہورہ

کپہ، ہفتہ کپہ چہی پری

مربع شکل کورونہ جوڑ وی.

ہفتہ کپہ چہی دسترخوان او د

برستنی مخونہ تری جوڑولے

شی. ہفتہ لوہنے چہی سکارہ،

تماکو او ماچس وغیرہ پکینی

ایبنومے شی.

چار خول : د چرک چوتی،

د چرک پہ سر غوبین

خونہی، چارخولہ، چرکخول،

خونہی، پریہ، قرقرہ، کرکرہ،

چارخولک، چارغولک،

چارخوئیل، چارخولے،

چارخیلہ، چارغول، چرخول،

چرخولے، چرخیل، جفہ،

وي، يعني هر اندام ئ بيل بيل
ترلے شومے وي.

چارو ناچار : مجبوراً،
خامخا، ارو مرو، په زړه ماتي،
په مجبوري، په بي وسي، کام
نا کام.

چاروم : خاروم، چارپاي،
چارپايه، چادر پشي.

چاره : عمل، کسب، فعالیت،
بند، بندبنا، مرسته، چل، پيشه،
مشغوليت، چار، کار، چره،
لاره، چر، کرده، انتظام،
بنلوبست، پروگرام، تدبير،
منډه، زغل، خفاسته، خفل،
تاخ، تاخت، ونډه، د ډنگرو
دپاره تياره کړې شوې
خوراکه، شنه او وچه گياه.

چاري : دوسپنې نه جوړه
يوه آله چې د زميداري او نور
قسمه کارونه پرې کولے
شي. ډل، بيلچه، ینگه، نجه،
پوړی، ډمبه، خلور غاښے
پسه، دوه کليز پسه، دوه
کلنۍ گډه.

چار شنبه : د هفتې پنځمه
ورځ، شورو، د نهې او زيارت
تر منځه ورځ، پنځم، شروع،
پنځمه ورځ، اخره.

چارک : د سير خلورمه
حصه، د کز خلورمه برخه، يو
په خلورمه، خلورمه، پاؤ.

چارگل : تیک، غټ پرې
دار ميڅکے، د بنڅو د پوزې
کالے، پزغمے، خلے.

چار مغز : اکوړ، چارماغ،
متک، غوز، غز، جوز،
او غز، خلور قسمه مغز چې
طبييان ئ اکثر په دوايانو
کښې استعمالوي.

چار ميخ : هغه سرے چې د
زکام له کبله ئ سينه نښتي
وي. تر خلې ډک، اغير،
غريک، د خاروو يو قسم
بیماري چې پرې راشي نو
واښه نه شي خوړے، هغه
څوک چې په خلور اندامه
(په دواړو لاسونو او پښو) او
په خلورو موږو ترلے شومے

چارمے : گونگے ، چاراء، په
ته ژبه خبرې گونگے .

چاشت : خاښت،

چاشني : ناشتا، ناشته،

څكه، څكنه، هغه خوراك

چې د دودۍ نه مخكېني

خورلۍ كيږي، څكه كتنه،

خوارۍ كتنه، مساله، يوه پنجه

ساز، كم ساز، ډير لږ ساز.

چاغ : تيار، مضبوط،

خوږب، شلند، جفمټ،

مزې، تکره، روغ رمت، تازه،

د روغ بدن خاوند، تيز،

چست، چاخ، چابک، شور

زور، څيرې، چاک، ډرې،

ډرې شوي لږگۍ .

چاغل : د اوبو لوبښه،

بتک، بتکۍ .

چاق : خوږب، تکره، تيار،

غټ پټ، غوښن، تندرست،

روغ رمت، جفمټ، چاغ،

صحت مند، تازه، شلند،

مزې، چاؤد، درز، رځنه، تيز،

تند، چابک، چست، چاخ.

چارې : لارې سره د لاحقې

په طور استعمالېږي لکه لارې

چارې. د چاره جمع.

چار : د چميار هغه قالب چې

د پښو او پيزار جوړولو په کار

کښې استعمالېږي. د برستنې

استر.

چاراء : د ونيلو او اوريدلو نه

محرومه، نيم ژبې، هغه

څوک چې واضحه او صفا

خبرې نه شي کولې، ارور،

گونگ، ټنگ، گونگۍ، بې

خلي او بې ژبې، چاره، ناپوه،

کم عقل، احمق، شادوله،

ساده، بېړۍ.

چارۍ : د وسپنې هغه پترۍ

چې يو اړخ يې تيره وي او

ورته د لږگۍ يا هلوکۍ

لاستۍ لگيدلې وي. د خاروو

حلالولو، غوښو پريکولو او

نسورو ډيرو کارونو دپاره

استعمالولې شي. چارو،

چورو، چرۍ، ستاوۍ، ستوۍ،

چوروکۍ، پرۍ، ترازۍ.

مشڪ، د اوبو وړو ڪړي
گډوډي، د اوبو وړو ڪړي ژمي،
بتڪ، د څرمنې يا ڪرميچ
تيكه، چاگله.

چال : فريب، مكر، دوكه،
ټكي، ڄم، چل، تگ، رفتار،
يون، حرڪت، طرز، ډول،
طريقه، سلوك، رويه،
عادت، د اس رفتار، د شطرنج
په لوبه ڪنې گيتي د يوې
ځانې نه بلې ځانې ته ګونه، د
لوبې مهرې خوځونه، د تاش
وروښي پسانه وېشتل، چال
چلن، طريقه، ڪار، فعاليت،
قې، استغراق، تار، سپنډر،
هنر، خبر ګي، چالاكي.

چال : ګنده، ګوتې، قوتې،
قوتې، ژور ځاي، ګومر،
ګوګ، د خپلې ګوګ. هغه
اس چې سره او سپين ويښته
لري، چنې، غوچانې، د جولا
د ګان، خاله، منځوله، زر ګه،
زاغاور، د هيلې په شان يو
مارغه.

چاقو : هغه تيغ چې د خټکي
او هندواني وغيره پريکولو
ميوو سپينولو او نورو ڪارونو
ڪنې پکار راځي. هغه تيره
آله چې پلکې او لاسکې ئ يو
هومره وي. چاڪو، چکو،
چقو، چکي، چکې، کاچو.

چاک : زخم، شليدون،
شکاف، چاود، خصوصاً د
قميص ځاک، چود، درز،
چوک، څير. د چوني نه جوړ
د ګوتې هومره پښل شان
چې په منډسو ڪنې پرې په
توره تخته ليکل کولې شي.

چاک چاک : ټوټې
ټوټې، سورې سورې.

چاکري : ملازمت، خلعت،
نو کړي، خلعتګاري.

چاکسو : چکښو، څښکو،
جوخشو، څښکو، يو قسم
يوناني دارو، يو قسم تور تخم
چې د سترګو دارو ڪنې
استعمل يږي.

چاگل : د اوبو وړو ڪړي

چالاک : مکار، چل باز، ټک، مکرزن، فریبي، دوکه باز، چتیس، چم باز، چلولي، فریب کار، کلنکار، کلانکار، اټکلي، چټک، چست، تیر، تند، چابک، چاخ، پوه، ذهین، هوښیار، کاغ، فعال، ټکره، رغاړیز، آفت، د خبرو مړنې، نه ویریلونکې، زرزراو په تادی خبرې او کار کونکې، خبر لوڅ.

چالان : جاري، روان، چالو، فعال، روان دوان، په سفر کښې شروع شوی، پروانه، سمن، بیچک، د سامان یا رقم رسید، د استولي څیز رسید او فهرست، د روپو رسید، راداري، راهداري، اجازت نامه، چالن، دیوې محکمې نه بلې محکمې ته استونه، د تحقیقات نه پس عدالت ته د ملزم روانگي.

چالبار : ټک، دوکه باز، دوکه مار، چمباز، چلي، چلناک، تیر ایستونکې، چال کونکې، چالاک، هوښیار، عیار، فریبي، چل ولي.

چال چلن : طور طریق، خوئی خصلت، عادت، د وسیدو انداز، چارچلند، چال چلند، جاله، رنگ، کره وره، رنگ ډنگ، اخلاق، سلوک، رویه، راسه درشه.

چالو : چلند، چل، روان، بهاند، چالان، جاري، شروع، لگیدلې، گویا،

چاله : چا دپاره، چاته،

چاله : طرز، روش، طریقه، لار، قاعده، اصول، رفتار،

چامبیل : یو ډول وړکوټی سپین گل چې ډیر ښه بوئ کوي نور قسمونه یې هم شته خو سپین قسم کښې ډیر پیدا کیږي. چامبیله، چمبه، چامبه.

چانچو پانچو : اډوکی، اډوکی، ټپ، ټپ، تش هډوکی، کمزورې، نرې

چانے : ورجانے، بهر،

بيرون، ورجنې.

چان : سوتره، ستره، صاف

شوم، پاک شوم، پاک،

غليل شوم، کره شوم،

غليل، چنونه، خپخپې،

جج، لتون، تلاش، غوښتنه،

خوښونه، انتخابونه.

چانول : سوتره کول، کره

کول، پاکول، صفا کول،

غليلول، چنول، زنځول،

چاله : هغه ورکوته چان

چې تيل، چای يا غوړې ترې

چانولې شي. چانے، چانی،

هغه واره لږکې چې د تيرونو

او برگو د پاسه گڼ گڼ اچولې

کيږي.

چانيدل : چان کيدل،

چنيدل، سوتره کيدل، صفا

کيدل، کره کيدل، پاکيدل،

چاؤد : چاک، چود،

چودون، درز، شکاف، چاؤدون،

خير،

چاودے : تر کيدلے،

پيرے.

چاند ماري : چار ماري،

چلماري، نښې ويشتنه، نشانه

بازي، چرماري، د توپک او

نورو وسلو په گولو سره د چا

وژل، د فوخيانو نښه ويشتل،

د نښې ويشتو پريکتس.

چاندي : روجانے، د غالي

پوش، د قالينې پوش، روي

کش، روي پوش، هغه توکره

چې پرې بستر، قالين او نور

خيزونه هوارېږي. يو سپين

دهات چې کالي او روپۍ ترې

جوړېږي، کم اصل زر، سپين

زر، سوچه، پاک، نينولے، کره،

بې عيه، بې وټه، بې غشه،

صادق، سپينځلے، سپين زړے،

خالص.

چانک : چائينک، هغه

لوبښې چې پخې چای پکښې

اچولې شي.

چانکے : د چانک اسم

تصغير، وړوکه چائينک،

نلی.

چين.

چپ : بي لاري، خطا، غلط، سپک، بد، ضد، مخالف، کين، گس، اړول، د بني ضد، اپوته، بغير، بي له دې، کور، راکور، کوکي اخستل، مچه اخستل، بنکول، خپ، چه اخسته.

چپ : غلے، خاموش، ساکت، چوپ، پته خله، چه خله، بي اوازه، بي غږه، فعل امر غلے شه، خاموش شه.

چهلي : هغه وړه سپکه، گرده او پلنه روتی چې په تبخي یا تنور پخولې شي. پنجابی روتی، خپاسته، خپته، چپاته، پاستی، چپیت، کلچه.

چپاؤ : لوټ مار، يرغل، تيزه حمله، چاپه، چه، د حملې په وخت کېنې تيز تگ، ناخپه حمله، برباد، برگ اس، بيور اس، هغه اس چې پتې پتې او برگ بروگ وي.

چاودلې، چې درزى کړې وي. سورې، چاودلې، چاود، چاک، درز،

چاول : د اوبو موری، د اوبو خله، د اوبو ورځ، د اوبو دانه. د گلکارانو هغه آله چې په تار کېنې زورنده وي او د لگیدلو خبتو سمون او نیغوالې پرې برابر وي، شال، سال، خال، شاول، شاقول.

چارلی : چوڼی، فوخي کوټ یا قلا.

چاه : کوږی، کوږی، کوږی. **چای** : چام، چم، چې، یو قسم پانی چې کورې یا چينو او پیو سره په اوبو کېنې پخولې او څښلې شي. تورې او شنې دوو رنگونو کېنې پیدا کیږي.

چاليجوش : هغه لوبنې چې چای پکېنې پخولې شي.

چمپي : غوړ او تر خوراگونه، چمپي چيښي، د خوراک خمزونه، تر سکون خوراگونه،

- چپ چاپ** : قلاڙ، خاموش، غلج، دم بخود، دم په خود، آرام، په پته خله.
- چهر** : خپري، خاله، چوپړي، کوډي، ساله، سوله، خپر، جونگره، جومپري، خونه، د وښو او پتري نه جوړ شوې دالان، د لوڅو او کيانو کچه جونگره.
- چهرکت** : خپرکت، د نوارو کت، د پتو کت.
- چهرگي** : خيالاتکه، خيلي، وړه خانکه، د ونې نه را پريکړې شوې وړه خانکه.
- چهره** : د څرمنې د پا کولو رمبې.
- چهر اخه** : چاپيره، چپلاخه، خپيره، تنوره، چپراکه، خپلاخه، خاپيره، خپره، چاپراخه.
- چهراسي** : خدمتگار، پياده، چپراسي، خادم، ملازم، امربړ، هغه نوکر چې د دفتر کار کوي.
- چهرتاخ** : چيندرو، چيندرو، چپربخ، چفي، چيندري، موخي، چپردخ، جنت او دوزخ، چيتي، تمبي، د ماشومانو يو قسم لوبه، د زنانو اندام نهاني تحقير.
- چپروس** : خوشامندگر، خوشامندمې، غوره مال، چاپلوس، تملق، چاکليتي.
- چهل** : خيرن، خچن، گنده، چپلکه، کيږي، خپلکه، سرپاني، چوستکه، چپاتي، چپاته، يو قسم سپک پيزار.
- چپلي** : خپلي، يو قسم پيزار.
- چپو** : د بيري چپه، سينگاون، د کشتي چلولو چپه، د بيري چلولو خپه، ډنگري، چپاو، تير، حمله.
- چپ وراس** : ښي او گس، ښي او کين.
- چپه** : کوکي، مچه، مجو، مچکو، مچکه، چومي، بوسه،

لندو کي، چلڻ، تپتڪي،
 چيٽ، تش، پوڄ، خالي،
 نالائق، نالائقه، تشوڪي،
 کنڀل مار. د ڪوتڀي پوڄي
 برخه، د ڪوتڀي د غولي مقابل
 طرف، د پٽ شوي بام هغه
 برخه جي د ڪوتڀي خواتنه
 وي. د ڪوتڀي هغه برخه جي
 ديوالونه او فرش ي پٽ ڪرڻ
 وي. ڪاش، سقف، پور،
 سر ۽ سهدده خوري، جتي،
 هوائي.

چتو چتو : چتري نما پيڪي،
 اوربل.

چتري : له بارانه او د نمر د
 گرمي نه د سر د بچ ڪولو
 دپاره وڍو ڪي او لاسڪي
 لسرونڪي سائبان، د ڪپري
 جوڙه يوه آله جي په هوا
 ڪنهي له جهاز نه درادنڪلو
 او زمڪي ته دراکوزيلو دپاره
 پڪارولي شي. پيراشوٽ.

چته : پام، فڪر، سوچ، اند،
 خيال، قياس، حواس، خان

چڀي، پيه،

چپه : حرڪت، تيله، موج،
 لهر، چپاو، خپه، غولي،
 خانگيله، اعصابي حملة، د
 ناروغي حملة، پيريان راتل،
 ميرگي، غوتہ، شيبه، لڙ
 ساعت، د ڪوتڀي د موري
 لڙگي، چجه، اپوتہ، پرمخ، سر
 د لاندې، نسڪور، سينگاڙن،
 تامير، د بيري راشپيل، د
 غوڙي. چپه، د غوڙي

چپي چپي : په چپو چپو،
 لڙي لڙي، اوبنان اوبنان.
چپڙه : خپڙه، تنوره.

چڀي : ڪوڪي، پيه، خلگي،
 مڇه، چپه، خپه، چومي،
 بوسه،

چڀي : چپ سترگي، چفر،
 چنگر، ڪوڙ سترگي، بينگا،
 گسن، ڪين لاسي، هغه غوڙي
 جي بنڪرونه ي شاهه ڪاره
 وي، هغه غوڙي جي بنڪرونه
 ي مات وي.

چت : تپت، غنڀوڪي،

سائل، حمد، اندازہ، انساني او
 اخلاقي حدود، گبين، د گبين
 وږم، د گبين خپاکه، د
 ډومبکې، د مچو تمبکې،
 رنگ، خيره، سړيوښه بازار،
 سرهټې بازار، پوښلې بازار.
چنيز : منزل لرونکې،
 پورېز، چټوله، گن چټونه، هغه
 منزل چې گن چټونه لري.
چټی : پری، ټاپری، مور،
 ډبه، مچان، درم، دونکاجه،
 د لرگو وچته دنکاجه، مچان
 يا ټاپری چې په کوټه کښې
 د سامان او لوښو لرگو کيښودو
 دپاره جوړه کړې شوې وي. په
 تړک کښې د ډرائيور د سټ
 نه بره خامې چې د تړک آلي
 پکښې ايښوم شي.
چټ : غريب، ملنگ،
 خوار، ږيره خرټلې، ږيره کل
 کړم، تبا، برباد، نابود، لونه،
 کاسير، بدعمله، بیکاره، تپ،
 تيار، چټک، خلاص شوم
 کار، پای ته رسيدلې کار،
 بيخي، بالکل، کرسره، تمام. د
 سږي د خوراک لوبښه،
 کودی، کپر، هغه لوبښه چې د
 لوبښو وينځلو په وخت پکښې
 ناولې اوبه اچولې کېږي. جره
 سره، بې بيخي سره، مست
 او ازاد سره.
چټاک : چټاکي، د پاؤ
 څلورمه برخه، چټاک، پنځه
 ټولې وزن، چټاکي، کم خيز،
 لږ خيز، لږ شې.
چټاکي : وگورئ چټاک.
چټان : هغه کانې چې اور
 پرې بلولې شي.
چټ پټ : سمدستي،
 فوراً، سم د لاسه، زر تر زره،
 بيخي تبا، شوم، برباد شوم،
 له منځه تللې، تمام شوم،
 خلاص شوم کار.
چټهټي : سمدستي، فوراً،
 سم د لاسه، د واره سره، تيار،
 چمتو، آماده، هغه څوک چې
 په هر کار کښې انديښني او
 په زړه کښې کرل ريل نه

- کوي، توکلي.
- چتک** : چست، چاق و چوبند، چسپانده. ارمت، خپوسه، چست چالاک، گړندم، تيز، مټ، ونډم.
- چتکنی** : چتخنې، بولټ، چیتکنی، دوره زنجیر، موتی، موتی، د تورې موتی یا موتی، زلی.
- چتکه** : د الوان کپړه، د سور ټوکی ټوټه، سره کپړه.
- چتکي** : ترینګلی، ترینګری.
- چتکی** : چوتی، چوتکه، خړی، بوتکه، جتکه، د هندوانو د سرورده ویښته، غټه کونځی، غټه کمځی، سکونډکه، سکونډاره، نوکاره، چیچنه.
- چتل** : ککر، ناولی، سخا، ناپاکه، مردار، خیرن، پلیت، گنده، خوسا، ختک، توک، چنگل، د خیلې، په غونډه، توک یا په یو ځای خړخول، د چوک او پرچون ضد.
- یک مشته، په یو ځای، ټول.
- ختل**.
- چټني** : چکنی، چکنی، چټني، چقني، هغه تروه او ترسکونه خوراکه چې د تماټرو، پودینې، شنې دنیا هورې، مرچکي او داسې نورو خیزو نونه جوړولې شي.
- چټو** : دلرګي لنگری، بغری، برغی.
- چټه** : ډیرم، دلی، گواټه، پره، امبار، د خښتو مربع، ډیرې خښتې په یو خاص ډول او ترکیب لګول، د خښتو یا گټو ډیرم سود کول، سودخوري، یو قسم جواړي.
- چټه** : مسته او بیباکه ښځه، ازاده ښځه، رسیدلې او مسته پیغل، د پیغلي سره د صفت په توګه راځي لکه چټه پیغل.
- چټي** : عبث، فضول، اوباش، خوشی، کوټه، مضر، ضروري، ضررناک، بی فائده، بیکاره،

تروته، تاوان، هيڅ بې هيڅه،
اواره گردې، فلاشي، ازادي،
ايله گردې.

چتي رسان : ډاكي، ډاكيه،

ډاك راوړونكې، پوسته رسان،
خطونه وړونكې راوړونكې.

چتياټ : فضولي، عبث،

پوچې، بې معنې خبرې، اېلټې،
پرټې، ارتاويزې، خرافات،

پوچ گونې، سهكه خله

خوخونه، واهيات، عبثيات، بې
فائده، بېكاره، فضوليات.

چچ : د دروزې، كيانو، تيلو يا

بانس نه جوړه شوې د غلې د
څپ كولو آله، چان، چنونه،

چچ، څپڅپ، پرويز، پښتې.

چچكې : د نچو او كيونه

وبدلې پرده چې دروازو او

كړكيو ته خوړندولې شي.

چك، چيك، پرده، بيتر،

دروم، پرده، هغه وړوكې

څپر چې د كوټې د پاسه جوړ

شوم وي. لټ، دام، پرکه،

تلکه، د مرغواو كبانو نيولو

جال، د نل په شان نيغ او نري

لرگي چې د كوټو او برنلو په

لهرو د چانې په ځامې اچولې

شي.

چجگر : چج جوړونكې او

خرڅونكې، پرويزم
جوړونكې.

چجون : د غنمو پيماننه

كونه يا تلل،

چجه : د چت هغه حصه

چې د ديوال د حفاظت دپاره

بهر ويستې شوم وي. د بام

وزر، بلي، د مار د سرو چت

نيول، د كبانو نيولو د لرگي

دام، هغه لرگي چې د مات

شوي هډوكي گير چاپيره

لگولې شي. پښتې، شپول،

غرور.

چختار : چختان، چيت

پيت، د پښو لاندې شوم،

لتار، خر ميچ، چيت شوم،

چخپريت، پانمال، چخني

شوم، د پښو لاندې مېنلې

شوم،

- چختک** : کوهي کن، هغه
 سره چې د کوهي يا کاريږ
 په تل کښې کار کوي، دوه
 ښاخه ميگو، دوه ښاخه
 موي.
- چخچ** : نر لږکي، د
 لښتې وړه توت، خس، دنړۍ
 لښتې تکره.
- چخربه** : د باران له کبله د
 زمکې خټه کيدل، خټې،
 چقري، چيکري، چکر،
 ملغوبه، چقروبه، کله د شوم
 خيز.
- چخني** : پائمال، مښلې،
 گوښمال.
- چخه** : پنځه، لږ خيز، لږ
 مقدار. زخه، هغه تور رنگ
 لرونکې وړه دانه چې سر
 اړې اړې وي او د وجود په
 بيلو بيلو برخو راخيږي.
- چخي** : د سترگو گند، د
 پوزې گند، د سپي د شړلو
 اواز، لرې شه، ورک شه.
- چخه** : وړوکه ماشه. هغه
- خوک** چې په سترگو کښې
 ي چخي وي، چخن،
چدام : لږ کوټې، لکوټې،
 لږ خيز، لږ شه، د يوې ټولې
 اتمه برخه، يو قسم زړه سکه،
 درهم.
- چراغ** : ديوه، خراغ، درنا
 کولو آله.
- چراغان** : د جشن يا
 خوشحالي په شپه ډيرې زياتې
 ډيوې يا د بجلی بلبونه د
 ښائست زياتولو دپاره لگول.
- چراگاه** : خر خاي، خر
 خاي، د خرڼ خاي، د کلهو
 بزرو او نورو خاروو د خرڼد
 خاي.
- چرايي** : د لږکو د خپړلو او
 ماتولو مزدوري، د لږکو د
 ماتولو کار.
- چوب** : غوړ، هغه خوک
 چې په عيش او عشرت کښې
 ژوند تيروي. خورب، په
 وجود دروند.
- چربانگ** : په سحر کښې

- د چرگ د بانگ وخت، د ډوب.
- سحر وخت، د پېشمني وخت، چرچا: اواز، شهرت،
د شپې اخري پار، د شپې مشهورتيا، نيك نامي، نوم،
اخري برخه، چربانگې، ډير ويونكې، خبر لوڅ، سخن ساز،
فضول او عبث خبرې كونكې، مزه.
- چري: يوه سپينه ماده چې چرچم: كړنو، كړتن،
وجود كېنې د وينې او غوړو قرتن، عبث او فضول خبرې
مادو په وجه جوړېږي، وازده، كونكې، فضول غوړيدونكې،
وازگه، شله، غوړوالې، چوچرك.
- چرت: فكر، تصور، خوش چوچن: چرچنك، چن،
طبعي، مزاج، طبيعت، بڼه مود، چن، د خالي ورځ، اول سبق،
مزه، پر كالي، پرميځي، د خوب چوچنه: يو وړه خړ رنگي
معمولي جوتې، د سترگو مرغۍ چې د چن چن اواز
رڼليلنه، اټكل، كوي، چرچره، كوټواله،
چرته: خيره، بڼه، شكل، چنچنه.
- كوم خاې ته، چري، استفهامي چوچوبې: د لمبلو خاې،
مكاني ضمير، چوچوبې، چمچوبې، تشاب،
چرته چرته: كله كله، يو چارچوبې.
- نيم خاې، كله خو، كله نا چرخ: اسمان، فلک،
كله. دور، زمانه، گردش، خرڅ.
- چرخولک: چارخول، چارخوله، چارخولک،
قرقره، خونله، د چرگ د سر خونله،

- چرخه** : د سپنسو غښتلو
آله، خرخه.
- چرخي** : خرخه، چرخه.
- چرخي** : د سپنسو غښتلو
آله، خرخه، چرخه، هغه لړکي
چې د گودۍ تار ترې تاوولې
شي، د بون غړلو آله،
گرځنۍ، چاښي، خرخ، د
کوهي نه د اوبو رايستو آله،
د ضرب نښه.
- چرس** : حشيش، د جان
شوؤ بنکو کرده، هغه کرده
چې په چيلم يا سگرت کښي
څښلې شي.
- چرسي** : د چرسو عملي،
چرس څښونکي، هغه سړي
چې چرس څښي، په چرسو
اموخته، کاواک.
- چوڅ** : د تپوس په شان يو
سپين رنگ لرونکي بنکاري
مارغه، ملاماتي، چرخ،
چرک، چرک.
- چرکين** : کنده، پليټ،
ناپاک، خيرن.
- چرک** : يو قسم کورنۍ
مارغه چې غوښه يې خوړي
شي. صحرائي چرک، هغه
چرک چې په صحرا کښي
الوخي، لونيټ، بيگر، چرخ.
هنرمند، کاريگر، قابل،
هوښيار، کاغ.
- چرک بانگ** : چرک
بانگي، پيشمنۍ، پيشمنۍ،
پرشمۍ، د سحر اغاز،
چرغون.
- چرکنده** : خرکنده، بنکاره،
معلوم.
- چرکوټي** : چمپکي، د
چرکي بجس، چرکوټي،
سيسوټي، وړوکي چرک، د
چرکوټي، چرکي،
چومکي.
- چرکوټي** : وگورۍ
چرکوټي.
- چرکه** : يو کورنۍ مارغه
چې اگي او غوښه يې خوړي
شي، د چرک مونږ.
- چرکي** : هغه څلور کنجه

ڦرته، وره جینی، کو چنی.
چره نيز : چريلار توپک،
 چرنيز.

چوي : وگوري چيري.
چريلار : چري لرونکي
 توپک، چرنيز توپک، هغه
 توپک چي چريلار کارتوس
 پري خلاصولي شي.

چوپکار : بزگر، مزدور،
 دهقان، شريک کار کونکي.

چو : درويزه، توک ٽولونه،
 خير غوبنل، گدائي کونه،
 وظيفه ٽولونه، وزيه ٽولونه.

چراي : مخ په پورته او نيغه
 ختلې لار، وچته، پيچوم.

چرچقي : د چرگي هغه
 اوازونه چي د اگي اچولونه
 وړاندې وروستو کوي، د
 زرکي اوازونه، نارې سوري،
 چغې، چرچقو.

چرچکي : چکي چکي،
 نارې، لاسونه ټپول، ټاکي
 وهنه، چکي.

چرچولي : غسل خانه، د

نغمي چي د کوټي په منځ يا
 کونج کښي جوړ شوي وي،
 انغمي، د نغمي نه گير چاپيره
 ناؤ راتاؤ موږه.

چرگي : بې شرمه، بې
 وعدې. برک بروک، هغه
 خنار چي لنډي ۽ سپين وي.
چورلت : گرسره، قطمي،
 چورلت، ټول، سراسر، بالکل،
 تمام.

چرم : خرمن، پوستکي،
 پوست، پوتکي، پوتخه،
 پوت.

چرمباز : د غوبل اخري
 غونډ، خرماز، ترماز، پلوي،
 هغه غوا چي نران سخي
 راوړي.

چرمينکي : شرمونکي،
 چرميني، خرمينکي، کرپورې،
چرني : د بورې ټوټه، د
 بوجي ټوټه، د ټاټ ټوټه، زل،
 د گوني ټوټه چي بزگران
 پکښي ساک يا وابنه اوړي.
 ډيره خبر لوڅه جيني، نيفکي،

لامبلو خام، چار چوبی، سقاوه،
چر چوبی، چار چوبی، تشاب،
تنگ کور، تنگ خام،
چار سو.

چرکاؤ : چنکاؤ، د دورو
کښينولو په غرض نری نری
اوبه شيندل، د اوبو پاشل، اوبه
شينلنه، ترمکيا، ترمکه، ترمکا
کونه.

چرگر : خيرمار، درويزه،
فقير، چرمار، سوالگر، چري،
سوالي، چرؤ، گدا،

چرگر : پایاو، پایاب، په
درياب کښې هغه کانيز خام
چې لږې لږې اوبه په کښې
بهيږي.

چروس : بې همته، خروس،
پست، بې شرمه، بلمر، ډير
زيات شوم.

چروکی : وره چاره،
چورکی.

چري : چر کونکې، وظيفي
ټولونکې، چرگر، چرمار،
خبرمار، سوالگر، چنر،

طالب.

چرپاگر : هغه خام چې قسم
قسم خاور او مارغان پکښې د
تماشې دپاره ساتلې شي، باغ
وحش، ژوبن.

چسپان : چست، چالاک،
تنگ، هغه جامې چې په بدن
پورې نښتې وي، پيوست،
نښتې.

چست : چابک، چالاک،
گرندې، متر، چاق، تند،
تنگ، رابنکله.

چستان : چيستان، معمه،
دوره، دونه.

چستي : تيزي، تندي،
چابکي، چالاکي، گرندې
والې، متر والې، چاقي، حصه،
برخه، ټوټه،

چشم : سترگه، ديده.

چشم پوشي : سترگې
پټول، ليدل او غرض پرې نه
کول، خان ناغرضه کول،

چشمي : هغه آله چې د
ښينې يا مسالې نه جوړه وي، د

هپه، تيز اواز، په چا پسې په
شريکه وتنه، غلو يا ډاکوانو
پسې د خلقو وتنه.

چکره : چيکره، چکره، خټه،
چکر او، ککره، د چرکې نارې،
د زرکې نارې، قهره.

چغندر : د تپيرو يو قسم چې
چينسي ترې جوړولې شي،
چغندر، جوغندر، لبلبو.

چقول : چټي کول، چټول،
چټ پټ کول، وهل ټکول.
چک : هغه د سميتو او

باجري نه جوړ کول حلقه چې
کوهرې پرې پنخولې شي، هغه
لرگي چې د کوهي د مضبوطولو
دپاره د کوهي په تل کښې
ايښوې شي او دپاسه پرې ديوال
خيژولې شي. د کيو، کجورې يا
د نل نه جوړه پرده چې دروازو او
کرکو ته خوړندولې شي، پرده،
چټي.

چک چکه : لاسونه
ټکونه، لاسونه پر قونه، لاسونه
وهنه، تارې، لاسونه پر کول،

کم نظر دپاره، سترگې د نمر نه
د بچ کولو او د ډول دپاره په
سترگو لگولې شي، عينکې،
چشمکې.

چغار : د مرغو اوازونه، چغا،
چماله : سرينده، سارنگي،
سرند، سارند، سارنگا، د
موسيقي يوه آله، غجکه.

چټور : بينگا، برينگا، بت
سترگي، کور سترگي، هغه
نسان يا حيوان چې د سترگو
توازن يې په خامي نه وي.

چغريه : شور او غوغا، شور
زور، غلبه، دپکه، دپکه شپکه،
چغل خور : د دروغو خبره چا
سورې تړل او بل ته يې رسول،
چغلي مار، چغلگر،

چغل خوري : چغل ماري،
اورڼه راوړنه، شيطاني کونه.
چغلي : پسې شاخبرې،
غيټ، چغل خوري، شيطاني،
چو غله.

چغه : کريکه، کريغه، نعره،
کوکه، غبر، ناره، وچت اواز،

چکچکی، چکچکې، چاکې، چکني: چکني، چکي.

چکني
چکر: دایره، حلقه، سیل،
هو احوري، د مادي گر خیدنه،
سر گر خیدنه، گردش، تاویدل،
گر حیدل، لیو تنوب، نادساري،
داو، دور، غونډ، سرک.

چکي: بڼه، بڼه، بڼکلي،
پیمحې، حاخ، نه غوښو ډکه،
خریبه، بیر: شلېده، دوچې
میوې مغز،
چکس: عیب، نقص، نقصان،
نکته، خو، تک، عیب لټول، په
یو خیر کښې حو راویستل.

چل: چل ور، دروه، دوکه،
دام، داو، فریب، حکمت، بنا،
هنر، ترکیب، اټکل،
چلباز: تک، دوکه باز،
تکي ژن، فريي،
چلغوز: د ښتر دونې يو
قسم وجه مېوه، جنغوز،
چلمور، زېغور، چلغوزه،
چلمجی: هغه لوبښې چې
لاس پکښې ویشلې شي، لاس
ویشخوڼ، لگر، دوشی، لاس
ولون،

چلن: عادت، چلند، خوی،
سلوک، کردار، چلند، تلۀ
راتلۀ، تک راتګ،
چل ول: تکي برګي، تکي

چکلی: د اړت څرخ،
چکله،
چکن: هغه کپړه چې په سته
پرې گل بوټي جوړ شوي وي،
د ستنې کار،

چکناچکني: يو قسم جوړه
مارغان دي چې يو نر او بل
ښځه وي د ورځې يو ځای خو
د شپې د يو بل نه بېلېږي.
سرخاب، سره هیلې، چکوا
چکوي.

- توري، دوکې شاکې، مکر،
 فريب،
چلیپا : د ضرب علامه،
 صليب، رلفوته کنايه چې د
 صليب په شکل راخوړندې
 وي، د صحيح ضد، چوک،
چم : کنډه، محله، مالت.
 گاونډ، کوڅه، پلو، هغه لار چې
 د څو کورونو د ديوالونو تر
 منځه وي. دوکه، فريب، چل،
 ټکي، چلبازي.
چم : د خستې هغه مقدار چې په
 يو ځل يوم يا بيلچه کښې اخستې
 شي، غټه لوټه، ستکور،
چمباز : چلباز، چليگر، دوکه
 باز، ټک،
چمبه : چامبل، درامبل
 چامبل د کورنۍ يو گل
چمبيلي : يو متهوړ
 خوشبودار گل چې ريز او سپين
 رنگ کښې وي، چامبل،
 ياسمين
چمور : سمبال، جوړ، تيار،
 ساز، بلو هله، آماده، تکره،
چمج : چمچه، خمڅه،
 چمچي، کاشو غه، سپي.
چمجوري : خمڅکي، د
 چينډخې بهر، چمجري،
 چمجورکي.
چمچه : خمڅي، خمڅه،
 کاشو غه، سپي.
چمره : چرم، خرمن،
 پوستک، پوست، پوټ،
چمفرک : مري، د مري
 هلو کړه، د غرندي هلو کړه،
 چمفرک، چينفرک،
چمن : هغه هوار ميدان چې
 کبل او وابڼه پکښې راشنه
 شوي وي. هغه ځاي چې گلونه
 لري او خلق ورته د سيل دپاره
 ورځي،
چمني : مک، دودخانه،
 لوکي خانه، روشن دان، د نغري
 يا انگيتي د لوکي وتو لاره،
چميوار : هغه څوک چې
 خپلې جوړوي، چميا، موچي،
 خميار، بوټ دوز، پينه دوز.
چنار : يو قسم ونه چې ډيره

چنگ رباب : عیش و

عشرت.

چنگر : سپک، بدخویه،

عدمعامله، موصله، شاخیل،

حور، تور پوسته، خانه

بدوش، چگره.

چنگن : حانه بدوش،

سگره، کمینه، کم ذات.

حوت، جور.

چنه : د کور یا کوتی د دیوال

جره روح، د دیوال یو اړخ،

چنی : تنم، سپینه پرچه، هغه

برخه چې د ژمي یا مني په

یاحی کښې په زمکه او په ونو

پریوحي.

چنول : پاکول، صفا کول.

چر کول، چوبل، علیلول.

چاپول.

چنول : پرویزه، چنور،

چان، غلیل.

چنه : د دالویو قسم چې د

سان د حوارک نه علاوه

اسو یو ته هم ورکول شي.

چنیا : د خپلی هغه پته چې

نیغه او دنگه خپري او لرگی ی

په ابادو کښې پکارولې شي

چنچنه : چرچنه، چنچه، بود

خبر رنگې مرغی چې اکثر په

کورونو کښې حالې اجوی او

سجې راوړي او هر وخت

جنیوري

چندر : صندل، چنډ، د

قسم ونه چې خوشویدل کړي

لوي.

چنده : چانده، د خیر بنسگر.

د کار دپاره د گڼو حلقو په

راتولې شوی روپی پیسې، د

خه اخبار یا رسالې د احستو

دپاره دهغې د میاشتي یا د کال

رقم یو خامه جمع کول.

چنغله : چنغاله، کورډن شوي

جینی، د چاپه نوم شوي.

ورکړې جینی، نامزده، کویدن

شوي جینی.

چنغول : د چنغلي مذکر

چنگاښ : چوښکښ، کوي

کړ. کسي کبر، خارچنگ،

سرطان.

- خپلی پري پښې سږه
 مضبوطولې شي،
چڼې : هغه هلک چې په
 جومات کښې د ديني سبق رد
 کولو دپاره وسيرې او د
 جومات خلعت هم کوي.
چواره : خرما، وچه کجوره،
 يو قسم ميوه، د کجورې په
 شان ميوه.
چویل : زول، روډل، رول،
 ژوول،
چوت : چیت، د ښځې پټ
 اډام، د ښځې عضو خاص.
 چود.
چوتيا : مفعول، گالېو، بې
 غیرته، بې اعتباره، ناکاره
چوټې : لښک، لنگوټې،
 ورږو کې لنگ،
چوټ : ښځې، بالکل، قطعي
 کافي، پوره،
چوټي : رخصتي، تعطیل
 هغه ورځ چې د معمول کا،
 پکښې نه کېږي.
چوچک : چوچه، چرگونږې،
 چرگونږې، چچوږې، وړان
 کاره هلک، شيطان هلک،
 شوخ هلک
چود : چارو، درو، چودمې،
 پراوړ، چو
چور : لوټ، نالو هغه تیره
 کاسه چې سپاهه پري د
 ضرورت په وخت کښې
 خاړوۍ حلالوي،
چورچور : کنډ کپړ،
 کښو کپړ، کنډې کوښوې،
 ډاگې ډول، په ښه کښې
 مست،
چورلت : ټول، تمام،
 بالکل، ښځې، سراسر،
 سکوت، گرسره، کنډ کپړ،
 ټوټې ټوټې، چرچور،
چورلک : پیر، تاز،
 خرڅ، گردس، دور
چورلول : گردش ورکول،
 خرڅول، خرڅ ورکول،
چورلیدل : اویدل،
 گرځیدل، خرڅ حورل،
 خرځیدل.

چورماچور : ريزمریز،

ذري ذري، توتي توتي،

بيخي مات، ريچي ريچي،

ريچ ريچ،

چوره چوره : ريزمریز،

ذري ذري، توتي توتي، دل،

چوري : ميده کرم شوي

روتي چي پکني غوري او

خواږه گډ، کرم شوي وي،

ميده شوم غور خوراک.

چوپ : چوپ، د دروازي يا

کت چوپ يا پونکي. هغه درز

يا سورم چي په لرگي کني

په سولي يا پانه شوم وي.

چورم : مصلي، مهتر،

خاکروب، شاخيل، تک تور،

چنگر، چنگر،

چوز : د بار و قسم.

چکر باز، د شکار دپاره نوم

تيار شوم بار. يو کلن بار، د

باز بچي،

چوسار : شرمج، ليوه.

سوان، يو قسم سوان، سيون

سوهن، سوهان، سپين

توپر.

چوک : چارسو، د څلورو

لازو يا سپر کونو يو بل سره د

ملاويديو يا پريکولو ځاي.

چوکاټ : د دروازي هغه

سرحه چي تمبي پکني

کسرخي، قالب، دور فریم،

ادانه،

چوکه : چيکه، چوکتار،

چکه، لښته، هغه لرگي چي

سر کني ي ميخ يا ستن وي

او عواياں پرې شولې شي.

چوکه پوکه : چير چار،

بجموري، محول بازی،

چوکيدار : محافظ،

خو کدار. بهره دار ساتونکي.

ژغورونکي

چوکی : خوکی کرسی

پيري. د لرگي په جوړه د

ماستي پيري.

چونتره : دوکاجه،

چوتره، سوفه، سوپه، ډبه،

ډبه، لوړ ځاي. اوچت ځاي

چونلاره : جوندی،

- سکونداره، نوکاره، خکونداره،
چونلای : دوه گوتې، د
 غتې گوتې او وزیرې گوتې
 په یو ځای راټولونه، وار،
 چونلای نسوار،
چونگ : ډیر کم څیز،
 ډیر لږ څیز، چونگرې، د لږې
 نیماني، نیمه لږه، قوده،
 کوده، مړتې، نیم مړتې، لږ
 مقدار،
چونکاره : چونلای، ټونکاره،
 سکونداره، په دوو گوتو سره
 سکونلنه، خکونداره،
چونه : اهاک، اهاک، هغه
 کانه چې په کونله کېنې ډیر
 پوخ کرې شي او رنگ ی
 سپین شي، د دیوالونو
 سپینولو دپاره پکارولې شي
 کیلشیم کاربوناټ،
چونلای : پاخانه، غسل
 خانه، چونلای،
چون : غوریز، غوره، بڼه،
 چان، انتخاب، خوښونه،
 ټاکنه،
- چول** : پوزه تریول، پوره
 چوبل، پوزه تروه کول،
 منتخب کول، انتخاب کول،
 غوره کول، خوښول، په
 گوته کول، چونول،
چونلای : غسل خانه،
 چونلای، پاخانه، تشناب،
 چارچوبی، چرچوبی،
چولی : چاؤلی، چاونی، د
 فوخیانو د وسیدو ځای،
چوره : د چنډرو د کورنۍ
 یو خوشبویه بوټی، غازه،
 چوه، چوړ، چویا،
چوهاره : چواره، چوواره،
 د کجورې میوه،
چهره : څیره، شکل،
چي : د اسم سره د لاحقې په
 طور راځي او صفت جوړوي
 لکه د ننداره نه نندارچي، یا د
 ډنډوره نه ډنډورچي،
چپړ : زورلې، مېلې
 شوم، چې خپل رنگ ی
 بدل کړی وي، غمژن، غم
 ژپلې.

- چیت** : چپر، چپر، چپلیت، پلس، ٽیٽ، ٽیٽی، چب پیت، د پشو لاندی شوم، جخیب
- چیت پیت** : چیت شوم، ٽکول شوم، وهلے شوم،
- چیتول** : چیت پیتول، چپریتول، پلنول، ٽکول، جخیپیتول، چپلیتول.
- چیتاکی** : د پاؤ څلورمه حصه، پنځه ټولې،
- چیتی** : رسید، خط، د کاغذ لیکلې شوې ټوټه، لیک،
- چیچره** : د خوارې غوښې پیڅخانه، خواره وازده یا غوښه.
- چیچک** : حقې ننکی، غټې ننکی، پور ننکی، وږې وږې سترگې لرونکې.
- چیچل** : په غاښونو میده کول، په غاښونو خوړل، په غاښونو پریکول،
- چیرړه** : چرړه، لټه، رنجه،
- سینه، جیرانگه، د کپړې زړه
زړه، زړه ریسه
- چنیرمین** : د مجلس منبر، صدر، د کرسی خاوند.
- چپر** : د صنوبر ونه، د نښتر د خاندان ونه د رحمې شوې پلوسی، خرمانی یا الوچی د پوستکي به راوتې سلین ناک مواد چې حلوا ترې پخولے شي او اوم هم خوړے شي.
- چیستان** : معمه، چستان، اړ، دوره.
- چیلم** : د خاورو یا مسو نه جوړه یوه آلہ چې پکښې نچه لکیدلے وې تماکو او چرس پکښې څښلے شي، حقه، چلم، سری، دډو.
- چیلوکی** : وږه چیلی، بکری.
- چینار** : چنار، د سروی په شان یوه ډنگه ونه.
- چینجن** : بینجو وهلے، چینجو خوړلے، خراب،

چيني : شکره، بوره، د
چقندرو يا د گندو د اوبو نه
جوړه شوې سپنه او خوړه
دانې داره بوره، نبات، د چين
ژبه، يو قسم سپر چې جته ي
وړه وي، چيني سپر، پاڼي
سپر.

چيني خاله : پنځوانو کوټو
کښې د ختو جوړه الماری
چې ډيرې خانې لري.

چيني : فولادي تيره شوې
سيله چې وسپنه پرې پريکول
شي، قلم، جونی، چنی.

چي : د ربط تورم د
خان له معني نه لري. د پښتو
د حروف تهجي د اتم حرف
"چ" تلفظ.

چيتر : هندي مياشت، د
هندي کال دولسمه مياشت،
د پگن او ويساک يا
بيساک ترمنځه مياشت

چيرته : چرته، چيرې، کوم
خوا، کوم خام
چيري : چرته، کوم خوا،

سخا، په هره خبره کښې
خبره لټونکې، د فرض په ادا
کولو کښې سحت شوم.

چينجی : يو قسم حشره
چې په اوسو، رمکه بوټو او
داسې میوو کښې کيږي او
بيل بيل قسمونه لري، چنجی،
چونجی، چیمجی

چيندخ : چوبگښ،
چيندخ، چيندحه، چنگښ.

چيندرو : د ماشومانو يوه
لوبه چې په زمکه يو خو پرله
پسې مستطيلې خانې جوړې
کړي د هرې خانې خپل خپل
نوم وي. چندرو، چيندري،
موخي، چیتی.

چينگ : واز، ويت، اوت،
خلاص.

چينگول : وارول، ارتول،
بیرته کول، رورول، په
عذابول، ژړول، چنگول.

چينه : چپوخی، هغه اوبه
چې درمکې نه را حوتکيږي،
نه ختميدونکې مان و دولت.

کوم خامے، چرے، کوم پلو، شاربل، بلوسل، تونگہ
 کلہ ہم، فرض کہ، فرضا، اجول،
 ہاور۔
چیر چار : تلخ کلامی، چیل : پرونسے، پورنسے،
 ستغی سپورے، رتہ سپورے، تیکرمے، تکرے، زروکے، د
 زنانہ خادر،
چیرل : تنکول، چیر کول، چیلے : کھیکے، خیرلے، د
 جنسجال کول، خیرل، خبرہ، چیلی نر، ورغومے۔

- خ :** (خیم) د پښتو حروف تهجي د پټې لسم حرف چې د اېجدو په حساب د "ج" هومره يعنې دري (۳) شمېره لري.
- خا :** کونډه، کوهه، څاه، خاور.
- خاپېره :** خپېره، چاپېره، چپېره، چپلاخه، تنوره، خپراخه، خپلاخه.
- خاخکې :** ټکې، قطره، لږ، کم، ذره. قدر مني، گرانېست، مينه لونه.
- خادر :** ټيکر، پټو، چادر، چپاټه، چپټه، چکالې، چکلې، خکالې، پروڼې.
- خادر گوټې :** د خادر اسم تصغير، وړوکه خادر.
- خادر لوندې :** لږ باران، بشورمک.
- خار :** څارنه، لتون، تلاش، مراقبت، ساتنه، څاو، نگراني، جاسوسي.
- څاربه :** د څرب جمع، غوښېس، فربه، غټ، خوشحال.
- څاربنکه :** څربنکه، يو قسم توره مرغۍ، څارکه، څارل : نگراني کول، په نظر کېنې ساتل، سهې کول، په پټه د چا څوکی کول.
- څاروې :** څر کونکې، څنار، ډنگر، څابښ : د قميص د دواړو لمنو ترمنځه لگيدلې کپړه چې د لمنو پيوستون راولي.
- څانښت :** چاشت، د سحر نه پس تر تنکي غرمې پورې وخت، کچه غرمه، اوله غرمه.
- څالې :** څابښ، خاق، د قميص د وروستۍ او مخکېنې جولي پيوند او پراويز.
- څاک :** چاک، درز، نيم سير، نيم سر، هغه درد چې د سر په يوه برخه باندې وي.

خالاک : برابر، چاق.
 بیدار، چالاک
خاله : اشپز خانه، د پځلي
 خانے، د اور سلولو کوټه،
 منډو، خاله، خپر، جاله.
 باور چي خانه
خانگ : ورر، تښه پر.
 کوخر، بناخ، خانگه.
خانگه : خیرانگه، خانگ،
 بناخ، د وښې بناخ، شاخ،
 درم، بریښ، خرپکه، اداره،
 شعبه، برخه، پیغله جینی،
خانگی : درې بناخی،
 درې غاښی، درې بناخی.
خاه : چاه، شا، کوهر،
 کوپه،
خپاخه : چونتره، دونکاچه،
 تنکاچه،
خپان : د اوبو طوفان.
خپاند : چپي وهونکي، هغه
 دریاب چې په موج کښي
 وي، خپانده.
خپان : صف، قطار، لین
خپخپه : حج، لوم

غلیل، پرویزم.
خپر : چوپال، چپر، د لښتو
 حوړه هغه خپري چې غوانو
 پسې تړلي شي او غوبل پرې
 کولې شي، چپه، جاله، د غره
 په سر هواره رمکه، ټوک.
 خپر کړی، د ډوډي ټوکړه.
 پرانستي لاسونه، خپر، چپه،
 موج، غورځنگ.
خپر غټ : تنه ور، مضبوط.
خپره : چوپال، خپر،
 چپر. خپله، خپلی، منا،
 خپر کړی.
خپراخه : چپلاخه، خپره،
 تنوره، چپراخه.
خپک : د خلورو گوتو
 اندازه، خپق.
خپلاخه : چپلاخه، خپره،
 تنوره، چپراخه.
خپلی : کپري، پیزار، د
 دروزې، میرري یا مونخونه
 جوړ پیزار، د نیزه بازی گټلو
 مقرر انعام، د خپر د پاسه
 اچولې شوم خشاک، تاؤ

راتاڙ، منجیلہ.

خپوڙی : وڙو کي خادر. د

خادر اسم تصعیر، وڙو کي

ټيکڙي، وڙو کي پتو.

خپه : خپه، موج، لهر، چله.

چامپه، د بيهوشي حالت د

کشتي سينگاډن.

خپاکه : ټپي، ټپوي،

چپکه، پوسه، يوفسم

ساگ، پياڅه، ډومسي، د

مچو کک.

خپړه : خپړه، خپلاڅه،

خپړاڅه، خاپړه، خپلاڅه،

تتوره، چپوته، چاپړاڅه.

خت : هغه لږ کي چې

لوهاران ي په زمکه کښي

بنځ کړي او پکښي سندان

لگوي. د غاړې د شا طرف،

د ورمير د شا طرف، شا، د

بدن وروستۍ اړخ. غټ،

پير.

ختک : خيتک، د

لوهارانو يو اوزار.

ختکورۍ : لوغان لږ کي،

به سرۍ لږ کي حانه خراب،

کورۍ اړۍ مسحوس، سيرة.

ختکي : هغه عت لږ کي

چي - سورز لږ کي د پريکولو

ب وخت د لاندې کيښودۍ

سي ښکي

ختل : به څه خيز ژبه

بيړ، به ژبه پاکول، په ژبه

صف کول، فضول حوچي

کول.

ختل : ختل، په يو ځاي،

توک يا په يو ځاي خرڅول.

خت وټ : ناڅاپه مړ،

لگوتړق، ټک له ټکه،

ټک له واره، ناڅاپه مرگ،

بيحي تبا، تبا و برباد.

ختو کي : عوته، رسولي،

دانه، د سدي د پاسه ويښته،

بيجکي

خته : دونې موندل، بيخ،

ويخ، گرگه، تنه.

خته : دوه بوجي، دوه

اندېزه بار، بوج، پيټي.

خخوب : خخيدنه،

خسراغ: حبر، ع. دیوہ.

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

تخراغان : جمرعان، دیوی

نور: شعاعی بلرید.

خراب : مصروعہ دگروری

بیت متصاد، عت، شلد، تار

مکمل است

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

سورجیت . حروف والے .

حزبیتا، د حزبو الی عمل.

حربوں : تیاروں، خرب

ساتل، په غوښو پتول،

شالندھول، چاغول، هستول.

خوابیدل : تیاریدل، منہ

فروشده اخستان و موز کابل

موضوع: مسائل: سزے: سید:

المستورع

شرح : پیر، تاویدنہ،

تورلک، تاو، هغه شے د خه

۱۰. وجه چي بل ڏيکري ٿو.

سحور، چورلکھ، رت،

فرنگر، خم خیه، دتوی

خبر، در حد و حاقه اند او بود.

مردن و کما آله و سلم

الماء شارباً

لما، نجا، يو قسم مارعة.

شرحول : تاوول، پیر

- ور کول، خرخ ور کول،
 گر خول، بنورول، تیرہ کول،
خرخہ : چرخہ، خرخ،
 اتیرن، خرخکے، خوبنہ،
 دیرن، دلرگی جوڑہ آلہ چي
 وڍی پری وریشلے شي.
خرخیدل : تاویدل،
 چورلیدل، پیرونہ حورل،
 گر خیدل، واپس تلل، دوبارہ
 وار راوړل
خرک : نبنہ، درک، پتہ،
 سراغ، دنمر دربا کر بنہ،
 رک، دارہ، زک.
خرگند : بنکارہ، واضحہ،
 صفا، پہ ډاکہ، ظاہر، جوت،
 بلنگ، معلوم، اوخار.
خرگندول : بنکارہ کول،
 ظاہرول، معلومول، بر بندول،
 بر منډول.
خرگندیډل : جوتیدل،
 بنکارہ کیدل، ظاہریدل،
خرمبنکی : چرمبنکی،
 چارمبنکی، پانتوپیسہ،
 خرمبنی، کرپورے.
- خرمن** : پوست، پوستکے،
 پوت، چمپہ، پنخہ، پتہ،
 دوڍی، ژوون، پوخ اورنگ
 شوع پوستکے.
خرنډہ : چرنډہ،
 خریدونکے، خر کونکے، هغه
 خاروے چي خر کوي.
خرنگہ : خنہ ډول، خنگہ،
 خنہ رنگہ.
خروړ : خاروی د خر
 دپارہ گر خول، پہ خارو و خر
 کون
خروہ : پہ فصل کښي د
 مرعو د ویرولو دپارہ خنہ خیز
 ودرول، شیشی، برلک،
 افچہ، گوداگے.
خروہ : سپرغی، بشعرے،
 بشوړکے.
خړیدل : خر کول، د
 خناورو خوراک کول، خړن
 کول، پړیدل، خړ وهل، لکه
 د اوبو په دستونو کیدل، په
 دستونو کښي نري نري
 چړیدل، دنسہ کیدل.

خپړه : یو اخې، گوښې، تنها،
 حره، بې عیاله، بې بال بچه،
 لوند، بالکل، بیخي، سراسر،
 ټول، خالي، تش، خالص،
 فقط، سپور.
خړپکه : درد، سخت درد،
 بریښ، د نمر سترګه، شغله.
خړی : بودی، بوتی، د
 وینتو خوندي، زلفي،
 چوټکه، چونتقه، دربل، د
 ونې څوکنی، د غره څوکه،
 خل، د باري څاروي خل،
 هغه لرګی چې کبردی پرې
 تینګولې شي.
خشکل : څه شکل، څه
 رنګ، څه ډول.
خشکله : څنګه، څه رنګه،
 د تعجب اظهار، څه قسم
 (متروک).
خښاک : څکل، خښل،
 چښل، چیکل، چشل، هغه
 خوراک چې مائع حالت
 کښې وي، د خښلو مواد، د
 خښلو عمل.

خښتن : لومړی الله، لومړی
 خدای، مالک، خاوند،
 میره، کوربه، د کور خاوند.
خښکو : خاښکو،
 چاشکو، چاکسو، څکښو،
 یو قسم دوانی چې په سترګو
 کښې اچولې شي.
خښکور : خښکورې،
 څوکه، خښته، چوښکه،
 جرړوک، نل، وړوکې نل، د
 وړو هلکانو سوځی، پیشی.
خښل : څکل، چښل،
 چیکل، نوشل، اوبه یا بل مائع
 څیز د مری نه تیروول.
خښول : په چا نوشل،
 چاته ورشومل، په چا
 خښول، څکول، ښویول،
 څخول، راښکل، راګښل،
څکل : د څه څیز خوند
 معلومول، په ژبه د یو شي
 کیفیت معلومول، په ژبه د یو
 شي خوند معلومول،
څکول : راښکل، راګښل،
 کشول، څخول، غوڅول،

پريکول.

خلور پښي لري.

څکله : څکله، د څکلو

عمل، د ژبې په ذريعه د څه

څيز خوښد معلومول، په

گولي سرسري لگيدنه، د

يوې بيمارۍ نوم.

څکړې : څکړې، هغه

توکړی چې په چت يا بهر

انگن کېږي په پري کېږي

خوړندولې شي او د حوراک

څيزونه پکېږي اېښودلې

شي. د مندتي مغز، د خرماسي

مغز، جج، څپانکې، څپ.

خلور : د دريو او پنځو

تر منځه هندسه.

خلور ايز : پاؤ، جونړ،

پنځويشت پيسې، د روپۍ

خلورمه برخه.

خلور بول : خناور، کم

عقل، احمق.

خلور بولي : خبرپوسې، په

خلورو پښو.

خلور بولي : چارپاي،

چارپايه، هغه حيوان چې

خلور گنجه : خلور

گوتبه، خلور خوا، گرډه

نړۍ، ټوله دنيا.

خلور يزه : رباعي، هغه دوه

بيتونه چې د ورومبي بيت

دوه مصرعې د دويم بيت له

اخي مصرعې سره هم قافيه

وي.

خلويښت : دوه شلې، د

نهه ديرش او يو څلويښت تر

منځه عدد.

خلويښتي : چهلم، د مري

په څلويښتمه ورځ خيرات

څله : څيله، چله، سخته

يحيي، کنگل، يخ، د پوما

مياشت.

څله : د زړه تاؤ، سودا،

اميد، هيله، خوبنه، مينه،

اشتياق، تسلي،

څليروښت : خلور د

پاسه شل.

څليښ : شريش، څليښت،

سريښم، څليښناکه ماده،

تَنخَرَم، يو خوش اواز ه
مارغۀ.

خَنڊل : د غرۀ په سر هواره
خوکه، د غرۀ په سر هوار
ميدان. خبول، تڪول،
شنول، زميل، سپورې ستغې
ونيل، سپکول، بدې ردې
ونيل

خَنډول : تڪ وهل،
دوره ايستل. شورول، خند
ورکول، شور ورکول،
خند وهل : خندل، خبول،
بنورول، د خادر يا کمبل
وغیره نه دوره ايستل.

خندلہ : تندم، تېده، ډډه،
مورکه، اړخ، ژى، جاو جي،
خورکه، حاشيه، لمن ليک
خنګ : خوا، طرف، اړخ.
ډډه، پلو، احتراز،

خنګ وخت : پتونه،
الم علم کړه. له نظره
عابده نه. ډډى نه کړه. يو
خوا کړه. خان قدر وړه، خان
حميده

ژاوله، د ونې کنډ، چير.
خلينتناک : سليبناک،

د خلينتنو اثر لرونکې، د
خلين خاصيت لرونکې.

خله : په قبر لگيدلې
تختې، د قبر شناخته، قبر،
بڼه، د تيرو ډير، د کاڼو
ډير، بڼکه، نادگار، ميسار،
قبر، محسمه بدن. ورمه په
گونه کبې اجونکې کړې.
گوتمه، حلقه، گوته.

خمخمار : جمخمار،
کوچه مار. يو ډول مار
خطرناک مار.

خمخې : خمخه، د لړگي
لويه قاشوعه چې کتوى پرې
لړلې کيږي.

خملول : عرول، اوډه
کول. تسکست ورکول.
پرړول. راعورخول، معلوبول.
خميار : جسمار، موچي.

هغه خوک چې بې يا خپلې
گندې يا حوزوړې

خنخرم : نر،

خنک په خنک : خوا
 په خوا، غاړه په غاړه، خنک
 پر خنک.
خنکزن : په یو اړخ، په یو
 طرف، په ډډه.
خنګل : مټه، د مټ د بند
 نه تر مګل پورې لیچه.
خنګه : خه قسم، خه رنگه،
 خه شان، خه حیل، خنګ،
خنه : د ښخو د سروینه
 چې د غوړ او انګې په مینځ
 کېږي تاو راتاو شوي وي،
 خونه، قلم.
خنیور : خینور، جوزا، یو
 اسماني برج، عبر کولې.
خو : خاو، داو، چاته په
 تړپ کېناستنه، خوک
 خارنه، د موقعې په لټون
 کېږي، د خارنې دپاره جوړ
 شوی خام، پټونې، خاو، د
 پټي په منځ کېږي کنده چې
 تپیر او ګساخړې وغیره
 پکېږي د یحیی نه پټ ساتلې
 سي

خو : خه رنگه، خنګه،
 خومره، خو عدده، تر کومه
 وخته پورې، خونه،
خوارلس : د دیارلسو او
 پنځلسو تر منځ عدد، خلور
 اولس.
خو تر خو : تر کمه، تر
 خومره پورې، تر خو پورې،
خوړب : عت، مصبوط،
 تکره، چاق، شلند، تازه،
 تاند، هغه خیر چې غوړ زیات
 لري،
خوره : خومره، خه قدر.
خوړمنې : د اوړي او ژمي
 تر منځه فصل یا موسم،
 سپرلې، خرمنې.
خوکه : نوکه، د نیزي او
 نوري تیره سر، د چاقو د
 نوري او شل وتی او سر
 تیره سر، د مرغی مېنوکه، د
 ونې پاس احرې خړوکی
خوکیدار : خوکی
 کوکی، چوکیدار، پیره دار،
 بهره ور کوکی.

ڄوڪي : وڙهه ڪرسي .
 ڄوڪي ، پيره ، نابه ، ڊپوليس
 هغه خاڪي جي ڏٺائي به
 وڙهه ڪوٽي وي . مورچه .
 سنگر ، مورچل ، ڊبرج ڊ
 پنايي ديوال ، يو ڊول بوٽي .
 ڊ ڄوڪيدار ڊ وڙهه ڊو خاڪي .
 ڪلچي ، چپاتي .
ڄومرو : ڊ ڄاهه ڊ ڄهه ڄيڙ
 ڊ مقدار يا ناپ معلومولو به
 وخت ڊ ڊڪر ڪري شوي
 مقدار يا ناپ پوڻتنه ڪول ،
ڄهه : ڊ تعجب او ڊ پوڻتنه
 ڊ فقري به سر ڪڻي وٺي
 ڪيري ، لڙي ، بعضي ، خني .
ڄهره : ڄهره ، بشره ،
 شڪل ، موڙهه ، نمونه ، مح ،
 ڳونه
ڄهه ناڄهه : لڙي ڊير . ڪم از
 ڪم ، ڄهه قدرتي ،
ڄهي : ڊ پڻو ڊ حروف تهجي
 لسم حرف جي صحيح تلفظ
 ي ڄيم ڊي .
ڄيرول : شلول ، بڙهه ڪول ،
 به منڍ دوه ڪول ، اره ڪول .
ڄيروول : شلول ، غوڄول ،
 پريڪول ، ڄيرول ، لڙي سوپري
 رايستل
ڄيره : ڄيرڪه ، ڊنمر
 ڄيرڪه ، رڙهه ڪپهه ، وڙهه ڪي
 پني
ڄيري : دوهه خايه ، بڙهه ،
 شليلي ، شڪيدلي ، برڄيره ،
ڄيريدل : شليلي ، بڙهه
 ڪيدل ، اره ڪيدل ، پريڪيدل .
ڄيڙ : شئي ، مال متاع ،
ڄينور : ڄينور ، غرگيز ،
 جوزا ، غبرگون ، ڊهجي
 شمسي ڪال ڊ ڊريمي مياشتي
 نوم .
ڄيو : مانند ، مثل ، نظير ،
 ڊول ، غونڊي ، شان ، رنگ .
ڄيره : موڙهه ، پير ڊ نه .
 شڪل . ڊ مح حور ، رعوبه ،
 پگري ، طره .
ڄيرول : تحقيق ڪول ،
 بحث ڪول ، ڄيرنه ڪول ،
 ڄيرول ، نڪول ، به عذابول .

خیری : بنوط، یوہ عرنیزہ گرد، اړخ ته، کناره
خپور ^{ونه} **خپور :** د شپانو د وسیدو
خیلمه : ټول، بیخي، تمام، ^{خامی}

- ح :** (حې) د پښتو حروف
 تهجي د پتي يوولسم حرف
 چې د اېجدو په حساب ي
 شمېر اته (۸) دى.
- حاجت :** متاږي، اړه،
 احتياج، ضرورت، اميد،
 ارړو، التجا، اودس ماته
- حاجمن :** حاجمند،
 محتاج، ضرورت مند، موتاژه،
 اړپه
- حاجمندې :** بده ورځ،
 تش لاس، موتاږي، محتاجي،
 احتياج، ضرورت.
- حاجي :** هغه سړى چې د
 حج سعادت ي حاصل کړى
 وي.
- حادث :** نوم، تازه، د قديم
 متضاد، پيدا، پېښ.
- حادثه :** پېښه، ناگهاني
 پېښه، سخته او دردناکه
 واقعه، غورځېکه،
- حاذق :** زيرک، هوښيار،
 پوه، پوه طبيب، سودمن.
- حار :** حرارت لرونکى،
 تود، گرم
- حارث :** زمرى. بزگر،
 کرونده گر
- حارص :** حريص، اروا
 وېر، حرصناک، لالچي،
 هغه څوک چې صبر پکښې
 نه وي.
- حاره :** حرارت لرونکې.
 گرمه، توده.
- حاسب :** شمير گر، حساب
 کونکى
- حاسد :** بدنيته، حسد
 کونکى، هغه څوک چې د
 چا بڼه ورځ نه شي ليدى.
- حاسه :** حس، د معلومولو
 قوت، د ادراک قوت.
- حاشا :** انکار، د انکار
 کلمه.
- حاشيه :** غاړه، څنډه، ژى،
 چورى، جاوېجى، مورگه،
 خورگه، هغه وضاحتونه چې
 د کتاب د ليکونکي له خوا د
 کتاب په غاړو په بيله توگه
 ليکلي کېږي. لمن ليک

- حاصل** : نتیجه، میوه، آمدن، گتبه، پوره، ثمر، خلاصه.
- حاصلول** : لاس ته راوستل، گتبل، اخستل.
- حاصلیدل** : گتبله کیدل، تر لاسه کیدل، بودیدل.
- حاضر** : موجود، تیار، تکره، آماده.
- حاضرول** : وړاندې کول، راوستل، مخامخ کول، تیارول، چمتو کول.
- حاضري** : موجودتیا، شته والی.
- حاضرين** : د حاضر جمع، هغه څوک چې په یوه جمع یا گڼه کښې په موقع ناست وي، ناست کسان، ناست خلق.
- حاضريدل** : تیاریدل، وړاندې کیدل، مخامخ کیدل، حاضر کیدل، موجودیدل، ښکاره کیدل.
- حاطه** : په چار دیواری کښې دننه زمکه، خاته.
- حافظ** : هغه څوک چې قرآن مجید ورته په یادو یاد وي. په سترگو معذوره، اپیجې. ساتونکې، **حافظه** : یاداشت، دیاد ساتلو قوت، یادښت.
- حاکم** : واک دار، اختیار لرونکې، حکومت کونکې، آقا، مالک، فرمان روا، بادشاه.
- حاکمیت** : اقتدار، واک، اختیار.
- حال** : درک، پته، موجوده وخت، اوسنۍ وخت، حالت.
- حال احوال** : تپوس، خبر، حالات، خبر خبر.
- حالانکې** : اگرچې، درحال، دراصل، اصل کښې.
- حالت** : حال، کیفیت، وضع.
- حالي** : اوسنۍ، موجوده، حاضر.
- حامل** : باربردار، د څه څیز لرونکې، حمل کونکې، بار وړونکې.
- حامله** : امیدواره ښځه،

هغه ټنځه چې ماشوم ي په
 کيډوي، چې حمل ي شو
 زی. ساربه، ډکه، ډډه، ټنځه،
 مایه.
حامي : حمايت کونکې،
 ملاتړ، ساتندونې، سيلگرې،
 د نوح عليه السلام زوي حام
 ته منسوب، د حام له نسله،
 تور، حبشي، د لرغوني مصر
 د بربر د قومونو او نمرختيزې
 افريقې ژبې.
حاري : احاطه کونکې،
 چاپيرونکې، قابض، غالب.
حائضه : حيض داره، هغه
 ټنځه چې جامې ي کيږي.
حائل : ستونزې، په منځ
 کښې راتلونکې، د لارې خنډ
 جوړيدونکې
حائليدل : حائل کيدل، په
 منځ کښې راتلل
حب : مينه، محبت، عشق،
 دوستي، الفت.
حباب : د اوبو غولۍ،
 بوربورکۍ، د اوبو

غوړ غوړکۍ، بوکۍ، د اوبو
 په سر د هوا جوړيدونکې
 بربوقۍ، پوکۍ.
حبس : بندي کونه، بند،
 قيد، جيل، زندان، اړيخه.
حبسول : قيدول، بندي
 کول، په زندان کښې اچول،
حبسيدل : قيديدل، بندي
 کيدل.
حبشي : حبش ته منسوب،
 د حبش باشنده د حبش
 وسيدونکې تور، توره.
حبطه : فلول، بې فائدي،
 اېته، ناپاک، - هيف، کمزورې،
 خفه، بايره.
حبيب : محبوب، دوست،
 زړه ته نږدې، معشوق.
حتم : هر ورو، ارو ورو،
 خامخا، ضرور.
حتما : خامخا، ارو ورو،
 ضرور، هر ورو.
حتمي : لازمي، بې شرطه،
 ضروري، اخري.
حتي : تر هغه چې، تر څو

- پوري چي، تروسه.
- حج** : د پنج بنا اسلام نه پنځم رکن او فرض عين .
- حجاب** : پلو، پرده، نقاب، شرم، حيا،
- حجاج** : د حاجي جمع . حاجيان .
- حجازي** : د حجاز سره منسوب، د انبار او حيره د قبيلو يو قسم ليک وۀ چې په عربو کښي د اسلام دراتلو تر وخته مروج وۀ.
- حجامت** : ږيره خريل، ږيره کلونه، شيو کونه، ږيره.
- حجت** : برهان، دليل . سند،
- حجتي** : حجت کونکي، حجت اخستونکي .
- حجر** : تيره، کانې، ډبره، کټه.
- حجره** : د سارينه ميلمنو د ناستي ځاي، د پښتنو نارينوؤ د ناستي ځاي، اجره، ډيره، ډيره، کوټگي .
- حجم** : د څه څيز غټ والي يا جسامت، قوت، قدرت، توان .
- حد** : پوله، بريد، د څه څيز اخري ژي، حائل، جزا، بدني مجازات،
- حد بندي** : حد مقررونه . مقام مقررونه .
- حدود** : پولې، بريدونه، اسلامي حدود، اسلامي دفعي، د حد جمع .
- حديث** : نوم، تازه، جديد، خبر، خبره، د رسول كريم صلي الله عليه وسلم اقوال مبارک .
- حديثه** : باغچه، وړوکي او په ديوالونو کښي کير باغ، باغيچه، باغ، بن .
- حدو** : خان ساتنه، پرهيز، اجتناب، ډډه کونه، خان ژغورنه، ويره، ډار، بيره .
- حلف** : اچونه، غورځونه، لرې کول، يو توري د منځ نه ويستل

حذلول : اچول، غورخول،

لري کول، يو تورې د منځه
ايستل

خوړ : ساهو، اراد، خيلواک،
د مريي متضاد

خړ : تودوالې، تودوخه،
حرارت، گرمي.

خړاوت : تودوالې، تودوخه،
لږه تبه،

خراست : قبضه، حفاظت،
ساتنه، خاړنه.

حرام : هغه څه چې په
شريعت کښې د هغې کول يا
خورل منع وي، باروا، د
حلال ضد

حرامنه : د حرامي مؤنث،
بې تمیزه او حرا نه بنځه

حرامول : منع کول، حرام
گرخول، بسول، ساجاتړ
کښل.

حرامي : حرامونې، ارامي،
ولدالزنا، د زنا پيدا، په غلطه
طريقه پيدا شوی، حرام زاده،
غل، شيطان، وران کار،

بد معاش.

حراميدل : منع کيدل،
باروا کيدل، بسيدل

حرب : جنگ، جگړه،
مقدمه

حربه : چل، تدبير، طريقه،
د غرض او مقصد حاصلولو
ذريعه، وسله، اسلحه.

حرج : تنگسه، نقصان،
زحمت، مشکل، تنگ ځاي.

حرص : لالچ، طمع، هر
څيز د حد نه زيات غوښتنه.

حرصناک : وگورئ حارص،
لالچي، حريص.

حرصي : لالچي، حرص
کونکې، حريص، حرصناک

حرف : هغه کلمه چې نه
اسم وي او نه فعل وي خو
چې د بلې کلمې سره يو
ځای شي نو معني پيدا کوي،
ځان له معني نه لري، مثلاً،
ب، ج، وغیره.

حرکت : خوځيدنه،
رقيدنه، بنوريدنه، جوته، د

سڪون متضاد.

سيالي ڪونڪي

حرم : د ڪعبي شريفِي دنه
برخه، د ڪعبي خواؤشا، د
ڪور دنه برخه، انگري، انگن،
غولے، منع ڪرے شوم
خامے، ڪڍه، بال بچ، اولاد،
عيال.

حزب : د قرآن پاڪ هغه
برخه چي په يوه ورځ لوستلے
کيږي. ډله، پارتي.

حزبي : د حزب، د پارتي،
د ډلي.

حس : ادراک، احساس،
بيداري، خمير، حرکت،
ژوند، ساه.

حرمت : عزت، لحاظ،
خيال ساتنه، مقدس ڪونه،
حراميدنه، ناروا ڪيدنه

حروف : ٽڪي، د حرف
جمع

حروف تهجي : د يوې
ژبي بنيادي حرفونه چي د يو
بل سره يو خامے شي نو توري
تري جوړ شي او د دي په
بنياد د تورو هجي ڪولے شي
لکه ا، ب، ج وغيره.

حريص : حرصناک،
سرابڻ، وڍ سترگے، اروا وڙي،
لالچي، سولند، سرلوڙي،
سولندک، بندسولے، سولنده،
خيتو، گيله ور، سيالي مار.

حريف : رقيب، مخالف،

حساب : شمارنه، شمير،
شمار، د شماري علم، مال،
دولت، روپي پيسي، د ژوند
اور بڻه.

حسابول : گنل، شمارل،
حساب ڪول،

حسابيدل : په شمير ڪيني
راوستل، حساب ڪيدل،
شميرل.

حساس : نازک مزاجه،
زر پوهيدونڪے، تيز حس
لرونڪے، ذهين.

حساسيت : حساس توب،
حساس تيا.

حسب : وقار، شرف،

عوغا، د حشر ورځ، قیامت،
د جزو ورځ.	عظمت، خاندانی لوی والی،
تبر، حسب نسب، اصل نسل،
نووغی، جرړه، شجره، مطابق،
برابر، سم.
حشر، نشر: حشر، گنه
گونه، ډیر زیات خلق، شور
غاو، شور شغوب.	حسب: شمیرنه، گنه.
کفایت، بسوالی.
حشره: ملخ، چینجر،
کیوړی، ماشی، میو، مچ
وغیره.	حسد: بغض، کینه، رځه.
حشم: اهل و عیال، خاندان،
نوکر، ملازم.	حسرت: ارمان، افسوس،
ارمان کونه، افسوس کونه.
حشمت: دبدبه، عظمت،
شان و شوکت، رعب داب،
جاه و جلال.	حسن: ښکلا، ښائست،
جمال.
حصار: قلعه، کوټ، قلا.	حسن: ښکلی، ښائسته،
نیک، ښه.
حصار: ایسار، محاصره
شوم، قلا بند، قلعه بند، بند،
گیر، راگیر، معطل.	حسنه: ښیکړه، ښیکنه.
حصارول: محاصره کول،
ایسارول، اټالول، بندول.	حسب: شمیرونکې،
گڼونکې، محاسب، حساب
کونکې.
حصاریدل: محاصره کیدل،
ایساریدل، اټالیدل.	حسیدل: احساس کیدل،
حس کیدل، پوهیدل.
حصول: حاصلونه، لاس
ته راوستنه.	حسین: ښکلی، ښائسته،
پیمخه.
حصه: ډله، ونه،	حشر: گنه گوډه جوړونه،
راتولونه، راغونډونه،
پاخونه، پنځ، پنځه، شپږ.

- حق، ابرہ، حصہ، صلہ، مزدوری، منصب، اختیار، رشتیا، حقیقت، باب، نسبت.
- حق** : د الله پاک یو صفتي نوم، رښتونی، وړ، سچ، جوگه، لائق، صحیح، درست، ټیک، جائز، د باطل ضد.
- حقارت** : سپکاوی، سپک والی، په سپک نظر کتنه.
- حقاني** : رښتونی، په حقه، حق ته منسوب، ټیک.
- حقانیت** : رښتیا والی، حق والی، رښتین توب.
- حقائق** : حقیقتونه، د حقیقت جمع.
- حق حلال** : حلال، جائز، په روا، چې هیڅ ناجائز او ناروا پکښې نه وي، سوچه حلال.
- حق حیران** : اکه پکه، حق پق، حیران دریان، اریان دریان.
- حق دار** : مستحق، حق لرونکی، د حق خاوند، حقمن.
- حق، ابرہ، **حصه دار** : برخه لرونکی، حصه لرونکی، **حصه داري** : انډې والي، حصه لرنه، شراکت داري، **حضرت** : د احترام او عزت کلمه.
- حضور** : موجودگي، حاضري، مخامخ، جناب، حضرت.
- حفاظت** : احتیاط، ساتنه، په نظر کېنې ساتنه، نگراني.
- حفاظتي** : د ساتنې، د حفاظت، د حراست، امنیتي.
- حفظ** : حافظې ته سپارل، په یاد کونه، یادونه، ساتنه.
- حفظ ما تقدم** : د اول نه د خان ساتنې تدبیر، دیوې پیښې د پېښیدو مخ نیونه، د مخکښې نه حفاظت.
- حفیظ** : د الله پاک د نومونو نه یو نوم، ساتونکی، **حق** : فرض، ذمه داري، انصاف، عدل، دیانت، برخه،

په حکم.	حقداري : حق لرونه
حکمت : پوهه، علم،	حق ناحق : بې موجه، وچ
هوښياري.	په وجه، بې دليله، بې بنې بې
حکمتي : هوښيار، د	بدې، اړومرو، خامخا
حکمت خاوند، تک، چل	حقوق : د حق جمع.
ولي.	حقونه
حکمران : فرمان روا،	حقوقي : د حق سره منسوب،
بادشاه، حکم چلونکې.	د حق.
حکومت : اقتدار، زور،	حقه : قانوني، اصولي، په
طاقت،	خام، د حق مؤنث.
حکيم : پوه، هوښيار،	حقير : خوار، ذليل، ربون،
طبيب، حکمت لرونکې.	وروکې، بې قيمته، بې قدره.
حکيمانه : عالمانه، عاقلانه،	حقيقت : د څه څير اصل،
د حکيم په شان.	رښتيا.
حکيمي : طبابت، د يوناني	حقيقتاً : په رښتيا، په
طب په رڼا کښي د مريضانو	حقيقت، په حقيقي توگه.
علاج کوونکې، د حکيم پيشه.	حقيقي : رښتونې، په حقه،
حل : نتيجې ته رسيدنه،	د خطا ضد، د حکايت متضاد.
اواريښنه، هواريښنه، ويلي	حکايت : قصه، سرگزشت،
کيدنه، گرانه چاره اسانونه،	داستان، بيان.
معلومونه.	حکم : دريم گډې، منځي
حلال : د شرعي مطابق روا،	گډې، منصف، قاضي، نياوي،
جائز، روا، پاک، د حرام	حکم : د حکمت جمع.
ضد، د خوراک جوگه.	حکماً : د حکم په ذريعه،

حلفیہ : قسمیہ، حلفی، پہ
قسم سرہ.

حلق : تالو، ستونے، مری.

حلقہ : کپری، الفہ، دائرہ،

ہالہ، چکر، لومہ، گروپ،

عولہ،

حلم : تیزک، تیرتیزک.

حلم : رعم، حوصلہ، ہمت،

بردباری، صبر، نرمی، تحمل.

حلوا : سوجی یا نشاستہ

چپ پہ غور و کجی سرہ

کسری شی، یو شیرین

حوراک، نرم او پوست کار،

اسان کار، چیت پیت شوم.

حلوائی : حلوا یا متائی

جو روونکے، رو بنوال، الوائی.

حلیف : ملگرم، دوست.

حلیم : زغمونکے، دلوی

سی، خاوند، صبرناک، نرم،

خو، د الله پاک یو صفتی

ہوم،

حلیہ : خیرہ، بشرہ، شکل.

حماس : زہرہ ورتیا،

دلاوری، شجاعت.

حلال : ذبحہ، چپ مری

ی غوخہ شی.

حلالول : روا کول، جائزول،

ذبحہ کول.

حلالہ : حلالکہ، ذبحہ،

قصابی کونہ، ونہی، پہ

شرعی طریقہ پہ چارہ

چروکی وغیرہ ذبحہ شوم

خناور،

حلالی : حلالونے، معہ

اولاد چپ د نر او بنخچ د

شرعی نکاح لہ تر لومہ

وروستو پیدا شوم وی. د

حرامی متضاد. صالح، نیک

عملہ.

حلالیدل : روا کیدل،

جائز کیدل، روا گنل، ذبحہ

کیدل.

حلاوت : خوړ والے،

خوړښت، شیرینی.

حلف : قسم خوړنه،

سو گند، عہد و پیمان، ورہ،

حلف نامہ : ہفہ کاغذ چپ

پرې حلف لیکلے وی.

- حماسي** : د ږړه وړ توب، د شجاعت، د بهادري، د دلوزي
- حماقت** : بې عقلۍ، ساده توب، کم عقلۍ، ناپوهي
- حمام** : د لمبلو ځای، هغه ځای چې د لمبلو د پاره پکښې تودې او سړې اوبه وي.
- حمایت** : ننگه، دفاع کونه، ساتنه، د چا په حق کېنې خبره کونه، مرسته.
- حمایتي** : حمایت کونکې، مرستیال، مرسته کونکې.
- حمد** : ستاینه، صفت، د الله پاک ثنا صفت بیانونه.
- حمل** : پلارېوالۍ، بار، بوج.
- حمل** : د هجري شمسي کال ورومبې میاشت د ۲۱ مارچ نه تر ۲۰ اپریل پورې ورځې.
- حمله** : یرغل، چپاړ، برید، غوڅنګ، اډه، تعرض.
- حمیت** : غیرت، ننگ، خواسري، مړانه
- حمید** : غوره، ساینلیک.
- حمیم** : گرو، تود، دوست
- حمیل** : امیل، امیل، هار
- حنا** : نکریرې
- حنائي** : په نکریرو لپاره، په نکریرو سړې، ږیرېجن سور، د نکریرو سره متعلق
- حنظل** : کاکړه، مړه غوڼي، مېغوبې.
- حنيف** : په خپله عقیده ټینګ ولاړ
- حوا** : د حضرت آدم علیه السلام بي بي او د ټولې دیا د انسانانو مور
- حوادث** : د حادثې جمع، حادثات،
- حواس** : د حس او ادراک قوت، د حاسه جمع.
- حواشي** : حاشيې، غاړې، څنډې، د کتاب د صحفې غاړې، د حاشیه جمع.
- حوالات** : جیل یا تابه کېنې هغه ځای چې ملزمان

حيادار : حياناك، غيرتي،
چې په چا كېنې حيا، لحاظ
او شرم وي.

حيضه : هغه بنځه چې د
حيض په حالت كېنې وي.

حيله : چل، مكر، فريب.

حيله باز : حيله كونكې،
مكار، چلباز، ټك، فريسي،
حيله گر، حيله ناك.

حيه : ژوندۍ.

حي : د حرف "ح" تلفظ.

حيثيت : وضع، جهت،
اعتبار، ابرو، شان.

حيدر : زمړ، امزړ،
منزړ.

حيران : اريان، حريان، هك
پك، پریشان، سرگردان، بې
وزله، غريب.

حيرانتيا : د حيرانيدو حالت،
حيرت، تعجب، حيراني

حيرت : وگورئ حيرانتيا

حيض : د بنځو مياشتني
ناروغې، جامې، د بنځو له
رحم سره د وينو جاري

د مقدمې د تفتيش په دوران
كېنې پكېنې ساتلې شي، قيد،
حواله : مه، كې، د

هجري شمسي كال دولسمه
مياشت، د دلوې او حمل
ترمنځه مياشت.

خوره : د جنت بنائسته
مخلوق، بنائسته، ډيره
بنكلې،

خوصله : صبر، رغم،
همت، ججوره، ججيره،
جاغور.

خوض : تالار، تالاب،
ډنډ.

خويلی : بنكله، دوسيدو
ځاي، انګن، محل، كوټۍ.

حي : د الله تعاليٰ يو صفتي
نوم، ژوندۍ.

حيا : شرم، پرده، وايه،
ادره، ستر، غيرت.

حيات : ژوند، ژواک، د
مرګ متضاد.

حياتي : د ژوند سره تړلې،
د حيات سره منسوب.

کیدنه. **حیوانی** : د حیوان، د حیوان
حیف : بی انصافی، ظلم، په حقله، نفسانی.
 ستم، اف، افسوس، ارمان. **حیوانیت** : وگورئ حیوان
حیوان : څارو، ځناور، توب.
 ډنگر. **حی** : ژوندی، ژوی، حیات.

سمسري په شان يوه خزنده،
شلند کومې، شلوته.

خادمي : د ديوال په سر د
پټي نه گير چاپيره د غڼو
شپول، سرخار

خار : غڼه، ازغې، رقيب.
ويره، شرميدنه، پيکه کيدنه.

خارج : ويستلې، ويسترې،
بهر، وتې، وکښلې، وښکلې،
ورجينې، بهر ملک.

خارجول : ويستل، شړل،
لرې کول، کټ کول، بهر
کول.

خارجيدل : ويستلې کيدل،
شړلې کيدل، لرې کيدل.

خارخوړی : وگورئ
خارخوټی. وړې وړې کندی،
پټ غار، پټه کنده، نامعلوم
خامې.

خاردار : ازغن، ازغي
لرونکې، اغزين، ازغين،
ازغينک،

خارېش : خارېنت، خارش،
تخور، گريدنه، پم، کهه،

خ : (خي) د پښتو ژبې د
حروف تهجي دولسم حرف
چې د ابجدو په حساب ي
قيمت شپږ سوه (۶۰۰) دی.
خاب : خپ، خراب، نښه،
چاپ، داغ، ټاپه، مهر،
علامه، نښانه.

خابه : خاب، داغ، نقش،
خاتم : ختمونکې، اخري
کونکې

خاتم : مهر، گوتمه، اخري،
پای.

خاتم الانبياء : د ټولو نبیانو
د نبوت ختمونکې، محمد
صلي الله عليه وسلم.

خاتمه : انجام، اختتام،
مرگ، د کتاب هغه عبارت
چې کتاب پرې ختمیږي.

خاتون : بي بي، بيگم،
خادم : نوکر، خدمت گار،
ملازم، خدمت کوونکې.

خادمي : کربورې، عاوه،
غارندونې، غرنډونې،
خادمي، د کربوري یا

- عادت. **لډ**، د اس خر، قچر و غیره
 گندگي، د لري مرداري.
- خاشه** : خنځله، د څه څيز ډير
 کم مقدار، خرسک،
 خشک، د ماشومانو يوه
 بيماري، د غوښې ټوټه، پوټی،
خاص : د عام ضد،
 مخصوص، خصوصي، ټاکلی
 شوم، اهم، غوره،
خاصه : سان نه لږه نری او
 ارزان بيه کپړه، ململ، خاسه.
خاصه : خاصيت، عادت،
 خوئ.
- خاصه دار** : د پاکستان
 قبائلي علاقه کښې د بي
 قاعده عسکري تنظيم فرد يا
 افراد چې د قبائلي ملکاتو په
 خوښه برقي کيږي.
- خاصيت** : اثر، تاثير،
 عادت، خوئ، خاصه،
خاطر : لحاظ، مخ لحاظ،
 تواضع، وجه، زړه، ضمير،
 ياد، فکر،
خاطره : ياداشت، ياد،
- خار بندي** : د خار بن په مرض
 بيمار، پمي، وران کار، تک
 لاس، بد اخلاقه، شرير،
 بد عمله، علتی، عادي، مفعول،
 کوني.
- خارق العاده** : د عادت
 مخالف کار، حيرانونکي کار،
 معجزه، کرامت.
- خارو** : د چرگ د پنځې د
 پاسه يو غټ ازغی چې چرگ
 پرې د خان حفاظت کوي.
 خريږ، د مارغه خارو،
- خارپوڅي** : خړپوڅي،
 خاپوړې.
- خازن** : خزانچي، د خزاني
 ساتونکي،
- خازه** : لکړه، خاده، خده، د
 څيز ډير کم مقدار، د قبر خزه.
- خاشخاش** : خشخاش،
 قاشقاش، خارخار، د کوکنارو
 داني،
- خاشنه** : حرشنه، خاشنه،
 خرشنې، خرسين، لډ، د خر

ها (اگي) چي چرگه ي بغير
چرگ سره له جوړه كيدو
اچوي.

خال: خاپ، داغ، ټكې، د
جوارۍ په داسه هغه پوټكې
لروكې اړخ چې د تاوان كور
كبله شي د چيچك دپاره
لكولې شوې ټيكه.

خال خال: خاپ خاپ،
داغ داغ، ټكي ټكي، لږ لږ،
كم كم، خنې خنې
خالص: پاك، سوچه،
صفا.

خالصه: سوچه، صفا،
پاكه، خاصه،

خالق: پيدا كونكې، د الله
پاك له صفتونو نه يو صفت.

خاله: ترور، د مور خور.

خالي: د هفتې ورځ، د
جمعې او اتوار تر منځ ورځ،
ميانه، ذيقعد، د ميانې مياشت.

خالي: تش، وزگار،
خوشه، ډډ، خلا لرونكې،

خام: اوم، كچه، چې پوخ نه

يادگار

خاك: خاوره، زمكه

خاكبوسي: خاورې بنكلونه.

قله بوسي، عزت احترام.

خاكسار: بې كسره، بې
غروره، اصل معني د خاورو
په شان.

خاكستر دالي: ايريسۍ.

ايرمۍ، ايش ترمۍ، هغه لوبښۍ
چې د سگرت ايره پكښې
اچولې شي.

خاكنا: خاكناڼۍ، د زمكې
نرۍ او ورډه ټكړه چې د دورو
او بو په منځ كښې وي.

خاكه: نقشه، تصوير، كچه

نقشه، د وريزو میده، د كاني
میده، د غمي ريزه، بيكاره

خيز، د نابايانو د تختې اوږه،
د ادب يو نثري صنف، هغه

تكل چې د چاپه كودار ليكلې
شومې وي.

خاكي: خاورې رنگې، خړ،
ايره رنگې، د خړ رنگ والې،

له خاورو جوړ، انسان، هغه

وي، د پوخ متضاد، ناتجربه
کار.

خامتا : خمتا، چپر، خمتو،
خامتو، په کورنو کلو تیاره
شوې کپړه چې د پومې نه
جوړولې شي.

خامخا : ارومرو، خواه
منخواه، ضرور، حتمي، حتما.

خاموش : غلې، چپ،
چوپ، سنجيده.

خاموشي : چوپيا، چپتيا،
چپ والې، سنجيدگي، قراري،
غلې والې

خامه : د خام مؤنث، کچه
لار، کچه سرک.

خامي : اوموالې، کچه
والې، غلطې.

خان : د قبيلې سردار، مشر،
عزتمند، د عزت خطاب،
مالدار، بختور، سخي.

خانجې : هغه د احترام نوم
چې مشرانو يا خانانو ته د
عزت په توگه ونيلى شي.

خالجې : هوس، شهوت، د

شهوت خاربنت.

خاندان : خيل، کورنۍ،
قبيله، نسل.

خانزاده : د خان خوم، د
خانانو له ټبره، د بنه خاندان
سره تعلق لرونکې،

خالسامه : باورچي، اشپز،
احلې پخلې کونکې.

خالقاه : دراهبانو دوسيدو
خامې.

خالم : سي بي، بيگم، ميرمن،
کډه، بسال بچ، واده شوې
بنځه.

خاله : کور، مينه، حونه، د
استوگنې خامې، د ټول څيز نه
يوه برخه، څه حصه، چارخانه،
کور کې، په کپړو يا کاغذ
جوړه شوې خلور گوتيزه
خلا، جدول.

خانه بلوش : کوچر،
کلواله، کلېه، کلېمار،

خانه جنگي : د ملک دننه
جنگ، د وطن د مختلفو
طبقو ترمنځه جنگ، په يوه

علاقہ کنبی دوسیلونکو ترمنجہ جنگ.

خاۛه خراب : کورورانے، سپرہ، شریو او شیطان سرے.
خاۛه داری : کوروالے کونہ، دبنخی خاوند خپلو کنبی پہ جنسی ډول یو خاۛے کیلنه، د کور انتظام.

خاۛی : د قبیلې مشري، د کلي مشري، باداري.

خاور گامه : هغه کنده چې د خاورینو لوښو د جوړولو دپاره ترې خاوره راویستلې شي.

خاوره : خټه، ډوږه، زمکه، وطن، سره، سپک، بې قدره، بې ښې.

خاورین : د خاورو نه جوړ.

خاوری : خوری، پټکړی، پټکړی، پټکښی. هغه سپینه

خاوره چې ماشومان ی په تختو مړي، متی، متی.

خاوند : خدای پاک، بادار، مالک، خښتن، میره،

خاین : خیانت کونکے.

خایه : خوټه، مردانه تخلیقي غدود،

خباۛت : گندگي، پلټي،

خبیث توب، شیطاني، بدنيتي،

خبر : اطلاع، پیغام، پته،

ښه، هوش، خود، سود، د احوال پوښتنه.

خبر : واقف، اگاه، خبردار.

خبره، کلام، د جملې هغه جزو چې مبتدانه وي.

خبردار : خبر، پوهه، واقف،

وین، بیدار، د خبرداری غږ.

خبررسان : قاصد، خبر

رسونکے، احوال وړونکے،

جاسوس، مخبر.

خبرلوڅ : خبرلوڅے، خبر

رسونکے، چالاک، ژبه ور،

ژغیدونے، ډیرې پخې خبرې کونکے.

خبرول : خبرور کول،

اطلاع ورکول، پیغام رسول.

خبره : گفت، وینا، قول،

لوظ، خبر، واقعہ، معاملہ،

پېښه، حادثه.

خبره اتړه : کفتگو، احوال

خبريال : د خبروښود

ايجنسی يا اخبار نمائنده.

خبريدل : اگاه کيدل،

پوهيدل، واقف کيدل.

خبط : د ليونتبوب تر حده

رسيدلې. ليونتبوب.

خبيث : پليت، ناپاک،

بدمعاش.

خبيرو : د الله پاک يو صفتي

نوم، اگاه، خبر، پوه، دانا،

عليم.

خپروول : خورول، نشر

کول، اشاعت ورکول، تار په

تار کول، تيت کول، شيندل،

منتشر کول.

خپريدل : خوريدل، شائع

کيدل، نشر کيدل، تار په تار

کيدل، منتشر کيدل.

خپسر : خپل، خان، خپل

سر (متروک)

خپسکه : خپسه، خپسکي،

کپسي، خپکه، قېسه. ننگڅخه،

خپسه : وگورئ خپسکه.

خپل : خاني، ذاتي (اکثر زما،

زمونږ، ستا، ستاسو، دهغه د

هغوي يا د بل اسم نه پس

راخي.) خپلوان، رشته دار.

خپلواک : د خپل اختيار

خاوند، ازاد، خودمختار، بې

قيده.

خپلوان : خپل، د خپل

جمع، رشته داران، عزيزان.

خپلول : دوست جوړول،

قبضه کول.

خپلولي : خپلوي، قرابت،

رشته، خيښي.

خپور : تيت وپړک، وېر،

اوار، غوړيدلې، نشر، شائع.

خت : کرته، قميص، پيښی،

ختل : حمله کول، د مادي

د تيرولو دپاره د نر په ماده

سوريډل، ترقي کول، بهر ته

وتل، د درد يا خړپکي پيدا

کيدل، د جوړ بې ځايه کيدل،

راتوليډل، ښکاره کيدل،

وچتيد.

- ختم** : تمام، سر ته رسيدلے،
د قرآن شريف د تمامولو
رسم.
- ختمول** : ختم ڪول،
تمامول، پوره ڪول، سر ته
رسول، مړ ڪول، بيخ بنياد
ايستل.
- ختمه** : د مړي په ڪور ڪښي
د خيرات په توگه په اوومه يا
خلو يښتمه ورځ ڪيدونكي
روتي.
- ختميدل** : پوره ڪيدل، ختم
ڪيدل، سر ته رسيدل، مړ
ٿيډل، بيخ بنياد ايستل ڪيدل.
- ختمه** : سنت، سونت،
سنتونه، د مسلمانانو ماشومانو
د سوخي نه زياتي پسته غوښه
پريکونه.
- خته** : کپړه، جامه، زړې
کپړي.
- ختي** : شمس، شمير، زير
پيراهڻي، هغه وړو ڪي شان
قميص چې د قميص د لاندې
اغوستي شي.
- خت** : د خاورو ڪمر، ڄم،
د خاورو پانډ، د خاورو
غونډي، د مائعاتو خيږ، د
ونې موند، د تورې وريخي
گټ، خاڪي بدن، د خاورو
خلے.
- ختيه** : د ختو ڪار ڪونكي،
ختگر، ختمار.
- ختكي** : د خاورو وړو ڪي
خت، ڄم، د بنيادم ڪالوت.
- ختكي** : موند، د ٽانټو
موند، چې په پتي ڪښي د
فصل ريلو نه پس پاتي شي.
- ختكي** : شينكي، خبروزه،
يو قسم ميوه.
- ختماله** : گرماله، گرماله،
ختموښي.
- خته** : خاوره، چيکر،
ټينگ، نسل، قام، سرشت،
خوي، خفه، دلگير.
- ختين** : د کبانو د ښکار کولو
ڪار توس، په درز چاؤدونكي
يوه ماده چې عام طور سره د
کبانو د ښکار دپاره استعماليري.

- خختی :** بنه صحت لرونکې ماشومه.
- خج :** خک، د ژبې په لهجه کښې په سیلاب زور.
- خجالت :** شرم، شرمندگي، حیا، خجلت، کچه والی.
- خجل :** نادم، شرممنده، کچه.
- خجلت :** خجالت، شرمندگي.
- خخه :** لیوه شوې بوساره،
- خج :** بدسلوکی، بد اخلاقي، بد خوښي، نقصان، خلل، شک.
- خچېچ :** مات گود، بیکاره، توتې توتې، چخني چخني.
- خچور :** غاټره، قاطر، کچر، قچر.
- خچن :** خیرن، گنده، ناولی، سخا، خیچن.
- خچه :** کچنه، کچه، قچه، وره (گونه).
- خخوزی :** دروټی وره، توکره، پوټی، ذره، بکسکې، ډیر لږ.
- خدا پرست :** د الله تعالی عبادت کونکې، الله منونکې.
- خدا نخواستہ :** خدايه مړه کړه.
- خداوند :** خدايه پاک، مالک، آقا، الله پاک.
- خدایي :** خدايه والی، خدايه کیدل، صاحبی، مالکي، دنیا، د خدايه دپاره، مخلوقات.
- خدايه تعالی :** الله پاک، الله تعالی.
- خدای زده :** د تعجب کلمه، خدايه خیر، خدايه پوهیږي، خدايه ته پته ده.
- خدای گو :** د قسم کلمه، په خدايه قسم، په الله قسم، په خدايه مې دې قسم وي.
- خدلشه :** گورلۍ، نوکاره، شوکاره، تاوان، ضرر، نقصان، ویره، فکر، اندېښنه.
- خده :** چل، فریب.
- خلمت :** خدمت، تابعداري، چوپړ، نوکري، مزدوري، کار، کارنامه.

خدمتگار : خدمت

کونکے، چوپر و هونکے،
نو کري کونکے، مزدوري
کونکے،

خدمتي : خدمتگار، خدمت

کونکے،

خدمتگ : سپين سپيدار، يوه

ونه چي د غشي لر گئے تري
جوړ پيري، غشے، نيغ ختلے
خيز، لوړ خوان، خيز گئے،
خدمتگال : کره وره.

خمر : د اس د خساندان يو

خناور چي عام طور سره خمر
رنگ او ورده غوړونه لري.
بيوقوف، کم عقل، بي عقله،
ضدي.

خواب : وران، ويران، تباہ،

برباد، د اباد ضد، بد.

خوابات : شراب خانه،

فضول خرچي، بد عملي،
فحاشي.

خواباتي : شرابي، فضول

خرچه، بد عمله، وران کارے.

خواب تراب : وران و بچار،

تباہ برباد، در په در.

خوابه : د خراب مؤنث،

بد فعله بنځه، کنډر، کنډواله،
هغه زمکه چي د کرلو جوگه
نه وي.

خراج : مالیه، قلنگ،

محصول، باج.

خراد : خرخ، يوه آله چي

وسپنه يا لر گئے پرې تراشلے يا
جوړولے شي. د وسپني يا د
لگري د تراشلو هغه کار چي
په خراد کېږي.

خراندې : په خراد کار کونکے.

خراش : خرب، خاپ،

نښه، زخم، گريدنه.

خراشکے : بلغم، کره بي،

کرخه، خرب، خراچکے،
گرولے، توکاني، خروشکے.

خرافات : ابلتي، اوتي

بوتي، بکواس، بي هوده
خبري.

خرام : د نازو نخرو حال.

خرامان : په نازو ادا

گر خيدونکے، په مکيز مکيز

- قدم اخستونکے، ورو ورو په
 قلاږه تلونکے.
 خربشوئے : خنزیر، سور،
 سرکوزم. بدخویه.
 خربوزه : یوه غونډه شان
 خوږه میوه، خټکے.
 خربون : د خرو خرویکے،
 خربه.
 خربه : خربنۍ،
 خربیشوئې : سودر،
 سوور، خنزیر، خربیشو،
 خربیشے، بدخناور، بدلیوه،
 سپک، د بد خوئ خاوند،
 شیطان، کمینه، شرارتی.
 خروپ : په تیره خیز لکه
 توره چاړه وغیره د څه خیز د
 وهلو یا ماتولو آواز. نښه،
 چاپ، خاپ، دبډبه، کبر،
 لوڼي.
 خربهار : خربهار، د خروپ
 اواز.
 خربل : وهل، ټکول،
 لټول.
 خرتیزه : د خر مستي،
 خرنیزکه، تروپ، تروپ،
 غورخنګ، بې تمیزی،
 خرچ : خرڅ، لګښت،
 تاوان.
 خرچه : خرڅه، لګښت، د
 تلو راتلو کرایه، د خوراک د
 لګښت پیسې، اخراجات،
 هغه فالتو ټوټې چې درزیان یی
 په لستونو یا کالرونو کېږي
 لګوي.
 خرڅ : خرچ، لګښت،
 خوځوئې : خادر ګوتې،
 وړو کي خادر، د بار گیر
 خناور د کټي لاندې د اچولو
 دپاره د ټوشک په نمونه یو
 شے.
 خرڅول : په بیعه ورکول،
 لګول، خرڅ کول، زباتول، د
 احسان په توګه یو شے بار بار
 یادول.
 خرڅي : خرچي، خرڅ
 کونکے، لګښت کونکے،
 مصرف.
 خرخره : داس یا نورو

- داسي حيوانانو د گرو لو آله،
خرخشي : فني، ذره
 وسواس، د ماشومانو ضد.
- خرخوري** : گرداب،
 گرداؤ، غرندي، خرخوري،
 دوغله، کنده.
- خردجال** : د دجال د
 سوري خر، خردماغ، بي
 وقوف، کم عقل.
- خردگ** : خردگ، بي
 عقله، پلني پلني پاني لرونکي
 يو بوته، غت آله تناسل
 لرونکي سر.
- خروس** : ميلو، يو، هر،
خرطوم : خرتم، خرتم،
 خاتم،
- خوگي** : خره گونگته، د
 پشکال يوه گونگته، په وينو
 کښي پيدا کيدونکي يو قسم
 چينجی، وره خره، کم عقله
 جيني،
- خوحر** : خوشحاله، تازه،
 خوښ.
- خوما** : خجوره، کجوره،
- قجوره، يو قسم ونه او دهغي
 ميوه.
- خومالي** : يو قسم ونه او د
 دهغي ميوه. خوباني، مخاني.
- خومستي** : مستي، بي
 تميزي، اندوخر، بي ډبه، او
 نامنظمه لوبه يا مستي، فضول
 خرچي.
- خومهره** : خرموره، يو قسم
 دانه چې د خرو په خټ راخيږي
 او د وخت تيريدو سره ترې
 هلو کي جوړ شي، خني خلق
 دغه هلو کي وباسي او د کوډو
 دپاره ي پکاروي.
- خروار** : د خره بار، د وزن
 په مختلفو خايونو کښي
 مختلف مقدار.
- خروش** : د قهر او غضب
 نعره، شور، د جوش د توري
 سره يو خام راتلونکي تور
 لکه جوش خروش.
- خروله** : وله، يو قسم ونه:
 الجوغ.
- خريد** : خريداري، په قيمت

- اخستل.
خريدلار : په بيعه اخستونکې ،
 په قيمت اخستونکې ،
خريداري : په بيعه اخستنه ،
 د قيمت په بدل کښې اخستنه .
خريف : د مني موسم ، د
 مني فصل ، هغه فصل چې په
 مني کښې پخېږي .
خرييل : خسريل خرئيل ،
 کلول ، نوستل .
خريړم : دېرونۍ .
 دوړنگ ، خومبه ، خردگۍ ،
 خريړگۍ ، سماروق ، پوڅکۍ .
 ستورۍ ، مزکنۍ ، گوڅۍ ،
 مرحيرۍ ، خريړۍ په پيو
 کښې د شوملو د داري په وجه
 وران شوي پي چې يو قسم
 خوراک دۍ . وران ماسته .
خريجه : د خري گرميدنه ،
 هغه خړه چې خر غواړي ، د
 خري وار راوړنه .
خرييل : خړول ، خرئيل ،
 کلول ، کل کول .
خړ : خاورين ، خاکي ،
 خاورې رنگه ، ملامه ، پر ،
 شرمندۍ ، خجل ، په خاورو
 لرلې ،
خربخن : خربوژن ، خړ
 رنگۍ ، خاکي رنگ ،
 خړچک ، خړ رنگ ته مائل .
خړپړ : په خاورو کښې
 لو غريدلې ، خاکي رنگ ،
 سپرۍ ، ساده .
خړتم : خلتۍ ، دهاتي د
 وجود هغه اندام چې اوبه پرې
 خښي او حلې ته پرې کيا
 راتاووي .
خړلمي جرگ : خړتم
 لرونکې جرگ ، پټۍ .
خړوب : اوبه شوم ،
 سیراب شوم ، پټه .
خړول : خړ رنگ ورکول ،
 شرمول ، مغلوبول ، په اوبو
 کښې خاورې اچول .
خړه : خاړه ، لهه ، سيلاب
 راوړې خټه ، هغه خاوره چې
 سيلاب د پورته علاقه نه
 ميداني علاقه ته راوړي ،

تیاره، مابنام، خر مابنام،
دوند، خر سحر، دشمني،
مخالفت، بوی وریخ، د خر
مؤنث.

خرپس : خرپسن، دیو،
غټ، لوم، تاپر، ستر، گگر،
خورب، ناراسته.

خړي : لوم بول، دکې
متیازی، غل.

خړیدل : خړ پر کیدل،
سپړه کیدل، خاکی کیدل،
ککړیدل، شرمیدل.

خړه : خیتو، خیتور، گیده
ور، گیده غار، ډیر خوراکه،
خیتبه، گیده، د بنیادم دکې
متیازی، بول.

خزان : د بهار ضد، منی، د
اوړې او ژمي منځنی موسم، د
ژمي د مخې موسم چې د ونو
پانې پکښې رژی، زوال، بې
رونقي.

خزانجی : خزانه دار.
خازن، خزانه ساتونکې، په
خزانه کښې د روپو ذمه وار.

خزانه : خرزانه، هغه خام
چې پکښې روپی، پیسې،
سره زر او سپین زر ساتلې
شي. روپی، مال دولت،
بینک.

خزله : خخله، خاشه. یو
قسم بوټی چې جامې پرې
وینځلې شي.

خزنده : حشره، ماران،
لرمانان، چینجی، میړي، وینه
او داسې ټول چینجی چې
سورو او گوتوبو وغیره کښې
وسیږي.

خزه : خازه، د قبر تیږه،
شناخته، د قبر ډبره.

خس : خسی، چحچې، لږ
خیز، کم مقدار، کک، بې
ارزښته خیز، لرگې، بال،
خشاک، قطره، تیکه.

خسا : سخا، خوسا، خراب،
وروست، بدبویه، چې چینجی
پکښې شوي وي.

خساره : تاوان، نقصان،
زیان.

خسته : رده، زپلے، بدحال،
 پریشان، بسمي بسمي،
 خرین، خفه، زهیر، ژوبل،
 زحمت
خس خشاک : خل پل،
 بالن، بالن.
خسر : خسر، سخر، د
 سري د بنخي پلار يا د بنخي
 د خاوند پلار.
خسر گنی : سخر گنی، د
 سخر کورنی.
خسره : د زمکو وغیره هغه
 فهرست چې پتواریان ی د
 زمیدار د نوم ملکیت درقبي
 او د فصل د تفصیل دیادداشت
 دپاره پکاروي.
خسک : مونگن، کتمل،
 سرخک، منگوره. خاشه، د
 ماشو ماسو یوه بیماری، کم
 اصل، بداصل، هغه میوه دارې
 ونې چې قلم پکښې لگیدلې
 وي.
خسمانه : غمخوري، پالنه،
 غمخواري، ضمانت.

خسوف : د سپوږمۍ تندر
 نیول.
خسیس : شوم، کنجوس،
 بخیل، سخت، سپیره چې نه
 په خان خرچ کوي او نه په
 بل.
خشاک : د سوخولو لړګي،
 بالن.
خشخاش : قشقاش،
 قاشقاش، خاش خاش، د
 کوکنارو یا دودې د غوتو هر
 رنگه میده میده تخم،
خشک : وچ، شنم، کلک،
 بې اوبو، سپور، بې نمه.
خشکه : وچه زمکه، د تري
 ضد، خشکي، ساده پیکه
 یشیدلې وریژې، هغه اوږه چې
 نانبايان ی په تخته د پیرو
 لاندې اچوي، سیاهي چوس.
خشکي : وچه زمکه، وچه
 میوه، تند خوئ، غصه ناک،
 سختي، سپوروالی، د سر یوه
 بیماری.
خشتم : غصه، قهر، سوخت،

- خفگان. گرمي.
- خشوع**: عاجزي، انڪساري.
- خېنتگ**: د پرتوگ د منځ ټوټه.
- خېنته**: له ختې د قالب په ذريعه جوړ شوي هغه مستطيل نما سله چې د مکاناتو په جوړولو کي پکارولي شي.
- خصلت**: عادت، خوي، غونډ، ذاتي صفت، کردار، تاثير، خاصيت، طبيعت، مزاج.
- خضم**: دشمن، مرځي، ميرځمن، ميرځن، ميرځ، ميرځي، خاوند، مالک.
- خضماله**: څوکی، څو کيداري، نگراني، امن کي کي ساتنه، سلامتيا، په نظر کي ساتل، پالنه.
- خضمري**: خاوند مري، يو کنځل.
- خصوص**: خاصونه، په فرق کونه، ځانگړي کوله.
- خصوصا**: په خاص ډول، په تيره، علي الخصوص، خاصتا، په تيره تيره.
- خصوصي**: يواځي، يواځينې، خاص، په خاص ډول، په خاص شکل، په خاص نظم، شخصي، د ځان.
- خصوصيت**: خاص خوي، خاص خوي او صفت، خوي، خصوصيت: دشمني، پدي، عداوت، دينمني.
- خصي**: تکیدلې څارو چې په ماده د ختلو قابل نه وي.
- خصاب**: وسه، د سپينو ويښتو د تورولو رنگ، د نکرزو اوږه کړې پاني.
- خصر**: د يو پيغمبر نوم، رهبر، لار ښودونکي.
- خضوع**: تواضع، عاجزي، خاڪساري، کم نوسي، کميني.
- خط**: چيتي، ليکلې کاغذ، ليک، تحرير، کرښه، د څو

د ځاني يا مالي زيان احساس يا امکان،	حجاست، تازه راتپو کيدلې پيره.
خطرناک : د خطر نه ډک،	خطا : جرم، قصور، غلطۍ.
پر خطر، د خطري، خطري، خطر لرونکې.	خطاني، تيروتنه، غوليدنه، په نښه نه لگيدنه، ناروا، کم اصل، بد ذات
خطره : وگورئ خطر.	خطاب : تقرير، کلام.
خط کش : پيمانه، هغه آله چې په کاغذ يا لرگي پرې کړنې رابنکله شي.	حبره
خطه : د زمکې يوه حصه، ملک.	خطاط : خوش نويس، ښه خط لیکونکې.
خطيب : خطبه لوستونکې، خطبه ويونکې، واعظ، وياند.	خطاطي : د خطاط پيشه او کار.
خطير : ستر، مهم، غټ.	خطاکار : خطا کونکې، تيروتونکې، سهوه کونکې، گناه کار.
خفا : پټ، پټ په پټه، په پټه.	خطائي : خطا، گناه، غلطۍ، تيروتنه، خطا کيدنه، په خطا يو کار کونه، په هيره سره کونه، غلطيدنه.
خفت : سپکواله، سپکتيا، سپکه، د ثقل متضاد.	خطبه : د خطيب خبرې، خطابه.
خفتن : ماسخوتن، د ماسخوتن وخت.	خطر : خطره، هغه څه چې د تباه کيدو او هلاکت سبب جوړېږي. تاوان، ضرر، زيان،
خفکان : خپکان، خفگان، د زړه درزیدنه، يو مرض چې د زړه حرکت پکښې تيز شي او زړه زر زر توپونه وهي، ډير	

زیات وهم، دلگیر تیا.

خفگی : ناراضگی، قهر، غصه.

خفه : ملال، غمگین، ناراض، سوخت، بې طبعي، قهریدلې،

خفي : پټ، غلې، ناڅرگند، د جلي متضاد

خفيف : لږ، کم، کم وزنه، تن.

خفيه : پټ، په پرده کې، په راز کې.

خلا : تش خا، تش والې، په هوا کې خالي خا، ډډون.

خلات : د بادشاه له طرفه د حامو بخشش، پوښ، هغه پیسې چې د لور د واده په وخت د زوه له طرفه د ناوې ماماته ورکولې شي د کورډې په وخت د حبسه حاصرو حلقو کې د حبسې یا د هلک د پلار له طرفه د پیسو ویشنه.

خلاص : حشر، پرانستې، ازاد، بې غمه، ختم، تمام،

خلاص : نرې لږ ګڼې چې د خه خیز په مع کې ایښوې شي. د خه خیز منځ، د ګوتو

وزگار، انزال.

خلاصه : لنډون، لنډیز، لنډه، تلخیص

خلاصه : خلاصون، ازادي، خپلواکي، خوشه کیدنه، علاج، چاره، چل.

خلاف : مخالفت، وراې، د موافقت ضد، **خلافت** : د پيغمبر جانشیني، نیاست، امارت، امامت، په مسلمانانو کې د حکومت یو طرز، د خلافت تحریک چې هندوستان او سورو اسلامي ملکونو د خلافت عثمانیه د بحال کیدو دپاره چلولې وه. د پیر جانشیني، د پیر د طرفه خپل مرید ته ورکړې شوې اجازه.

- تیرونه، د چار اندام په وخت
 کښې لوندې گوټې تیرونه، د
 نارنج پوستکې یا ګاڅوڅره چې
 نرۍ نرۍ پرې شي.
خلایي : ځای، فصايي.
خلیل : حس و حساک.
 خخلې، خاشي پاستي، د
 کونځلې میده خاوري، ذرې.
 خلپلې
خلتګۍ : بوجګۍ،
 کڅوړۍ، بوڅحکۍ.
خلته : کوټ، قميص، کرته،
 کړتې، خرجي، کڅوړه،
 کڅوړۍ، پاکټ، لفافه،
 خلیته، سرپوښه توکری،
 جلته، د مرزو د ساتلو پنجره،
 ابره، اچار.
خلجګان : فکر، اندیښنه.
خلخل : لوم، اړت بیرت،
 بې اندازې لوم، بې جوړه
 غټ، بې طریقې غټ.
خلط : ګډوډ، ګډوله، ګډو
 شوم.
خلع : موقوف، له خایه لرې
 شوم، برطرف، وتل، هغه
 طلاق ته وائي چې د مال په
 بدل کښې ورکړې شي.
خلعت : وګورۍ خلالت.
خلف : خرم، صالح اولاد،
 خای نیوسکې، وروستو
 راتلونکې، جانشین.
خلفاء : د حلیه جمع، خلیفه
 ګان، قائم مقام، جانشینان.
خلق : پیدا کونه، پیدائښت،
 چلک، اولس، مخلوق
خلق : عادت، خوۍ، طبیعت،
 رفتار، سلوک، کړه وړه،
 گزاره، ژوند.
خلقت : پیداوښت، خوۍ،
 مزاج، طبیعت.
خلقت : عالم، اولس،
 مخلوق،
خلقت : مروت، خلق.
خلقه : خلق، مخلوقات،
 مخلوق، ګڼ خلق.
خلقي : فطري، ذاتي،
 قدرتي، ازلي، پیدائشي.
خلقي : خوش خلقه، خوش

خوبه، د بنو کړو وړو خاوند،
خوش اخلاقه.

خلک : وگړې، خلق،
خلک.

خلکه : وړد او اړت بیرت
قميص، هغه قميص چې
گريوان یې خلاص وي. د

پخوانو مشرانو سره عامې
جامې،

خلک : وگورئ خلک،
خلق، وگړي، اولس.

خلگي : پپه، چپه، خله،
وړه بنائسته او غونډه موندنه
خله.

خلل : نقص، عيب، ضرر،
غش، فساد، وړانځې، اړ، خنډ،
خار، په يو کار سره نېاهي
راوستنه.

خللي : ضرري، نقصاني،
زيان رسونکې، مضر، ضرر
رسونکې، هغه څوک چې د
خلکو په منځ کې فساد پيدا
کوي.

خلوت : گوبنه کيدنه،

گوبنه گيري، خان ته کيدنه،
خان ته والې، خان له والې،
گوشه، گوبنه، هغه ځای چې
بل څوک پکې نه وي.

خلود : تل تر تله والې،
هميشه توب، هميشه والې،
جاودايت،

خلوص : اخلاص، پاکي،
سادگي، د زړه له کومې،
خالصيدنه.

خله : شونډې، ژبه، غاښونه
ټول چې په کوم چوکاټ
کې گير وي، پپه، کوکي،
خله وړ : د بڼې ژبې خاوند،

هغه څوک چې بڼې او
فصيحې خبرې کوي، خبر
لوڅ، وياند خلور،

خليج : په درياب يا سمندر
کې د اوبو هغه برخه چې په
وچه کې وړاندې تلې وي،
لکه د بنگال خليج.

خليفه : قائم مقام، د پيغمبر
جانشين، امام، د خلافت
مشر، د پير په ځای ناست.

خلق : لائق، وڀر، سزاوار، د
بنه خوي او خلق خاوند، د بنه
خصلت خاوند، د بنو کړو
وږو خاوند.

خليل : د الله تعالي دوست،
د حضرت ابراهيم عليه السلام
لقب.

خلى : خس، دکړه،
چنچر، وچو کړه، کک،
ډبر وږو کړه لږ کړه.

خم : کوږواله، پيچ.

خم : لومړى خاورين لوبښه چې
سرکه، اوبه شراب پکښې
اچولې شي. او کله کله پکښې
رنګريزان جامې يا نور خيزونه
هم رنګوي.

خمار : د شرابو د نشې د
ماتيدو حالت. د نشې اثر.

خماري : د نشې نه ډک،
مستانه، ښائسته، سړې (اکثر
د سترگو د صفت په طور
راځي).

خمبه : ګودام، زيرمه تون،
غټ کنډو، د غلې ساتلو او

اينودلو لومړى لوبښه، ګودري،
د کوټې چن، د کوټې وسې.
خمير : خميره، خمير،
خوميره، خريمه مايه، هغه لوانده
اوږه چې د اوږو اخښلو په
وخت په اوږو کښې ګډولې
شي.

خمتا : خامتا، بيتي،
کرباس، خنتو، خنتا، په کلې
جوړه شوې غټه کپړه.

خمج : خمجه، د غلې يو
قسم، د باجرې روتی.

خمجه : د چرګ پنجه،
منګله، کچه ګوته، خمج، د
ګونو او سپرو وهلې غله.

خمر : هره نشه آورده مانع.

خمس : پينځه، پينځمه
برخه.

خمسور : ازاد، جفت،
جوړه، ملګرې.

خمسوري : ملګرتيا،
ملګرتوب، ازادي.

خمسوز : خام سوز، نيم
پخته، کچه، نيم پوخ،

خمسه : پنځه، د پينځو عدد، مخمس، پينځه گونې،
خمير : د اوږو تومنه،
 خومبره، خریمه، خميره،
 خمير مائع، د پتيره اوږو متضاد.

خميس : د زيارت ورځ.
خنزير : د خنزير جمع، د غاړې يا خټ انځيران.

خناق : د مړۍ يو قسم بيماري چې زيات ترې ماشومانو ته د پينځو کالو تر عمره پورې د لگيدو خطره وي. د پيښتيريا. د ستوني مرض، ازغي، د مړۍ دانه.

خنبه : خمبه، ترټه، د غلې دانې ستر کندو.

خنثي : ايجرا، هيجرا، نرکت، نر بنځه.

خنجر : يو قسم چاره چې دواړه مخه ي تيره وي.

خنځی : د څاروي د ججو غوښه.

خنځي : په ترڅونو او مغانو

کښې راختونکې ننکۍ.

خنزير : سر کوز، خوگ، سودر، بد ځناور، خنځير.

خندا : د خوشحالي، د گپ شپ يا د عامو خبرو کولو په وخت د شونډو غوړيدنه چې

کله کله د خلې نه ورسره غوړ هم راخيژي، د ژړا متضاد، رخښند، ريشخند، ملنډې، پيشاره،

خندان : خنداوو، خوشحال، خنده رويه.

خندق : خند کړې، خنده، خندم، يو قسم ښکاري سيمې چې گيلډو وغيره پسې غاړو نو ته ننوځي.

خند : خرم، د چرگ د پښې موند، دونې زخه، دونې

غوټه، سخت او کلک ازغې، خنداو کړې، خريز کړې،

مشکل، ستونځه، ټينگ، تيز، ټينگ گروږې.

خنصر : کوچۍ کوته، وږه کوته، خچۍ کوته، خمچه

ڳوته. زمڪه، د ڪرلو دپاره پاڪه
 زمڪه، رابطو، اڀيڪه، علاقه.
خو : طبع، طبيعت، زړه،
 خواهش، اشتها، ارزو، هيله،
 خوبنه.
خواپه خوا : خنڪ په
 خنڪ، اږخ په اږخ، اوږه په
 اوږه، سره نږدې،
خواجه : خوجه، صاحب،
 خښتن، خاوند، مالڪ،
 خصي، تڪرلۍ شوم (سږم)
خواخاطر : خيال، ګومان،
 خوب و خيال، زړه، ياداشت.
خوار : تپ، ڪمزورۍ،
 ضعيف، ډنگر، د چاق ضد،
 ژوبل، زوبل، بې وسه،
 غريب، مسكين، بې وزله،
 حقير.
خوارپوک : ډير خوار،
 خوار عاجز، زيات غريب،
خوارج : د مسلمانانو هغه
 ډله حى د حضرت علي ڪرم
 الله وجهه خلاف راولاړه
 شوې وه.
خنڪ : ڪريگ، منجمد،
 ڪلڪ، سخت، وچ ڪلڪ.
خنې خنې : ريزه ريزه،
 پوتۍ پوتۍ، بسمې بسمې،
 ريښې ريښې، ګارې ګيتي،
 پراټه ګول، بوسکري وښکل.
خو : دروغ، غلطي، چل، په
 لوبو ڪنې دروغ او چل. په
 معامله ڪنې بدعهدي او ژبه
 ماتونه.
خو : خپه، لګوونې، يوې،
 در ګيران، يژې، شويتى، يو
 قسم اور اخستونکې ماده چې
 د خنې وښو او د وښې
 پوستکي نه جوړولې شي د
 ګني يو قسم، يو تورۍ چې د
 ليکن او مګر په معني ڪنې
 راځي. ڪله ڪله د استثنې
 معني هم ورکوي. عيب،
 نقص، شک.
خوا : طرف، لورۍ، سمت،
 پلټو، اږخ، مخه، پوځي شوې
 زمڪه، د خشاک نه پاڪه

- خوار کئے :** خوارن جو کئے ، خوارنجرے ، خوارنگہے ، خوار ، غریب ، عاجز ، مسکین ، بی وسہ ، بی شتر ، پہ بدنی لحاظ کمزورے ، ضعیف ، ناتوانہ .
- خوارول :** لہ شتر خلاصول ، غریبول ، مسکینول ، خرابول ، مفلسول ، بتہ کول ، پہ بدنی لحاظ کمزورے کول .
- خوارۃ :** پریشان ، گلوڈ ، ویر بیر .
- خوارۃ وارۃ :** تس نس ، نوشتی ، تتر بتر ، تار پہ تار ، تیت و پرک ، تیت ، پاشان .
- خواری :** محنت ، کار کسب ، زحمت ، رہر ، تکلیف ، مفلسی ، ناداری ، نیستی ، قحط سالی .
- خواری کبش :** زحمت کبش ، محنت کش ، زیار ایستونکے ، خواری کونکے .
- خواریدل :** غریبیدل ، مسکینیدل ، مفلسیدل ، ڍنگر کیدل ، ضعیفیدل ، بتہ کیدل .
- خواری زاری :** سوال زاری ، محنت مشقت ، ہلے خلی ، کراو ، کوشش ، پہ خواری او کر اوونو ، منت فریاد .
- خوارۃ :** د خوراک خیزونہ ، د خوړو خیزونہ ، طعام ، اتام ، غذا ، ہفہ خۃ چي خوړل کيږي .
- خوارۃ :** شیرینی ، د خوړ جمع .
- خواست :** سوال ، غوښتنہ ، گدائي ، دعا ، مناجات ، امید ، التجا .
- خواستگار :** غوښتونکے ، رویار ، طلبکار ، جرگہ والا ، ریار .
- خواستگر :** خواست کونکے ، سوالي ، خواشینی : خفگان ، غمژني ، غمژنوالے ، خوابدي ، غمگینی .
- خوابي :** د بڼخي مور ، د میرۍ مور .

- خواص :** نزدې او مقرب
کسان، خاص خلاق، د
خاصيت او خاصي جمع.
- خواله :** د زړه راز، همرازي،
پټه خبره، د زړه راز چاته
ویننه، د زړه راز چاته
څرگندونه.
- خوان :** پتنوس، خپونې،
کندورې، مجمه
- خوالجه :** مجمه، دسترخوان،
هغه مجمه چې وریژي، قورمه،
او نور خوراک پکښې یو ځای
پروت وي.
- خواوشا :** شاوخوا،
چار چاپیره، څلور واړه طرفه،
کیر چاپیره، گرد چاپیره.
- خواه :** د نومونو او صفتونو
لاحقه چې د توري په اخر
کښې د لکولو سره ترې معني
راو لاریږي لکه نیمه خواه،
بدخواه، خواه، طبعه، طبیعت،
زړه.
- خواه منخواه :** خامخا،
ضرور، ارومرو، چارو ناچار.
- خواهشمن :** غوښتونکې،
هیله من، خواهش مند،
ارزومند.
- خوب :** اوده کیدنه، ویده
کیدنه، بیده کیدنه، درېښ
والي متضاد، د تیرو شوو یا
راروانو واقعاتو په خوب
کښې عکس لیدنه، خوب
لیدنه، تش خیال، تش تصور،
خوبیا : معشوقه، شها،
محبوبه، شهی، شهو.
- خوبانی :** مندته، خرماني،
زردالو، خرماني.
- خوبروئې :** بناسته،
بنکلې، پیمخې، اغلې.
- خوبی :** هغه څوک چې ډیر
خوب کوي.
- خوبی :** صفت، ښه والی،
فائده،
- خوپ :** گرد، غبار، لړه،
سخته لړه.
- خوپنی :** کوپنی، پوکنی،
پوقنی.
- خوتباد :** د اګو پارسوب، د

شورول.

خوخیل : بنوریدل،

خوزیدل، په حرکت کښي

راتلل، حرکت کول، کوچیدل،

تلل، بې ځایه کیدل.

خود : واک، اختیار، حال،

اراده، ځکه.

خود : هوش، زغم، حوصله،

اکر، پخپله.

خود : شاید، باید، پخپله،

خودارادیت : په خپله

خوښه، خپلواکي، ازادي، د

خپل اختیار، خپل سرنوشت

ټاکنه.

خودبین : مغرور، کبرژن،

خودپسند، په ځان منین، ځان

خوښی، هغه څوک چې ځان

پیژني او بل څوک یې د پامه

څه نه راځي.

خودپرست : کبرژن،

مغرور، خودخواه، په ځان

منین، ځان خوښی، هغه

څوک چې خپل ځان وته هر

څه هر څه ښکاري.

خوتو پرسوب، هغه بیماری

چې د بنیادم اگی پکښي

پرسیږي.

خوتکول : یشول،

جوشول، خوښول، داسې

خوښ ورکول چې د خت

خت اواز ترې وڅیږي.

خوتکیدل : یشیدل،

ایشیدل، جوشیدل، خوت

خوتی کول، خوت خوت

کول، جوشونه وهل،

خوتیدل، ختکیدل.

خوته : د نارینه آله تناسل،

ځایه، اگی، د نارینه اگی،

خصیه، ډکه.

خواجه : خوجو، نامرد،

نامرد، ایجرا، نرینه، هغه

سرم چې په جنسي لحاظ

نامرد وي. څښتن، خواجه.

خاوند.

خوځند : خوځندی،

حرکت ورکونکی، خوځیز،

ښیریدونکی.

منوځول : حرکت ورکول،

خودپسنده : د خپلې
مرضی مالک، د خپلې
طبعې. خان خوبه، خود
پرست، خودبین.

خوددار : د خپل عزت
خیال ساتونکې، غیرتي، نر.
خودداري : څنګ کونه،
ډډه کونه، ګوښه کیدنه.
امتناع، قناعت، صبر. د
خوددار کیدو حالت.

خودرو : خودرویه، طبعي
وابسته، هغه بوتې چې پخپله
راشین کیږي.

خودسر : سرایله ویرایله،
پنخپل سر، خودرایه،
خودسره.

خودغرض : خپل چارې،
خپل چارو کې، مطنبي،
مقصدي، د مطلب خاوند،
مغرض، غرضي.

خودکار : هغه مشین چې
پخپله کار کوي،

خودکاشت : هغه زمکه
چې مالک یې پخپله کړي،

خپله زمکه په خپله کروندکې.
خودکشي : خان وژنه،
خان مړ کونه، خان له ژونده
خلاصونه.

خودمختار : خوداختیار، د
خپل واک خاوند، ازاد،
خپلواک.

خودمختاري : خپلواکي،
ازادي، خپل اختیاري،

خودنما : خان بشودونکې،
خان بنکارونه، ریاکار، کبرژن.
خودنمائي : خان بشودنه،
خان بنکاره کونه، تظاهر، د
خپل خان بشینه.

خودي : کبر، غرور،
خودخواهي، خودپرستي،
ځانګړتوب، یواځې توب،
سد، بیداري، هوش، هوش، د
بیداري حالت، ذات، هستي.

خور : د پلار لور، د مور
لور، د ورور مڼه. د پښتو د
خلورو میاشتو نومونه.

خور : اخور، د خارو او
ډنګرو د خوراک او تېلو

- خام، گياه، وابنه. دمبله، خورجینه، بیرون.
- خور**: خورگ، پوت، پت، خورمن، هغه خرمڼ چې د جراحت نه وروستو وچه شي پتړی ونيسي او غورځيدو ته نژدې شي.
- خور**: وران، ويچار، وير، پړانستې.
- خور**: دنومونو سره د لاحقې په توگه استعمالیږي لکه غمخور، سودخور.
- خورا**: بيخي، ډير زيات، د بيخي زياتو، لږو، ښو، بدو او نورو صفتونو سره د تاکيد په ډول راځي لکه خوراينه سړی، خورازور.
- خوراک**: خواړه، غذا، طعام، د خورلو خيزونه، اتام.
- خوراک خېناک**: خورنه څښنه، چای پانی، آب و دانه.
- خوراکه**: خوراک، خواړه، خورنه.
- خوراکي دانه**: توره دانه، خورجين: اس پښلوکې،
- دمبله، خورجینه، بیرون.
- خورخه**: د خور لور.
- خورخل**: د قينجی په شان یوه آله چې پسونه پرې سکتلی شي.
- خورد**: چیتاکی، خورد، د پاؤ خلورمه حصه.
- خورده**: خورد، خرده، د زیارت یا بېل سپېڅلي خام خاوره یا مالګه چې خلق یی ځان سره راوړي او خوري یی.
- خورغود**: بې تمیزه، بې اعتباره، چالاک، دوکه باز.
- خورگ**: پت، پوتکې، پوستکې، خور، د زخم په مخ باندې خړوکې یا نرې پوستکې.
- خورلنه**: خورینګه، کومه جینس چې واده شي نو د پلارګنۍ او د پلار د کلي والو خورلنه ګنلې شي. خور بللې.
- خورماخور**: وران، کلېږد، خوروور، وېر، پروت.

- خوړول : څوک مړول،
 څه څيز په چا خوړل.
 خوړول : وېرول، تېټول،
 نشرول، خپرول.
 خوړوړ : گډوډ، بې ډوله،
 بې ترتيبه، لاندې باندې،
 نوستلې شوم، خړلې شوم.
 خوړيدل : نشر کيدل،
 وېرېدل، اوارېدل، پلنيدل.
 خوړی : پټکړی، پټکړی،
 پټکښی، زنج، زمج، زمه،
 سپين زج.
 خوړ : شيله، سم، لگډ،
 خوړه، توم، لويه وله چې د
 باران په اوبو اباده وي.
 خوړل : روتی خوړل، د
 خوراک څيزونه په خله
 کښې د میده کولو نه پس د
 مری په لاره گيډې ته تیرول،
 غصبول، غصب کول، د چا
 په مال گيډه اچول، لگيدل،
 په کولی یا کاني لگيدل،
 وهل، سولول.
 خوړه : خوړ، لگډ، ناو،
 شيله، نرمه زمکه.
 خوړه : د واده روتی، د ورا
 روتی، د واده نه دوه ورځې
 مخکښې هغه خوراک یا
 جنس چې د زوم له کوره د
 ناوې کور ته راوړلې شي او
 بيا د رابللو شوو خلقو دپاره
 پخپري. د کوژدن یا کويديني
 مراسم.
 خوړين : ډير پوځ، ښه
 يشيدلې. ډير تنگ، تر پوزې
 راغلې، چاته ډير سوختيدل،
 چا سره ډيره کينه ساتل،
 خوړپتول : پخول، د اندازې
 نه زيات پخول، ورستول، پوده
 کول، خپه کول.
 خوړپنيدل : پخيدل، ډير
 زيات پخيدل، ورستيدل،
 پوده کيدل، امباری کيدل،
 خپه کيدل،
 خوړول : رڼول، شورول،
 خپورول، څنډول، حرکت
 ورکول، بيدارول، خوځول.
 خوړيدل : رڼيدل، ښوريدل،

- شوریدل، له یوه ځایه بل ځای ته کیدل. زنگیده.
- خوړد** : درد، ناروغي، مرض، هغه درد چې د ناروغي له کبله وي. ژوبل، زخمي.
- خوړد** : د تریخ متضاد، شیرین، خوندور، لذیذ، مزیدار. په زړه پورې، گران.
- خوړلت** : خوړوالی، خوندوروالی، شیرینی. شیرین زباني، خوړې خبرې کونه.
- خوړلن** : ایره خول، تودې ایرې، پورندې، د سرې اور.
- خوړمن** : دردمند، درمن، دردیدلې، خوړ شوی، هملرد، خواخوږی.
- خوړول** : شیرینول، خواړه وراچول، په زړه پورې کول، خونده ور کول، مزه ناک کول، په سودا کښې لېو شان زیات ور کول، په جوارۍ کښې داؤ غټول، نرخ لېو شان وچتول.
- خوړول** : زخمي کول، دردول، ژوبلول،
- خوړه** : شیرینی، بوره، پلمپت،
- خوړه وله** : ملت، ملتې، خوړ لړگۍ، یو بوټی چې په دارو کښې پکارېږي.
- خوړیدل** : شیرینیدل، خوړ کیدل، خوند ښه کیدل، د نرخ وچتیدل، په جوارۍ کښې داؤ زیاتیدل.
- خوړیدل** : زخمي کیدل، ژوبلیدل، دردیدل.
- خوسۍ** : ښاپیرک، اسمان چکالۍ، اسمان څکالۍ، ماښام چکالۍ، شوپړک.
- خوسۍ** : سخرۍ، د غوا بچۍ،
- خوش** : ښه په زړه پورې، خوشحاله، هغه لاحقه چې د خنو اسمونو سره ولگولې شي نو صفت ترې جوړ شي لکه خوش طبع، خوش اخلاقه.
- خوشاتارۍ** : خوشکۍ، لږ، خشۍ، خشتارۍ،

- خوشاټر، خوشاټنگ، خوشاټی.
خوشاټر : وگوری خوشاټار.
خوشامدگر : خوشامدگر، خوشامندی کونکے، چاپلوس، چاپروس، دبل صفتونه کونکے، په ژبه ختونکے، چمچه، چمچه کیری کونکے.
خوشامدگر : وگوری خوشامدگر.
خوشامندی : چاپلوسی، خوشامدگری، چاپروسی.
خوشبو : ښه بوی، ښه وړمه.
خوشبودار : ښه بوی لرونکے، خوشبویه.
خوشبوئي : ښه بوی کونه، ښه بوی.
خوش بویه : خوشبوني لرونکے، چې ښه بوی ترې خيژي.
خوشت : جب خوب، لوند، لوند خوشت.
خوشول : لوندول، لمدول، جب خوبول، ښه لوندول. وهل ټکول.
خوشتیلل : لوندیدل، لمدیدل، جب خوب کیدل، وهلے کیدل.
خوشحال : خوشال، خوب، چې طبیعت یی جک جوړ وي.
خوشحاله : خوشاله، خوب، په مزه کښې.
خوشخبري : ښه خبر، زیری.
خوشخط : ډیر ښه او ښائسته لیک، ښه لیکونکے.
خوشخطي : ښائسته او ښکلے لیکنه.
خوشکے : لهر، سودر، ايله گرد، خوشے، خشے تشے، بیکاره سرے.
خوشنود : خوشحاله، خوب، په مزه کښې.
خوشنودي : رضامندي، خوشحالي.

خوشه : غنچه، گچہ، گاتلی۔
استر، پرو، تیکر، غلاف، پوئش، پوئش۔

خوشے : چتی، عبث، بی خایہ، بی گتھی، ویریا، مفت، مجانی، خلاص، ازاد، ایلہ شوم، وزگار، تش، خالی۔
خوئش : خوشحالہ، خوشالہ، غورہ، چون شوم، منتخب۔

خوئبول : خوشحالول، چون کول، راضی کول، انتخابول، غورہ کول، چانول۔
خوئنه : رضا، میل، رغبت، التخاب، غورہ کونہ، چان، چون۔

خوئیدل : خوشالیدل، خوشالیدل، رضا کیدل، انتخابیدل، غورہ کیدل۔

خوف : ویرہ، دار، بیم، در۔
خولناک : ویرونکے، بیرونکے، بیرونکے، بیرونکے۔

خول : تاج، دوسپنی توپی، چپی د جنگ پہ وخت کبھی پکار پری۔ د کارتوس پتاخہ،

خوم : خم، ہفہ لومے مت چپی رنگسازان پکبھی جامی رنگوی۔ د اوپو یا گورپی چاتی، د شرابو چاتی۔
خون : وژنہ، قتل، قتل نفس، مریئہ، وژلہ، بی گناہ وژنہ، وینہ، د قتل پہ وخت کبھی د دیت یوہ تاکلی اندازہ چپی نرخیان د ہغی پہ قرار د قاتل

په ذمه د مقتول ديت ټاكي. د
ناغې يوه ټاكي اندازه چې د
ژوبلي په وخت استعمالېږي.

خوناب : سراوڼې، زېږوې،
زوه، زروبه، ژوې، هغه نو چې
وينه ورسره يو ځامه وي.

خون بها : ديت، هغه مالي
بدل چې قاتل ي د مقتول
وارثانو ته ورکوي.

خونخوار : قاتل، خوني،
ظالم، د وينې څښونکې،

خوند : لذت، اثر، مزه،
ذائقه، بنائست، سينگار،
ډول.

خونلداک : خوند لرونکې،
مزه ناک، خونده ور.

خونلدي : ساتلې شوم،
محفوظ، پټ کېږي شوم.

خولريزي : وينه ضائع
کونه، وينه تويونه، وژنه،
قتلونه.

خولرم : خونخوار، خوني،
قاتل، وژونکې، وينه تويونکې.

خونکار : خوني، قاتل،

خونونه کونکې،

خوله : کور، کاله، مکان،
کوټه.

خولي : قاتل، خونخوار،
خونېږم، ادم کش، وينه
تويونکې، انسان وژونکې.

خون خوڼې : گيس، گڼا،
چې پوره کښې خبرې کوي،
خوڼ : عادت، خصلت.

خوڼ بوڼ : خوڼ خصلت،
عادت، تربيت، تربيه،

خويلد : خيد، د اورېشو شين
فصل چې خلق ي څارو و له
ريښي.

خيابان : واپ، د ښار يا بار
په منځ کېښې لويه او فراخه
لار، د گلونو کياري.

خييار : انتخاب، واک،
اختيار، واک لرونکې، خيال.

آپشن، هغه معاملې ته وائي چې
د هغې په بنياد معامله کونکې يو

څيز په معين وخت کېښې او د
ټاکلو شورو شرائطو مطابق

اخيستلې او خرڅولې شي.

- خياط :** درزي، گندهونڪه، د ريشو او داسي نورو خيزونو گندهونڪه.
- خياطي :** د حامو گندلو کسب، درزي توب.
- خيال :** فکر، سوچ، تصور، پام، گومان، وهم.
- خيالي :** د خيال، فكري، تصوري، وياړ کونکې، ډولي، سنگاري، سنگار کونکې.
- خيام :** تمبو، يا خيمه جوړونکې، درزي.
- خيالت :** دوکه، بدنيتي، درغلنه، عذر، بې ايماني، امانت نه ساتل.
- خيچن :** خچن، خيرن.
- خيمه :** وگورئ خوید.
- خير :** شرمنده، غصه، سوخت، تيار.
- خيرج :** شرمنده، نادم، خيرخه، خيرجه.
- خيرن :** گنده، ناولې، چتل، خفه، تور زړه.
- خيرنول :** ناولې کول.
- چتلول، گنده کول.**
- خيرنيدل :** ناولې کيدل، گنده کيدل، چتيدل.
- خيره :** چتلتيا، چتلوب، ناولتوب، ناپاکي، گندگي، کثافت، چتلي.
- خيرم :** زنگ، گنده، ميل، گندگي، سخاوالې.
- خيرو :** خور، خورگ، د زخم پترې، پترکې.
- خيگ :** شنار، لومې مشک چې د هوانه ډک شي او په سيند کېنې پرې لاملې شي.
- خيم :** جم شوم، کرنګ شوم، کنګل شوم.
- خيميدل :** تينګيدل، کنګل کيدل، تونډيدل، نسکوريدل، تونډيدل، خوړنډيدل.
- خي :** د الف ب د پتې د دولسم حرف "خ" تلفظ.
- خيتو :** خيتور، کيده ور، ډير خوراكي.
- خيرو :** بنيگړه، نيکي، بنه کار، هغه روتې يا پيسې چې

- سوالگري ته ورکولې شي،
خيرات.
- خيرات :** صدقه، د الله
پاک په نامه خه ورکونه.
- خير اندیش :** خير خواه، خير
غوښتونکې، خواخوږې،
نيک نظرې، هغه څوک چې
د خلقو په ملخ کېږي خير او
صلح غواړي.
- خير برکت :** برکت،
بنيکره، ترقي.
- خير پخیر :** ستړي مښي،
جوړ تکره، عليک سليک،
د روغ جوړ پوښتنه.
- خير خواه :** خير اندیش،
خير غوښتونکې، خواخوږې،
خير خيرات : خيرات، د
الله په نامه خه ورکونه.
- خير خيريت :** روغ جوړ
حال، خير سکې،
- خير مار :** سوالگر، سوال
گرې، چنگرې، گدا.
- خيريت :** سلامتيا، قلاړه
قلاړي، خاطر جمعي.
- خير :** توب، دانگ، کوپ،
جوش، غوړيدنه، زر وده
کونه، زر لوښيدنه، د لاحقې په
توگه هم استعمالېږي لکه
حاصل خير.
- خيرک :** خير، پاتړې، د
زخم د پاسه وچ پوټخه،
پوټکې، پټ، پوټ.
- خيرول :** پورته کول،
جیگول، لوړول. د جيت خايه
لوړ خام ته ليرېدل. قيمت
وختول، ارزښت جگول، بيه
کول.
- خيش :** خویش، خپل
خپلوان، رشته دار، چپل.
- خيشوالي :** خيښي،
خپلوي، خپلوالي، رشته
داري.
- خيشنه :** هغه بنځه چې د
روم د کوره د واده په شپه د
واده له کالو سره ځي او د
واده په ورځ ساوې سره يو
خام راځي.
- خيشني :** وگورئ خيشي.

خیل : ذات، تپه، توکم،
 تیر، خاندان.
خیلخانه : تیر، کورنی،
 خاندان، کورمه.
خیله : ایله، ایله گر، پوچ،
 بی معنی، کم عقل، چتی، بی
 مفهومه، توقی، توقمار.
خیمه : تمبو، کیودی، تامبو.

- د :** (دال) د پښتو ژبې د حروف تهجي ديارلسم حرف چې د ابجدو په حساب ي شمير څلور (۴) دی.
- دا :** نزدې څيز يا چاته د اشارې په طور ونيلى شي.
- د اوبو ژړنده :** هغه ژړنده چې په اوبو چليږي.
- دانا :** بخښونکې، فياض، ورکونکې، سخې، الله تعالى.
- داج :** هغه توره تياره چې سپوږمۍ پکښې نه وي د ناوې سامان، جهيز.
- داجي :** وگورئ داداجي.
- داخل :** ننوتی، ورننوتی، چې په څه کښې ئ داخله اخستې وي، شمار کښې راغلې، د خارج متضاد.
- داخل خارج :** په مدرسه يا محکمه مال کښې د اندراج رجستر.
- داخلول :** ننويستل، دننه کول، داخله اخستل.
- داخله :** کورنۍ، وطني، د وطن، د ملک، د داخلیدو، د ننوتو، د ننه ایستو.
- داخلیت :** د خارجیت متضاد، دننه والی، اندروني.
- داد :** شایاشی، شایاسی، تعریف کونه، ورکړه، بڅښنه، انعام، بخشش، عدل.
- دادا :** د پلار او مشر ورور دپاره د مینې تورم.
- داد خواه :** داد غوښتونکې، فریادي، مظلوم، مدعي، دعویدار.
- دادي :** داد ورکونکې، عرض کوونکې، فریادي، انصاف غوښتونکې.
- دار :** غرغره، پانسي، سولی، صلیب، نښه، کور، ځای، ښار.
- دار :** د لاحقې په طور استعمالیږي لکه زمین دار، دیندار، د مرکبو کلمو د وړومبي جزو په شکل هم استعمالیږي لکه دارالامان، دارالحکومت وغیره.

- لرونکے، ساتونکے، تنگ۔
دار الخلافہ : د تخت خاے،
 د ملک صدر مقام۔
دار السلطنت : پای تخت،
 د بادشاہ د استرگي خاے۔
دارالعلوم : مدرسه،
 بنوونخاے، کالج، درسگاه۔
دارائي : شتمني، مال او
 دولت، پانگه، پنگه، سرمايه،
دار چيني : دال چيني، يو
 خوش ذائقه پوستکے چي په
 مصالحو کښي استعمالیږي۔
دارو : دوائي، دوا، گکوگر،
 بارود۔
دارو درمل : دوائي، دوا،
 علاج۔
داروغه : د جيل افسر،
 دروغه، محافظ، نگهبان،
 افسر، سردار، تائيدار۔
دارومدار : تيت پاس،
 انحصار، يقين، اعتبار، عزت۔
داره : د مائع خيز پرله پسې
 ليکه، پشکه، فواره،
دارل : چيچل، خيرل، (په
 غابنوو سره)۔ لوتل،
داره : عموماً د خښتو په جوړ
 ديوال کښي د بل ديوال سره د
 جوړ ساتلو دپاره پريښول
 شوے خاے، دارا،
داره : وړد غاښ، تمبه،
 دروازه، دره، لرگي، ډاکه،
 شوکه، لوټمار، شېخون،
 شیشه۔
داستان : وړده قيصي،
 قيصه، د واقعي بيان۔
داسي : داشان، دغه شان،
 دارنگي، دارنگ، دارې۔
داغ : تبه، ترکه، بگار، د
 سوخيدو چاپ يا نښه، نشان،
 خاپ، خال، خاپے، تور،
 تهمت، شوملو ته بگار کونه۔
داغي : داغدار، تهمت زده،
 آلوده، خاپ لرونکے، داغ
 لرونکے۔
دال : يو قسم غله، د پښتو د
 پتي د ديار لسم حرف تلفظ،
 دليل۔
دالان : غولے، صحن،

- انگن، ارته او لويه برنده، دانست.
- باورچي خانه، ميدان، ډاگه. **دالشمند** : عقلمند، پوه،
- دال ساگ** : دال پتي، د غريبي خوراک،
- دام** : داپ، جال، لومه،
- پرکه، پرته، کورکی، مکر،
- فريب، جنجال.
- دامان** : ميره، بيابان، دشت،
- دشته، صحرا، بيديا، کرغه،
- راغه، بيته.
- دامن** : لمن، لمنه، پيڅه،
- ډډه.
- دامي** : هغه باز چې په دام
- نيولې شوی وي. جره، کټه.
- دان** : د اېنسودو شے، د
- لاحقي په خامے استعماليري
- لکه قلم دان، نکتہ دان.
- دانا** : هوښيار، ذهين، نابغه،
- عقلمند.
- دانائي** : هوښياري، پوهه،
- عقل، سوچ.
- دانست** : پوهه، فکر،
- خيال، علم، واقفيت.
- دانش** : علم، عقل، پوهه،
- دانست.
- دالشمند** : عقلمند، پوه،
- عالم، پوه، پوهاند، دانش
- لرونکي، دانشور.
- دانشور** : دانش مند، عقل
- مند، پوه.
- دانگ** : تنگه، پيسه.
- توپ، ترب، ارغوچکه.
- دانگل** : توپ وهل، تيز
- تلل، مستي کول، دانگ
- وهل.
- دانه** : د غلي تخم، زړه،
- زړه. نکی، نیکي، دانو کی،
- دانکی، دهلو کی نه جوړه
- پوه مخصوصه خلور گوټيزه
- گيتي، کنجکه، داوبو د
- راوتو سرچينه، خرموړه.
- داله دانه** : ذرې ذرې، بيل
- بيل، ترمي ترمي، خوروور،
- دانه وانه.
- دالو** : داوڼ، خادر، پروڼه،
- پټکي، چکاله، داني،
- تيکړه، پټو.
- داړ** : چل، گتکه، موقعه،

وار، دؤ، منډه، خغل، شرط،
بازي.

دائر : شروع، جاري،
پرانست.

دائرة المعارف : هغه کتاب
چې ټول انساني معارف پکښې
په ترتيب سره راجمع شوي
وي. انسائيکلوپيډيا،

دائرة : چکر، چارچاپيره،
غونډه کرښه، گرډه کرښه،
حلقه،

دائم : تل، مدام، هميشه، تر
ابده.

دایمي : شمري، ځمکه، تل
توتله.

دائي : د زيږيدلو په وخت
مدد ورکونکې ښځه، دائي
گڼه، واړه لوبونکي نوکره.

دائريدل : شروع کيدل،
روانيدل، جاري کيدل،
پرانستل.

دباغت : خرمن پخونه،
خرمن رنگونه.

دباؤ : طاقت، زور، اختيار،

اثر.

دباوول : زورور کول،
زورول، درعب لاندې راوستل،
ويړول.

دبدب : دبدبه، رعب داب،
شان و شوکت.

دبدبه : دبدب، شان و
شوکت، تيس تپاس، عظمت.

دبودی تال : شين
زرغون، د بودی کڼي، هغه
رنگينه کرښه چې د باران او
نمر دواړو په موجودگي
کښې په اسمان د تال په
شکل جوړېږي، قوس قزح.

دپاسه : باندې، پورته،
علاوه، سربيره، سرباري.

دپکه : درکه، رعب داب،
دباؤ.

دپکه درکه : درکه،
دباب، دباؤ، زورنه تروکنه،
ويړه، ترهه، جغړبه کونه، په
چا اواز راايستنه.

دټکارل : لمسول، پاخول،
تحريکول، پړول، پارول.

دجال : کانہ، پہ یوہ ستر گه
 ږوند، په اخره زمانه کښې
 پيدا کيدونکې يو اسان چې
 خلق به گمراه کوي،
 خرفتنجال، چلباز، تگ، چل
 ولي

د خاورو تيل : خاورين
 تيل، هغه تيل چې په ډيوؤ او
 لالتينونو کښې بلولې شي. د
 سوځولو يو قسم تيل، کيروسين
 آئل،

دخول : داخليدنه، جنسي
 فعل، کوروالی، د خروج
 ضد.

دخیل : لاس لرونکې،
 داخل، داخل شوم، شامل،
 ورکړه، ورننوتې، برخه
 لرونکې، برخه اخستونکې.
دد : بيهوشه، نشه، دت،
 گنگس.

دد : دارونکې خناور، بن
 مانو، روم.

در : کور، دروازه، دره،
 تمبه، ورڅخه، قبضه کښې،

درلودنه، لرنه.

ډر : مرغله، ملغره.

دراز : د ميز خانه، په ميز
 کښې جوړ شوم د سامان
 اېښودو ځای. اوږد، لوم.

درامد : هغه مال چې د بهر
 نه ملک ته راشي.

درب : يو ډول وابنه چې په
 بنوره او خشکه زمکه کښې
 پيدا کېږي. د څه څيز د
 غورځيدو اواز.

دربار : دلبار، شاهي ماڼی،
 شاهي قصر،

دربان : څو کيدار، پيره دار،
 دروانچي، د دروازي څو کيدار.

دريچه : دريځه، کرکي،
 وږه کرکي.

دريښور : درپه در،
 سرگردان.

دريژن : ناسي، دوپيا، سخا.

دريلی : د دريو پښو ميز يا
 چوکي، درې پريز تال،

دريښد : د غرونو په منځ
 کښې تنگه لار، تاقچه،

تاخچه.

درد : درد، خورد، خوریکه،برین، سوخت، قهر، غصه،
خور، کراؤ، مصیبت.**دردسر :** بغیر د خه وجیمصیبت، بغیر د خه وجی
زحمت، د سر درد، سر

خوړی.

دردمن : دردیدلے، دردیدلے،دردمن، دردمند، د قهره دک،
خشک.**دردناک :** د درد نه دک،درد لرونکے، دردیدلے، خورد،
دردمند.**دردوغم :** درد او غم، غم

درد، تکلیف، خورد.

دروژ : چاؤد، چود، چوند،دروژ، سپاچه، تنکاچه،
دبڅه، دونکاچه.**دروژ :** د خه خیز د غور خیلواواز، شان و شوکت، شهرت،
د شهرت اواز.**دروژا :** مسلسل درزهار، درزار،

د درزیلو اواز.

دروژدروژ : درز غویل، درز**دروپه در :** سرو هله بر

. وهله، درپه دیکه،

دروته : تاله، تاته، درله، ستادپاره، د مخاطب دپاره استعمال
کیدونکي کلمه،**دروچ :** لیکلے، په کتابکښې شامل، په رجستر کښې
ختلے. دبلے، هغه صندوق چې
کالي پکښې ایښودے دي.**دروجن :** درخن، دولس

خیزوله.

دروجول : ټول، لیکل،خیزول، په لیک کښې
راوستل، خایول، نغبتل،

پیچل.

دروجه : خای، رتبه، مرتبه،

عهده، منصب، عزت، اندازه،

دروخن : وگوری درجن.**دروخته :** ونه، درخت.**دروخشان :** خلیدونکے،

رویشان، دروخشنده.

دروخواست : عرض،

عرضي، گزارش.

غرب، شان و شوکت، لوم
دبدب، قنر، عزت، خاطر مدار.

دروز غوبل : درز دروز،

غویمنم، شور و شر، هله کوله،
غوبل، چغی سورې، هی کو کار،
وهل تګول، راینکل تړل.

دروزول : وهل، تګول،
ګېرزول.

دروزي : جامې ګنډونکې،
خیاط.

درویدل : دزیدل، وهل

کیدل، تګیدل، دبیډل،
جر قیدل، پرله پسې درزا
کیدل.

دروس : سبق، لوست،

مطالعه، زده کړه، تعلیم، علم،
عبرت، پند، جماعت، مدرسه.

دروست : ټیک، صحیح،
سم، راست، موزون.

دروست : ټول، واره،

کلهم، روغ، واره، ګېرد،
ثابت.

دروستول : ټیک کول،

سمول، درست کول، صحیح

کول،

دروستول : پوره کول،

تمامول، بشپړول.

دروسته : وسله، ترکش، د

غشو کینودو کڅوړه،
غنچه، ټوله، د درست مؤنث.

دروسي : درس سره تعلق

لرونکې، د درس، درس ته
منسوب.

دروستي : سختي، کلک

والې، بې رحمې، بدخوني.

دروشل : د دروازي چوکاټ،

دروال، درشاني، درشايه. يو
قسم ساګ چې د ګنډنې په

شان وي.

دروشن : کتنه، لیدنه، دیدن،

نمایش، فیشن، ځان ښودنه.

دروغربي : غربي، عاجزي،

نیستي، خواري، کمزوري،
خواري مزدوري.

دروغل : منافق، دروغون،

پريشان، خوار، زوریدلې،
ګیر، محاصر، احاطه، بند.

دروغله : چلباز، تګ، ټکي

ژن، دوکه باز.

دارو، دارو مدار.

دروغلي : ټکي، منافقت،

دروماله : حاجت مند،

چل، چلبازي، چلول، ټکي

ضرورت مند، عاجز، بيجاره،

غريب، بيوه، سترې سترمانه.

ټوري.

دروغلي : حاضر شوم،

درومت : د کچه او پوله

خام د کښمنډلو يوه آله، د

موجود.

دروک : د دروازي رېک،

کانو ټکولو د وسپنې يوه آله،

د خونې غولې، د کور غولې،

گرمې.

انگن، پته، نښه، نښانه، بولکه،

درومسال : د هندوانو

پته لگنه، نښه نښانه.

عبادت خانه.

دروک : فهم، پوهه، قابليت،

درومل : هغه ميوه چې پوره

پوهيدنه، تميز، پيژندنه، هغه

پخه شوې نه وي، نيم پخته،

معلومات چې انسان ته د

کچه ميوه، خواني ته نژدې

احساس په وسيله د چاپير چل

چې لای ږيره نه وي راغلي،

نه معلومېږي.

خوانکې، ژنکې.

دروگاه : استانه، دربار، دروازه،

دروملتون : دواخانه، د دارو

د دروازي خله، درشل،

دکان.

وربوم، زيارت، مزار، روضه،

درومند : درمن، راټول شوم

خانقاه.

فصل او غله، هغه خام چې

دروگري درگري : ټوټې

غله او فصل پکښې د ميله

ټوټې، درې درې، درې

کولو دپاره راغونډ کړې

درې، ډير سترې، غمژن، تس

شوم وي.

نس، گډوډ، وران ويچار.

درومه : نل، نه، کړکې، نهجه،

درومان : علاج، دواني،

هغه ډنډر چې منځ ي تش

ستانه، دعا، تعريف، صلوة،
تحسين، شاباسے، سلام.

دروزه : د غنمو اور بشو
وغیره داندي چې وړي تري
جدا کړي شوي وي.

درون : دننه، اندرون، زړه.
دروند : زيات وزن لرونکي

خيز، هغه خيز چې وزن ي
زيات وي. باعزت، باوقاره،
قدرمند، عزت مند، سنگين.

درون : دنچو (نلونو)
خنګل، بيزار، دروڼی،

درويشت : شل او درې،
درې دپاسه شل

درويزه : خير ټولونه، خير
غوښتنه، سوالګري،

درويش : خداي ته
رسيدلای، ولي، بزرګ،
قلندر، فقير، ملنګ، غريب،
مسکين.

درويشي : د درویش کار،
غريبي، نيستمني.

درو : تنګي، ناوه، د دوؤ
غرونو تر منځ خام.

وي. د ټوپک شپيلی، د
ټوپک ميل، خواني، د انسان
خير، ونه، قد.

درواند : دروند والی،
احترام، عزت.

درونجکه : ټوپ وونه،
دانګه، درينجکه،

دروښت : دروند والی،
عزت، درناوی.

درونگ : وقفه، ډيل،
ايساريښه، تميدنه، کان، معدن،

وجه، کلکه او هواره زمکه، د
رباب اوار، ترنګ، ټټک.

درونول : عزت ورکول، قدر
ورکول، قدرمند کول، وړ

زياتول، دروندول.

دروښدل : عزت زياتيدل،
عزتمند کيدل، وزن زياتيدل،

دروند کيدل.

دروازه : تمبه، ور، دره.

دروود : د برکت او سلامتيا
دعا چې د نبي عليه السلام د

نوم اوريدو سره د رحمت د
طلب دپاره لوستی شي

- درهم برهم** : کډوډ، وړان
 ويچار، بې ترتيبه.
درهه : دم، دعا، دم درهه،
 جادو منتر.
درې : د فارسيانو ژبه، د
 تاجکو ژبه.
درياب : رود، سيند، سين،
 سمندر، بحر،
دريځ : منبر، ممبر، لوړ
 خاځ، دودريدلو خاځ، گډا،
 نڅا، موقف، استقامت.
دريم : عددي صفت چې د
 دويم او څلورم تر منځ درجه
 يا رتبه ښيي. د درې صفتي
 شکل.
دريڼچکه : درنچکه،
 ارغوچکه، درينچکه.
دريه : د موسيقي يوه
 لرغونې آله، تمبل، تنبل،
 داريال، دريال،
درې : د دوؤ او څلورو
 تر منځ عدد.
دريشي : کرته پتلون،
 کوټ پتلون، وردي،
 هوارونه، برابرېونه، جوړېونه.
درې ښاخې : درشې
 الوخولو، پوک اړولو، د
 دروزې راغونډولو او داسې
 نورو کارونو له پاره
 پکاريلونکې د لرگي يا وسپنې
 نه جوړه درې ښاخيزه آله،
 ښاخې، شانگي، درې غاښي،
 سکو.
دريغ : انکار، آه آه، وش،
 ارمان، افسوس، وي وي،
 صرفه، سستي، ساتنه، اسره،
 سپما، دروغ.
دري غاښي : په غاښ
 درې، درې کلنې، هغه
 څارو چې درې غاښ ي
 کېږي وي.
دريغ من : ناراض، ناخوښ.
دريغه دريغه : د افسوس
 کلمه، ارمان ارمان، افسوس
 افسوس.
دريم : د درې صفتي شکل
 چې د دويم او څلورم تر منځ
 درجه ښيي. په دويم پسې، د

- پیر یا گل ورځ. تنه بوده، اړت، کمیشن،
دریمگرې : منصف، ثالث، دریمان.
دریمه : یو رسم چې د واده
 خلغ د واده نه وروستو سره
 د خنځو خپلوانو د سخر کور ته
 په میل مستیا ځي. د مري
 دریمه ورځ، د دریم صفتي
 شکل.
دریمه خوړ : د قمری کال
 پنځمه میاشت، جمادي
 الاول.
دری : د سنو، سپنسو یا د
 پلاستیکي مزو نه اوبدل شوې
 غټه شپله کپړه چې د ناستي
 او روټی خوړلو وغیره دپاره
 پکار یږي، پر، درني.
دری : پشټي، پشته، اړ، او
 ورد تاح چې په کوټو کښې
 دننه د لوښو ایښودو دپاره
 جوړولې شي.
در : پارسنگ، پاسنگ،
 دره، پرسنگ، پانگ، د تلې
 چاپړې، د وزن کانه، د بنیاد
- تڼه بوده، اړت، کمیشن،
 درت، د درواڼي پیشه، درد،
 درد، غټه تله،
درد : در، درد، خوړ، خړیکه،
 بریش، سور، تکلیف.
درد غم : پریشاني، خفگان،
 کلود.
دریدل : خوړیدل،
 دریدل، تکلیف رسیدل،
 عذابیدل.
درکه : لښت ملامت، په
 خبرو تهدیدونه، د بکه، د بکه،
 دباؤ.
درواڼي : تولي، دروي،
 تولگر.
دره : د لرگي ټوټه، د لرگي
 یا هلوکي نه بیله شوې ټوټه،
 تخته، د لرگي چاؤد، درز،
 ونه، قدوقامت، دروازه، د
 خټکي یا هندواڼي ترازه.
دره : د تش لوبښي تلل، د
 تش لوبښي وزن کول.
دریز : هغه لوبښي چې دری
 وزن پکښې ځایږي، څلور

سيره وزن خايونڪي،
ڌري : د زنانو د سريو
 کالو، څلور سيره وزن، څلور
 سيره، د لوبو او خوراڪي
 څيزونو د اينودو الماري.
دست : د اسهال په وخت د
 عمل سمير يا تعداد، اسهال،
 د نس ايله ڪيدنه، د نس
 جاري ڪيدنه، له نه
 ڪښناستنه، ريښڪي، پر پري.
دستار : پٽڪي، پگري،
 لونگي، بگري، لنگوتڙي.
دستاله : په لاس د ښځي له
 ڪبله اچونڪي پوشاک، د
 بجلي ٽيڪ کولو په وخت
 لاس ته اچونڪي پوشاک،
 دستگله، د سماغو، د سڪينه،
 لاسگله، لاس پيلو.
دستاويز : دليل، مردڪ،
 سند، هر هغه څه چې په لاس
 ڪښي وي، وسيله، بهانه،
 پلمه.
دستخط : يو نښه يا نوم چې
 د ليک يا سند په آخر ڪښي

ليڪلے شي. لاس ليک،
 قلمي، په لاس ليڪلے.
دسترخوان : ورده څلور
 گوٽيزه ڪپره وره يا لويه ڪپره
 جي روتڙي پري خورے شي،
 دسترخوان، ڪندورے، رومال،
 تيگرے.
دسترس : لاس لرنه، په يو
 کار يا موضوع ڪښي لازمه
 پوهه لرنه، په يوه چاره ڪښي
 مهارت.
دستکاري : په لاس منقش
 څيزونه جوړونه، د لاس کار،
 کاريگري، استاذي.
دستگيري : مرسته، امداد.
دستور : رسم، رواج، دود،
 قانون، قاعده، لاره، طريقه،
 فرمان، امر. رخصت، اجازت،
 هدايت، لارښودنه.
دستور العمل : هدايت،
 لارښودنه، نصيحت، مراسم،
 قانون، قاعده، رواج، طريقه،
 اصول.
دستوره : دستور، طريقه،

- قاعده، دود.
- مخالف، میر خے، بدخواہ،**
دستور نہ : د دست جمع.
- دشمنی : دبنمنی، میر خي،**
دستہ : لاسکے، لاسے،
 غلیمي، تربگني،
 کلدستہ، گیلہی، بندل، کودہ،
- دشنام : بنکنخل، کنخل.**
 مرستہ، دلہ، گروپ، تولے، د
- بدرد، زیری، سپوری ستھی.
- دبنمن : دشمن، میر خے،**
 سپسو یا رینمو گونجی، دوه
- غلیم، بدخواہ، دبننو، خصم،
 درجنہ کاغذونہ.
- د دوست متضاد.**
- دستی : اوس، سمدستی،**
 فوراً، زریہ زر، سم د لاسہ، د
- دبنمنی : دشمنی، بدی،**
 لاس.
- غلیمي، تربگني، رتی،
دسمال : رومال، رومیال،
- عداوت، غج، بدخواہی،
 خپوتے، ہفہ توتہ جی سر
- کینہ، تکہ.
- پری تولے شي، ہفہ توتہ جی
- دبنن : وگوری دشمن.**
 مخ لاس پری وچولے شي.
- دعا : غوبنتنہ، حاجت**
دسمبر : د نومبر او جنوری
- غوبنتنہ، فاتحہ، د مغفرت
- کال دولسمہ میاشت.
- دعا، پاتا.
- دعاسلام : علیک سلیک،**
دسیسہ : لانجہ، حیلہ،
- راشہ درشہ، دوستی، اشنائی،
 اسباب سازی، دروہہ،
- ملگریا، ناستہ پاستہ، تلہ راتلہ،
 جلو تہ، پت چل، مکر،
- گپ شب.
- دعاگو : دعا کوکے.**
 سورہ.
- دعوت : بلنہ، رابلنہ،**
دشت : صحرا، بیابان،
- راغوبنتنہ، میل مستیا،
 بیدیا، دشتہ، میرہ، دبت.
- دشمن : دبنمن، غلیم،**

- دعوي:** دعوا، دعوه، داوه، لانجه، شخړه، دنگله، ونگاله، جگړه.
- دعويدار:** دعوي گیر، دعوي کونکې، دعوي لرونکې، مذهبي.
- دعويداري:** دعوي لرنه، دعوي گيري.
- دغا:** ټکي، چل، جم، دوکه، مکر، حيله.
- دغا باز:** دوکه باز، ټک، چلولي، درغل، فريسي، دوکه مار.
- دغسي:** داسې، دارې، دغه رنگي، داډول، هم دارنگ، هم داشان، دغه شان، دغر غوندي دغر په شان.
- دغلته:** په دغه ځاي کېږي، دغه خوا.
- دغومره:** دغه هومره، دومره، په دې اندازه، دومره قدرې، دونې، دونه، دغونې، دغه هومره عاميانه قرأت.
- دغه:** د نزدې اشارې ضمير، لکه دغه سره، دغه کسان.
- دغه رنگي:** دغسي، دغه رنگ، داسې.
- دډ:** داريال، دريه، تمبل، تنبل.
- دفاع:** د جنگ په وخت له دشمنه ځان بچ کونه، ژغورنه، حفاظت، ځان ساتنه، ځواب ورکونه.
- دفتر:** هغه ځاي چې پکښې سرکاري کار کولې شي، محکمه، افس، رسمي څانگه، زمکه، پلارگنې جائداد، ورډه قيصي.
- دفترې:** دفتر ته منسوب، دفترې ليک، ديواني ليک، د دفتر سمونکې، د دفتر د سامان نگران.
- دفع:** شړنه، ردونه، ايستنه کونه، لړې کونه، غلې کونه، قرارونه.
- دفعتا:** له واره، ناڅاپه، نابيره، ناخبره، ناگهانه، فوراً، يو په يو، په يو مخ، يکدم.

- دفعه** : وار، خل، نوبت، کسرت، دقانون یو شق، دقانون یوه خبره.
- دفتول** : بنځول، زمکې ته سپارل، قبر کښې کیښودل، دفن کول.
- دښینه** : خزانه، بنځه خزانه، پټه خزانه، بنځ کې شوی مال.
- دق** : نرمه رنځ، ټي بي، دق سل، تنګ، مجبور، دلگیر، بي وسه، کمزور، ناتوان، خوار.
- دقت** : غور، توجه، خیریدنه.
- دقیق** : خیر، متوجه، پام کونکې، کره، څک، حساس، منظم، نازک، مشکل، گران، باریک.
- دقیقه** : شپه، منټ، دیو ساعت شپيتمه برخه.
- دکانچه** : دنکاچه، دونکاچه، وگورۍ دکانچه.
- دکتور** : ډاکټر، دکن : سویل، سهیل، جنوب.
- دگیلر واده** : دباران په دوران کښې د نمر ښکاره کیدنه، په شین اسمان باران وریدنه.
- دل** : نیم میده، درمیانه میده، غټ اوږه، برباد، تباہ، مات گوډ، عبث، ضائع، بي خایه، دل گزاری. دلیدلې، دلیده شوی.
- دل** : یوه خوراکه چې د غټو میده کې و غنمو او اورېشو نه پخولې شي، او کره، دلده، میده شوي شاخل چې څاروو له ورکولې شي، د غوا میښو باره کل.
- دل** : زړه، ږه.
- دلاسه** : تسلي، تسله، ډاډگیرنه، راضي، رضا، خوښ، قانع.
- دلال** : دپلورونکي او پیرونکي تر منځه جوړ راوستونکې، د دوو تنو په منځ کښې د سودا جوړونکې.

بروا، ریار، ارٹی،

دلالت : برہان، دلیل،

پوہونہ، لاریتودنہ، عائد کیدنہ،

ہدایت، رعب، عظمت، شان،

دلال کسب او کار، ریار،

دلاور : زرہ ور، بہادر، پہ

زرہ پیر، شجاع، میرنے۔

سرتیرے۔

دلاوری : زرہ ور توب،

بہادری، مرانہ، زرہ ورتیا،

تکرہ والے، دلاور توب،

دلاور تیا۔

دلبری : زرہ رابینکنہ، ناز،

ادا، معشوقیت، محبوبیت،

زرہ ورنہ، عشوہ، نخرہ۔

دلبند : پہ زرہ پوری، زرہ

پوری، دسترگو تور، زرہ

توتہ، معشوق، محبوب،

لرمون۔

دلہ : دلے، دلی، دلے تہ،

دے خاے تہ، دے حواتہ۔

دلجمعی : اطمینان، تسلہ،

تسکین۔

دلجوئی : شفقت، دامن گیرنہ۔

مہربانی، تسلی۔

دلچسپ : پہ زرہ پوری،

پہ طبع برابر، زرہ نبلونکے،

ہنکے، د مزی، بنائستہ،

دلچسپی : زرہ کیدنہ،

شوق، خوبی، پہ زرہ پوری

توب، علاقہ لرنہ، خوند۔

دلدادہ : مین، عاشق، زرہ

بائلے۔

دلدار : محبوب، معشوق،

گران، خور، عزیز، زرہ

ساتونکے، تسلہ ور کونکے۔

دلدل : بوختہ، مرغہ، جہ

زار، چرچوبنہ زمکہ، چیقہ،

ختی۔

دلریا : زرہ ورونکی، معشوقہ۔

دلسوز : زرہ سواندے،

مہربان، مشفق، ہفہ شوک

چی پہ غریبانو، بیوسو او

مظلومانو، زرہ خور پوری۔

دلسوزی : زرہ سواندی،

مہربانی، شفقت۔

دلفریب : زرہ لہ دوکہ

ور کونکے، زرہ غولونکے۔

دلکش : زہرہ را بنسکونکے ،

زہرہ و پروونکے ، بنسکلیے ۔

دلکی : بوم او مہین رفتار ، د

اس ہوار تک ۔

دلگیر : خفہ ، زہیر ، بی

چرتہ ، خوابدے ، غمگین ،

غمزن ، زہرہ نیولے ، بروس ۔

دلنشون : پہ زہرہ کنبی

کنبیناستونکے ، پہ زہرہ اثر

کونکے ، زہرہ کنبی ۔

دلنواز : زہرہ نمانخونکے ،

یار ، ملگرے ، منین ، ررہ

خوشحالونکے ۔

دلو : سلواغہ ، بوقہ ، دولچہ ،

دلورہ ، دھجری شمسی کال

یوولسمہ میاشت چپی دیرش

ورخی لری ۔

دلول : تسکول ، کوتیل ،

خوبل ، غت اورہ کول ، دل

کول ، میدہ کول ،

دلہ : بروا ، دوس ، بی غیرتہ ،

بی شرمہ ، دویز ۔

دلہا : دل ، اوگرہ ۔

دلیل : ثبوت ، برہان ،

حجت ، لار بنودونکے ، پہ

یادونکے ، زیرے کونکے ، نبیہ ،

علامہ ۔

دلیہ : دل ، اوگرہ ، دلہا ۔

دلی : دلہ ، دلہ کنبی ، دا

خامے پہ دے خامے ، دے خوا ،

دیلی ، دلی تہ ۔

دلیدل : دل کیدل ، دلہ

کیدل ، اوگرہ کیدل ، میدہ

کیدل ، غت اورہ کیدل ، دل

گزارے کیدل ،

دلیر : بہادر ، تکرہ ، تورزن

دلیری : بہادری ، تکرہ

والے ، تورزنی ۔

دلی : رینت ، زیات ، بی

اندازی ، پریمانہ ، کوتہ ، امبار ،

دیرے ، دغلی دیرے ، درمن ،

دامبورے ، پلانہ ۔

دم : غلے ، خاموش ، چپ ،

کبر ، غرور ، ناز ، لو ، اخری ۔

دم : چوف ، چُف ، دم درہہ ،

اودہ ۔ لحطہ ، شہہ ، ساعت ،

- وخت، ژوند، روح، خان، ساه
نفس، ذات، د چيلم کش، د
چرسو د چيلم کش، افسون،
جادو، منتر، زور، طاقت،
توان، همت، حوصله،
- دماغ** : مازغۀ، مغز، د سر
مازغۀ، لوني، کبر، غرور،
تکبر، هوش.
- دمباله** : اخري سر، لکي،
کوناته، شا. د وړو ماشومانو
د خيزونو سمبال ساتلو وړو کي
خورجين، دمبولا، دمبله.
- دم پنخود** : خاموش، غلغله،
چپ، ساکت، ساه رابنکلي،
پوزه رابنکلي، ساوتی،
حیران. د زړۀ لیوالتیا
ورکيدنه، په هوش کښي
راتلنه.
- دم درحال** : په ټکي، په
هغه وخت، په موقع،
سمدستي، سم د لاسه، فورا،
دستي، فوري، في الحال، هم
دا اوس، اوس.
- دم درود** : دم درهه، دم
تعويذ، ټوټه، ټونه، ټونه
ټوټکه، دم چف، کوډي
تعويذ، سحر جادو، تقوي
داري، ورد وظيفه.
- دم دلاسه** : دلاسه،
خوشحالونه، تسلي، ډاډ گیرنه،
لاس رابنکنه.
- دملعه** : برج، مورچه، وړه
قلعه. فخر، کبر، غرور، لوني.
دلي، ډير، ټوپي، کوټه،
امبار.
- دمساز** : ساه سره ساه
برابر ونکړي، ډير خوړ
ملگر، همراز، همدم، خوړ
ملگر.
- دمسه** : لومړی او غټ
ډولکي، غټ سر، يا پنځه.
- دمگر** : اوده کونکي، د
اوډي خاوند، دمگر، دم
اچونکي. هغه څوک چې د
پښ (لوهار) بنی وهي.
- دمول** : دم اچول، چف

- ڪول، دم ڪول، د اودي
لاندې راوستل،
دمه : پنه سياله ڪڇي،
آسوده، دسترے متضاد، آرام،
ساه اخستنه، سياله، لنڊ
استراحت.
دمه : ساه لنڊي، بخار، لڙه،
ساه، نفس.
دلبه : لم ور ڪڍ، دمبه.
دنداسه : د غوز دوني
پوتڪي جي د غابننو صفا
ڪولو او شونڊو سرو ڪولو
دياره پڪارولي شي.
دندان : غابنونه.
دندوڪار : تياره، تورتم،
تاريڪه، شور زور، فساد، بد
انتظامي، غوبل، لوڪي،
لوخري، لڙي دورې، ڏير
تعداد. د بريجن تندرو او
گر ڪپرو ز اوار، د توپو وغيره
گن ڌزار.
دنده : شغل، وظيفه، هنر،
ڪسب، ڪار، مشغولا، پيشه،
ساعت تيرونه، عيش، بنه
ڙوند تيرونه.
دنڪاچه : دونڪاچه، دڪانچه.
دنڪ : لور، جڪ، جيڪ،
د دنڪي ونڻي خاوند، مست
نشه، مدهوش، گنگس، بي
احساسه. ٽوپ، ٽوپ، ٽوپ.
دنڪ : د شولو پاڪولو
پايڪو، دردري.
دنڪل : د پهلوانانو د ڪشتي
خارج، ڪاره، اڪاره، گنه ڪونه.
دنڪه : دميرزو بوتڻي. د
دنڪ مونڌ.
دننڻي : داخلي، اندروني، د
داخل، د دننه، دننه سره
متعلق.
دننه : داخل، پڪڇي، د بهر
ضد. ننوتڻي، ور ڪڇي،
اندرون، لڙمون.
دنيا : نري، جهان، عالم،
شته، شتمني، دارائي، مال
متاع، دولت.
دنياڌار : شتمن، دولتمند،

حيوانات.

پيسه دار، مور، مالدار، د دولت خاوند.

دوات : مشوانی، هغه د

دنياگي : حقارتاً دنيا ته

سيامي بوتل چې د قلم څوکه پکښې رنگ کولې شي.

وئيلې شي. د دنيا اسم تصغير.

دواره : جوړه، غبرگ،

دنياوي : دنيوي، د دنيا، د

برخ، جوړه، جفت.

جهان، په دنيا پورې مربوط

دوام : پالنبت، ادامه، ثبات،

دنيا : يو قسم بوتې چې پاڼې

بقا، هر وخت، هميشه والی،

ی د خوشبو او خوند دپاره په

هميشه.

کتبوی او چکنی وغیره کښې

دواوه : وگورئ دواوه.

اچولې شي. گشنيز، کروش،

دوبار : دویم ځلې، دویم

دښه.

ځل، دوباره، بيا.

دو : زغل، منډه، ترات،

دوبچه : دوچه، دوپچه

ترږه، خفاسته، د جوارۍ داو،

دوبړن : درېجن، بدبويه،

بازي، شرط، شرمنده، خجل،

سوربويه، هغه خواره چې د

خمر، خجالت، خړونه، زياتونه،

گرمۍ يا د زيات وخت د

جگونه.

تيريدو په سبب خراب شي او

دواوه : هغه څامې چې د دوو

بوۍ پيدا کړي.

سيندونو تر منځ وي، دواوه.

دوبغرکه : دوه برغه، دوه

دوا : هغه دارو چې د مرض

غبرکه.

په علاج بڼه کولو يا د درد په

دوبڼه : د دوسي بڼه، د

تسکين کښې استعمالیږي.

دوبيانو د کورنۍ بڼه.

دارو، درمل، علاج، دواڼي.

دوبي : جامې وينځونکې،

دواب : څاروي، ډنگر،

هغه څوک چې د جامو وینځلو کسب کوي، **دوړې**،
دوړبي.

دوښتی : یو قسم نظم چې دوه بیته لري، ورومبی، دویمه او څلورمه مصرعه یې درباعی غوندي په یوه قافیه وي - و وزن یې درباعی په شان نه وي.

دوږ : دږ، دپه هوا، دوږ، خوږه.

دوږته : دوږته، دښځو ځادر، دښځو دپسرولو وړوکی ځادر.

دوږی : دوکړی، دوږه، دوکړه، د نغاري په شان د تنک تکور یوه آله، طبله.

دوپیازه : تکرولې شوی پرپوس چې پیاز او مصالحه کښې ویشولې شي. اینګولې، پخکړې، بنورو.

دوټر : وگورئ دفتر

دوتی : یو قسم ننگ، چې

زنانه یې تړي.

دوځاله : دوه زړې، دودله، فکرژن، مشوش، حیران، دوه زړه، متردد، مذبذب.

دوچار : اخته، لکيا، مشغول. مصروف. مخامخ، ورباندې اوښتی، دوڅار.

دوچتیز : دوه چتیز، دوه چته لرونکي.

دوچند : دوه دونه، دوه چنده، یو په دوه.

دوڅار : په ډاګه، څرګند، جوت، معلومه، پېښ، دوچار. **دود** : په ډول، په څیر، په شان، غوندي، دغسې، هو بهو. په مثل.

دود : رواج، رسم، دستور، آئین، کلتور، کلچر، ثقافت، فرهنگ، قاعده، طریقه، انداز، لاره، لياره، باب، چلند. **دود** : لوګی، لوڅړه، دوګ، قربان، څار.

دور : گردش، حرکت،

دور، دوران، گرځونه، جريان، سرکټ، بيهوشي، غوټه.

ډور: گړد، گړدو غبار، خشک سالي، له منځ وړې، ورک، اوږه.

دوره ډپکه: اډه ډپه، ډړه دوره، رعب اجونه، غصه کونه، ويرونه، ډپکه، ډړکه، دوره دباؤ.

دورخ: د جنت متضاد، د عذاب ځای، جهنم، دورخ، دوغس، سقر.

دوس: بړوا، د حرامکاری دلال، دله، دووس، بې غیږته. **دوست:** ملگرم، اشنا، یار، رفیق، خیرخواه، محبوب، زړه ته نږدې، اندېوال، خپل، خپلوان.

دوستي: اشنائي، ملگرتيا، خپلوي، خيښي، دعا سلام.

دوشاله: شال، دوپټه شال، دوږه کشميري شال، بنځينه شال، ريښمين يا وړين شال،

چکر، څرخ، څرخيدنه، ډيو څيز په خپل ځای حرکت او گړځيدنه، زمانه، دوران، وخت.

دوران: وگورئ دور.

دورانديش: پيش بين، عاقبت اندیش، محتاط، عقلمند، هغه څوک چې د يوې موضوع څو يا ټولو اړخونو ته خیر کيږي او يا د يو کار پای او عاقبت ته گوري.

دورايه: دلرې.

دوربين: دورانديشه، څيرک، هوښيار، پوه، هغه څوک چې لرې څيز بڼه ليدل شي.

دوربين: لرې ليدونکي يوه آله چې د لرو څيزونو د ليدو دپاره استعمالیږي.

دورنگي: دوه زړه توب، ریاکاری، دوه مخي، منافقت. **دوره:** پسر، پيره، گړدش،

لوپتہ، پشمنہ بنارسی،
پرونی، د بنخو د پسرولو
لومے خادریا لوپتہ.

دوشنبه : د گل ورخ،
غیرگه، پیر، د اونی دریمه
ورخ، د یک شنبی او سه
شنبی تر منځ ورخ، گل.

دوک : حسد، رخه، کینه،
بغض، عذاب، ربړ، کړاؤ،
تکلیف، درد، غم، نول،
خفګان، رنځ، نرم رنځ، دق،
سل، تهدیدونه،

دوک : خوبښه، ځایښی، د
وسپنې یا لرګي هغه آله چې
تار یا وړی پرې ریشل
کیږي. هغه نرمه سیخ چې
بنځې پرې ویښته ږو منځوي،
سلانې، ستن، سیخچه،
دوکې.

دوګان : د سودا خرڅولو
ځای، ات، هتې، اتې،
پلورنځی، مغازه. د مالګې
لاس ته راوړلو او تصفیه کولو

اورغالی، هغه ځای چې لوهار
پکښې وسپنې تودوي او
سازوي. بتی. د کلې هغه
کو غالی چې جولاګان پکښې
پښې ښکته کوي او کار
کوي، کلې، اډه، چوکاټ، د
کولال پچه.

دوګانچه : ډبه، چوتره،
سوپه، تونګاچه، د کور په
منځ یا د کوټې یا دوکان
منځ ته هغه نسبتاً لوړ ځای
چې د کښیناستلو یا د مانځه
دپاره جوړ شوی وي.

دوګاندار : هغه شوک چې
دوکان کوي، هتې وال،
دوکان لرونکی.

دوکه : غولونه، خطا ایستنه،
چل، چم، چل ول، ټګي، تیر
ایستنه، دروه، دغا.

دولت : شته، مال، جائداد،
ثروت، سرمایه، بخت، طالع،
حکومت، دیو ملک د
مسلطې طبقې سیاسي

جوړېښت، د دولت د عمالو
مجموعه، قاتون.

دولتمند : دولتمن، شتمن،
د پیسو خاوند، د مال او
دولت څښتن، موړ، توانگر،
سیت، مالدار.

دولس : درخن، په شمار
دولس، لس او دوه.

دومباله : کوساتې، کونه
غاره، ورستی شا، دومبال،
لم.

دومره : دا قدر، په دې
مقدار، دا اندازه، دوی،
دغونې، دغومره، په دې
اندازې.

دومه : مېر اوړ، خوړلن،
دومه، دوډه، بتی، هغه اوړ
چې وږې پرې وریږي شي.
دومې : نرله، زکام، والکې،
خرمیت، تود سوړ کیدنه،
بادوونې، ریزش، دومه، ساره
وهنه، توده سره.

دولند : لږه، تیارة، غبار،

خړه، دوړه.

دونکاجه : ډبه، ډپه،

دنکاجه، چونتره، ستيج،
ډبگي، خازه، د قبر گیر
چاپیره ډبه، هغه د ختو کتو یا
لرگي نه جوړه څلور گوټي
ډبه چې منگي پرې ایښي
شي، گړونج،

دوڼه : دوړه، توبه، مسخره،
ملنډه، معمه،

دووس : دؤس، دويز، دله،
بې غیرته، پست، رذیل.

دوه : دیو او درې ترمخ
عدد.

دوه نلیز : هغه توپک چې
دوه نلی لري. دوميله.

دوهم : دوم، دویم،
دوي : دغه خلق، دا خلق.

دویم : وگورئ دوهم.

دویمه خور : ربیع الثاني، د
هجري قمري کال څلورمه
میاشت.

دهر : زمانه، وخت، دنیا،

- پیری،
دهریه : ملحد، کافر، بی دینه.
دهشت : ویره، ترهه، ترورتیا، وهم، دار.
دهشت گرد : دهشت کونکے، دهشت پیدا کونکے.
دهقان : شریک، کاشتکار، بزگر، کرونده گر.
دهقانی : چریکاری، دیقانی، زمیداری، بزگری، کاشتکاری.
دیار : سبر، د سروې ونه، د نښتر ونه.
دیارلس : درې دپاسه لس، د دولسو او څوارلسو تر منځ عدد.
دیاري : د کار احرت، د مزدور د کار معاوضه، د کار قیمت، حق الزحمه.
دیانت : ایمانداري، صداقت، راستي، د خیانت متضاد.
دیانتداري : دیانتدار، کیدو حالت، ایمانداري، دینداري، خدا پرستي، پاکي، پاک نيتي.
دیباچه : سریزه، سرلیکه، مقدمه، د کتاب پیژندګلو، سرنامه.
دید : بینائي، لید، نظر، نښه، نښانه، دیدار، ننداره، دیدن.
دیدار : لیدل، دیدن.
دیدن : دیدار، لیدنه، کتنه، وصال، ملاقات.
دیده دانسته : عمداً، قصداً، په قصد.
دیګر : مازیګر، د ماسپښیز نه تر ماښامه پورې وخت.
دیکه : تپله، دغره، دیچکه، بغل، څنګ.
دین : مذهب، آئین، لار، طریقه، طاعت، جزا، مکافات، اسلام.
دیندار : په دین ټینګ، پرهیزګار، متقي، د دین پیرو،

- تقوي دار، د مذهب پابند.
- دينداري** : تقوي داري، پر هيزگاري، د دين د احكامو پابندي.
- ديني** : د دين، مذهبي، د دين سره متعلق.
- دينيات** : ديني مضمون، هغه كتاب چې ديني مسائل پكښې بيان شوي وي. په دين مربوط مسائل.
- ديواليه** : تاواني، په خساره كښې، په كاروبار كښې داسې تاوان چې سر او كټه دواړه باندې.
- ديوان** : د يو شاعر د اشعارو مجموعه. هغه كتاب چې په هغې كښې د يو شاعر كلام په مردفه توگه دهجا د تورو په اساس راغونډ شوی وي. محكمه، عدالت، دربار، دفتر، تخت.
- ديواله** : ليونۍ، پاگل، مجنون.
- ديواني** : د مال او جائداد په حقله، ديواني قانون، قانون، عدالت، حوالات. هغه عدالت چې د زمكو فيصلې كوي.
- ديودار** : ديار، نېټر.
- دي** : د مفرد غائب اشاري ضمير.
- ديجگه** : ديگجۍ، وړوگۍ ديگ.
- ديخوا** : دې خواته، دې طرف ته.
- ديرپا** : دير پائيدوكۍ، چې زړه خرابيږي. سخت، ټيټك، مضبوط، محكم، پائيدار.
- ديرش** : لس او شل.
- ديره** : حجره، ويجره، او جره، ديره، مهمان خانه.
- ديرينه** : زور، پخوانۍ، بودا.
- ديسي** : د ديس، د ملك، كم اصل، بدل، نااهل، كچه، د اصلي ضد.

- ديگ** : له مسو جوږ هغه
لوم لوښه چې اکثر بنياران
پکښې وريږي پخوي،
ديگچون : کچه وسپنه
ديگچي : وړوکه ديگ،
هغه لوښه چې اخله پخله
پکښې کيږي.
ديو : د پيريانو يو قسم،
مجازاً غټ، خورب، تکړه.
ديوال : ديوار، د خټو يا بل
خه به جوړ د کور يا قلعي
پر ده، پټاني،
- ديوالگير** : په ديوال کښې
لگيدلې کندې دار لرگي چې
جامې پکښې خوړندولې شي.
کوشش، منډې ترې، هله
کوله، درز غوبل، غوښتنه.
دې : د مفرد غائب اشارې
ضمير.
دې : د فعلي ربط مفرد کلمه
چې د مذکر دپاره استعمالېږي
لکه دغه کتاب دې. موجود.
شته. د واحد حاضر ضمير.

- ڊ : (ڊال) ڊڀنتو حروف**
 تهجي ڊ پتتي خوار لسم حرف
 چي ڊ ابجدو په حساب د "د"
 برابر يعني قيمت ي ١٠ خلور
 (۴) دمي.
- ڊاڊ : تسلي، تسله، اطمينان،**
 روغ زړه توب، زړه ورتيا.
- ڊاڊ گيرنه : تسلي ورکونه،**
 ډاډنه، ډاډهڼه، ډاډ گيري،
 دلاسه ورکونه.
- ډاډه : سمسور، وښند.**
- ډاډه : خاطر جمع، مطمئن،**
 زړه ور.
- ډاډه : ډوډه، پتي، دومه،**
 دينين، وړي په اور کښي
 ورتونه. د غنمو يا اوريشو
 شين فصل چي په خاړو د
 خوړلو جوگه وي، خيد،
 خويد.
- ډار : خوف، ويره، ترهه.**
- ډارن : ويريدونکي، ترن،**
 ډرن، بي زړه، کم زړه،
 يرندو کي، بي ايمان، تيزن.
- ډارول : ويرول، يرول،**
 بيرول، خوف ورکول، په
 رعب کښي راوستل.
- ډاره : د دروازي د سر چجه،**
 د دروازي د سر پيک،
- ډاريدل : ويريدل، يريدل،**
 بيريدل، په رعب کښي
 راتلل.
- ډاک : چيتي رسونه، هواره**
 زمکه.
- ډاکتر : ډانکتر، ډاکتر،**
 ډاکتر، طبيب، د بيماري
 علاج کونکي، هغه څوک
 چي په طبابت، ډاکتري يا
 جراحت کښي پوره لاس
 لري.
- ډاکتري : د ډاکتر کسب**
 او پيشه، درملگري، طبيي،
 طبابت.
- ډاکخاناه : د ډاک استولو**
 او اخستولو د بندوبست ځاي.
- ډاکو : ډاډه مار، غل، چپاڅو**
 کونکي، شوکمار،
 چورونکي، د غلو د تولگي يو
 غرمي چي ډارې وهي.

- ڊاڪه** : چپاڙ، شبنخون، غدي، داره، شوڪه. ڊاڪه، پو قسم نازڪه ڪپره.
- ڊاڪي** : ڪاغذ يا خط رسونڪي، پوست مين، هغه خوک جي چيتي متعلقه ڪسانو ته رسوي.
- ڊاگ** : خراب، ويران، ويچار. درمنڊاگ، دغمو د پاڪولو او ميده ڪولو خام، هوار ميدان، ميدان، ڊاگ، بيابان، دڀنڀه، دشته، پوسته، پوست، ڊاگ، چيتي، خطونه رسونه.
- ڊاگه** : د بجلي ستن، د ڪوٽي لڙڪي، لاري، لهر، برڪه، د بولاري لڙڪي، هغه لڙڪي جي د مڙو خلت پڪڙي خورندولي شي.
- ڊاگه** : ڊاگ، ميدان، هوار ميدان، پلنه وجه زمڪه.
- ڊاگه ڊگلي** : په ميدان، په ڊاگه، ٻنڪاره، صفا، مخي ته، خورڪند.
- ڊاگي** : ميداني، د ڊاگ، د ڊاگ سره متعلق، ٻنڪاره، خورڪند، واضح.
- ڊاگيزه** : ٻنڪاره، په ڊاگه، په لوره، جهر، برملا، په بغاره، دندوره.
- ڊال** : ڪيسپت، يو قسم والي، د غلي دلي يا ڊير. د پښتو د الف ب د پتي د خوار لسم حرف تلفظ. سپر، ڪنگل، د تورو په جنگ ڪڇي د خان بچ ڪولو آله.
- ڊالو** : د امريڪي ڪرنسي.
- ڊالي** : سوغات، تحفه، پيشڪش. هغه خورده جي د عرس په موقع زيارت ته ورلي شي. د خاري ڪار، د نگراني ڪار، د خادري يا لمخي خنده، ٽالي، جوتو، خنڀيدنه.
- ڊالي ٽپالي** : سوغات، ڊالي، تحفه، مبارڪي، رشوت يا خله خورو نه، چاله لالچ يا طمع ور ڪونه،
- ڊاليم** : وائسڪي، د انگورو

وڙي، غوشه، وڻڪالو،
گنگور، گنگور،

ڊانڊو : لنڊو ڪوٽڪ،

وڙو ڪوٽڪ، اوچ لنڊو لڙڪو

ڊانس : رقص، گڏا، رخس،

ميمڊنه، ناچ، نڃا.

ڊانسر : نڃا ڪونڪي،

گڊيدونڪي، رقص، رقص

ڪونڪي، ميمڊونڪي.

ڊانگ : غٽ ڪوٽڪ، لوڙ،

سوٽي، ڊيڙ،

ڊانگ ڊبلي : سامان، د

ڪور اسباب، د ڪور سامان، د

ڪور لوڻي لڙڪي، ٽال خڪال،

ڪڏه ڪوڏه، ڊول ڊبلي.

ڊانگري : بانگي، ڊانگري،

هغه جامه چي مستريان ي د

ڪار ڪولو په وخت اغوندي،

پتلون او جيڪٽ سره گڏولي

وي او له جين نه جوڙ وي.

ڊانگوري : ڊاگه، ڊاگري،

ٽاپور، ٽاپوله، انٿوڪ،

پيساڪي،

ڊانگي : گام، قدم، لنڊو پنڊو

لڙڪي، وڙو ڪوٽڪ، ڊانگ.

ڊاون : لوپتھ، ٽيڪري.

ڊب : ڙوري اوبه. په سيند يا

وله ڪيئي ڙور خامي، زبان،

تاوان، گوزار، وار.

ڊب : وضع، طريقه، سليفه،

طور، ادب، سرپتوب، لوڻي،

عظمت. ديو خيز د لوڻيدو

اواز، د وهلو اواز، د پريوتو

اواز.

ڊبا : ڊبار، ڊبهار، د ڊب ڊب

پرله پسي اواز، غٽ سڙي.

ڊبار : د وهلو تڪولو اواز.

ڊبليوب : بيهوشه، بي

حسه، سرگومه، بيخوده،

ناروغه، ناجور، مريض.

ڊبر : تباه، هلاڪ، برباد،

پوپنا. غٽ، تيار. وگوري

تير.

ڊبرول : تاه ڪول، ستول،

ميراتول، ورڪول، بربادول،

تالا ڪول.

ڊبره : تير، ڪانه، حجر،

ڪلڪ جسم چي د زمڪي په

سطح په سیندونو، کانونو او غرونو کښې په قسم قسم رنگونو سره پیدا کېږي.

ډبریدل : تېاه کیدل، میراتیدل، ستیدل، ورکیدل، بربادیدل، تالا کیدل.

ډبل : مضبوط، غبرگ، مرغ، دوجند، دوه لایه، یو په دوه. جوت، جفت، منډه.

ډبل روتی : هغه پیره او ډبوسه شان روتی چې د میدې له اوږو نه جوړولې شي.

ډبله : پیره، غټه پټه، پرسیدلې، غښتلې، دوه غبرگې، دوه مرغې.

ډبلې : سوبارې، خوبارې، د نداف او موجي د ټکولو لړگې. گډوله ډوډی، د وښو وښکلو لړگې، لتوبه، ټکونې، وهنې.

ډبلې : وړوکه ډبره
ډبنگ : چاق، شلند، پنډ، مزه، غټ، خورب.

پرسیدلې، ډبوس.
ډبو : چاق، شلند، پنډ، مزه، غټ، خورب.

ډبوس : پرسیدلې، تمبوس، تموس.

ډبوسکې : ډبوس، ډبوس، بدشکله، بې ډوله، پرسیدلې.

ډبول : وهل، درزول، په زوره وهل، ټکول، دربول.

ډبه : چوتره، چوتره، سوپه، صغه، ډبه، دیوسه، د راتولیدو خام، په کلي کښې د خلقو د کښیناستو خام، سټیج. د تیلو ډبه، د غوړو تیم، خلور لارې.

ډبیدل : وهلې کیدل، درزیدل، ټکیدل.

ډبی : ډبه، ډبه، واگنا، د ریل گاډي کوټه، د تیلو ډبی، هغه ډبره چې تیلې پکښې پراته وي.

ډپ : کلي ته نژدې هغه خام یا هغه غونډی چې په هغې د کلي خلق تفریح او

ساعت تیرے کوي. د خاورو وره غونڊی.

ډپو : ذخيره، گودام، ډپو.

ډډ : پرسیدلے، گکوگ، منخ تشے، په منخ کښي تش يا خالي. سخت اواز، غټ اواز، بم اواز، اصلیت، حقیقت، مرور، خفه، خوابدے، بیخ، شته.

ډډبل : پرسیدلے، ادو بدو، پرسو، نیمه حوا، نامراده، خواهي مرگ، غټ، لوم، رسیدلے، کامل.

ډډوزه : خوړسکه، تريخ لوگے، تريخ دود، غړوسکه لوگے، بدبوني، ډوزه، د توپک د ډز لوگے.

ډډوزه : د غنمو يا اوريشو هغه ډنډر چې وږے ترې جدا شوے وي. دروزه.

ډډول : پرسول، باد ورکول، گکوگول، بنی کول، تشول، د يو څيز منخ خالي کول.

ډډه : اړخ، پلو، طرف، څنگ. امتناع، خان ژغورنه، اجتناب، د ډډ مؤنث.

ډډيدل : پرسیدل، د اواز بم کيدل، اواز غټيدل، گکوگيدل، منخ تشيدل، بلازیدل، حامله کيدل.

ډرامه : ناتهک، تماشه، نقل.

ډرائيور : د گاډي چلوونکے،

ډرت : تېر، پر، تيز، د گوز اواز د سې اعتنایی او لاقیدی د ښکاره کولو دپاره هغه وخت مقابل طرف ته وئیلے شي چې ورومېه فریق وتښتولے شي يا ويړولے شي.

ډرن : ډارن، ويرندونکے، ويريدونکے، ډرو، بې ايمانه، تيزن.

ډرول : ډارول، ويړول،

ډريدل : تيريدل، هيريدل، ډرديدل، ناشودې او اپلاکې وئيل، پرتې وئيل، چتيايات وئيل.

ډز : تېک، د توپک فیر، د

- توپک ڊز،
ڊزا : ڊزونه، ٽڪونه، ٽڪان،
 ڊزهار.
- ڊزول** : ويشتل، په توپک
 باندې ڊزې کول، جنگول،
 مقابلي ته مخکښي کول،
 وهل، ٽکول، ډرزول، خکول،
 دودول،
- ڊزې** : د توپک اوازونه، د
 توپکو ٽڪان، ڦير
- ڊزیدل** : جنگيدل، د ڊزو
 تبادلہ کيدل، ويشتل کيدل،
 وهل کيدل، ٽکول کيدل،
 حر پيدل، دررول کيدل،
 وهل خورل.
- ڊغره** : ٽکره، ڊکه، ٽقر،
 تصادم، لکيدنه، مقابله، سره
 جنگيدنه.
- ڊک** : خلي تر خلي، ڙي تر
 ڙي، خله په خله، مالامال،
 لبريز، موخه، ٽکر، ڊکه،
 تصادم، ٽکره، غرض،
- ڊکره** : ټوٽه، ترازه، ٽکره،
 قطره.
- ڊکشوري** : لغت، قاموس،
 هغه کتاب چې د الفاظو معني
 پکښي ليکلي شوي وي.
- ڊکول** : خلي تر خلي کول،
 مالامال کول، لبريزه کول،
 بلاربول، حامله کول، سرخانه
 ڊکول، د چيلم په سر کښي
 تماکو او سکور اچول، مږول.
- ڊکه** : د اوبو ايسارولو بند،
 د پيريانو عوطه، چپه، په غاڙه،
 دمه واري، عهدہ، د درياب د
 غاڙي پنخونه، حادثه، پيښه،
 صدمه، تکليف، ڊغره.
- ڊکے** : منڊکے، وږه وچه
 لښته، وږو کي نيالکے. د
 ږيري ويښته، خاشه، خسنے،
 تيلے، خله، غين، غين،
- ڊگر** : ميدان، بيابان، اواره
 دشته، يوه ټوټه، هغه زمکه چې
 هواره او ښکته وي. محاذ،
- ڊگري** : د عدالت د جائداد
 په حقله فيصله، سند، د
 يونيورسټي نه اخستے شوي
 سند، شهادت نامه.

- ڊل** : د وازدې غوړ، د واز کې غوړ. ښاخ لرونکې لږکې، د ولويامورگو جوړولو يوم، گن کور فصل، گنې کورې ونې، بن، جنگي.
- ډله** : جمعيت، ټولې، گروپ، گن خلق، گوند، حزب، پارټي.
- ډليت** : هغه سړې چې په مالک پسې وسله گرځوي، ټوپک مار.
- ډم** : سندرغاړې، مطرب، سازنده، ډول وهونکې، ناني، گلابي، سلماني، حليفه، د جراحي په ذريعه وينه ايستونکې.
- ډمامه** : نغاره، نقاره، تمبل، ډنډوره، اواز، نوبت، د شهرت انگازه.
- ډمبر** : بار، پند، حجم، ډيرې، انبار، دلی.
- ډمبره** : غمبسه، بمره، غالبوزه، تنډه غالبوزه.
- ډمبره** : يو ډول ازغنه ونه، چې دانې يې د تورو مرچو په شان استعمالېږي، خوند يې تړيو او خونده وروي.
- ډمبوس** : ډبوس، پرسيدلې.
- ډمبار** : ډمبره، توره غمبسه، توره مچي، ډنډاره.
- ډمه** : د ډم مؤنث، سندرغاړې، سازنده، سړو ته گڼلېدونکې، رقاصه، سنگارونکې، جوړوونکې.
- ډنډ** : حوض، تالاب، تالاف، هغه اوبه چې د صحت دپاره ښې نه وي. ولکه، چکله، ډب اوبه، ولاړې اوبه. ښيرازه او شنه وادي. د هندارې مخ. تروټه، تاوان.
- ډنډا** : کوتک، لوړ، د قلم څوکه، قلم، نغاره، ډنډوره.
- ډنډير** : ډونډير، د نبات ډنډه، ساقه، تنه، ډانډير، نارې. د چارگل او د پيزوان سيخ، د ټيک دورمه.
- ډنډوره** : نغاره، جار، بوله، اواز،

ڊنڊوڪي : وڊوڪي ڊنڊو،
حوضجه، قلاؤڪي.

ڊنڊي : دتلي ڊانڊي، د
غور نر مه، د غور نر مي، په
نول ڪنڊي فرق، په لاس
وهنه.

ڊنگ ڊونگ : ٽنگ
ٽکور،

ڊنگر : خوار، ڪمزور،
ڪم غوڻي، د خرب متضاد،
خارو، مال،

ڊنگول : ڊول وهل، نغاره
وهل، د موسيقي آلات غڙول،
رسوا ڪول، افشا ڪول، تشهير
ڪول، خورول.

ڊنگيدل : ڊول يا نغاره
وهل ڪيدل، مشهوريدل،
رسوا ڪيدل، ڊهوره وهل
ڪيدل، ترنگيدل، درنگيدل

ڊوب : عرق، لاهو، يوپ،
پٽ، حيران، ورڪ، په فڪر
ڪنڊي سرگومه.

ڊوبول : غرقول، لاهو
ڪول، په اوبو ڪنڊي منڊل،

يوپول، تاوانول،

ڊوبيدل : غرقيدل، لاهو

ڪيدل، يوپيدل، په فڪر ڪنڊي
سرگومه ڪيدل، تاواني ڪيدل.

ڊوده : د خشخاشو غوتي،
د ڪوڪنار غوزه، لادو، د
ڪوڪنار غوتي، جوارينه،
سکرڪ، د جوارو ڊودي.

ڊودي : مري، روتي،
ٽيڪاله، نغن، ٽڪاله، ڪنڀ، اٿام،
خوارو، طعام، دعوت،
ميلمستيا، د جرڪي او مرڪي
خرخ.

ڊودي : دتشي لاندي
هڊوڪي، د ڪناتي دسر
هڊوڪي،

ڊوزمار : لونڙي مار، لاپو،
لاڦو، لافي ويشتونڪي،

ڊوزن : ڊوزي ويشتونڪي،
لاڦو، لاپو، ٽيزن.

ڊوغل : ژوره ڪنده،
ڪوندغالي، ژور خام.

ڊول : ڊوغ، هغه ڪڍي
جي په زمڪه ڪنڊي ژوره

جورہ شي . هغه ٽڪرنامه چي
د گريوان نه لاندې ڪنڊلے
شي،

ڊول : قسم، شڪل، رنگ،
طريقه، روش، سلوڪ،
خوند، بنائست، سينگار،
فيشن.

ڊولجھ : ڊوله، د اوبو خٺلو
ياراختستلو وړوڪے لوښے .
بوکه، سولغه، سلواغه،

ڊول سينگار : جور جاږ،
سمبالښت، ارائش، خان
بنائسته کونه، خان سينگارونه،
خٺه سترکه کونه.

ڊولي : چوپان، چپان،
چوپان، د ناوې چوپان، د
ناوې کجاوه، د ناوې حجله.
ڊوله : لتون، لتونه، پٽه،
تلاش.

ڊوله : اعلان، ډنډوره،
نغاره، جار بوله.

ڊونگے : ڊير غرق، ژور، د
زړه خبره چاته نه کونکے، راز
ساتونکے.

ڊيري : د پيچ د پاسه وسپنه
چي دهغي د پاسه ئ
وچورلوي يا وگرځوي نو هغه
پيچ يا ميخ کلک شي.

ڊيزل : د گسادو دپاره
استعماليدونکي د پټرولو نه
ارزان بيه تيل.

ڊيوٽ : د ڊيوٽي د ايښودلو
لوگے يا قاخ.

ڊيوه : چراغ، خراغ، د تيلو
خراغ، د خاورو يا ٽين نه
جورہ غونډه شان کوپي چي
په تيلو بليږي.

ڊيوو : گودام، ډيو، تحويل
خانه، زيرمه تون، انبار خانه.

ڊيو : زيات، کافي، پريوان،
بيسيار.

ڊير : امبار، ڊيرے، ټوپ،
دلي

ڊيران : ډمبورے، د سري
اچولو خامے. د حيض پاکولو

کپړه او رنجه، انبار، امبار، خړه،
خړي، ډيري.

ڊير ټوب : ډير والے،

- ڊير تير** : وگوري ڊير تر ڊيره.
- ڊيروول** : زياتول، پريمانه کول، بيسياره کول.
- ڊيره** : ڊيره، حجره، د ناستي پاستي خام، ميسٽ، اباد چوک.
- ڊيريڊل** : زياتيدل، پريمانه کيدل. خنار لنکيدل.
- ڊيريڊنه** : زياتيدنه، پريمانه کيدنه.
- ڊيري** : ٽوپ، د خاورو وڍو ڪي خٽ، ڊيرڪ، وره غونڊي.
- ڊيرم** : امبار، ٽوپ، دلي. خلے، په يو خام ڊير خيزونه ڊيو ڊبل د پاسه کيڙونه.
- ڊيودي** : د کور لويه دروازه چي د پاسه پري چٽ وي او د ناستي پاستي دپاره پکارولي شي.

- ذ :** (ذال) د پښتو حروف
تهجي د پتي پنځلسم حرف
چې د ابجدو په حساب ۷۰۰ مقرر
دے.
- ذات :** وجود، جوهر،
حقيقت، اصليت، نسل، قام،
قوم، قسم، خان.
- ذاتي :** خپل، حقيقي،
کورنۍ.
- ذاکر :** ذکر کونکې، د شيعه
فرقي واعظ.
- ذال :** د پښتو د حروف
تهجي د حرف "ذ" تلفظ.
- ذائقه :** خوند، مزه، لذت.
- ذائقه دار :** ذائقه لرونکې،
مزیدار، خونده ور،
خوندناک، مزه ناک.
- ذبح :** حلاله، حلالونه،
الالونه، سر پريکونه، نفس
دليلونه، نفس تر پښتو لاندې
کونه.
- ذبحه :** حلاله، حلالونه،
کړی پريکونه.
- ذبيح :** ذبح کړې شوم،
حلال شوم، د قرباني غوره
کړې شوم خاړوم.
- ذبيحه :** د قرباني خنار، په
شرعي طور حلال کړې شوم
خاړوم.
- ذخيره :** کډو دام، پنگه، جمع
کړې دولت، بوزغلې.
- ذخيره اندوزي :** د ذخيره
اندوز کار.
- ذره :** وړانگه، رچه، لږ څيز،
پوتې، بکسکې، بسمه، د
مادې ډيره وړه توتې.
- ذره ذره :** پوتې پوتې،
ټول، کلهم، تمام، توتې
توتې، تیکه تیکه.
- ذريعت :** نسل، اولاد،
پښت.
- ذريعه :** وسيله، موقعه،
واسطه، د مخه، وساطت.
- ذقن :** زنه.
- ذکر :** ياد، خبره، بيان،
- ذکر :** ذهين، هوښيار،
تير فهم.

ذکر : آله تناسل، غین، عین،
غن، آلت، د نارینه د وړو بولو
اندام.

ذکي : زیرک، تیز فهمه،
هوښیار، استعداد لرونکې،
زیارسي، د ذکا یا ذکاوت
خاوند.

ذلت : ذلیل توب، سپکاوی،
بې عزتي.

ذلیل : سپک، رذیل، کمینه
ذلیلول : سپکول، بدید
رتل، بې عزته کول،

ذم : عیب، عنده، بد وینه،
هجو، سپکاوی، پیوند
ذمه : ذیمه، وعده، قول،
لوظ، په سر اخستل.

ذمه دار : ذمه وار، ضامن،
جواب ورکونکې معتبر،
پوخ.

ذمه داري : ذمه واري، د
ذمه دار جوړیدو حالت.

ذمي : هغه څه چې د چا په
ذمه وي هر هغه څوک چې
د مسلمانانو د ساتنې او پام

لرونې تر سیوري لاندې وي.
ذمیه : قابل نفرت کار، د
گناه کار، گناه، خراب کار، د
حمیده متضاد.

ذو : هغه سابقه چې د مرکبې
کلمې په وړومي سر کېږي
راځي لکه ذوالجلال،
ذوالنورین وغیره.

ذوالجلال : د جلال خاوند،
د الله تعالی صفتي نوم.

ذوالحجه : د حج میاشت،
د لومې اختر میاشت، د قمري
کال د ولسمه میاشت چې د
ذوالقعدة نه وروستو او محرم
نه مخکېږي راځي.

ذوالفقار : د حضرت علي
عليه السلام د تورې نوم.

ذوالقعدة : د هجري کال
یولسمه میاشت، هغه اسلامي
میاشت چې د شوال نه اگاهو
او د ذوالحجې نه پس راځي.

ذوق : شوق، لطف، مزه،
خوند.

ذوقمن : ذوقي، شوقمن، د

- ذوق او سليقي خواند.
- ذومعني** : دوه معنيز، دوه
معني لرونکې خبره، دوه معني
ورکونکې خبره يا لفظ.
- ذعالت** : زيرکي، هوښيارتيا،
د ذهن تيزوالی،
- ذهن** : پوهه، خيال، فکر،
- ذهني** : د ذهن سره متعلق،
عقلي، خيالي، دماغي.
- ذهنيت** : فکر، نظر، عقیده،
د ذهن نه اخستونکې کار.
- ذهول** : هيره، غفلت، د
ياده وتل.
- ذهين** : پوه، زيرک، هوښيار،
قابل، پوی، پوهه،
- ذهين ليا** : وگورئ ذهين
توب.
- ذي** : د مرکبو کلمو په سر
کښې راځي او د خاوند معني
ورکوي. لکه ذي روح، ذي
شان.
- ذيابيطس** : د شوگر مرض.
- ذي الحج** : د هجري قمري
کال دولسمه مياشت چې
حج پکښې کولای شي.
- ذي روح** : روح لرونکې،
ژوندی، ساه کښ، داروا
خاوند،
- ذي قعدة** : وگورئ
ذوالقعدة.
- ذيل** : لاندینی حصه، لمن.
- ذيلدار** : يوسرکاري
عهددار چې د نهرونو د اوبو
د تقسيم مشر وي.

و : (ري) د پښتو حروف تهجي شپاړسم حرف چې د ابجد په حساب كښې دوه سوه (۲۰۰) اعداد لري.

وا : د فعلونو سره د سابقې په طور راځي او د متكلم طرف ښيي لكه راكړه، راشه. د راكړه مخفف لكه دا كتاب را، دا كاپي را.

وابرسيره : رابرسيره، رابښكاره، راڅرگند، ظاهر
وابرغ : راغبرگ، رابغرگ، راواپس، راستون، په بيرته راتلنه.

وابطه : تعلق، ارتباط، اړه، اړيکه، قرب، نزديکت، رشته، رابع : څلورم.

وابلل : راغوبښل، رابولل، دعوتول، ځان ته راغوبښل، رابلنه : راغوبښتنه، دعوتونه، راييا : د اوبو لوی مشک

چې په اس يا خر باريږي او اوبه پكښې وړلې شي
وابيرته : راديخوا، رادې

پلو، راييلي، راڅپ ته، راوړسته، دا كلمه د مخاطب دپاره راځي. راهيسي، راهيلي، راپه دې خوا، راخلاصونه، بيرته كونه، رالري كونه.

راپيل : راجدا، راكوبښ،
راپاتي : باقي، پاتې شوی، راپاته، بار شوی، ميراث، په ميراث كښې ورپاتې شوی.
راپه ديخوا : راهسي، را ديخوا، راوړستو.

راپرخول : په زمكه راغورخول، په كشتي كښې شا لگول، ځملول، رانسكورول، مغلوبول، ماتې ورکول.

راپسي : تر شا، راوړسته، راتر شا، راتر څپ، تعقيب، څارنه.

راپورته : راجگ، راولاړ، تحريك شوی، لمسول، مخاطب ته د امر په توگه وئيلې شي.

راپوري : راباندې، ديخوا، دې غاړې، تېره، بندوبه، بنده.

تہلے، پہ ناروغی مبتلا، اختہ،
گرفتار۔

راہینیدل : راہیدا کیدل،
راواقع کیدل، اتفاقی راتل او

مخامخ کیدل، مخی تہ راتل۔
راتاؤ : راتاؤ شوم، کور
شوم۔

راتاویل : راکیرول، خپل
خان طرف تہ راکیرول،

راتاویل : راکیریدل، خپل
خان طرف تہ راکیریدل۔

راتب : تل، ہمیشہ، دائم،
ثابت، برقرار، معاش، خیرہ۔

وظیفہ۔ دیو خنار دیوی
ورخی خورا کہ۔

راتگ : راتلنہ، دور تک
مقابل۔

راتل : راتگ کول، دتلل
مقابل، لہ بلہ خایہ دیخوا
راتگ کول۔

راتول : سرہ یو خامے،
راجمع، گلہ، گرد، جمع،
شریک،

راتولول : راغونہول،
راجہ میرمن، ہندوہ، ایندوہ۔

رایو خامے کول، راجمع کول،
یو لاس کول۔

راتولیدل : یو خامے
راغونہیدل، راجمع کیدل،

راتیتول : خان طرف تہ
خمول، شوک لہ ضد نہ

ارول، شوک خپل لاس تہ
کینینول۔

راتیتیدل : راخمیدل،
خپلہ خبرہ پرینول،

راج : حکومت، واک،
دور، اختیار، بادشاہی، شتہ

منی، ثروت، گلکار۔
راجا : راجہ، حکمران، دیو

ور کوٹی ریاست بادشاہ، شتہ
من، مور، مالدار، سخی، دیر

شریف، بی پروا، سادہ۔
راجے : گر خیدونکے۔

ور گر خونہ، ور گر خیدہ،
ستنیدہ، حوالہ، مخامخ کونہ،

مخامخونہ، پہ اوڑہ وراچونہ،
راجگنہ : دراجہ مؤنٹ،

رائی، راجنہ، دراجہ بنخہ، د
راجہ میرمن، ہندوہ، ایندوہ۔

راچاپير : راتاؤ، گير چاپير،

شاوخوا، گھر دے گوبنه.

راح : خوشحال، خوش.

راحت : دمه، آرام، اسودگي،

استراحت، خوشحالي، مسرت.

راحه : راتہ، وگورئ

راحتگي.

راختل : راوا لایدل،

رابنکاره کيدل، راجکيدل،

راپورته کيدل، له پاسه

ودريدل، ورباندي ودريدل.

راخلاصول : راخوشے

کول، را ازادول، خلاصول،

راپريبنودل، بيرته کول،

پرانستل، وازول، لري کول.

راخلاصيدل : خوشے

کيدل، خلاصيدل، را اراديدل،

راپريبنودے کيدل، بيرته

کيدل، پراستلے کيدل، لري

کيدل، وازيدل

راد : ميرنے، پياوے

رادار : ليکي ليکي، خط

خط، کربني کربني، پتي

پتي، هغه کپره چي لاري

لاري يا ليکي ليکي وي.

وارسول : رسول، ديو خامے

نه بل خامے ته راوړل، د متکلم

په لوري راوړل، را انتقالول.

واردول، له سرحده راتيړول.

وارسيدل : رسيدل، له بل

خايه راتلل، راوارديدل، را

انتقاليدل.

واروم : لاروم، راهرو، په

لاره تلونکے.

واره : پيتي، موت، لوبيا،

مهي، مي، چنه، مسور، مټر.

راز : پته خبره، هغه خبره

چي په زړه يافکر کښي پته

وي.

راز : قسم، دول، غوندي، په

شان.

رازق : رزق رسونکے، خواړه

رسونکے، روري رسان، روري

ورکونکے، د الله تعالي يو صفتي

نوم.

رازونياز : د زړه خواله، د

ميني او ناز خبري، راز و باز،

د سر خبري، د عجز عبادت.

- راس** : سر، دیو شي برنی
برخه، دو چي هغه يوه برخه
چي په اوبو کښي وړاندې
تلې وي. د مثلث هغه زاويه
چي قاعدې ته په مقابل کښي
وي. د قوم مشر، سرگنه،
سرغنه، د خاړو د شمير سره
هم ونيلې شي.
- راسا** : مستقيماً، بيغ په بيغه،
بي له رابطې.
- راست** : ښه، د کين يا چپ
متضاد، سم، بيع، رښتين، د
مناقض ضد.
- راستول** : راگرخول، بيرته
ستول، بيرته راگرخول، په خټ
راگرخول، واپس راگرخول،
راستيدل : راگرخيدل، بيرته
ستيدل، واپس راگرخيدل.
- راستون** : راگرخيدلې،
بیرته راغلې، راغبرگ، بیرته
راگرخيدلې.
- راسته** : کيله، رسته، کنار،
کتور، لين، هغه کورونه،
دکانونه يا ودانۍ چي په يو
- لوري يا يوه خوا کښي واقع
وي.
- راستي** : صداقت، ايمان
داري، سپين توب، رښتيا.
- راسخ** : ثابت، کلک،
محکم، برقرار، استوار،
تيگ.
- راسره** : راڅخه، له ما
سره، د متکلم سره د يو شي
موجوديت او ملگرتيا ښيي.
- راشپيل** : دډکۍ، رشپيل،
رشپيل، د لږکي آله چي واني
پرې الوخولې شي، د واړو
پاکولو خوږ، گاني نه د اور
راويستلو د وسپنې آله.
- راشپيل** : وځورئ راشپيل.
- راشه** : راشه، رشه، د غلي
دانې ډيرې چي په درمند
کښي د خس او خاورو نه
پاکه کړې پرته وي.
- راشه** : راسه، راخه، مخاطب
ته د راتلو امر.
- راشه درشه** : سلوک،
گزاره، گوزاره، زيست

روزگار، تگ راتگ، تله راتله،
تعلق، خپلوي.

راشه : وياسه، ارياسه، رشه،
د صفا غلي ډيرم

رابنکاره : متکلمه ته څه شے
بنکاره کونه

رابنکل : راکنبل، راکاپل،
راکشول، راڅکول، راوباسل،
راويستل، له زور ځامې نه د يو
شي راپورته کول.

رابنکون : راکاږبه، راکشونه،
رابنکه، راباسنه، راکبنول

رابنکې : شروع شو، عموماً
د باران يا ږلي په وخت ونيلى
شي.

راضي : رضا، خوښ،
حوشحاله، حوشاله، قانع،
ډاډه، مطمئن

راضي من : رضامند،
راضي، خوښ، قانع

راضي نامه : همدانه جي
په همدې کښې خپله رضا او
خوښه ليکله کيږي. **حده**
روغه، موافقه، خوښه

راعي : شپون، غوبه،

راغبرگ : راستون.

راغرخيدلې، بياراغلي، غبرگ
راغبرگ، برعک.

راغرخول : رارتاوول، را
ارتاوول، د متکلمه طرف ته را

اچول، د متکلمه ځواته
غورځول، راشړل، راپوتول

راغرخيدل : رارتاويدل،
رارتاويدل، د متکلمه طرف ته

راغورخيدل

راغلي : راغبرگ شوم،
راړسيدلې، راستون شوم.

راغند : راغونډ، راتول، يو
ځامې، گرده، گرده، گرده.

راغندول : راغونډول،
راتولول، يو ځامې کول.

راښودول، يو ځامې نه راجمع
کول

راغنديدل : راغونډيدل،
راښودل، غونډيدل، يو ځامې

کدل، راښودل

راغه : مسره د غره په لمن
کښې مسره ورسو مسره راز

- د غره ډډه، دشت، صحرا، ډاگ.
- راکبيل** : رابنكل، رايستل، راباسل، رابنكل، كشول، كش كول، خكول،
- راكنې** : راشروع، رالاندي، وگورئ رابنكل.
- راكوز** : رابنكله، رالاندي، راتيت.
- راكوزول** : كوزول، رابنكله كول، له پاس نه كوزول، له مقامه يا چوكي نه لرې كول، راتيتول، لرې كول.
- راكوزيدل** : له مقامه يا څه عهدې نه اخوا كيدل، رابنكله كيدل، د سوري به رابنكله كيدل، راتيتيدل.
- راكول** : راخيستل، له مقابل طرف نه د يو شي تر لاسه كول، د وركول ضد.
- راگ** : سندر، بغمه، سرود، عيش، طرب، راگ رنگ، آهنگ، تون، پرده، د موسيقي مقام، د سنگيت يو توک، د کلاسيکي موسيقي
- د غره ډډه، دشت، صحرا، ډاگ.
- رافضي** : د خلافت راشده د ورومبو درې خليفه گانو د خلافت له حقه منکر.
- رافع** : اړم، اړم، وورم، رفع کونکې، لرې کونکې، عارض، د عرض يا عريضې وړاندې کونکې،
- راقم** : ليکونکې، رقم کونکې، تحرير کونکې.
- راک** : راگ، روگ، له سنيو نه جوړ شوي پتلون ډوله لباس چې د شپې په شان خيروي او د پرتوگ کار ترې اخستې شي.
- راکاول** : رابنكل، راکبيل، راباسل، له بنکته يا ژور ځايه به راپورته كول او رايستل.
- راکب** : سور، سپور.
- راکره** : اخستنه، له بل چا د يو شي د اخستو عمل، مخاطب ته د راکولو امر، راکه، روکه.
- راکبنته** : راکوز، رابنكله،

د اوو کونو مودو نه يو مود،
هغه وضع شوم چو کات چې
د ختيزې موسيقي د مرگونو
بنسټ جوړوي.

راگرخول : راستنول،
راوايس کول، په خټ راستول،
منځه نيول.

راگرخيدل : راستنيدل،
راوايس کيدل، په خټ
راستنيدل.

راگير : سدی، حصار،
رايسار، محصور، رابند،
دوچار، اخته، لگيا، مشغول،
مصروف.

راگيرول : ايسارول، سول،
اخته کول.

راگيريدل : ايساريدل،
بنديدل.

رالره : راله، راته، ماته، رما
د پاره.

واله : وگورئ رالره
واليرول : راستول، له مقابله
لوري ديخوا ته راستول، د
و: ليرول مقابل.

واليرول : راستول،
وام : اموخته شوم، تابع،
مطيع.

وامات : راخلاص، راپه
منډه، جمع کيدنه، راروان،
راتلنه، مات شوم.

وامپوره : رامپاره، پروه، د
غوا مينځې وغيره اواز.

وامبيل : راييل، راييل،
رميل، يو قسم گل چې ډير
خوشو داروي.

وامچک : لږ، لږی
واموسې : هغه هوسۍ چې
مشک ترې حاصليري.

واميا : تپون، گډبه.

والجته : د سترگو تورولو
دپاره پکارونکي دارو، کجمل.
والخړه : رنخړه، رنخړه،
لنخړه.

والده : بدکاره سرم، به
سډو کولو نه شرميدو کې،
مردود، شرلې شوم، رټلې
شوم.

وانسکورول : راچپه

رانی : ایندوانی، هیندوانی، هندوه، رانی، رانی، دراجه بنخه، راجکبه، ملکه، دیاجا لور.

راوتل : رانکاره کیدل، راسرخیره کیدل، ورچنی راتل، بیدیا ته راتل، له دنه به بهر ته راتل، راکار حیدل، د باندی راتل

راوړل : یوشه دیو خاښه به بل خاښه ته را انتقالول، زیږول، بچۍ زیږول، اولاد زیږول.

راوستل : رالیږدول، یو ساه لرونکې انسان یا حیوان په خپلو پښو یا یو بې ساه دڅه وسیلې په واسطه خپلې خوا ته را انتقالول، د بوتل ضد.

راولاریدل : راپاڅیدل، راجکیدل، راوډریدل، راپاریدل، وینیدل، بیداریدل، قیام کول، جنگیدل، جگړه کول.

راوی : روایت کوونکې، د بل چا د خبرې یا د قول نه روایت کوونکې، هغه څوک

کول، چه کول، په بل مخ اړول، پر مخ کول، سرچه کول، راخملول، ماتې ورکول، حریف یا غلیم ته ماتې ورکول.

رانسکوریدل : راجچه کیدل، چه کیدل، په بل مخ اړول، کیدل، ماتې ورکیدل.

رانغارل : راعړل، راناوړل، نعارل، راتولول، هر ته په خله منډل، ټول خواړه په حله منډل، حرص کول.

رانوتل : خپل ځان طرف ته دننه راتل، بهر نه داخل خواته راتل.

رانه : له مانه، زما څخه، له ما څخه، راشکه.

رانیول : په لاسونو کښې نیول، یوشه له هوانه یا د منډې په حال کښې نیول، اخستل په بیه اخستل، په قیمت اخستل، خریداري کول.

رانۍ : پاک، شفاف، چې هیڅ حیرې او خړوالی پکښې نه وي، درون جمع

هغه راسي، دهغه راسي،

رادبخوا

رائي : وگوري رايه

رايت : رعب، اولس، خلق.

ملم، شومان وړوونکي خلق، د

رعبت يو فراط بيرغ، بڼه

رائج : مروح، رواح شوم،

عاه شوم، جاري شوم،

رائسته : راهيسته، ديخوا

ته، رائيشته، راديخوا، دې پلو

ته.

رايله : راخوشه، ازاد، رها.

رايه : فکر، راي، گروهه،

عقيده، اعتقاد، د زړه بصيرت.

رائجول : رواجول، عامول،

جاري کول.

رائجيدل : رواج کيدل، عاه

کيدل، عاميدل، جاري کيدل

رائگان : ورسپيا، مفت،

صانع، عبت، توې

رائي : وگوري رايه، د

بحواني هدد وگومانو لقب

رب : پالونکي، پروردگار،

الله تعالي يو صفي نوم

حي حديث و انقلوي

راويستل : راوېنکل،

راو کښل، رايستل، راناسل

راه : دود، طريقه، قاعده،

لار

راهب : عاهد، پارسا

راهبر : راهنما، رهنما، بوميا،

لارښوونکي

راهداري : لارپاڼه، د لاري

يا پولې د تيريدو اجازه ليک،

د لاري يا سرحد نه د تيريدو

پاڼه.

راهرو : ډيډي، سوب، داليز،

دالان، کوشکن، د تيريدو لاره،

د تيريدو خامه، لاروم، لاريه

راهروم : په لاره تلونکي،

لاروم

راهزن : لاره وهونکي، تار،

راه کير، داره مار، سوکمار،

هغه خوک چې خلق به لارو

کښې شوکوي

راهزني : شوکه، شوک

ماري، داره

راهيسي : له هغه وخته

- رہا :** بیاج، سود، سوانی گتہ.
- رباب :** د ساریوہ مشہورہ آلہ، سپینہ وریخ
- ربابی :** رباب وھونکے، رباب غبرونکے، ہفہ شوک چي پہ
- رباب وھلو کبني مهارت لري.**
- رباعي :** خلوریخہ، دوبیتی، د شاعری مخصوص صنف.
- رباط :** پراؤ، سرائی.
- ربانی :** رب تہ منسوب، د رب، عارف، عابد.
- ربالہ :** سپورمی.
- ربر :** زحمت، تکلیف، کراؤ، عذاب، ربرہ، زعفر.
- ربر :** د خنی ونو د سلیمین ناکي مادي نہ جوریدونکے ہفہ خیز چي تپائرونہ ترې جورولے شي.
- ربرول :** کرول، پہ عذابول، پہ تکلیف کول، پہ کراؤ اختہ کول، خورول، چیر چار کول.
- ربرہ :** مناقشہ، مجادلہ، جگرہ، جنجال، د خلی
- رنگ :** او جگرہ، شجرہ، ربر، زحمت، کراؤ، ستونخہ.
- ربري :** ربریز، رابري، د ربر، ربر تہ منسوب، ہفہ خہ چي د ربر نہ جور وي،
- ربريدل :** کريدل، پہ کراؤ اختہ کيدل، پہ زحمت کيدل، خوريدل، غميدل.
- ربط :** ترون، ارہ، اړیکے، تراؤ، تعلق، میل جول، نسبت، دوستي، محبت.
- ربيع :** خلورم، خلورمہ حصہ.
- ربنہ :** ربنې، تنہ رنا، لبرہ رنا، د نمر لبرہ رنا، پہ وریخ کبني د سپورمی رنا، ورمہ، نرمے باد.
- ربوبیت :** خدائي، الوہیت.
- ربيع :** پسرلے، خر مونے، سپرلے، سمسورتیا، د غنمو د فصل وخت.
- ربيع الاول :** ورومی خور، لومړی خور، د هجري قمري کال دریمہ میاشت.
- ربيع الثاني :** ربیع الاخر، دویمہ خور، ربیع الاول پسې

مياشت، د هجري قمري کال
خلورمه مياشت.

رپ : رپا، رپيدنه، لرزيدنه،
لرزيدنه، اهتراز، خوربدنه،
خوخيدنه، حرکت.

رپ : شيبه، لحظه، لږ وخت،
آن، يو دم، زر.

رپ : رپکې، توک بندي،
موړه، رپک، په ديوال کښې
لگيدلې تخته چې لوبښي پرې
ايښوې شي، رف حانه، رپکې.
رپا : رپ، رپيدنه.

رپار : رپ، رپ رپې،
لرزه، رپ رپ.

رپند : رپ، لرزه،
دهشت، ويره ترهه، هيت، د
ويرې له کبله رپندې لگيدنه،
رپو : رفو، پنځرک، پيوند،
د جامو شليدلې خامې گندنه.

رپوت : اطلاع، خبر.

رپول : خوځول، ښورول،
زمبول، خمبول، اهتراز
ورکول.

رپهار : رپا، خوځيدنه.

ښوريدنه، لوزيدنه، اهتراز.

رپيدل : ښوريدل، خوځيدل،
زميدل، خميدل، په اهتراز
راتلل، غپدل.

رتبوي : د درجې، د مقام، د
رتبې، د چوکۍ، هغه عدد چې
رتبه او عدد ښيي.

رتبه : درجه، منزلت،
څو کۍ، چوکۍ، مقام.

رتي : د يوې ويې د تخم نوم
چې د وړو دپاره پکارېږي. لږ
شې، ډير کم شې، کم مقدار،
نوکه، د ماسې اتمه برخه.

رت : حوت، ښکاره، واضح،
څرگند، سخت، کلک، د ژړا
کيفيت.

رتل : تررتل، غندل، په
خبرو سره تهديدول، شړل،
خفه کول. ستغي سپورې
وئيل.

رتنه : نېغه، سپينه، ښکاره،
جوته، صريحه، سخته.

رتي : شړی.

رجال : سړي، وگړي.

- اشخاص، د رجل جمع.
رجا: اسره، طمع، اميلو.
رجب: د الله تعاليٰ مياشت،
 ربرگه مياشت، نزرگه مياشت،
 د هجري قمري کال اوومه
 مياشت.
رجحان: باندې والي،
 سزرگ والي، لوړ والي،
 ترجيح، برتري، توجه.
رجرومه: لجرومه،
 ريجرومه، ريجوني، هغه وړه
 کڅوړه چې راجه پکښې
 ساتلي شي.
رجز: وياړنه، هغه شعرونه
 چې په جنگ کښې ونيلى
 شي.
رجس: ناولتيا، پليتي،
 گندگي، گناه، وبال،
رجستر: ياداشت، روزنامه،
 د حاضري کتاب.
رجعت: راستنيدنه،
 راگرځيدنه.
رجل: سرې،
رجم: سگسارونه، په تيرو
 يا ډبرو ويشتنه، کنځل کونه،
 ترته.
رجوع: مخ راگرځونه،
 بيرته راتلنه، بيرته راستنيدنه،
 مخه، علاقه، د رجعي طلاق
 فسخ کونه،
رچه: ريجه، د سپرو يو ډير
 وړو کي قسم چې د گندگي له
 وجې په سر کښې پيدا کيږي.
رچه: پلوشه، نوکي، وړانگه،
 چوک، دره، هغه وړه ذره چې
 د نمر په شغلو کښې ليدنه
 شي.
رحلت: تلنه، کوچيدنه،
 تگ، مرگ، وفات، له دنيانې
 تلنه.
رحم: زړه سومي، زړه
 خوړيدنه، لور، زړه خوړدونه،
 مهرباني.
رحم: زيلان، زيلانځ،
 توملنه، د ښځې په خيټه کښې
 هغه څامې چې اولاد پکښې
 وي.
رحمان: رحم.

- بخښونکې، د الله تعالي صفتي
 نوم. د پښتو ژبې يو مشهور
 صوفي شاعر.
رحمت : بخښنه، لورينه،
 مهرباني، فضل، رحم
رحم در خواست : هغه
 درخواست چې د سړاد
 معاف کولو دپاره صدر ته
 وړاندې کولې شي.
رحميدل : رحم کول،
 مهرباني کول، شفقت کول،
 لورينه کول،
رحيل : کوچ، ليرد، يون.
رحيم : رحم کونکې،
 مهربان، بخښونکې، د الله
 تعالي يو صفتي نوم
رُخ : مخ، څيره، شکل،
 واکې، داس حلو، پلو،
 لورې، حوا، طرف، سيمرغ،
 د يو افسانوي مارغه نوم
 سمې، براس
رُخ : حري، رښه، خط.
 کرښه، هغه کرښه چې د
 ټوپک د شپيلې په دښه برخه
- کښې کيندل شوې وي.
رخت : خرمن، پنځه خرمن،
 سامان، ټوکر، ټوکر، ټوټه،
 لباس، جامې، کالي.
رخت : پال، سپاره، سسپاره،
 سپور.
رخدار : رخ لرونکې، رخې
 رخې، هغه شے چې جړی
 لري.
رخسار : غومبورې، انگرې،
 بارخو، بارخو، نفور، سره
 ووتې.
رخشان : پر قيدونکې،
 روښانه، خليدونکې،
رخصت : اجازت، اجازه،
 دستور.
رخصتول : اجازه ورکول،
 اجازت ورکول، شرل، له
 کاره ايستل
رخصتي : هغه رسم چې د
 حېسې د واده په وخت حېسې
 خپل کيدونکي خپل ټوټه
 سپارلې شي، دولې ورکونه.
رخصتيدل : رخصت کدل

له بني وتلے .	رسختيدل، شړل، له کاره وتل .
رډيف : کير، قطار، خير،	رځنه : درز، چاود، سور،
پسي شا، پشي شا، ترخت،	گرت، خونه .
غبرگ سواره، دوه سواره، د	رځنه : عيب، فساد .
غزل، قصيدي وغيره هغه	رځه : حسد، بدخواهي،
تورے چې د قافيې نه پس بيا	کست، قصد، غور، اروپ .
بيا راځي .	رد : طرفه، لور، خوا،
رډيدل : جوابيدل، رد کيدل،	پلو، غاړه، تيريدنه، تلنه .
مسترد کيدل، مرتديدل، مرتد	رد : ردونه، تمبونه، مستردونه،
کيدل، له دينه گر کيدل، نفی	خوابونه، ترديد، ورگرځونه، نه
کيدل، باطليدل، منسوخيدل،	قبلونه، نه مننه، انکار، باطلونه،
له بني وتل، له کاره وتل .	پريښونه .
رد : وچ سترگے، سپين	ردوبدل : لاندې باندې،
سترگے، کلک سترگے، رت،	تيروير، نه مخامخ کيدنه،
راوتلے، بت سترگے، ښکاره،	عوض و معاوضه، بدلونه،
خرگند، سرتيمه، سرتيمه، په	تبادله، يو له بل سره بدلونه .
خپله خبره ټينگ، سرکش،	ردول : رد کول، مستردول،
ضدي،	تمبول، ورگرځول، ترديدول،
ردول : ښکاره کول، جوتول،	نفی کول .
نيغول، سترگې سپينول .	رده : پخځه، موره، بنياد،
رډيدل : رنډيدل، خړي	لاره، لار، قطار، قط .
کيدل، پښې کلکول، پښې	ردي : ردشوم، باطل،
خړيل، خړه پښه کيدل .	منسوخ، له کاره وتلے، بیکاره،
ردم : تاغ، دغ، تاغي	

چي پکني د جنگ بيان وي.

رژول : ريژول، کولول،

دورول، میده میده کول،

رژيدل : ريژيدل، تونيدل،

رالويدل، تلیدل، میده کيدل،

دوريدل.

رس : روزي، خواړه، ازوځه،

اذوقه، مرسته، رښ، يو قسم

يوناني دارو.

رس : حوهر، خوز، ارغ،

عرق، نچور.

رسا : بالغ، رسيدلې، لوړ،

سم، درست، سيخ، نيغ، په

نبه.

رسالت : خبر رسونه، پيغام

رسونه، اطلاع ورکونه،

پيغمبري، استاخره توب.

رسالدار : درسالي افسر.

رساله : وره مجموعه، وړوکه

کتاب، ليک، د سورو يوه

ډله يا يوه قطعه،

رسته : رده، کيله، قطار،

صف، کير، خير، لين.

رسد : برخه، حصه، ونډه،

تعايې سترگې لرونکې، بت

سترگې، بوک سترگې، رد

سترگې

رذالت : پستي، پستيا،

کچوتي، کچگي، ناکسي،

سپتانه.

رذاله : کمينه، پاسو، سپک،

رذيل،

رذيل : پست، کچه، کچوت،

سپک، ناکس، رذاله.

رذيلانه : درذالت، د

رديلتوب، درذالت په طور

رړی : شنډی، د کياني

بچي، د بکيايي يا شنډي

داني، پچي.

رزاق : د الله تعالي يو صفتي

نوم، روزي ورکونکې، رازق،

روزي رسان.

رزق : روزي، روتي، خورمه،

خواړه، روزي، رزی، شومه،

رزم : جنگ، جگړه، شخړه،

رزمي : د جنگ، د حماسې،

د جگړې، ايپيک

رزميه : د رزم سره متعلق.

- قسمت، دډم، د خوراک د
 خيرونو رسیده، خرڅه، د لو
 وخت، د حاصل وخت، د
 ايوي وخت، کومک، امداد
رسم : دود، رواج، دستور،
 عرف، عادت، ععنه، قاعده
رسم : انځور، تصوير، د يو شي
 صورت، په هندسه ي قواعده
 سره د تصويرونو ايحادونه
رسم الخط : ليک دود،
 معياري ليک، د يوې ژبې د
 ليکلو طريقه.
رسمول : رسم ايستل،
 رسم کښل، انځورول، څيره
 يا منظر کښل.
رسمي : د رسم سره متعلق،
 په رواجي ډول، حکومتي،
 دولتي، سرکاري، په دولتي
 چارو مربوط، د غير رسمي
 مقابل
رسميت : رسمي جنبه
 لري، هغه څه چې رسمي اړخ
 يا جنبه لري.
رسميدل : انځوريدل،
 تصويريدل، د يو شي صورت
 يا څيره کښل کيدل
رسوا : بدنام، بې آبرو،
 لوڅ، شرمېده، خوار، ذليل،
 معلوم، څرگند، ښکاره،
 حوت
رسوائی : بدنامي، بې
 عزتي، مورري، دلت، پکړي
 کيدنه، لوڅيدنه، څرگنديده،
 افشا کيدنه، جوتيدنه.
رسوخ : مخ روڼی، اعتبار،
 عزت، ملتيا، ثابت، ټينگ،
 محکم، استوار، مضبوط.
رسول : پيغمبر، د خداي
 استاخری، استاخری، قاصد، هغه
 څوک چې د خداي پيغام
 مخلوق ته رسوي.
رسول : وړل، سپارل، تر
 سره کول، تر اخره کول، پائ
 ته رسول، لوړول، جگول،
 لوړ مقام ته پورته کول،
رسولی : رسوړی، هغه
 غوټه چې لاسونو يا پښو په
 گوټو کښي يا په کېده کښي

راحیری

رش : حیرے، حورے،

رسوم : رسمونه، روحونه،

عادتونه، دودونه، دستورونه،

درس جمع،

رسه : غت سرے چھی خاروی

پری ترے شی،

رسید : سند، رسیک،

چیتھی، بارو خط، هغه لیکنه

چھی شوک ی دیسو، جائداد

یا بل شی دتر لاسه کولو

وروسته بل جاته ورکری،

رسیدل : تر سره کیدل،

پوره کیدل، بشپړیدل،

پخیدل، خوایدل، بالغیدل،

وډی ته رسیدل، ورسپارل

کیدل

رسی : بیسته، رسه، پرے،

سدریته، لدے و غت پرے،

لوبه سدریره، سونلی،

سونری

رش : داری سوره، داری

بور، پوډر، میدگی، وری

وړی دانې، سکی، زخی،

گرمکې،

رش : پیرون، دیوسر،

قیماق،

رشاد : خوان، رشد موندلے،

سم، برابر، په لاره سم،

گمراهی نه راوتلے، راست، د

سمی لاری بنونکے، بریالے،

کامیاب،

رشپیل : د زمیاداری اوزار

چھی عمه یا اوربشی پری

مادولے شی، وگوری راشپیل،

رشتونے : رشتیں، رشتوے،

رشتیں، صادق، سپیں، سم

سادہ، سپیخلے،

رشته : تار، مزے، سپیسے،

خاسکسه، مسلک، اړیکې،

رابطه، خپلوی، خپلولي،

رشتیا : رشتیا، صداقت،

راست گوئی، دروغو ضد،

رشتین : رشتونے، رشتیں،

رشتیا ویونکے، رشتیا

ويونکے . **رشيده** : وده موندلے ، د ودي

رشتينوالے : رشتين والے ،

خاوند ، هغه څوک چې د حقيقت ، صداقت ، رشتونوالے .

رشد : نمود ، وده ، جسمي

او ذهني انکشاف ، سمه لار

موندنه ، په بڼه بد پوهيدنه ،

هدايت موندنه ، غوريدنه ،

رسيدنه ، غتيدنه .

رشقه : رشکه ، ريشکه ، د

شوتلو غولدي يو قسم وابڼه

چې کرلے کيږي او څاروي

ئ خوري .

رشک : سيالي ، همسري ،

برابري . رخه ، سڅه ، اروپ ،

حسد ، تروپڅه .

رشکی : ډيري ، غولدی ،

خت ، راشه ، وړه رشه .

رشوت : بلهې ، رشپت ، د څه

کا ، کولو دپاره ناجائزه تحفي ،

پيسې يا بل څيز اخستنه .

رشه : ريشه ، پاک شوه

درمند ، د درمند هغه پاکه

شوې غله چې د اخستلو يا

وړلو دپاره تياره وي .

رشيده : وده موندلے ، د ودي

خاوند ، هغه څوک چې د

رشد وصف لري . هغه څوک

چې گټه او زيان او بڼه او بد

سره پيژندلے شي . د ذهني او

بدني ودي خاوند . سمه لار

موندونکے ، په لاره سم ،

رشتينے ، زړه ور .

رشتني : رشتيا ، رشتيا ،

رشتيولي . صداقت ، رشتوي ،

خبره سپيونه

رشتنے : صادق ، سپين ،

رشتونے ، رشتينے ،

رشتيا : رشتيا ، د دروغو

ضد .

رشتياگو : په رشتيا ، رشتيا ،

په صداقت ، د حقيقت له

مخې ، رشتيانو .

رشتيانو : وگورئ رشتياگو

اکثر ورسره "د" راځي لکه د

رشتيانو .

رشتين : رشتين ، صادق ،

سپين ، رشتونے

رشتينولي : د يوې خبرې

سپينونه، ديوي موضوع
دروغ او رښتيا معلومونه.

رښتينی : رښتونۍ، رشتين،

رښی : نول، کړاؤ، عصه

رضا : خوښه، اختيار،

موافقت، ميل، رعب، انتخاب،

عوره کوبه، چار، چور، راضي،

خوښ، تابع، خوشحال،

رضاعت : د ماشوم د پي

رودلو موده

رضاعي : د تي ورور، د پير

شريک ورور، رودسي، د تي

ورور يا خور،

رضا کار : د قوم او ملک

خدمت ته پخپله خوښه خان

وړاندې کونکې.

رضامند : راضي، رضا، قانع،

خوښ

رضوان : د حنت څو کيدار.

رطب : لوبد، تر، حوشت،

خيشت

رطل : د شرابو پيال، اوږی،

د وزن يوه پيمانه

رطوبت : لوندوالی، بمی.

تازگي، لنده بل، خوشتوالی،
رعایا : رهل، حکم منونکي،

رعبیت.

رعایت : خاطر، لحاظ،

نگهاني، حق پيژندنه.

رعب : ويره، ډار، خوف،

يره، مصيبت، پوتم، ستر،

رعب داب : شان شوکت،

دبدبه، سام

رعد : تالده، د اسمان غوا،

د اسمان گېرزا، د اسمان گېرز

گېروز، غرنده، تندر، صاعقه،

ټکه.

رعا : خيالي، خيالي گره،

احمقه او خود خواه ښځه،

ښکلې، ډولې، د ښه متناسب

اندام خاونده.

رعناي : ښانست، ښکلا،

حسن، وضع داري، حيا

رعولت : تکر، غرور،

تندي، ماپوهي، کم عقلي

رعبیت : پاسلې، باع، بعد

اتاغ، راب، رعایا، عوام هم

قوم يا ټولنه چې يو سرير

- مرئى، غلام، بنده. هغه زمكه
 چې چاته دهغه تر مرگه
 پورې ورکړې شوې وي.
رقص : گڼا، نڅا،
رقعه : خط، ليک، د کاغذ
 هغه ټوټه چې څه ورباندې
 ليکلې کيږي. د يو شي ټوټه
 يا څيرې برخه.
رقم : راز، ډول، قسم، انځور،
 ليک، عدد، پټ ليک.
رقوم : د رقم جمع.
رقيب : حريف، رخه،
 سيال، دشمن، څارو،
رفيق : ابرن، نرم، نرمې،
 ابلن، هغه مانع چې ټينگه نه
 وي،
رکاب : رکابه، رکيب، د
 وسپنې هغه دوه حلقې چې د
 زين دواړو اړخو ته اويژاندې
 وي او سور پکښې پښې ږدي.
رکابي : رکابي، رکيبی،
 قاب، غاب، پليت.
رکابي : رکيبی، پليت،
 قاب، غاب، رکابي.
- رکات** : رکعت، د مونځ
 دومره حصه چې پکښې يو
 رکوع هم راشي. د مونځ هغه
 حصه چې پکښې يوه رکوع
 او دوه سجدي راشي.
رک روغ : روغ رمت،
 روغ جوړ، بيخي جوړ.
رکشه : هغه مشين لرونکې
 ډولگۍ چې سورلې پکښې
 اوړلې شي.
رکعت : وگورئ رکات.
رکن : ستن، بنسټ، پايه،
 مهم جزو، ستر توک، د هر
 شي لويه برخه، د هر شي
 پياوړې توک، ستره چاره،
 لومړی کار، د قوم مشر، د قوم
 واکمن.
رکوع : د سجدي او قيام
 ترمنځه حالت، په مانځه کښې
 د ودرېدونو وروستو د
 کوزېدو هغه حالت چې لاسونه
 په زنگونو وي.
رکيبی : رکابي، رغه،
 غاب، قاب، بشقاب، نالبکر،

- نوليکي، نعليکي.
- رک**: د انسان او حيوان په وجود کښې هغه پلې چې وينه پکښې گرځي راگرځي. په تيره کښې نري کرښه يا خط، فکر، نظر، رکي، رشته، د خپلوی رابطه.
- رمبار**: د خناورو اوار، رمبکي، ورده جغه.
- رمبي**: د موجي د کار کولو يوه آله چې خرمن يا ربړ يا تار پرې غوڅولې يا توړلې شي. هغه آله چې زمکه پرې گوډ کولې شي.
- رمت**: ترکيې صفت لرونکې کلمه لکه روغ رمت. **رمن**: په سترگو، شونډو يا وروڅو اشاره، پته اشاره، زونگه، راز، پته خبره.
- رمضان**: روژه، دروژي مياشت، د هجري قمري کال نهمه مياشت.
- رمق**: وروستۍ دم، اخري سلگۍ، نري ساه، توان.
- تاب، لږه غذا، د پسونو کله.
- رمه**: غيله، د گلپو او بزو کله.
- رمه**: زوه، رمي، هغه مواد چې له زخمه راوځي. هغه سپينې اوبه چې دستونو سره ځي.
- رميا**: شپون.
- رمي**: هغه گلپو زر چې ورکړ ان پرې کالي تانکه کوي.
- رلج**: کړاو، تکليف، زحمت، درد.
- رلجرومه**: رنجوني، رنجومه، نجرومه، رنجوني، وره کڅوړه چې د سترگو رانجه پکښې ساتلې شي.
- رلجه**: خرڅوړې، ريتاره، ترېشه، ليشوړه، ريتوړه، ليتاره، وره او نري توتېه، چيرېه، چيرېه، ترانگه، رخت، توتېه، توکر، کالي، جامه، لباس.
- رنخ**: ناجوړي، ناروغي.

- رنگ** : لون، ديو شي له ظاهره معلوميدونکي کيفيت، خير، بنه، شکل، قواره. طريقه، طرز، قاعده، کيفيت، حال، قسم، راز، طور، شان، روست، بهار، جوبن، پرق، بناست، نظير، مثال، مزه، لطف، دتاش دپتي رنگ.
- رنگدار** : رنگ لرونکي، رنگين.
- رنگريز** : جامي رنگونکي، رنگر.
- رنگمال** : هغه خوک چې درنگ ورکولو کسب کوي. رنگساز، رنگريز.
- رنگوت** : رنگروټ، رنگروټ، نوم برتني شوم سپاني.
- رنگول** : رنگ ورکول، درنگ په ذريعه ديو غير بنيادي حيثيت بدلول، په دعا بنه کول، مالدارول، مالداره کول، په چا ډير احسان کول.
- رنگين** : رنگارنگ، ورده ناروغي، کړاو، زحمت، **رنخړه** : رنخړ، رانخړه، چوريل، زرنه، زرنه، لنخړه، د لمنخي دوني د جرړو تيل.
- رنخړ** : رنخمن، رنخړه، ناجوړه، بيمار، مريض، په مرض اخته.
- رنخوري** : ناروغي، مرض، ناجوړتيا، رنخ.
- رنخول** : کړول، خوړول، ناروغي وړدول، خبره وړدول، خبره ځنځول.
- رنځيدل** : بيماري وړديدل، کړيدل، خوړيدل، يوه خبره يا موضوع وړديدل، په بري رنځ اخته کيدل.
- رنډ** : زيرک، خيرک، دروهلي، بې پروا، ازاد، لاقيده، مست، زړه ور، تير، جرات لرونکي، چالاک.
- رنډه** : د ترکانو يوه آله چې لږکي پرې توږلې شي.
- رنډی** : گډيدونکي، بيسوا، فاحشه،

رنگداره، ښکله، ښائسته،
رنگه.

رنگيدل : رنگ اخستل.
رنگ کيدل، په دعا ښه
کيدل.

رنگه : رنگه، رنگه، د
گن متضاد. لږ او لږې لږې.

رڼا : د تيرې متضاد، رونه،
روښنايي، رڼايي، روښانه،
روڼ.

رڼايي : روڼايي، روڼوالی،
اسودگي، سوکالي، ارامي

رڼول : روښانه کول، رڼا
کول، پاکول، صفا کول

رڼه : درون مؤنث. شفافه،

رؤ : نری لاره، لاره، اندو،

يو قسم لوبه. روان، جاري،
تجویر.

روا : حلال، د حرام ضد،
جائز، مشروع، مناسب، وړ.

روابط : تعلقات.

رواج : دود، دستور، رسم،
لاره، باب، چلند، ضابطه،

روادار : لورونکې، پيرزو

کونکې، د پيرزو خاوند

روان : جالان، تلونکې، په

حرکت کښې، بهاند، جاري

روانول : جالانول، حرکت

کښې راوستل، بهول، بيول،
جاري کول،

روانيدل : جالانيدل،

متحرکه کيدل، بهيدل،

بيدل، جاري کيدل، تلل،

حرکت کول.

روايت : خبرې نقل کونه،
ډگر، بيان، حکايت، قصه.

روباړه : لومړه، سپلمه،
نروړی.

روبرو : مخامخ، مخ په مخ

روپۍ : د پښاکستان او

هندوستان د سکې نوم، شپاړس
انې، سل پيسې، روپيه، د

حکومت د خزاني نه جاري

شوې سکې چې پرې پيرل

پلورل کول شي.

روټه : اوربشینه روتي، د

اورېشو ډوډی، هغه ډوډی

چې د اورېشو د اوږو نه

اثر.

پخولے شي.

روټي : ڊوڊي، مري،

روڊي : اموخته، بلد، عادت.

ٽيڪله، ڪڪورے، نغن.

روڙو : ورو ورو، په مزه

روح : اروا، زړه، نيت.

مزه، سوکه سوکه. زرزر،

روحاني : دروح سره متعلق،

چٽڪ چٽڪ، په منڊه

پاک، مقدس.

منڊه، مٽي مٽي.

روحانيت : روحاني توب،

روڙه : کلڪ، سخت،

مذهبي توب، دروح سره

منجمد، ٽينگ، وچکالي،

متعلق خاصيت يا طاقت.

سوکره، خشکالي، مات شوي

رود : خور، لکڻ، سم،

کاني.

ورو ڪے سيند يا خور ڇي اوبه

روڙه : گڊوله ڊوڊي، گڊه

پکڻي بهيري. سيند، سين،

وڊه ڊوڊي.

درياب، بحر.

روڙه : انگولا، کوله، کولي،

رودبار : د سيند، درود، په

د سڀي اوڀر اونگارے ڇي

رود پوري مربوط، هغه زمڪه

خلق ۽ سپره گڻي.

ڇي درود لاندې وي ياله

روڙه کورپا : ٽوڪري

رود نه اوبه ڪيري. هغه خاڪه

ٽوڪري، عام طور سره د

ڇي پکڻي گڻي ولي يا

بنيرو دپاره استعمالوے شي.

نهر ونه وي.

روزانه : ورڃن، دورڃي،

رودل : رول، رول، تے

روزمره، يومي.

رول، چوپل، خيٺيل، ريل،

روزگار : دورڃو

لو کول.

مجموعه، ژوند، زمانه، نري،

روده : لاره، لار، سرڪ،

دنيا، گزاره، گزران، فصل،

نڀه، نڀانه، نڀڪه، علامه،

موسم، کسب، کار، پيشه.

روزل : تربيه كول، پالل. عادتيدل.

روزنامه : روزانه وتونکے اخبار.

روژه : روژه.

روزي : رزق، خورے، خوارے، قسمت، برخه.

روزينه : توبنه، ورخني خوارے، ورخني جيره، د ټولي ورخي معاوضه.

روژه : روژه، رمضان، د هجري کال نهمه مياشت چې د شوقدر نه وروستو راځي. د بوزه ضد.

روژه دار : روژه دار، روژه ساتونکے، روژه بيونکے، روژتي،

روږد : روږدے، اموخته، عادي، بلد، اشنا.

روږدول : روږدے کول، بلدول، عادت کول، عادي کول، اموخته کول، اشنا کول.

روږديدل : عادت کيدل، اموخته کيدل، بلديدل.

عادتيدل.

روږدے : عادي، بلد، اشنا، اموخته، عادت.

روسياه : تورمخے، مخ تورن.

روش : چلند، چلښت، گزاره، چلیدنه، يون، رفتار، دود، دستور، طريقه.

روشن : رڼا کونکے، خلان، خلاند، واصحه، صفا، ظاهر.

روشنې : رڼايي، روښنايي، **روښان** : روڼ، خلاند، خرگند، ښکاره.

روښانول : رڼا کول، رڼول، ښکاره کول، جوتول، عيانول. **روښانه** : روښان، خلند، خلان، ښکاره، عيان.

روښنايي : رڼايي، نور، خلا، خل.

روضه : باغ، بن، گلزار، گلستان، شنيلے، سبزه زار، شه، مرار، ريارت، قبر، د ولي الله قبر.

روغ : جوړ، سالم، صحت.

- مند، تندرست، سم، صادق،
بې جنجاله، په تجارتې چارو
کېښي روغ.
- روغېر** : بږه گرې، سترې
مشي، جوړ تاره، روغ جوړ، د
دوؤ کسانو يا زياتو کسانو
مخامخ کيدو په وخت د لاس
ورکولو يا غېږ ورکولو په
طرز کېښي د جوړ ناجوړ
پوښتنه او خبرې اترې.
- روغتون** : شفاخانه، د
بیمارانو د علاج او دارو
درملو ځای.
- روغ جوړ** : روغ رمت،
بالکل جوړ، بيخې روغ،
صحيح سالم.
- روغ رمت** : روغ جوړ،
صحيح سالم، جک جوړ.
- روغ موب** : روغ جوړ،
جک جوړ، صحيح سالم،
صحت ياب.
- روغني** : په تنور پخه شوې
هغه روټې چې په منځ کېښي
ي غوړي اچولې شوي وي.
- روغني، روغاني، خوږه
روټې.
- روغنيات** : گريس، تيل،
غوړې، غوړ لرونکي خپرونه.
- روغول** : جوړول، شما
ورکول، ښه کول، سارول،
سمول، ترميمول، پخلا
کول، جوړه راوستل،
اختلاف لرې کول، رغل،
بخښل، د دښمن جزا بخښل.
- روغه** : جوړه، صلح، پخلا
کيدنه، سوله، سمه، درسته،
- روغه جوړه** : جوړه جاره،
صلح، روغه.
- روغيدل** : جوړيدل، شفا
موندل، سازيدل، صحت
موندل، ښه کيدل، ترميميدل،
سميدل، بخښلې کيدل، عفو
کيدل، پخلا کيدل.
- روڼ** : مهربان، مشفق، د
الله تعالي يو صفتي نوم.
- روگ** : د خپلې تسمه، د
کمر بند تسمه، پټې، د سنيو
پرتوگ.

روگردان : مخ ارونکے ،
نافرمانی کونکے ،

روگودر : لارہ ، بندوبست .

رول : رابنکل ، راکنبل ،
چوپل ، تے رودل

رومال : دسمال ، رومیال ،
ریمال ،

رومان : رومانس ، حکایت ،
داستان ، افسانہ ، ناول ، د

حماسی ادب یو قسم جی د
انسانی ژوند پیچلی پروسہ د
حکایت او داستان پہ دول
منعکسہ شی .

رومی : باتینگر ، باتیگر ، سرہ
بانجان ، رومی بانجان تماثر ،

رومیال : رومال ، دسمال ،
ریمال .

رونق : بنہ والے ، سموالے ،
خوند ، مزہ ، ہنگلا ، ہناست ،
شان ، پرتم ، پرمختیا ، پہ کار
کینہی پرمختگ ، خلا ، خل ،
خلیدنہ ، رنہا ، روبنائی .

رون : خلاتدہ ، خلند ،
روہان ، ہنگارہ ، خرگند .

رونول : روبنانہ کول ، رنہا
کول ، رنہا تہ ہنگارہ کول ، رنہا
تہ ایستل ، پاکول ، صافول ،
شپہ پہ وینہ تیروول ، شپہ
وہل ، شوگیرہ کول ، دعوی
فیصلہ کول ، دعوی خلاصول ،
پہ وار کول ، پہ نوبت کول ،
ترتیبول ، مرتبول ، منظمول ، پہ
ترتیب سرہ ایبنودل .

روکیدل : رنہا کیدل ، روبنانہ
کیدل ، صفا کیدل ، پاکیدل ،
پہ وار کیدل .

روول : رودل ، رول ، چوشل ،
چوپل ، د تی نہ پی رودل ، د
تی نہ پہ خلہ باندی پی
رابنکل ،

روی : د قافیہ اخری بار بار
راتلونکے حرف .

روہا : خوب ، خوب لیدنہ .

رویت : دیدن ، کتنہ ، دیدار .

روئیداد : پینہ ، واقعہ ،
حادثہ ، شخہ ، د حال حقیقت .
روداد .

رویدار : لحاظ دار ،

- مخوريز، معزز.
رويه : چلند، چلبنت، اند.
رهبايت : دراهب او راهبی
 طريقه، راهب والے، راهب
 توب، دنيا پر بندونه، يواخي
 توب.
رهبر : رهنما، پيشوا،
 راهبر.
رهبري : لار بندونه، ليدري،
 پيشواڻي، راهنمائي. رهنمائي.
رهزن : لاره وهونڪے،
 شوڪمار، هغه ڇوڪ جي
 لاري شوڪوي، ڏاڪو، عل،
 لاره شوڪونڪے.
رهگزر : د تيريدو لار،
 درڪ، لاره، لارو، په لاره
 تلونڪے.
رهنما : راهنما، رهبر،
 لار بندو، راهبر.
ريا : ظاهر داري، بندونه،
 منافقت.
رياست : دولت، حڪومت،
 سلطنت، ديوة وزارت د
 تشڪيل لويه اداره، مشري،
 سرداري.
رياضت : مشقت، محنت،
 پرهيزگاري، عبادت، ورزش،
 مزدوري.
رياضي : يو علم جي حساب،
 هندسه، موسيقي نجوم او جبر و
 مقابله پکڻي شامل وي.
رياکار : دوڪه باز، فريبي،
 منافق، ظاهر دار.
ريال : د سعودي عرب د
 سڪي نوم.
ريتاره : ريخه، شليدلې
 کپره، چيرپه.
ريجن : په سر کښي ريڄي
 لرونکي.
ريڄه : پوتے، پيڅانے، د
 سپري اگي.
ريڄي ريڄي : ذره ذره،
 توکري توکري.
ريخ : ريخه، د څاروي يا
 بنيادم نرم گروپے شان اودس
 ماته جي ديماري يو قسم
 گنله شي.
ريخ : روح، روخ، نفس.

ريختاره : نرمه سوتنه،
شليدلې کپړه،

ريخن : ريخ وهونکې،
ريخي، سړن،

ريخه : د خاروو يو مرض
چې پکښې خاروي بهيري،

ريډي گل : د لاله گل

ريشتلې : پاتې شوي خيږ،

په غوبل کښې کار کونکي
سړي ته د زميدار له طرفه
ورکړي شوي غنم.

رينانگه : رنجه، رينجه،

ريننه، چيرړه، چرړه، د زړې
توتې يا توکي نه شليدلې
نړۍ توکړه،

ريننه : چيرړه، رنجه، د
کپړې شليدلې توتې.

رينگت : رينگه رينگه
کول.

رينگول : ماشوم د تنگولو
په وجه په رينگه رينگه سر

کول، د ماشوم بې وجې
مسلسل په حاص انداز کښې
تنگول او ژړول.

رينه : د چميارۍ د کار يو

خاص اوزار چې سوري پرې
کولې شي، په ځنو ځايونو
کښې پرې شکورونه هم
جوړولې شي او وړې پرې
سپينولې شي.

ريو : فريب، چال، دوکه.

رئيس : سردار، مالدار،
صدر.

ري : د پښتو د حروف تهجي
د شپاړسم حرف "ر" اواز او
تلفظ.

ريار : قاصد، پيغام
رسونکې.

رياري : د عاشق او
معشوق تر منځه پيغام رسونه.

ريخ : ريخونې، جارو،
جارو، جاروب.

ريږ : نرمه خټه.

ريل : ريډل، لو کول،
فصل پريکول.

ريټ : نرخ، قيمت، بيه،
بيه

ريحان : کشمالو، کشمالې،

- یو خوشبو دار بوټی، بوټی، بیرے،
 حرکت کښې راتلل،
ریشخند: پیشاره، توبه،
 ملنډه، نخواست،
ریشل: وریشل، وریشنل،
 ورتل
ریشم: ابریشم، ابریشم.
ریشه: بیاد، بیخ، ویخ.
ریشم: ریشم، ابریشم،
 وریشم.
ریشمین: وریشمین،
 ریشمین، له ریشمو جوړ،
ریگ: میډه خاوره، شگه،
ریگستان: صحرا، شگلنه
 زمکه،
ریگمال: یو ریږ شان کاغذ
 چې د وسپنې نه پرې زنگ
 لري کولې شي.
ریل: اور گامه، هغه د
 سورلو گامه چې په پټې
 چلولې شي.
ریمن: خیرن، کنده، مراوم،
 نیم ژوندی، رامچک،
 رامچک، بلرنگه، بدشکله،
ریمنول: خیرنول، مراوم
 یو خوشبو دار بوټی، بوټی، بیرے،
ریډي: د لاله گل، غاتول،
 غاتول، خاتول.
ریږه: د غوانو گامه
ریږش: نرله، د یخنی وهنه،
 د پوزې بهیدنه.
ریزگاري: ماتې پیسې،
 چینج.
ریز مریز: ذری ذری.
ریزه: ذره، پوتسکې،
 بکسکې، معمولي، وړوکی،
 ډیر لږ.
ریژول: رژول، دانه دانه
 کول، د وړي نه دانې لري
 کول، گل پانې پانې کول.
ریژیدل: رژیډل، دانه دانه
 کیډل، د وړي نه دانې لري
 کیډل، گل پانې پانې کیډل.
ریږود: لږزان، ریږودان، لږزه.
ریږودل: ریږودیدل، ریږیدل،
 لرزیډل.
ریږدیدل: خوخیډل، د
 ویرې یا تېې په وجه وجود په

کول، بدرنگه کول،
رپودل : چوپل، تے رودل،
 رول، لوریدل، هسکیدل
رپوری : لیوری، دکنخلو
 او گوری یا چینونه جور
 شوي واره واره عونلو خواره
 غونله اري.

ڀ : (ڀي) ڊڀندو ڊ حروف

تهجي اوولسم حرف، ڊ

ابجدو په حساب ئ قيمت ڊ

”ر“ برابر يعني دوه سوه

(۲۰۰) دے.

ڀالڻه : ډر وند جمع،

نابيناگان.

ڀول : اوبه په حرکت

کښي راوستل، خوځول،

ډ قول، ژبه تاوول، په دروغو

خبرو ژبه خوځول، اوبو

کښي وهل،

ڀيدل : اوبه خوځيدل،

ډ قيدل، په اوبو کښي وهلے

کيدل.

ڀڄ : خوځيدنه، حرکت،

ځنډ.

ڀڄا : خوځيدنه، رڼا.

ڀڄول : ڀڄ ورکول،

خوځول، حرکت ورکول،

ډنجول، ښورول.

ډق : ډقا، حرکت، خوځيدنه،

لږزيدنه، رڼ.

ډقا : وگورئ ډق.

ډ قول : حرکت ورکول،

ډچول، خوځول، شورول،

ډپول.

ډ قيدل : حرکت کښي

راتلل، خوځيدل، لږزيدل،

ډپيدل.

ډبوسه : ليتي، اتوب،

اوماچ.

ډلدول : نابينا کول،

پسخول.

ډلډه : ډر وند مؤنث.

ډلډه کاته : بي پر سه،

اندير، اندير گنډير، ناپرسانه،

بي انصافي، بي عدالتي.

ډلډه مړه : يو قسم مړه.

ډلډيدل : نابينا کيدل، د نظر

بيخي ختميدل، پسخيدل،

بغض او دشمني ساتل.

ډنگ : وران، تباہ، برباد،

خراب تراب، نږيدلے، وران

شوے، له منځه تللے،

ډنگول : ورانول، بربادول،

تباہ کول.

ډنگيدل : ورانيدل، تباہ

کیدل، بربادیدل، نریدل،

خرابیدل، پریوتل،

رنگی : رینگگی، لونگی، د

رینمو رینگگی.

رولد : نابینا، پھسترگو

معدورہ، کم عقل، جاہل،

رولد کون : کوروکر،

وارخطا، چھ نہ خٹہ اوری او نہ

خٹہ وینی.

ریچہ : منہ، زغل، دولکی.

رینگگی : کبے، کنڈرے،

خدران، روم، بروترے.

دسترخوان، اسباب خانہ، د

سامان اینودو خاے، تال

خکال.

ری : د پنتو د حروف تہجی

د اوولسم حرف تلفظ او اواز.

- ز :** (زي) د پښتو د حروف
 تهجي اتلسم حرف چې د
 ابجدو په حساب ي شمير
 اووه (۷) دی.
- زاد :** توبه، خوراک،
 اذوقه.
- زاد :** پيدا شوې.
- زاد :** هغه لاحقې چې د ځنو
 اسمونو سره يو ځای شي نو
 معني ورکوي لکه پرې زاد،
 ادم زاد وغيره.
- زار :** تکليف، رنج، مصيبت،
 پریشانې، ژړا، فرياد، تپ،
 گيله مانه، د زهر دويم قرات.
- زار :** لاحقې چې د نورو
 کلمو سره راځي لکه گلزار،
 لاله زار، ريگزار وغيره.
- زار زار :** په جفو جفو، په
 کوکو.
- زارع :** کرونده گر، بزگر.
- زارموره :** زهرموره، يو
 انساني عضو.
- زاره :** ترېځمې، ترڅمې، يو
 انساني عضو، د صفر کڅوړه.
- زاره چاودمې :** زاره مړمې،
 مصيبت زده، غمزه، زاره
 ترکې، خواروزار.
- زاري :** فرياد، منت، جفې
 سورې، خوشامنده.
- زاريدل :** خفه کيدل،
 پرېشانه کيدل.
- زارې :** هغه پيور څاروې
 چې د لنگون ي ډيره موده
 شوې وي او پي پکښې کم
 شوې وي، د تانده متضاد.
- زاروۀ :** زيرو، شاپشاپ، شل
 بلل، د مھين او هوار متضاد.
- زاغ :** کارغۀ، رقيب، هوبنيار،
 زيړک، چالاک.
- زاغه :** سمخ، کمرغالې،
 سمخه.
- زاگ :** خاورې، پتکړې،
 پتکښې.
- زال :** بودا، زور.
- زامن :** ځامن، نارينه اولاد، د
 زوي جمع.
- زانگل :** ځانگل، جوتي
 خوړل، په يو خوړند څيز

- جوتي خورل، تال خورل.
زانگو : خانگو، هغه گواره
 چې ماشومان پکښې زنگولې
 شي.
زانگول : جوتي ورکول،
 خانگول.
زانگه : انگي، انگازه.
زانگه : قد، لوړوالی،
 زانگي.
زاني : زنا کار، بدکار،
 بدکاره، درنا سره متعلق.
زاليه : زنا کاره ښځه.
زاليه : وردي پښې ورده غاړه
 او تيره مښو که لرونکي يو
 مارغه چې عموماً په اوبو
 کښې ژوند کوي.
زاويه : کج، گوټ، ټکټ،
 هغه شکل چې د دوو مستقيمو
 کرښو د تقاطع سره جوړېږي.
زاهد : پرهيزگار، زهدو
 تقوي کونکي، پارسا، عابد،
 نیک.
زاهدي : پرهيزگاري،
 تقوي، تقوي داري.
- زائجه** : د منجم پيش گوئي،
 د نوي ماشوم د ژوند د حالاتو
 پيش گوئي.
زائد : زيات، ډير، دپاسه،
 اضافه، علاوه.
زائر : زيارت کونکي،
 زيارت ته تلونکي.
زائل : ضائع، نابود، له منځ
 تللي، زوم، لري.
زبات : ښيکره، نيکي،
 احسان، زباد، صفت، د
 احسان او ښو يادونه، ثابت،
 کلک، استوار.
زباتل : پاستل، پاسل،
 احسان يادول، نيکي او مينه
 يادول.
زباتيدل : زباديدل،
 ثبوتيدل، ثابتيدل.
زباد : وگورئ زبات.
زبادول : زباتول، ثابتول،
 ثبوتول.
زباديدل : زباتيدل، ثبوتيدل،
 ثابتيدل.
زبان : ژبه، وعده، ژبان.

- زباني** : په خله وئيلے شوم ،
 په خله، په ژبه، د ژبې سره
 متعلق، شفاهي.
- زبله** : غوره، مهم، زبردست،
 معروف، ښکاره.
- زبر** : داتوړه عمومأ د
 "زير" سره راځي لکه زير و
 زير، يا زبر او زير. خراب
 تراب، گلوډ.
- زبر** : د "ا" نيمه چې نيم
 علامت گڼلے شي فتحه.
- زبر** : ياد، زوت، حافظه
 کښې، ازبر.
- زبرجد** : يو قسم زمرد،
 قيمتي کاني.
- زبردست** : تکره، زورور.
 عبتلے، قوي، ښکاره، وتلے، د
 قدرت خاوند، د مهارت خاوند،
 ماهر.
- زبردستي** : زورورتيا،
 زوروري، ماهريا، مهارت.
- زبرگه مچي** : د سړي
 مچي هومرديوه برگه (خره
 توره) مچي چې د خټونه د
- گلاس** په شان کور جوړوي
 او په هغې کښې بچي راوړي.
- زهوړ** : په حضرت داؤد عليه
 السلام نازل شوم اسماني
 کتاب.
- زهون** : مزه، ذائقه، خوند،
 ژبه، زبه.
- زهون** : ذليل، خوار، کمزور،
 خوريدلے، عاجز، لاغر.
- زهه** : ژبه، لوظ، وعده، اقرار
زيرگه : په بيماري يا
 سختي کښې فرياد، زويرگه،
 زگيرونه، فرياد.
- زيبين** : خبيث، جذبونه،
 زيبينه، چوشنه، چوپنه.
- زيبينل** : خبيثل، چوپل،
 جذبول، راکښل، نجورول،
زبي : ژبي.
- زجر** : خور، کړاو، تکليف،
 زحمت، خوړونه، شکنجه،
 ترټنه، ستونه.
- زحل** : د شمسي نظام له نهو
 ستورو نه يو ستور.
- زحمت** : رېږ، کړاو.

- کراک، تکلیف۔
زحمتی : د زحمت، زیار
 کبی، خواری کبی، زحمت
 لرونکے، پہ تکلیف کبی
زخم : پھر، پھر، پھر،
 تپ، خارخوڑی، گرزے،
 خرخاؤ، بھری، رعوئے،
 غرومے، گرداؤ۔
زخمی : تپ، ژول،
 پھرژلے، خوڑ۔
زخه : د وجود پہ یوہ برخه
 راختلې زیاتی شان غوبنه،
 دانه، خند، غوټه، د توپک یا
 تماچې غوټې، زړے۔
زد : تاثیر، اثر، اغیزه۔
زدکول : زدکړه کول،
 پوهیدل، تعلیم حاصلول، د
 پوهیدلو دپاره کوشش کول۔
زدکیدل : پوهه حاصلیدل،
 پوهیدل
زده : په حافظه کبی پروت،
 زده شوم، حفظ۔
زده : وهلے، خپلے، رپلے،
 خمبلے، غمژن، غمگین،
 خفه، لگیدلے، داغي شوم۔
زور : یو قیمتی دھات، دولت،
 مال، سره۔
زور : هوار، لس خله سل، د
 شمار یوہ اکائی،
زور : د زر مفع، په بیر، تیز،
 گړندے، جلب
زراعت : کر، کشت، کونه
زراعتی : د زراعت سره
 متعلق
زربفت : زرباپ، کین
 خاب، کمحاب، یو ریښمین
 توکے
زرباله : زړورق، زربرج، د
 زرو پانه۔
زهرست : د دولت سره
 مینه لرونکے،
زرتزره : ژر تر ژره،
 سمدستی، فوراً، ډیر ژر
زرتشت : زرتشت،
 زرتشتي، د زرتشتي منصب
 حابو د جي اور ته ی سحده
 کوله
زرخیز : اساد، شاداب،

- ترو تازہ، زیات پیدوار کونکے .
زردار : شتہ من، بدھائی، دولت مند، مالدار
زرداری : د زردار کیدو حالت .
زردالو : خوبانی، مندته، زیر غنجی، زیر رنگ لرونکی یو قسم ونه او دهغې میوه .
زردکه : گماخړه، زیرانگه، زیر که، ژړانگه، زیر رنگ لرونکی یوه مرغی .
زرده : په پان کښې د خوړلو تماکو، زیر رنگ لرونکی خوړې وریژې .
زرزري : زرین، زربفت، هغه کپړه چې د تیلې نه جوړه شوې وي .
زرزړین : زرري، زرین، له زرو جوړ .
زرشوی : د زرشوی کار
زرغن : شین زیر بخن رنگ، ټوکیدلې،
زرغنول : ټوکول، شنه کول، زرغونول .
زرغنه : شنه، شینکې، سبزه زار، شنه زرغونه .
زرغنیدل : ټوکیدل، شنه کیدل، زرغن رنگ اخستل، بیک مرغنه کیدل، بختور کیدل، زرغونیدل .
زرغه : سستی، کاهلی، ناراستي، تمبلي .
زرق : فریب، چال، دوکه،
زړک : بنائسته سترګې لرونکې یو مارغه،
زړکالې : د زرو د اصلیت د معلومولو دپاره پکارونکې تور کالې .
زړکه : یو بنائسته مرغی، د زړک مونت .
زړگر : د زرو کار کونکې، چې د زرو کالې پتري جوړوي .
زړګري : د زړګر پیشه او کار .
زړګون : د زرو عدد سره متعلق، د زرو نوټ .
زړګونه : زر چنده، په زر کړته .

- زرنده** : ژرنده، د اوږو اوږولو يوه آله چې په اوبو گځي.
- زرنګار** : د زرو په اوبو ليکلې شوم، ښکله، ښائسته، محبوب.
- زرنګي** : زیرکي، چالاکي، هوښياري.
- زړه** : زغره، بگتري، د جنگ دپاره پکاريدونکي جامې چې له وسپني جوړې وي.
- زرها** : په زر کړته، ډير زيات.
- زري** : د زرو، طلايي، زرین، هغه کپړه چې د تيلې کار پرې شوم وي.
- زرین** : له زرو جوړ، زري.
- زړتوب** : زور والی، زړوالی، زړتيا.
- زړخن** : هغه غوړي چې خوند ی خراب شوم وي او یا ی خوند اړولی وي.
- زړښت** : وگورئ زوروالی.
- زړغی** : تذبذب، تردد، بې زړه توب.
- زړغی** : متردد، بې زړه، زړغښی. له ناروغی نه وروستو اشتها.
- زړگوټی** : زړگي، د زړه اسم تصغير.
- زړوالی** : زوروالی، زړښت، سپين ږير توب.
- زړور** : دلاور، شجاع، زړن، د زړه خاوند.
- زړوکي** : زړگوټی، ټيکر، پرونی، پورنی، لوپټه، زړکي، جامه، کپړه.
- زړول** : په مزه مزه له منځه وړل، بودا کول، عمر تيرول، ورستول، فرسوده کول.
- زړه** : د زور مؤنث، بودی، عمر خوړلې.
- زړه** : په سينه کښې گس اړخ ته د وينې صفا کولو يو اندام. جرأت، همت، خواهش، رغبت، مخه، مرضي، رضا، خوبنه، منځ، مرکز.

زړه سواندې : زړه خوږې ،

د نرم زړه خاوند ، زړه سواند .

زړه ور : زړور ، تکره ، بهادر ،

دلاور .

زړيدل : بودا کيدل ، عمر

زياتيدل ، عمر تيريدل ،

رديدلې کيدل ، فرسوده

کيدل ، له استعماله وتلې

کيدل ، ورستيدن .

زړې : روږې ، زېرې ، تحم .

منډکه ، بمته ، سل ، حته ،

س .

زړگې : جبرگې ، زيرگې .

جوزگې ، شيرگې ، سيزگې ،

شړگې .

زړه : د سپينو زرو يوه سکه

زشت : زښت ، بيسره ،

کر غرون ، ناکاره ، بد ، پوچ ،

بدرنگ ، خراب .

زشتي : حرايي ، بدرنگي

زښت : ډير زيات له پامه

بد ، له نظره بد ، زشت .

زعفران : راپران ، کنگو ،

گنگو ، يو قسم زير رنگ

لرونکې بوټې .

زعفراني : د زعفران سره

متعلق .

زعيم : د قوم مشر ، رهبر ،

سرکرده ، پيشوا . کفيل ، ضامن ،

رئيس .

زغاره : د غوښتو ډوډۍ ، د

ډډنو ډوډۍ .

زغاست : خفاست ،

خفاښت ، منډه ، زغل .

زغاستل : خفاښتل ، منډه

وهل ، زغليدل .

زغابتل : خفاښتل ،

زغليدل ، منډه وهل ،

زغل : سکاره ، زوغال .

زغېر : زغوېر ، آفت ، بلا ،

مصيبت ، تکليف .

زغور : يو قسم دانې چې تيل

ترې ايستې شي .

زغرد : زغرد ، زړور ، نيغ ،

تيز ، تند ، چالاک .

زغره : زره ، بگنري ، د

جنگ دپاره پکاريدونکې

فولادي قميص .

- زغل** : خغل، منده، تینتہ، تیز تک۔
- زغلول** : خغلول، پہ منده کول، تینتول۔
- زغلیل** : خغللیل، منده وهل، تینتلیل۔
- زغم** : صبر، تحمل، حوصلہ۔ جذبہ، ہضمونہ، کالہ، زعما، برداشت۔
- زغمل** : برداشت کول، کالل۔ جذبول، جذب کول، ہضمول۔
- زغمہ** : برداشت، صبر، تحمل، حوصلہ، زعما۔
- زغومی** : وزغنه، وزغنه، د بزو وری۔
- زغومی** : غرومی، بغری، تدورہ، رخہ، گرداب، گرداؤ، خرخار، چرخاؤ، گمہ، وھلندے، خارخوری، گھرخی۔
- زقوم** : زقم، سرہ ازعی لروکے یو قسم بربح بوتے۔
- زک** : د عور رکتوہے، د عور و منسک، سار، شاح۔
- زکات** : زکوۃ، لہ پنج بنا یوہ بنا چہ د صاحب نصاب دپارہ عین فرض دے۔
- زکام** : ریزش، یخنی، یوہ بیماری، چہ پکینی لہ پوزی اوبہ بھیوی۔
- زگیروے** : رگروا، فریاد، رویرکے، زیرکے، نالینت۔
- زالال** : پاکہی اور نہی اوبہ۔ رنگال۔ دواوری چینجے چہ بدن ی لہ واورے دک وی۔
- زالال** : لیونے، مجنون، دیوانہ، ظالم۔
- زلزل** : خوکیدنه۔
- زلزلہ** : درمکی ناگھانہ خوکیدنه، ریردیدنه۔
- زلفی** : زولپی، رولمی، کوخی، کمتی، خنی۔
- زلق** : خلق، پرق، پرک، خلا، بریتہ۔
- زلل** : صرر، اذیت، تاوان، زبان، نقصان۔
- زلمے** : حلمے، حوان، رسیدلے، بلوغ تہ رسیدلے۔

- زئند** : زبردست، زورور، جابر، ظالم.
- زئوچہ** : غالیچہ، غالینچہ، قالینچہ، ورور کے قالین.
- زم** : وار، گوزار، زخم، تپ، پرہر، پرہار، زخمی او تہکدلے خامے.
- زما** : دما، ایما، دواحد متکلم اضافی ضمیر.
- زام** : واگي، جلو، عنان، مہار، نتہ، سرشتہ.
- زماہلار** : واکمن، واکدار، اختیار لرونکے، مختار، افارہ کونکے، مشر، رئیس، سرکردہ، سرغنوي.
- زمان** : وخت، مہال، شبیہ، روزگار، پیر.
- زمانہ** : زمان، پیری، عصر، وخت، دور.
- زمک** : زمیق، نرمی او بنکلی پانی لرونکے یو قسم گل، سوسن.
- زمبور** : دبرہ مچی، غمبہ، بمرہ، دندارہ.
- زمبیل** : زامیل، زنبر، جفر، دبوچی او لرگی نہ جوڑہ ہفہ آلہ چي د دوؤ کسانو پہ ذریعہ پکښي خاورہ جلولے شي.
- زمرد** : یو قسم قیمتي شين کانے، زرغن کانے.
- زمريالے** : ميري، ژرور، مرنے، تکرہ، دزمري پہ شان زرور.
- زمرے** : مزمرے، منزمرے، امزمرے، ازمرے، یو طاقتور خیرونکے خناور، زرور، دلاور، بہادر، مرنے، ميري.
- زمزم** : دبست اللہ شریف سرہ خوا کښي چينه او د هغي اوبہ چي د مرضونو شفا گنلے شي.
- زمزمہ** : اتفاق، ملگرتيا، لښکر، جماعت، د اوبنانو رمہ، ترانہ، نغمہ.
- زمستان** : ژمے، دژمي موسم.
- زمکہ** : ہفہ خاورينه کرہ چي مونږ پري وسيوړ. دنيا،

- جهان، د غزل ردیف، قافیه او وزن بحر.
- زموږ** : د زمونږ بل قرأت.
- زموږه** : د زمونږه بل قرأت.
- زموښو** : زموږ، د جمع متکلم اضافي ضمير.
- زموښوه** : زموږه، د جمع متکلم اضافي ضمير.
- زمه** : پتکړی، خوری، پتکښی.
- زمهړیو** : سخته بخني، سخت ژمړی، د دوزخ یخه برخه.
- زمیدار** : زميندار، کرونده گړ، بزگړ، رمکه کروندکي، د زیاتې زمکې مالک.
- زمیداره** : دهقاني، کرونده، د کر کروندې دنله، کاشتکاري،
- زمیداري** : زمينداري، بزگري، دهقاني، د زمکې د کر کيلې کار او پيشه.
- زميندار** : وگورئ زميدار.
- زمينداري** : وگورئ زميداري.
- زمينه** : زمکه. حالات، واقعات، ماحول.
- زميني** : د زمکې سره متعلق، د زمکې سره مربوط.
- ژمړی** : ژمړی، د ژمي موسم.
- ژنا** : بدفعلي، بدکاري، ناجائزه تعلقات، د غیر منکوچه ښځې سره نژدیکت.
- ژنار** : کاپر مږم، هغه مږم چې عيسايانو يا يهوديانو ملا پورې تړلې وي يا هغه مږم چې يو قسم هندوانو په داسې شان په غاړه کښې اچولې وي چې يو سړی په مټ او بل د طرح د لاندې وي.
- ژناکار** : زاني، زنا کونکي.
- ژنانه** : ښځه، تورسړې، ماینه، اورته، عورته، ارتينه. ښځينه، د ښځو.
- ژنجبیل** : سوند، شونډ، وږدې او نړۍ پانې لرونکي يو قسم زیر رنگ واينه.
- ژنخول** : خخول، د کوزې يا بل داسې لوبې نه قطره

قطره خشول.

راوخي.

زنځه : شوبله، سرسوبنده،

ژلنگي : ژوند، ژوندون.

د زمکې يو خزنده.

زنځه باد : ژوندۍ وسه، د

زنځير : دوسپنې د کړو

دعا کلمه.

ژنډيق : ملحد، گمراه، له

لړۍ.

خدایه منکر،

زنځيروول : زنځير اچول،

ژنگدن : وگورئ څنگدن.

ورته زنځير اچول، بندول،

ژنگي : زېره، يو خوشبودار

راگيروول.

او باريک تخم چې اکثر په

ژنځيرۍ : يو تاريخي ليک

گرمه مصالحه کښې اچولې

چې د خوشحال بابا سره

شي

مسوب دۍ د چاريتې يو

ژنگ : دوسپنې حيرۍ

قسم.

سخته يحنې، سخت سارۍ،

ژنځيدل : خنځيدل، له

ژنگ : تلي، د پيتلو يا

کوزې يا بيل داسې لوبې نه

وسپنې جوړه تلي چې په

قطره قطره زنځيدل.

سکولونو کالجونو يا جيلونو

ژنځي : نړۍ نړۍ او وړې

کښې د گيتې پوره کيدو نه

وړې کړۍ.

پس وهلې شي. جړنگانۍ،

ژنځدان : د زنې منځنۍ

ږنگ، گينگرۍ، کرنگانۍ،

ژوره برخه، زنځخۍ.

شرنگانۍ.

ژندان : جيل، بندي خانه، د

ژنگون : د ورون او پنډۍ

قيديانو ساتلو ځاي.

ترمنځ برخه،

ژندالي : محبوس، قيد،

ژنگي : زنگ خوړلې،

سندۍ. د زندان سره متعلق.

رنگ نيولې. زنگ شوم

هغه خاورۍ چې زندان ي

- زنګي** : حبشي، تور پوستي.
زور پوتکي، تور غټ او قوي
زنه : دلاندي شوبډې و
مري ترمنځ حصه ذفن،
زنهار : حردار، هرګر، هيڅ
کله، هډو، بيحي، مان، پناه،
د تاکيد دپاره هم راځي
زڼي : رڼي، تحم، روڼي، د
ختکي، هندواني وغيره تخم
زو : زيريه، ريريدنه، زوکره،
زواک : ژواک، ژوسد،
ژوندون.
زوال : کمي، تنزل، دترقي
او عروج کميدنه، لرې کيدنه،
ور کيدنه، له سرمه پريوتنه،
لويدنه، غورځيدنه.
زوبل : ژوبل، زحمي، تپي،
زوتول : ضبط کول، يادول
زده کول.
زوج : ميره، حوره، حصب
زوجه : بنځه، ربيبه،
ماندينه، اورته، عوريه
زوجيت : دريځ، متعلق
زور : طبع، قوت، غوږ، توان
- تاو**، سيک، حر، ظلم،
زياتې، تعدي
زور : فتحه،
زوراک : زوراق، پسخاک،
وړه حوراکي
زوراور : زورور، طاقتور،
قوناک، سيکور، جابر،
ظالم
زورزياتي : ظلم، تيری،
ستم، زور ظلم
زور شور : شان و شوکت،
ګرماګرمي، ګرمجوشي،
زورق : کشتی، وړه کشتی
زورکي : وړوکي زور، د
پښتو مخصوص حرکت چې
د بيم زور برابروي او البته
ليکنې شي
زورل : خورول، ريرل، په
عداوت، ملامت کول
سوري ستعي وويل
زورور : زور لرونکي، د
زور حاوید.
زوريډل : حور ډل،
زور ډل، ريدل، کدل.

- د عتاب لاتندي راتلل.
- زور** : بودا، د ډير عمر، عمر خورلې، سپين ډير، د بوي متضاد.
- زړو** : شور، غوغا، غالمغال، غورېش، غورمش.
- زوکړه** : پيدا کيدنه، تولد، زېږيدنه، پيدائش.
- زوکول** : پيدا کول، زېږول، **زول** : خول، تيزه سيلی چې خان سره دورې راپورته کړي.
- زولن** : زون، له زور دک، زوې لرونکې زخم.
- زوم** : د لور ميرۀ، د واده خلمې، د لور خاوند.
- زومنه** : بنوروا، شوروا، شوربا. نقصان، زيان، تاوان، خساره.
- زون** : سيمه، منطقه. طبقه. قلمرو، کمر بند.
- زونډ** : ژوند، ژوندون.
- زونډم** : ژوندی، حیات.
- زوول** : زېږول، پيدا کول، راوړل، زوکول، سولول، زوديل، زدوول، ژوول، ژويل، **زووه** : د غره د لمنې هغه خاې چې په گرمي کښې پرې اوبه راځي.
- زوه** : د زخم نو، د دانې خړ، رنگ لرونکې اوبه. پيپ، **زوي** : خو، د انسان نارينه اولاد، بچي.
- زويرگي** : زيرگي، زگيرون، زگرون، لرياد، بلايه، نالبيت.
- زه** : د مفرد متکلم ضمير، خپل طرف ته اشاره.
- زهه** : تقوي، پرهيز.
- زهر** : زار، گندير، اندير، جر. تريخ.
- زهر موره** : زار موره، جر مری، جرې، يو قسم مری چې د زهر د علاج دپاره پکارولې شي.
- زهر مېره** : وگورئ زهر موره.
- زهرناک** : زهرژن،

زی : دالفظ د بعضی قبیلو د

نومونو سره وروستو راځي

لکه بارکزي، یوسفزي،

اور کزي وغیره.

زیات : زیاده، ډیر، سیوا،

زینت، باندې، تیرم.

زیاتره : اکثر، ډیر زیات،

زینت ډیر.

زیاتول : ډیرول، ټولول،

جمع کول، جگړول، لوړول،

دو وهل.

زیاتي : اضافي، له حده وتلې

یا وتلې.

زیاتیدل : ډیریدل، پریماڼه

کیدل، اضافه کیدل.

زیاتې : زور، ظلم، تیرم،

تجاوز ریاتوالی، ډیر والی.

زیار : زحمت، رږ، کوشش،

جدو جهد، افسوس، ارمان

زیارت : قبر، مزار، ملاقات،

لیدنه.

زیارکېش : زحمت کېش،

خواري کېش، زیار ایستونکې،

کوشش کونکې.

زهرناک، زهر لرونکې.

زهړه : د ماښام سترګه،

ماښامی ستوری،

زهړه : زاره، تریخه، بورې،

د بنیاد د بدن دننه یو عضو.

زهړیله : زهر لرونکې،

زهرناک، زهر ژن.

زهړوب : زوه، د زخم اوبه.

زهړزاد : زوزاد، اولاد، بال

بچ.

زهیر : کمزوری، ناتوان،

ضعیف، رارشوی، په تکلیف

شوی، غمژن، خفه،

خوابدې.

زهیرول : خوارول، ناتوانه

کول، کمزوری کول،

غمژنول، خفه کول، خوابدې

کول، خړول، سپکول،

خجلول، تکلیف ورکول.

زهیریدل : کمزوری

کیدل، ضعیفیدل، خفه

کیدل، خوابدې کیدل،

عذابیدل، ازاریدل، خړیدل،

شرمیدل، خجلیدل.

زيان : ساوان، نقصان، ضرر. ڏانا، پوه، خير.

خساره، اولاد سي وخته
عور حيدسه، مڙ بچي پيدا
رنگ. ڙير : ڙير، ڙر، يوقسم

ڪيدنه ڙير بخن : ڙير بخن،

ڙير غلن، ڙروزمه، ڙير رنگ
ته مائل. ڙير ڀير : ڙير ڀورق، ڙير

ڪڍو، ڙيرا، ڙير مخي خوار
او مانده، په رنگ تک ڙير.
ڙير ڙينبله : ڙير

ڇينبله، د بيماري له ڪبله ي
ڇي رنگ ڙير تبديل ٿي وي.
ڙير ڀرڪ : ڇي رنگ ي ڙير

وي د ڙيري بيمار،
ڙير ڀرڪه : د ڙير رنگ
لرون ڪي پوه مرعي

ڙير لڙڪي : پوه ڙير رنگي
ونه او دهغي ميه ڇي توري
توري ڏاني نيسي او حڪيمان

ي په دارو ڪڻي پڪاروي.
ڙير ڀول : ڙير رنگ ور ڪول،
ڙير ڀول، ڇڀول، شرمول،

شرمنده ڪول.
ڙير ڀرڪ : هو ڀنيار، عقلمند،
ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير

ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير
ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير
ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير

ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير
ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير
ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير

ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير
ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير
ڙير ڀرڪه : ڇي رنگ ي ڙير

- ٻڻڪڻڻا، زياره،
زيريدل : زيريدل، زير
 رنگ جو زيريدل، خريدل،
 شرميدل، شرمندہ کيدل،
 وارخطا کيدل.
زير : د زيري بيماري،
 يرقان، هغه بيماري جي رنگ
 پکڻي زير شي.
زيرو ڪرڻ : ششڪرڻ، شزڪرڻ،
 جرڪرڻ، جيشڪرڻ، سيزڪرڻ،
زيست : ژوند، روزگار،
زيست روزگار : ورڪرہ
 راکرہ، لين دين، تعلق، رشتہ،
 تلہ راتلہ، مڙي ژوند، غم
 بنيادي، ڪار روزگار، ڪار
 ڪسب.
زيم : زم، سو، سيب،
 نمڙنوالو، لنديل، رطوبت.
زيمڙن : زيم لرونڪي، زيم
 ناک، مرطوب، سيب ڙن،
 سيب کونڪي.
زين : پالنگ، چپرڪت،
 تخت، داس د شاهه د
 خرمسي او لڙڪي نه جوڙه آلہ
 چي سور پري کڻيڻي.
زينت : بنائست، ٻڻڪلا،
 ڊول.
زينه : پوري، پاوري،
 اندرپايه، پارچنگ، پارخنگ،
زي : د پڻو د حروف تهجي
 د اتلسم حرف ”ز“ تلفظ.
زيب : زينت، ٻڻہ ٻڻڪاره
 کيدنه، ٻڻائيدنه.
زيبا : بنائستہ، ٻڻڪلہ،
 ڊولي،
زيئون : بنون، بنوون، بنونہ،
 خانلہ.
زير : ڪسرہ، لانديڻي
 حرڪت.
زيو : ٻڻڪتہ، کڻتہ، کوز،
 لاندي، د پورته متضاد.
زيرمه : خيرمه، توبنہ،
 سڀما، پاسرہ.
زير : ٻڻہ خبر، يڪ
 خبر، خوشخبري
زير : د صفر اٽڪليف، حوا
 گر خيدنه، حوا بديدنه، د
 بدھضمي لہ وجي لہ خلي بہ

- ترخي زيرې اوبه وټنه. **زيريدل** : زوكيدل، پيدا
زيرو : د زير اسم تصغير، كيدل.
 زير. **زيمنه** : بنوروا، شوروا،
 شوربا. **زيرمه** : زيزمه، خيزمه،
 برزاله. **زيړول** : زوول، راوړل،
 اولاد پيدا كول، بچي پيدا
 كول. **زى** : زى، غاړه، كناره،
 پيڅه، څنډه. **زى** : زى، كوډى، خيگ،
 شنار، غركه.

پوه، د لسانياتو ماهر.

ژبغړاند: ژبور، په خبرو نوم نوم راغلې ماشوم، ژبغړاندې.

ژبن: وعده کونکې، لوظ کونکې، ژبه کونکې.

ژبون: ژبه، زبون، وارخطا، بې واره.

ژبونکې: ژبينکې، ژبونې.

د قميص کالر. د بنځو د تېر په زرتار گنډلې شوې غاړه. د پرتوگ خښتک

ژبونکه: د توکي هغه توبه

چې د کړيواسه نه د لاندې گنډلې شوې وي.

ژبونې: ژبونکې، ژبينکې، د پرتوگ خښتک.

ژبه: ژبان، زبان، د عوبښې هغه توبه چې خلۀ کښې وي.

ژبه: لسان، نطق، تکلم، د

خبرو اترو دپاره استعمال کيدونکې د وينا ذريعه.

ژبه کی: وره ژبه، کمکي

ژبه، ژبې. د کپرو ترخځ. د

ژ: (ژې) د پښتو حروف

تهجي نولسم حرف چې د ابجدو په حساب ي شمير د

"ز" برابر يعنې اووه (۷) دى.

ژارندوک: ژړندوک،

ژړاند، ژړندوکې، ژړان، ژړيدونکې.

ژاله: ړلۍ، انتهايي منجمد

شوې واوره.

ژالۍ: ژلۍ، ړلۍ.

ژامنه: ژامه، جامه،

ژامور: د لويو ژامنو خښتن.

کيلو غاړې، دېر خوراکه.

بدرنگ، دارور.

ژانر: ادبي صنف.

ژاولن: ژاوله لرونکې، د

ژاولې ماده لرونکې. کم

جراته، بې ږډه

ژاوله: سټه، د کبين موم،

چيونکې.

ژباړه: ترجمه، ژبه اړونه.

ژبان: ژبه، وعده، لوظ،

زبان.

ژپوه: د ژبې عالم، د ژبې

ژړنده گرمه : ژړنده

چلونکې، ژړندې چلولو والې.

ژړنگ : ژړنگا، شرنگ،

شرنگا.

ژړوالې : تلوار، بېره، تادي،

جلتې، جلدي.

ژړی : د اوبې تښتې ته نژدې

څنګه توپکۍ، ژړګه.

ژړ : زېر، یو قسم زېر رنګ

لرونکې لوبښې.

ژړا : ژړېدنه، اوبښکې تویونه.

ژړا انګولا : وېر، هائی

کوکار، ژړا فرياد.

ژړان : ژړاند، ژړونکې،

ژړېدونکې.

ژړدګه : ګاخړه، زردګه.

ژړغونې : ژړغونې، ژړاته

مائل، ژړغونکې، وارخطا،

زېر رنګې.

ژړل : له سترګو اوبښکې

تویول.

ژړند : ژړاته نژدې،

ژړندویه، چې اوبښکې یې لا د

سترګو نه وي بهیدلې.

وړو یو قسم بيماري. د قلم په

خوله کېنې د نوک سره نښتې

آله چې نوک ته رنګ

رسوي.

ژبه وړ : تیز ژبې، ژبغړاند،

په ژبه چالاک. د اوږدې ژبې

ځواند، بې لحاظه.

ژبې : وګورئ ژبه کې.

ژر : زر، چابک، چټک،

په بېره، په جلتې، سمدستي،

په شتاب، فوراً.

ژر تر ژره : سمدستي، زر

تر ژره، چټ پټ، سمدست،

فوراً، په هغه درنګ.

ژړل : اوږه کول، وږه کول،

دلول، په ژړنده یا میچن یا

مشین اوږه کول.

ژړنده : سانجه، جنتري،

جندري، د نالیو او تشو

کارتوسو د درستولو او ډکولو

قالب. قفل، کولپ، تاله،

قلف.

ژړنده : د اوږه کولو یو قسم

مشین چې په اوبو ګرځي.

ژړندوک : ژړان، ژړاند،
ژړيدونکې، ژړند.

ژړنده : ژړانده، د عاشورې
مياشت.

ژړول : په ژړا راوستل، په
ژړا کول.

ژړه غولې : ژړا ته مائل، ژړا
ته تيار.

ژړيدل : ژړل، په ژړا
کيدل، په ژړا راټلل، زير
رنگ اخستل، شرميدل،
مراوې کيدل، جينگريدل.

ژړی : جرې، وگورئ
پيريان اوږه.

ژړی تبه : سره لرې تبه، د
مليريا تبه.

ژړې : زيرې، د زيرې مرض،
يرقان.

ژړکې : شيرکې، شيزکې،
ششکې، جيزکې، خيبرکې،
جيشکې.

ژغ : زغ، يغ، جغ هغه آله
چې د يوې کولو په وخت د
غوايانو خټ ته اچولې شي او

يوې ورپورې تړلې شي. د
ختو د يوم يوه پړه.

ژغ : اواز، شور، جغه، يرغ،
غږ.

ژغال : ژړ، کاني، کت
کاني، قوت کاني، نري کاني،
باجري

ژغځی : د نښتو د ونې پاڼې
چې د ستنې غونډې تيرې
وي.

ژغ ژغری : نری او لږه
ډلې.

ژغوی : فکر، عمل، وتنه،
پروا، فرق، بيلتون.

ژغړ : جوغړ، درز، وړه
کنده، ژوغړ.

ژغړغړی : گونگرو، جرس،
يو قسم واښه. د غزبور.

ژغل : له لږ ګونه جوړه
شوې جاله. باجري، باجري.
شکه،

ژغند : ژوغند، په ونه او
لرګي کېنې د تېر په واسطه
شوم ژغړ. په بدن کېنې ژور

- زخم. **ژمے** : د یخنی موسم، د شمسي کال خلورم فصل. زمستان.
- ژغنده** : ژور لښتۍ، ژوره وله.
- ژغندلې** : ژغ موبړې، ژوغندې، هغه لرگۍ چې په جغ کښې د غوایانو د سر د وتلو مخه نیسي.
- ژغورل** : خلاصول، ساتل، بچ کول.
- ژغونلې** : جغونلې، جغنلې، ژغنلې.
- ژغمې** : د جنګي زخمیانو د وړلو دپاره پکسارېدونکې زامبیل، سترېجر،
- ژګه** : نکاح شوې ښځه.
- ژلګرۍ** : ډلګر کۍ، ډلغمۍ، ډرېږۍ، ډلګرۍ، نری نری ډلی.
- ژلیاغره** : نری ډلی.
- ژلی** : ډلی، ډډی.
- ژمنځ** : ډومنځ، ګومنز، منبرز، ډمنځه.
- ژمنه** : زمڼه، نیټه، وخت، قول، ژبه، لوظ، وعده.
- ژمې** : د یخنی موسم، د شمسي کال خلورم فصل. زمستان.
- ژلدره** : سانچه. تاله، کولپ، قفل، قلف.
- ژلمړی** : سیم کش. د زرګرانو د کار یوه آله.
- ژل** : شاربیل، زګول، مښل.
- ژنکې** : خلموټۍ، زنکۍ، نوم نوم بلوغ ته رسیدلې هلک.
- ژنې** : خوان، خلمۍ، زنۍ، نوم رسیدلې، زنکۍ.
- ژواک** : ژوندون، ژوند.
- ژوبل** : زخمې، ټپي، خت پت، وهلې نتلې، مجروح، غوڅ غوڅ.
- ژوبلول** : زخمې کول، خورډول، ژوبل کول، ټپي کول، خچ بچ کول.
- ژوبله** : زخمې کیدنه، زخمې توب، ټپي توب، جګړه، جنگ.
- ژوبلیدل** : زخمې کیدل،

ژوند : د مرگ متضاد،
ژوندون، حیات.

ژوندون : ژوند، حیات.
ژوندی : ساه لرونکې، د
مړې ضد، حیات، ثابت.

ژوول : ژویل، ژیل، زوول،
په عاینونو پستول او رس
ترې ایستل، چوپل، ژول.

ژوم : ژوندی، د ساه
خاوند، ژوندي سر، د سیلوې
څښتن، حیوان.

ژیره : ږیره،

ژې : د پښتو حروف تهجي
د بولسم حرف "ژ" تلفظ

ژی : څښه، عاره، کناره،
پیڅه

ژم : د اوبو مشک.

مجروحیدل، خوړیدل، تېي
کیدل.

ژور : درغي متضاد، عمیق،
ډونکې.

ژورکښکې : د زنګانه د
سترګې لاندې ژور ځای، د
توتکې ژور ځای.

ژورول : ډونکې کول،
کنده کول،

ژوره : د ژور مؤنث، ډو غله،
ښکته زمکه، لویدلې او کنده
زمکه.

ژوریدل : عمیقیدل، کنده
کیدل، ډونکې کیدل

ژوغنه : سر کښې لار،
ژنده.

ژول : ژوندی پاتې کیدل.
ژوندی وسیدل،

- ڀو : (ڀڙي) ڊڀڻو حروف
 نهجي شلم حرف چي د
 ابجدو په حساب د "ز" برابر
 يعني اووه (۷) دے .
 ږدل : کينول، کينودل .
 ږږي : ږلي، ژاله .
 ږغ : د غږ يو بل قرأت .
 ږغانځه : ورځه، ورږه،
 کيله،
 ږغږغه : ږغږغے، زنکوله،
 گونگرے، گينگرے،
 ږغږغي : د غنمو د دانې
 پوښ، د غوز پاڼه .
 ږغل : د شکو او کاڼو جفله،
 د کنځل جفله يا ټوټه، د کاڼو
 او تيږو ژغل .
 ږغن : په بلا اخته . ږغ
 لرونکے .
 ږغول : غږول، وهل لکه
 رباب او نور د موسيقي
 آلات . په خبرو راوستل، له
 خلي خبرې ايستل، گڼول .
 ږغولے : غږولے، په خبرو
 راوستلے،
 ږغونکے : غږونکے، هغه
 څوک چي غږول کوي،
 خبرې ايستونکے،
 ږغيدل : غږيدل، په خبرو
 راتلل، وهلے کيدل، غږول
 کيدل،
 ږغيدلونکے : غږيدلونکے، په
 خبرو راتلونکے .
 ږلي : د واورې وږې ټکري
 چي د باران سره وريږي،
 ژلي، ږږي، ژاله .
 ږمنځ : گومنز، منځ، يو
 قسم غاښ لرونکې آله چي
 ويښته پرې سمولے شي .
 ږمنځول : ويښته سمول،
 غمنځ کول، گومنزول، په
 ويښتو کښي ږمنځ وهل .
 ږمنځولکے : گومنز
 کونکے، منځز کونکے، غمنځ
 کونکے، په ويښتو کښي
 ږمنځ وهونکے .
 ږمنځونه : غمنځونه،
 گومنزونه، منځزونه،
 ږمنځيدل : ويښته سميدل،

- ڊوڊو : زور، شور، غوغا،
 اوازونه.
 ڊيروڙ : ڊيري ڇاوند.
 ڊيرو : د مخ هغه ويښته ڇي
 لوم پريښوم شي.
 ڊيري : د جوارو د توکي
 نازکه پرده ڇي د دانې مخ ي
 پوښلې وي. پرده، پنځه،
 ډيرم : د څنگلې سر، د
 څنگلې بند.
 غمنځيدل، گومنزيدل، ويښتو
 کښي گومنز وهل کيدل.
 ډمنځيده : ويښته سميده،
 منگر کيده، گومزیده،
 غمنځيده.
 ډمنځي : د جولا ډمنځ. د
 اوبدلو ډمنځ.
 ډمنځي : يو قسم ډمنځ ڇي
 يو خوا غاښونه لري او بل پله
 نه لري.
 ډمونځ : وگوري ډمنځ.

خدای ته سر بنکته کونکے .
ساحر : جادوگر، کوڊگر،
 سحرگر، پاروگر .
ساحري : جادو، جادوگري،
 کوڊگري .
ساحل : د سين غاړه، هغه
 وجه غاړه چې په بحر پورې
 نښتي وي .
ساحلي : په ساحل مربوط،
 د بحر د وچې غاړې .
ساخت : جوړ شوم، روع
 شوم، جوړونه، رغونه، پخه
 او رنگ شوې خرمن .
ساختگي : جوړه شوې،
 جوړ شوم، جعلی، غیر
 اصلي، غیر طبعي، بناوت .
ساد : پاک، سوتره، روع،
 ایمانداره، د ښو اخلاقو
 خاوند، د عل متضاد، ساده .
سادگي : ساده والی، بې
 تکلفي، سهولت، اساني،
 حاکساري، شوده، توب، پاډي
 توب،
ساده : معسولي، اسان هغه

س : (سين) د پښتو د حروف
 تهجي یو ویشتم حرف چې د
 ابجدو په حساب ی شمیر
 شپيته (۶۰) دی .
سابق : وړاندینې، اولنې،
 مخکینې، ورومې، لرغون،
 سابقه .
سابقه : معامله، تعلق، رابطه،
 واسطه، د سابق مؤنث .
سابودانه : دیوې ونې تحم
 چې بیمارانو ته په پیو کښې
 اچوي او د عسې یو نرم حوراک
 ترې تیار کړی شي .
سائل : بچ کول، په خامې
 کول، حفاظت کول .
ساتنه : حفاظت، ژغورنه، په
 امن کونه، بچ کونه، پالنه .
ساتول : هغه آله چې غوښه
 پرې قیمه کولې شي، توقیه،
 تپوکا، هدوکپ، ساطور، د
 هدو کو ماتولو آله
ساتین : ساتن، اطلس، یو
 قسم کپړه .
ساجد : سجده کوونکې

کپره یا بل کوم خیز چي نقش
و نگار پرې نه وي شوم،
بيوره: سپين زړه، اخلاص
مند: کم عقل، پاډي، شوده،
نگه، خالص.

ساده باده: کم عقل، احساس.
ساده بوده، ساده سوده.

سادين: هغه ښځه چې د
کروندې نه محکمني وړولې
شي.

ساربان: ساروان، اوښه،
اوښوان، هغه څوک چې
اوښان ساتي

سارق: سحي، خبثي،
بوختي

سارق: غل، شوکمار،
ډاکو، ډاږه مار.

سارنده: سرنده، سرينده، د
موسيقي يوه آله.

سارنگي: د موسيقي يوه
عته آله.

ساروان: ساربان، اوښه،
اوښان ساتونکي

سارواني: د سارنده

ساروان کار او کسب.

سارم: سيال، مخه، برابر،
مساوي، انډول.

ساره: د يخسي موسم، د
گرمي متضاد، يخني.

ساز: د موسيقي د يوې يا
گڼو آلو اواز روغ، حور،
سم.

سازباز: چل ول، سارشي.
چل ونه، جوړ تور، آب ست.

چيلو کښې سره څه خبره
جوړونه

سازش: منصوبه، صلاح، د
څه کار د کولو نه وړاندې د

هغې د کولو طريقه خوښونه.

سازنده: ساز غږونکي، د
موسيقي د يوې آلې نه اواز

ايستونکي، سازي.

سازول: سمول، حورول
د دوو کسانو يا ډلو مخ

کښې صلح رسول، پخلا

کول

سازي: د موسيقي هر مېر،
ساز غږونکي، سازنده

- سازیدل** : حوریدل، سمیدل، روغیدل، د دوؤ کسانو یا دلو تر منځه صلح راتلل، سره پخلا کیدل.
- ساعت** : لمحہ، لحظہ، وخت، گہری.
- ساغر** : جام، پیالہ، د شرابو څښلو جام یا پیالہ.
- ساق** : د گیتی او کوندی تر منځ د پښې حصہ، لینکے.
- ساقط** : ضائع کیدونکے، پریوتونکے، لونیدونکے، زیان شومے اولاد، بې مودې اولاد.
- ساقی** : اوبه ویشونکے، اوبه ورکونکے، ابرے، ابیار، شراب ویشونکے، په بل شراب څښونکے، محبوب.
- ساکت** : خاموش، چپہ حله، بټه حله، علی، چپ، په آرام.
- ساکن** : په ځای ولاړ، په ځای پروت، نه خوځیدونکے، د متحرک متضاد.
- ساگ** : سابه، یو قسم شہ سبزي چې پخولے شي او د پخلي نه پس هم یشین بخښ رنگ لري.
- ساگ سکرک** : د غریبی خوراک.
- ساگردانه** : وگورئ سابودانه.
- سال** : وړ، مناسب، سیال. کال، یوه آله چې گلکاران پرې د دیوال نیغ والے معلوموي.
- سال** : نرمه شگه، پسته شگه.
- سالار** : مشر، سردار، د لښکر مشر، د ډلې مشر.
- سالانه** : کال په کال، کالیز، کال پس.
- سالک** : لاروم، لاربه. یک، صالح، پارسا، پرهیز کار.
- سالگره** : د پیدائش ورځ نمانځنه.
- سالم** : روغ، جوړ، ثابت. بې عیبه، بې نقصه. مکمل، پوره.

سَالو : پرونے، شال، خادر،
ریبنمین خادر، د زنانو خادر.

سَالِه : د فصل ساتنې دپاره
جوړ پتونے چې سره پکښې
ناست وي او فصل ساتي.
منخنه، میانه.

سام : ویره، خوف، هیت.
دروندوالی.

سامان : مال اسباب، لوبښي
لرگي، د کور لوبښي کوډي.

سامع : اوریدونکې،
سامعه : د اوریدو قوت، د
اوریدو حس.

سان : یو قسم سپین رخت
چې عام طور سره د کفن
دپاره پکارولې شي.

سانچه : قالب، جندری. د
واورې د جوړولو قالب، د
خښتو د جوړولو قالب.

سانچه : نوم، نوم نوزم،
جدید.

سانحه : حادثه، واقعه، پېښه
سانده : ژړا، فریاد، مری
پسې ژړا.

سانډ : هغه خاوره چې د
نسل زیاتولو دپاره ساتلې شي.

سانډو : د ښینې خاوند، د
ښځې د خور خاوند، هم زلف.
ساه : سا، اروا، روح، ژوند،
دم، پوکې، پراس.

ساه لنډم : ساندېم، ساه
ننډی، دمه، یو مرض چې ساه
پکښې بنده بنده کیږي.

ساهو : اصیل، شریف،
سوچه، جاندار، ژوم.

ساهوکار : لومړی مالدار،
سیت.

سائبان : سیورم پیدا
کونکې خادر، د نمر یا گرمی
نه بچ کونکې خادر، مینا،
چتر، سیوان، سایه وان.

سائل : سوال کوونکې، فقیر،
ملنگ، خواست کوونکې.
درخواست کوونکې،

سائنس : یو تحقیقي علم
چې له برکته یو نوی نوی
خبرونه پیدا کیږي. حکم...
فن، د طبیعاتو علم.

سايه : سيورم، سورم . شين کبل، شنه گياه.

سايه دار : سيورم لرونکي، سبزي : هغه مړاوي.

کيدونکي خيزونه لکه گويي، چي سيورم لري.

سائي : يه، يعانه، پيسکي.

خه پيسې ورکونه،

سايوان : سيورم، شاميانه،

سانوان، سائبان، خپر، منډو،

چحکي.

سبا : راتلونکې ورځ، دين

او بل سبا منځي ورځ

سباوون : د سحر وخت،

سباگون

سبائي : د سحر وخت.

سحر وختي وگوري سبا

سبب : عذر، وجه، وسيله،

دربعد، بدل، عوض، موب

سبحان : پاک، د پاکی

حېستن، د الله تعالى څرگندوي

يوم.

سبر : سبرو، سروي، سروه،

يو محرومي وېه چې کالو سر

سبه وي

سبز : تازه، تروتازه، شين

سبزه : شين چمن، سيمکي.

سپارښت : سپارښتنه، چاته حواله کونه،

د چاپه ذمه کونه.

سپارل : حواله کول، په ذمه

سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، چاته حواله کونه،

د چاپه ذمه کونه.

سپارل : حواله کول، په ذمه

سپارښتنه.

- کول. موسمونو کڻي ڏيو موسم
 نوم چي وي بوتي پکڻي شه
 کيڙي او نه پکڻي يڻي وي
 او نه گرمي. بهار
سپروول : سوروول
سپريدل : سوريڊل
سپردل : پراستل. خلاصول.
 ازادول
سپردي : سڙي. خلاص.
 سڙي.
سپرل : سپرڊل. بيره
 کول. بنڪاره کول. پراستل
سپرون : هغه ڇوڪ چي
 سپري پکڻي وي
سپروه : ڏميري نه لڙه وڙد
 وينه ڇڻوڪي حشره چي د
 سريه وينتو کڻي پيدا
 کيڙي
سپروي : ڏعلي ڏاڻي سپره.
 هغه سپره چي ڀڄي عله کڻي
 پيدا کيڙي
سپغول : وگوري سپغول
سپک : بد وزن سپک. د
 درود متضاد بي غرند.
 سهاره : ڏيوپ په ڪڏه
 کڻي ڏوسپني هغه تيره
 مڻوڪه چي زمڪه پري اڙولي
 شي، پاله
سهاره : هغه رحم يا سڪي
 چي د خرابيدو نه پس تري
 هر وحتي بو بهيري ناسور
سهااس : د چا احسان مه.
 د چا په احسان شڪريه ادا
 کول. شڪريه. احسان مدي
سهااسنامه : هغه تحريري
 شڪريه چي د چالوي سده
 وزيو يا صدر په خدمت کڻي
 د هغه ڏينه ڪار ڪردگي په
 وجه پيش کولي شي.
سهاهي : سپائي، د فوج يا
 پوليس زلمي، اسپائي.
سهر : ڊال، ڪنگل
سهرخه : لويه ستن چي
 کيڙدي او کڻي وعيره پري
 گڏائي شي
سهرغي : ڏاور شري.
سهرلي : په خلور د

- ذليل، د کچه خوي خاوند،
حقير.
- سپکاره** : چاته بدرد
وئينه، چاته سپکې خري
کونه، بې عزتي، سپکوب.
- سپکوب** : سپکيا،
سپکاره، حقارت، سپکواله.
- سپکول** : وزن کمول.
بدرد وئيل، بې عزته کول،
سپکه : د سپک مؤنث.
- سپکيدل** : وزن کميدل،
لږيدل بې عزته کيدل، ذليل
کيدل.
- سپلمی** : يو قسم صحراي
سوته چې پاڼې يې د زخم يا
پرهر دپاره پکارولې شي.
- سهما** : په حيال لگنت
کوبه، پيسه ډيره په حيال
لگوبه، کفايت شعار، پس
انداز، ذخيره، زيمه، بچت.
- سپمول** : بچت کول، په
اندازه خرچ کول، پيسه په
خيال لگول.
- سپميدل** : بچت کيدل،
- بچ کيدل، پاتې کيدل، پس
انداز کيدل.
- سپنخرم** : وسپنخرم، د
وسپنې هغه بیکاره برخې چې
په اور کښې د سرې کولو نه
پس ترې پاتې کيږي.
- سپنسي** : سوتلی، سند، د
سوتلی تارونه، مزي.
- سپنسين** : د سوتلی نه
جوړ، د سټونه جوړ، د پومبي
نه جوړ.
- سپنگه** : د اور بخرم، د
اور بخرکې.
- سپوتکه** : پروڼه،
تيکره. هغه ټوکر چې د
ديک په سراجولې شي.
- سپور** : بې غورو، خشک.
د سپکې خلې خاوند هغه
څوک چې په خلۍ کښې يې
خوږه خبره نه وي. سور،
- سپورول** : خشکول، وچول،
بې غورو کول.
- سپوريدل** : خشکيدل،
وچيدل، بې غورو کيدل.

سپوري سٽي : وگوري
سپوري.

سپورمي : مياشت، مه،
مهتاب، قمر، اورمڪي.

سپه سالار : سرلنڪر، د
لنڪر مشر، ٽول مشر، جرنيل.

سپيازه : هغه بنجھ يا مادھ
خاور چي بچي ضائع ڪوي.

سپيتولب : دسپي عوبدي
خوي ڪونه، دسترگو وري

واله، داروا خوار واله
سپيغول : اسپغول، سپغول.

يو مشهور تخم چي په دارو
کيني استعماليري.

سپين : دتور متضاد، پاڪ،
صفا، صادق.

سپيناوم : وضاحت،
شڪ لري ڪونه.

سپين دروبه : سپين
روبس، معزز، عزتمند،

مخوريو، مشر.

سپين زر : سپيس رنگ
لرونڪي يو قيمتي دھات.
چاندي.

سپين ڍيرو : بودا، مشر،
چي ڍيري ويسته ئي سپين
شوم وي.

سپين سترگي : بي حيا،
بي شرمه، کلڪ سترگي.

سپين سرم : بودا، مشر،
زور

سپينول : پوست لري
ڪول، پوستڪي لري ڪول،

مسيس لونبي پاڪول، سپين
رنگ ور ڪول، قلعي ور ڪول،

خبره صفا ڪول، معاملہ
پاڪول.

سپينه : دسپين مؤنث.
واژه. روپي، خبره صفا

ڪونه. دپني د ڪوندي نه
بنڪته برخه.

سپيني : دپوندي نه لڙه بره
دپني پسته برخه. دپوندي

دپاسه پلي. واژه، واژه ڪي.

سپينيدل : پوست لري
کیدل، پوستڪي لري کيدل،

مسيس لونبي پاکیدل، سپين
رنگ ور ڪول کيدل، قلعي

- کيدل، معاملہ پا کيدل. خبر د
صفا کيدل
سپيخل : صفا کول، پاکول،
بي و ته کول، بي عيه کول
سپيخلتوب : پا کي.
صفائي، پاک بوب، پاکوالے،
سوچه والے
سپيدار : يو لوڙ قدي ونه،
چنار، چينار.
سپيدي : سباوون، د سحر
رناي، د سبا علامه.
سپير کي : يو قسم بوتی او
د هغي داسي چي د گيدې د
درد دپاره ترې د کورسي دوا
کار اخستے شي
سپيره : په خاورو ککر.
حر، خا کي تاه، وراڼ،
حرا ب. بدمرغه، بدبخته،
بدقسمته.
سپيره توب : سپيره والے،
بدمرغي، بدنصبي، خړوالے.
سپيرمه : سپر مه، د پوزي
سورے.
سپيښته : هغه نري پرده
چي د زره نه تاو وي، شپيته، د
س پرده.
سپيمه : هغه سپي چي بر
سپے غواړي بدفعله، او
بدکرداره ښځه.
سپي : د سپي مونت.
سپي : يو قسم غوښه
خوړونکے خنار چي خلق ي
په کورونو کښي د خو کي
دپاره هم ساتي.
ست : بلنه، دعوت. د
سپيغولونه وترے جوهر چي د
گيدې د نرمولو دوا گنلے
شي
ستا : د تا، د مخاطب ضمير
ستار : ستار، د موسيقي يوه
آله.
ستار : پرده پوښ، پرده
پوش، پوښونکے، د الله تعالي
يو صفتي نوم.
ستاره : هيت، ويره، سام،
دروندوالے، دبده، رعب،
سهم. قسمت، تقدير، بخت،
طالع، تندے. ستورے.

- ستاسو** : د مخاطب ضمير د تاسو، د تاسې.
- ستاسې** : وگورئ ستاسو.
- ستاله** : آستانه، کور، د چا پير بزرگ ډيره.
- ستانه** : ستون شوي، پاتې شوي، خديدلې، معطل شوي.
- ستايل** : تعريف كول، مدح ونيل، صفت كول، په بڼه سترگه كتل.
- ستايښه** : ستايل، صفت كونه، مدح كونه، تعريف كونه.
- ستر** : غټ، لوم، مشر، فراخ، پلن، وړې، تنكي، كولك، ټيكن، څڼې.
- ستور** : حجاب، پرده، پرده.
- سترغلي** : د سترگو گاتې، د سترگو حلقې، د سترگو چاپير چل ځاي.
- سترگگ** : د سترگو اشاره، د سترگو خبره، سترگه وهنه.
- سترگه** : چشم، هغه اندام چې د كلو قوت لري. د بوټي سترگه، تيغه، د سبا سترگه، د نمر سترگه.
- ستروول** : لويول، غټول، كاميابول، وده وركول.
- ستره** : سوتره، پاك، صفا، بې عيبه، سپينځلې.
- ستريدل** : لويدل، غټيدل، وده كول، ترقي كول.
- سترې** : گيلې، دلي، انبار، د فصل پريكړې شوي ټوپ.
- ستري مشي** : هركلې، په خير راغلې،
- سترې** : ستومانه، پریشانه، درې درې.
- ستغ** : زير، تريخ، ناهموار، سخت، كلک. يو قسم غوټه چې په بدن كښې لكه د ننكي په شكل پيدا كيږي. د غره سرتو غټلې نيغه لار.
- ستغه** : بده وينا، سپوره وينا، سخته خبره.
- ستمگر** : ظلم كونكې، ظالم، زياتې كونكې

- ستمن** : یو نرم سلاتي چې يو سري تيره وي او بل کښې ئ نرم سورم وي او د گندلو دپاره پکارولې شي.
- ستبول** : گرځول، تمبول، اټالول، بندول، ايسارول، معطلول، منع کول، ستونول.
- ستيدل** : په شاتلل، واپس تلل، بيرته تلل، واپس کيدل.
- ستوان** : وچ توتان يا نيني چې میده کړې شي خواړه پکښې ولرلې شي او بيا خوړې شي.
- ستوري** : هغه اجرام يا کرې چې په اسمان کښې د شپې په وخت پر قیدونکې ښکاري.
- ستورم** : وگورئ ستوري بخت، طالع.
- ستومان** : سترې، خسته، زېلې، پریشانه.
- ستومانول** : سترې کول، زېل، پریشانول، پریشانه کول.
- ستومانه** : سترې، پریشانه، زېلې، پښیمانه.
- ستومالي** : دستري والي حالت. سترې والې، د پریشانی حالت.
- ستومانيدل** : سترې کيدل، پریشانه کيدل، پښیمانيدل.
- ستون** : بيرته گرځيدلې، واپس شوم، معطل، پسته، واپس.
- ستولي** : شا په زمکه، د پرمخ متضاد.
- ستوليدل** : ستيدل، واپس کيدل.
- ستولې** : حلق، مری، غړی.
- ستوه** : هغه چاره چې دواړه مخه ئ تيره وي، پيشقوزه، پيش کوزه.
- ستوم** : د يو سره استعمال کيدونکې لاقه چې د يواځې والي معنې ورکوي لکه يوه سترې.
- ستي** : په اور سوم، په اور سوځيدلې، کباب شوم، لمبه شوم. د هندوانو هغه رسم

سجاده : د مونځ کولو

ځای، جائ نماز، جانماز، مسله.

سجاده نشین : د چا پیر

خلیفه یا نائب. هغه سره چې د پیر په گدی ناست وي.

سجده : په زمکه تندي

لگونه، خدای ته سر ټیټونه. د مانځه یو رکن.

سجع : قافیه بند شعر. مقفي

کلام، قافیه لرونکې خبرې. بلغاک، چغار.

سجود : سجده کونه،

خدای ته سر ټیټونه، د سجده جمع.

سج : خالص، اصل، سوچه.

بیخي، ټول، گرد.

سحاب : وریځ، اوریځ،

لړه،

سحار : وگورئ سحر.

سحر : سبا، سحار، د

ورځې اولنې حصه، د ورځې

ابتدا، رڼا.

سحر : جادو، کوډې، منتر،

چې بنځه پکښې د مړ خاوند

سره اور کښې سیځلې شي.

ست : تبا، برباد، هلاک.

ستک : د لرگي او وسپنې

هغه مشترکه اوزار چې میخ

وغیره پرې ټک وهلې شي.

ستکور : نیم سوه

لرگي یا روټی. بیخ، ویخ، بنیاد.

ستل : مجموعي طور، یک

مشت، بیخي، گرد، په یوه

منځه، ستاله، ستله، چټل

ستوپ : د خاورو د تیلو

نفره.

ست وټ : تبا، برباد،

خوارو زار، هلاک.

ستوکه : د سر دوښتو

هغه برخه چې پاس په تندي

پرته وي.

ستول : تبا، کول، بربادول،

ورائول، گډوډول،

سجاد : سجده کوکې،

خدای ته سر ټنکته کوکې،

ډیرې سجده کوکې.

افسون.

سختنه : تکلیف، مشکل،**سحربیان** : هغه مقرر یا

بده ورځ، کړاؤ، کړاک،

شاعر چې وینای دیر تاثیر

سختي : تکلیف، بده ورځ،

لري.

مشکلات، تنگسه، خواري،

سرخ : بخت، نصیب، طالع.

کلکوالی، ټینگوالی.

خوشحالی، خوش نصیبی.

سختیدل : کلکیدل،**سرخا** : فیاضی، بخښنه، د

ټینگیدل، محکمیدل،

خدای په نوم بې کچه خیر

مشکلیدل، تیزیدل.

خیرات ورکونه.

سرخو : خسر، د بنځي پلار،**سرخا** : خسا، گنده، بدبویه،

د خاوند پلار.

چتل.

سرخر گنی : د سرخ کور،**سرخات** : اسقاط، د مړي د

د سرخ خپل، سخرانه، د

جنازي نه پس د هغه نه د پاتي

سرخ خپلوان، خسر گنی.

شوو موبخونو او روژو د

سرخکال : سپړکال، روان

کفاري ادا کولو په غرض په

کال، موجوده کال.

حاجت منلو نغدې پیسې یا

سرخن : خبرې اتري، خبره.

نور څه څیزونه ویشل.

قول، شعر، نظم، غزل.

سرخاتوب : گنده والی،**سرخونلار** : ځوان غوايه،

چلتيا، خیرن توب. سخاوالی.

هغه ځوان سرخه چې په غاښ

سرخاوت : وگورئ سخا.

دوه یا څلور وي.

سخت : کلک، مضبوط،**سرخونلار گم** : د سخونلار

ټینک، محکم. گران، مشکل،

اسم تصغیر.

سختول : کلکول، ټینگول،**سرخه** : کینه، حسد، رځه.**سرخي** : د خدای په نوم بې

محکمول، مشکلول، تیزول.

- دريغه خير زکات ورکونکې،
 سخاوت کونکې، فياض.
- سخرې** : د غوا بچې، خوسې.
- سده** : عقل، هوش، خود.
- سده** : ديوال. د ټوپک د
 شپيلۍ رځۍ. خنډ.
- سده بد** : عقل فکر، هوش
 وحواس.
- سږ** : کپړۍ، ککړۍ،
 کوپړۍ، د سر کاسه. خوکه، د
 خټه خيز پورتنۍ حصه. خوا،
 اړخ، طرف، پلو، د تلې يو
 طرف. مخکينې، مخه،
 شروع، اول.
- سږ** : راز، پټ، پناه، د
 علانيت متضاد.
- سږ** : چرت، طبيعت، د
 سندرو د علم موضوع،
 راگ، اواز.
- سراب** : دوکه، د هوکه، د
 سختۍ گرمۍ له کبله د شگې
 هغه خلق چې د اوبو گومان
 پرې کيږي.
- سراپا** : سر نه تر پښو
- پورې، بيخي، بالکل، سراسر.
- سراج** : چراغ، ديوه،
 خراغ.
- سراسر** : ټول، په جمع،
 سر تر پايه، د اول نه تر آخره،
 سراپا.
- سراسري** : وگورئ
 سراسر.
- سراغ** : نښه، پته، درک،
 نښه پته.
- سراغ رسان** : پته
 لگونکې، معلومات کونکې.
- سرانجام** : کونه، پوره
 کونه، انجامونه، پای ته
 رسونه، ختمونه.
- سرايت** : اثر، تاثير. د يو
 خيز په بل خيز کښې دننه
 تلنه.
- سرايه** : سرای، دنيا.
- سرای** : کور، ديره، ديره، د
 مسافرو د شپې تيرولو ځای.
- سرباز** : فوځي، سپاهي،
 عسکر، سر بنډونکې، د
 ملک او قوم دپاره دشمن

جڳي سر ٻري ترلي شي.

سر ٻيرو: زياتي، علاوہ،
دياسہ، پورته، باندي.

سر ٻروست: سائنديوہ،

خارونڪي، سائونڪي، نگهبان،

محافظ، ديوي اداري يا تنظيم

مشر.

سر ٻروستي: نگهباني،

حفاظت، سائنه، مشري.

سر ٻريڪر: جڳي سر

ٿري ٻريڪر شوم وي. جڳي

سر ٿري قلم ڪر شوم وي.

سر ٻينا: دسر پتولو خام،

ڪور، ڏيرو.

سر ٻوش: سر ٻوش،

برغولے، سر بند، يوقسم

ٽوپڪ جڳي يوولس ڪارتوس

خوري. رائفل، ٿري ناٽ ٿري

ٽوپڪ، ٿري ناٿري.

سر ٻه: صرفه، دريغ، مخ

ارول، اشتها.

سر ٻه سر: يوشان، يو

برابر، مساوي.

سر ٽاج: خوانند، ميرہ، د

سره جنگ کونڪي،

سر ٻازي: دسر قرباني

ورڪول، سر بنندن، له سرہ

تيريدنه.

سر ٻالا: دسر دياسہ،

ڪامياب، ڪامران.

سر ٻالڻه: سر ٻالڻي،

سر ٻانه، هغه ٻري جڳي دڪچہ

خرمني يا ميزري نه جو ٻري.

هغه رسي جڳي ديوي ٿري

دٻارہ پڪارولي شي.

سر ٻوا: مشر، دتنظيم

مشر، منتظم، ناظم، دسر

سر، نامي.

سر ٻسته: پت شوم، تاله

شوم، بند شوم، قفل شوم.

سر ٻلند: سرفراز،

سرلور، شمله جڳي، د

عزت او آفرين خوانند.

سر ٻلندي: سرلوري،

سرفرازي، عزتمندي.

سر ٻند: هغه بند جڳي سيند

يا خورته اچولي ڪيري،

سرورخ، وترے، هغه رومال

- ميني تورے .
سرتور پايه : سرنه تر پنبو
 پوري، ٽول، سراسري،
سرتامبه : سرکش، ضدي،
 خيل ناک.
سرتور : چي سري خرگند
 وي. سرتوخ، سربرنهول، بي
 عزته، ذليل، شرمندہ.
سرتورول : سربنکاره کول،
 سرتلوخول، سربرنهول، بي
 عزته کول، شرمول، خوارول،
 ذليله کول.
سرتوره : دسرتور مؤنث.
سرتوريډل : بي عزته
 کيدل، سپکيدل، شرميدل،
 خواريدل، ميرۀ مړ کيدل،
 کنهيدل.
سرتور : سرتلوحے، بي عزته.
سرتير : له سره تير، دسر
 پروانه کونکے،
سرتيزه : تنسдохويه، هغه
 شوک چي سرتيزي کوي.
سرتيتي : اطاعت، عز،
 انکساري، بدنامی ي عرتي.
- سرچينه** : وگورئ سرچشمه.
سرحد : بريد، پوله، حد،
 ویش، ددوؤ ملکونو د علاقې
 مشترکه حد.
سرحدي : دسرحد سره
 متعلق.
سرخاب : يو قسم د اوبو
 مرغی چي ټوله شپه خپلي
 مادې نه جدا وي، سريخ،
 سرخاوي.
سرخ باد : ديو مرض نوم
 چي په وجود سره لمبه راشي.
سرخرو : کامياب،
 کامران، فاتح، گټونکے.
سرخروئي : کاميابي،
 کامراني، فتح، گټه.
سرخط : ديو مضمون يا
 کتاب نوم، سرخي، غټ خبر،
 خاص خبر، سرنامه، سرليک.
سرخي : دزنانو د سينگار
 يو سور رنگ چي په شونډو
 اورخسارونو ي لگوي.
سرخیل : د خاندان يا قبيلې
 سربراہ، مشر، سرلښکر.

سردار : مشر، رئيس،
اختيارمند. سپه سالار، لښکر
مشر.

سرداري : مشري، د لښکر
مشري، سپه سالاري.

سرداري : يو قسم تماچه،
۳۸ بور تماچه، سرداري
تماچه.

سرفره : د درې سر، د درې
لوړه برخه.

سرفواره : دوباره د سره
شروع کونه، په دويم ځل
شروع کونه.

سوده : د خبر بوزې د
ځانندان يوه ميوه چې د يخني
په موسم کښې راځي.

سودي : يخني، د يخني
موسم، سړي، ژمې، د گرمي
متضاد.

سوزد : ظاهریدنه، ښکاره
کیدنه، په ډاگه کیدنه.

سوزمین : ولایت، زمکه،
وطن، ملک،

سوزنش : ملامتیا، ملامت

والې، تر ټنه، جزا ورکونه.
سوزوري : هوده، سرکش،
سرتمبگي. نافرمانی.

سوسام : يو مرض دی چې
د تيزې تبې له کبله پکښې د
سري مازغه کار پرېږدي.
گنگس، بې سده، نیم پاگل،
بادساره.

سوسايه : د سر صدقه چې
د وړو کي اخترا په موقع
حاجت مندو له ورکولې شي،
فطراڼه.

سوسيز : شين گوشين،
بیرازه. اباد او خوشحال.

سوسوي : د سر د پاسه،
سطحي، د ابو د سر د پاسه،
هغه خيز چې زمکه کښې ډیر
ښخ نه وي. معمولي، لږ.

سوشار : تر خلې خلې ډک،
ژی په ژي، مور، مست،
خوشحال.

سوشت : پیدائشي خوي
خصلت، عادت، فطرت،

مزاج.

حاکم، آمر.

سرکس : په ویر میدان هغه احاطه شوی ځای چې تماشې نندارې پکښې معاوضتا بنودلې شي.

سرکش : سرکښ، باغي، نه منونکې، نامنونکې، نافرمان.

سرکشي : باغي توب، بغاوت.

سرکلې : د نوي پيدا شوي ماشوم نه په ورومې ځل د سر کلولو رسم.

سرکوزي : شرمندگي، بې شرمي، بې عزتي، بې غيروي، دووسي.

سرکوزم : شرمنده، بې شرمه، بې عزته، بې غيrote، دووس. خنزير، بدليوه، بد ځناور.

سرکونډۍ : کانتې، بازیگره، سر ښکته پورته کونه.

سرکه : يوه تروه مانع چې د

سرطان : کوني کبر، پنجه پاؤ، کونيکړپ، چنگاښ، يو آبي ځناور چې د چيندخې نه وړو کې او د جولاکي په نمونه وي. د اسمان څلورم برج، يو موذي مرض چې د کينسر په نامه مشهور دی.

سرعت : تندي، تيزي، تلوار، بېره، چټکتيا، تادي، جلتې.

سرفراز : کامياب، کامران، سرلوړې، عزت گتونکې، فتح کونکې.

سرفرازي : سرلوړي، فخر، عزت.

سرقه : وگورئ سرفت، غلا.

سرکار : حکومت، د ملک واک او اختيار. اختيار دار، کارفرما.

سرکردگي : مشري، مشرتوب.

سرکرده : مشر، سرغڼه، سرغندوی، د سر سر.

انگورو يا ڪڻي وغيره د اوبو

نه جوڙيڙي او د اچار په
اچولو ڪڻي پڪاريڙي.

سرگردان : نالارامه،

ناقلاڙه، زړه ستره، پريشانه،
بدحاله، په بده ورځ، هغه تن

چي سر پرې گرځي.

سرگردانه : پريشانه،

لالهاند، خلبلانده، سرگردان.

سرگردايدل : بي ارامه

کیدل، ناقلاڙه کيدل، پريشانه
کیدل.

سرگرم : پيش پيش، په څه

کار ڪښي ډير په شوق برخه
اخستونکي.

سرگزشت : واقعه بيانونه،

سردوباره، تير شوي حال.

سرگشته : حيران و پريشان،

اريان دريان، وارخطا، بي خوده،

بيهوښه، ليونې، اوتر.

سرگومه : بي هوښه،

بدحاله، بي سده، په خان نه

پوهيدونکي.

سرلوري : سربلندي،

سرفرازي، افتخار.

سرلورې : سربلند،

سرفراز، کامياب، کامران، د

عزت خاوند، عزت گټونکي.

سرمایه : پنگه، ذخيره، مال

دولت، ډيري جمع شوي

پيسي.

سرمایه دار : مالدار،

صاحب حيثيت، د ډيرو پيسو

او مال خاوند، دولتمند.

سرمائي : توربخن، تور

رنگ ته نژدې رنگ. پيکه

تور رنگ، سرمه نې.

سرمه : هميشگي، دائمي،

تل.

سرمست : هغه څوک

چي د څه نشي له کبله ډډيه

وي او په خان نه پوهيږي.

سرمه : رانجه، کجل، د

سترگو تورولو يو قسم تور

پوډر.

سرنا : يو قسم د موسيقي

آله چي د بيم په شان اواز

کوي،

- سُرناک** : خونده ور او خور.
- سُرنامه** : د خط ابتدائي برخه، مقدمه، عنوان.
- سُرنگ** : هغه سورج چې په غري يا ډيری کښې د لارو ويستو په غرض کولې شي.
- سُرلوشت** : تقدیر، قسمت، قضا، نېټه، ازل، لیک، مقرر، بخت، طالع.
- سُرلی** : سرنا، شپیلی، توری.
- سُرو** : سُروه، یو لوړ قدې ونه چې کالو سر شنه وي.
- سُروپ** : بالکل، بيخي، ګر سړه.
- سُروپا** : تر پښو، ټول بدن، سر نه تر پښو.
- سُروډ** : د تنګ ټکور اواز، ساز و اواز، موسيقي.
- سُروز** : خوشحالي، سو کالي، ښادي، خوښي، راحت.
- سُروز** : لار ښودونکې، مشر، رهنما، رهبر.
- سُوروق** : د کتاب يا رسالې د سر پاڼه.
- سُوروي** : رهبري، مشري، رهنمائي، سرپرستي.
- سُروسامان** : لوبښي لړګي، مال حال، د ژوند وسائل.
- سُروقډ** : دنگ، لوړ، اوږد وګورئ سروقامت.
- سُروکار** : مناسبت، مطابقت، ارتباط، شغل، مشغوليت، مصروفيت، سرپکار.
- سُروه** : وګورئ سړو.
- سُره** : یو خاځ، یو بل سړه، په خپلو کښې، څخه، یو تر بله.
- سُره** : هغه کيميايي او مصنوعي مواد چې د ښه فصل د پيدا کولو دپاره په پټي کښې اچولې شي.
- سُره** : سور رنگ لرونکې، د سور مؤنث.
- سُره** : سړه زر، یو مشهور قيمتي دھات چې کالي پټري ترې جوړولې شي. د منځ

سرۂ، بنڪلے والے، ڊیر تاوڊه،
بريان.

سرۂ باٽينگن : تماٽر،
سرۂ بانجن، رومي بانجان.

سروي : پٽ، مخفي، سر.
سويخ : يو قسم ونه.

سويو : شاهي گڏي، شاهي
منصب، شاهي تخت، شاهي
مسند.

سريزه : تمهيد، مقدمه،
شروع، ديباچه.

سرينده : سارنگي، د
موسیقی يوه آله.

سريه : هغه جنگ چي
حضور صلي الله عليه وسلم
پکښي پخپله نه وي شامل
شوه.

سريش : سريش، شريش،
هغه سليبناکه ماده چي دوه

خيرونه پري خپلو کښي يو
خام کول شي.

سريشناک : نڀليدونکي،
سليبناک،

سري : د ستنې د پاسه هغه

لرگي چي تير پري ايندو دے
شوه وي.

سريزي : سردي، يخني، د
يخني موسم، سارۂ، د گرمي
متضاد، زکام.

سرک : هغه لويه هواره او
پخه لار چي موٽري او لاري
وغيره پري خي راځي.

سروکي : دونې سر.

سرول : يخول، مړ کول.

سره : د سور مؤنث.

سره تبه : سره لري، يوه تبه
چي يخني ورسره ډيره زياته
وي.

سره سينه : بي غمي، سور
زړه، لا پرواهي،

سره لري : هغه تبه چي
مريض پکښي د يخني له کبله
گرگوزي وهي. مليريا.

سريعتوب : انسانيت، ښه
اخلاق، ښه کردار، تهذيب.

سريخور : د انسان غوښه
خورونکي، آدم خور. حريص،

لالچي، ظالم.

- سړيدل** : يځيدل، په غصه قابو کيدل، مړه کيدل.
سړم : نر بنيادم، نر انسان، نوکر، خدمتگار. مړه، خاوند.
سزا : جزاء، د بدی بدله، بدل، عوض، هداد.
سزاوار : د سزا قابل، د سزا لائق، د سزا جوگه، مستحق.
سزلي : سيزني، سينځني.
سږو : سږکال، سڅکال، روان کال، جاري کال.
سږو کال : سڅکال، روان کال، موجوده کال.
سږولۍ : د دې کال، د موجوده کال، د سڅکال سره متعلق.
سږوس : پرېوس.
سسپار : د يوې پاله، د يوې تيشۍ. سسپاره، کرکی.
سسپور : کودالی، کشی، تسکوره، سسپور، سسپوره.
سسست : ناراسته، کاهل، لټ. د کلک ضد، سست پست.
سسټول : ناراسته کول، بيکاره کول، نرمول، اسانول، ارتول، شلمول. کوني کول.
سسټه : ډيل. کمزوري. د سست مؤنث.
سسټي : ناراستي، کاهلي، کمزوري، لتوالی. مفعوليت، کوني توب، کوني والی.
سسټيا : ناراستي، سستي، کاهلي.
سسټيدل : ناراسته کيدل، پرانستې کيدل، شلميدل، کمزورې کيدل، کوني کيدل.
سسکورۍ : کداله، کدالی، سبنکوره، د وسپني او لږکي هغه آله چې زمکه پرې کنستې شي.
سطح : سطحه، مخ، استر، د څه څيز برنۍ حصه. هغه څه چې طول او عرض لري.
سطحي : د سطحې سره متعلق، سوسري. علاقاني.
سټر : ليکه، کيله، کربنه. فقره، د ليک يو کربنه.

- سعادت** : نیک بختي، نیک مرغی، خوش بختي، اقبال مندي، بنام مني، بناغلتي.
- سعد** : نیک، مبارک، بنه، پاک، د نجس متضاد.
- سعدین** : دوه مبارکې سیارې چې د یو نوم زهره او د بلې مشتري دی.
- سعی** : جدوجهد، کوشش، خواري، محنت. کار، عمل. د حج دوران کښې د صفا او مروه د غرونو ترمنځه د څه مقرره اصولو لاندې منډه وهه.
- سعید** : کجیر، برخه من، نیک مرغه، خوش قسمته، نیک بخته، د شقي متضاد.
- سعی** : دوزخ. دوزخي طبقه.
- سفارت** : د سفیر عمله چې صلاحي صفایي او دوستانه تعلقاتو جوړولو په غرض د یو سلطنت نه بل ته ځي.
- سفارش** : شفاعت، سعی، سپارښتنه، سپارښت، سفارش.
- سفارشي** : سفارش کونکې.
- سفاک** : خون کونکې، وینه تویونکې، خوني، قاتل، خونړی، بی رحمه.
- سفاکي** : خونريزي، بی دردي، بی رحمي، د انسانانو د وینو تویولو عمل.
- سفر** : مسافرت، سیاحت، د یو ځای نه بل ځای ته تلنه، یون.
- سفرنامه** : د سفر باره کښې هغه لیک چې د خپل سفر یا د بل چا سفر د سترگو لیدلۍ حال پکښې قلمبند شي. یون لیک.
- سفله** : کمینه، رذیل.
- سفلي** : د کمې درجې، ناقص، د اعلي متضاد. ډیر ښکته، ډیر ټیټ، د لاندې.
- سفوف** : میده، رش، پوډر.
- سفیر** : ایلچي، هغه سر چې د صلاحي صفایي او

- دوستانه تعلقاتو جوړولو په غرض د خپل ملک له خوا سرکاري طور باندې بل ملک کښې ډیره وي استاخره
- سفینه** : کشتی، بېړۍ.
- سفید** : سپین، د تور متضاد
- سفیدې** : سپیوالی، اخیر.
- سفیده** : سپیده، سپیدار، سفیدار.
- سقاوه** : هغه ځای چې پکښې ډیرې اوبه وي، غسل خانه، د لمبلو ځای، چرچوبی.
- سقر** : دوزخ، جهنم.
- سقف** : چټ، د کوټې د ابادۍ برنۍ حصه.
- سقم** : عیب، نقص، خرابي.
- سقوط** : غورځېدنه، غوزاریدنه، انزال کیدنه، خلاصیدنه.
- سقیم** : نافرص، بیمار، مریض، ناجوړه.
- سک** : بریښ، د ملا درد، په ملا کښې خبریکه راتله،
- خور، خبریکه. د ژړا سلگی.
- سکاره** : د سکور جمع، د لږکو سوخولو نه پس په اوبو مړې کړې شوې سکروټې چې عام طور سره په انگیتي کښې استعمالولې شي.
- سکان** : سکان، سکن، توربخن.
- سکته** : وقفه، خنډ، معطلی.
- سکت** : سوکت، بیخي، مکمل، صفا، لکه سکت انکار.
- سکروټه** : وگورۍ سروټکه.
- سکرک** : سوکرک، د جوارو روټی.
- سکرک** : خراب، وران، په بد حال.
- سکنتل** : په قینجی کېږه یا کاغذ پریکول. گنډل، گینده کول.
- سکنجه** : گرفت، پنجه، شکنجه، د کتاب تړلو یا د بل څه غیر د کلک نیولو دپاره استعمالیدونکې آله.

- سڪن** : توربخن خو خوش
 کانه، سڪان.
- سڪنل** : په بياتی پريکول،
 قطع کول، گندل، گينده
 کول.
- سکوت** : خاموشي، قلاري،
 چپه چپيا.
- سکور** : مړه شوي سکروته،
 د سکاره واحد.
- سکول** : مکتب، مدرسه، د
 اول جماعت نه تر لسم جماعته
 پوري د زده کړې خامه
- سکون** : ارام، راحت،
 خوشحالي، نه خوځيدنه، د
 حرکت متضاد.
- سکونډاره** : نوکاري،
 چونگاري، چکونډاره،
 چونډی.
- سکونډل** : سکونډاري
 لگول، نوکاري لگول،
 زورول.
- سکه** : د دهات نه جوړه يوه
 سرکاري روپی، پيسه چې د
 يو مخصوص سرکاري نښې
- په وجه ي پيژندگلو کيږي.
- سکيم** : منصوبه، جوال.
- سکيندل** : ساه لوړيدل،
 اوږه کيدل، په سکيندو
 سکيندو ساه اخستل.
- سگ** : سپی.
- سگرت** : د کاغذ نچه چې
 تماکو نه ډکه وي او خلق ي
 د نشې په توگه څښي.
- سگنې** : د سخکال، د سپر
 کال، دروان کال.
- سگرې** : د ځناور او بنيادم
 دننه يو اندام، اينه، پښتورگرې.
- سل** : پنځه شلې، لس د
 پاسه نوي.
- سل** : يو موزي مرض چې
 پرپوس پکښې زخمي شي او
 وينه ترې بهيږي. دق، نرۍ
 رنځ.
- سلاجيت** : د بعضي غرونو
 د کانونو نه حاصليدونکي
 ماده چې د اعصابو محکمو لپاره
 دارو گڼلې شي. د غرونو
 خوله.

- سلاح** : وسله، د جنگ جگړې اوزار.
- سلاد** : سلات، سلاته، سلته، چکني، چقانه، پودينه، پياز، تيماتر.
- سلاست** : رواني، اساني، نرمي، سادگي، په کلام يا تحرير کښې د ثقيلو الفاظو نه ځان ساتنه.
- سلاطين** : د سلطان جمع، بادشاهان، شاهي خاندان، سلطانان.
- سلام** : سلامتي، تعظيم. عيب نه لرونه. د خداي پاک يو صفتي نوم.
- سلامتي** : روغتيا، صحت مندي، تندرستي، بې عيبي.
- سلاني** : هغه سره د کمره چې پرې سترگو کښې رانجه اچولې شي.
- سلبول** : په زور اخستل، محرومول، شوکول.
- سلبيدل** : محروميدل، شوکيدل، جدا کيدل.
- سلخ** : د قمري مياشتې اخري ورځ.
- سلسبيل** : د جنت د يوې ولسي نوم چې شات او پي پکښې بهيږي.
- سلسله** : لړۍ، زنځير، وړدوالۍ، قطار، پرله پسې والي، کورنۍ.
- سلطان** : باچا، بادشاه، واکمن، اختيارمند، حکم چلونکي.
- سلطنت** : بادشاهي، حکمراني، حکومت.
- سلف** : تير شوي، پخواني خلق، اولني خلق، د تيرې زمانې مخلوق.
- سلگي** : ايتکي، نښتي نښتي ژړا.
- سلواغه** : بوکه، د خرمني هغه لوبښه چې د کوهي نه پرې اوبه راويستې شي د دلوې مياشت.
- سلوټري** : د ډنگرو معالج، د څاروو ډاکټر.

- سلوک** : رویه، کردار، طور طریقہ، خوی خصلت.
- سلوی** : هغه طعام چې خدای پاک به بني اسرائيلو ته د مرزو په شکل کښې په کثرت سره ورکولو.
- سلیهر** : یو قسم بوتان چې ډیر په اسانه په پښو کښې اچولې شي.
- سلیس** : اسان، ساده، عام فهم، د گران یا مشکل متضاد.
- سلیقه** : تمیز، هنر، لیاقت، سنجیدگي.
- سلیم** : نرم زړې، ښه زړې، هغه څوک چې د زړه نه ډیر ښه وي.
- سلیټ** : هر هغه ماده چې د خاورو شگونه جوړه شوې وي. هغه توره تختی چې په چاک یا سلیټي پرې لیکل کېږي.
- سلیټي** : هغه سپین چاک چې په سلیټ ورباندې لیکل کېږي.
- سلیښ** : سلیښت، سریش، سریش، گوند.
- سلیښناک** : د سلیښو یا سریشو اثر لرونکې،
- سلمی** : د پیتلو یا جستو کوټمه، بې غمي کوټه.
- سم** : روغ، جوړ، نیغ، درست، برابر، صحیح.
- سم** : غار، سورې، د سټې سورې، سپم، سورې.
- سما** : اسمان، چټ.
- سماج** : تهذیب، معاشره.
- سماجي** : د سماج سره متعلق.
- سماع** : اوریدنه،
- سماعت** : اوریدل.
- سماوات** : د سما جمع، اسمانونه.
- سماوار** : له زېرو نه جوړ د اوبو هغه لوبښه چې بمبه پکښې لگیدلې وي.
- سمبال** : جوړ، تیار، برابر، سینگار کړم،
- سمبالښت** : سبالښت،

تیارے، برابرے، سینگارونہ،
 دول ڈال، حفاظت۔

سمبالول : جوہول، تیارول،
 برابرول، سینگارول

سمبالیدل : جوہیدل،
 تیاریدل، برابریدل، سینگاریدل۔

سمت : طرف، خوا، لورے،
 لور، پلو، کافی مقدار، پورہ
 اندازہ۔

سمخ : سمخہ، غار، گارہ،
 پہ عرۃ کنبی قدرتی غار۔

سمدست : سمدستی، سم
 د لاسہ، فوراً، ناگہانہ، ناخپہ،
 اتفاقاً۔

سمدستی : فوراً، دسترگو
 رب کنبی، دستی، زر، زر، ہی
 لہ خندہ۔

سمسره : سمسیرہ۔

سمسارہ، **سوسمارہ**، **شلحورکہ**۔

سمسور : شگفتہ، غوریدلے،
 رسیدلے فصل۔

سمع : عور، د اوریدو
 حس، اوریدنہ۔

سمعی : د اوریدو، ہفہ خۃ

چی اوریدمے شی۔

سمک : مہے، کب،
 ماہے۔

سمندر : لورے دریاب،
 بحر۔ اور میرک، سیتی، د اور
 جینحے

سموسہ : مخروطی شکل
 لرونکے د میدی نہ جوہو یو

قسم حوراک چی منخ کنبی
 ی قیمہ، الوکان، پیاز او دنیا

وغیرہ گیر وی او غور و کنبی
 تلیدلے وی۔

سمول : برابرول، جوہول،
 تنظیمول، رغول، اصلاح

کول، لاری تہ ایستل۔

سمون : سمے، برابرے، روغ
 والے، تصحیح، جوہوبست،

موافقت

سمہ : درستہ خبرہ، صحیح

حبرہ، ہوارہ، مسطح، د غر
 متضاد

سمیع : اوریدونکے۔ د اللہ
 تعالیٰ یو صفتی نوم۔

سمیدل : جوہیدل،

- برابریدل، تنظیمیدل،
 روغیدل، رغیدل، لاری ته
 برابریدل، اصلاح کیدل.
- سمه** : سمون، برابر،
 جور، ترون، پیوند، سموالی،
 کچگر.
- سن** : عمر، کال، د عمر
 مقدار.
- سنبال** : سمبال، جور
 شوم، تیار، برابر، ډول
 سینگار کړم.
- سنبل** : یو قسم بوټی او د
 هغې گل چې رږه را کښونکې
 خوشبوني کوي او د نري نري
 تارونو په شکل لیدم شي.
- سني** : د اسلامي قانون
 دویم ماخذ. طریقه، روش. د
 حضرت محمد صلي الله عليه
 وسلم طور طریقه او عادت و
 اطوار. سونت، ختنه، هغه
 طریقه چې د مسلمانانو بچونه
 د شرعي احکاماتو مطابق
 سوځي د سر پسته حصه
- پریکولې شي.
- سنتری** : سرکاری پهره
 دار، سپاهي، خوکیدار.
- سنتول** : ختنه کول، په
 ماشوم والي کښې د ذکر د
 سر نه اضافي غوښه پریکول،
 د چانه په ټکی څه اخستل یا
 شوکول.
- سنجول** : تلل، اندازه کول،
سنجیده : مهذب، د عقل او
 فکر خاوند.
- سنده** : ثبوت، سر تیفیکیت،
 وثوق، اعتبار. هغه تحریر چې
 تعلیم یا څه اهم څیز ثابتوي.
 تصدیق نامه، لیکلې حکم.
- سندان** : د وسپنې کورۍ
 چې لوهاران ورباندې وسپنه
 ږدي او بیا یې په پلک ټکوي.
- سندر غارم** : سندر بول،
 سندرې ویونکې، د ساز سره
 اواز ایستونکې، لوبې ویونکې.
- سنډره** : لوبه، ترانه، نغمه.
- سنډا** : د میښې نر. مجازاً
 غټ او څرب سړی.

سنگسار : هغه څوک چې د څه سزا په وجه په کابو دې حد له وويشتې شي چې مړ شي. ډبروژنه، د کابو په ويشتو مړ کونه.

سنگلاخ : سسکوره، کداله، کدالي، کانيزه رمکه.

سنگيت : د موسيقي علم، د موسيقي پوهه.

سنگين : د دېدې او وقار څښتن، دروند، پټ من. يو قسم پيش قوزه چې په توپک کې لگولې شي. د سنگ سره متعلق.

سنه : سن، نيټه، موده، کال، عمر، تاريخ.

سني : اهل السنة والجماعة.

سنياسي : د ديانه کناره کش، ځوگي، سادو، فقير.

سنوچر : د خالي ورځ، د هفتې ورځ يوه ډيره سست رفتار او منحوسه سياره زحل.

سوا : زياتي، پرته، پورته

سنهاسي : هغه ملنگ يا فقير چې په غرونو او صحراگانو د کيميا په بوتې پسې گرځي.

سنزله : تندې، يوه وڼه چې لکه د مرځنې ميوه يسي.

سنسکرت : صفا پاک، پاکيزه. د هندوانو يوه پخوانۍ ژبه.

سنکيا : زرينځ، يوزهرژن کاني، هر مضر څيز.

سنگ : کاني، وزن، بوج.

سنگ تراش : کاني توپولو واله، قيمتي کاني نه غمي جوړونکي، د کابو نه څيزونه جوړونکي.

سنگتړه : د مالتي په شان يوه اوبه لرونکې ميوه.

سنگدل : سخت زړه، ظالم، بې رحمه، د کلک زړه خاوند.

سنگر : مورچل، مورچه، کچه قلا، پسته.

سنگريزه : باحري، چاکر، واړه کاني.

پوښتلو نښه.

سوان : د وسپنې مېنلو يوه
فولادي آله، د چارې چاقو يا
نور داسې څيزونو تيره کولو
آله.

سوانح : د ژوند حالات، د
ژوند ليک، د سانحه جمع.
سوائي : زياتي، سر د پاسه،
سوب : چاره، علاج.
سوب گير : چاره ساز،
مدد کار، کار ويستونکې
سوبه : مراد، مقصد، خواهش،
غوښتنه

سوپره : کونه، مقعد،
سومي، د لويو بولو اندام.
سوپښه : پواره، بدرنگه،
ناقابله.

سوپي : بيزو، شادو.
کشکړه، کيشکړه.

سوپي : د سوبي مدکر، بيز،
د بړو گانو يو يو شادو کړی.

سوتره : پاک، صاف، صفا،
ستره

سوتلي : سني، ځني، د

سواپيره : د بيرې د خاندان
يوه ونه او د هغې ميوه.

سواحل : د ساحل جمع،
غارې، کنارې.

سواد : تور بخن، تور والی،
تور رنگ ته مائل.

سوار : سور، سپور، په اس
يا بل ځناور سورلي کونکې.

سواره : د سور جمع.

سواري : سورلي، په اس،
هاتي، موټر، لاری يا جهاز

وغیره سوريده.

سوال : پوښتنه، پښتنه.

تېوس، پرس، خواست،
خيرات غوښتنه، عرض،

التجاء، درخواست

سوالگر : سوال کړی.

سوال کونکې، فقير، گداگر،
حيوات غوښتونکې

سوالي : سور، ښکې، شر
قه، حيراب غوښتونکې

سوالگر

سوالیه : پوښتنه، پښتنه.

استفهام، تېوس، سوال

- سنو مزے یا دیر نرم پرمے .
سو پتہ : فصلہ، سو پتہ، د
 خاوارو فصلہ.
سو پتہ : د جوارو ہفتہ تو کہ
 چپي پنخہ نہ وي . تحولہ
 لرونکے ورے
سو پتے : دل رکي غتہ دہدہ
 چقماق، بکرہ.
سو جی : یو قسم زارہ اورہ
 چپي حلوہ ترپي پنخولے شي .
سو خول : سیزل، سوزول،
 اور وراچول، اور ورته کول .
سو خیدل : پہ خہ خیز اور
 لکیدل، پہ جا اور لکیدل، لمبہ
 کیدل، اور اخستل، سوزیدل .
سوچ : عقل، فکر، پام،
 پوہہ، خیال، تصور .
سوچہ : خالص، اصلي،
 صفا، اصلي، درینمو بہ
 جو رہ کپہ
سوخت : فہر، عصہ، درد،
 خور، سوزیدلے
سوختول : ناو نیرول،
 غصہ کول، پہ فہر کول .
- ذهني عذاب ور کول .
سوختہ : سورے، سوزیدلے .
 کباب شورے ہفتہ سکاہہ چپي
 د چیلہ پہ سر حانہ کنبی
 اینورے شي
سوختیدل : ناو نیریدل،
 ناو خورل، غصہ کیدل، پہ
 فہر کیدل
سوخرہ : - سرپي غوبني
 بوتی . د سپي ہلو کي غوبني
 بوتی .
سوخی : دکہ، ذکر، غین،
 د ماشومانو خوتہ .
سود : کتبہ، فائدہ، نفع، د
 زیان متضاد . ہفتہ اضافي رقم
 چپي قرض خواتہ د قرض
 واپس کولو سرہ ور کولے
 شي .
سود : تسکین، دمد، آرام،
 داد، شعور، عقل، ہوش
سودا : حرید و فرح،
 احسنہ ح خوتہ عم، فکر،
 بدوہ
سوداگر : د حرید و فرح

- تجارت کوي، تاجر.
- سوداگري** : د سوداگر کار او پیشه.
- سودائي** : دیوانه، لیونې، وسواسي، فکرژن.
- سود سودا** : سودا، خرڅ، سون سپیرکی، د بازار ته که تړوکه.
- سودمن** : فائده من، مفید، ښه.
- سوده** : هغه څارو چې د پښو یو کونه ی سولیدلي وي بیخي، بالکل، غونډ، ټول.
- سوده** : د میزري جوړه تړوکرې، شکوې.
- سوده** : سود، تسلي، اطمینان، ساده بوله.
- سودا** : یو کیمیاوي مواد چې په شربتونو وغیره کېښي استعمالول شي. دوه مختلف قسمه سپین پودر چې یو د جامو وینځلو او بل د اوږو وغیره د پستولو دپاره پکارول شي.
- سودر** : خنزیر، سرکورم، سور. مجازاً لت غوښی. بې ادبه سرم.
- سودر** : په اوږو کېښي استعمالیدونکې سودا.
- سور** : سور رنگ. په وینو سور.
- سور** : سوار، په اس، هاتي یا بل د سورلي په څیز سور، سپور.
- سور** : تلیدلې، وړیت شوم، په غوږو کېښي تلیدلې.
- سور** : د کیدل نه لږ غټ خر رنگه خناور چې ناپاکه او مردار وي سر کوزم، خنزیر، بد خناور.
- سورار** : دشت، صحرا، بې آب و گیا بیابان، سخته گرمي، د گرمي د موسم ډیره گرمه میاشت.
- سورارا** : سپیره ډاگه، دشته، صحرا، سورار.
- سوران** : گرم باد، گرمه هوا. یو مرض چې د گرمي له

کبله پیدا کيږي او مريض
پسکښې ډير زيات تېرې
کيږي. چغې سوري، هائي
کوکار، وير، ژړا، سگولا.
حرص، لالچ.

سورانه : کوکاره.

سور بالينگن : نيماتر،
رومي

سور بولې : سوربخ، هغه
سړې چې رنګ يې سوري

سورپتکنې : سره
خاوري، سره خاوره، سره
پتکړی،

سورت : د قرآن مجيد د
يو سل خوارلسو حصو نه
يوه حصه، سورة،

سورسات : د خوراک
هغه سامان يا ذخيره چې د
حکومت له طرفه د فوج دپاره
په زور اخستلې کيږي.

سورلنډې : شغال، گيدړ

سورلي : هر هغه خير چې
سورلي پرې کيدې شي

سورول : سپړول، د سورلي

په خيز کښينول، په اس،
هاتي، يا بله سورلي کښينول.
سوره : هغه جينې چې د
دوؤ دشمر ډلو منځ کښې د
روغې راوستو په غرض د
طالبې ډلې له خوا مظلومې
ډلې ته ورکړې شي.
سوره : چغه، نعره، کريکه،
کريکه

سورپته : هغه وينځه چې د
خپل مالک نه يې اولاد وشي
سوري : چغې، نارې،
کريکې، کريکې،

سوريډل : د سورلي په
خيز کښينا ستل،

سورم : سوره، غار،

سروم، مجازاً کوي، مفعول.

سور : د تود يا گرم متضاد
مجاړالت او ناراسته سړم

سوره : سورم، مقعد، د
لويو بولو خام، کونه

سوز : سوريده، سورم

درد، تکليف، غم، پريشايي، د

غم يا الم سندره

سوغر، داسي بربندو چي په
وجود رنجه پاتي نه وي.

سوک : موتي، د لاس د
پنجي راغونديدو حالت.
موکه.

سوکا : په ارام. په تسلي،
په جمع زړه، په اطمینان.

سوکاله : خوشحاله، هغه
څوک چې خوشحال او مطمئن
وي. ناراسته، لټ،

سوکالي : خوشحالي،
خوښي.

سوک خپره : جنګ
جګړه، معمولي جګړه.

سوکړي : چې ږيره ي ږيره
رنگي وي. د وچتي او نوي
وني خاوند.

سوکړه : وچ کالي،
خشک سالي. هغه زمکه چې

اوبه ي نه وي. للمه.

سوکه : ورو، په قلاز، په
قرار، په دمه، په مزه، په ساه.

سوکي : خوانکه، هغه دانه
چې د بلوغ په وخت د نوي

سوزاک : يو قسم ناروغي
چې د وړو بولو اندام پکښې
زخمي کيږي او بيا دهغي
زخم له کبله سوخي.

سوزان : سوزونکې،
سوزناک.

سوزش : سوخت، سوز،
سوزيدنه، تاؤ، درد، تکليف.

سوزن : ستن. د تيري
څوکي خيز لکه توره وغيره.

سوزول : په اور کښې لمبه
کول، بلول، اور لگول، اور
اچول، سيخل.

سوزيدل : په اور لمبه کيدل،
بليدل، اور لگيدل، اور اچول
کيدل.

سوسن : اوږد، لوړ قد، په
ونه وچت، زمبک.

سوسني : د سوسن رنگ،
په شان. تټ تور رنگ،
بانجاني رنگ.

سوغات : تحفه، ډالي،
پيرزوينه،

سوغر : لغړ، بربندو، لغړ

سولي : دار، تخته، پانسي،

غر غره. تند باد، تيزه هوا.

سولي : لالجي، طامع، هغه

ستڪ چي ڙنده پري تيره

ڪولي شي

سوم : سم، سور، دستي

سور

سوميه : هغه آله چي په

وسيه ڪئي پري سور

ڪولي شي

سومبي : ڪونه، مقعد.

دوبره، توبره.

سونل : سن، سون، ڪنف،

ڪتان، يو قسم بوتل چي رسي

او گوني تري جوڙولي شي.

شنل، سنل، جنجر، زنجيل.

سونول : په پوزه هوا

ايستل، دپوري نه ڪرينگ

عور خول.

سونيدل : نه يوره هوا

راڻڪل او ايستل

سوونه : سلگوبه، سلوبه د

جمع

سوه : سويه، حر ڪوس

خوان په مخ راخيڙي.

سوگ : پرخه، شبنم، غم،

پريشاني، د چاهه غم غمرازي

ڪونه، وير، ماتم.

سوگرمار : لاپو، توقمار،

دوزن، دوزي ريشتوڪي

سوگره : دوره، لاپه، لافه،

عبث خبره

سوگند : قسم، د حري

تصديق او ريشتولي دپاره د

مذهبي مقدساتو ذڪر ڪونه.

لوره، لو.

سوگندي : قسمي، چي

قسم يا سوگند ور ڪري شوي

وي.

سوگوار : غم زده، غم

ڙيل، ويو ڙيل،

سول : سوزول، سوخل

سولول : سول، منبل،

زدويل، زدوول، سري ڪول

ايستل ڪول، حر ٻول، له ڪار:

ايستل

سوليدل : مسدل ڪدل

برائو ڪدل، دڙول ڪدل

- سوهان** : چوسار، سوان،
وسپن تورے، سوهن،
سویل : سهیل،
سویلی : ملگری، دجینی د
سیل ملگری.
سومے : سوزش، سوخت، د
زرہ سومے.
سومے : سوزیدلے، ستي
شومے، سوخته.
سهار : د سحر بل قرأت.
سهل : زغمل، تیروول، هضم
کول.
سهوہ : غلطی، خطا کونہ.
سہوا : پدھیرہ، پد غلطی
سہوہ : غلطی، تیروتنہ.
ساوہ، خطا، لغزش، هیر،
غلط
سہیل : دیو ستوری نامہ.
جلد ستورے.
سہیلی : سویلی، دجینی
دوستہ، ملگری، همخولی
سیاح : سیلاتے، سیاحت
کونکے، پد سیل تلونکے،
سیل کونکے، سیلگر.
- سیاحت** : سیل، د سیلاتی
کار او عمل.
سیادت : مشری، سرداری،
بزرگی، شرف، لوئی.
سیادلی : سرگرخیدنہ، سر
چورلندنہ، زرہ زپیدنہ، سیاہ
دلی.
سیارہ : گر خندہ ستورے،
متحرک ستورے، اسمانی
جرم چې د نمر نہ گیر چاپیرہ
گردش کوي.
سیاست : پد خلقو حکم
چلونہ، حکومت کونہ، تدبیر
حورول او وړاندې وروستو
فکر کول
سیاق : رسم، طرز، طریقہ،
اسلوب، سلیقہ، انځور، دود.
سیال : برابر، پد هر څه یو
شان، سارے، سیارے، مانع،
بہیدونکے خیز.
سیالی : برابری، همسری،
یو شان والے.
سیانہ : هوښیار، عاقل، پوه،
چالاک.

سیاہ : تور، نور رنگ
لرونکے خیز.

سیاہی : ہفہ تور رنگ
لرونکے مائع چي پہ کاغذ
وغیرہ پر ليک کیري،
تور کے، روشنائی.

سیب : ربہ، نم، لوندوالے،
رطوبت.

سیہارہ : د قرآن شریف د
دیو شو برخو نہ یوہ برخہ.

سیہی : صدف، سیب.
کاشک، قاشوغہ.

سیخ : نیغ، سیدھا، سم، د
وسپنی نرمے تار.

سیخچہ : یو قسم برہہ چي
دیوالونہ پر لي سوري کولے
شي.

سیخ کباب : سیخکے،
سیخکي، ہفہ کباب چي پہ
سیخ کنبی ور کولے او بیا پہ
اور پخولے شي.

سیخل : پہ کنبیمنہلو
باندی دکول

سیرت : کردار، عمل.

خصلت، خوی، مذہب.

سیری : ہفہ زمکہ چي
جومات لہ د مدد دپارہ ور کولے
شي.

سیزنی : د کپر لي نہ جوړہ
شوي نری پتی چي ماشومان
پر لي پہ اوړني کنبی تر لے
شي.

سیسی : یو حر رنگي حلالہ
مرعي

سیک : د وسپنی یو قسم
چي دیو دروندوي.

سیلی : تیزہ هوا، تیز باد،
طوفان. تباہي.

سیم : فلزي مزے. جست.
ستوم، دستني سیم.
سیماب : پارہ.

سیمہ : طرف، لورے، خوا،
ارخ، علاقہ، منطقہ.

سین : سیند، دریاب.
سیند : سین، دریاب، رود.

سینگار : د خان سمالے،
سرخي سفیدی، جوړبنت،
ډول، سسالینت، ارانش، خان

جورونه.

سینگارول : سرخي سفیدی

کول، ارانش کول، خان

جورول، بنائسته کول.

سینگاریدل : سرخي

سفیدی کیدل، دولی کیدل،

جوریدل، ارانش کیدل.

سینگاون : د کشتی

وروستی برخه کښې هغه لویه

چپه چې د کشتی درخ

بدلولو دپاره استعمالولې شي.

سینه : تپتر، د بدن بری

مخامخ حصه، د غاړې او

گياوې منځنۍ حصه. تپه. پی.

سپو : سپ، سپ، مڼه.

سپده : باچا، مشر، پیشوا. د

سیدانو یا ساداتو له کورنۍ نه

یو نارینه. اهل بیت.

سپور : خلور پاوه، شپارس

چیتاکی، د وزن یو کانه.

سیراب : په اوبو مور،

خروب، دک.

سیکره : سیکره، سل،

صد، سل دانې د شمیر یوه

اندازه او دهغي نامه.

سیکن : مور، دک، د ډیر

خوراک کولو په وجه د زړه

خوابوالی.

سیل : تماشه، چکر، ننداره،

نظاره، د مرغو وغیره ټولې.

سیلاب : په دریاب کښې د

اوبو زیاتوالی، نیز.

سیلاتی : سیاح، سیل

کوټکې، سیلگر.

سیلمه : مخامخ، اوږه،

حاندان، محلي، گاونډي،

تمام.

سیله : مرسته، پره،

طرفداري، حمایت. د وریزو

یو قسم.

سین : صلاح، مصلحت،

مشوره.

سین : د حرف "س" تلفظ.

سیواتي : اضافي، زیاتي،

طفیلی،

سیور : سور، سایه،

پناه.

ش : (شين) د پښتو د حروف تهجي دوه ويستم حرف چې د ابجدو په حساب ي شمير درې سوه (۳۰۰) دی.

شا : د مبال، پشت، د منځ متضاد.

شاپا : هله کره، زر کره، د جلتې اواز.

شاپاس : د آفرين کلمه، د شاپاش مخفف.

شاپاش : وگورۍ شاپاس. شاپاسه.

شا په شا : پټ په پټه، غير موجودگي کښې، پسې شا، پشې شا، شا سره لگيدلې.

شات : شهد، گبين، هغه حوړه ټيگه ماده چې توري مچي ي په خپل گبين کښې جمع کوي.

شاتوت : شهتوت، د توت د ذات يوه ونه او دهغې ميوه.

شاتير : غټ تير، هغه تير چې د کوټې په منځ کښې لگيدلې وي.

شاتينگه : د مارغه سنگ دانه، د مارغه معده چې کافي يا بل داسې کلک خيز ورته منقل کيږي.

شاخ : حصه، خانگه، بنکر، د اوبو ناله. د ترخونو درې گوټه کپړه.

شاخيل : يو نسل چې په درمن کښې د دانو سپ وهلو کار کوي.

شاد : خوشحال، مراد مند.

شاداب : ترو تازه، سیراب.

شادان : خوشحال، خوشحاله.

شادو : بيزو، يو خناور.

شادوله : شادوله، د گلهايو قسم، اتس.

شاذ : ناياب، قيمتي، کمیاب.

شاربل : شوملې کول. يوه

خبره زنگول، خبرې ته ټال

ورکول، خبره وړدول، د

بجو راويستو په غرض د

چرکې په اگو سينه مړل.

شارع : لارښوونې، لارښود،

شافع : شفاعت کونکے .

شاگرد : شکر کونکے ، شکر

ايستونکے ، بنه منونکے .

شاکی : شکایت کونکے ،

شکایتي .

شاگرد : زده کونکے ، علم

حاصلونکے . مريد ، چنے .

شاگردی : د شاگرد کار .

شال : دورې خادر ، اوني

خادر .

شالگرے : وړو کړے شال ، د

شال اسم تصغير .

شاليزار : هغه زمکه چې

شولې په کښې کرلے شي .

شولگره .

شامت : بدبصیی ، بده

وزخ ، بدمرغي ، بدبختي ،

اسکیرنه ، اجل ، پوره ، مقررہ .

شامدام : تل ، همیشه ، هر

وخت .

شامل : يو ځای ، په څه کار

کښې شریک .

شاملات : د شریکي زمکه ،

هغه زمکه چې د څو کورنو ،

د شریعت راوړو کړے . لویه

لار ، باچائي لار .

شار : د اباد متضاد ، غیر

اباد . لټ ، ناراسته ، سست ،

کاھل .

شارول : بنجرول ، غیر

ابادول ، بې حاصله کول ، په یو

ځای کښې استوگه پریښودل .

شاره : غیر اباد زمکه ، بنجر

زمکه ، بنجره ، میره ، سخته ،

خیکه ، شوله .

شاریدل : غیر ابادیدل ، د نه

کرلو په وجه عبث کیدل ،

بنجریدل ، له استوگې وتل .

شارمے : کلي وال ، غرخنې .

شلول بدلول سست ، ناراسته ،

کاھل

شاعر : شعر ویونکے ، شعر

لیکونکے ،

شاعرانه : د شاعری سره

متعلق .

شاعري : د شعر گوڼی فن .

شاغوت : گوته ، گوته

ورکونه ، اته .

اوره، ولے، د جولانگانو يو
اوزار چې د کلهی تارونه پرې
اودي.

شاني : شان ته، په شان

شاوخوا : اخواديوخوا، کير
چاپېر، مرسته، حمايت، عموما
دې معنو کښې افغانستان کښې
استعمالېږي.

شاه : باچا، بادشاه،
خودمختار، اختيارمند. محافظ،
دالفظ د معشوقې دپاره هم
استعمالېږي.

شاه باز : سپين باز.
مضرب، هغه ډکے چې رباب
پرې غږولے شي.

شاه خلم : ښائسته
خوان، د ملازو هلک، د واده
خلم،

شاه رگ : شريان، هغه غټ
رگ چې دهغه په برکت
نورو رگونو ته وښه رسي. د
مړي رگ، ستر رگ

شاهد : گواه، گواهي
ورکونکے،

کلو يا خلقو شريکه وي.

شاملول : شريکول،
داخول، ننه ايستل، گډول، يو
ځای کول.

شاملیدل : شريکیدل، يو
ځای کيدل، گډيدل، خلط
ملط کيدل

شامه : د بويولو قوت، د
پنځو حواسو په يو حس د
شامې حس.

شاميانه : لويه خيمه چې د
څلورو ستوپه ذريعه لکه د
چت ودرولے شي. تمبو،

شامي کباب : دکبابو يو
قسم.

شان : خير، لکه، غوندي،
لکه څه شان، څه رنگ. لوم
والے، بررگي، د ډول يا
ډولکي يو قسم.

شاندانه : خوشحاله، متحبه.

شان و شوکت : جاه و
جلال، برق پروق، رعب،
دېدبه، قدر عزت، درزدروز
شانه : ږمنځ، گومنز، مگر.

- شاہدہ** : معشوقہ، محبوبہ، شہا.
- شاہدي** : شہادت، گواہي.
- شاہکار** : بہترین تخلیق، غورہ ليک یا تصوير وغيرہ.
- شاہنشاہ** : بادشاہ، د بادشاہانو بادشاہ،
- شاہي** : د بادشاہ سرہ متعلق. د بادشاہ پہ شان خوي بوي لرونکي. باچائي.
- شاہين** : يو قسم تور سترگي بڼکاري مارغہ.
- شائع** : خور شوم، خپور شوم.
- شائق** : اررومند، خواہش مند، مشتاق.
- شايد** : بايد، ممکن، بنائي.
- شب** : شپہ.
- شباب** : خلعتوب، د خواني زمانہ، خواني.
- شباہت** : يکسانيت، يو شان والي، يو والي.
- شپيرک** : بڼسپيرک، کٽيز، چمپيرک، خکالے.
- شېخون** : د شپي د دشمن په کور حملہ کول، ډارہ، د شپي مرکز. د شپي چپاؤ، يرغل.
- شېستان** : د شپي د استوگني ځاي، د اوډۍ کيدو ځاي.
- شېقلر** : شوقلر، هغه مبارکۍ او بزرگۍ شپہ چې پکښي د عامي عقيدې مطابق د مخلوق رزق او برخي ليکلے کيږي.
- شېگر** : شوگر، شپہ رونه
- شېنم** : پرخه،
- شبه** : شيبه، لحظه، لمحہ. د باران شيبه شک، گومان، شکۍ شيد، احتمال. نقلي جوهر، پوت. په شان، مشابه.
- شبهه** : شک، وهم، په زړه کښي چاته خيري پيدا کونه.
- شبيه** : تصوير، نظر.
- شپارس** : شپږو او لس.
- شپږ** : هغه سرۍ چې پنځه کښي ي شپږ گوتي وي. شپږ گوتي.
- شپږو** : د پنځو او اوو ترمنځ

- عدد.
- شپنغود** : د يو مارغه نوم چې د شپې گرځي.
- شپنه** : د شپون مؤنث
- شپول** : حلقه، هاله ويره، بار، احاطه، د کډو سرو د ساتنې له ځاي نه تاو سوه د غږو کيږ
- شپون** : د کډو بزو ساتونکي، کډبه.
- شپونکي** : وړوکی شپون، د شپون اسم تصغير.
- شبه** : د نمر پريوتو نه تر سحره پورې وخت.
- شپيته** : د لږکي معمولي ټکړه چې په چوڼ کېږي د ټينگولو دپاره ورکولې شي.
- شپيشته، پانه
- شپيشتم** : يو قسم ساک، پيشته، شپيشته
- شپيلکي** : وړوکی شپيلی.
- شپيلل** : د خوراک خير په ځلي رابښکل، له هډوکي نلې په حله رابښکل، د خوراک
- څيز د ساه په زور ځلي ته رابښکل.
- شپيلي** : توري، د توپک يا تماچې نلۍ.
- شپيلی** : له ځلي وتلې د شپيلی د اواز په رنگ اواز.
- شت** : شتکه، تيز رفتار، تيزه منډه.
- شتاب** : تلوار، جلاي، سرعت، بيره، بې قرارۍ.
- شتر** : اوبښ وړدې پښې لرونکي لوړ سره.
- شته** : دولت، جائداد، مال، موجودگي.
- شته من** : دولت مند، مالدار، د شتو خاوند.
- شتي** : د جوارو توکمه، د تالاؤ د اوبو دپاسه د شين رنگ څک.
- شتي** : غشۍ، شيتۍ، الوتونکي غشۍ، د آتش باري يو لمبکه.
- شجاع** : وړه وړ، بهادر، دلاور، شجاعت مند،

- شجاعت** : زړورتيا، تورزني، پوهه.
- شجاري** : بهادري.
- شجر** : ونه، درخته.
- شجره** : اصلي معني ونه.
- شدت** : سختي، تيزي، تندي.
- شدياره** : هغه زمکه چې د کرلو دپاره تياره شوې وي.
- شدياره**، سادين شوې.
- شدید** : سخت، مضبوط، مشکل.
- شهل** : ناراسته، کاهل. بي ډبه، نارامه، ناوینځلې، خړخړتو کړې. بي دانو وړې.
- شمار** : شمار، شمار، شمېر. د نرم او مهين متضاد. ناتراشلي، خيگ، کلک، ستغ.
- شر** : شرارت، جنگ، جگړه.
- شراب** : بوزه، بهال، نشه، مے، يو نشييز شربت، د انگورو نه ايستلې شوې اوبه چې د نشې دپاره استعمالیږي.
- شرابي** : شراب خېنونکې، د شرابو عادي، د شرابو خوند يا رنگ لرونکې.
- شرارت** : بدې، شیطاني،
- شخصي** : د يو فرد لاندې نظام حکومت، ذاتي،
- شخصیت** : سریتوب، وقار، عزت.
- شخړند** : د خوراک خيز په غاښونو میده کونه.
- شه** : هغه علامت چې د هغې په وجه يو حرف دوه ځله ادا کیږي، لکه تر دد، مکرر.
- شدید** : عقل، هوش، فکر،

- شر، ورائے، پیلات، فتنہ.
- شرارتی** : شرارت کونکے، پیلاتی.
- شرافت** : اصالت عزت بنہ سریتوب، شائستہ، بنہ اخلاق.
- شراکت** : شریک کیدہ، کلون، یو والے
- شراکتی** : پہ کاروبار کنبی شریک. شریکوال، برخه خور، حصہ دار، ملگرے، اندیوال.
- شربت** : خوړې اوبه. رشوت، بلې.
- شرح** : بیان، بنوونه، معنی، تفسیر.
- شور** : بخرکے، سپنکے، شراره، سپرعی.
- شرشائي** : د پخواسی زمانې د وزن پیمانه، لږ خیز.
- شرط** : باري، قول او اقرار، وعده، دیو کار په مقابلہ کنبی د بل کار کولو وعده قاعده، دستور.
- شرع** : شرعه. هغه نیغه لار چې الله تعالی پرې د تلو حکم ورکړے دی. اسلامي قانون، ریتونې لار
- شرعی** : د شریعت په حقله، د شرعی سره متعلق.
- شرغشی** : یو قسم بوتې چې خوروور او تیره تیره غشي لري. د شکون غشے، شلغشي.
- شرف** : عظمت، لوڼي، لومے والے، بزرگي، خوبې، ښیگره، عزت.
- شرق** : نمرخاته، مشرق.
- شوک** : د الله تعالی سره شریک منل، شریکونه.
- شوکت** : شراکت، ملگریا، په خه کار کنبی برخه خوړي، کلون.
- شرم** : الزام، تهمت. خون بها، سپکاوی، ناموس
- شرمسار** : شرمندہ، پښیمان، نادم، خړ، پیکه، شرمیدلے.
- شرمېش** : لیوه، کړک.

- شرمگاه:** د تشو متيازو ځای.
- شرمناک:** شرمیدونکې، حیا دار، حیاناک.
- شرمنده:** پښیمان، ملامت، شرمیدلې، خیرجه، پیکه، خر.
- شرمول:** شرمنده کول. خفه کول، غول.
- شرمیدل:** نادمه کیدل، شرمنده کیدل، بدنامیدل.
- شرنگ:** د پسانزېب یا د تپوک د گولۍ اواز.
- شرنگا:** وگورئ شرنګهار.
- شرنگول:** د پانزیو وغیره نه اواز ایستل، د تورو یا نورو داسې خیزونو د جنگیدو اواز چې د وسپنې یا د دې په شان خیز نه جوړ وي.
- شرنګهار:** د کونګرو کانو اواز، د جرس اواز، شرنګا، شرنګا.
- شرنګیدل:** شرنګیدل، د جرس یا پانزیو اواز راوتل.
- شروع:** آغاز، ابتدا، اول.
- شړي:** وړانکارې، چې هر وخت جنگ ته تیار وي. شړپسند.
- شړیان:** هغه رګ چې له زړه نه د بدن نورو حصو ته وینه رسوي.
- شړیو:** شرارت کونکې، شر خوبونکې.
- شریعت:** شرع، د قرآن او سنت اسلامي دستور او قانون.
- شریف:** شرافت لرونکې، ایماندار، نیک، ساھو.
- شریفه:** بلې. سرماتې، سربې، چټی، یوه میوه چې دښه سره وي. د شریف مڼټ.
- شریک:** په څه کار کښې ملګرې، کرونده گر، حصه دار. برخه خور چې زمکه څوک خوري. ګله، یو ځای.
- شریکوال، انډیوال:** شریکه: په ګله، په څوکسې. د شراکت. چې د څو کسانو پکښې برخه وي. د ویشل شوي متضاد.

- شوم** : يو قسم ناروغي، د ماشومانو هغه مرض چې په ټول وجودي نړۍ نړۍ سرې دانې راوخيزي. خسره.
- شور** : شار، شاره، غير اباد، بنجر بې حاصله، بې فائدي، بې توښې، يو قسم نل چې منځي ډک وي.
- شرپ** : د اوبو تويولو اواز، شرپا، شرپار.
- شرپول** : اوبو ته حرکت ورکول.
- شرپهار** : شرار، د شرپ شرپ مسلسل اواز.
- شرپيدل** : د اوبو د حرکت اواز وتل، په اوبو کښې چې راتلل.
- شرت** : مراوې، سست.
- شرشم** : يو قسم تخم چې تيل ترې وځي او پانې ي د ساک په طور پخولې شي.
- شرق** : دخه څيز د راغورځيدو يا د ماتيدو اواز. په چانک يا کروړه دوهلو اواز،
- د گوزار اواز، شرک، د باران چرقي، ناکهاني آفت.
- شرق شيبه** : تيز باران.
- شرل** : له کوره يا له خانه لرې کول، اخوا کول، رټل.
- شرنگول** : شرنگول، دخه څيز نه د شرنگ اواز وښکل.
- شرنگيدل** : شرنگيدل، د شرنگ شرنگ اواز ايستل کيدل.
- شريور** : شري په سرونکې، ساده.
- شري** : دورې يا بزود وښتونه جوړ شوم شادر، کمبل.
- شست** : په ځوټه کښې لگيدلې آينه.
- شش و پنج** : حيراني.
- شعار** : عادت، طور، طريقه، چال، لاره.
- شعاع** : د سمر خړپکه.
- شعبان** : د قمرې کال اتمه مياشت، د شوقدر مياشت.
- شعبده** : دوکه بازي، جادو.

- تماشه، مکر، چال، فن.
- شعبه** : شاخ، حصه توکره، محکمه، خانگه.
- شعر** : هغه موزون کلام چې په اراده وویلے شي او قافیه لري. بیت.
- شعله** : شغله، د اور لمبه.
- شعور** : عقل، پوهه، فهم، تمیز، سوچ.
- شغال** : کیدر، چعال
- شغالي** : بې عزتي، بې غیرتي.
- شغرب** : مشرق، مشرق، نمر خاټه، ختیځ، لرې ځای
- شغف** : محبت، شوق، اشتیاق.
- شغل** : مصروفیت، کار.
- شفا** : رغیدنه، روغیدنه، صحت، تندرستی.
- شفاخانه** : د علاج ځای، هسپتال، روغتون.
- شفاعت** : سفارش، د گناهونو د معافی سفارش چې د رسول کریم صلي الله عليه وسلم سره مخصوص دے.
- شفاف** : ډیر زیات سپین، ډیر صفا، روڼ، خلیدونکے، هغه خیز چې رڼا ترې پورې راپورې وځي.
- شفقالو** : یوه ونه او د هغې میوه، شلتالو.
- شفتل** : شوتل، یو قسم واینه چې څارو و ته ورکولے شي.
- شفق** : د سحر او ماښام په وخت کښې په افق ښکاره کیدونکې سرڅې.
- شفقت** : مینه، محبت، مهرباني، رحم.
- شفه** : شفعه، د اسلامي قانون مطابق هغه حق چې د کور یا زمکې په خرڅولو د گاونډ یا شرکت په وجه حاصلیږي.
- شفیع** : شفاعت کونکے، شفیق : مهربانه، شفقت کونکے، همدرد، رحمدل، شقي : بدبخت، بد نصیب، د سعید متضاد.
- شک** : گومان، شبه.
- شکان** : شکون، یو ځناور.

چې په بدن ۍ تیره تیره عشي
وي

شکایت : گيله، شکوه،

شکر : د خه يکې په بدل

کښې د خپل محسن د احسان
يادونه. شکريه، مهرباني.

شکر : چيني، خواړه،

شکراله : شکر گزاري.

منښته ور کونه، نذرانه، خيرات،
د يو کار مزدوري.

شکرگوزار : نيکي

منونکې، احسان منونکې،
احسان من.

شکرلب : د خوړو شونډو

خاويد، محبوب، معشوق

شکره : د گورې چوره،

میده گوره، تړي، خړ رنګې

چيسي، يو خيرونکې مارغه،
اشکره.

شکريه : شکر، تشکر،

مهرباني، د چا د مهرباني او

احسان شکر ادا کونه.

شکری : له ميزري جوړه

توکری.

شکر : له ميزري جوړ
شکور.

شکست : ماتې، تېښتېدنه،

ميدان پرېښودنه، بيلات.

شکسته : شلیدلې، مات،

کمرور.

شکل : مخ، صورت، خهره.

ونډر، پلواکه، غړوندې.

شکلی : شمله، د دستار

خونلې.

شکم : گيلې، خيټه، نس،

تار.

شکمن : گومان کونکې،

گوماني، شکي، شک کونکې.

شکن : ماتونکې، تباہ

کونکې، په مرکباتو کښې د

لاحقې په توګه استعمالېږي.

لکه بت شکن، دندان شکن.

شکنجه : سکنجه، پاڼه،

نومه، پنجره.

شکور : دروټو کينودو

شکرې.

شکول : شوکول، شلول،

خيږې کول، بڙه کول.

شگون : فال، پیش خبری،
نیک فال، پال.

شگہ : د کانی انتہائی وڑو وڑو
فرو مجموعہ. ریگ، دہہ.

شل : د نولسو او یو ویشتر
تر منخ عدد.

شل : ہفہ انسان چي لاسونہ
پنہي ئ بیکارہ وي، گوزني.

بنجر، لالمہ، چي زرغونہ نہ
کوي.

شل : نیرہ، برجی، ہفہ تورہ
شان چي سر ئ تیرہ او غونہ

وتلے وي. خنجر، شلگے.
مغرورہ.

شلاتہ : سمرہ، د
کربوری پہ شکل یو خنور

چي تیل ئ د مالش پہ دارو
کبني پکارولے شي.

شلاتہ : خادمی، خدامہ،
سمرہ، سلاتہ، شلاتہ.

چیندخ.
شلتالو : شفتالو، یوہ ونہ او د

ہفي میوہ
شلتی : ہعہ اور ہشي چي لا

لوخول، د چانہ مال، کالي
وغیرہ اخستل، راجدا کول،
بیلول.

شکون : یو خنور چي پہ
بدن ئ تیرہ تیرہ غشي وي او

د خطري پہ وخت تري کار
اخلي، خارپشت، خارپشت.

شکوه : گیلہ، گلہ، شکایت
شکوه : رعب، دبدبہ، شان،

دبدب، پرتم.
شکي : گومان کونکے،

شک کونکے،
شکيہ : د شک، شک

خرگندونکے، د گومان،
شکیدل : شیدل،

شوکیدل، پریکھے کیدل،
خیری کیدل، تار تار کیدل.

شکاف : چود، چاود، درز.
شکفته : غوریدلے.

شگلن : شکن، د شکو جور،
شگہ لرونکے، شگلورپی

شگن : وگورئ شگلن
شگوفہ : د گل کلی، د گل

غوتی.

د پوستکي نه راوتې نه وي نا
سپيني کړې او ريشې.

شلخه : ديسي توپک،
بناروتي خيز، ديسي، نقلی
خيز.

شلخه : چلخه، يو بوټی
چې د غوا د ژبې په شان وږدې
وږدې پاڼې نيسي خاروي ئ
هم خوري او ساگ ترې هم
پخولې شي. گاډو زهان.

شلغم : تپير، بنګري،
منګر پټی، يو قسم سبزي.

شل ګورد : په لاس پښو
معذور

شلګر : بلم، د شل نه وړه
وسله چې تيره او بری خوکه ئ
وي وږو کې تر چې ملګار ئ
خان سره ګرځوي

شلم : د بولسم او يوويسمه
ترمنځ عددي صفت

شلند : غټ، ناره، څړب،
غټ پټ، تيار.

شلول : بزه کول، خيري
کول

شلوم : د کچو د ويلې کولو
نه پاتې خیر.

شله : د خاروی د يو خاص
قسم وازدې يا د ګډه د لم به
ايستلې شوي غوړي

شليدل : د څه ناروغی په
وجه د لاس يا پښې ناکاره
کیدل، شل کيدل، پري
کیدل، کټ کيدل، خيري
کیدل.

شله : هغه څوک چې پښې
يا لاس ئ بیکاره وي.

شمار : شمير، ګنتي، تعداد،
ګڼنه. نو کړي.

شمارل : شميرل، حسابول،
کڼل

شمال : د قطب طرف، د
فېلې په طرف د مخ لړويکي د
بنی لاس طرف

شمال : سرے باد، بری هوا

شمائل : حدود حال، شکل و
صورت، رعونه عادتونه،
خصلتونه

شمس : نمر، آفتاب، نور

- شمسي** : شمس سره
منسوب. لمريز، نمریز.
- شمشاد** : یو ونه چې ډیره
وچته وي.
- شمشتی** : شکر تانه،
شختی، د اوبو یو خناور.
- شمشیر** : توره، تیغ
- شمع** : د مومو باتی، شمع،
شم.
- شمکله** : د پتکي یا خادر
څوکو ته شمع خونډی. هغه
تېگرې چې د ژرندې د پل به
پرې د اوږو دوره راپا کولې
شي. آسیا پاک، پاتې شوم
خیز، پاتې شوني.
- شمکور** : هغه څوک چې
د شپې یې نظر نه لکي.
- شمکې** : یو تریخ بوتې چې
په دارو کېنې پکارولې شي.
- شمله** : د پتکي جغه، طره،
کتبه، شکلی، شلکې، د
پتکي هغه برخه چې وچته
ولاره وي.
- شموخه** : هغه گیاه چې په
- شولو او مکيو کېنې عام طور
سره کیږي، شموخه، شماخه.
- شمول** : شمولیت، شاملیدنه،
شریکیدنه، شرکت.
- شمولیت** : وګورئ شمول.
- شمیم** : خوشبو داره هوا.
- شمیر** : شمار، تعداد،
حساب، حسابیه.
- شمیرل** : شمیر کول،
شمارل، تعداد لګول، حساب
کول، ګڼل.
- شناخت** : پیژندګلو،
تعارف.
- شناخته** : شناخه، هغه تخته
چې د قبر په سر لګیدلې وي
او د مړي نوم او تاریخ وفات
پرې لیکلې وي.
- شناز** : د لامبو دپاره
پکاریدونکې مشک چې د هوا
نه ډک وي.
- شناس** : یوه لاحقې چې د
پیژندګلو معنی ورکوي.
- شناسا** : پیژندونکې، بلد.
- شنده** : فضول خبره

مسخره. زیات خرچ، اسراف
کانه، ظلم، حیر، زور.

شنه: بي حاصله، بي
فائدي، بي اولاده، ميوده
لرونکي ونه، بي نتيجي

شنيدل: بي حاصله
کيدل، بي فائدي کيدل، بي
اولاده کيدل، له اولاده پاتي
کيدل، دوني ميوه نه نيول.

شنقار: شنقر، يونکاري
مارغه، باز.

شنل: لتول، پلتل، تالاشي
کول. تار تار کول، شنول،
شيندل، کينل، کينودل

شنوبي: شوملي، شرومي،
تروي.

شنه: دشين مؤنث.

شنه گوشنه: تکه شنه

شنه زرغنه: د بودی تال،
شنول: بوت خوزول،

خنډل، اس هينول.

شنيدل: خوزيدل، د اس
خرريدل.

شواخون: تکليف،

مصيبت، خيگر خون.

شواروز: شپه او ورځ،

شب او روز. د اوبه خور يوه
پيمانه چې په وقفه وقفه کيښي
خليرت گنتو دپاره د زمکي
د اوبه کولو دپاره مقرر شوي
وي.

شواشو: شپه په شپه، بغير
له ايسار تيا، متواتر.

شوال: د واره اختر مياشت،
د هجري قمري کال په رمضان
پسي مياشت.

شوبله: هغه لينتې چې د
زيمساکي زمکي د وچولو
دپاره ايستې شوې وي. د
اوبو وله هغه اوبه چې په
سيند کيښي چري چري او
لښتي لښتي بهيږي

شوپر: بي ډوله، سار شپږ،
جاهل، ناسته.

شوتل: شفتل، يو قسم گياه
چې د خارو د خوراک
دپاره کرلې شي.

شوتی: هغه يوه ليشت

جنگ جگره، خبري ارونه.

شور پکر : شورشار، توربيخ،

شور شغرب، هي سوران، گرب،

شور غوغا، شور ماشور، اله

گوله، شور زور، غال مغال، درز

غوبل.

شور غوغا : وگوري شور

پکر.

شورو : د چارشنبې ورځ،

ابتدا، شروع، اغاز.

شورول : حرکت ورکول،

کړخول، خوځول، کډول، په

نڅا کول.

شوري : جرگه، غونډه.

شوره : د لوبښو د پاکولو

دپاره د وښويا کپرې بور، د

تنګې خلې د لوبښې د بندولو

دپاره پکاريدونکې د وښويا

کپرې بوجه.

شوک شوک : پاره

پاره، ټکره ټکره، بڼه بڼه.

شوشه : د دروغو خبره،

شوق : ارړو، تمنا، هڅه،

اشتياق، شغل، مشغوليت،

لرگم چې د نهه نينگارو په لوبه

کښې پکارولې شي. هغه يوه

ليشت لرگم چې د شوتي ډنډې

په لوبه کښې استعمالېږي.

شوتي ډنډې : د ماشومانو

هلکانو يوه لوبه.

شوځ : بياک، شرير، بې

حيا، کلک سترگم، درنگ

د صفت په طور ي معي کښې

شدت پيدا کوي.

شوځول : په عذابول،

چيرل، خرابول.

شوځي : شرارت، سرتيزي،

بې ادبي، چالاكي، درنگ

سره د استعمال په معنو کښې

د هغه رنگ شدت.

شوده : پي، د ځناورو له

غلانځونه وټونکې سپينه مائع

چې د دغو ځناورو بهي پرې

پرورش مومي. د ځنو بوټونه

وټونکې رس.

شوده : کم عقل، بې وقوف،

ساده لوجه، بدمعاش.

شور : په زوره اواز، زور،

اشتها، نفساني خواهش.

شوقلر : شب قلر دشعبان د
مياشتي پنخلسمه شپه. دروژي
نه مخکيني مياشت، دهجري
قمری کال اتمه مياشت.

شوقمن : شوقي، شوقين،
شوق لرونکي، خواهشمند،
شوقين : شوق لرونکي،
شوقي.

شوکاره : نوکاره، سکونلاره،
تونکاره، تونگه.

شوکار : هغه خوک چې
لاري وهي، لوتمار، په رور د
چانه خه اخستونکي.

شوکل : له وي، بوتې يا
بل داسې خيز نه ميوه، گل يا
پاڼې راترورل، جدا کول،
لاره وهل، شکول.

شوکه : لار وهنه، ترورنه،
جدا کونه.

شوکیدل : په لاره کښي
لوټ کيدل، ترورلې کيدل،
پريکيدل، جدا کيدل.

شوگیر : شپه په ويښه

تيرونه، شوگیره.

شوگیره : وگوري شوگیر.
شولک : بشره، شولخ،
خور، پوټ، پوتکي، شولک،
خرمن.

شولگره : دشولو کرلو
زمکه، هغه زمکه چې شولي
پکښي کرلې شي. شاليزاره.
شولي : دوريزو فصل، هغه
وريزې چې سپينې کرلې شوې
نه وي.

شوم : کنجوس، بخيل، د
سخي متضاد.

شوم شغال : بخيل،
کنجوس.

شومل : خښل، گوت
کول.

شومله : تروه، شومره،
شومري، تروي، شوملي.

شوملي : شرومي، تروي،

شومه : په مري پسي د
ورومي شپې خيرات. ارگانه،
نقسه، خوره. د نيمې شپې
خاموشي.

شومه دم : نیمه شپه، خاموشه شپه.

شولتي : د نښترو د لرگي توبه چې درنا دپاره پکارولې شي.

شولنه : سولنه، جنجن، يو قسم کورني دارو. خرتم، سولنه.

شولنهان : عام طور سره غټو غټو شولنهو ته ونيلې شي.

شولنه : د خلې بهر پاسنۍ او لاندېنۍ حصه.

شولنې : ممکن، کيدونکې.

شوه : يو قسم سخته او کله ونه چې لرگي عام طور سره په فرنيچر کېنې پکارولې شي.

شها : دلبر، معشوقه، محبوبه.

شهاب : يوه زرفنا کيدونکې شعله چې د شپې په فضا کېنې ښکاري، مات ستور.

شهادت : د الله په لاره کېنې قربانيدنه، گواهي.

شهباز : يو ښکاري مارغه،

باز. درباب مخصوص د لرگي يا پلاستېک پترې چې رباب پرې غږولې شي.

شهوت : شاتوت، د توت يو قسم چې ميوه يې ورده او د توت په نسبت زياته خوږه وي.

شهتير : شاتير، غټ تير.

شهد : شات، کبين، گبينه.

شهوت : مشهوريدنه، نوم کيدنه، خرگنديدنه، ښکاره کيدنه، پيژندنه، سوانح.

شهريار : د ښار فرمان روا، ټولواک، بادشاه.

شهزادگي : د بادشاه لور، د شاه لور.

شهزاده : د بادشاه خور.

شهکار : وگورئ شاهکار.

شهلا : محبوبه، ښائسته سترگي لرونکې.

شهنايي : سرنا، سورنا، د موسيقۍ يوه لرگينه آله.

شهند : شاهين، يو ښکاري مارغه.

- شهسوار** : د اس د سورلی ماهر. د شاه د سورلی اس.
- شهوت** : مني، د ملا اوبه. جماع ته زړه کيدنه، کوروالي ته زړه کيدنه، زيات شوق، د لذت د درک ميل.
- شهو تناک** : ډير زيات شهوت لرونکې، له شهوته ډک، شهوتي.
- شهيد** : د الله تعالي په لاره کښې په غزا کښې وژلې شوم، برناحقه وژلې شوم حاضر، شاهد، خبردار.
- شهي** : شيا، معشوقه، محبوه.
- شير خوار** : پي رودونکې ماشوم.
- شيرواني** : يو خاص قسم ورپه جوغه.
- شيره** : ليتي، اتوب. د ميوز نه ايستلې شوې اوبه. جوس، کبورې، عصاره. گلهوډې شوملې او پي، حريمې د کوټلو دانو او غلو مغز چې په
- اوبو کښې وويستلې شي
- شيرين** : خوړ، ډير خوړ.
- شيريني** : خواړه، خواړه خيزونه، متاي.
- شيش** : گوزار، نښه، گل جرې، دار، خيله، زرم.
- شيشکه** : بوت، يو هيت ناک شرې. سړي خوره، جادوگره، پيرياني، بلا، بلا شيشکه، پواره بنځه. بدشکله.
- شيشم** : وگورئ شوه. يوه ونه.
- شيشه** : وگورئ بښينه.
- شيعه** : اهل تشيع.
- شيگره** : نار. د باران تيزه شيبه.
- شيگره** : شيکاره، متيزه، تبتيډلې جينې يا بنځه.
- شين** : تېو کيدلې، زرغون، تازه. بې وريځو اسمان. د بدن د يو اندام په گوزار تغمه کيدنه. د ډيرې خندا په وجه د مخ رنگ بدليدنه. شين

شيبه : لږ وخت، لحظه،
مسلسل باران، توله، تره.

شيخ : سپين ږير، بودا،
زور. پوه سرم، سردار، پير،
مرشد. په شرعي علومو،
طريقت او حقيقت كښې كمال
ته رسيدلې، مسلمان شوم
هندو.

شيله : منين، عاشق.

شيرازه : د قلعه د ديوال نه
گير چاپيره تاو بل ديوال يا
احاطه. د كتاب مضبوطولو او
بنكلا دپاره په رنگينه او
ريښمين تار گنډنه.

شيرازه : دستو چكه،
چكه.

شيطان : ابليس، عزازيل،
دو كه وركونكې، سر كښه،
حكم نه منونكې، مضر انسان،
بد او قبيح سرم.

شيوه : طرز، دستور، رواج،
خوبي، هنر، ناز، مكيز، د اس
اواز. د اس هيډنه. بڼوه.

شې : خيز، تو كړې.

خال، د اسمان رنگ، د يو
خط نوم.

شين : د پښتو د حرف "ش"
تلفظ.

شينبي : شوملې شرومبي،
تروي.

شين تغ : يو قسم شين
مارغه، چې د تغ تغ اواز
كوي. شين تاغ، شين تاغ.
شيندل : نوستل، خورول،
شندل.

شين زمر : زړور سرم،
بهادر، دلاور. هغه زمر چې
په وجود ي كړې نه وي.

شينكې : د شين اسم
تصغير. سزه زار، چمن، شنه
وابنه، شين رنگ،

شين زرغن : د بودي تال.
شينولې : بلورې، مردكې.

شيوا : فصيح، بليخ، روان،
فصاحت لرونكې.

شي : د چركو شرلو اواز.
شير : مسلسل تبه، يو

مخيزه تبه، لويه تبه، سره تبه.

- بش :** (بنين) د پښتو ژبې د حروف تهجي خپل مخصوص درويشتم حرف، د ابجدو په حساب ي شمير د "ش" برابر يعنې درې سوه دى.
- بناپيرک :** بناپيرک، چمگادر، پوپى، اسمان خکالې، شوپړک، شب پرک.
- بناپيرى :** بناپيرى، يو فرضي مخلوق چې ډير بنائسته گڼلې کيږي. بنائسته، بنکله.
- بناپيرى :** د بناپيرى مذكر
- بناخ :** خانکه، شاخ، نسل، سلسله.
- بناخه :** د پياده خلقو لاره، پوله، د دوؤ پټو ترمنځه نرى لار.
- بناخى :** بنانگى، شاخى، درې بناخى.
- بناد :** کامران، کامياب، بامراده، آباد.
- بناد اباد :** مور پټ، خوشحاله، ودان، په مزو کښې.
- بنادمن :** کاميابه، خوشحاله، بامراده، مرادمن، بختور.
- بنادي :** واده، ابادي، خوشحالي، خوښي.
- بنادم :** د پښتنو په خو قبيلو کښې يوه مخصوصه سنلره چې د خوشحالي په موقع ونيلې شي.
- بنار :** گڼه ابادي او بازار، ښهر، شهر، ښاريه.
- بنارک :** د لرگي وړه ټوټه چې د مېچنې تير پکښې گرځي. د لرگي ټوټه چې د شوملو په چاټې پرته وي او مندانو پکښې گرځي.
- بنارگى :** وارخطا، بې هوښه، د بنار اسم تصغير.
- بنارو :** تور رنگ لرونکې يوه مرغى، شارو، ميناء، زرگره، مينکه، بنارونى. د چرک په پښه کښې يو

ڀنائست : حسن، زياتي،
شائست، ڀنڪلے والے.

ڀنائسته : ڀنڪلے، زيبا،
حسين، پيمترے.

ڀنائي : پڪار دي، بايد،
جائز، بويه، خامخا.

ڀنپه : د مغانی نه تر پنڄي
پوري د وجود اندام، پڻه،
خپه.

ڀنهي : د ڪندو د لاندې واره
واره تاخونه جي چرگي
پڪڻي اڳي اچوي يا پڪڻي
سامان ايندو ڏس شي.

ڀني ابله : جي پياري ۾
پڻو نه وي، يله پڻي، لوڻي
پڻي.

ڀني ارته : پڻي ارته، د
کوڙدن نه پس د جيني د ڪور
د خلقو د هلك ڪره سره د
جامو تحفو ٿلنه،

ڀنڀونگرے : د ڀنڀو په شان،
د ڀنڀو په خير. جينو ٿارے،
جيني ڊولے، جيني خولے،
ڀنڀونڪ، ڀنڀو ڪے،

نوڪ جي د جنگ په وخت
پري بل چرگ زخمي ڪوي.
ڀنارولي : وگوري ڀنارو.

ڀناغلي : معزز، محترم،
عزتمند، ڀنائسته، قدرمن،
ستائيلے شومے، دستاني ور،
ڀناگلے، شاغلي.

ڀنامار : غٽ مار، اڙدها،
اجگر.

ڀنانڪ : د خاوري يا لرگي
لوه پرات جي اوڀو اغريلو او
جامو ويندو دپاره پڪارولے
شي.

ڀنانڪے : د ڀنانڪ اسم
تصغير.

ڀنانگه : ورون، پتون، پڻه،
لينگے، مغانه، د پتون او د
گيدي جوڙ.

ڀنانگي وانگي : ويڙ واز،
وران ويچار، تترتر، خوروور،
انگي انگي، ليتاري ليتاري، بي
ترتيبہ، سست پست.

ڀنانگي : شانگي، شاخي،
دري ڀناخي، سکو.

- بنخوتارے** : وگوری
 بنخرنکے
بنخولک : د بنخو په شان
 عادتونه لرونکې، بنخرنکې،
 بنخونک، بنخوتارے، د
 بنخو غوندې، بې خونده، بې
 غیرته
بنخولک : وگوری
 بنخرنکې.
بنڅه : د سړي ماده، د
 سړي مؤنث زنانه، اړتینه،
 عورته.
بنڅینه : د بنخو متعلق، د
 بنخو.
بنڅ : زمکه کښې پټ کړې،
 بوخت، انښتې، ښتې.
بنخول : په زمکه کښې
 پټول، دفن کول، ډوبول،
بنڅه : د بنڅ مؤنث، خزانه.
بنکار : د مرغانو یا خناورو
 نیونه یا ویشتنه.
بنکارزن : ښکاری.
بنکاره : ظاهر، څرگند، په
 ډاگه، واضح.
- ښکاریدل** : په ښه کیدل،
 څرگندیدل، معلومیدل،
 ښکاره کیدل، په نظر راتلل،
 برښمیدل.
ښکالو : د پښو اواز، کش
 کړپ، گنگوسې، پس پسې،
 سرگوشي، علامه، اثر، ښه.
ښکانځه : زیره، کنځل،
 بکواس، سپکه وینا، بده وینا،
 ښکانځه، بلرود.
ښکتنې : د ښکته، ښکته،
 لاندینې.
ښکته : لاندې، ښکتنې،
 زیرین، مغلوب.
ښکړ : د غوښې، سنډا، چیلی
 وغیره په سر کښې راختلې د
 هلو کي سخت ښاخ. د نائي د
 یو کالي نامه چې د وهلي رگ
 نه پرې وینه وباسي.
ښکروړ : ښکړي، چې
 ښکرونه لري، د ښکرونو
 خاوند، طاقتور، ښاخوړ.
ښکل : کښل، لیکل،
 تحریرول، ایستل، ختمول، د

- خه کار نه ایستل . پپه اخستل ،
 کوکی اخستل ، مچي کول ،
بنکلا : حسن ، زیانی ،
 بنائست .
- بنکلول** : چپ کول ، جومل ،
 پپی اخستل ، کوکی اخستل ،
 بنائسته کول .
- بنکله** : بنائسته ، حسین ،
 پیمخه .
- بنکنخا** : کنخل ، بلرد ،
 بنکنخل ، زیرې ، دشنام ،
 سپورې ستغي .
- بنکنخل** : زیرې کول ،
 کنخلې کول ، سپکول .
- بنکيه** : لاندې ، کوزه ، لو .
- بنکیل** : ترلې ، گیر ،
 بندیوان ، رایسار ، بې وسه ،
 مجبور .
- بننخه** : یو قسم دانه ، ننکی ،
 بننجکی .
- بننگرم** : سم ، گیتی ،
 پرکې ، شنکرم ، بنونگرم ،
- بنودل** : په گوته کول ،
 خرگندول ، بنکاره کول ،
- بنییل .
- بنودنه** : بنییل کول ، بنکاره
 کول .
- بنوروا** : شوروا ، شوربا ،
- بنورول** : خوځول ،
 حرکت ورکول ، رپول ،
 شیندل ، خپرول .
- بنوره** : هغه زمکه چې فصل
 نه کوي ، زیمناکه ، مالکینه
 زمکه ، هغه سره چې د خاورې
 سره گډه شوي وي .
- بنوول** : بنییل ، تعلیم
 ورکول .
- بنوینده** : بنوینده خامه ،
 بنوم ، بنویه ، صاف ، لشم ،
 بنویندې . په بنویدو تلنه .
- بنویندې** : مهین ، چې
 سرې پرې بنوئیږي .
- بنویول** : لغزول ، یو څیز یا
 بنیاد له په زمکه یا بل څیز
 پورې په لگیدلي حالت کښې
 حرکت ورکول ، په لوند یا
 روغني خامه د چاپښې بې
 قابو کول ، بې حوصلې کول ،

اظہار.

بشہر : شہر، بنار.

بشیشہ : شیشہ، یو قسم

وابنہ چي پہ واورينو علاقو
کښي کيږي.

بنيل : بنول، بنايل، په گوته
کول.

بنيم : د زنگ يا خيري له
کبله نښتے، جام، نښتے،
جامد.

بنينه : د بنخي خور،

بنيرا : ازار، بد دعا، سپرۍ
خلة خو خول.

بنيراز : تازه، شاداب،
سرسبز، خورب، صحت مند،
خوشحال، اباد.

بنيراز توب : تازه والے،
تازگي، بنيرازي، شادابي،
خوربو والے، مستي، ترقي،
خوشحالي

بنيرازه : وگورئ بنيراز.

بنيرازي : تازگي، شادابي،
سرسبزي، خوشحالي، ترقي،
ابادي.

وار خطا کول، گمراه کول،
بي لاري کول.

بنويه : په هواره سره وښه،
رواني سره وښل، مهين، اوار،
هوار.

بنويدل : لغزيدل، د پښي له
خپله خايه په اساني سره
حرکت کول او دهغي په
نتيجه کښي راپريوتل خاص
طور سره په حادثاتي طور
سره. گمراه کيدل، بي لاري
کيدل.

بنوم : چسپلوس، دوه
رنګے، دوه مخے، راشپيل،
راشپيل، ډډګرے.

بنه : د بنه مؤنث، قول،
لوظ، وعده، تیک.

بنه : نيکي خوبونکے، نيکي
پسند، نیک، بنیګره، نيکي
کونه.

بنه بد : نيکي بدې، مال
اسباب، مال متاع،

بنه چارے : ستري مشي،
پخیر راغلے، د خير خواهي

بنيگره : بددعا، ازار، بنيروا.
بنيگره پيش : بنيرو کونکر،
 هغه څوک چې هر وخت
 بنيرو کوي. بنيرو پنځ.
بنيگره : نيکي، ښه، فائده،
 نفع ورکونه، احسان.
بنيگنه : وگورئ بنيگره.
بنيل : بنودل، تعليم ورکول.
بنې : د کين او گس متضاد،
بنې لاس : د گس لاس
 متضاد. سم لاس، مددگار،
 ملگر، معاون.

خطاب په وخت د نوم سره
لگولې شي. لرونکې، خاوند،
قابض، لکه صاحب اخلاق.

صادر : جاري، جاري کړې
شوم، نافذ کړې شوم،
ليږلې شوم.

صادق : رښتونی، راستباز،
رشتونی،

صاعقه : تنلر، اسماني
بجلي، تکه، خرپسه.

صاف : صفا، سوتره.

صافي : د صفایي کپړه، هغه
کپړه چې صفایي پرې کولې
شي.

صالح : نیک، پرهیزگار،
ښه سره، د یو پیغمبر نوم.

صامت : خاموش، چپ
چاپ، غلې.

صانع : کاریگر، جوړونکې،
صنع کونکې

صائب : محکم، نیغ،
رښتونی، نیغ تلونکې،
رسیدونکې.

صائم : روژه ساتونکې.

ص : (صاد) د حروف تهجي
د پتي څلیر یستم حرف چې د
ابجدو په حساب نوي (۹۰)
دې.

صابر : صبرناک، صبر
کونکې، د حارص متضاد، د
صبر څښتن.

صابون : د وازدې یا د تیلو
او نورو کیمیاوي مرکباتو په
یو ځای کولو یو مرکب چې
د بدن او جامو دواړو د
صفایي دپاره پکارولې شي.

صابون دانه : د صابون د
ایښودو لوبښه.

صابونی : هغه توده او نرمه
گوره چې کړي نه اترې ته د
راغورځولو په وخت ښه
وتهکولې شي او بیا د یو خاص
شکل ورکولو نه پس او د
وچې ميوې د گډلولو نه پس د
خوند دپاره خوړلې شي.

صاحب : ملگرم، اشنا،
دوست، صیب، مشر، سردار،
حاکم، د تعظیم کلمه چې د

- روزہ دار، روزہ بہ خلۃ، ہفتہ
 خوک چي روزہ ۽ وي.
صبا : راتلونڪي ورڻ، سبا،
 سحر، باد سبا، نسيم.
صبا بيگا : سبا بيگا، سحر
 ماڻھام، شپہ او ورڻ، هر وخت.
صباح : صبا، سبا، سحر،
 ٻيٺڪلے، ٻٺائستہ.
صباح : ٻٺائست، حسن،
 ٻيٺڪلے والے.
صباون : سباون، د سبا
 علامہ، د سحر ہفتہ رٺا چي د
 سحر پيغام راوري.
صبح : سحر، سبا.
صبحلم : د نمر د راختو نہ
 مخڪڻي، سباون، د سحر
 وخت.
صبر : زغم، برداشت،
 سکتہ، ودريندہ.
صبرناک : صابر، صبر
 کونڪے، بردبار، حلیم طبع،
 دروند خوږ.
صبرول : منع کول،
 ودرول، ايسارول، تسلي
 ورکول، دلاسه ورکول.
صبريدل : تسلي کيدل،
 صبر کيدل، برداشت کيدل،
 ودريدل، منع کيدل.
صبروي : صبر، برداشت،
 تحمل.
صحابه : د حضرت محمد
 صلي الله عليه وسلم ملڪري،
 د صحابي جمع.
صحابي : د صحابه واحد.
صحاف : ڪتاب گنڊونڪے،
 جلد ساز، ٻائڻپر،
صحافت : د اخبار يا رسالي
 سره متعلق ڪار، د صحافي
 ڪار.
صحافي : د صحافت ڪار
 کونڪے.
صحبت : مجلس، ميلس،
 گپ شپ، خبري اتري،
 ملڪرتيا، دوستي، ڪورو الے،
 هم بستري، په شريڪه پينڊه
 جوږونه، د ڊيرو ڪسانو سره
 يو ڄامے روتي خوږنه.
صحت : روغوالے، جوږ

- واله، ساز، تیک، روغه
سته، روغ صورت.
- صحنه** : روغ، جوړ،
ساز، تیک، تندرست.
- صحرا** : بیدیا، دشت،
بیابان، شاره، ډاگه.
- صحرائي** : د صحرا
وسیدونکې. د صحرا سره
نسبت لرونکې.
- صحن** : غولۍ، انګن،
جوس.
- صحيح** : تیک، سم دم،
بې غلطۍ، سالم، درست.
- صحيفه** : د کتاب لیکلې
شوي صفحه، اخبار، خط.
- صدا** : اواز، نعره، غږ، پرغ.
- صدارت** : مشري، بزرګي،
لوې والۍ.
- صدارتي** : د صدارت سره
منسوب.
- صداقت** : احلاص، رښتیا،
رښتنولي، رښنیتوب، صادقي.
- صدبرګ** : سل پانې، یو
قسم گل چې سل پانې لري.
- صدر** : سینه، سردار،
بزرګ، مشر، د ملک آئیني
مشر، وچتوالۍ، دارالخلافه،
د فوج د وسیدو ځای.
- صدف** : سپی، سیپ،
کنجکه، یو وچت ځای، د
دیوال یا د غره څوکه یا د
ټولونه وچت ځای، وره پیاله
چې شراب پکښې څښلې شي.
- صدق** : رښتیا، رشتیا،
خلوص.
- صدقه** : خیرات، د
راتلونکي بلا د مخ نیوي دپاره
خیرات کونه.
- صلحه** : حادثه، دوک،
واقع، چاته غم رسیدنه،
- صديق** : رښتونۍ، رښتونۍ،
ډیر رښتونۍ.
- صدي** : سل کاله، پېړۍ،
- صراحت** : ظاهر و نه،
وضاحت کونه، ښکاره کونه،
څرګندتیا.
- صراحتا** : په تفصیل سره،
په ازاده طریقې سره.

- صراحی** : یو قسم کوزه
چي غاړه یی وږده او خله یی
تنگه وي او ويځ یی غونډ او
پلن وي خو څخه خوږه یی نه
وي. وږد او ښائسته.
- صراط** : لار، لياره، ليار، د
دوزخ د پاسه پل.
- صراف** : فضل خرڅه،
فضول خرچه، ډیر خرڅ
کونکې، د زړو سوداگر، د
سرور و کارر. کونکې، د
کرنسۍ کاروبار کونکې.
- صرصر** : تیزه او گرمه هوا.
سیلی.
- صیرف** : خالي، فقط، ايله،
خالص، مخلص، بس، محض،
تش، یواځې.
- صَرَف** : خرڅ کونه، خرڅ
کونه، بدلونه، الته کونه،
حادثه. د نحوې او صرف
علم، گرامري علم، د گرامر
علم، د حروفو د حرکاتو د
ادل بدل او اړونې راپړونې
معلولومولو علم، گرامري
- گردان.
- صرفه** : کفایت، ايله،
احتیاط، دریغ، کم خرڅ کونه.
- صریح** : ظاهر، ښکاره،
واضح، څرگند، روښانه.
- صریحا** : په ښکاره، په
ظاهره.
- صریر** : د قلم د لیکلو اواز، د
پښو اواز، د دروازې د بندولو
لرې کولو اواز.
- صعوبت** : سختي، مصیبت،
سخته.
- صعود** : پورته ختنه، د
حساب د علم د یوې قاعدې
نوم.
- صغرا** : وږه، د ټولونه وړو کې
څیز، د اهل منطق په اصطلاح
کښې د شکل وړو مې قضیه.
- صغیر** : وړو کې، وړو کې
هلک،
- صف** : قطار، ترتیب، پړه.
- صفا** : پاک، سوتره، پاک،
سپېڅلې، هوار
- صفا سوتره** : پاک ساک،

پاک صاف، سپین صفا،
بیخي پاک، صاف سوتره.

صفا صفا : پاک پاک،

بیخي صفا، سپین صفا، بالکل
صفا، پاک ساک.

صفائي : پاکوالی، پاکي،

پاکیزگي، سپیختوب دلیل
پیش کونه.

صف بندی : ترتیب، قطار

جوړونه، صفونوله ترتیب
ورکونه.

صفت : تعریف، خوبې،

ستاینه، خاصیت، خصوصیت.

صفتي : د تعریف قابل، د

صفت لائق، د ستاینې وړ.

صفحه : د کتاب د پاڼې یو

مخ، یو طرف،

صفر : نشت، خالي، هيڅ،

د حساب په علم کښې یو
علامت (۰) دی.

صفر : د قمری کال دویمه

مياشت، د چوری مياشت، د

محرم نه وروستو مياشت،

صفره، سپره.

صفرا : د زوړ طب مطابق د

خلورو گډوډ شویو توکو

کښې د یو توکي نوم چې

رنگ یو زیږوي. د یوړنځ

نامه چې تروې تروې او شین

رنگې باقی پکښې جاري
وي.

صلاح : مشوره، مصلحت،

نیکي، تجویز، اصلاح، اراده.

صلاحیت : قابلیت،

اهلیت، موافقت، موزونیت.

صلح : راضي نامه، روغه

جوړه.

صلح صفائي : روغه،

صفائي کونه، د جگړې

خاتمه، خبره سپینونه، لاندې

هوارونه.

صله : بخښنه، انعام،

ورکړه، بدل، بدله، عوض،

بخشش، پیرزونیته.

صله رحمي : ښه سلوک،

صلیب : دار، پسانسي،

سولی،

صلیبي : د صلیب سره

متعلق.

محبوب.

صمد : بزرگ، مشر، بی**صنوبر** : دیار، نسبتاً، د

نیازہ، لور، وچت، بلند، د الله

چلغوزي بوتی.

تعالیٰ صفتی نوم.

صواب : سمے، درستی،**صمصام** : تورہ، تیرہ تورہ.

روغوالے، درست، روغ.

صمیم : مخلص، رشتینی، د**صوابدید** : رای، مشورہ،

زیرہ ملگری.

صلاح.

صناع : کاریگر، جوڑونکے،**صوبہ** : د ملک لویہ حصہ،

معمار، هنرمند.

د ضلعو او ڈویژنونو مجموعہ.

صناعت : معماری، پیشہ،**صوبہ دار** : د صوبی اختیار

کاریگری، کسب، هنرمندی.

من، د فوٹ یا ملیشی عہدیدار.

صنائع : د صنعت جمع.**صوت** : اواز، نعرہ، چغہ،**صندل** : یو بوتی چي لڑکے

غیر.

ی دیر خوشبو دار وي. چندہ.

صور : شیلی**صندوق** : بکسہ، بکس،**صورت** : شکل، موشادہ،

لاسی بکسہ،

مُشادہ، تصویر، مثل، غوندي،

صندوقچہ : وړوکی

وضع، دول، شان، تدبیر،

صندوق.

تجويز، موقع، انداز، قرینہ،

صنعت : کسب، پیشہ،

جامہ، لباس، کپڑہ و پڑہ.

کاریگری.

صورتگر : نقاش، تصویر**صنعتی** : د کار کسب، د

جوڑونکے، مصور.

هنر، د صنعت سرہ متعلق.

صوري : مادي، ظاهري،**صنف** : جنس، قسم، نوع.

معنوي.

صنم : بت، معشوق،**صوف** : وړی، یو قسم نرمہ

صيام : د صوم جمع،

روژې

صيالت : نگراني، نگهباني،

حفاظت.

صيد : بنکار، شکار.

صيفه : د فعل مختلف

شکلونه چې د فاعل د جنس،

شمير او حالت په وجه بدليږي

رابدليږي. د شيعه گانو د نکاح

رسم، ايجاب و قبول.

صيف : اوږه، د گرمۍ

موسم.

صيقل : رنوبه، خلکونه،

خلا ورکونه، زنگ لري

کونه، سپينه، پالش ورکونه.

صيقل گر : روڼونکې،

خلونکې، پرقونکې، صيقل

کونکې.

کپړه.

صوفي : وړين لباس

اغوستونکې، نیک، او

پرهيزگاره، عابد، زاهد، د

تصوف د لارې لارو.

صوفيانه : روح سره متعلق،

د مادي ضد، روحاني.

صولت : رعب، دبدبه،

حمله، چپاژ.

صوم : روژه.

صومعه : عبادت خانه، د

عيسايانو د عبادت ځای. لويه

توپۍ.

صهبا : سره شراب، د سپينو

انگورو شراب.

صياد : بنکاري، بنکار

کونکې، معشوق.

- ض :** (ضاد) د پښتو د حروف
تهجي د پتي پنځويشم
حرف. د ابجدو په حساب ي
شمير ۸۰۰ دی.
- ضابط :** حالات قابو کونکې،
ساتندو، منتظم، ضبط
کونکې، کوتوال، د پوليس
سپاڼي.
- ضال :** بې لارې، گمراه،
خوليدلې.
- ضامن :** هغه څوک چې د
بل چا ذمه واري واخلي،
ضمانت کونکې، ضمانتي.
- ضامني :** ضمانت، ذمه
واري.
- ضائع :** بیکاره، بې فائدي،
فضول، عبث، خراب.
- ضبط :** انتظام، قابو، پابندي،
ترورنه، اخستنه.
- ضخامت :** مضبوطوالې،
مضبوطي، پيروالې، جسامت،
غت والې.
- ضخيم :** غټ، پير، په
جسامت کښې ډير.
- ضدي :** ضد کونکې، په
خپله خبره ټينگ ولاړ،
سرکش، اړي مار.
- ضدين :** په خلاف، مد
مقابل، بالمقابل.
- ضرب :** وار، گوزار، زخم،
خوړ، د حساب د علم يوه
قاعده.
- ضرب المثل :** د مثال په
شان.
- ضربه :** گوزار، گزار،
حمله، وار.
- ضرر :** نقصان، تاوان،
تکليف، زيان، اذيت.
- ضروي :** نقصاني، ضرر
رسونکې.
- ضرور :** خامخا، ارو مرو،
په يقين سره.
- ضرورت :** حاجت، احتياج،
ضروري : خامخا، اهم،
- ضريو :** نابينا، وړند.
- ضريح :** تريخ، زقوم، تريخ
او بدبويه يو قسم کيا چې د
سيند په غاړه ټو کيږي.

- ضعف** : کمزوري، ناتواني،
بود اتوب، کم علمي، جاهليت.
- ضعيف** : کمزور، ناتوان،
بودا، کم علمه، جاهل.
- ضالالت** : گمراهي، بي
لاروي.
- ضلع** : د صوبي يوه حصه.
- ضلع دار** : دنهرونود
محکمې منظم، انتظام کونکې.
- ضم** : يو ځای شوم،
نښلولې شوم، ورتهلې شوم.
- ضمان** : ضمانت، ذمه
واري اخستل، لاس ورکونه.
- ضمانت** : ذمه واري،
ضامنې، ذمه اخستل.
- ضمن** : لږ، بابت، سلسله،
حقله، سره کيدنه، شموليت،
شاملیدنه، شرکت.
- ضمنا** : په حقله، په نالیه، په
لږ کښې، په سلسله کښې.
- ضمني** : د ضمن سره
منسوب.
- ضمه** : پيش، پيښ د پيښ
حرکت (').
- ضمير** : د انسان دنده پټ
صحيح فيصله کونکې يو
روحاني قوت، هغه لفظ چې د
اسم په ځای استعمالیږي.
- ضمیمه** : زياتي لگولې
شوم څيز، سوا کړې شوم
شر. هغه حصه چې د اصل
څيز د پوره کيدو نه پس
زياته کړې شي. هغه اشاعت
چې د مقرر اشاعت نه علاوه
د خاص ضرورت په وجه
وکړې شي.
- ضوابط** : قواعد، دستور،
طريقي، د ضابطې جمع.
- ضوطول** : يادول، شميرل،
د خيالونو احاطه کول، په ياد
کښې راوستل، مشق کول.
- ضياء** : رڼا، د تمر رڼا.
- ضيافت** : ميلستيا، ډوډی،
بلنه، دعوت.
- ضيف** : ميلمه،
- ضيق** : تنگسيا، تکليف.

- ط :** (طوي) د پښتو حروف تهجي د پتي شپږويشتم حرف د ابجدو په حساب ۹ قيمت نهه (۹) دى.
- طاعت :** بندگي، د خداى فرمان برداري.
- طاعون :** طاخون، تاوون، يوه متعدي ناروغي.
- طاق :** تاخ، محراب، د جفت متضاد، هوښيار، چالاک، ماهر، لاثاني، بې جوړي.
- طاقت :** زور، توان، وس، دم، قوت.
- طاقور :** طاقت لرونکى، وس لرونکى، زوراور، طاقتمن.
- طاقچه :** تاخوږم، وړوکه طاق، درم.
- طالب :** غوښتونکى، طلب کونکى، طلبگار.
- طالع :** بدکرداره، بې لارې، بدنامه.
- طالع من :** قسمتي، خوش قسمته، نصيب خور، قسمت خور.
- طامع :** لالچي، طمع کونکى، طمع لرونکى.
- طاؤس :** يو قسم ښائسته مارغه، مور.
- ظاهر :** پاک، صفا، پاکيزه، سپېڅلې.
- طائر :** مارغه.
- طائفه :** جماعت، ډله، ټولگى، گروهه، پره، جنبه، طبقه، د سندرغاړو او رقص کونکو ډله.
- طب :** د دوايانو او علاج علم، طبابت، علاج.
- طبابت :** طبيبي، حکمت، علاج.
- طباخ :** لنگري، اشپز، پخلى کونکى، باورجي.
- طباشير :** يو قسم مشهوره دوائى.
- طباعت :** چاپ، چاپ کول، د چاپ عمل.
- طالع من :** قسمتي، خوش قسمته، نصيب خور، قسمت خور.
- طاعت :** بندگي، د خداى فرمان برداري.
- طاعون :** طاخون، تاوون، يوه متعدي ناروغي.
- طاق :** تاخ، محراب، د جفت متضاد، هوښيار، چالاک، ماهر، لاثاني، بې جوړي.
- طاقت :** زور، توان، وس، دم، قوت.
- طاقور :** طاقت لرونکى، وس لرونکى، زوراور، طاقتمن.
- طاقچه :** تاخوږم، وړوکه طاق، درم.
- طالب :** غوښتونکى، طلب کونکى، طلبگار.
- طالع :** بدکرداره، بې لارې، بدنامه.
- طالع من :** قسمتي، خوش قسمته، نصيب خور، قسمت خور.

طبع : سرشت، طبیعت،

خصلت، خوی، چاپ، مهر

لگول.

طبعاً : د خوی خصلت

متعلق، د مزاج متعلق، فطرتي،

په طبع سره.

طبق : تالې، پيالي، تال، د

خناورو يوه بيماري، تخته،

پلن څيز، درجه، منزل.

طبقات : د طبقي جمع،

درجي، منزلونه، رتبې، پردې.

طبقاتي : د طبقات سره

منسوب.

طبقه : ډله، پړه، جماعت،

درجه، رتبه، منزل.

طبیل : نقاره، ډول، ډمامه.

طبيله : د ساز غبرولو آله،

دو کړی، دوپړی.

طبلې : وره طبيله

طبي : د طب په حقله، د

طب متعلق.

طبيب : حکيم، ديوناني

دوايانو په علم پوهه د طب

ماهر.

طبيبي : طبابت، د حکمت

کار، د طب متعلق.

طبيعت : خوی خصلت،

مزاج، طبع.

طبيعتاً : په طبع، په طبیعت

سره، فطرتاً.

طبيعي : وگورئ طبيعي.

طويله : اصطبل، طويله، د

اسونو د تړلو ځای، خيله خانه،

د کور ټول افراد.

طراز : چالاک، تیره ژبه،

گنکپ، گن کپ، گنډ کپ.

طرازه : مسته، چالاکه. د

طراز مؤنث

طرازي : تيزي، چالاکي،

گن کېي.

طراز : نقش و نگار، په کېړه

بوټي او گلونه، په مرکباتو

کښې د کونکي په معني.

طراوت : تازگي، ښيرازي،

لوندوالی

طرب : سرور، خوشحالي،

خوشالي، مستي، ښادي،

خويني.

طربناکه : مسته، خوشحاله، خوشاله.

طرحه : بنياد، طريقه، اندازه، هغه مصرعه چي د هغې په وزن، ردیف، قافیه مختلف شاعران ارادتاً ليکل وکړي.

طرز : انداز، طريقه، طور
طرف : لور، غاړه، ژی.
مخه، ډډه، پلو، رو، اړخ، خوا

طرفدار : معاون، حمايت کونکې، جانبدار، مرسته کونکې، ډډه کونکې،
طرفداري : جانبداري، حمايت، مرسته، تعاون، ډډه.

طرفین : دواړه طرفه، دواړه اړخه، دواړه فریقه،

طره : شمله، زلفې، کاکل، پیچکې، عجیبه خبره، یو قسم کالې.

طریق : لارې، قاعده، دستور، رواج، روش، مذهب،
طریققت : لار، مذهب، علم

تصوف، د باطن تزکیه.

طریقه : چل، رو، لار، قاعده، ترکیب،

طشت : تال، لومې ښانګ.
طعام : ډوډی، خوراک، اټام.

طعن : عیب راویستل، پیغور، طنز، طعنه.

طعنه : وګورئ طعن.
طغیان : سرکشي، رور زیاتې، ظلم.

طغیاني : د سیندراختل، چلنه، سیلاب، بغاوت، سرکشي. نافرمانی.

طفیل : ذریعه، وسیله، باعث.

طفیلی : خوشامدګر، ډبل په ډوډی لومې شوم، تالي خټ،

طلا : سره زر، یو خاص قسم تیل چي په وجود مېنلې کیږي. د سرو زرونه جوړه یوه خاص سکه.

طلاق : ښځه پریښونه،

بنځه د نکاح نه ازادونه.

طلاق: طلاق ورکول، بېلول، جدا کول.

طلاقي: هغه سره چې بنځې له دې طلاق ورکړې وي بې غیرته، دله، دوس، دیوت.

طلاقیدل: طلاق کیدل، طلاق ورکړې کیدل، بنځه د خاوند ازادیدل.

طلاوت: تارکي، بڼاست، زیباني.

طلائي: د طلا سره مسوب، د سرو زرو سره منسوب.

طلب: غوښتنه، خواهش، تنخواه، ضرورت، په مرکباتو کې د غوښتونکي په معني، دعوت.

طلسم: حادو، سحر، نظر بندي، تماشه، نا اشنا کار.

طلوع: ختنه، نمر ختل، نمر خړیکه، د نمر سترګه ختل.

طمطراق: دښه، شان.

شوکت.

طمع: اسره، لالچ، حرص، طمع.

طناب: رسي، د ځيمي پرې، هغه زمکه چې په کال کې پکې يو فصل کېږي. تاو.

طناز: ناز و ادا کونکې، ناز او نخري کونکې.

طنبور: ستار، د يو مشهور ساز نوم.

طواف: څه نه چاپېره تاویدل، د خانه کې نه تاویدنه.

طوالت: وړدوالی، زیاتوالی.

طوائف: ډمه، گډېدونکې.

طوبی: پاک، ډیر پاک، خیر، سعادت، خوښي، په جنت کې د یوې ونې نوم.

طور: ډول، طرز، حالت، کیفیت، دود، دستور، رسم و رواج، روش.

طور: دهغه غرنامه چې الله تعالي ته پرې موسي عليه

طوق : غار کي، له مري نه تاؤ

پرم يا پتي، د غلامي پتي،

طول : وړدوالی، درازي، د

وړدوالي فاصله.

طولاني : وړد، دراز.

طومار : نقبتی، سرگزشت،

وړده قصه، وړد تحریر.

طویل : لوی، وړد، دراز.

طهارت : پاکي، صفائي،

پاکیزگي.

طهر : د بنځي د پاکي

ورځي، د حیض نه پاکيدنه.

طیاره : جهاز، جاز، الوتکه.

طیب : پاک، حلال، لذیذ.

طینت : طبیعت، طبع،

خصلت، مزاج، خوی بوی.

السلام سره راز کولو.

طوطي : یو وړده لکي

لرونکې شين مارغه چې د

انسان په شان د خبرو زده

کولو صلاحیت لري.

طوطي موتي : د کورولې

شومې واژرې رنگينه غونډان،

چې ماشومان یې خوري.

طوطي مرغی.

طوفان : سیلاب، نیز، خول،

تیزه سیلی، واویلا، غوغا،

الزام، تهمت، تباہ، برباد

طوفان جال : د کبانو نیولو

لوی جال.

طوفاني : د طوفان سره

منسوب.

- ظ :** (ظوي) د پښتو د پتي او وېشتم حرف دى. د ابجدو په حساب ي شمير ۹۰۰ نهه سوه دى.
- ظالم :** بې رحمه، ظلم کونکې، زياتې کونکې.
- ظاهر :** ښکاره، واضح، په نظر راتلونکې، څرگند.
- ظاهرا :** په ظاهره، په ډاگه، په ښکاره، ظاهر سره متعلق.
- ظاهري :** ښکاره، څرگند، په ډاگه، د باطني متضاد.
- ظاهرداري :** ځان ښودنه، رڼاکاري، نمود.
- ظاهروول :** ښکاره کول، واضحه کول، څرگندول.
- ظاهريدل :** ښکاره کيدل، واضحه کيدل، ښکاره کيدل، څرگنديدل، په ډاگه کيدل.
- ظرافت :** خوش طبعي، توقي تقالي، مسخري، نخري پېښي.
- ظرف :** لوبښې، حوصله، گنجائش، ځامې کيدنه، استعداد، قابليت، چالاكي، زيركي، هغه اسم چې د ځامې يا وخت معني ورکوي.
- ظرافيت :** حوصله، اهليت، استطاعت، طاقت.
- ظريف :** خوش طبعه، خوش مزاجه، توقمار، توقي، گپي، د خندا خبرې او نخري پېښې کونکې.
- ظفر :** فتح، کاميابي، غلبه، گټه.
- ظل :** سيورې، سایه.
- ظلال :** هغه څيز چې سيورې کوي.
- ظلم :** زياتې زور، بې رحمي، زبردستي.
- ظلمات :** د ظلمت جمع، تيارې، تاریکي.
- ظلماتي :** د ظلمت سره منسوب.
- ظلمت :** تياره، توره تياره، ظلوم : لومې ظالم، ډير زيات، له حد نه وتونکې.
- ظن :** گومان، خيال، شک،

اندازه، رای.

ظہر : د زوال وخت، د

ماسپښین وخت

ظہار : د خاوند خپلې ښځې

ظہور : ظاہریدنه، ښکاره

ته مور و نیل، یعنې ته په مالکه

کیدنه.

د مور په شان حرامه ی.

ظہیر : معاون، حامی،

ظہر : شا، ملا،

ملګرم، دوست.

عادل : عدل کونکے،

عادي : عادت، امويخته،
بلد، معمولي.

عار : شرم، حياء، غيرت.

عارض : مخ، رخسار،
اننگيے، مخي ته راتلونکے،
لاحق کيدونکے.

عارضه : ناجور تيا، بيماري،
رنخ، مرض.

عارضی : سرسري، دلور
وخت، اتفاقيه،

عارف : پوهيدونکے،
خبردار، نيک انسان، خدا
شناس.

عاري : بربند، خالي، تش،
معذور، مجبور، عاجز، تنگ،

بيوسه، هغه نثر چي نه مسجع
وي او نه رنگيں، ساده نثر

عاریت : قرض، پور،
غوښتنه.

عاریتا : د قرض په توگه، د
خه وخت دپاره په پور.

عاریتي : عارضی، دلور
وخت دپاره قرض غوښتنه

ع : (عين) د پښتو د حروف
تهجي اتويشتم حرف، د
ابجد په حساب ي قيمت
(۷۰) اويا دی.

عابد : عبادت کونکے،
پارسا، نيک.

عاجز : بي وسه، ناچار،
غريب.

عاجزي : بي وسي، غربت،
ناچاري، کمزوري،

عاجل : تادي کونکے،
جلد باز، حاضر، موجود.

عاد : هغه عدد چي يو معلوم
عدد پوره تقسيم کړي.

عادات : د عادت جمع،
حصلتونه، خويونه، عادتونه

عاد اعظم : هغه لويه نه
لويه عدد چي دوه يا دوو نه

زيات عددونه پوره پوره
تقسيم کړي.

عادت : خصلت، خوي،
خوي پوي، طبيعت.

عادتا : په عادت سره، په
طبيعت سره، د عادت مطابق.

شومے .

عازم : ارادہ لرونکے ، قصد

کونکے .

عاشق : مبین ، شیدا ،

مشتاق ، غوبتونکے ، پہ مینہ

کھپنی غرق .

عاشقانہ : عاشق سرہ

منسوب .

عاشقی : مینہ ، محبت ،

میںنوب ،

عاشورہ : د محرم د میاشتی

ورومبی لس ورخی ، د امامانو

میاشت ، د محرم میاشت ، د

حسنیانو میاشت ،

عاصم : بچ کونکے ، محافظ .

عاصی : گناہ گار ، نامنونکے ،

نافرمانہ .

عاطف : مہربانی کونکے ،

عاطفت : مہربانی ، شفقت ،

پیرزوینہ ، ورکرہ ، عنایت .

عافیت : خیریت ، سلامتی ،

سلامتی .

عاق : دمور او پلار نہ

ویزارہ ، نافرمانہ ، دمور پلار

نامنونکے .

عاقبت : انجام ، نتیجہ ،

آخرت ، آخر ، د نتیجی پہ دول ،

عافل : هوہنیار ، عقل مند ،

دانا ،

عالم : دنیا ، جہان ، زمانہ ،

دیر خلق .

عالم : علم لرونکے ، د علم

خواند ، دانا ، پوہیدونکے .

عالم الغیب : د الله پاک

صفاتی نوم ، د غیب علم

لرونکے .

عالمگیر : پہ تول جہان

خور ، پہ تول عالم خور .

عالمی : د عالم سرہ منسوب .

عالی : وچت ، لومے ، د لوی

مرتبہ خواند .

عام : د خاص متضاد ،

مشہور ، ہر خاص خور ،

رواجی ، رسمی ، معمولی ،

ادنی .

عامر : آباد ، پورہ ، دک ،

آبادونکے ، تعمیرونکے ،

جوڑونکے .

- عامل** : عمل ڪونڪي، د
 ڪوڊو تعويذونو وغيره
 ڪونڪي، هغه سره ڇي د مال
 باقاعده زڪوة ورڪوي، ڪار
 ڪونڪي، ڪورنر، حاڪم.
- عامله** : عام خلق، عاميان،
 هغه خلق ڇي خاص نه وي. د
 معاشري زياته طبقه.
- عامه** : عام خلق، عاميان،
 هغه خلق ڇي زيات وي، د
 معاشري زياته طبقه.
- عامي** : ڀوند، ناخوانده،
 جاهل.
- عايد** : لڳول، مقرر شوم،
 واپس راتلونڪي،
- عائله** : خاندان، پنجه او
 ماشومان، تير، پنجه او نال
 بچ.
- عباد** : د عبد جمع، بدگام.
- عبادت** : الله يادويه، بندگي،
 نمونخ
- عبارت** : تحرير، ليک،
 مضمون، خبره، جملہ، مقصد،
 مراد.
- عباس** : سوت تندي
 لرونڪي، غصه ناک، زمره،
 منزه،
- عبث** : فضول، بيڪاره، بي
 فائدي، ضائع، ناحق، بي
 وجي.
- عبد** : بنده، غلام.
- عبدیت** : بندگي، غلامي.
- عبرالي** : د بني اسرائيلو زره
 ژبه ڇي پڪڻي تورات نازل
 شوم وه. د يهوديانو مذهبي
 ژبه.
- عبرت** : فڪر ڪونه، نصيحت
 اخستنه، نصيحت حاصلونه،
 ويره، خوف.
- عبرتناک** : د عبرت نه
 ڊک، د نصيحت نه ڊک،
 عبرت لرونڪي
- عبوديت** : بزرگي، غلامي،
 اطاعت، عبادت.
- عتاب** : غصه، ملامتيه،
 بدمزاجي، بد خوئي.
- عتيق** : اصيل، ساهو،
 محترم، پنخواني، زور.

- عجائب** : د عجيب جمع،
د تعجب نه ډک خيزونه، نا
اشنا خيزونه.
- عجائب خانه** : عجائب
گر، هغه ځای چرته چې نا
اشنا خيزونه پراته وي
- عجائب گر** : وگورئ
عجائب خانه
- عجب** : عجيبه، نااشنا،
حيرانونکې،
- عجز** : عاجزي، کمزورتيا،
نااهليت، ناچاري، انکسار.
- عجلت** : تيزي، جلدې،
تادي، تندي، تلوار، بېره.
- عجم** : د عربستان نه بغير
نور ملکونه.
- عجمي** : د عجم سره
منسوب.
- عجيب** : نااشنا، نادر، د
تعجب او حيرانتيا نه ډک
- عدالت** : انصاف، عدل،
کچري، د انصاف ځای، له
يوې نه زياتو ښځو ترمنځه د
حقوقو د مساوات سلوک،
- عدالتي** : د عدالت سره
منسوب.
- عداوت** : دشمني، بدې،
عناد، مخالفت، نفرت، کينه.
- عدت** : شميره، شمار، هغه
موده چې طلاقه شوې ښځه يا
کونډه ښځه پکښې د بل چا
سره نکاح نه شي کولای. د
طلاق شوې ښځې دپاره
درې مياشتې د کونډې دپاره
څلور مياشتې د حاملې دپاره
د ماشوم تر پيدا کيدو پوري
مقرر وخت.
- عدد** : شمار، شميره، هندسه.
- عددي** : د عدد سره منسوب.
- عدسه** : هغه شفافه شيشه
چې پلوشي په يو مرکز
راتلوي يا ئ خوروي.
- عدل** : انصاف، برابرانه،
انصاف کونه،
- عدليه** : د حکومت د دريو
څانگو نه هغه يوه څانگه چې د
انصاف کار کوي.
- علم** : د وجود ضد،

جلسه.

عرش : تخت، د بادشاه د

ناستې ځای، مرتبه، عزت،

چت، تمبو، خیمه، د مادیاتو

او فلکیاتو د حدونو نه بالاتر

مقام چرته چې د مقربو فرشتو

نه علاوه صرف حضور صلي

الله علیه وسلم د معراج په

شبه رسیدلې وه. د الله تعالي

تخت.

عرصات : قیامت، د

محشر ورځ، د حساب کتاب

ورځ.

عرصه : وخت، موده،

وقفه، زمانه، فاصله،

عرض : درخواست،

خواست، پلن والی، خور

والی، اړت والی، بر، سور، د

کور سامان، اسباب.

عرض بلد : هغه فرضي

کړنښې چې د زمکې په

پلنوالي کېنې د تقسیم په

غرض رابنکلی شوي دي.

عرضي : خواست،

نیشتوالی، نیشت، نیستي،

علم پته : بې درکه، ورک،

ترې تم، تېندو غپ.

عدو : دشمن، دښمن،

رقيب، حریف.

عدول : انکار، نافرمانی

کونه، مخ گرځونه.

عدیل : برابر، همسر، هم

مرته، یو شان، د ډولۍ یا

کجاوې د یو اړخ سورلی

عديم : ورک، ناپید، نایاب،

پټ، جاهل، نادان.

عذاب : تکلیف، درد، د

گناه سزا.

عذابول : تکلیف ور رسول،

درد رسول، سزا ور کول،

کړول.

عذابیدل : تکلیفیدل،

دردیدل، سزا کیدل، کړیدل.

عذر : بهانه، حيله، معذرت،

تعزیت، دلیل، اعتراض، انکار.

عوس : د پیرانو او ولیانو د

کلیزې په موقع د فاتحې

رسم، د فاتحې او سماع

پکښې د شعرونو د صحيح وزن د معلوماتو لوقاعدې بيان شوې وي.

عريان : بربنډ، لغړ، لوڅ.

عريالي : بربنډوالی،

لغړتوب، لغړوالی، لوڅوالی.

عريض : ویر، پلن،

خوروور.

عريضه : چیتۍ، خط،

درخواست، خواست، هغه

درخواست چې مخصوصه

دعا پرې ولوستې شي او د الله

تعالیٰ يا د امام مهدي په نامه په

سیند کښې وپیولې شي.

عزازيل : شیطان، ابلیس.

عزائم : د عزم جمع،

ارادې.

عزت : بزرګګي، حرمت،

ابرو، احترام.

عزتمن : د عزت خاوند،

عزتمند، د عزت څښتن،

محترم، عزت دار، عزتناک.

عزتمند : وګورئ عزتمن.

عزتناک : وګورئ عزتمن.

درخواست، عريضه، هغه

لیک چې پکښې حال عرض

کېږي شوی وي.

عرف : تعارف، پیژندګلو،

فائده، دستور، رواج، د اصل

نوم نه علاوه دویمه نامه چې

بنده پرې مشهور وي.

عرفات : هغه میدان چرته

چې حاجیان د حج په ورځ

راجمع کیږي او لیک

لیک وائي.

عرفان : پیژندګلو،

پیژندګلي، اشنائي، شناخت،

د الله تعالیٰ معرفت،

عرفه : د لوی اختر نه یوه

ورځ وړاندې ورځ، د ذي الحجه

نهمه نیټه.

عرفي : رسمي، معمولي، د

رسم مطابق.

عرق : خوله، رس، اوبه،

جوهر.

عروج : وچتوالی، لوړوالی،

بلندی، مرتبه.

عروض : هغه علم چې

عزرائيل : د مرګ فرشته،

هغه فرشته چې په روحونو
قبض کولو مقرر کړې شوې
ده.

عزم : نيت، اراده، قصد،
فيصله، مدعا.

عزوجل : غالب او د جلال
خواند، د الله پاک صفتي
نوم.

عزیز : خپل، رسته دار،
همسر، برابر، مرغوب،
خوښ، خوږ،

عزیزولي : خپلولي، رسته
داري، برابري.

عزیمت : اراده، نيت، دم،
منتر، افسون.

عُسر : سختي، تنګسيا،
تنګوالی، حادثه.

عسکر : لښکر، فوځ،
سپاهي، لښکري، فوځي.

عسل : شات، کښن،
انګښن، شهد.

عشا : د نماز نه پس تر
سپېراختو پورې وخت،

نماز خفتن، ماسخوتن.

عشرت : ښه ژوند، ارام،
سوکالي.

عشق : مينه، محبت، د
ليونتوب تر حده رسيدلې مينه.

عشوه : ناز وادا، غمزه،
نخره، فريب.

عصا : کونټي، امسا،
چوکه.

عصيت : بغض، کينه،
حسد، تر بگني، تعصب،
دشمني

عصر : روزگار، وخت،
زمانه، د مازيګر وخت،
مازيګر، د مازيګر مونيځ.

عصرانه : د مازيګر ډوډی،
د ماښام ډوډی،

عصري : نوې، جديد، د
موجوده زمانې سره تعلق

لرونکې، د دې وخت، د دې
زمانې، د عصر سره منسوب.

عصمت : ناموس او عزت،
پاکي، پاکدامني، هغه پاکي

چې د پيدائش نه تر مرګه

- پوري خه گناه ونه کړې شي.
عصيان : گناه، نافرمانی.
عضو : اندام، د بدن حصه،
عضو تناسل : غین، ذکر،
 غین، عضو مخصوص.
عطا : بخشش، بخښنه،
 انعام.
عطار : عطري، عطر
 فروش، عطر خرڅونکې.
عطارد : یوه سیاره چې د
 نمر سره نژدې ده او په ۸۸
 ورځو کې یو چکر وهي.
عطر : د گلونو عرق چې
 خوشبو کوي.
عطف : توجه راکړخونه،
 رغبت، هغه لفظ چې په دوو
 فکرو کې د دوو خبرو تړون
 راولي.
عطيه : بخشش، سخاوت،
 انعام کړم شوم خیز، بخښلې
 شوم خیز.
عظمت : لویي، بزرګي،
 لومې والې.
عظیم : ډیر لوم، بزرګ،
- عظیم الشان** : د ډیرې
 لویې مرتبې خاوند، د لوی شان
 خاوند، لومې شان لرونکې.
عفت : پاکوالي، پاک
 دامنې، پرهیزګاري.
عفریت : دیو، غټ سړی،
 تیار او خورب سړی.
عفو : معافي، بخښنه، خطا
 معاف کونه.
عقاب : یو قسم مشهور
 مارغه چې ډیر تیز او وچت
 الوځي، د کیمیاګرو په
 اصطلاح کې نوښادر.
عقائد : د عقیدې جمع،
 پوځ یقین، په حق پوهیدنه او
 هغه په زړه کې اچونه.
عقبی : اخرت، دویم جهان.
عقد : تړنه، وعده، نکاح.
عقده : غوټه، ول، بندیز،
 مخ نیو، ګرانه خبره،
 پیچیده خبره.
عقرب : لړم، د اسمان دیو
 برج نوم، د شمسي کال اتمه
 میاشت.

عقل : هوښيارتيا، پوهه،

دانائي، فهم، ادراک.

عقلمند : هوښيار، عقل

لرونکې، د عقل خاوند، پوهه،

دانا.

عقوبت : عذاب، سزا،

تکليف، درد.

عقيدت : اعتقاد، دزړه

يقين، ارادت، ايمان.

عقيده : مذهبي يقين، پوخ

اعتماد، پوخ يقين، ايمان،

اعتقاد.

عقيق : د سور رنگ يو

قيمتي کابو چې غمي تړي

جوړولې شي.

عقيقه : هغه بلنه چې د

ماشوم د پيدانش په اوومه

ورځ دهغه د سر خړنيلو او

نوم ايښولو د تقريب په موقع

ورکولې شي.

عقيمه : هغه ښځه چې بال

هچ ئ نه کيږي، شنه، وچه.

عکاس : تصوير جوړونکې،

تصوير ايستونکې، عکاسي

کونکې.

عکس : سيور، اپوټه

شور لفظ، عداوت، دشمني،

بغض، ضد.

علاج : چاره، تدبير، دارو،

درنځ دارو، سزا.

علاقه : تعلق، دوستي،

تړون، تخت، حکومت،

حدود، سرحد، خامې، حلقه،

جاگير، ملکيت.

علايت : بيماري، ناروغتيا،

ناروغي، د طبيعت ناسازي.

علامات : د علامت جمع،

نښې،

علامت : نشان، نښه،

نښان، نشانه، نښانه، درک،

پيژندگلي،

علامه : لومړی عالم، غير

معمولي قابليت لرونکې.

علاوه : سوا، پرې دپاسه،

بغير، سوا.

علت : سبب، وجه، ايلت،

ناروغي، بيماري، کمزوري،

ناسازي، شر، شرارت،

علیک سلیک : دلاری

د سر اشنائی، معمولی
پیژندگلو، لوشان واقفیت،
سلام کلام، سلام دعا،
سرسری ملاقات، معمولی
تعلق.

عمارت : آبادی، کور،
مکان.

عمدا : ارادتاً، په اراده سره،
په قصد سره. قصداً.

عمده : غوره، ښه، خوښ،
منتخب.

عمره : د حج دورخونه
علاوه د بیت الله شریف
زیارت او سعی کونه.

عمری : د عمر، د ټول
عمر، ابدی، ټول عمری،
همیشه همیشه، تمام عمر،
کلهم عمر، هر وخت، مدام،
تر قیامت، تل تر تله.

عمل : کار، کړه، اختیار،
جادو، اثر، انتظام، د خه نشه
آور څیز استعمالونه، عادت.
عملا : په عمل سره، د عمل

شیطانی.

علتی : پساتی، تخته باز،
جگړه مار، شری.

علم : پوهه، خبریدنه،
واقفیت، هوښیارتیا، دانائی،
هنر، جوهر، جادو، منتر.

علم : نشان، جنده، ښه، د
اسم معرفه یو قسم.

علمیت : علم لرنه، علم
کیدنه، قابلیت.

علیا : ډیر وچت، شان و
شوکت لرونکې، خان له نه
استعمالیږي.

علیل : ناروغه، هغه څوک
چې بیمار وي، رنځور،
ناجوړه.

علیم : ډیر پوهیدونکې، ډیر
علم لرونکې، لوی عالم، د الله
پاک صفتی نوم.

علیون : د جنت وسیدونکې،
جنتی.

علیین : جنت.
علیحدہ : جدا، خان له،

بیل.

له اعتباره.

اکثر

عملداري : علاقه داري،**عموميت** : عام والې، عام

صوبه داري، د لاس لاندې

کيدنه

احاطه، صوبه، رياست.

عميق : ژور، تان، تانه.**عملنامه** : هغه رجستر يا**عقاب** : يو قسم ميوه چې د

کاغذ چې پکښې د بنده بنه يا

وينې د صفایي دپاره د دارو

بد عمل درج کړې شوي

په توگه استعمالولې شي.

وي. د انسان د اعمالو هغه

عناد : دشمني، دشمني،

يادداشت چې په انسان دوه

تربگني، کينه، عداوت، ضد،

مقررې فرشتې ئ ليکي او د

ارې.

قيامت په ورځ به انسان ته

عنادي : دشمن، مخالف،

پيش کولې شي.

عناد کونکې، عناد لرونکې،

عملي : د عمل سره منسوب،**عنان** : واگې، واړې، لگام،

نشي، اموخته، عادت.

اختيار، واک.

عمود : اړم، ستن، هغه خط**عنايات** : د عنايت جمع.

مستقيم چې په بل خط

مهرباني.

مستقيم باندې قائمیدو سره

عنايت : مهرباني، احسان،

برابري زاويې جوړوي.

شفقت، پيرزوينه، بخښنه،

عمودي : د عمود سره**عنبر** : يو خوشبو دار خيز

متعلق.

چې د سمندر په غاړه موندلې

عموم : عام کيدنه، بغير د

شي.

شرطه د هر چا دپاره کيدنه.

عنبرين : د عنبرونه دک، د**عموما** : په عمومي توگه، په

عنبرو په شان.

عمومي ډول، عام طور سره،

عند : نژدې جوخت،

- جخت، ورته، په مرکباتو کېنې مستعمل دى.
- عندليب** : بلبل، يو مشهور مارغه چې په گلونو مين دى.
- عنصر** : ماده، اصلي جزو، اصل او بنياد.
- عنقا** : د فرضي مارغه نوم.
- هغه خيز چې ناياب وي.
- عنقريب** : سمدستي، فوراً، څه وخت، نژدې.
- عنكبوت** : جولا، غڼه، خر مگس، د قرآن شريف د نهويشتم سورت نوم.
- عنوان** : سرخط، سرليک، سرنامه، د مضمون سرخي.
- عواقب** : د عاقبت جمع.
- عوام** : د عامه جمع خلق، رعايا، اولس.
- عوامل** : د عامله او عامل جمع.
- عود** : يو خوشبودار لركى، د يوې باجې نوم.
- عورت** : د انسان د بدن هغه حصه چې دهغې بربنډول د شريعت له رويه ناجائز وي.
- بنځه، زنانه، ارتينه، عورته.
- عورتينه** : عورته، بنځه، ارتينه.
- عوض** : معاوضه، بدله، اجر، تاوان، سزا، عذاب.
- عهد** : وعده، ژبه، اقرار، وخت موده، زمانه.
- عهد شکن** : وعده ماتونکى، وعده خلاف، بې ژبې کيدونکى.
- عهدنامه** : د وعدې ليک، د وعدې تحرير، يوه وړه مذهبي کتابچه.
- عهده** : منصب، درجه، مرتبه، رتبه، حيثيت.
- عهده دار** : د عهدې څښتن، د رتبې مالک، عهده لرونکى.
- عيادت** : د ناروغه تېوس، د رنځور پوښتنه.
- عيار** : دوکه باز، چالاک، مکار، مکرژن، تگ، عياري : چالاکي، دوکه،

- قريب، مکر، ٽڳي.
عياش : عيش کونکي، د
 مزو ژوند تيرونکي، اوباش.
عياشي : فضول خرچي،
 فضول خرچي، عيش کونه.
عيال : واده زاده، سال بچ،
 اقربا، زوزاد.
عيان : ښکاره، څرگند.
 نمايان، ظاهر، ډاگيز.
عيب : نقص، کمزوري،
 نقصان، خرابي، خرابوالی،
 داغ.
عيب ژن : عيب لرونکي،
 نقصاني، داغي.
عيبی : عيب لرونکي، عيب
 ژن.
عيد : د مسلمانانو مذهبي
 جشن، اختر، د خوشحالي
 جشن، ډيره خوشحالي.
عيد الاضحی : لړۍ
 اختر، د قرباني اختر.
عيد الفطر : وړوکی اختر،
 کمکي اختر، په رمضان پسې
 اختر.
- عيد ميلاد** : د حضور صلي
 الله عليه وسلم د پيدائش د
 خوشحالي ورځ.
عيسائي : د عيسي عليه السلام
 امت ته ځان منسوبونکي،
 مسيحي.
عيسوي : د عيسي عليه
 السلام سره منسوب،
عيوب : د عيب جمع،
 عيونه، نقصونه.
عیش : د مزو ژوند تيرونه،
 آرام، نفس پرستي.
عیش عشرت : مزې
 چرچي، خونلونه، نفس پرستي.
عين : بالکل، دغه شان،
 هوبهو. سترگه، چشم.
عين غين : ډير لږ فرق،
 څومره چې په عين او غين
 کښي وي.
عينک : چشمي، عينکي.
عينکي : وگورئ عينک.
عيني : په خپلو سترگو
 ليدونکي.

غار ڪي : پتھ، هار، د غاري

پتھي، د سڀي يا بل سائي

خاور د غاري پتھ. گردني، د

ڪارتوسو ايندو پتھي چي

خلق ۽ ٻه غاره گر خوي. يو

قسم ڪالڻ.

غار ٻه : خٽ، مري، ڪناره،

حاشيه، توقيه، مسخره، زڪام،

خوش اوازي، سر، د ژړا

ستائين، د وٺو يا گيا دومره

مقدار چي خنڪ ته وڃي

غار ٻه : ملائيل، تيار،

وفادار، لاس ٻه نامه، غاره

ٿرلڻ،

غار ٻه : هغه چي ٻه

خيلو ڪٽي ۽ غاره ور ڪري

وي. غاره غري، سينه ٻه

سينه، غاره ٻه غاره.

غاري : سندرڻي، ناشوني.

غازه : د ملا د هڻو ڪي پورته

حصه. پوڊر، سرخي.

غازي : غزا ڪونڪي، د

ڪافرانو سره جنگيدونڪي،

غ : (غين) د پڻو حروف

تهجي د پتھي يو ڪم دير شم

حرف چي د ايجلو ٻه حساب

۽ قيمت زر (۱۰۰۰) دمي.

غاب : خنڪل، تال، قاب،

تالڻ.

غابل : غابل، گل لاله،

غابلڻ.

غار : وڍه لويه سور،

دوغل، سمڻه، سمڻ، ڪاره.

غارت : لوٽمار، تالان، هغه

حمله چي ٻه دشمن باندڻ د

لوٽمار دٻاره وڪري شي. مال

غنيمت، تباہ، برباد.

غارتگر : لوٽمار، لوٽ مار

ڪونڪي لوٽونڪي.

غار غار : سوڙي سوڙي،

ڪاري ڪاري، چي ڊير غارونه

پڪڻي وي.

غارمه : د نمر ڪرمي، د نمر

تو د والڻ، ٽڪنه عرمه، نيزه

وال نمر

غارلدولي : يو قسم لويه او

غته سموره

زړه ور، بهادر، تورزن.

ډنډاره، ډنډاره مچۍ.

غابښ : په خله کښې د

غالمغال : شور او شر، هائ

خوراک خوړلو یا چيچلو

هائ، غال بول.

اندام.

غابښور : يوه آله چې غابښي

غاليچه : قالينچه، يو قسم

لري او زمکه پرې هوارولې

غاؤ : شور او فرياد، غوغا،

شي، مانج.

الفوتلغو، شور او غوغا.

غابښی : درې غابښی، درې

غاوړ : غرور کونکې،

خابښی، ښاخۍ.

مغرور، متکبر. ډاډه، زړه ور.

غابښی : د غره خوکه. لوړ

غاوړه : مغروره، متکبره،

غر چې ختل پرې گران وي.

غرور کونکې.

د غره د پاسه لار.

غائب : غیر موجود، په نظر

غاصب : د چا په حق په

نه راتلونکې، غیب، پناه،

زور قبضه کونکې، غصب

غائبانه : پشې شا، د غائبیدو

کونکې.

حالت، غیبی.

غافل : بې پروا، ناپوهه، ناخبره،

غائبول : پتول، پناه کول.

سست، پست، ناراسته.

غائبیدل : پتیدل، غیر

غال : دوکه، په لوبو کښې

موجود کیدل، پناه کیدل.

ټکۍ، غولتي، کاجي، قالي.

غایت : غرض، مطلب،

غالب : طاقتور، کامیاب،

مقصد، انجام، انتها.

غلبه لرونکې،

غبار : دود، گرد. زړه

غالباً : زیات تر، تقریباً،

بداوم، دشمني.

اغلیاً.

غبرگ : برغ، جوړه، دوه

سره یو خام، بغبرگ.

غالبوزه : ډمبره، ډمبره.

- جخت، نزدې. **غبرگول** : يوپه دوه کول، دوه څيزونه يو کول، رانغبتل. **غبرگولۍ** : ځينور، د اسمان د درېم برج نوم، جوزا. د شمسي کال درېمه مياشت چې د ۲۱ مې نه تر ۳۰ جون پورې وي.
- غبرگونۍ** : غبرگ، د غبرگ کيلوپه حالت کښې. برغونۍ، غبرگوالۍ، غبرگون. **غبرگه** : هغه ښځه چې جوړه بچي ئ شوې وي. لپه. د دوو غونډو په منځ کښې خوږ، د دوو غرونو ترمنځه د اوبو لار.
- غبرگيدل** : برغيدل، واپس راتلل. **غصب** : د زني لاندې غوښه، د زني لاندې خوړنده غوښه چې د حسن ښه کتلې شي. چاه زنځ.
- غبن** : خيانت، دوکه، په فريب مال وهنه، غبن.
- غبي** : هغه بنيادم چې ذهن ئ تيز کار نه کوي، نالائق، کند ذهن. **غپ** : د سپي اواز، د غپيدو اواز. **غپا** : د غپ غپ مسلسل اواز. غپار، غپارۍ. **غپل** : د سپي له خلې د غپ غپ اواز وتل. **غپيدل** : غپل. د سپي له خلې د غپ غپ اواز وتل، غپا کول، غپ غپ کول، بې فائدي خبرې کول، بکواس کول. **غپت** : لوم، خوږ، مشر، پېر.
- غپت** : عن، ان، بيخي، قطعي، صاف، ټول، صفا. مخامخ. **غپت پټ** : غپت کټ، خوږ، تکره، تيار، غپ، چاق، تنه، لوم، ډير زيات غپ. **غپت جوار** : يوه غله او د

هغي بوته. مکی.

غټ غټ : لور لور، د

سر سر، ښکاره ښکاره، گران

گران، اهم اهم.

غټ کټ : غټ پټ،

خوږب، تکړه، تیار، په وجود

ښه روغ.

غټکړی : خبروالي ته مائل،

غټیدو ته نژدې.

غټول : ستړول، لویول،

لوني ورکول، مضبوطول،

زیاتول.

غښیدل : غوښه اخستل،

لونیډل، په وجود پرسیدل،

عزت موندل.

غټي ننکي : حقې ننکي،

چیچک، کړی.

غځول : وړدول، خوړول،

خملول، پرځول.

غځیدل : وړیدل،

خوړیدل، خملاستل، پرځیدل.

غچ : بغض، انتقام، عناد،

دشمني، خواښدي، غځ،

دښمني.

غچه : بدل، انتقام.

غځ : انتقام، بغض، کینه،

دشمني، غچ.

غځکړی : وړوکی غوړی، د

غوا بچي چې خوانی ته نژدې

وي. سخوندړ. د اسمان دویم

برج، د شمسي کال دویمه

مياشت چې د ۲۰ اپریل نه تر

۲۰ می پورې وي، ثور.

غځول : پریکول، فیصله

کول.

غځیدل : پریکیدل، فیصله

کیدل.

غدار : فریبي، بي ایمانه،

دوکه باز، بي وفا، غداری

کونکي.

غلر : بي وفائي، دوکه،

فریب، سازش.

غلو : غل، داري مار.

غلود : د غده جمع، د مری

غوټي، بگوټي، بغوټي، د

بدن غوټي، ستغان.

غلدي : داره، چپاؤ، ډاکه،

حمله کونکي ډله چې تعداد

- ئ تر سلو پورې وي. هله
گوله، شور شغوب، درز
غوبل.
غذا: خوراک، خوراکه.
غو: د کانويو قدرتي او
لوی ډبرې، د زمکې هغه
حصه چې د جغرافيايي عمل
په نتيجه کېنې جگه شوې او
کلکه شوې وي. مشکل کار،
پګړان کار.
غو: د مری رسولی، د مری
دېد کېنې یو پرسوب چې د
تهائسي رائیاد پرسیدو په
نتیجه کېنې پیدا کېږي.
غوا: دو بال، دو باله،
کونه، مقعد، کناټي.
غواره: د خر بوره. ډیر زوړ
خیز. د ارتو پینځو پرتوګ.
غمر غمر، په خلق کېنې اوبه
اچونه او خلخه کنګالونه.
غروب: مغرب، نمر پر یو اته،
قبله.
غربا: غریبانان، غریبان.
غربال: غلیل، چان.
- غربت: غریبي، ناداري،
مفلسي، عاجزي، مسافري.
غربول: ډبول، وهل ټکول.
غربیدل: ډیدل، وهل
کیدل.
غروبین: د پخوانی زمانې یو
توپک چې خله مې ارته وي،
غرابین.
غورخنګ: جوش، مستي،
توپونه وهنه.
غورخول: گوزارول، په
زور له یو ځایه بل ځای ته
اچول، غورزول.
غورځي: کوشش، ټوپ،
مستي.
غورځیدل: گوزاریدل،
غورزیدل، پریوتل.
غورچیدل: غاښونه کرچول،
د غصې خبرې کول، غاښونه
چیچل، غرچ غرچ کول.
غورڅه: غرنیز چیلې،
غورڅنډ: غرڅه، غرڅنډ،
غیر مهذب، کوهستانې، د
غرونو ځناور، غرنیزه چیلې.

غوزيدل : گوزاريدل،
پريوتل.

غوزي پوزي : لاس پښي
وهنه يا ټکونه، د لاسو پښو
بې ترتيبه حرکات.

غرض : مطلب، مقصد،
حاجت.

غرضي : غرضمند، مطلبي،
غرض نه ډک.

غر غره : لمبه ژن اور،
غر غنده. سولی، دار، د نمر
ډوبيدنه، د نمر د پريوتو
حالت،

غر غري : غر غري، په خله
کښې اوبه اچونه او غورځونه،
د نمر پريوتنه، غر غره،
سولی

غر غنده : د اور شعله، د اور
لمبه، سوخيدلې.

غرق : ډوب شوی، ژور،
تباه او برباد.

غرقاب : ډوب شوی.

غرقول : ډوبول، تباه کول،
ژورول.

غر کيدل : ډوبيدل، تباه
کيدل، ژوريدل.

غر کماله : يو قسمه لينده.
غلبل.

غر کيدل : غر کا کول، په
ډکه يا مړه خيټه ډرکي کول،
د خاروي غر کيدل چې د
مړښت اندازه ترې لگي.

غر مشکه : غرمشته،
مستي.

غرمي : ظهرانه، د غرمي
ميلامستيا.

غرمي : د غرمي سره تعلق
لرونکي.

غرمه : نيمه ورځ، دورځي
نيمه، د ماسپښين او څاښت
تر منځه وخت.

غر لدم : د مري غوټه او
ترې کير چاپير خامه چې د
حط حورولو په وخت خريلي
شي.

غر نيکه : د نيکه پلار. د
نيکه نيکه، جد امجد، مشر
نيکه.

غرڻي : وڍو ڪري غو، غرنيز،
کوھستاني، روھي.

غروب : ڊوبيدنه، ڊنمر
ڊوبيدنه.

غرور : ڪبر، ٽڪبر، فخر.

غرول : ڊسپي يا پيشو نه
غر غرايستل.

غرول : ڪنخل ڪول، بي
مقصده او بي فائدي خبري
ڪول، بڪواس ڪول.

غروھل : منڊھ ڪول،
فراڙيدل، تبنتيدل.

غرروي : ڊغلو ڊقاللي
ملگري.

غروم : ڊغم په وخت

ستونري رام ڪيدنه، ڊمري
پرسيدنه، غريو، ڊغمه سلگي

وهنه، غريب.

غوه : شاه، ڪونه، مقعد، ڊبر.

ڊاتن غاو، ٽوڦي مسخري،
ٽوڦي ٽڦالي.

غره ٽپه : ناخابه، سملستي،
غري ٽپ.

غريب : بي وسه، مسڪين،

محتاج، مفلس، ڪمزورم.

غريبانه : ڊغريب په شان، ڊ

غريب په طريقه، ڊغريب
سره منسوب.

غريبي : محتاجي، عاجزي،

مفلسي، بيوسي، موٽازي،
لاچارِي. مزدوري.

غريپيدل : مالي طور سره

ڪمزورم ڪيدل، مفلس
ڪيدل.

غريدل : غر غر ڪول ڊ

سپي يا پيشو غر غر ڪول. په
غصه ڪبني خبري ڪول.

غريزو : صبر، زغم، تحمل،
برداشت.

غريزه : جبلت، پيدائشي

خاصيت، سرشت.

غريو : ڊنا ڪامي ڙڙا، ڙڙه

ڊڪ ڊڪ ڪيدنه، ڙڙيدو ته

نزدې ڪيدنه، خفگان،

مايوسي، ڙڙا، سونڪه، ڊ

بيوسي ڙڙا، بوگن، غريب،

غريوبم.

غوي : مجمع، مجمه، لويه

غرمیدل : د اسمان درزیدل،

غرمیدل، د وریځې گریدل، د
خنګلي خنار غرمب کول.

غرون : غرنه، مراوې،

سست، کمزورې، بې پروا.

غروسکه : لوګرې، غروسکې،

خروسکه، د وریځ توتې، تالاو،
د اوبو ډنډ.

غړول : تارول، چورلول،

سترګې پرانستل، خوځول،

ارول، څه په ډډه کول،

ژغورل، د څه څیز بیا بیا ذکر

کول، گردان کول.

غړولنډې : کولنډ، د خنارو

د غاړې تړلو پرې، د بوتل

غړې، د بوتل وغیره غاړه. د

جزم یا سکون علامت.

غړي : د اور بشو پتیره

ډوډۍ چې خورې شربت سره

او یا چې په دالو کېنې غړي

واچولې شي خوړمې شي.

غړي : د جسم اعضا،

اندامونه، زور، طاقت،

ممبران، ارکان، سپینې،

رکبې.

غرانګه : اوږد څټ، وږده

مری، غړی، تیره اواز، اوږده

چغه.

غړپول : څه مائع څیز

تیرول، کوټل، شومل.

غړپیدل : څه مائع څیز

تیریدل، کوټلې کیدل،

غړچول : په یو ځل تیرول،

لوار تیرول، کرچول، د

قینچې یا توپک نه د کرچ

کرچ اواز ایستل.

غړچیدل : په یو ځل تیریدل،

لوار تیریدل.

غړدانګه : مستې، توپ، د

اس، هوسی یا سويې په وږدو

توپونو دانګه.

غړدل : نغبتل، غبتل، تاو

ورکول، غړل.

غړمبا : د توپې چلیدو اواز،

د خنارو د غړمیدو اواز.

غړمبول : غړمبار ایستل، له

څه څیز نه د غرم غرم اواز

ویستل، غړمبا ایستل.

لينگي، پتي، هغه پتي چي
سپيني پرې ترلے شي.

غريدل : پرانستے کيدل،
برخيره کيدل، ډډې ته کيدل،
ژغوريدل، محسوسيدل،
موجود کيدل.

غري : ستونۍ، مري، غاړه،
غوانگه، شت.

غرم : يو قسم روغني
روتي، د بدن خه اندام، ممبر،
رکن، کس، سپينه، لينگي، د
اوربشويو قسم روتي.

غز : يوه ونه او د هغې ميوه
چي چکي لري، چارمغز.
اکوړ.

غزا : صرف هغه جنگ چي
د کافرانو سره د اسلام په
حمایت کښي وشي. مذهبي
جنگ، جهاد.

غزار : گوزار، گزار، وار،
غزارول : گوزارول، په
زمکه راخلاصول.

غزاريدل : گوزاريدل،
پريوتل، په زمکه راخلاصيدل.

غزال : د هوسي بچي، د
هوسي کلي. آهو.

غزاوشوه : افسوس.

غزل : د شعريو خاص قسم
چي پکښي د عشق خبري
شوي وي. مطلع او مقطع
لري او بيتونه ي له اوو کم او
له پنځلسو زيات نه وي. اصل
معني بنځو سره خبري کول
دي.

غزول : وړدول، په خه
خيژ کښي د اصلي حالت نه
وړدوالی راوستل، خوځول،
قتلول، وژل.

غزولي : ستوماني ايستنه،
کهالي لري کونه، له خوبه د
راپاسيدو په وخت د دواړو
لاسونو د يو بل سره د نيولو په
ذريعه ستوماني ايستنه.

غزوه : غزا، هغه جنگ چي
حضور صلي الله عليه وسلم
پکښي پخپله موجود وه.

غزيدل : وړيدل،
خوځيدل، قتلیدل، وژلے

- کیدل. **غیو**: ژغ، ږغ، اواز، ناره.
- لرونکې بڼه. د یوې د سر هغه لرونکې چې د یوې کولو په وخت د جغ د پاسه ایښودلې شي. په اړت کېنې هغه لرونکې چې د لټ په دولسو سوړو کېنې لگیدلې وي.
- غښتل**: تاوول، تاو ورکول، غږل.
- غصب**: زور سره اخستنه، ترورونه، خیانت، غبن، د چا حق وهنه.
- غصبول**: ترورول، په زور اخستل، د چا حق قبضه کول.
- غصبیدل**: ترورلې کیدل، په زور اخستلې کیدل، د چا حق لاندې کیدل.
- غصه**: قهر، غضب، سوخت، خفګان، ناراضتیا، قهریدل، په قهر.
- غصه ناک**: غصه کونکې، تریخ، بدمزاجه.
- غضب**: ناکهاني آفت.
- غږیدل**: د موسیقۍ د آلې نه په یو مخ اواز وېنکولې کیدل، مسلسل خبرې کول، کړیدل.
- غس**: د لومړي یو قسم چې د قبرونو نه مړي راوباسي، ګورګتې، غسه، ګورکښه.
- غسل**: لمبا، لمبل، لامبل، په شرعي طریقې لامبل، ناپاکي، جنابت، پلټي لري کونه.
- غسل خانه**: د لامبلو ځای.
- غش**: بیهوشي، مندهوشي، کمزوري، ناتواني، عیب، فریب، دوکه، خیانت، په څیزونو کېنې ناجائزه ګڼون.
- غشې**: په لښده ویشلې کیدونکې وسله چې څوکه ی

غضبناک : غصه، غضب

رسونکے، له غضبه دک،
غضبي.

غضنفر : زمرے، بہادر،
دلاور، تکرہ، تورزن.

غفلت : بي پروائي،
لا پروائي، ناخبرتيا، خوب.

غفور : معاف کونکے، د الله
تعالیٰ يو صفتي نوم. بخشنونکے،
غفار.

غل : غلا کونکے، چور، د هر
مجرم دپاره استعماليدونکے
تورے. پوچ کارتوس، غلے،
پټ.

غل : د انسان يا خناور
گندگي، فضله، د بي شرمي يا
شرمندگي خبره يا کار.

غلا : څه څيز پټونه، د مالک
د مرضي خلاف د پټولو په
نيت څه څه څيز وړنه، خيانت
کونه.

غلاظت : گندگي، گند،
پلټي، نجاست.

غلاغلي : ټکي توري،

ټکړني، پردے مال وهنه.

غلاف : ستر، پوش، پرده،
تيکه، نيام، کڅوړه.

غلاکاسيري : لوجه توب،
حراميتوب، بدفعلي،

غلاکرم : غلاکرم، غلا
کونکے، غلچکے،
غلاکرمکے.

غلام : نوکر، مريے، بنده،
هک، خوان.

غلامي : بندگي، مريتوب،
د ازادي متضاد.

غلانخور : هغه حيوان چې
غلانځه لري او تيونه ي ډير
غت وي. لويه غلانځه
لرونکي څاروی.

غلاون : غلن، ډير غل
کونکے، بزدل، ويريدونکے.

غلبه : شورزو، چغې
نعرې، شور او فرياد.

غلبوزه : د شاتو مچي.

غلبه : فتح، کاميابي، برے،
طاقت، غالب کيدنه، گټه.

غليل : پرويزے، پرويځے،

غربال، چان.

غليل غليل : سور

سور، زخمي زخمي، پرهار
پرهار.

غليلول : سور کول، ډير

زخمي کول، چانول، چنول.

غليليدل : چنيدل، سور

سور کيدل، زخمي کيدل.

غلتي : کاجي، غولتي،

ټکي، غلتيا

غلچک : غلچک، غل،

وړو کي غل

غلچک : وگورئ غلچک،

غلخور : غل خورونکي،

دروغڙن، بکواسي.

غلط : ناسم، هغه چي صحيح

نه وي، وران، نافرست، وران

کار کونکي، وران کار.

غلط العام : هغه عامه

غلطي چي تعليم يافته خلق ي

استعمالوي او صحيح ي

کښي. او شاعري ادب وغيره

کښي ي هم استعمالوي.

غلطان : بازیکره اړو کي،

فکر کښي ډوب.

غلط سلط : غلط ملط،

بدل رابدل، برخلاف، د اصل

نه بدل.

غلطول : غلط جوړول، بل

خطا کول، په بل غلطي کول.

غلطي : خطا، خه غلط يا

وران کار کونه، سهوه.

غلطيدل : خطا کيدل،

غلطي کول، وران کار کول.

غل غلو : ډاکه مار،

غلاگر، شوکمار.

غلغله : شور زوړ، شور غوغا،

هنگامه، غلبه،

غلماں : د غلام جمع،

خوانان هلکان، د جنت

خوانان، د جنت خلعي.

غلن : غلمار، غلاون،

غلاندي، ډير غل کونکي،

بزدل، ډرن، ويريدونکي،

خيرن، خچن.

غلنگه : سرخه، دسترگي

وړه ننکي، غلنگي، غولونکي.

غلنډ : هغه څوک چي د

- ڪار نه پٽيري. هغه حيوان
 چي ڪپري خوري.
غلول : دوڪه ورڪول، خطا
 ڪول، تير ايستل، ٽڪل،
غله : هغه دانې جي روتي
 تري پخولي شي لڪه غنم
 جوار وغيره. وريڙي، پوخ
 خوراک.
غله دانه : غلي، دخوراک
 دانې،
غليج : طاقتور، قوي،
 مضبوط، ٽڪرہ
غليظ : ٿيڪ، سجا،
 ڪنده، ناولي.
غليم : دڀمن، غيم.
غليمي : دڀمني، غليمتب.
 مخالفت.
غليب : دوڪه، فريب، ٽڪي
 برڪي.
غلیدل : فريب خورل،
 دوڪه خورل، دوڪه ڪيدل.
غلي : چپ، خاموش. ورو.
غم : الم، مصيبت، رنج.
 علاج، فڪر، انتظام، فيصله.
- غماز** : چغلخور، چغلي
 ڪونڪي، په سترگو اشاري
 ڪونڪي.
غمازي : چغلي، شيطان، د
 يو خبره بل ته رسونه.
غمبسه : مڇي.
غم خوار : غمخور، غم
 شريڪي، همدرد.
غم خواري : غم خورگي،
 غم شريڪي، همدرد.
غمخور : همدرد،
 غمخور، خواخوڙي
غمزه : دسترگو په گوٺ
 اشاره، قينج، مڪيز.
غمڙن : غمگين، غم زيلي،
 خفه، غم لرونڪي، غمجن.
غمڙنول : غمگين ڪول،
 خفه ڪول.
غمڙيدل : خفه ڪيدل،
 غمگين ڪيدل، غمڙن ڪيدل.
غمگين : غمڙن، دلگير،
 خفه، پريشان.
غمور : غمڙن، ملال،
 غمگين.

- غمول** : خبره وړدول،
تکلیف رسول، خفه کول،
سترې کول، پرېشانه کول،
لاندې کول، ټیټول.
- غمیدل** : خبره وړدېدل،
تکلیف رسیدل، خفه کیدل،
سترې کیدل، پرېشانه کیدل،
لاندې کیدل، ټیټیدل.
- غمه** : نګینه، ډیر ښائسته،
غنا : دولت مندي، شته
منتیا.
- غنچ** : قینچ، ناروادا، غمزه،
مکیز، نخره.
- غنخابڼی** : یو قسم مټاڼي
چې د اورو او چپو نه پخولې
شي. غمداڼی، غونزڼی.
- غنخیدل** : بې قاعدې
حرکت کول، لکه د چینځو
خپلو کښې د یو بل سره اګتې
بنګتې کیدل.
- غنچکه** : وره غنچه.
- غنچه** : زومېق، غمچه،
دسته، غنچک.
- غندل** : تر ټول، مذمت کول.
- غندل** : په بوټي کښې نوې
خانګه، کچه ډبلر، د سپېر مو
ترمځ د غوښې دیوال،
ټیندور.
- غندي ستن** : غوندي ستن،
هغه لویه ستن چې بوجی
وغیره پرې ګنډلې شي.
- غنډ** : ګرد، ګول، ټول، د
خیلمې. د ونې غنډ چې تختې
ترې ویستې شي.
- غنډان** : د غنډ جمع، ګرد یا
غنډ لږ ګي چې تختې ترې
ایستې شي.
- غنډل** : د لږم یو قسم، یو
قسم زهریله غڼی.
- غنډ مڼل** : غونډ موندل،
بیخي غونډې، ګول.
- غنډول** : جمع کول،
راټولول.
- غنډه** : غونډه، لوبه، چم،
جرګه، جلسه، اجلاس،
مرکه.
- غنډیدل** : جمع کیدل،
راټولیدل، یو ځای کیدل.

غولې : غولې، وړوکه
غر، ډیرې، ډېکه.

غنم : یوه مشهوره غله، سره
غله، دار فصل.

غنم رنگ : د غنمو په شان
رنگ لرونکې، داسې رنگ

چې نه تور وي او نه سپین،
سکان، سکن، غنم غرنی.

غنم رنگې : وگورئ غنم
رنگ.

غنمينه : د غنمو روټی.

غنودگي : پریشاني،
پرکالي.

غنیم : دشمن، غليم.

غنیمت : بیا موندنه یا
کتبله خیز، هغه مال یا خیز

چې د غزا په دوران کېږي د
وهلې شوې ډلې نه پاتې شي.

غن : د نر د وړو متیارو آله،
صورت، ډکه، ذکر، غین،

غنه : غنې، جولا، عنکبوت،
غو : جماع، مجامعت،

کوروالی.
غو : شور، هنگامه، غوغا،

شور و شور.

غوا : د غولي مؤنث، یو
خارو چې له مینې په

وجود وړوکی او د پيو دپاره
ساتلې کیږي.

غواگی : د غوا اسم
تصغیر، وړه غوا.

غوايۍ : غوړې، غوائې، کم
عقل، شوده.

غوبارې : یو قسم مچ چې
د گرمۍ په موسم کېږي په

خارو کېږي او وینه ترې
خښي، مردار مچ. یو قسم

مچی چې د سپرلي په موسم
کېږي پیدا کیږي. وران

کار، شیطان.

غوبل : په درمن کېږي د
غلې دانې په ریلې شوي فصل

باندې غوان گرځونه چې غله
د بوسونه پاکه کړي. شور

زور، کنه گوڼه، گډوډی،
غوبلول : غوبل کول، څه

خیز میده کول، څوک ښه
وهل ټکول.

- غوبلیدل** : غوبل کیدل،
 میدہ کیدل، وھلے کیدل،
 تھکولے کیدل،
غوبنہ : د غوبہ او غوبنے
 مؤنث.
غوبنے : غوسہ، پادوان،
 غوبون، هغه سرے چي غوا
 مینہي غروي.
غوپہ : پھہ او بو کنبی
 دوبیدنہ، غوتہ، دوب، پھہ او بو
 کنبی غرق.
غوت : چوت، بالکل،
 پریکھے، صفا، چورلے،
 قطعی.
غوتکے : د خلورو پنخو
 کالو ماشوم. غوت سیرے، د
 غوت اسم تصغیر، پھہ لونیدو
 راغلے،
غوتہ : ول، تروں، گندون،
 تعلق، پنکھ، موری، سرمایہ،
 ترلے، البتے.
غوتہ : د پیریانو یا میرکو
 دورہ، چہہ،
غوتی : د گل ابتدائی شکل
- چي لا خلة ئی نه وي پرانستے.
 کلسی، بورہوکی، برہوکی،
 حباب،
غوٹ : فریاد تہ رسیدونکے،
 درو حانیت د مرتبہ نہ یوہ
 مرتبہ. د ولایت درجہ.
غوجل : هغه محصہ نس
 خامے چي خاروی پکھنی
 ترلے شي
غوجلہ : وگوری غوجل.
غوٹارول : گوزارول،
 غزارول، غرخول،
غوٹاریدل : گوزاریدل،
 غزاریدل، غرخیدل،
 ارتاویدل، ارتاویدل، پھہ مت
 ویشتلے کیدل،
غوچول : ژورول، کندنہ
 کول، تانول،
غوچہ : کندنہ، هغه کندنہ
 چي د بوٹھي نال کولو دپارہ
 وکستلے شي.
غوچیدل : ژوریدل، کندنہ
 کیدل، تانیدل.
غوٹ : پری، پری شوم،

- زخمي شوم،
غوځکې : سخوندر،
 خوانيدو ته زدي سخر،
 خسر، د غوا بچي،
غوځول : غځول، پريکول،
 د خبرې فيصله کول.
غوځيدل : پريکيدل،
 زخمي کيدل، خبره فيصله
 کيدل.
غور : خيال، فکر، توجه.
 علاج، تدبير، خسمانه.
غور : انتخاب، برخه،
 قسمت، نصيب، ميراث.
غور : پينځه، په واده خيرات
 وغيره کښې يوې مجمې ته د
 ناستو کسانو ډله چې عموماً
 خلور وي.
غورځنگ : غرځنگ،
 جوش و خروش، د اوبو
 مستي، د اوبو چې، چپاڅ،
 حمله، گواښ.
غورځنگول : غوټه کول،
 بريد کول، حمله کول.
غورځول : غرځول،
 ارتاوول، گوزارول، لږه
 کول.
غورځيدل : ارتاويدل،
 پريوتل، غرځيدل.
غورځي پرځي : کوشش،
 زيار، هسه.
غورچيدل : غرميدل،
 غرميدل، غرم غرم کول،
 دروند اواز ايستل.
غورزول : وگورئ غورځول.
غورزیدل : وگورئ
 غورځيدل.
غورمشتي : غرمشتي،
 غورمشکې، پرزوني، انگتي،
 انلې، مستي، غرمستي،
 غويمي، غويمان.
غورمکه : گرمکه، په اوږي
 کښې په بدن راختونکې وږي
 او نرۍ دانې. گرمکې.
غور نيکه : قرنیکه، د نيکه
 پلار يا نيکه.
غورول : منتخب کول،
 ټاکل.
غوره : خوښ، ښه، بهتر،

منتخب، تاکلی.

غوره تپه : ناگهانه، ناڅاپه،

په بې خبرۍ کښې غره تپه.

غوريالۍ : د مری د غر

مريض.

غوری : مجمه، غری.

غور : روغن لرونکې، مالدار،

دولتمند.

غور : له کچو، وازدې یا

داسې سورو شيانو نه حاصل

شوی روغن.

غور اخکې : يو غرنیر بوټی

چې د خشاک دپاره پکارولی

شي.

غورگه : دونې یا د بوټي د

څانگې په سر کښې نوې

ټوکیدلې پانې چې لا پوره

خوړې شوې نه وي. پندۍ،

سپینه، پرکې

غورمال : خوشامدگر،

چاپلوس، سوس بادو،

چاپروس. ښانستیه حینۍ یا

هلک.

غورول : په څه خیر غورې

یا تیل لگول، دروغني څیز،

غورو یا تیلو مالش ورکول.

خورول، وپړول.

غوره : نرمه خبره، پسته

وینا. د غور مونت.

غورې : غور، له وازدې،

کچو یا نباتاتو نه حاصلیدونکي

روغن.

غوریدل : په روغې څیز

باندې مالش کیدل، څریدل،

حوریدل، ویریدل، سپردل

کیدل، غوټی گل کیدل.

غوز : هغه پرده یا وازده چې

د کرلمو نه تاوړاتاؤ وي.

غوز : اکوړ، یوه ونه او د

هغې میوه، غز.

غوزارول : گوزارول،

ارتاوارول، غرخول.

غوزاریدل : گوزاریدل،

ارتاواریدل، غرخیدل.

غوزه : د پومبې حول،

دوده، د پومبې غوټه.

غوزم : ترح، تخرگ. د

څه خیر دومره مقدار چې په

ترخ کښې راشي.
غوژم : لومې مشک.
غوړ اېستل : غوړ باسل، د
 چا خبرې په پټه اوریدل.
غوړ باسل : غوړ اېسته
 کول، غوړ د زړه کول، د جا
 بټو خبرې. په پټه غوړ نیول
 غوړون. د غوړونو خاوند.
 په څه خبره اگاه، خبردار.
غوړین : یو لس دزې
 ټوپک، سپوږن ټوپک.
غوړیدل : خبریدل، واقف
 کیدل.
غوشای : غشوم، غوشان،
 وچه سوتې، غوشو، غوشیه، د
 غوا، مېښې او نورو څاروو
 هغه فضله چې وچه شي.
غوشوم : وگورئ غوشای.
غوبښت : ږدن، د شموخي په
 شان د نرو نرو دانو یوه غله چې
 زیات ترد مېزانو خوراک
 گڼلې شي، د باجرې نه ی دانه
 وړه وي.
غوبښه : د حیواناتو د

هلو کونه چاپېره پسته ماده.
 مال متاع.
غوغا : شور فریاد سور
 زوړ، ژړا نکولا
غوغو : جداج، بدفعلي.
غول : حساعت، گڼه، ډله،
 غوبه، د سرو جوړمه، جمعیت،
 لښکر،
غول : چاسره بدفعلي
 کول، جماع کول، غوکول،
 غوول.
غولانځ : د غوا مېښې
 وغیره د پیو وړ کولو الدام، د
 حیوان تیونه.
غولانځه : وگورئ غولانځ.
غولتي : فریب، ټکي، غلا
 سره یو ځای استعمالیږي.
 لکه غلا غولتي.
غولن : ډیر غل کونکې،
 ویریدونکې، بزدل، غلاتی،
 ږن، ټرن.
غولنکې : یو قسم ننکې
 چې په سترگه راخیږي،
 غولونې، غولنه، غولنگه

ډنډاره، غومبسکه، ډنډاره مچي.
غونډجا : کم عقل، بیکاره،
 بي فائدي.

غونډچه : غنچه، غنچک.
غونډي ستن : هغه غټه
 ستن چې غونډي، کټي او د
 بوجو خلې پرې گنډلې شي.
غونډم : دوه برخه گنډلې
 شوې پورې، غنډم، پورې.

غونډ : ډله، جماعت، د
 افغانستان د فوځ يوه ډله چې
 د غنډ مشر لاندې وي. د ونې
 نا تراشلي شوې تنه چې ابادي
 کښې لگولې شي.

غونډاري : غونډ، موندل کاني،
 ټکي، وړې وړې کلچې.
غونډ راغونډ : خپلو کښې
 راجخت شوي، راغونډ شوي.
غونډه سکه : پندوس،
 منډوس.

غونډک : غنډل، کنډل،
 لړمې، غنډه.
غونډ موندل : گول، بيخي
 غونډ، چیت، ټيټ، منډم.

غولول : دوکه کول، دوکه
 ورکول، ټکي کول.
غولونکي : غلنکې، غولنکې،
 غولنک.

غوله : شاتير. کوله، کرکه،
 برغندلم، غنډ منډ لړگي، د
 پښير اندازه کولو پيمانه
غوليدل : دوکه کيدل، فريب
 کښې گيريدل.

غولي : لويه وله، غټ لښته،
 گرداب، خرشاو، غرومبي.
غولي غولي : چې چې چې،
 چې د پاسه چې، ډلې ډلې.
غولے : انکن، دکور دننه د
 کوټو مخې ته ميدان، صحن،
 ميدان، حويلی.

غولے : نامرد، نامرد، بي
 غیرته سر، د بناغلي متضاد.
غولے : مفعول، چې غولے
 شوم وي.

غومبرم : بارخو، بارخو،
 رخسار، مخ، انگرې، انگي.
غومبره : زبور، بامبره،
 بامبره، ډمبرگی، ډمبره،

چیتکے، دورو کي قد، خرب،
شلند، غت کت.

غونڊول : جمع کول،
غندول، راتولول، يو خام
کول. گول کول، رانگارل.
فیصله کول.

غونڊه : جمعیت، اجتماع،
تولے، تونہ، مجلس، تولکے.
د خاورې وړو کسے جم،
غونډارے،

غونډیدل : جمع کیدل،
راتولیدل، يو خام کیدل،
گول کیدل، رانگاریدل،
فیصله کیدل.

غونډی : وړو کسے غر، د
کانو وړو کسے غر. د خاورو
پنځه ډیری، خت.

غونډم : تیتکے، تیت،
لنډ، غونډ کسے، گول،

غونه : د وجود نري او
باریک ویښته، تور ویښته،
زومبه، وړی، خورمه، د ویښتو
سورم، مسام.

غوني : ویښته، غونه،

پوستکے.

غونے : لاحقہ چې د اسم نه
پس راځي او د خه صفت
اظهار پکښې کيږي لکه ژړه
غونے وغیره.

غورول : غول، دنارینه د
زنانه یا دنارینه دنارینه سره
هم بستري کول، چاته شرم
اړول، چاله سترگې تیتول.

غويمند : د خاورو توبونه
وهنه، په غوایانو غوبل کونه،
گنه گونه، شور شغرب،
افراتفري.

غویمه : وگورئ غويمند.

ډیر سپي چې واریزي سپي
سپي وي. د غوا وار راوړنه.

غوم : د غوا مذکر. احمق،
کم عقل. بي وقوف.

غین : غین، ذکر، ډکه، غن،
د سري آله تناسل.

غین : د پښتو د حرف "غ"
تلفظ.

غیب : د سترگو نه پناه، په
نظر نه راتلونکے، غیر موجود.

- پت، پرده کنبی.
غیباله : د غیو، غیبي، پت، پراسرار.
غیباله : غیب عالم، پیریان،
غیبت : پشې شاد چا عیب بیانونه. د چا په غیر موجودگی کنبې په هغه پسې خبرې کونه،
غیبي : اچانک، سمدستي، ناگهانه. په نظر نه راتلونکې،
غیر : د خپل متضاد، پر دې، بیگانه، باري، نااشنا، بهرنی،
غیرت : ننګ، شرم، پښتو، حمیت، مړانه، بهادري.
غیرتمند : د غیرت نه ډک، غیرتي، ننګ کونکې، بهادر.
غیرتي : غیرت کونکې، بهادر، تکړه، ننګ کونکې، مړنې.
غیره : شاړه، صحرا، بیدیا. قبائلي علاقه.
- غیریت** : بیگانه توب، اجنبیت.
غیو : چا په دواړه لاسونه تاوونه، غاړه، بغل، خوا. خولی، جولی، د دواړو لاسونو نه د خټه خیز د اینټولو یا کښینولو دپاره جوړ خامې.
غیو په غیو : غاړه په غاړه، سینه په سینه.
غیظ : قهر، غضب، غصه.
غیل : غوځل.
غیله : رمه، کله، کډې بزې.
غیلي : کډې بزې، رمې.
غیمه : هغه غوا چې واری راوړې وي.
غینده : غونکې، بدکاری، کونکې، زناکار.
غیندی : رناکاره.
غینله : نار، ونډه، د خاروویو خوراکه.

- ف :** (فې) د پښتو د حروف تهجي دیرشم حرف دی د ابجدو په حساب ی شمیره اتیا (۸۰) ده.
- فانچ :** فتح کونکې، بریالۍ، گټندونۍ، سوبمن، شروع کونکې، پرانستونکې.
- فاتحه :** شروع، آغاز. د قرآن کریم د ورومې سورت نوم. د مړي په حق کېنې دعا غوښتنه.
- فاجر :** اواره، بدنام، بدکار، بدکرداره، فاسق، ناشولت، لوند، گناهکار.
- فاحش :** په خرابۍ کېنې د حد نه وتلې، غاوره. پوچ گو، پوچ خلې، موذي، ضرر رسونکې، بخیل، کروتۍ، بدکار، بې حیا، بې شرمه.
- فاحشه :** د فاحش مؤنث.
- فاخته :** قمری، کور کوړی، کر کوړی، گو گوشتکه، یوه مرغی.
- فاخر :** غرور کونکې، فخر کونکې.
- فاخره :** د ډیر قیمت، قیمتې، گران.
- فارس :** د ایران د ملک یوه حصه. د ایران زوړ نوم. سور،
- فارسي :** د ایران ژبه، د ایرانیانو مورنۍ ژبه.
- فارغ :** ازاد، وزگار.
- فارغ البال :** بې غمه، خوشحال، بې فکره، ازاد، هغه خوګ چې په ارام او سکون سره وخت تیروي.
- فارغول :** ازادول، وزگارول، نوکری نه ایستل، رخصتول، بې غمه کول.
- فارغیدل :** فارغ کیدل، وزگاریدل.
- فارق :** جدا کونکې، په غلطه او سمه کېنې تمیز کونکې، بیلونکې.
- فارم :** شکل، هینت، پیکر.
- فاروق :** په حق او باطل کېنې فرق کونکې، بیلونې، د حضرت عمر رضي الله عنه

لقب.

فال بين : منجم، نجومی،

فال کتونکے.

فالتو : د ضرورت نه زیات،

سوائي. خالي.

فالج : یوه بیماری چې د

بدن په یوه حصه ولگي نو هغه

حصه یې حسه شي.

فالوده : د ناشستی د غټو

مینچو، میډه، واورې چینو او

پیو وغیره نه جوړ خونده ور

خوراک،

فالي : فال کتونکے، فالگر،

فال ایستونکے

فام : خط و خال. یوه لاحقہ

چې په پښتو کښې د بخن په

معني استعمالیږي لکه سیاہ

فام، سفید فام وغیره.

فانوس : پانوس، لالتین،

خراغ، په لاره کښې لگیدلے

خراغ.

فاني : ختمیدونکے، ډیر

زور، بودا.

فائده : نفع، آمدن، نتیجه،

اثر، سرمایه.

فاسد : موذي، شریر، برباد،

تباہ، وران، ویجاړ.

فاسق : بدکردار، نه منونکے،

بدنام، نافرمان، گناهگار.

فاصل : بیلونکے، جدا

کونکے، داسې خط چې دوه

لکیرې جدا کوي، خط فاصل.

فاصله : د دوو څیزونو تر

منځه ځای، لرې والے،

جدائي.

فاضل : کامل، پوه، پوی،

عالم، استاد. زیاتي، باقي

مانده. د فضیلت خاوند، د

مرتبې خاوند، هوښیار، قابل.

فاعل : کار کونکے، فعل

کونکے، اغلام کونکے،

فاقه : اوږه پاتې کیدنه،

نهره، لوږه، خوراک نه کونه،

شوم، احتیاج، نهار

فال : پیش گوئي، پیش

گوئي، د حادثاتو په باره کښې

پیش گوئي. د راتلونکو حالاتو

د مخکښې نه وینا کونه.

فائده من : فائده ور کونکے ،
نفع ور کونکے .

فائز : رسیدونکے . غالب ،
کامیاب .

فائض : فائده رسونکے ، فیض
رسان ، دیر ، پروانہ ، دیر اعلیٰ .

فائق : د وچٹی مرتبہ خاوند ،
بہتر ، برگزیدہ

فتا : زبردور ، تکرہ ، خوانمرد ،
بہادر ، زلمے ، خوان .

فتاح : غالب ، فتح ور کونکے ،
بریالے ، د الله تعالیٰ یو صفی
نوم . پرانستونکے .

فتح : کامیابی ، غلہ ، گتہ ،
برے . پرانستنه ، زور ، فتحه .

فتحہ : غالب ، پورته ، زور ، د
حرف د پاسه علامت .

فتراک : یورسی چي اس
باندی د بنکار د خیزونو ترلو
دپارہ ترلے شي .

فتنه : آزمائش ، ازمیشت .
حیرانی ، تعجب ، اربانی . فساد ،
جنگ .

فتور : مراومے شومے ، گہرے ،

خلل ، فساد ، نقص ، بی ترتیبی ،
خرابی ، فتنہ ، ہلہ گولہ .

فتویٰ : د شریعت حکم ، د
شریعت فیصلہ .

فت : د گمز دریمہ حصہ ، د
دولسو انچولومے والے .

فتاوت : سمدستی ، فوراً ،
ژر تر ژرہ ، د سترگو پہ رپ
کښي ، په هغه درنگ ، په هغه
ساعت ، ان پن .

فتبال : یوہ لوبہ چي پکښي
بال په پښو وهلے شي

فجار : د فاجر جمع ، بد
کاران ،

فجر : بهول ، بیول . سپین
والے ، سپیدی ، د سحر رڼا ، د

نور شغلہ ، سحر .
فجور : بدلمني ، بدنامي ،

بدکاری ، بداخلاقي .
فحش : بي شرمي ، د

خرابی حد نه وتل ، کنخل
کونه ، پوچي او گنده خبري .

فحاش : پوچ گو ، گنده وینا
کونکے ، بلزبانہ .

فحاشي : بدزباني، پوچ
گوني.

فخر : تکبر، غرور، ويار.

فخري : غرور کونه، ويار
کونه، تکبر کونه، د فخر، د
ويار.

فدا : قرباني ور کونکې.

فدا کاري : قرباني، د يو
خاص مقصد دپاره د خپل سر
او مال نه تيريدنه.

فدائي : قربايدونکې، د چا
دپاره سرور کونکې.

فدوي : قربايدونکې،
خاړيدونکې

فديہ : سوسکه، هغه رقم چې د
قيدي د پريښودو دپاره ورکړې

شي. سربها، صلقة، سرچاره،

فرا ت : د عراق په ملک
کښي د يو سيند نوم.

فراخ : وسيع، ازاد، خور وور،
پلن، لومړی.

فراخه : لويه، ارته، پلنه،
وسيعه.

فزار : تبتيده، تبينه،

زغل، منده کونه.

فراري : تبتيدونکې،

تبتيدلې، هغه څوک چې د

قانون نه پټ شوی وي، مفرور.

فراز : وچت، پورته، وچوالی،

لومړی والی، ارت، کشاده.

فراست : هوښياري،

خير کي، دانائي، عقلمندي،

فهم، زيرکي.

فراش : فرش غوړونکې،

غوړونې، ويړونې هغه څوک

چې د بادشاه يا د يو امير په

محل کښي د فرش غوړولو

دپاره مقرر شوی وي.

فراغ : بيکاري. اسودکي،

فارغ، وزگار.

فراغت : فرصت، بيکاري،

اسودکي، خوشحالي، آرام.

فراق : جدائي، هجران،

بيلتون.

فراوش : هير شوم، د ياد

نه وتلې، هير.

فراوان : ډير زيات، د حد نه

وتی، ډير، بيسيار.

- فراهم** : راتول، غولہ، پنہ،
یو خای کونہ، حاصلونہ، موندنہ.
- فرائض** : د فرض جمع،
مقرر شومے کار، د الله تعالیٰ
حکمونہ.
- فربه** : خورب، تازہ، مضبوط،
غٹ.
- فربھی** : مضبوطی، تازہ
والے، خربہنت، خورب والے،
غٹوالے.
- فرج** : جاود، سورے، درز،
د بنخی د شرم خای، رناتی،
د مخی رنا، د ویری خای.
- فرج** : خوبنی، خوشحالی،
لہ غمونو خلاصیدنہ.
- فرجام** : انجام، آخر،
مبارکی، فائدہ، نفع، وروستو.
- فرحت** : خوشحالی، سرور،
بنادی.
- فرخنده** : خوش نصیبہ،
خوش قسمتہ، بختور، کجیر،
نیک مرغہ.
- فرد** : یواخی، تنہا. پہ نظم
کبھی یو بیت، فہرست.
- فردا** : راتلونکے سبا،
راتلونکے ورخ، گاندہ.
- فردوس** : باغ، جنت،
بہشت.
- فرزانه** : موبنیار، خیرک،
عقلمند، د دیوانہ متضاد.
- فرزند** : پسر، خرم، زوم.
- فرزندی** : خرم جوړیدنہ.
- فرس** : اس.
- فرستاده** : قاصد، پیغام
رسان، استاخی، لیولے شوم.
- فرسخ** : فرسنگ، تقریباً
شپو زره گزہ فاصلہ.
- فرسنگ** : درې میلہ
فاصلہ.
- فرسود** : زړیدنہ، بیکارہ
کیدنہ.
- فرسوده** : زړ، زړہ، د کارہ
وتی.
- فرش** : فرش، غالیچہ.
- فرشته** : پیغام رسونکے
قاصد، یو نورانی مخلوق.
- فرصت** : وخت، موقع.
فراغت، رخصت.

- فرض** : د خدايې حکم، مقرر شوي کار، ضروري حکم، تصور کونه، گڼنه، پوهيدنه، ضروري، لازمي.
- فرط** : کثرت، زياتوالی،
- فرعون** : د مصر د يو پخواني بادشاه لقب. مجازاً ظالم، غاوره، کبر ژن، سرکشه.
- فرق** : تمیز، جدائي، فاصله، کمې زياتي،
- فرقان** : د رښتياؤ او دروغو په منځ کېني فرق کونکي، فرق کونکي، قرآن مجيد
- فرقت** : جدائي، بيلتون، فراق، هجران.
- فرقه** : گروه، ډله، جماعت، قبيله،
- فرلانگ** : د ميل اتمه حصه، د ۲۲۰ کترو فاصله.
- فرمان** : حکم، امر، وينا.
- فرمان بردار** : تابعدار، د حکم پابند، منونکي.
- فرمائش** : په خپله خوښه د يوشې د جوړولو غوښتنه، حکم، امر، فرمان، فرمائيل : حکم کول، د څه کار په باره کېني حکم کول، ارشاد کول.
- فرموده** : هغه خبره چې حکم يا شوي وي. قول، بيان.
- فرنګ** : براعظم يورپ، د براعظم ايشيا د نمر پريواته طرف ته يو براعظم.
- فرنګي** : د يورپ باشنده، د فرنګ و سیدونکي،
- فرنې** : يو قسم نرم او حور خوراک
- فروري** : د عيسوي کال دويمه مياشت.
- فرورع** : د فرع جمع، خانګه، اصطلاحاً علم فقه.
- فروزان** : چمکدار، روڼ.
- فروش** : د لاحقې په طور استعماليدونکې تورې چې د اسم نه پس لګي او اسم فاعل ترې جوړوي، لکه کتاب فروش، گل فروش، سبزي

فروش.	سوري اصلي نوم.
فروغ : چمک، رڼا،	فريق : گروه، جماعت،
روشنائي، روښنائي، خلا،	تولے، ډله، قام.
حرکا، نوم، شهرت، سوا	فريقين : دوه ډلې، دوه
کيدنه.	جماعتونه، دوه فرقې، دوه
فرومايه : کمينه، رذيل،	مخالف ټولگي، مدعي او
ناکجات، پاسو، سپوټک،	مدعا عليه.
کچه.	فريب : دوکه، حيله، بهانه،
فرهاد : ديو مشهور عاشق	چل، مکر،
نوم چې په کوڅکن هم مشهور	فريب زن : فريب کونکې،
دے.	دو کمار.
فرهنگ : عقل، پوهه،	فريبنه : مکاره، د ټک
بزرگي. دکشنري، د لغت	بنځه، دوکه بازه، مکرې،
کتاب، ادب.	مکرژنه.
فرهنگي : د فرهنگ سره	فريبي : فريب کونکې،
متعلق.	فريفته : دوکه خوړونکې،
فرهنگياله : دانا، هوښيار،	دوکه شوې، عاشق، متين.
عقلمند، دانشور،	فزع : نوحه، فرياد، واريلا.
فرياد : شور، شکايت،	ويړه، ډار.
شکوہ، واريلا، آه، د تکليف	فسات : فساد.
او سختی زکيروي او اسويلي.	فساتي : پساتي، شري،
فريادي : فرياد کونکې.	ورانکارے، فسادي.
فريد : بې مثاله، بې نظيره، د	فساد : فسات، پسات، شر،
يو بزرگ نوم، د شير شاه	شرارت، جنگ.

- فسادي** : وگورئ فساتي .
فسانه : افسانه، قصه .
فسخ : پريښودنه، ماتونه، بيه راگرځونه، اراده بدلونه، واپس راوستنه، سر تهکونه، ظلم زياتي،
فسرده : مراوم شو، شوک شوک .
فسق : د خداي د حکم خلاف کار کونه، بد اخلاقي، بد کار، بد کاري،
فسق و فجور : گناهونه، د الله پاک نافرمانی .
فسون : افسون، اوده، پاړه، ټکي، مکر .
فشار : دباؤ، زور، سياسي دباؤ، دويني دباؤ .
فصاحت : د کلام خوبې، خوش کلامي، بلاغت، ژبه وړتيا، ښې طريقې سره خبره کونه .
فصل : جدائي، جدا کونه، بيلونه، وخت، موسم، د کر حاصل پيداوار .
فصل : د کتاب يوه حصه، بند، حور .
فصلانه : فصل په فصل، د فصل .
فصلي : موسمي څيزونه، داسې ميوې او غله چې په خاص موسم کښې کيږي، فصل سره منسوب .
فصيح : خوږ اواز، ترنم، خوږ اوازه، خوش بيانه، خوش تقرير،
فصيل : ښارپناه، شيرازه، منلور .
فضا : فراخي، پلنوالی، محيط، ماحول، وت، تشه، کيفيت، رونق .
فضائل : د فضيلت جمع، ښه خوږونه، علوم .
فضائي : د فضا سره متعلق، هوائي، خلالي .
فضل : بخشش، زياتي، په علم کښې زياتي، دانائي .
فاضل : د فاضل جمع، عالمان، دانشوران .

- فضول** : زیاتوالے، دیروالے،
 کمینہ، سپک، رذیل، بی
 ہودہ، پرت. ارتاویزہ.
- فضیحت** : بی شرمی،
 رسوائی، ندامت، بدنامی.
- فضیلت** : خوبی، بزرگی،
 زیاتوالے، ہونیاری، کمال.
- فطر** : روزہ ماتونہ، افطاری،
 روزہ ماتے، شروع کونہ،
 آغاز، شلونہ، پیدا کونہ.
- فطرت** : پیدائش، ختہ،
 پیداوینست، خمبیر، خمیر،
 طبیعت، طبع.
- فطرتا** : فطرتی طور، قدرتی،
 د فطرت له مخی.
- فطری** : قدرتی، قدرتا،
 پیدائشی، طبعی.
- فعال** : کامل، دیر زیات کار
 کونکر، جست و چالاک،
 منظم، پیارے.
- فعالیت** : مہارت، چستی،
 چالاکي، تکرہ توب.
- فعل** : کار، کرہ، چارہ،
 کردار، عمل، شومے کار.
- فغان** : شور، فریاد، واویلا،
 گیلہ، شکایت، افسوس، آہ.
- فقی** : مراے، حیران و پریشان،
 زیر.
- فقاہت** : ہونیاری، دانائی،
 خبردارے حاصلونہ، پوہنہ.
- فقدان** : ورکیدنہ، نیست
 والے، نیست.
- فقر** : نیستی، احتیاج،
 درویشی، عاجزی، محتاجی.
- فقرہ** : عبارت، جملہ، د ملا
 ہدو کے، د ملا مری.
- فقط** : بس، کافی، یواخی،
 صرف.
- فقہ** : علم شریعت، تلاش،
 جستجو، تحقیق، پوہنہ، فہم.
- فقہا** : د فقیہہ جمع، دیر
 پوہ، د علم شریعت عالمان.
- فقیر** : خوار، محتاج، سائل،
 عاجز، غریب.
- فقیری** : خواری، عاجزی،
 نیستی، غریبی.
- فکاہت** : مذاق، مسخری،
 خوش طبیعتی، مزاح، ظرافت.

- فکر** : خیال، سوچ، اندیښنه.
فهم، عقل، غم، چرت، احتیاط.
فکرمن : فکرمنده،
اندیښتناک.
فکار : زخمي، مجروح،
ژوبل، خوړ.
فلاح : حفاظت، کامیابي،
خوشحالي.
فلاحیت : زراعت، کرکرونه.
فلاسفه : د فلسفي جمع.
فلان : د چا نامعلومه یا غیر
موجوده سړي یا دولو لفظ،
غیر مقرر سړي یا څیز،
فلانکې، فلانې.
فلانکې : وگورئ فلان.
فلز : کچه د هاتونه لکه تابه،
زر و غیره.
فلزي : د دهات نه جوړ.
فلس : د تانبې یوه وړه سکه.
فلسفه : علم موجودات، د
حکمت علم.
فلسفي : دانشور، د فلسفي
عالم.
فلفل : تور مړج.
- فلق** : د سحر سپیدی.
فلق : چول، شلول.
فلم : سینما، بانیسکوپ.
فله : د غوا مینې و غیره د
درې ورځو پي.
فلیته : د خراغ باتي، پتيله،
باتي.
فلیل : د عطرو په شان یوه
خوشبویه تیل.
فم : خله.
فن : هنر، پوهه، تدبیر،
حيله، مال، اړت.
فنا : ورکیدنه، مرگ،
تبايي، زوال.
فنا کول : ختمول.
فني : فن پوري مربوط.
فواحش : د فاحشه جمع
بدکاری بنڅې، د بداخلاقي
کارونه.
فواد : زړه، ضمیر، قلب.
فواره : د اوبو چین، د داري
په شکل د اوبو راوتنه.
فواکبه : د فاکه جمع،
میوي.

- فوائد** : د فائده جمع، کتنې،
 فائدي.
فوج : فوځ، لښکر، جماعت.
فوجداري : د فوج الفري.
مجرمانه حرکت، جگړه، جنگ.
فوجي : د فوج فرد، فوځي.
فوخ : وگورئ فوځ.
فوراً : سمدستي، زړ تر زړه،
 دستي.
فوري : سمدستي، زر، ناکهانه،
فوراً : بيخي ورک، نابوده.
 وړانيدنه، ختميدنه.
فوق : وچت، پورته، ختلې،
 پر، پاس.
فوقيت : وچتوالی، بزرگي،
 برتري.
فولاد : د اعلي قسم وسپنه.
فولادي : د فولادونه جوړ،
 سخت.
فولکلور : اولسي ادبيات،
 اولسي پوهه،
فولکلوري : د فولکلور
 سره متعلق.
- فهرست** : فرد، اسم نویسي،
 نوم ليکې.
فهم : پوهه، عقل.
فهميده : دانا، هوښيار، پوه.
فهم : ډير پوه، زيات پوی،
 د لوی فهم خاوند.
في : په معني کښې د دننه، د
 غرمې نه پس د هر څه سورې.
في الحال : دا وخت،
 اوس، في الفور، في الوقت.
فياض : فيض رسونکې،
 سخي، خوانمرد.
فيس : هغه رقم چې طالب
 علمايان ی سکول یا کالج
 کښې میاشت په میاشت یا
 کال په کال ورکوي. په
 کلینک کښې د ډاکټر د
 مريض د ککو اجرت.
فیهده : تناسب.
فیل : هاتي، اتی، یو مشهور
 غټ خناور.
فیلان : مهاوت، هاتي
 ساتونکې.
فيلسوف : فلسفي،

فیروزہ : اسمانی رنگ
 لرونکے یو کانھے .
فیروزی : کامیابی، برے،
 غلبہ۔ اسمانی رنگ،
فیشن : خان بنائستہ کونہ،
 خان جوڑونہ، رواج، دستور .
فیشنی : خان جوڑونکے،

خان بنائستہ کونکے، دولکے .
فیصل : منصف، فیصلہ
 کونکے ثالث .
فیصلہ : قطع، پریکونہ،
 ختمونہ، انصاف، دگری .
فیض : بخیل، خیر،
 مہربانی، نفع، فائدہ .

- ق : (قاف) د پښتو د پټۍ يو
 دیرشم حرف، د ابجدو په
 حساب ی قیمت سل (۱۰۰)
 دی.
- قابض : قبضه کونکې، قبضه
 کښې اخستونکې، نیونکې،
 هغه خوراک یا دارو چې
 قبض پیدا کوي.
- قابل : منونکې، قبلونکې،
 پوه، هوښیار، داناء، ذهین،
 لائق، پوهه. اهل، موزون، وړ.
- قابلیت : قابلیت، لیاقت،
 هوښیارتیا، دانائی، موزونیت،
 ذهانت، لائق توب، اهلیت.
- قابو : اختیار، طاقت، وس،
 محل، موقع، بلا و هله، تیار،
 چمتو.
- قات : قحط، وچکالي، هغه
 کال چې د غلې دانې کمې
 پکښې راشي. د چرگې شور،
 د چرگې اواز.
- قاتل : قتل کونکې، خون
 کونکې،
- قاتي : قحطي، قات، د
- خوراک خېناک نشتوالی.
- قادر : د قدرت مالک،
 طاقتور، غالب.
- قار : قهر، غصه.
- قارجن : قهرژن، غصه
 ناک.
- قارغه : کارغه، یو تور رنگه
 مردار مارغه.
- قارون : د یو بخیل دولتمند
 سړي نوم.
- قاري : د قاعدې او د اصولو
 مطابق د قرآن شریف تلاوت
 کونکې. لوستونکې.
- قاسط : ظالم، ستمگر، د
 حد نه وتلی. نیاوړی، منصف،
 عادل.
- قاسم : تقسیمونکې، قسم
 کونکې.
- قاش : دره، ترازه، ډکړه،
 تنگره.
- قاشق : چمچه، کاشوغه،
 قاشوغه.
- قاشوغه : چمچه، وړه
 خمځی.

- قاصد** : پيغام رسونڪي،
 سفير، پيغام رسان، خرم،
قاصر : عيب ناک، مغلوب،
 مجبوره، نقصاني.
قاضي : منصف، جج، دزڙه
 بدادوي شرعي فيصلې کونڪي.
قاضيان : د قاضي جمع.
قاضي القضاة : مشر قاضي،
 د قاضيانو قاضي.
قاطر : کچر، قچر، خچر
قاطع : پرې کونڪي،
 ختمونڪي، غځونڪي.
قاطن : وسيدونڪي، خامي
 لروونڪي، ميشت، استيدون
 مقيم.
قاعد : ناست.
قاعدتا : رسمي، اصولي.
قاعدہ : رسم، دود، طريقه،
 اصول، تره، آئين.
قاف : يو قسم سبزي. د يو
 غر نوم چي په ترانس کاکيشا
 کښې واقع دے. د حرف
 "ق" تلفظ.
قافله : کاروان، د سفر په
- حال کښې د سوداگرو، مسافرو
 وغيره ډله.
قافيه : هغه حروفونه او
 حرکات چي د شعر په اخر
 کښې راځي.
قال : خبرې، بيان.
قالب : شکل، بدن، ډانچه،
 سانچه، جسم.
قالي : وړو کي قالين.
قالين : د وړي لويه غاليچه،
 غالي، ذلين.
قالينچه : وړو کي قالين
قام : قوم، ملت، ذات
قامت : بدن، د بدن وړدوالۍ.
قامولي : قومولي، ورورولي،
قاموس : ژور سيند. لغت،
 د کشنري.
قانع : صبر کونکي، په خپل
 قسمت صبر کونکي،
قانون : دستور، آئين،
 طريقه، رسم، اصول.
قانونا : د قانون او قاعدې
 مطابق.
قانوني : آئيني، اصولي،

قبائل : د قبيلې جمع، عوام،
 د خاندانونو مجموعه.
قبح : بدې، خرابوالې،
 نقصان.
قبور : گور، د انسان ابدې
 کور، مرستون، ډوري، کيڅ.
قبرستان : مقبره، هديره،
 اديره، گورستان.
قبض : بنديدنه، قبضه کبني
 راوستنه، د خيټې يوه بيماري.
قبضه : لاس کبني اخستنه،
 خيټه اچونه، نيونه،
قبضيت : پېچش، قبض، د
 لويو بولو نه کيدنه.
قبل : لرغون، اول، په شروع
 کبني، ورومې، سابقه،
 وړاندې، مخکې.
قبلول : منل، منظورول،
 اخستل.
قبله : کعبه، بيت الله شريف،
 هغه ځای چې مسلمانان ورته
 د مونځ په وخت مخ کوي.
قبلنيز : د نمر پر يوانه د
 طرف، قبلي ته منسوب.

رسمي، دستوري.
قاهر : غصه ناک،
 قهر ناک.
قالد : بزرگ، پيشوا،
 سرخيل.
قاتل : منونکې، افرار کونکې،
 معتقد، قېلوله کونکې، د غرمې
 اوډه کيدونکې.
قائم : مضبوط، پوځ، نيغ
 ولاړ.
قائم دائم : قائم، په خپل
 ځای هم هغه شان، پوځ، په
 ځای ولاړ.
قايه : خرمن، پوتڅې، پوت.
قب : کب، د غوني يا اوبس
 څټ نه پورته وچته حصه.
قباء : لويه چينه، لويه چغه،
 خلکه، خرقة.
قباحت : نقصان، عيب،
 ذليل کار، بدې.
قباري : گنباري، گدله، د
 مالو چو اندرکه.
قباله : وعده ليکل، د مکان
 وغيره ليکلې شوې بيه نامه.

قبیلیدل : منظوریدل، منل، منلے کیدل.

قبول : مننه، منظور، رضا، خوبنہ، خوبش.

قبیح : نامناسبہ، بدرنگہ، خلاف، د اخلاقو خلاف، ناوړہ، نابورہ.

قبے : کبے، ملا تیتے، شاتے.

قبیل : قبیلہ، قوم، خیل، خاندان، اولس.

قبیلہ : خاندان، د ډیرو خاندانونو مجموعہ.

قبیلوي : د قبیلې، قبیلې سره متعلق.

قب : وازه، بې غابښو خلہ، کړ شپ.

قبے : وازه خلہ لرونکے، کبے.

قعال : جنگ، جگرہ.

قکالے : سخت کانے، د شکي خاورې نه جوړ شوم کانے، ککالے.

قتل : مړ کونہ، وژنه.

ختمونہ، مرگ.

قتلول : وژل، قتل کول، مړول، مړ کول.

قتلیدل : وژلے کیدل، مړ کیدل، د بل د لاسه مړ کیدل.

قتیل : مړ کړے، قتل شوم، مقتول، وژلے.

قتی : په زنه کښې وړه شان کنده.

قترے : بال، د خرمښي یا مالوچونہ جوړ شوم بال، پنډوس.

قجیر : کجیر، گرگس، غښتلے، کلک پلک، بنه او کامل سرمے، صادق سرمے.

قچر : خچر، بې شرمه، بې حیا، لوفر.

قچرے : یو قسم نمده چې د زین لاندې اچولے شي.

قچه : رنډی، وړانه بشخه، بدکاره، فحاشه.

قحط : قات، ډوکال، د غلې کمے، وچکالي، گهراني، قحطي، اړائي.

- قحط سالي** : د قات کال،
د قحط کال، وچکالي.
- قحطي** : گرانې، خشک
سالي، قاتي.
- قده** : د بدن وړدوالۍ، قامت.
- قدر** : عزت، شان، قيمت،
مقدار، اندازه.
- قدرت** : اختيار، طاقت،
قوت، توان، زور.
- قدرتي** : فطرتي، اصلي،
خداتي، له خايه.
- قدر دان** : قدر کونکې، په
قدر پوه.
- قدر من** : د قدر لائق، د قدر
قابل.
- قدر مند** : وگورئ قدر من.
- قدغن** : رکاوټ، پابندي،
ټاکنه، کتن.
- قدم** : ډير زيات زور والې، د
وخت او زمانې نه پخوا والې،
زړيدنه.
- قدم** : د پښو نښه، گام، يو
قدم پسې بل قدم.
- قدما** : د قديم جمع، د
- مخکښې زمانې**، سابقه،
وړانديني، زاړه.
- قد و قامت** : دره، ډيل
ډول، ونه او جښه.
- قدیر** : د الله تعاليٰ يو صفتي
نوم، طاقتور، د طاقت خاوند،
بااختياره.
- قديم** : د مخکښې زمانې، د
وړاندي وختونو، لرغونې،
وړومبې.
- قديمي** : زور، پخوانۍ، د
مخکښې وختونو.
- قربت** : نزديکت، رښته
داري، يو بل سره خپلولي.
- قراو** : اطمینان، سکون، ارام،
مطمئن، قلاز، غلج، چپ.
- قرار داد** : وعده، فيصله،
تړون.
- قواره شومه** : قلازه شومه،
شومه دم، هغه وخت چې شپه
پنځه شي.
- قراوي** : ارامي، قلازي،
چپتيا، خاموشي، خیر خيریت.
- قراول** : د لوڅ هغه دسته

چې د نگراني په خاطر د لومړي
فوخ نه مخکې روانه وي.
سروانلې

قرآن : د قرآن اصلي معني
نژدې کيدنه ده. دلته ترې
مطلب د نحس ستورو يو
خامه کيدل او په نتيجه کېنې
مصيبت دې.

قرآن : د الله پاک آخري
کتاب، د مسلمانانو مقدس
کتاب، کلام الله، فرقان.

قرأت : لوستنه، ونينه،
لست.

قرائن : د قرينه جمع،
وگورۍ قرينه.

قربان : خاړ، نثار، فدا،
جاره.

قرباني : د الله په لار کېنې
خاوره حلالونه، حلاله،
ذبحه، د قرباني عمل، ايثار.

قربانيدل : نثاريدل،
خاريدل، فدا کيدل، د الله په
لار کېنې صدقه کيدل،

قربت : نزديکت، نژدې

والې، قرب.

قروت : وچ بنير، قروت،
کروت، وچې کرې شوملې.

قرص : گول چکۍ،
ټيکلی، ټيکله، گولۍ،
کلچه.

قرض : بدله، دين، پور،

قرض دار : مقروض، چې
قرض ورپورې وي.

قرضه : قرض، پور.

قرطاس : کاغذ، ليک پاڼه.

قرعه : پچه، هسک،
خسښه.

فرق : ضبطونه، منع کونه،
ودرونه، سخت رکاوټ.

قرقره : طره، د مستۍ په
وخت د غوښې وغيره لکۍ
بيغونه، د مارغه د سر د ويښتو
خوندې.

قرمزي : سور رنگ.

قرن : پښت، صدي، يوه

اندازه چې سل کاله فرض
کړې شوې ده.

قونا : اصل تورې خړنا دې.

- لويہ شپیلی، بگل، بیگل،
توری.
- قره قل** : یو قسم تپوی
چې د کډوري د څرمنې نه
جوړولې شي.
- قريب** : خوا کښې، متصل،
نژدې، رشته دار، همسايه.
- قريبيا** : اندازتأ، نژدې نژدې.
- قريبی** : نژدې، نژدې، رشته
دار.
- قرين** : یار، دوست، ملګرې،
هم نشین، نژدې، خوا کښې،
جخت، سره. نښه، علامه،
- قرينه** : اثر، علامه، علامت.
وجه، سبب، یو شان.
- قریه** : کور، کله، موضع.
- قریش** : د عربو یوه معززه
قبيله.
- قرتن** : کرتن، کرتو، هغه
څوک چې ډیرې کرتې
کوي. فضول خبرې کونکې.
- قرتو** : وګورئ قرتن.
- قرمیزن** : هغه څوک چې
هر وخت یې پوزه د ګرینګ،
- نه ډکه وي، بې سلیقي سره.
- قرمیزی** : د پوزې ګندګي،
ګرینګ، ګرینګ.
- قزاق** : لاره وهونکې، ډیو
قوم نوم.
- قزلباش** : د سور سر خاوند،
د مغلو سپایانو هغه ګروپ
چې سرې تپوې به یې پسرولې.
- قست** : قصد، اراده، نیت،
ډیو کار کولو پخه اراده.
- قسر** : بیګار، جبراً کار
اخستل، بغیر پیسو کار کول.
- قسط** : انصاف، نیاو، حصه،
برخه، محصول، ټیکس.
- قسط** : د قرض په پیسو
کښې مقرر شوې میعاد.
- قسم** : شان، خیر، توګه،
راز، نوع، ډول، رنگ، هسې.
- قسم** : سوګند، ګو، حلف،
لوړه، لو.
- قسمت** : نصیب، د نصیب
لیکلې، تقسیم، برخه، ویش
ونډه، د صوبې یوه برخه.
- قسمتي** : خوش قسمته،

بخشور.

قسم قسم : رنگ رنگ،

دول دول،

قسمي : قسم يا سوگند

ور ڪرڻ شوق.

قشقاش : خشخاش،

قاشقاش.

قصاب : غوبه خر خونڪي،

حلاله ڪونڪي،

قصابي : د قصاب ڪار او

پيشه.

قصاص : خون بها، د

مرگ په بدله ڪڍي مرگ.

قصاد : د قصدي جمع،

هغه نظم جي پڪڙي د چا

تعريف شوق وي.

قصبه : وڍو ڪي بنار، لوم

ڪلڻي.

قصد : اراده، نيت، قست،

توجه، د خه ڪار ڪولو دپاره

تياريڻه.

قصداء : ارادي سره، په نيت،

په اراده.

قصلمن : اراده ڪونڪي، د

بدخواهي اراده ڪونڪي.

قصدي : قستي، ضدي،

ڪستمن، قصلمن.

قصر : محل، ماني.

قصر : ڪمڙي، نقصان، په

سفر ڪڍي د مونڱ لٽوڻه.

قصص : د قصي جمع،

قصي.

قصور : جرم، غلطي، گناه،

خطا، تقصير، خطائي.

قصور وار : هغه ڏوڪ

جي قصوري ڪري وي.

قصبه : نقل، قيصي،

سرگزشت، قضيه، جگړه.

قصيده : د پندڙي د هڻو ڪي

مغز، د نظم يو قسم جي په

ڪڍي د چا تعريف يا خراب

واله بيان شوق وي.

قضا : حڪم، د مخلوق په

باره ڪڍي د الله حڪم، ويه،

ويڙي، پاتي، ناغہ، د خدا

ڪره، ازل ليک.

قضائي : اتفاقي، د مرگ

راتلنه، د قضا، د قضا سره

قطماً : هيڅ كله نه، بالکل نه.	متعلق.
قطمي : بالکل، قتي، بيخي، اخري، فيصله کن، څکت.	قضيه : جگړه، فساد، معامله، واقعہ، پيښه.
قطعه : تکره، حصه. د نظم يو قسم، چي يای مطلع نه وي يای مقطع نه وي.	قط : د قلم څو که پريکونه، کټ کونه، هلو، هيڅکله.
قعدہ : ناسته، بيتک، نشست.	قطار : لائن، لين، صف، ږی، وضع، څير.
قعر : غرق ډوغل، تل، ژوروالی.	قطب : د چکی محور، مشر بزرگ، په صوفيانو کرامو کښي يوه مرتبه. د شمال طرف، قطبي ستور، شهزاده، د علم هينت يوه اصطلاح.
قفا : خټ، مری، ارمپو، شا، شاته، مرکندای، کوتک.	قطب نما : د سمندر د اړخونو معلومولو آلہ، لورښود، کمپاس.
قفص : پنجره، پنجره.	قطر : غاړه، حاشيه. په علم هندسه کښي هغه لکيره چې د دائري په منح کښي تيريږي.
قفل : قلب، جرنده، تاله، کولپ، جندره.	قطره : څاڅکي، ذره. د غوښي يا دروټي قطره.
ققنس : يو روايتي مارغه چې په حقله ی وئيلی شي چې هغه هر قسم راگ يا په وزن اواز ايستې شي او چې بوډا شي نو په اور کښي کښيني او خان و سوځوي او ايره شي دغه ايره د باران څاڅکي پريوتو سره اځی شي او د	قطع : پريکونه، کټ کونه، ختمونه. بيخي، بالکل، پيشک.

اگي نه بل ققنس پيدا شي. د بدمعاش.

موسیقی ماهرینو د ده د اواز نه سرویستلې دے.

قلا : قلعه، کوټ، برج.

قلا به : د کبانو نیولو هک، کنډه، کونډه.

قلاج : د دوو لاسونو تر

منځه وړدوالی، وازه لیچه،

کولاج. منحوس، بدبخته،

قلاش، شیطان، مکار، غریب،

بیوسه.

قلا ده : د سپي وغیره د خټ

پټی، غړوندی.

قلاړ : مطمئن، چپ، غلې،

خاموش.

قلاړول : د وژلو او مړ کولو

استعاره. چپ کول، ارامول.

قلاړه قلاړي : خیر خیریت،

ارامه ارامی.

قلاړیدل : ارامیدل، چپ

کیدل، خاموشه کیدل.

قلاړی : قلاړی، قلاړه،

قلاړي، ارامی، دمه، وقفه.

قلاش : مفلس، فقیر، لوجه،

بدمعاش.

قلب : زړه، صمیر، عقل،

لټه، اپوټه، نسکور، کوټه،

کلپ،

قلبه : د غوانو جوړه، ایوی،

یوی.

قلب : تال، جنډره، جړنده،

کنجی، چاڼی، کوټه، ناخالص،

غیر خالص.

قلت : کمی، نه ملاویدنه،

قلزم : سمندر، بحر.

تلف : قلب، قفل، تال،

جړنده.

قلم : د لیکلو آله، په یو بوتی

کښې د بل بوتی لښته لگول.

قلمبند : لیک، لیکلې

شوم.

قلمدان : د قلم ایښودو

لوښی، دفتر، محکمه.

قلمي : قلم ته منسوب،

پیوندي، په قلم لیکل شوم،

قلنج : د خیتې درد دیوه

بیماري. قولنج.

قلندر : ملنګ، مال او

- دولت نه بي پروا، د پښتو ژبې يو مشهور شاعر چې د افریدو قبيلې سره ي تعلق لرلو.
- قلمري** : قمر سره منسوب، قمر ي کال.
- قلمري** : کور کورۍ، گو گوشتکه، کر کورۍ
- قلمیص** : د قرآن شریف کڅوړه، د قرآن شریف جلد چې د ټوکي نه جوړولې شي.
- قلمیص** : کمر، کرته، د پوشاک یوه حصه.
- قنات** : د خیمې نه کیر چاپیره لگیدلې پرده.
- قنات** : متناهي، شیریني، خواره خواره څیزونه. کاریز، په زمکه کښې دننه نهر.
- قناعت** : صبر، پدې برخه صبریدنه.
- قناویز** : کناویز، یو قسم ریښمي کپړه.
- قند** : شکر، چیني.
- قندیل** : پانوس، فانوس.
- قنوت** : منته، تسلیمونه.
- قنوط** : نا امیده کیدنه، بې اسرې کیدنه.
- قوا** : د قوت جمع، طاقتونه، دولت نه بي پروا، د پښتو ژبې يو مشهور شاعر چې د افریدو قبيلې سره ي تعلق لرلو.
- قلنگ** : محصول، مالیه، ټیکس، ماجب.
- قلنگي** : اصل چرگ، د جنگ چرگ.
- قلوب** : د قلب جمع، زړونه.
- قلي** : پندې، مزدور.
- قلیل** : لږ، کم.
- ق. م** : د قبل المیلاد یا قبل المسیح مخفف، د حضرت عیسی علیه السلام د پیدائش نه وړاندې.
- قمار** : د کټې بایلات لوبه، جواړي.
- قمار باز** : جواړگر، جواړي کونکې.
- قماش** : کپړه، رخت، ریښمي کپړه. طرز، اسباب.
- قمر** : سپوږمۍ، اوږمکه، اوږمکه.

قواره : خدوخال، شکل و
شبهات.

قواعد : د قاعدې جمع،
طریقه، اصول، دستور، میدان.

قوال : لوی ژبی، کپرتن،
طبلې وغیره سره سندري
ويونکې.

قوالي : طبلې وغیره سره
سندري ونينه.

قوالين : د قانون جمع،
قانونونه.

قوت : زور، طاقت، قوت،
قدرت.

قوت : خوراک، د خوراک
دومره مقدار چې د ژوند
تیرولو دپاره کافي وي.

قوتناک : قوي، تکړه،
زورور، خيگرور، طاقتور.

قوده : د وابسته دومره مقدار
چې په موتي کېنې راځي.

قورمه : د غوښې او دالو
پنځکړې چې عام طور سره په
بڼادی وغیره کېنې د وريزو
سره خوړې شي.

قوس قزح : قوس په معني
د کمان او قزح په معني د

سور استعمالیږي، زیره
زرغونه، د بومي تال، کاسه.

قوصر : تود سور کيدنه،
چې وجود په گرمي کېنې هم
بخښي محسوسوي.

قوصري : د قوصر بيمار.

قول : خبره، کلام، وعده، د
يوراک نوم، لاس ورکونه.

قولنج : د کولمو درد، د
بادگولي درد.

قولنگ : کولنگ، د
توپک کولنگ، د دوه نله
چرنيز قولنگ.

قولنگي : قولنگې چرگ،
اصيل او ذاتي چرگ.

قوم : خاندان، قام، عام خلق،
عوام.

قومي : عوامي، د قوم.

قوميت : نسل، ذات، اصل.

قوه : طاقت، قوت، زور.
قوي : مضبوط، تکړه، توانا،
تندرست، چاق و چوبند، د

- قوت خاوند.
- قويت** : قواعد، پریت، پرید،
- قهار** : دیر طاقتور، فتح من، غصه ناک، د الله تعالی یو صفتي نوم.
- قهر** : جلال، غضب، غصه، غلبه، تیرې ازار، رتنه، کوټنه.
- قهرژن** : غصه ناک، غضب ناک.
- قهرول** : غصه کول، په غصه مجبورول.
- قهریدل** : غصه کیدل، تنگیدل.
- قهقهه** : په زوره زوره خندا.
- قهوه** : شنې چای، یو قسم تخم چې د جوشولو نه وروستو خښلې شي.
- قیادت** : پیشوايي، مشري، رهنمائي، سرپرستي.
- قیاس** : اندازه، رای، خیال، گومان، اټکل.
- قیاسي** : گوماني، خیالي، اړتاوکه، وهمي، قیاسي سره متعلق.
- قیافه** : دمخ بشره، کره وړه، خدوخال.
- قیام** : ودريدنه، کښیناستنه، وسيدنه.
- قیامت** : د جزا او سزا ورځ، د حساب کتاب ورځ، محشر، اخرت، دیر گران، ناپائیداره.
- قیج** : پوند، چغره، کوږ سترگه، کامک، چغره.
- قیراط** : یوه رتی.
- قیصی** : قصه، داستان، حکایت، قصه.
- قیصی قطارې** : ورد بیان، انې بانې، هغه دغه.
- قیمت** : بیه، بیه، نرخ، دیو خیز د سر پیسې، حیثیت.
- قیمتي** : گران، د قیمت سره متعلق، ښه، اعلي، د دیر قدر.
- قید** : تاکید، پابندی، بند، بندي خانه.
- قیدیان** : د قیدي جمع

بندیان.

قیدی : بندي، جلي،

بنديوان، زنداني.

قیزه : لگام، واگي.

قصر : دروم د بادشاه

لقب.

قیف : پیک، کیپ،

قیلوله : د غرمې دروتی

خوړلونه پس اوده کیلنه.

قیمه : تکرل شوي غوښه.

قینج : مکیز، نازوادا.

قینچی : بیاتي، دوښتو،

کپرې، کاغذ و غیره پریکولو

یوه دوسپنې جوړه آله.

قی : التی، باکی، اوکې،

قی : باکی، باقی، التی،

چالونه، دوقې، کانگې،

- ک :** (کاف) د پښتو د حروف تهجي دوه دیرشم حرف چې د اېحلو په حساب ئ شمیر شل (۲۰) دے.
- کابینه :** د وزیرانو ټولگه، د وزیرانو مجلس.
- کاپي :** مجلد صفا کاغذ چې لیک پرې کولې شي. نقل، دیو لیکلي کاغذ نه په لاس یا مشین اخستې نقل.
- کاتب :** کتابت کونکې، خوشنویس،
- کاج :** د صنوبر ونه. خپیره، خپک، چپک، افسوس، د تنی پورې، د بتن سورې.
- کاخ :** محل، لوړ عمارت، قصر، ماڼۍ.
- کاذب :** دروغ ژن، دروغ کو، دروغ ویونکې.
- کار :** کسب، پیشه، کارتوس : کالتوس. جنتجن.
- کارخانه :** د خرخون دپاره د خیزونو جوړولو اداره چې
- ګڼ کسان پکښې کار کوي، د کار کولو ځای.
- کاردار :** ناظر، منیجر، په کار نظر لرونکې. اجاره دار.
- کارزار :** جنګ، جګړه، مقابله، معرکه.
- کارساز :** کار جوړونکې.
- کارسازي :** کار جوړونه، ضرورت پوره کونه.
- کارغه :** قارغه، یو تور رنگه مردار مارغه.
- کارکردګي :** کړې کار.
- کارکسب :** زیست روزګار، دننه، کار روزګار.
- کارکن :** کار کونکې. خواري کښ، محنتي.
- کارګر :** فائده من، فائده رسونکې، په کار راتلونکې، مزدور، کاریګر.
- کارنامه :** یادګاري کار، هغه لومړی کار چې یاد پاتې شي.
- کاروان :** قافله.
- کاروبار :** پیشه، مشغله، معاش، د روزګار ذریعه.

کاروباري : کاروبار
 کونکر، د کاروبار متعلق.
کاریگر : استکار، د کسب
 خاوند. فنکار، ارټسټ،
 نقاش، څیرې جوړونکې،
 عمارت جوړونکې. ماهر،
 هوښیار، د کار څښتن.
کاريز : په پټې کښې د اوبو
 ورکولو نالی. د زمکې لاندې
 د اوبه خور نالی. سپرغی.
کار : له کانه ډکه زمکه،
 شنکار، کریم، جغل. چې کاني
 ترې راويستلې شي، کان.
کاره : هغه خامه چې خلق
 پکښې پرزوونې کوي، د
 مقابلي خامه، د کشتي خامه.
کارپنگ : کبرې سترگې
 لرونکې، کانه، جفر، چپا،
 چپې، کانا.
کاپول : وېسټل، راکټل،
 راینکل، نیکول، رد کول،
 بیکاره کول، کړل.
کاږه : هو بوتې او دهغي
 نحم چې د دوايي په طور د

هاضمې دپاره پکارولې شي.
کاږه ويلنې.
کاسه : پیاله، د خوړلو څښلو
 کونډۍ، پیمانہ، لوښې.
کاسير : بدچلن، بدکرداره،
 بدعمله، نمک حرام، زناکار.
کاسيره : د کاسير مؤنث.
کاش : کشکې، کاشکې، د
 افسوس کلمه، ارمان، گونډې،
 گنډې.
کاشتکار : کر کونکې،
 کرونده گر، کاشت کونکې.
کاشوغه : قاشوغه، د
 خمځي په شان يوه وړه آله چې
 د گوټوپه خامه د خوراک
 دپاره پکارولې شي.
کاغذ : دپوگ يا د کپاه
 وغيره نه جوړه کره شوې
 هغه هواره تپه چې د ليک
 دپاره پکارولې شي. پرچه،
 رقعه، خط، سند، قباله.
کاغذي : ناز، نرم، نرم. د
 کاغذ نه جوړ شوی.
کاف : د حرف "ک"

تلفظ.

يوه حصه.

کالبد : کالوت، ډانجه.**کالج** : د لسم نه تر څوارلسم

پورې د اعليٰ تعليم حاصلولو

درسگاه. جامعه، د اعليٰ تعليم

دارالعلوم.

کالر : د قميص غاړه چې

پکښې بکرم لگيدلې وي.

غار کې.

کالکندی : کالکونډی،

کارکونډی، کاکوره. کچه

ختکې يا هندوانه.

کالنے : کاليز، د کال،

سالانه.

کالوخانے : د عزت کولو

دېساره میلمنوله د زیاتې

ترکاری دپاره غټ ښانک،

رکبي یا تالے.

کاله : کور، خونه، مینه.**کالي** : جامې، لباس، پوښه.

وسله، د ناټي اوزار، لوبښي،

کاليز : کلنې، کالنے،

سالانه، د يو کال.

کاليزه : کليزه، هغه سالانه**کافر** : کاپر، نه منونکې، د

اسلام نه گرځيدلې.

کافور : يو قسم ونه او د هغې

نه جوړه يو قسم خوشبويه

سپينه دوايي. د سپينو ويښتو

دپاره استعارتا استعمالېږي.

کافي : پوره، د ضرورت

دپاره پوره. بيا.

کاک : لويه روتی چې د

کانې په هواره تخته باندې

پخېږي. خوړه روتی.

کمزورۍ انسان يا حيوان.

وجه غوښه، بې سليقي انسان.

پراته، ويشله، ککورې.

بوجه.

کاکا : کاکا جان، کاکاجي.

د پلار ورور، تړه، چاچا، اکا.

کاکل : د خټوکي ويښته،

خټوکې.

کاکي : د کاکا مؤنث، مشرې

ښځې ته د احترام تورې.

کال : سال، دولس مياشتې،

۳۶۵ ورځې لرونکې د وخت

وجود، قدو قامت، ڊيل ڊول.

کانجر : يوشان تير چي د ارهت په دوو بوتکو باندې اينودم شوم وي چي نيغ په نيغ چکر لکوي.

کانگه : کانگي. رمه، پيچش، دستونه، د نس خوري يا گيلوي خور نه پس رمه او وينه. قري، باقي.

کانه : قيصه، نقل، حکايت. کناره، ناشوني، هنر، ناخاپي پيښه، حادثه، آفت، تکليف، رنځ، غم، احمق، کم عقل، سخا.

کاني تک : د کانو تکرولو مزدور، کاني کړپ.

کاليز : سخت، کلک، له کانو سره متعلق.

کاليزه : د کانو ډکه، هغه زمکه چي کاني پکښي ډير وي.

کالي : ناغه، د پښتو ډيو دستور نامه، د وزن کولو ډبره،

پروگرام چي د اهمې واقعي يا د چاپه ياد کښې کولې شي.

کالي : کالي پتر، پسرول، زيور، جامه، لباس، سامان، متاع.

کامران : کامياب، خوش نصيب، بريالې، بختور،

کامگار : کامران، بامراد، کامياب.

کامل : پوره، رسيدلې، مکمل، په هر لحاظ پوره.

کامياب : بريالې، کامران، غالب، خوش نصيب، مقصد ته رسيدلې.

کاميابي : مطلب پوره کيدنه، برې موندل، فتح موندل.

کان : د معدنياتو راوتو خام، يوه دانه چي د اس په حلق کښي راوځي. نل، نرې. خاندان، پشت، پير، سرنګ، نقب.

کان پتي : د اسپي د غوړونو بندولو پتي.

کالتي : د کتاب جلد. د زين پتي، بغلي عصا، جته،

- کالے** : یو ستر گئے، دیوې ستر گئے خاوند، په یوه ستر گه روند.
- کالے** : غر گئے، گاتې، غونډه گتې، تیره، بنوی ډبره.
- کاواک** : منځ کښې خالي، سرگردان، پریوتونکې، بې پروا.
- کاواکه** : اواره، بې هوډه، سرگردانه، اړتیاکه.
- کاوش** : تلاش، جستجو، کوشش، هڅه.
- کاه** : وچ واښه، واښه، خښه.
- کاهل** : سست، ناراست، په کار کښې دلچسپي نه اخستونکې، بیکاره، بې همته.
- کاهن** : د غیبو پیش گوڼي کونکې، غیب گو، توریتي، ترویتي.
- کائنات** : مخلوقات، موجودات، هر څه چې په زمکه کښې موجود دي.
- کایه** : کانتې، جلد، کانتې.
- کب** : مهه، ماهه، منه. د یوې میاشتي نامه، حوت.
- کباب** : کباب، په سیخ یا کړي کښې د اوږو او قیمې نه جوړ شوی ککوږی، ورته، وریته، جلیل، ستي.
- کبار** : زړې پوزې، زارۍ مشینونه، مات کوونکې خیزونه یا اسباب وغیره.
- کباري** : د کبار، کبار سره متعلق، کبار خرڅونکې.
- کبر** : غرور، تکبر، ناشکري، لوني، سپین ږیرتوب.
- کبرژن** : متکبر، مغرور، کبر کونکې.
- کبل** : یو قسم واښه چې په زمکه خورېږي عام طور سره ترې چمن لگولې شي. غوړو جوړولو کښې هم پکارولې شي.
- کبله** : سببه، وجې، کبل.
- کبورې** : یخه شوې د غوړې شیر، وړو کي کب.
- کیر** : لوی، بزرگ.

- زبرگ. **کتک** کاتک، دهندي کال اووم مياشت.
- کبيره**: لويه، عتبه، د کبير مؤنث.
- کتکانه**: سنگريزه، هغه وړو کي: هرښکي کاني چي اکثر په لگو او مقبرو کښي وي.
- کبر**: کوپړي، کپړي، کپړه.
- کت کپړي**: د هلکانو يوه لويه کپړي.
- کپړه**: رخت، تان، جامه.
- کتل**: د ليدو دپاره سترگي اړول، کسل، کورل، انتظار کول، عبر کول، لټول، مطالعه کول.
- کپه**: پکه، د دارو سفوف، نومړی، نيمړی، نورې، کيږدی، تواره، کوټه، دلي، خړه.
- کت**: د خپاپ شويو او ليکلو شو پانو مجموعه.
- کتبه**: د کتاب ليکلو کار.
- کتبخانه**: د لائبريري، د کتابونو خامه.
- کتب خانه**: د کتابونو کمره، لائبريري، کتابخانه.
- کتبه**: په کاني لکلي شوي عبارت چي د شناخت په غرض په قبرونو يا مکانونو لگول شي.
- کتار**: گډډلې، اوښتې، مرتد، ضدي، سخت، زړې، سرکشه.
- کتاره**: د تورې په شان يو قسم واره وسله، د کتار

مؤنث.

رباب غت تار.

کٽاري : خنجر، چارڻ، تيرڻ
چارڻ.کثافت : مضبوط والي،
غتواله. ميل، گندگي،
چٽلي، ناپاڪي.کٽ کول : پريڪول،
بندول، قطع کول، منجه
راڳرڇول.کٽير : ڏير، ڏير زيات.
کٽيف : گنده، ناپاڪ،
کثافت لرونڪي.کٽ کيدل : پريڪيدل،
بنديدل، پريڪر ڪيدل.کڇ : ڪوڙ وڙ، خم، دنيغ
متضاد.کٽڪي : وڙوڪي کٽ، د
کٽ اسم تصغير.کڄاوه : ڀالڪي، ڊولڪي، د
ميوي وڙلو لويه پوره چي له
ميزرو جوڙه وي.کٽمل : هغه وسنه چي
قصاب پري چارڻ تيروي.
منگن، مونگن.کڄل : ڪاڄل، رانجه چي
په ڪوڇو ڪڀي ڪله ڪڙي شي
او ستر ڪڙي پري تورول شي.کٽوتي : وڙه کٽوي، د
کٽوي اسم تصغير.کڄوره : يوه مشهوره ونه
او دهغي ميوه، خرما.کٽوي : د خاورو کٽوي،
له خاورو جوڙ د پخلي لوبني،
کٽوه.کڄير : يو غت غريز
مارغه. يوه غته دانه چي د
غارڙي يا ترخ لاندې راخيڙي.
غت او ڀنائسته سره.کٽه گوته : غته گوته، د
لاس يا پڻي تر ٽولو پيره او
لنڊه شان گوته.کڄي : هغه سره چي په
پڻو ڪڀي ئ ڪوڙواله وي.
ڪوڙ، کين، ڪوڙ.کٽي : د ميڻي ماده بڄي،
د کٽي مؤنث.
کٽي : د ميڻي بڄي، د

کچ : کچه، وړو کړی، جیت،
چې غټ پټ نه وي.

کچ : ناپ، پیمانش، اندازه،
میچ، مقدار.

کچالو : د الو د خاندان یوه
سبزي، اروي.

کچر : خچر، قچر، د اسپی
او خر په جنسي توگه له یو
خامی کیدو په وچه پیدا شوی
بچر. بد کاره، بد عملة.

کچماچو : یو قسم ساک،
کرماچو، کاچ ماچ.

کچنار : کچنال، کولیار،
یوه ونه او دهغې د غوټو نوم
چې د پنخولو په کار راځي.

کچنی : گډیدونکې،
بد کاره بنځه، کاسیره،
فحاشه بنځه، لولی، کنجری.

کچه : د پوځ متضاد، هغه
شے چې لا پوځ شوم نه وي.
م.

لچه غرمه : چې پوره
غرمه لا نه وي. بریځر، تنکی
غرمه، تنگه څابښت.

کچه کول : ژر ژر گنډل،
په سر سر گنډل، شرمول،
حیا اخستل، خیرجه کول.

کڅ : وادي، هغه زمکه چې
د دریاب په غاړه وي یا د دوو
غرونو په منځ کېنې وي.
کڅی، ناوه، کڅه.

کڅوره : له کپړې جوړه
بوجگي، تیلی.

کڅم : د بساغ محافظ،
پاسواني کونکې.

کډاله : کډال، تسکوره،
سسکوره، کودالی.

کلو : یوه سبزي.
کلورت : کرکه، نفرت،

ناراضگي، خفگان، خوابدي.

کله : د کور سامان، اسباب.
آل و عیال، تلنه، سفر، کوچ.

کله کوډه : لد کوپړی،
لوبني لړگي، د کور سامان.

کلې : د جولاگانو کلې،
خپر، د جولا کارگاه. مردار
ډنډ.

کذاب : دروغزن، ډیر

دروغ ويونکے .
کذب : دروغ،
کریان : يو قسم خنجر چې
 سيکان يا گرخوي.

کر : کون، نه اور ندونکے .
کرامت : بزرگي، معجزه،
کراحت : کرځه، نفرت.

هغه خبره چې نارعا مکروه
 وي.
کرايه : کرائي، باره، اجرت،
 معاوضه

کرب : بول، درد، تکليف
کرباس : خامتا، الوان،
 ماتيدل، کرچيدل.

کرت : وار، خل، کرتنه،
 پيره، بار.
کرت : يو قسم پنځکړه

چې د اور بشو د اوږو او
 شوملو نه جوړولې شي.
کرتب : کار، تجربه،

ليافت، هنر، کمال، سپاه
 گري، بازي گري، چالاكي.

کرتوت : عمل، چال،
 عادت، کردار، چالاكي.

کرتنه : قميص، خت،
 پيښی.

کرچول : څه څيز په
 غاښونو ماتول، څه شے
 فينچي سره په تيزي پريکول.

کربلا : د کرب و بلا
 مخفف، غم درد، کمي، قحط،
 سوکړه، د عراق د يو ښار نوم

چې حضرت امام حسين عليه
 السلام پکښې سره د ملگرو
 شهيد کړي شوي وه.
کربورې : کورنۍ
 چرمېنکي، چمچوري،
 کربورې، د سمسري په شان
 يو قسم خزنده، کربک،
 کربورک.

کرکنه : د بیرې د خاندان
 یو ازغن بوتی او د هغې میوه.
کرکورډه : کرکورې،
 ګوګوشتکه، کورکورې.
کرکه : نفرت، بیزاري،
 سپک کتنه، څنګ، ډډه
 کونه، یو شے نه خوښونه.
کرکیله : کرکړونده،
 زمیډاري، کاشتکاري.
کول : په زمکه کښې د
 زرغوني دپاره تخم اچول،
کړل ریل : جوړول،
 وړانول، ړنګول، وهم کول،
 سوچ کول، کرکول،
 کرکړونده کول، لوکول،
 زراعت.
کرم : نیکی، بحشش،
 مهرباني، ښه طریقي سره چا
 سره ملاویدنه.
کړنلې : د ګلکارانو یوه
 آله، سپې چې د تیم نه پرې
 غوړې راایستلې شي.
کړو : د پیمانش پیمانې چې
 نهه فته وي. د نیم میل برابر.

کورچیدل : په غاښونو
 ماتیدل، په غاښونو کښې
 ریزګي کیدل.
کورخت : سخت، تند، مړ،
 بې حرکت، سوړ، په قلاړ.
ګردار : عمل، کار، کړه.
 روش، دور، په مرکباتو کښې
 د لاحقې په طور استعمالیږي
 لکه بدګردار، نیک ګردار.
ګردګار : کارکونکې،
 لومې څښتن، مالک، آقا، د
 الله پاک یو صفتي نوم.
ګرسی : کرسی، چوکه، د
 ناستې چوکی.
ګرښه : د سترګو سره
 اشاره، نخره، جلوه، کړتب.
ګرښه : لکیره، لیکه.
 علامه، اثر، دائره، اړه،
ګرکړونده : کرکیله،
 زمیډاره، دهقاني، د کرلو ریلو
 کار. زمیډاري.
ګرکړن : کرکه کونکې،
 نفرت کونکې، چې د هر څیز
 نه کرکه کوي.

- کروت** : یو قسم وچ پنیر،
 تروش او وچ پنیر چې په حل
 کولو ترې لاړن جوړېږي.
کروړ : لس میلینه، سل
 لکه.
کروړ پتي : د کروړونو
 مالک، ډیر مالداره.
کروړه : تازیانه، کړه، دره.
کروفر : شان و شوکت،
 دیدبه، کبر، غرور.
کروکور : پریشان، په
 منډه، گډوډ، ږوند کون.
کروندگر : زمیدار،
 کسان، دهقان.
کرونده : د فصل کرلو
 کار، کر، زمیداري.
کروه : کوس، قریباً دوه
 میله، د میلانې یوه پخوانی
 اندازه.
کړه : د زمکې غونډوالی،
 بال، گوله.
کړه : موجود، پکښې،
 حاضر، په کور کښې سره.
کړه : روغ، ټیک، خالص، د
 کوټه متضاد.
کړه کړه : صفا صفا، سپین
 او صفا. پنځه پنځه،
کړها : نفرت سره، په جبر،
 جبراً.
کړیاب : حاجتمند، محتاج،
 درمانده، بې اسرې، نیستمن،
 نیمگرم.
کړیانه : تیل مالګه او د
 امروزه ضرورت څیزونه. د
 امروزه استعمال او خرڅ
 خوراک دوکانداري.
کړیز : د مارغانو د زړو بڼو
 غورځونه او نوې بڼې
 رالیستنه.
کړیغه : چغه، کړیکه،
 کوکه، کړیکه.
کړیکه : کړیغه، چغه،
 کوکه.
کړیم : سخي، فیاض،
 سخاوت کونکې،
کړیبه : بد شکل، ناخوښ،
 قابل نفرت.
کړیله : یوه سبزي چې ډیره

ترخه وي. ترخه توري .

کری شپه : تمامه شپه،

ټوله شپه، د ماښام نه تر سبا

پورې

کری ورځ : ټوله ورځ،

کلیمه ورځ د سحر نه تر

ماښامه

کراک : تکلیف، محنت،

کړان، خواري.

کراؤ : تکلیف، سختي،

کراک

کړپه : د غره په سر باندې

لاره چې ختل پرې کړان وي.

کړه لار، کړپي.

کړتن : کړتو، ډیرې خبرې

کوښکې، بکواسي،

کړتو : وگورئ کړتن.

کړته : عبث خبره، چټي

خبره، بې مطلبه خبره، بې

فائده خبره.

کړتې : عبث او بې معي

خبرې، فصول خبرې.

کړچه : ورېد سږح چې

لاسکړي د لږکي وي او د

تنور نه پرې ابره راويستې شي

کړشپ : د دوو غاښونو په

منځ کښې يوه کنده. هغه

سرې چې غاښونه يې نه وي.

کنډاس، کړشپه

کړک : د چرکې اڅکي

بدیده

کړکه : هغه چرکه چې خو

ورځې اڅکي نه اچوي.

کوړکه، کوړنگه، په اڅو

ناسته چرکه.

کړکيچ : جنجال، رکاوټ،

د خبرې نه خبره ايستنه.

کړکيچن : لاسحه مار،

جنجالي، هغه سرې چې هر

کار کښې کړچ راولي.

کړکيدل : د چرکې اڅکي

نه اچول، بیکاره کښیاستل

کړکی : روشن دان،

دریچه، دریخه، باری.

کړم : زحمتي شوم، د کاره

وتلې، گډوډ، خوړ، ژوبل، د

رخه او پرهر پد وجه له کاره

وتلې

- کرمیزن** : قرمیزن، هغه
 سرے جي پوزہ ی مدام دقن
 نہ دکھ وی، گرینگن،
 سپک، بیکارہ، نالائق.
- کرمیزنہ** : د کرمیزن مونث.
- کرمیزہ** : گرینگ، قنبہ،
 خارمت، خرمیت، خن،
 گرنگ.
- کرول** : تکلیف رسول،
 خورول، رہرول.
- کرہ** : د سرو یا سپینو زرو یو
 کالہ. حلقہ، الغہ، کری،
کرہ : عمل، کار، مرضی،
 خوبنہ.
- کرہے** : کرے، کرائے.
- کری** : لاوڻ، دشوملو داغ،
 داغ کری ماستہ.
- کریتی** : د تنخري مادہ.
- کریغہ** : کریکھ، چغہ،
 کوکارہ، پہ زورہ چغہ.
- کریجے** : وڙو کئے کرے،
 کرہے.
- کریدل** : خوریدل، تکلیف
 تیروں، رنخیدل.
- کری** : د زنجیر کری،
 حلقہ، د چاربتی بند، سلسلہ،
 پخوندے، پتیرہ، برگہ،
 لہرے
- کرے** : د پخلی پلن او کول
 لو بنے.
- کیرل** : لہ نظره پریوتل، پہ
 بنہ نظرنہ کتل، د نظره
 غورخیدل، رد کول، نفرت
 کول، سپرہ کتل، پہ بد نظر
 کتل.
- کیرلیج** : پہ لارہ کنبی
 کوڙوالے، کوڙوالے، مشکل،
 گران، سخت،
- کیرول** : خم اچول، راکونتی
 کول، غلطول.
- کیرہ** : د کوڙ مونث.
- کیرہ وڙہ** : بیخی کیرہ،
- کیریدل** : راکونتی کیدل،
 خم پیدا کیدل، ورائیدل،
 غلطیدل.
- کس** : سرے، نفر، تن،
- کس** : د انسان یا مادہ
 حیوان اندام نہانی،

- کس** : گز، میده.
- کسات** : قصاص، بدله، د چا نه بدل اخستنه، انتقام، کینه، بدل.
- کساد** : د جنس نه بدلیدنه، بازار مته کیدنه، تروته.
- کسادبازاري** : بازار مته کیدنه.
- کسالت** : سستی، ستوماني، کاهلي، سترې کیدنه.
- کسب** : هنر، پېشه، کار. روزگار، کاروبار، دېده، شغل، مصروفیات، مشغله، وظیفه، ډیوتی.
- کسبگر** : پېشه ور، کار کونکې، د غم بنادی خبر ور کونکې. کسبه.
- کسر** : د حساب یوه طریقه.
- کسر** : د شعر مقطع چې شاعر پکښې خپل تخلص راوړي. ختمونه، ماته، عیب، نقص، کمې، کموالې.
- کسره** : زیر، د حرف لاندې علامت.
- کسگر** : ویلي شوې واردي نه پاتې بوگرې، چنیا، جز غاله.
- کس کول** : کلکول، رابنګل، تړل، ټنګلول، ګیرول.
- کسل** : کتل، لیدل.
- کسلکه** : ډیره شهوت لرونکې ښځه، کس پټاخه، کس نیغه، کسې، یو کنخل.
- کسل** : ستوماني، کاهلي، سستی ناراسته، سترې، ستومانه، مرېر.
- کسوف** : د نمر تندر نیونه، کسه : ارمان، ارزو، مراد، خوښي.
- کسي** : د سترګې جلی، د سترګې زیزمه، لیمه، د سترګو غاړې، ککې.
- کسی** : د دوو غرونو په منځ کېنې شنه او میداني علاقه، وادي.
- کش** : د چيلم څښنه، اخري، د اسم نه پس په راتلو

- د فاعل معني ورکوي لکه مے کښ.
- کش** : لاحقہ جی د اسم نه پس راشي نو فاعل ترې جوړ کړي لکه جراثیم کش.
- کشاده** : وسیع، اوت بیرت، فراخ، وېر.
- کشاله** : تنازعه، معامله، اړه، جنجال.
- کشائش** : په روزگار کښې زیاتواله، په رزق کښې فراحي.
- کشت** : فصل، کرلے شوم خیز بټی.
- کشتن** : وژل، مړ کول، قتلول.
- کشته** : قتل شوم، وژلے شوم، یوه حکیمي دوائی.
- کشتي** : د هلكانو د پرځونو یوه لوبه، د دوؤ پهلوانانو په خپلو کښې زور آزماینه.
- کشتی** : کیمه، ژاله، لوم ماکو، بیرۍ، د اوبو جاله، غراب، کښتی.
- کشر** : وړو کړے، کم عمره، د مشر متضاد.
- کشرے** : کشر، د عمر په لحاظ د ټولو نه کم.
- کشش** : د رابښکلو قوت، رابښکنه.
- کشف** : ظاهر ونه، ښکاره کونه.
- کش کرپ** : کشارے، کش پش، ښکالو، د حرکت اواز.
- کشکول** : کچکول، **کشمالو** : یو خوشبودار بوټی، ریحان، بوټے، بیرے، کشمالے.
- کشمش** : وڅکې، وچ انکور چې خاص قسم لري.
- کشمکش** : کرکېچ، لانجه، جنجال.
- کشور** : ملک، ولایت، اقلیم، وطن.
- کشول** : رابښکل، راکښل، خان پله راوستل.
- کشیده** : رنگینه تارونو سره په کپړو کار. اراسته، موزون،

راڻسڪلے، چکن.

کشيده کاري : په کپړه يا

لرگي گل بوټي جوړونه.

کشيدل : له خايه غلے شان

وتل، پاڅيدل، تلل

کښت : د عروبو کوږوالے

شيره. فصل، کر، کرکيله.

کروسده، زميداري د احرت

دپاره په ديا کښې نيک عمل

کونه

کښل : ليکل، درج کول،

کښلول، بوسه اخستل، لرې

کول، رابهر ته ويستل.

کښې : ننه، دننه،

کښې : له ښکته مخه، له

کوږې خوانه، د عرب صد.

کښيياسل : راعورخول،

راپرخول، لاندې کول.

کښيمنډل : په زور خامے

ورکول، منډل، زور ورکول،

نوک سوک دکول.

کښيناستل : په زمکه د

پښو په سر کناتړے لگول

کښينول : په کښيناستو

مجبورول.

کښې : د پټې شو کيدار

کعبه شريفه : د خداے

کور، هغه پاک خامے چې

ټول مسلمانان ورته په مانځه

کښې مخ کوي.

کف : د لستونې خله چې

تنې پرې لگيدلے وي، د لاس

او پښې تلے خک.

کفار : د کافر جمع.

کافران.

کفاره : د گناه بدله، بدله.

کفالت : ضمانت، ذمه

داري.

کفايت : کافي، پوره، نفع.

کفتار : يو ماتونکے خنوار،

کوږ، ليوکنه، سرکوږے.

کفر : انکار، د الله پاک نه

مننه، د اسلام په ضد هره لار

او قانون. ناشکري.

کفران : ناشکري

کفن : مړې ته اغوستي

شوي کپړه.

کفن دفن : تجهيز و

ککے : کاکے، وڙو ککے
هٺک.

کل : خرڻيلے، تراشلے
شومے.

ککل : گنجے، پک.

ککل : ٻٽول، تمام، واپه.

کلاج : د دواڙو لاسونو د

غورڀڙو تر منځه فاصله. دا د

پيمائش يوه قدرتي ذريعه ده.

کلال : کولال، د خاورو

لوښي جوړونکے.

کلالی : د کلال کار او

پيشه.

کلام : تقرير، خبره. شعر.

کلان : لوم، بزرگ، لوم

سرم.

کلاکار : خان لوم گټونکے،

خان منونکے، چالاک.

کلاي : قلعي، يو قسم

دهات.

کلب : قلف، جرنده، تاله.

يو قسم بت چې دوبيان ي

کپړو ته ورکوي.

کلبی : د اخښلو شوو اوږو

ټکفين، گور کفن، د مړي
ښخونه.

کفن کبش : له مړي کفن
ايستونکے، ظالم.

کفيل : ضامن، ذمه داري

مننه، ذمه دار جوړيدنه.

کک : لېرشے، خس،

خسښے.

ککړه : غټه کپړه.

ککړی : کوپړی، د سر

کاسه.

ککړ : شرپسند، جگړمار،

جگړاو، بې عزته شوم، بدنام

شوم، خراب شوم، لږلے،

داغدار، آلوده، ناولے، ابته،

گنده، مردار، تشې، پليست،

خيچس.

ککړول : لوندول، څوک

په جرم کښي راگيړول.

خراښول.

ککورے : وږه روټی.

چکلی. ريکارډ، کلچه.

ککي : د سترگو تور. وږه

جینی، کوکی.

- د اينودو لوښه .
کلچه : غوره روټی ،
 کولچه ، انفسه ، حوتخميره .
کلفت : غم درد ، تکليف ،
 بدنصبي ، بې ارامۍ .
کلک : محکم ، ټينگ . د
 سست او شور پورې ضد .
کلکول : سختول ، ټينگول ،
 مضبوطول ، پخول .
کلکيدل : سختيدل ،
 ټينگيدل ، پخيدل ، مضبوطيدل .
کلمه : هغه معني لرونکې
 لفظ چې له خپلې وځي .
کلن : کال ، د عمر د عدد
 سره راوستونکې تورې ، لکه
 لس کلن .
کلنگي : د ځنگلي چرگانو
 يو قسم چې د جنگ دپاره
 ساتلې شي .
کلنې : د يو کال ،
کلنې : د کوم وخت
کلول : خړول ، خړنيل ،
 وپيښته اخستل ، سر گنجې
 کول .
- کلوميترو** : د فاصلي يوه
 پيمانې چې د زرو ميترو برابر
 وي .
کله : کوم وخت .
کله کله : شاذونادر ، يو نيم
 وخت ، بعضې وخت ، کله نا
 کله .
کله نا کله : وگورئ کله
 کله .
کلهم : ټول ، کل ، واره ،
 درست ، ثابت ، پوره په پوره ،
 ټول ټال ، بيخي ، په هير ،
 امانې ، گرد ، مکمل ، پوره .
کليجي : د ايڼې پښتورگي
 پنځکړې .
کلید : چابې ، کنجې ،
 کونجې .
کليز : د يو کال . د کال
 سره تعلق لرونکې .
کليم : خبرې کونکې ، د
 موسي عليه السلام لقب ،
 کليم الله .
کليوال : د کلي وسيدونکې .
کليه : قانون ، قاعده ،

- کلی :** غوتی، شگوفه، پچی.
- کلی :** گن کورونه، گنه ابادي.
- کم :** وړوکی، کم اصله، کم بخت، کم عمر، ناکافي، نایاب، کمزور، کشر، د ډیر متضاد.
- کماحقه :** څرنګه چې حق لري.
- کمال :** پوره کیدنه، هنر، قابلیت، چل، ترکیب، معجزه، کرامت، خوبصورتی.
- کمان :** د عشي لیدنه.
- کمانچه :** وړه لینده.
- کمالی :** د دوسپنې ولداره او پیچداره حلقه، سپرنگ.
- کمالی :** ګټه، آمدن.
- کمبار :** کمپار، کولال، د لوښو جوړولو کار کونکې.
- کم بخت :** بدنصیبه، کم نصیبه، بدقسمته.
- کمبل :** وړین خادر، کمبله.
- کمبلی :** وړه کمبل.
- کمبوت :** نیمګړتیا، کم، حاجت، ضرورت. رغیدنه، کمبود.
- کمپوډر :** د ډاکټر معاون، کمتر : نسبتاً کم.
- کمتره :** کونتره، فاخته، کور کوری. پوڅکی. په یوې کښې د موتی دپاسه هغه لږ ګڼې چې زمیندار پرې لاس ایښی وي.
- کم ترین :** له ټولو کم.
- کمخواب :** یو قیمتي کپړه.
- کمر :** د سیند وچته غاړه، غونډی، لوړڅامه.
- کمره :** کوټه، د ملاستې څامه.
- کمزور :** ناتوان، تپ تپ، کم طاقت.
- کمزور :** د کم زور خاوند، ډنګر، کم قوته، کم طاقت، ناتوان، خوار، تپ.
- کم عقل :** بې وقوف، جاهل، ناپوهه، نادان.

- کم علمه** : کم علم لرونکے،
 د کم علم خاوند
کمک : کومک، امداد،
 مدد.
کم کم : لږ لږ،
کمکوٽی : ورکوٽی،
 وږو کي
کم گوز : یونیم، ډیر کم،
 خال خال، شاذونادر، کله
 کله، چي موندل ی گران
 وي.
کمکے : وږو کي،
 ورکوٽی، کشر، د کم عمر.
کمند : د بره ختلو دپاره
 پکاریدونکي پر مے،
کموده : د اعلي قسم بری
 وریڙي
کمول : لږول، له خه خبره
 خه مقدار لري کول
کمیاب : کم موندونکي،
 ناویات.
کمیینه : کمیویه، کسید، د
 کمی درجي، کمیي
کمیدل : لږیدل، محاصر
 کیدل، حتمیدو ته نږدې
 کیدل.
کمی : دریاتي متضاد،
 لږوالی، کمزورت، نیمگرتیا،
 حاجت، ضرورت
کن : یوه لاحقہ چي نه توري
 وروستو راځي لکه فیصله
 کن، کونکي.
کناتور : غټ کناټي لرونکي،
 سست، کاهل، بیکاره.
کناټی : د وجود یو اندام، د
 پتون اخري حصه.
کنال : د زمکي د میچ یوه
 خاصه پیمانه چي د شلو مرلو
 برابر وي، د حریب څلورمه
 حصه
کنایه : اشاره، علامه، کرينه،
 نښه، پیلامه، رموز
کنتون : کلونون، د بنځي د
 حاوید له مرگه پس خاوند نه
 کونه.
کنج : گوت، خلوت خانه،
 گډشه
کنجور : بې شرم، دم، بې

- حياء، ڪمينه.
ڪنجڪه : ڄرموره، خر
 مهره، ڳوڙج.
ڪنجلڪ : ڳنجلڪه، تاڙ
 راتاڙ، مڙاڙ شوم.
ڪنجوس : بخيل، شوم،
 ترينگل.
ڪنجي : ڇاڀي، پلي، ڪيلي،
 ڪليد ڊجرندي برخيره ڳولو
 آله، پيڇ.
ڪنڄل : ڪنڄا، ڀڻڪنڄل،
 ڀڻڪ وٺيل، زيڙي.
ڪنڄله : يو قسم تور او سڀين
 رنگ لرونڪي تخم ڇي تيل
 تري ويستري شي ڊخوراڪ
 دپاره هم دغه تخم استعمال ٿيڙي.
 ڪنڄلي.
ڪنڊ : ڪنڊه، ڊوڳله، خندق.
 درز، خرقه، دملنگانو فقيرانو
 قميص ڊوله پوشاڪ، ڳلڙي،
 بهڙي، دملنگانو شري.
ڪنڊاغ : ڊتوپڪ دسته، د
 توپڪ هغه لاسڪي ڇي د
 لڙڪي نه جوڙوي.
- ڪنڊو** : دغلي سمبالو
 ڪوٽڪي، خميه.
ڪنڊي : دڊيرو ڪوروڻو
 محلت، خيل.
ڪنڊ : چير، ڙاوله،
 ڪنڊور، سيله، چيني، د
 نيتري يا بلي غورڙي شان وٺي
 سيله. تومنه، دلنگي مينڀي،
 غوا چيلي وغيره ڊوروڻو
 دريو ورخو پي.
ڪنڊاس : بي غائبو،
 ڪر شپ.
ڪنڊال : تش، ڪنڊول،
 ڪنڊولي، دعات شوي منگي
 يا ڪتوي وغيره هغه برخه ڇي
 خه خيز پڪڙي ڪينڊوڊي
 شي.
ڪنڊاڙو : درز، نامڪمل،
 نيم ڪري، ڪنڊوڙ. دڊوڙ
 غرونو منڇ ڪنڊي وراڻ ويچار
 خامي،
ڪنڊر : وراڻه ابادي، دغلا
 دپاره شوم غار. مينه.
ڪنڊڪ : دڪلو بزو رمه،

- کنڊک** : کٽو، کٽو، د روٽي ٽوک، سوکڙڪ،
کنڊا کپڙ : کٽي کونڊي،
 لوڙه ڙوره، وران ويچار
کنڊول : وڍو ڪي کنڊول،
 پيالي، د خاورو جوڙه پيالي،
 کنڊولگي. بي لستونو قميص
 جي زنانه ۽ اغوندي.
کنڊه : تله، د زرگيرانو د نازڪ تول تله. ڊره.
کنڊاوک : گودي، باديو،
 پتنگ، کانڪوڪ،
کنگر : وڍو ڪي کان، د کاني ٽوڪري.
کنگال : وينخلي شوم، صفا شوم. خالي، تش، مفلس، غريب.
کنگره : دختي مخروطي منڊو جي د کوٽي يا برج د پاسه جوڙ وي. بام، د مناري غاره. د بنار د حفاظت مناره.
 کنگل، ماني.
کنگل : مور، يخ. کنگر، د اوبو د سر د پاسه د ڏيري
- يخني له وجي جوڙ شوم
 پٿر.
کنگو : زعفران.
کنوي : ريشٽلي، ريشٽل،
 هغه مواد جي د لوني په ويخ
 کني اخري ته پاتي شي،
 زينخاوي، زيم، لڙي اوبه،
 معمولي اوبه،
کنه : د لفظ د ماقبل جملي د تصديق او تاڪيد په غرض
 وٺيل شي خان له خه معنيٰ نه
 وڍو ڪوي لکه وي گوره کنه.
کنه : ويخ، بيخ، جر، د انسان او حيوان د لويو بولو
 خام.
کنه سوم : له لاندې معمولي سوخيڊلي.
کني گير : سرطان، تيرماه،
 يوه آبي حشره.
کنيٽ : هغه نوم جي خوي يا لور په نسبت پلار ته وٺيل شي، لکه ابو القاسم.
کنيڙ : وينخه.
کنڙ : کونڙ، د گڏو بزو يا

راوڙي.

کوبی : د کان پتی سره یو

خام د اسپ په سترگو

لگیدلي د څرمنې پتی چې یو

خوابل خوانه شي کتلې.

کوتار : مشغول، گرفتار،

مبتلا، کوتار، اخته، مصروف،

بندیوان.

کوتاه : لنډ، کم، وړوکی.

مختصر.

کوتاهي : کم، کموالی،

لنډوالی.

کوټره : ذرې ذرې، ټوټې

ټوټې، ټکيا چې وږه وږه کېږي

شي.

کوټرے : د سپي وړوکی

بچي، وړوکی سپي، کوکرے،

کوټک : غټه ډنډه،

څو بارے، لوړ، ډانګ.

کوټل : حلالول، ذبحه

کول. پریکول، د ځناورو نه

په لاسونو څرمن ایستل، ټوټه

ټوټه کول، چور چور کول.

کوټنه : یوه آبي غټه مینوکه

نورو څارویو وړوکی

چینجی چې وړپورې نښتې

وي او وینه ترې څښي.

کټاوه : د لرګي پیزار.

کنه : هغه ښځه چې څه نه

اوري.

کنیدل : له اوریدو پاتې

کیدل، د سماعت قوت

ختمیدل.

کوازه : د لرګو جوړه اډانه

چې کلکار پرې ولاړ وي او

دیوال جوړوي.

کواکب : د کوکب جمع،

ستوري.

کوبی : برېوړکی، حباب،

برېوکی. پوکښی، پونکه،

پوکاڼی.

کوپ : غټه پیاله. ټوپ،

دانګه، ترپله، دانګ. کوهان،

کو، کوپان

کوپړی : ککړی، کپړی

کوبی : ټوټل، کوپړی،

ښښنه. هغه ټیمي لوبښی چې

پکښې حاحیان درمره اوبه

نرول، چور چور کول، قيمه
کول، غمول، رتل، کوتره
کول.

کوټڻی : د چرگو کوټه،
چرگ خانه. لوگو وهلے
کوټه.

کوټوال : د قلا محافظ. د
کلي شو کيدار، نائب.

کوټه : د وسیلو کمږه.
چې وخت پرې تیر وي.
بیکاره، د کره متضاد.

کوټر : د جنت دیو حوض
بوم.

کوچ : سفر، یون، تک، تله.
کچ، هغه غور چې د ماستو
شاربلو سره پیدا کیږي.

کوچمال : دروانیدو
وخت، په سفر د تلو وخت.

کوچند : د خناور بچے، د
کیدر، لیوۍ وغیره بچے.

کوچنلۍ : کوچانے، د
خړه وړو کي بچے.

کوچوان : ټانگه وغیره
چلونکي.

لرونکې مرغابی چې وازده ی
ډیره قیمتي وي.

کوټه سائي : د ساتنکيدنه،
ساه لنډۍ، دمه، په سینه
کښې د ساه ډیر په خواری
تلنه راتلنه.

کوټي لال : یو تریخ بوټی
چې غونډې پانې او سرې
سرې دانې کوي.

کوټی : وره کنده، وړو کي
ډوغل.

کوټی : قټی، د زبې قټی
کوټ : حصار، قلعه، کږ.

کوټ : یو مشهور لباس چې
خلق ی په ژمي کښې اچوي.

کوټ : نیمچه زیر، یو دهات
چې د زیرو په شان وي او په
سرو کښې گډولې شي.

کوټ بنګار : کوټ او
ډیر، چې سره نه وي، جس،

زیر، پیتل وغیره.

کوټکی : وره کوټه، د
کوټي اسم تصغیر.

کوټل : وهل، ټکول،

لگونه، جوړ لگونه.

خاندان.

کوبښن : وگورئ کوشش

کوبښه : د ښخو پيزار، پڼه.

کوغالې : کنده، ډوغل،

ورغالې، جونگره، کوډله د

غورډو لوټه، هغه مات شوم

لوښه چې سپوټه پکښې

خلق اوبه ږدي.

کولته : رخمي شوم قيمه

شوم، يو قسم پخکړی.

کوکاره : چغه، کړيکه،

کړيکه، فرياد،

کوکب : ستور، ستاره.

کوکنار : افيم، ډوډه،

پوست.

کوکو : خوږ، ښائسته،

کوکی، گل.

کوکه : چغه، نعره، سوره،

کړيکه.

کوکی : خله، بوسه، پپی،

پپه. د ماشومانو دپاره د مينې

تورم.

کول : د يو عمر خلق. د يو

خاندان خلق. نسل. ټولې،

کول : يو کار پوره کول، له

آغازه تر انجامه رسول. غول،

جماع کول.

کولال : کلال، هغه څوک

چې د خاورو نه لوبښي جوړوي.

کولپي : کلپي، کاشين،

خميره دان، خميره دان، د

اخبيلو شوؤ اوږو لوبښی.

کولمه : د گيلې دننه يو

عضو.

کولند : کولندې، هغه

لرگي چې خاورو ته په دې

غرض اچولې شي چې منډه نه

وهي، ډنډی، د سپي د غاړې

لرگي.

کولنگي : اصلی جرگ،

جنگي جرگ.

کوم : ضمير موصول،

استفهامي ضمير.

کومک : امداد، حمايت،

کمک، مرسته، ملاتړ،

کومے : ستونې، د تالو

آخري حصه، د نغري منځ چې

سکاره پکښې جمع وي. **کولاته** : د کونې يو خوا
 کونه : سوپړه، مقعد، دبر،
 لاندې ويخ. دهر خيز لاندې
 حصه. بل خوا برخه.

کونتر : مختلف قسمونه
 لروکۍ يو مارغه، چې په
 کورونو کې ساتلې شي.
کونتره : د کونتر مؤنث
کونج : کج، کوټ،
 طرف
کولجکه : خر مهره، اديله،
 لږ مقدار، کوچی.

کولجي : کنجې، چاڼې
کونځی : کمځی، کوڅی.
کولبه : کنده، هغه بنځه
 چې خاوند یې مړ شوی وي.
کولبه : د چمپاری يو اوزار
 چې د گنډلو دپاره پکارېږي.
 حلقه، الفه، د کبابو نیولو يوه
 آله.

کولبی : د کیکرونه
 لرکینه کاسه، کډول. د علي
 پیمانې کولو آله، د لاس يو
 پسول، د کوساتي د پاسه
 هلوکۍ.

کوپړده : کویدن، کوپژدن،
 کوژدن
که : غیر يقيني، د شک
کهکشان : اسمان لاره له

- ستورو جوړه شوي اسمان لاره.
- کهنه** : زور، د زړې زمانې، پخوانۍ، تجربه کار.
- کها** : خارېش، خارېنت، خارش.
- کهي** : هغه د پلنې خلې لرونکې سسکوره چې خټه پرې جوړولې شي.
- کياري** : کياره، د زمکې يوه حصه چې پکښې سبزې کرلې شي.
- کيجري** : نرمې پخې شوې وريژې.
- کيخه** : وړو کې سپين رنگه چينجه چې د بنيادمو د لويو بولو په خامه کې پيدا کېږي، کيخه، کيخه.
- کيرار** : هندو، ټک، دوکه باز.
- کيرې** : کيرې، کرې، يوه حشره.
- کيښه** : يو قسم چينجه چې عام طور سره د خوړو
- خيرونو خوړلو په وجه د بنيادمو کونه کېښې پيدا کېږي. کيخ، کيخه.
- کيگر** : يوه خارداره ونه.
- کيل** : خط، اړه، نقشه، لکيره. د قلبي کرښه، د پال د شوکې کرښه، کيله.
- کين** : کينه، عداوت، دشمني.
- کينه** : بغض، حسد، زړه ته اچول.
- کين** : گس، گځ، د ښي مقابل.
- کپ** : نسوار، نشه، ښي خودي، مستي، کيف.
- کيج** : کيز، قيج، کلک، سخت.
- کيدل** : تر سره رسيدل.
- ختميدل** : زيريدل، خپلولي لول، رشته لول.
- کير** : د پټې نه تاو راتاؤ د ټانکرو يا ارهرو، جنجرو احاطه، بار، د غنو يا د لښتو گير چاپيره ديوال.

- کیرودل** : کینودل، اینودل.
کیزدی : کیرودی، خیمه، تمبو.
کینودل : اینودل، اینول.
کیفیت : حالت، رنگ، ډنگ، رونق، مزه، نشه، شرحه، تفصیل، رپورت.
کیک : د میدې اڅو او خوړونه جوړ یو قسم خوندور خوراک.
کیلو : د ساپ کوله ورن، کلو.
کیله : یوه میوه او دهغې ونه.
کیمره : د عکسونو اخستو آله.
کیمه : قیمه، کوټه، ټکیدلې غوښه.
کیمه : د څرمنې جوړ لوښه چې د گانې نه پرې تیل راخستر شي او نورو لوښو کېنې اچول شي.
کیمیا : د کیمستري علم، د خاورو نه سره زر جوړونه. نایاب.
کیمیاوي : کیمیا سره متعلق.
کیوتل : کیریدل، مصرف کیدل.
کنه : کهنه، یو قسمه واښه، کیږي.
کی : قی، دوړو په ژبه لوم بول یا غل، ډکې متیازې.

فاعل حوروي لکه خدمت نه خدمتگار، گناه نه گناه گار.

گار : گهرو، وران، ويسجار، رنگ بنگ.

گار بوزه : گر گوزه،

گار گوزه، له يخنې رچيدنه.

گار گوتي : گنجي گنجي

ويښته، گالگوتي، گلگوتي،

گار ه : د گهرو بيزو د پنهللو

خام، شپول.

گاک : چاپت کونکې.

گاکي، لاکي، پپاري،

گاهک.

گاگر : سحت، کلک.

گاگير : بې پروا، هواگير،

وارخطا،

گاکم : په فصلونو کښې د

انسان په شکل جوړ کړې

شوم شے چې مارغان پرې

ويروله شي. افچه، بدلک،

گوداکم.

گال : يو قسم غله، غوښت،

کاکنج، رډن. شغال، گيلږ،

سورلنډې.

گ : (گاف) د پښتو د

حروف تهجي درې ډير شم

حرف، د ابجدو په حساب د

"گ" برابر يعنې شل (۲۰)

قيمت لري.

گاتړی : گاتړی، د فصل يا

د وښو ريلو آله، لور،

گاتړی : دسترگې ککې يا

تور. دسترگو تور.

گاخره : گاجره، کاجاره،

زردک، يو قسم سيزي.

گادړ : د وسپې تير يا بش.

گادي واله : گادۍ

چلونکې، گاديوان.

گادير : د عنمو، جوارو

وغيره د گهروډو اوږو پنځه

کړې شوې روتۍ، گاديره،

گاديل، گاديله.

گادۍ : د سورلو يا سامان د

وړو راوړو بکۍ مثلاً ريل،

بس، چکره، ريره، تانگه

وغيره.

گار : هغه لاحقې چې د اسم

سره يو خام شي نو د اسم نه

- گال:** برداشت کول، زغمل، ساتل، محفوظ کول، خیال ساتل. سرته رسول. خلاصول، پوره کول.
- گام:** قدم، له يو قدم نه تر بله قدمه فاصله، گامه.
- گان:** موزون، مناسب، لائق. لاحقہ چې د واحد سره يو خاے شي نو جمع جوړوي لکه ميلو نه ميلو گان، الو نه الو گان.
- گانده:** راتلونکې وخت، راتلونکې زمانه، مستقبل، گانده.
- گانډو:** کونه ورکوئکې، کونه ورکړې، کوني.
- گانډيل:** د شرمو ساک، غنډلې، هغه پياز چې تحم دپاره ترې پاڼې ونه شو کولې شي.
- گانگوره:** تر ترې خبره، تره، هغه خبره چې په نښتې ژبه وکړې شي.
- گانگورې:** تر ترې، تره، هغه څوک چې د څه مرض يا ويرې له وجې نښتې خبرې کوي.
- گانه:** لوبه، سندره، په تورنم کښې د موسيقي سره ونيولې کيدونکي شعرونه.
- گانه:** درقم په عوص کښې څه څيز يا زمکه چا سره ايسونه يا له چا ايسونه. گروه.
- گالې:** له گڼونه د شربت ويستو يا له شرمو وغيره نه د تيلو ويستو مشين. هغه خاے چرته چې د گڼو نه گوره جوړولې شي.
- گاوندې:** سره سزدې نژدې کورونه، محلت، چم.
- گاوندې:** په يو گاوندې کښې سره وسيدونکي، نژدې سره وسيدونکي.
- گاه:** خاے، مکان. د بادشاه تخت، پلاز، گلدی، وخت، محال، کتابي، کله.
- گاهک:** ځاک، خريدار،
- گاه گه:** کله کله، کله نا کله.

الزام،

گتہ : گوتہ، خلی، یو
کالے چي پہ گوتہ کولے شي.
هغه خول چي د گوتې سر ته د
جامو گنډلو په وخت اچولے
کيږي.

گته : گوته، د لاس هغه گوته
يا برخه چي بنيادم پرې د کار
کسب جوگه ده. د پښې د
سر هغه برخه چي بنيادم ته په
قدم اخستو کښې، په ټوپ
وهلو کښې اساني پيدا کوي.
گوتمه، د اچولو يو کالے.

گته : غټه کانتې، کانتې،
غټ او پير کاغذ چي د څو
برغه يو ځای کولو ته پس
مختلفو کارونو دپاره پکارولے
شي.

گټ : غټ کالے، کر کنده،
گوسه، سنگره. گوره توره
ورځ.

گټ : هغه ځای چي په
پلنوالي او اوږدوالي پکښې
دوه ديوالونه خپلو کښې يو

گېر : آتش پرست، د اور
عبادت کونکې، کافر، بت
پرست.

گېنه : مچي، بورا، کاربيني،
مچ، غربيني، گېن، شات،
انگېن.

گپ : ټوقه، گپ شب، ټوقه
تقاله، افوا، بې بنياده خبره،
غټه نورې، لويه نمرې.

گپه : غټه نورې. دومره
لونډه خاوره چي په لاس
کښې راتلے شي. لوته، جم،
وروکے کمر، ټوقه، گپ،

گپي : خوش طبيعته، مزاح
کونکې، ټوقې، ظريف.

گتاوه : ارداو، گده، بتاو،
بتاو، د څاروو حورا که چي
بوس او بل څه دانې اوږه دل يا
کل ورته گده کېږي شي.

گټکه : هنر، کرتب، چل،
مهارت، دوکه، فريب، داؤ.

گټمنځ : گوتې ورکونه،
شاغوتونه ورکونه، عيب
لتونه، اعتراض، شبه، اړنگ،

- خام کيڙي. د واده نه ورځ
 بيمه محکمني د جيني د پلار
 کړه د ناستي خام، د پتي د
 دوو پولو د يو خام کيدو خام
 چې عموماً په يوم وغيره اړول
 شي.
- گتبات** : گتبه، نفع، منافع،
 گتبه، د بائلات متضاد.
- گت پير** : د لارې کوروالی
 يا کيرليچ، تاو کور ليچ، گت
 پير.
- گتل** : فائده موندل، فائده
 وچلول، بدل اخستل.
- گتلولويه** : گتلولکي، گته
 کونکي.
- گتور** : هغه خيز چې منافع
 پکښي وي. گته کونکي، گته
 ور.
- گته** : سود، نفع، مزدوري،
 حاصل. کانې، تيره.
- گتيز** : گوتونه لرونکي،
 گتيز، گتيزم.
- گجره** : د لاسونو يو کالي
 چې زنانه ي اچوي.
- گخاري** : گزاری، نسوار،
گخموزم : هغه څوک
 چې ډيرې خبرې نه کوي او د
 زړه راز چاته نه ښکاره کوي،
 غلې.
- گج** : سپينونه، چونه کونه.
- گگر** : گس متري، گس
 لاسي، هغه څوک چې زيات
 کار په گس لاس کوي.
- گدا** : سائل، سوال کونکي،
 ملنگ، فقير، خواست کونکي،
 غوښتونکي، دروېش، گداگر.
- گداز** : سوز، سور،
 سول، ويلې کيدنه.
- گداگر** : وگورئ گدا.
- گده** : گديلي، گدي، د
 حکومت يا پيرانو مسند.
- گديلي** : رږې او شليدلي
 جامي. زړې او خيرې جامي،
گدي : مجلس، تخت،
 مسند. بدعمله ښځه، د کپړې
 يا بل نرم خيز مور چې د سنډا
 يا غوني وغيره څټ کښي د
 رږې رابښکلو په وخت اچولې.

شي.
گله : د گلهې نر، پسه، ورم.
گله : گروډ، په لاس يا پنبه
 باندې بيکاره، شل، په لاس يا
 پنبه کړم.
گله : نخا، ناچ، رقص.
گله نخا : گله، گليدنه، د
 گليدلو جشن، رقص و سرود،
 د خوشحالي موقع، بناډي.
گله پنبه : د گله په مونث،
گله به : شپون، شپونکې،
 گلهې بزې ساتونکې او
 خرونکې.
گله گاډير : گاډيره، ارگجه،
 انجربنجر، خلط ملط، د بل
 خيز سره کله کله شوم.
گله وډ : بې ترتيبه، بې
 طريقې، خوروور، تترتر، يو
 ځای، سره گله، شريک،
 وران، خراب، ارگجه، بې
 طبعي، پریشان، ناساز.
گله وډم : غوبل، غل غوبل،
 شور شغوب.
گله وول : نخول، په چار قص

کول، رقصول، څوک په
 خپل حکم چلول. يو ځای
 کول، خلط ملط کول،
 مشهورول، خورول، تاوول،
 چورلول، زياتول، شاملول،
 شريکول، په څه معامله کيښي
 د ځان سره څوک يو ځای
 کول.
گله وول : گله وول، شلول، په
 لاس يا پنبه څوک کړمول،
 بيکاره کول، محتاجول،
 حاجتمند کول.
گله وول : اختلاط، ملاوت،
 گله وډونه، سره يو ځای کونه.
 شراکت، شموليت.
گله وډ : د گله مونث، په وجود
 وړې لرونکې يو وړو کې
 څاروې چې بې هم ورکوي او
 وړې ترې هم حاصلولې شي
 او غوښه يې هم خوړې شي.
گله وډ : خوره، مشهوره، عامه.
 يو ځای، خلط ملط، گله
 گاډيره، څارو و ته يو ځای
 کړې شوم بوس او اوږه يا

بوس پتری او شنه گيا.

گله وده : خلط ملط، يو

خيز بل خير سره داسې طريقه

گله شوم چې بيلول ي گران

وي. بي ترتيبه، وارخطا،

گليدل : نخاکول، رقص

کول، شريکيدل، گډوډ

کيدل.

گليدل : گړديدل، شلیدل،

په لاس يا پښه کړميدل.

حاجتمند کيدل، محتاجه

کيدل

گلشته : پاتې شوم، سابقه،

اوړيدلې. وروستو پاتې.

گرارۍ : غاښونه لرونکې

گادینې چې مشینونو گر خولو

کښې پکار راځي.

گرام : د وسيدو ځای، کلې،

موضع، سيمه، ټاټوبې، گرامه.

گرام : په اعشاري نظام

کښې د وزن يوه اکاني، د کلو

گرام زرمه برخه

گرامر : د ژبې دستور، د

ژبې قواعد و ضوابط، د صرف

و نحو علم.

گران : محترم، عزتمند،

بزرگ، قدرمند، ښاغلی،

گران : مشکل، داسان

متضاد. حور، خوب، قيمتي،

سخت، تکليف ده، دروند،

بایاب.

گرانول : نرخ خيژول،

قيمت زیاتول، خوبښول،

سختول، مشکلول، نایابول.

گراني : گرانښت، گرانوالې،

مهنکاني، قيمت زیاتيدنه،

گرايدل : قيمت زیاتيدل،

نرخ زیاتيدل، بيه زیاتيدل،

خوبښيدل، سختيدل،

مشکليدل، نایابيدل.

گر باده : د پيريانو دولې،

ديوباد، د باد چورلندې.

بربور کې.

گر پیت : سوکېک،

سکېک، د جوارو روټی.

گرت : د دوو گوتو تر منځه

فاصله.

گر خنده : گر خيدونکې،

- گر خانہ، گر خن، تاویدونکے،
چورلیدونکے، سیلاتے۔
گر خول : حرکت ور کول،
چکر ور کول، خوک لہ لاسہ
نیول اور وانول، پہ چا سیل
کول، حقدار ثابتول، بل طرف
تہ اہول، ہی رخی اختیارول،
التی کول، باقی کول۔
گر خیدل : روانیدل، حرکت
کول، سیل کول، حقدار
ثابتیدل، لہ ژبی اوریدل، دلہ
پرینودل، بل طرف تہ اوریدل،
دسر چورلیدل۔
گرد : تمام، تول، گرد،
چار چاپیرہ، گیر چاپیرہ۔
گرد : گرد، خاورے، دورہ،
غبار، خیرے۔
گرد : پہلوان، دلاور، بہادر۔
گرد : غولہ، گول، گرد۔
گرداب : داوہو چکر،
چورلندے، گرداؤ، غلی،
غولی، چتو، لنگری، زخم،
بانیچغ۔ یو قسم تال۔
گردان : صیغی دترتیب
- مطابق سر دوبارہ کونہ۔
گردان : گر خیدونکے،
تاویدونکے، اہولے، گر خولے
شوم۔
گردباد : سیلی، طوفان، ہفہ
سیلی یا ہوا چہ گرد د خان
سرہ الوخوی۔
گردسره : تول، لہ سیلمی،
بالکل، بیخی۔
گردش : دور، چکر، سیل
کونہ، گر خیدنہ، تبدیلی،
گردن : خت، مری، ورمیر۔
د کوزی یا صراحی وغیرہ
غری۔
گردنی : د کارتوسو پتی،
گردہ : بلہودے، پشور گے۔
حوصلہ، ہمت، جرات۔
گردہ : خام چرس، کچہ
چرس، خاکہ۔
گروز : گرس، دولس درجنہ،
دولس درخنہ۔
گروز : امسا، لور، دانگ،
دانگوری، کوتک۔
گرسره : بیخی لہ سرہ،

قطعا، بالکل.

گرسنه : ورے، نهر.

گرفت : نيولے شوم، نيونه،

قبضه، اعتراض، اختيار، وس.

گرفتار : قيدي، نيولے شوم،

گير شوم، قابو شوم، نندي،

انڀڻي، ڀنڀڪيل،

گرفتاري : نيونه، گيريدنه،

نڀڻنه، په حراست کڻي

راتلنه، قيديدنه

گرگ : خارڻ، ڀم، کھه،

خارڻڻ.

گرگ : يو خطرناڪ خنڊ،

ليو، شرمڻ.

گرگابي : يو قسم پيزار،

موزي.

گرگادڙي : هغه غونڊي خيز

چي رعوڙي يا تاوڙي شي.

گير گادڙي، گرگادڙي.

گرگت : داوڻ ڊڀڻي

هڏو کي. رنگ بدلوکي د

کرڙوڙي په شان يوه حشره.

گرگره : ڊيڙي هومره

توڙي ڏاڻي کونکي يوه ونه او د

هڻي ميوه.

گرگه : دوني ويڻ، دوني

هغه برخه چي په زمکه کڻي

ډننه وي. غٺ بش، تير، شهتير.

غٺ کٽ سر، مضبوط

سر.

گرم : تود، حرارت

مور کونکي تيز، چٽ،

چٽک عاشق، منڀ، جذباتي،

غصه ناک، قهريدلے

گرم : غم، رنج، پشچاک،

پشچاک، نول، دڙاغي

پريشاني، يو مرض چي د غم

له وجي پيدا کيږي.

گرم : ملائنه، پر، قصور وار.

گرماله : گلماله، ختماله، د

اخير يالو کولو آله، پتاند.

گرمت : هغه آله چي يو سر

ئ دروند وي او فرش، سرک

يا زمکه وعيره پري د

کڻيمندلو په غرض ټکولے

شي، درمت، گيرمت

گرمکه : هغه نري ډانه چي

د گرمي په وجه به بدن

راخيڙي.

گرو : گانه، كفالت، قيد، تر،

تروڻ، ناغه، عهد و پيمان،
قول، لوظ.

گروڻ : نوڪاري ڪول، په

نوڪوڻو راتوڻ، پوستڪي لڙي
ڪول، توڻ، حاصلول.

گروه : د اوڙي اوخت تر
منخه خاڻ. د قميص ڪالر،

گريو.

گروه : دين، مذهب، قوم،
ٽولي، ڍله

گروه : په حاورو ڪڻي د
محفوظ ڪرڻ شوو گڻو توپ

يا ڏير.

گروه : د گز شپارسمه حصه.

گريان : فريادي، ڙڙ غوڻي،
ڙڙيدونڪي،

گريس : وازڪه، جري،
وازه، غورواله. يو قسم

سليبنناڪه ماده جي د موٽرو
لارو په پايو ڪڻي د غور والي

قائم ساتلو دپاره استعماليري.

گريه : ڙڙا، انگولا، وير.
چغني، فرياد.

گرمول : ملامته ڪول، پر
ڪول، قصوروار ڪول، قصور

ثابتول،

گرمول : تودول، حرارت
ور ڪول، تيزول، شوق ور ڪول،

غصه ڪول قهرول.

گرمه : هغه ميوه جي زر
پخيري. زر رارسيدونڪي يا

پخيدونڪي ميوه. د خبربوزي
يو قسم.

گرمي : تاؤ، تپ، تودواله،
تودوخه. د اوڙي موسم.

غصه، قهر، غضب، سوزاک،
د تشو متيازو سوم، آتشک.

گرميدل : ملامته ڪيدل، پر
ڪيدل، قصوروار ڪيدل.

گرميدل : توديدل، حرارت
موندل، شوق موندل، تيزيدل،

غصه ڪيدل، قهريدل.

گرو : پوه، پوهه، استاذ،
تجربه ڪار، پير، ماهر،

هوٽيار، چالاڪ، د علم نابغه
استاذ.

کڻي د جنگيدو اواز، دور يا بل څيز په زوره د بندولو اواز. د منږ کانو نيولو پنجره. غټه سوږه، چاودمې څامه.

گرېږ : د کيدې د کرږيدو اواز، قرقر. بدنظمي، خلل، بدانتظامي، گډوډمې، وړانې.

گرېوزه : ږچ، گرگوزه، ربږمې.

گرځ گرځ : گرځ گرځ، گرگر، عرغور، په باران کښې د اسماني بجلي اواز. د تندر اواز، گررهار.

گرد : دوره، گرد، غبار، هوا سره الوتونکې خاورې خڅلې، **گردان** : گردان، سردوباره زوټول، گرځيدونکې،

گرداو : چله، سيلاب، څپه، هغه سيلاب چې چار چاپيره مخې وهي. غولۍ، گرداب، چورلندمې.

گردسره : بالکل، بيخي، له سيلمې، له سره، چورلټ، چور.

گريبان : گريوان، د قميص غاړه.

گريدل : کهه کيدل، څارښتيدل. رږيدل، گنجي کيدل، کرښې کرښې کيدل، زخمي کيدل، خورگ د وجود نه لرې کيدل، پوستکې لرې کيدل، حاصليدل، بوديدل.

گريز : تينښته، فرار، بيليدنه، پرهيز، اجتناب، په قصيده کښې له تمهيدو پس اصل مقصد ته راگرځيدنه.

گريزان : تنبیدونکې، ويريدلې، ترهيدلې، گريزپا

گريوان : د قميص هغه برخه چې په سينه پرته وي او تنې پرې لگولې شوې وي گريبان.

گر : قلعه، فلا، حصار د لاحقې په طور د ظرفيت معنې ورکوي، د وسيدو څامه، لکه امان گر، علي گر، خوشحال گر وغيره.

گرېب : تيرې او تندي خبرې. د دوو څيرونو په چيلو

- گر دی :** غونډه، د دائرې په شکل تاو شوي، گیر چاپیره، تاو راتاؤ، حلقه.
- گرزا :** د پژو مسلسل اواز. گرزار.
- گر کرو :** تور تورو، ستړي، حلقوم، غرم، غروم، د مری سورم، حلق.
- گر گوتي :** گلگوتي، گالگوتي، گارگوتي، هغه ويښته چې تاو راتاؤ وي.
- گر کور :** د اسمان گرار، تندر، د بريښ او گراري اوازونه، تناء، د اسماني بجلی اواز.
- گر لډی :** چرمبنکی، هغه کربورم چې په کورونو کېږي ژوند کوي.
- گر لډم :** تیز رفتار، جست و چالاک، تکره، چابک.
- گر لنگ :** لویه کنده، د دریاب په غاړه لوم کمر، ډیر لوړ دیوال، گمرنگه.
- گر لنگ :** گرېنگ، د پوزې
- غلیظه ماده، قن، خن، خرمت، کر میزه.
- کرول :** په خبرو راوستل، د چانه خبرې ایستل.
- کرونج :** د لرگوجور کرې شوم د منگو د ایښودو خام، کر ماچې، کر مجې.
- کره :** گوره، د گنوله شربته جوړیدونکې خوړه ماده چې په چایو یا شربت وغیره کېږي استعمالول شي.
- کریال :** لویه کرې چې دیوال ته خوړیدلوي شي.
- کریدل :** خبرې کول، کره سره کول، کریدل، کریدل، کرېدل، کرز کروز کول.
- کری :** د وخت بنودلو آله، گنټه، ساعت، د وخت حصه.
- کری :** حلقه، شپول، هاله، گردی.
- کرې :** د خټو اسمونو په اخره کېږي راتلو سره د فاعلیت معنی پیدا کوي لکه دریم کرې، ژړنده کرې وغیره.

گزلک : چاره، چروکی،

کیرلکه.

گزیله : خورلے شوم، تک

ور کهرے شوم، مارخورلے.

گزیو : مدد، چاره، علاج.

صبر، تحمل.

گس : چپ، کین، دینی

ضد. د انسانی زړه خواته

ارخ.

گستاخ : بی ادبه، بی شرمه،

کلک ستر گهرے، سپور ژبه،

وچ ستر گهرے، بی حیا.

گستاخانه : د گستاخی.

گستاخی : بی ادبی،

سرکشی، بی شرمی، بی حیانی،

گس : په گس لاس باندې

کار کوکړی.

گشت : چکر، دور، پیره،

خوکی، سیل، گرخیښنه.

گشتی : شلته، متیزه.

گفت : خبره، لفظ، وینا.

ازار، بنیره،

گفتار : خبرې، وینا، گفتگو،

خبرې اتري. په مرکباتو کېنې

گهر : منکر

گنز : درې فته، د باپ یوه

اندازه، هغه سیخ چې د

توپک په شپیلی کېنې نښتي

توقه پرې راویستې شي.

گزار : گوزار، غورار، دب،

درب، وار، خل، کرت،

گزارش : عرض، بیان،

درخواست.

گزاره : گوزاره، گزران،

وخت اړونه، ورځې شپې

تیرونه، گزراوقات، ساعت

تیر، زعم، صبر

گزران : وخت اړونه، وخت

تیرونه، یو خاځه وسیلنه،

ساعت تیر، گوزاره، ریست،

وخت تیر

گزک : پارسوب، د زخم

اوبه پټونه، پرسیدلې، نوژن.

گزک : هغه څیز چې د

اښمو یا شرابو څښلو نه پس د

خلې خوند بدلولو دپاره

خورې شي. یو قسم مټاني،

خواره.

د ويونكي معني ور کوي لکه
خوش گفتار وغيره

گفتگو : خبرې اتري، وينا،
بيان، گفتار.

گگړه : يو مخصوص قسم
ارت او لومې قميص.

گگر : گوگر، گندهک، يو
کيميايي خيز، بارود.

گل : غټه غټه ږلي، ژلي.

گل : سپردې شوې غوتې،
معشوق، په وجود د داغيدلو
نښه، د ډيوې د باتي سوريډلې

سر.

گل : د سترگو بيماري چې د
سترگو ککي سپينه شي او
نظر ترې ختم شي.

گلاب : يو مشهور بوټی
سره بنائسته گلونه يسي، دې

گل ته د گلونو بادشاه هم
وئيل شي.

گلابتون : د سرو زرو تار،
زرين تار.

گلابي : گلاب رنگه، د
گلاب په شان رنگ لرونکې.

بنائسته، حسين.

گلاس : د اوبو څښلو
سلوري يا د شيشې يا سټيل
اوږد لوبښ، گيلاس.

گلاله : کولالې، کوتالې.
پخه شوې سره بيره.

گلار : د گل په شان،
بنائسته، بنکلې، حسين،
گلفام، گلرخ.

گل توت : هغه د غټو پانو
توت چې د کاغذ په جوړيدو
کښي استعمالېږي.

گلټ : زېر رنگ لرونکې يو
دهات، گيلټ.

گل جړی : گل خړی،
نښه، خرڅ، کهار.

گلچين : گلونه شو کونکې،
مالي، باغوان.

گلدار : د ساده متضاد،
گلونه لرونکې، هغه چې گلونه
پرې جوړ شوي وي.

گلدان : هغه لوبښ چې
گلونه پکښي ايښودل شي، د
گلونو د گلديستي ايښودو

- لو پٽي.
- گل ڦند** : يو قسم دارو جي
- گل ڦٽه** : د ڳلو پو ڳيڏي، د
- قسم اقسام راشو ڳولو شوو ڳلونو
- غچڪ،
- گل ڦانگ** : د سپو يو قسم
- چي د جنگ دپاره ساتلے شي
- گل رخ** : د گل په شان مخ
- لرونکي، گلښام، ښائسته،
- گلرو، حسين، پي مخي،
- معشوق.
- گل رنگ** : د گل په شان
- رنگ لرونکي، ښائسته، ښکلي،
- حسين
- گلزار** : د ڳلونو ځاي، باغ،
- گلشن، هغه ځاي چي ڳلونه
- پکښي ولاړ وي، گلستان.
- گلستان** : وگوري گلزار.
- گل شکره** : د قسري کال
- دويمه ماست صفر، د صفر
- مياشت
- گل ښار** : د گل په شان، د
- گل کلي، ډير ښائسته، لالے.
- گلښام** : د گل په شان رنگ
- لرونکي، محبوب.
- گل ځار** : معمار، د مکانونو
- جوړولو ماهر
- گلگون** : گل رنگ، د گل
- په شان، د گل په څير.
- گل لاله** : يو صحرائي گل
- چي سور رنگ لري او په منځ
- کښي ي تور داغ وي.
- گل مالہ** : گرماله، د ليو
- پلستر يا اخير وغيره هوارولو
- اوزار، گرماله، کيرماله،
- ختماله.
- گلنار** : سور رنگ لرونکي،
- د انار د گل مخفف.
- گلوبند** : هغه د عاري نر مه
- پتي شان چي له يحنی پرې
- غاره، خټ او غوړونه بچ
- ساتلے شي يو کالے چي په
- غاره کښي اچولے شي.
- گلو کوز** : يو قسم خواړه
- دارو چي په وجود کښي د
- توان برقرار ساتلو په غرض په

گماشته : هغه سرے جي ورتہ خہ کار حوالہ کرمے شوم وي، کارنده، ايڄنٽ. وجه، سوب، سبب.

گمان : گومان، حيال، اندازہ، قياس، اٽڪل، شک، شبہ، وهم، وسواس.

گمائي : خيالي، اٽڪلي، شڪي، احتمالي، وهمي،

گمبت : گنبد، منارہ، غونڊہ، عمارت، گنبت،

گمراہ : لارہ هير کرمے، بي لاري شوم، بنوئيدلے، بي دينہ، اوڀريلے، گر خيدلے.

گمنام : غير معروف، غير مشهور، هغه خوک جي

خوک ئ نہ پيڙني، ورک نومے، پوشيده، ناپيڙند گلو.

گمنامي : نامعلومتيا، نامعلوم توب، پوشيدگي، غير معروفيت، نہ پيڙندنہ.

گناه : جرم، خطا، غلطي، غلط کار کونہ، قصور، خطائي، وبال، گنا، د ثواب

اوڀو کڻي اڇولے او خٽيلے شي. **گلولہ** : گيتي، وڙو کي

غونڊارے. گلگلہ، پکوره.

گلہ : رمہ، کنڊڪ، پادہ،

ميا. گولہ، گرہ، نمري، مري،

نوالہ، علہ، صندوقچہ يا

صندوق جي دکاندار پکڻي

پيسي ڀڙدي.

گليخار : يو قسم سرہ دوائي

جي دسترگو او خلي پنخيدو

دپارہ پکارولے شي، شيشي

رنگ.

گلي : د زياتو تروو او ترشو

خيزونو خوڻو له کبلہ پہ مري

کڻي زياتي غوبنہ پيدا کيڏنہ.

يو مرض جي پہ مري کڻي

غوٽي پيدا شي.

گم : سرينش، سليبنش، گوند،

اوري، د غائبونو دپاسہ غوبنہ.

گمارل : گومارل، مقررول،

پہ ذمہ کول، پاسلول، سپارل،

حوالہ کول، انگيدل، ننگيدل،

دڊکارل، ڊومارل، پارول، نيغول، پاڇول.

گنجي : گونجي، انجل
بنجل، گنجي،

گنجي : گونجي، د تارونو يا
سو تلو غونڊار.

گنجر : هغه سره چې په
سر ساندي وي ويښته نه وي

يک د حوارو هغه وره چې
د شمار يو خو دانې پکښې وي.

گند : ناپاکي، غلاظت،
بدبوني، بې ترتيبۍ، گندگي.

گندانه : يو قسم ساک چې
د اور بشو او د اورې په شان

پايې لري. د پخلي نه علاوه د
مستو چقني او نور قسمه

خيرونو سره هم خورلې شي.
گندنه، گنده هوره.

گندېلا : ناوليا، گند.
معمولي او بیکاره خيز.

گندک : د معدياتو يو
قسم، گوگر، گندهک.

کيميائي نامه سلفر
گنده : ناولي، پليت بد

کر دار، شريو، بد فطرت.
گنده خر : هغه خشاک

ضد. د مذهبي احکامو خلاف
کار کونه

گناهگار : گناه کونکي،
قصور وار د اسلام د قانون نه

خلاف کار کونکي خطاکار
گنبد : وگورئ کښت

گنتي : اعداد و شمار.
شميره، حساب لکونه.

گنټه : شپټه منټه، شپټو
منټو وخت، گري.

گنج : خزانه، دفينه، گنجينه،
محزن، ذخيره، گودام، بازار،

ملو کيټ، د فقيرانو کاسه،
کچکول.

گنج : د سر ويښته نه کيدنه،
گنجيتوب. يو مرض چې د

سر ويښته پکښې دورېږي.
گنجائش : خائيدنه، خاږ.

فائده، بخت، مقصد، حوصله،
واره

گنجلک : اندول پندول،
اړت عورت، انحال بنحال،

کسجلک، انکوچه، تاو رتاو،
گونجي

گنگخري : په سيلابي اوبو

کښې رالا هو شوي واړه واړه
لرگي. گنده خري.

گنگس : وارخطا، کلود،

پریشان، سرگردانه، بې خوده،
بېهوشه، بې سوله.

گنگو : رعفران، راپران، زیر

رنگه

گنگورم : د اښکورو

عنچک،

گنگوسه : اواره، شوره،

شهره، پس پس، گوب گوب،

بنکالو، افواه، د دروغو خبر

خوړيدنه. گنگوسه.

گنوار : باندېخه، باندېچي،

د کلي او باندې وسيدونکي.

گنهر : د يو ساک نامه، سره

چلواني، عموماً غټو جوارو

کښې کيږي.

گنهکار : گناه کار، هغه چې

گناه ي کړې وي. مجرم،

خطا کار،

گني : د گني جمع، لاحقه

چې د بعضي اسمونو سره په

لرگي وغيره چې سيلاب ي د

خان سره راوړي، گنگه خري،
گنگه خري.

گند : گينده، بخي، تک

هغه ټوټه چې د گريوانه لاندې

گندلې شي د ميچني يا

ژړندې د پلونو نه کير چاپيره د

حاورې جوړه کړې شوې

غاړه. پاموره

گندل : په سټ او تار سره يو

خام کول، سره يو کول،

بخي تيرول، تک وهل.

گنله : غوټه، پنډو کي،

گندلې. د پرتو غاښ اچولو

خام، بله، کوډې، جادومتر،

تعويذونه،

گنلير : يو تريخ بوټي چې

مختلف رنگونه لري گنلير،

گنلير.

گنليري : د ژولو په غرض

د سپين کړي گني ټوټه،

گنيري،

گنگ : وارخطا، اوتر،

پریشان،

- راتلو رشته ظاهر وي لکه
 تربگني،
گني : گنه، نو، بيا، نو بيا، په
 نورو ټکو کښې، گنه،
 گواندې، گوندې، گندې.
گني : د مچو يا ډمرو گڼ.
 لاحقه چې د بعضو اسمونو
 سره په راتلو خاندان يا رشته
 څرگندوي لکه پلار گي،
 سخر گني وغيره
گن : ډير زيات، په شمير
 زيات، درنگي ضد.
گنار : د گن گن اوار، د
 گنيدو اواز، د پټو او ورو ورو
 خبرو اواز.
گن رنگه : فصل رنگه
 کونه، له فصل نه گن بوتي
 ويستنه، او که رنگه وي نو
 پکښې نور بوتي لگونه.
گنگپ : جيب تراش،
 جيونه وهونکې، جيونه پرې
 کونکې،
گنل : قياس کول، پوهيدل.
 خيال کول، گومان کول،
 شميرل، شمارل، منل، قبلول،
 تسليمول.
گنول : ډيروول، زياتول،
 گوروول، گړول، خبرې
 ايستل، په خبرو راوستل.
گنه : شماره، د اخبار يا
 رسالې نمبر، جلد.
گنه : گنوالی، ډير والی،
گنه گرونه : ډيروالې، گڼه، د
 حلقو رياتوالې، کثرت، اژدهام.
 هجوم
گنيدل : ډيريدل، زياتيدل،
 خبرې کول، گړيدل.
گو : د گواه مخفف چې د
 قسم دپاره ونيلى شي لکه
 خداى گو، خداى گواه دى.
گو : وړانگه، وينا، خبره.
گواټه : د خپياکو ډيرى، د
 خپياکو يو مصنوعي ډيرى چې
 په ترتيب سره کينودى شي
 او بيا د خټې ليو ورکړى شي
 چې د باران نه بچ وي. گواټه.
گوار : د حيواناتو گله.
 گواره، رمه، گوهار

گوار : بدرانگ، بلشکل،

شارشپار، کنده، پوچ، خراب،

ناکاره، پووار، پوهاپ

گواره : د خارو ورمه، گوار،

گوهار.

گوارم : لوم خادر، له

بوجو جوړ کړم خادر، خل.

گواښ : د جنگ نه جدا

کونه. ثالثي. منصفي. د دوؤ

تسو جوړه راوسته، رورونه،

دېر که، خوف ور کونه، هڅه،

جگړې ته راو لاړېلنه،

گواه : شاهد، گواهي کوکې،

ثبوت ور کونکې، شيد.

گواهي : شهادت، ثبوت

ور کونه، شاهدي، شيدې.

گويي : يوه سبزي چې سپين

غټ گل لري او گل ي پخولې

شي.

گوته په خله : حيران، حق

دق، هک پک، حق حيران،

اريان دريان.

گوت : د مائع خيز هغه

مقدار چې خله پرې د کيږي

غړپ، جرعه.

گوتل : غنبل، غړپ کول،

په گوت گوت غنبل.

گوته : يادونه، ياداښت،

حفظ کونه، بغير له پوهي

يادونه.

گوتي : يو خاص قسم دارو

چې ماشوم له د پيدا کيدو سره

ور کولې شي.

گوجر : د غوا مينو ساتلو

او پيو خرڅولو کاروبار

کونکې.

گوجم : د يو سمندري لعاب

دار چينجي خول يا پوستکې.

سيي، کودر، کنجکه،

خرمهړه. خول، پوستکې.

گوخموخه : غلې غنځې،

هغه څوک چې ډيرې خبرې

نه کوي، هغه څوک چې د

زړه راز چاته نه ښکاره کوي.

گودام : ذخيره، ډپو، ډپو، د

څه خيز ذخيره کولو ځامې.

گودو : په سيند د پورې وتو

ځامې يا لار د سيد هغه ځامې

- چي زنانه ترې اوبه راوړي. لاره، رو.
- گودر**: زور او بودا خاړو، زور، بیکاره.
- گودري**: د ملنگانو زور او لوم پيولدي خاډر، کند.
- گود**: د فصل صفاتي، فصل ته په کوداله يا رمبي زمکه نرمونه او وابنه وغيره ايستنه.
- گود**: هغه چې په کوداله يا رمبي نرم کې شوی وي. صفا کې شوی.
- گوداځي**: د گودي مدکر، جته. هغه سړي چې د بل په اشارو کار کوي.
- گودمار**: گود کوکړ، هغه سړي چې گود کوي.
- گودول**: نن ته په کوداله يا رمبي زمکه نرمول او غير ضروري بوټي ويستل، فصل صفا کول.
- گوده**: په ادب سره کينيناستنه، متوجه کيدنه، کونټه.
- گوديدل**: په پښه يا پښو معذوره کيدل. فصل ته زمکه نرميدل او وابنه وغيره ترې ويستل کيدل، فصل صفا کيدل.
- گودي**: د خاړو د گوديدو يو مرض. هغه چينجی چې د جوارو بوټي کښې پيدا کيږي او بوټي وچوي د بورې مينځې وغيره د مر بچي خرمن چې د بوسونه ډکه کې شوي وي. د خرمنې نه خوړ هغه خيز چې دانې، چرس، غوړي يا سور داسې خيزونه پکښې خويدي کول شي.
- گور**: قبر، مزار، د برزخ د ژوند تيرولو ځای.
- گور**: درېگي ضد، گن، ډک او خوړوور، ډير او سره نژدې نژدې.
- گورخر**: د خر په شان يو ځنگلي ځناور چې غوبنه ي حلاله وي.
- گورستان**: قبرستان، مقبره.

- ادیوه، هدیوه.
گور کبن: قبر کستونکے،
 قبر کند، قبر کن.
گور گابی: یو قسم لوم او
 ژور بوت.
گورم: د خاروو گله، رمه،
 گواره، لویه ډله.
گورمکی: یو قسم وړوکے
 قد لرونکې جرگه، پیشتکی
 جرگه.
گورنو: د صوبې حاکم، د
 صوبې اختیار مند.
گورنوي: د گورنر عهله، د
 گورنر کار.
گورم: خدایه خبر، کومان
 مې نه شي. د شک او بې
 يقينۍ کلمه.
گور: هغه وړه سوړه یا غار
 چې د اوبو د جریان نه په پټي
 یا وله کښې پیدا شوې وي.
گورو: ډیر خوړ، په گاڼی
 کښې د گنود شربت نه د
 گوړې جوړولو ماهر، چې د
 گاڼی په کلهم کار پوهه وي.
- گوره جوړونکے.
گوزار: گزار، غوزار،
 درب، ډب، وار.
گوزن: د بدن د رچیدو
 مرض، گوزن، ریه رپے، فالج،
گوساله: د غوا بچے،
 سخرے.
گوسره: سخته خپره،
 مضبوطه خپره، گوزار.
گوش: غوړ، غوړونه،
 اوریدنه.
گوشمال: غوړ تاوونه.
 سزا، وهنه، گوشمالي،
 گوښمالي، گوښمال.
گوشنه: د شنه تابع مهمل
 وگورئ شنه گوشنه.
گوشواره: د حساب کتاب،
 خلاصه، میزان، ټوټل.
گوشه: گوښه، گوټ، ټټ،
 کنج، قنج، کناره، خلوت،
 یواځي، د یواځې ناستې ځای.
گوگ: هغه څه چې منځ ی
 تش وي. ډډ، گوگن، لسه،
 برېنگ، پون.

گوگل : سینه، د زرۀ صندوق،
گوگر، د زرۀ خانه.

گوگل : په منځ کښې
تشول، تراشل، دډول.

گوگو : د خطري چغه يا غوږ،
تلی، الارم، د اور گاډي چغه.

گول : حیران، پریشان،
هک پک.

گول : په خنډو لوبو کښې د
لوبو د میدان هغه حصه چرته
چې په یوه معینه طریقه رسیدلو
باندې هغه ځای سره متعلق
فریق بانیلات وکړي.

گوله : نورې، نمرې، فې،
کپه، روزي، رزق.

گوله : کړده درنه سکه،
گلولة، د توپې گوله.

گوله بارود : گولی او
بارود، وسله، میخزین.

گولیدل : حیرانیدل،
پریشانه کیدل، حل کیدل،

ویلې کیدل، گلېدل، خاریدل،
قربانیدل، غولې کیدل،

کړیدل، پیچیده کیدل، فتنه

راوچتیدل.

گولی : وړو کس غولې

خیز، گلولة، په یو خاص مقدار
کښې گلولة کړې شوي دارو

د کارتوس هغه له سیکې جوړه
حصه چې څه شے پرې ویشتی
شي. مردکې،

گون : دا د عدد په اخر
کښې راځي چې د نسبي عدد

او مساوات معنی پیدا کوي
لکه لس گون، سل گون.

گونې : د تار گونجی چې د
کاغذ یا کتې د نچې نه تاو

کړې شوې وي.

گونته : د پښې رابړ غولو په
صورت کښې درنگانه

سترگه، د راغبرگې کړې
پښې سر، گونده.

گونجی : د تارونو گولی،
خرخی یا اتیرن چې تارونه

پرې خيژي،

گولډ : یو قسم سلېن ناکه
ماده چې له ونو حاصلولی

شي. سریش، سریش.

گونگه : يو قسم مارغه چې
عام طور سره سپړه کښلې شي.
بوم، آلو.

گونى : پورې، پوجى،
گوندم، غوندم.

گونیا : د گلکارانو د لرگي
پوه پیمانې چې د دیوال
کوږوالی او سموالی پرې
معلومولې شي. هغه څیز چې
پرې د بل څیز اصلاح کولې
شي. د گوتې هغه حصه چې
غمه پکښې کېنودې شي.

گولې : د سپرې په شان یو
چینجې چې په غله دانه کېږي
پیدا کېږي او غلې ته نقصان
رسوي.

گوه : هغه درز یا چاود چې په
لرگي کېږي د څیرلو دپاره
وکړې شي. په لرگي کېږي د
پانې ورکولو چاود.

گوهر : مرغلره، مروارید،
قیمتي کانس، جوهر، اصل،
نسل، ماده، ذات.

گوهری : د قیمتي کانو، د

گونلیمال : گندې،
گونلې دویاره غوبل کونه.

گونگ : له قوت گویایی
محرومه، هغه چې خبرې نه
شي کولې، گونگې، گونگا،
گونگو.

گونگت : یو تور رنگ
لرونکې الوتونکې حشره چې
تعلق یې د گندگۍ سره وي.
تک تور او چالاک لنډې

سړې.
گونگي : یو سور رنگ
لرونکې وږه حشره چې د
سبز پانې خوري.

گونگرو : جرس، گنگرو.

گونگري : د جوارو چنو
وغیره بشولې شوې دانې،
چولي.

گونگورم : د انگورو
غنچک، غوشه، خوشه.

گونگه روژه : مکمل
خاموشي، ارادتاً خاموشي،
بیخي خبرې نه کونه.

گونگي : د گونگي مونت.

ملغلرو، جوهری، د گهر په
شان.

گویا : وینا کونکې، خبرې
کونکې، ښه تقریر کونکې
گویا : غوندې، لکه، هوبهو،
مانند، جوړې، بالفرض

گویایي : خبرې، د وینا
طاقت، د خبرو کولو قوت

گوټی : غنډسکه، پښوس،
هر یو غونډی څیز.

گهواره : خانگو، زانگو،
گهیځ : د سحر وخت، سحر
سبا.

گهه گهه : کله کله، کله
نا کله، گهه گهه.

گي : لاحقه چې د بعضي
صفتونو په اخر کېږي په راتلو
اسم جوړوي لکه زنده نه
زندگي وغیره.

گیا : د خارو وخوراکه،
وابنه، گیاه.

گیپ : سمدستي، په
ساحري کېږي، گپ شپ،
اچانک.

گیتی : دنیا، جهان، عالم.

گیتی : له پوندې نه بره

دواړه طرف ته د پښې راوتلي
هډوکي، وړوکي څیز، هغه
وړه غونډی لوټه چې د چلم
په توپي کېږي ایښو شي. د

شطنج مهره، کوټ، گیتي.

گیتي : وړوکي غونډی
کانی، گیتي.

گیج : گنگس، بیهوشه.

گیجی : د هډوکي مغز،
جغز، جزغی، پوڅه.

گیلر : د سپي په شکل یو
ځنکلي خناور، شغال، بزډل،

ډرن.

گیلر سینگې : یوه کلکه

غوټه چې د گیلر له تندي نه
ویستې شي د کومې په حقله

چې دا مشهوره ده چې دا د چا
سره وي نو هر خواهر شری

پوره کیږي.

گیلر واده : په ممر کېږي د

باران وریدو حالت.

گیر : نیونکې، گیرونکې،

بي وقوف، هغه ڇي د خپلي
بنځي د ناڪاره كارونو نه د
خبريدو باوجود سترگي
پتهوي، پروا، دله، دووس،
نامرد، هيجر، خصي، بزدل،
ډرن.

گيلدي خور : ډير غټ کم
عقل، احمق، بي وقوف.

گيلو : ډير خوراک کونکي،
خيتو، گيله ور، گيلو، ډير
خوراکه.

گيله : خيته، نس، حمل،
اميد، اميند.

گيلوي : د فصل، وېو،
خشاک، وغيره يو خاص
مقدار ڇي په وندني تړلي
شوم وي.

گير : نېټي، گرفتار، نيولي
شوم، اړ، اخته، مبتلا،
اوريدلي.

گير پير : اخواديوخوا،
دوکه، دھوکه، چل، فريب
گير چاپير : چارچاپير، هر
طرف ته، گيردچاپير، گير

لاحقه لکه توښه گير، ارمان
گير.

گيلاس : د الو بالو د ذات يو
قسم خوږه ميوه. د پرونس د
خاندان يوه ونه. ارغنجال.

گيلټ : د سرو سپينو او
زير و په شان يو دهات ڇي د
وسپني کورني ته زيات نژدي
وي.

گيله : شکوه، شکايت، کله،
گيله من : هغه ڇي گيله ي
وي، گيله لرونکي. گيله مند،

گيلده : هغه ټکونه ڇي په
ستن او تار کېږي وغيره له
ورکړي شي.

گينگرې : وړوکي گونگرو،
گيدل : د بون تار تيريدل،
بونلې کيدل، گنډلې کيدل.

گيل : بون يا تار تيرول،
بونل، گنډل،

گيت : دروازه، ور، پاتک،
لاره، د دوو غرونو په منځ
کښې تنگه لاره.

گيدمې : کم عقل، احمق،

چاپیره.

گیرول : نښلول، نیول، قابو

کول، بندول، گرفتارول، اخته

کول، اړکول.

گیره : احاطه، دائره، کرښی،

حلقه، ولقه.

گیریدل : گرفتاریدل، نیول

کیدل، ایساریدل، بندیدل،

ترلے کیدل.

گیس : د تپوس او مائع په

علاوه د مادي هغه قسم چې نه

ی معین حد وي او نه حجم خو

بیا هم هر قسم مکان ډکول

شي د مادي دریم حالت، د

سوریډو په کار راتلونکي

بخارات.

گیسو : لور لور ویشته،

کمځی.

گیل : لاره، سرک، دریږ،

تانگي وغیره د پلونو جوړه

کړې لار.

گیلن : د مائع دپاره

پکاریدونکې یو په ناپ لوبښی

چې تقریباً د دوه سوه او لسو

جټا کو برابر وي.

گینه : شپيته منڼه، گری.

گی : د غوندي ستن. هغه

غټه ستن چې پورې یا غوندي

وغیره پرې گډلې شي. یوه

لاحقه چې بعضې اسمونو سره

په راتلو اسم تصغیر جوړوي

لکه کوتگی، لوتگی.

گر : یوه لاحقه چې د بعضې

اسمونو سره په راتلو اسم

تصغیر جوړوي لکه غرنه

غرگر، تیرنه تبرگر وغیره.

ل : (لام) د پښتو د حروف

تهجي د پتي څلور دیرشم

حرف. په ابجدو کښې

دیرش (۳۰) عدده دي.

لا : اوسه پورې، تر دې

وخته، کله، کله پورې، لیا.

دویم، زیات، پرې د پاسه.

لاپړن : لاپې کونکې، لافرن،

لاپو، ډوزمار، لپرو،

لاپه : ځان ستاینه، ځان

ښودنه، ډوزه، پوته، باده،

لافه.

لاتو : یوه وږده لکۍ

لرونکې مرغۍ.

لاتین : درنا یوه آله چې

باتي ته ئ له هوا د بچ کیدو په

غرض شیشه لگولې شوې

وي.

لاثاني : بې مثله، بې نظیره،

یکتا، چې سیال ئ نه وي.

لا جواب : لاخواب،

خاموش، غلې، چپ، مغلوب،

عاجز، چې خواب وړ نه کړي

شي. دروغژن، بې مثله، لاثاني

چې جواب ئ نه وي.

لاچار : ناچار، لاچار

مجبور، بیوسه، محتاج.

لاچي : یو قسمه خوشبو دار

بوټي او د هغه دانې.

لاحقه : هغه کلمه چې د بل

لفظ سره وروستو لکي او په

معني اثر پرې باسي. لفظ

پسې لگیدونکې کلمه.

لادباد : طاقت، قوت، زور،

توان.

لار : لاره، ليار، لياره. د تګ

ځای، هغه ځای په کوم چې

تګ راتګ کولای شي.

سرک، رو. قاعده، طریقه،

رسم، اصول، اسلوب، د سر

دوښتو په منځ کښې کرښه

لارښود : لار ښودونکې،

رهنما، لار سمونکې.

لارغه : ډیل، خنډ، تاخیر

وړاندې تیر شوی.

لارو : لارو، لار. په

لار تلونکې، نااشنا، راهرو،

پردې،

لاره : وگورئ لار.

لاره چاره : روگودر، حل.

تجويز، هوار، بندويست،

غور، تعلق، راشه درشه،

رورگار ساتنه، مره ژويدي.

لاري : په تيلو چليدونکي

لور کيادي، چکره، بس،

ترک.

لار : سلسله، قطار، د غاري

کالي، اميل.

لاره : دخلي اوبه، لعاب،

توکاني.

لارې : هغه لړگي چې په

کوټه اچول شي. لهر، ډاگه،

لازم : وروستو لگيدلي،

نښتې. فرض، ضروري، په

گرامر کښې هغه مصدر چې

صرف فاعل لري.

لازمي : ضروري، واجب،

فرض، خامخا، بالضرور

لازوال : هغه چې زوال نه

لري. هميشه پاتې کيدونکي.

لاس : په انساني بدن کښې

له اوږې نه د منگلي تر گوټو

پورې حصه چې انسان پرې

کار کوي. د مټ، منگل او

څنگل شريک نوم. دست،

بازو، طاقت، قوت. استعداد.

لياقت، قابليت. د نيم گز

مقدار، وار، خل.

لاسکي : د څه څيز د نيولو

خام، موټي، لاستي، دسته،

چومبي، چمبر.

لاس ليک : د ستاويز.

اقرارنامه، دستخط.

لاسه نيوه : بيعت، مريدي،

د چا مريدي اختيارونه، لاس

نيو، فاتحه، د مري دعا.

لاش : مړ وجود، مړ شوي

بدن، نعش، ميت، مړ،

مorde، لاش.

لاشعور : پټ عقل، عقل

مخفي.

لاشه : لياشه، لياشه، لشن،

لشکه، لاشه، ليشه، لسه. د

مچي، دمبري يا لرم وغيره

هغه تيره ازغې چې دشمن له

پرې ټک ورکوي. د غنمو

لال : پرتو غايش. هغه څوڪ

چې خبرې نه شي كولې،
گونگ، گونگې، تر تېرې،
چارۍ.

لالا : پلار، مشرور وريسا

اوبښي ته د خطاب کلمه.
صاحب، معزز، جناب،
بښاغلي، د هندوانو خطاب.
بښيا، ساهو کار، خوږ، گران،
عزيز، سخر، خسر.

لالج : حرص، طمع،

ليوالتوب، رشوت.

لاله : يو سور رنگ گل چې

په منځ کېنې ئ تور داغ وي.

لام : د فوخ يا پلټنې

مجموعه. د جنگ په نيت د

فوخ غونډه، د جنگ تياري.

لامبا : لامبل، غسل کونه، په

وجود اوبه تيرونه.

لامبل : لامبل، غسل کول،

په ټول وجود اوبه تيرول.

لامبو : په ژورو اوبو کېنې

د گرځيدو يا تيريدو فن،

لامبورن : لامبو وهونکې.

اور بشو وغيره د وږي نرۍ

ازغې. د کب په وجود کېنې

نرۍ تيره هلوکې. بدخوي،

بدعادت.

لاعلاج : لادوا، هغه چې

څه حل ئ نه وي. لاينحل.

لاعلم : هغه چې علم ورته نه

وي. نه پوهيدونکې، ناخبر.

لاعلمي : ناواقفيت، بې

خبري، ناپوهي.

لاغر : کمزور، ټپ،

نرۍ نروچکې.

لافاني : هغه چې نه فنا

کيږي.

لاگ : له چينجو پيدا

کيدونکې يو قسم سليبناکه

ماده چې عموماً د بنگړو

جوړولو او مهرولو لگولو په

کار راوستې شي.

لاکړه کاکړه : د ماشومانو

يو مرض چې په وجود پکښې

سرې سرې دانې راوخيژي.

لال : يو قسم قيمتي کاڼۍ،

لعل، سور رنگې.

هغه څوک چې لامبو ۾ زده وي.

عرق، اوبو ورپه، ضائع، توي.
لاټبريري : کتب خانہ، دارالمطالعه.

لامس : گوتې وروړونکې.

مس کونکې، په گوتو وروړلو معلومونکې.

لائسنس : اجازت نامه.

لائق : مناسب، موزون،

قابل، جائز، درست، سم، صحيح، اهل، جوگه.

لانجه : مسئلہ، پيښه،

جنگال، مصيبت، شخړه،

رېږه، جگړه، پيچيده خبره،

تاؤ راتاؤ خبره.

لايه : تش، خالي، وزگار،

هسي، ليه، خوشه، ايله.

لاندينې : هغه چې لاندي

وي، ښکته.

لب : شونډه، ژي، غاړه،

ډډه، طرف، اړخ، ساحل، د

درياب غاړه، حاشيه، بلي.

لاندي : کوز، ښکته، زير.

لاندي باندې : ښکته

والې پورته والې، تعلق، راشه

درشه، واسطه، شخړه، رېږه،

تنازعه، کمه زياته.

لباس : جامې، کپري،

پوشاک، شکل، وضع، ډوله

لباسي : ريساکار، ټگڼ،

دوکه باز،

لاوارث : هغه څوک چې

وارث نه لري.

لبريز : ډک، تر خلي خلي

ډک،

لاون : زيرې شوملي،

انگولې، ترکاري، کري،

سالن، سالن، پنځکړې.

لبلو : د تپيرو د قسم يو

بوټی چې چيني تړي ويسترې

شي، چغندر.

لاهم : تر اوسه، لا پورې،

نور پرې د پاسه.

لپه : د خه خيز د ناپ کولو

يار اچولو دپاره راغونډ کړې

د دواړه غبرگ چونگه.

لاهو : اوبو ډوب کړې

- د دواړو غبرگو چونکو مقدار.
- لټار** : چڅني شوم، پائمال، تس نس، اخته، نښتې، ککړ، تبا، برباد، وران ويچار.
- لت پټ** : لت پټ، لتولې، چان کرې شوم، په هر اړخ کتلې، گډوډ، دانه دانه، لت پټ، لړلې، ککړ، خراب، په بد حال.
- لټه** : زړې جامې، زور لباس، کيندرې.
- لت** : دارټ يا د گمانی يوه پرزه چې څرخ پرې جوړلي. محور، د مار غانو يا گيدرانو نيولو پر که، دام.
- لت پټ** : اړولې شوم، رارولې شوم. اړخ په اړخ کتلې شوم، لتولې شوم، لت پټ.
- لټر پټر** : الا بلا، بلا بتر، يو څه بل څه. مختلف څيزونه.
- لټکه** : د مار يو قسم، دوه سړي، لنډی.
- لتول** : معلومول، کتل، لټون کول، دراپيدا کولو، کوشش کول، تالاش کول.
- لټون** : تالاش، ډډون، معلومونه، کتنه، لټه، راپيدا کونه.
- لټه** : د لت مؤنث، ناراسته، سسته، نارامه.
- لټيدل** : ناراستيدل، سستيدل، راپيداريدل، راپاخيدل.
- لټو** : کمينه، رذيل، لوجه، کم اصل، بې شرم، بې حياء، لوجه، لټک، لنډوړ، سپين سترگه.
- لټک** : پوست والې، نرمې، د څه څيز په نزاکت سره حرکت کونه، د اجسامو د غځيدو، کړيدو، راغونډيدو او بيرته خپل حالت ته د تلو قوت. کړوالې، خم، کوږ والې.
- لحاظ** : نظر، مخ، خاطر، شرم، حياء، مروت، سړيتوب، خيال، پام، پرهيز، احتياط،

توجہ، غیرت۔ تیت۔ ارزان، کم قیمتہ۔

سپک، دادنی درجی، لاندی۔

پاتنی۔ مغلوب، ماتی خورلی،

شکست خورده۔

لوزان : لوزان، رچ،

ریزدیدنه، رپ رپے، لرخپ،

لوزہ، لوزش۔

لرغون : وړاندې،

مخکښې، وړومبې۔

لرغولے : وړاندینے،

مخکښینے، زور، وړومبے۔

پخوانے۔

لرگے : دونو یا بوتو کلکه

حصہ چي د سوخولو او تعمیر

د کارونو دپاره استعمالیږي۔

چوب۔

لرل : سره کیدل، په قبضه

کښې کیدل، ساتل، شته

کیدل، سره موجود کیدل۔

لروکے : د لور اسم تصغیر

وړوکے لور۔

لرې : جدا، بیرته، په ډیره

فاصله، بعید۔ اخوا، ډډې ته،

ورک، پناه۔

توجہ، غیرت۔

لحاف : له مالو چو ډکه

پرستن، نالی، نیالی۔

لحد : قبر، مزار، کور، د قبر

په منځ کښې هغه ژوره کنده

چې مړے پکښې ایښودے

شي۔

لحظه : دوخت معمولي

حصه، ساعت، گری، شیه،

دم۔

لختے : لښتے، پتو ته د اوبو

د تلو لار، وره نری وله۔

لد : له پړونه جوړ خادر،

چې د څاروی بار یا خټه

پکښې تړلے شي، ترنگن،

کورے، گرلسه، باز۔

لذات : لذت جمع،

خوندونه، مړې، ذائقې

لذائذ : لذت جمع،

خوندونه، مړې، ذائقې۔

لذت : خوند، مزه، ذائقه۔

لذیذ : خونده ور، مزیدار،

خوش خوند۔

لر : ښکته، لاندی، کوز،

لرې : د خاروو معده.

لرې سوېرې : د خاروي

معده او د گيډې دننه نور

مختلف قسمه اندامونه لرې،

کولمې، پرپوس وغيره. لټر

پټر. فصول او بيکاره

خيزونه.

لرې : هغه تار چې گريوان پرې

راتول وي. هار، اميل، لار،

ول، گونجه، سلسله، قطار.

لرزيدل : رپيدل، رچيدل،

لرزيدل، ريريدل، وار حطا

کيدل، ويريدل.

لرول : گډول، گډوډ کول،

اړول رااړول، گنده کول، په

ختو يا بل خيز ناولې کول،

شور پور کول، ککړول، په

خه سازش کښې شريکول.

لرمون : لرمين. د گيډې

دنه حصه. لرمابښ، باطن،

دنه، زړه، روح.

لر مه : يو قسم سره دانه چې

په وجود راخيژي.

لر ه : خړه، گوره وريځ،

دوند، گرد.

لر ه : سلسله، قطار، لرې، لري.

لر ه : غرخيدلې، غرخولي

شوم، پريوتې.

لري : سلسله، قطار، لرې.

اميل، هار، ضمن، باره، حقله.

لرې : پوتې، کم، معمولي،

قليل

لس : دنه او يوولس تر

منځ عدد. عشره.

لسان : ژبه، وينا، بيان.

لسانيات : د ژبې د تاريخ

علم، د ژبې د ابتدا ارتقا او د

تشکيل د قانون علم.

لستولې : د قميص، کوټ

وغيره هغه حصه چې لاس

پکښې پټ وي. د قميص له

لاس نه چاپيره حصه، آستين،

لسگون : د لسو روپو

نوټ.

لسي : نرم شوده يا شوملي

چې اوبه پکښې گډې کړې

شوي وي.

لشکر : لښکر، فوځ سپاه،

- لطفه** : بڼه خيز. د خندا
 خړه، دلچسپه خبره،
 شکوفه، نا اشنا، عجيبه.
لعاب : لارې، توکاني، په
 خله کښې دننه موجوده نمي.
لعت : ملامت کونه، رڼنه،
 غندنه، بد وښه.
لعتي : هغه چې لعت پرې
 وونيلې شي. رتله شوي،
 مردود، لعين.
لغات : د لغت جمع. الفاظ،
 ژبې، هغه کتاب چې پکښې د
 يوې ژبې الفاظ او د هغو معني
 ليکلې شوي وي. فرهنگ،
 ډکشنري.
لغت : ژبه، لفظ، هغه کتاب
 چې پکښې الفاظ او د هغو
 معني درج وي. فرهنگ،
 ډکشنري.
لغت : لته، لکته، ډټه، په پښه
 کوزار کونه، لگد.
لغر : بربنډ، لوڅ، بې حيا،
 بې شرم، شاهين، لنډ وزر.
لغزش : پښې خونيدنه،
 گڼ خلق، ډير خلق، د ډيرو
 خلقو ډله.
لشمکه : ورانه او چالاکه،
 نحره بازه، لک لکي،
 لشمکي، شوخه.
لښتي : د غوړو يو کالې،
 والي.
لښتې : فصل يا پټو ته د
 اوبو د وروستو لار، لخته،
 وره نړۍ وله.
لښکري : د لښکر سره
 نسبت لرونکې.
لطاقت : پوست والي، نرمي،
 نراکت، ښائست.
لطائف : د لطيفه جمع.
لطف : عنايت، پيرزو،
 مهرباني. بڼه والي، خوښي،
 پوست والي، نرمي، مزه،
 خوند، لذت.
لطفاً : په مهرباني، از راه
 کرم، په مهرباني سره.
لطيف : نرم، نازک،
 پوست، صفا، روڼ، پاک،
 پاکيزه، خوندناک، مزيدار.

- پريو تو ته نژدي کيدنه، خطا، غلطې، گمراهي.
- لغو** : پوچ، بې فائدي، بې هوده.
- لغوي** : لغت سره منسوب، لفظي، د لغت، د ژبې.
- لغويات** : فضول خبرې، بې هوده عمل او حرکتونه.
- لغافه** : پاسنه پوت، خول، د کاغذ غلاف چې خط پکښې سندولې شي. ظاهري سامان، د ځان بندونې سامان. د مري له وجوده راټاوونکې سپينه کپړه.
- لفظ** : کلمه، له خلې راوټونکې خبره. ټکۍ، توره.
- لفظا** : په لفظ سره، د لفظ په اعتبار سره.
- لفظي** : د لفظ سيره منسوب. اصلي، حقيقي، نموي.
- لښک** : لوچه، بد عمليه، لوفېر، بدمعاش، هغه څوک چې جيب يې خالي وي.
- لښکا** : ديدن، ملاقات، ليدنه.
- مخ، څهره، شکل.
- لقب** : د څه خاص صفت په وجه ايښودلې شوی نوم.
- لقمه** : نورې، نمرې، نواله، قې، کپه.
- لک** : نيغ، وچيت، ولاړ. سل زره، لاک، هغه داغ چې د سوزيدو په وجه په بدن پاتې شي. وړانې خبرې، بکواس، د سپي غبار، بې وقوف، کم عقل. بې هنره، زړې جامې، زور لباس.
- لک پتي** : د لکونو روپو خاوند.
- لکچر** : سبق، درس. وعظ، تقرير، زباني تقرير.
- لکچرار** : درس ورکونکې، مدرس، سبق بنودونکې، واعظ، تقرير کونکې.
- لکړه** : نړۍ وچه ونه، چوکه، لنډې لېښته، د جنډې ورده ډنډه.
- لکشوه** : هوسۍ، نرکشه، لکه بنويه.

- لکلمه** : د کنساتو د منځ هډوکي، هغه هډوکي چې د مقعد د پاسه ختم شوي وي. لکموړي.
- لکنت** : تر ترې توب، په نښتې ژبه خبرې کونه.
- لکه** : غوندي، په شان.
- لکيدل** : وچتيدل، نيغيدل، ودريدل، ولاړيدل، نصب کيدل.
- لکي** : د خنارو د ډونگي د پاسه د بدن نه تيرې هغه وروستي حصه چې عام طور سره پرې خنار له خانه مچان شري. د مارغانو وروستي وړدي بڼې. وروستي حصه. انجام، پيچلک.
- لکام** : واکې، لغام، عنان.
- لکاؤ** : گورار، صرب، کيل.
- لکته** : لته، لفته.
- لکه** : د سيلاب لاره، خوړ، د سيلابي اوبو لاره.
- لگښت** : خرڅ، لگښت، مصرف، لگد.
- لگن** : تعلق، نسبت. شوق، مينه، عشق، محبت. ساعت، گپري، وخت، واده، د واده نيټه اېښودنه د واده تاريخ او وخت مقررونه. د نمر د حمل په برج کښې د تلو ساعت. د اوړو اخښلو لوبښي، ښانک.
- لگول** : نښلول، سره يو ځای کول، سمول، ترتيب سره اېښودل، خرڅ کول، صرف کول، بللول، لمبه کول، مقررول، لگيا کول، اخته کول، حاملول، بلاربول، نصب کول، ورپورې کول، منسوب کول، تړل، په داؤ اېښودل، نال کول، کرل، ورپسې کول.
- لگيا** : اخته، اړم، مصروف، مشغول.
- لگيدل** : خپلو کښې سره جنگيدل بليدل، نښتل، گولي خوړل، گوزار خوړل، زخم خوړل، صرف کيدل، مقرريدل، فاعل کيدل،

کونه. له فصل نه وابسته
ويستنه، فصل رنگه کونه،
صفا کونه. کوشش.

لم : د گډ وروستی حصه، د
گډ پلنه لکۍ.

لامبا : غسل، خان پاکونه،
لامبا، په بدن اوبه تیرونه.

لامبر : نمبر، درجه، منصب،
مرتبه، عهده، وار، نوبت،
پیره. شمار، شمیره، تعداد.

لامبول : غسل ورکول،
پاکول، د بل په بدن اوبه
تیرول.

لامبه : د اور شغله، غرغډه.
تاؤ، گرمي. یو قسم مرض
چې پکښې د وجود د تاؤ په
وجه په بدن سرې سرې دانې
راخیږي.

لامخه : د ورې تفر، قالین،
بستره.

لامحه : لحظه، ساعت، لږ
وخت.

لامدول : تر کول، لوندول،
خوشتول.

ارامیدل، اثر انداز کیدل،
موافقت پیدا کیدل، نصب
کیدل، سمیدل، پسې کیدل،
منسوب کیدل، ترلې کیدل،
په داؤ ایښودلې کیدل، نال
کیدل، کرلې کیدل،
زرغونیدل، شین کیدل.

لل : هغه څوک چې خبرې
نه شي کولې، گونگ،
گونگۍ.

للمه : باراني زمکه، هغه
زمکه چې د باران په اوبو
سیرا بیږي. للمي.

للمي : د للمې فصل، باراني
فصل، هغه څوک چې
گوزاره ئ د للمې په زمکه
وي.

للو : یوه کلمه چې مور ئ
بچي ته د وده کولو په غرض
وايي.

للوپتو : خوشامنده،
چاپلوسي. په مشکله گوزاره
کونه.

للون : فصل ریښه، فصل لږ

- لمده بل** : لنده بل بگلے ،
انڙولے ، سالن ، ترڪاري ،
رطوبت ، لونڊوالے .
- لمري** : د خوراڪ خلي ته
اڇوڪے مقدار . نمري ، نواله ،
کپه ، لقمه .
- لمس** : گوتي وروڻه ، خه
خيز سره لاس لگوبه .
- لمسول** : د بل خلاف
رپارول ، د بل خلاف بدی ته
اماده كول ، تحريك وركول ،
لمسون كول .
- لمفري** : منت زاري ، فرياد ،
ڙڙا فرياد ، واويلا ، جھي
سوري .
- لميت** : تاخير ، ايسارتيا ،
خند .
- لمن** : د قميص لاندینی
خوڙنده حصه جولي ،
خولي . د خه خيز غاڙه ياڙي .
- لنڊ** : د وڍ متضاد ، کوتاه ،
مختصر ، نزدي ، قريب .
- لنڊهارے** : د تنگ ڙڙه
خاوند ، تنگ ڙڙه ، زر غصه
- کيدونکے** ، د خود غرضي
دوستي کونکے ، خپل مطلب
دپاره دوستي کونکے .
- لنڊور** : لويه لنڊه لرونکے .
لنڊه ور .
- لنڊيز** : خلاصه ، اختصار .
- لنڊی** : يو قسم مار ، دوه
سري ، لتيکه ، کورمار .
- لنڊی** : د پښتو د اولسي
شاعري يو صنف چي
وږو مبي مصرعه ي لنڊه وي .
تپه .
- لنڊی** : کم قد لرونکے ،
پښتکے . بونڊی ، لکي
پريکڙے .
- لنگ** : هغه کپڙه چي د
پرتوگ په خام له وجود نه
تاوهلے شي ، لنگوت .
- لنگر** : د قافلي دودريدو
خامے . د وسپني زنخير يا
رسي چي د کشتي دودرولو
په غرض په خه مضبوط خيز
پوري تړلے شي . هغه خامے
چرته چي ملنگانو او فقيرانو

- له خيرات ورکولے شي. هغه
 روټی، چي په فقيرانو او
 مسکينانو خورولے شي. د
 لويو خلقو باورچي خانه، د
 خيمې لويه رسی، د پهلوانانو
 لنکوټ، د ملا لانديني حصه،
 کناتي، ډونگه، وزن، بوج،
لنګر خانه : د لنګر د
 تقسيميدو ځاي، خيرات خانه.
لنګری : د مسالې، چټنې،
 نسوارو وغيره د ټکولو
 لوبښ، چټو، بغري، برغي.
لنکوټ : وړوکه لنګ
 چي ملنګان يا پهلوانان ي
 اچوي، جانګه، کچه،
 لنکوټی.
لنکوټی : وګورئ لنکوټ.
لنګه : هغه بنځه يا ماده
 حيوان چي بچي ي زيږولے
 وي، لنګرته. هغه ماده
 څاروی چي پکښي وي.
لنګيدل : بچي راوړل،
 بچي زيږول، ډيريدل، له لويې
 سرمايي ډيره ګټه اخستل،
 خبره وړديدل، زياتيدل.
لو : فصل ريښه، د فصل ريښو
 کار، د انګور خانګه، خيلي.
لواحق : د لاحق جمع،
 خپلوان، رسته دار.
لواحقين : د لواحق جمع،
 خپلوان، رسته دار.
لوار : د هوار ضد. شل،
 لوړ ژور، ستخ، سخت، غير
 مهذب، بي ډبه.
لوازم : د لازم جمع،
 اسباب، سامان، ضرورتونه.
لوازمات : د لازم جمع،
 وګورئ لوازم.
لوبان : د يو قسم ونې
 خوشبودار چير.
لوبغارمې : لوبه کونکې، په
 لوبه پوي، ماهر، استاذ، په څه
 کار پوه.
لوبول : په لوبو کول،
 مشغلول، په چا په چل ول
 خپل کار کول، آله کار
 جوړول، پيسې په داو
 ايښودل، په پيسو جواړي

کول.

لوبه : تماشه، ننداره.

مشعله، د شغل کار، سيل،

اثر، د خټه خيز له اثره پيدا

شوې خبره يا کار.

لوبه : د پښتو اولسي

شاعري يو مشهور صنف، د

اولسي سندرو يو قسم.

لوبته : د زنانو د سر خپوتنه.

لوت : ناراست، مست،

لټ.

لوت : کاغذي سکه، نوټ.

لوت : تباهي، تالان، ظلم،

غارت، ډاکه، تباه شوی، تالا،

تاراج.

لوتکې : يو خاورين غونډی

ژور لوبنې چې د اوبو څښلو

او د اړت نه د اوبو راويستلو

دپاره پکارولې شي.

لوتل : تباه کول، تالا کول،

غارت کول، تاراج کول، په

زور اخستل، په ظلم اخستل

لوتمار : تباهي او تالان،

ظلم، غارت، ډاکه.

لوته : د کوزې په شان خو

له کوزې نه لږ وړوکه د اوبو

لوبنې، لپټه.

لوته لوته : دانه دانه،

غونډاري غونډاري، بيل بيل.

لوتيدل : تباه کيدل، تالا

کيدل، په زور اخستل کيدل،

لوچ : کم اصل، کمينه،

لجر، لوفر، فضول، بداخلاقه،

لوچک،

لوخ : بيخي لغړ، بربنډ،

لوخ لغړ : لوچ لغړ، بربنډ

لغړ، بيخي بربنډ.

لوح : د لیکلو تختی، د قبر

د سر کائې، شناخته، سر

ورق، د کتاب پاسنه مخ.

لوخړه : لوخړه، ډير لوکه،

ډډوزه، تباه، برباد، تالا.

لوخه : د ميزري په شان يو

قسم وابنه چې هم د ميزري

کار ترې اخستې شي.

لود : وزن، بوج، بار.

لور : د فصل يا وښوريلو

يوه آله. طرف، اړخ، ډډه،

- خوا، لورم. بنه سلوک،
رواداري، مهرباني.
- لور** : دخوي ضد، زنانه
اولاد،
- لور** : وريغ، وچت، دنک،
بلند.
- لور** : کوتک، پيره ډنډه،
ډانگ، ډانگه.
- لورول** : وچتول، جگول،
قد زياتول، ترقي ورکول،
عزت ورکول، درناو
ورکول، درنول.
- لورډه** : وچت خام، ډبه،
بلند خام، لورواله، بلندي.
- لورډه ژوره** : دلور ژور
مؤنث. د ژوند تاوده ساره،
خواره تراخه.
- لوريدل** : وچتيدل، جگيدل،
دنکيدل، قد زياتيدل، ترقي
کول، مخکښي کيدل، عزت
کيدل، درناو کيدل.
- لورډه** : د خوراک خواهش،
ولورډه، اشتها، نهره.
- لوست** : يو ليکلے يا چاپ
- شومے شے ولاړونه، پاڅونه،
مطالعه، لست.
- لوستل** : گرځول، مطالعه
کول، لستل، لست کول،
- لوشل** : د ماده څاروي نه يی
راويستل، لوغل، لويشل.
- لوښتل** : له بيخه ويستل،
نړول. منډه کول.
- لوښي** : هغه څيز چې بل څيز
پکښې اچولے يا سمبالولے
شي. ظرف. اصل، فطرت.
- لوږ** : قول، اقرار، ژبه،
وعده.
- لوږنامه** : هغه ليک چې
پکښې د څه خبرې يا کار
اقرار يا ژبه وکړے شي. اقرار
نامه.
- لوږون** : په لوگو تور شومے،
نيم سوزيدلے، بدنصيب، کم
بخت، سياه بخت.
- لوکات** : يو قسم زير رنگ
لرونکي ميوه.
- لوکوټي** : لړشان، لکوټي.
- لوکي خانه** : د لوکي دوتو

- لار، موري، روزن.
- لوگه** : د سوزيدو له عمل نه پيدا كيدونكې هغه كثيف بخارات چې په بره خيژي، لوڅره، دوند، دود.
- لولپه** : ډير زيات سوريډلې، ستي پتي، د ليو نتوب تر حده د څه خيژ مشتاق.
- لولور** : فصل ريښه، لوكونه، كار، مشقت، محنت، خوارۍ. تبا، تالا، برباد.
- لولول** : درس ور كول، په بل لوست كول، لوستل، لوست ورزده كول.
- لولۍ** : ډمه، فاحشه، بدكاره بيځه.
- لومبر** : د كيدر په شكل د يوه مكار ځنگلي ځناور نامه. لوړ كم عقل سړى.
- لونډ** : تر، خړشت، نمژن، نمناك.
- لونډ خوشت** : بېحې لوند، ډير نم لرونكې، ټول لوند.
- لوندول** : لمدول، تر كول، خوشتول، خشتول.
- لونديدل** : لمديدل، تر كيدل، خوشتيدل.
- لوندۍ** : نساوډه كړې، هغه خلمه چې لاي واډه نه وي كړې.
- لونگين** : د لونگوا ميل. يو قسم پسول چې په غاړه كښې اچولې شي.
- لوهار** : د وسپنې څيزونه جوړونكې، اينگر، پښ.
- لوئ** : وړد، پېر، مشر، ارت، لوړ، دنك، وچت، عظيم، عزتمند، بزرگ.
- لوئيدل** : غټيدل، وړديدل، پيريدل، لوړيدل، وچتيدل، جگيدل، ارتيدل، خوريدل، زياتيدل، عظمت موندل، عزتمند كيدل، بزرگيدل.
- لويدل** : غرخيدل، پريوتل، كميدل، لړيدل.
- لوپړند** : تيار خور، مفت خور.

- لوپشت** : د لاس په بيخي خواړه حالت کيښي د کتې گوتې له سره د قچې گوتې تر سره فاصله. لپشت.
- له** : دا حرف هميشه د "نه" معني ورکوي لکه له بازاره، د بازار نه.
- لهجه** : د الفاظو اواز، تلفظ، د وينا طرز، د خبرو انداز.
- لهذا** : دې د پاره، ځکه، پس، ترو.
- لهر** : د اوبو خوځيدنه، چپه، شوق، ولولسه، وهم، خيال، وجد، جنون، ليونتوب، دوره، د بيماري جوش، سوز، تاؤ، خواهش، د جماع جوش، کوروالي ته زړه کيدنه.
- لهه** : هغه صفا نرمه خټه چې د سيلاب بهيدونه پس په سيلاب بهيدلي ځاي پاتې شي.
- لياقت** : قابليت، تکره والی، استعداد، خوبې، جوهر، بنه والی.
- ليت** : هغه غوړ لږکې چې د رڼا په غرض بلولې شي، ليتکې، شونتې.
- ليتکې** : وگورئ ليت.
- ليچنه** : هغه سترگه چې ليچ کوي.
- ليدل** : کتل، ملاحظه کول، ملاقات کول، غور کول، خيال کول، زغمل، تيروول، برداشت کول.
- ليلېر** : مشر، رهنما، قائد.
- ليک** : تحرير، خط، د ليکلو انداز، طريقه.
- ليک دود** : د ليک انداز، طريقه، رسم الخط.
- ليک لست** : ليکنه لوستنه، د ليکلو او لوستلو کار، تعليم، ليک لوست.
- ليکوال** : ليکونکې، اهل قلم، محرر.
- ليکونکې** : وگورئ ليکوال.
- ليکه** : کرښه، نښه، نشان،

سرک، لار، روت، په پتي	خام، پتي،
کښې د تخم اچولو په غرض	ليچه : ليچ، لاس، مړوند،
ايستلې شوم کيل. رسم،	ليچي.
رواج.	ليچي : يو قسم ميوه چې
لينده : له لړکي او رېر نه	ازغن پوستکې او خوړ خونده
جوړه يوه آله چې د غشي يا	لري.
کاهي په ذريعه پرې ويشتل	لير : قطار، سلسله، لين.
کولې شي.	ليړول : استول، ورروانول،
ليندي وال : ليندۍ	ليړدول.
لرونکې توبک.	ليشتينک : مندر، د قد
لينگار : د زنگو	په لحاظ سره کم، کم قامتې،
پرتوک، هغه پرتوک چې	چينکې، تيتکې
زنګي ورته اچولې شوم وي.	ليکن : خو، مګر.
لينگته : په کشتي کښې د	ليکن : د کيدې درد،
پښې اچولو داؤ، لګتۍ.	ليلام : نيلام، د بولي په
ليه : وزگار، فارغ، بیکاره،	ذريعه څه څيز خر خونه.
فضول.	ليهة القدر : شېقدر،
ليبر : محنت، مشقت،	شوقدر، د قدر شپه، بزرګه
کوشش، مزدوري، کار،	شپه،
کسب، مزدور، کسبګر،	ليلي : توره، سکنه، شب
مشقتي.	رنگه، د مجنون (قيس)
ليټ پيټ : لړلړ، ککر،	معشوقه، د مجنون د محبوبې
الوده.	نامه.
ليټرين : د اودس ماتې	ليمن : ليمو، نيمبو، د نارنج

- د قسم یوه ترشه میوه. **لینگور** : غټ غټ لینگې لرونکې بنیادم. لویې لویې پندې لرونکې بنیادم.
- لین دین** : ورکړه راکړه، روزگار، تعلق، لین دین.
- لیو** : نښتې، چمبر، د نښلولو کار، اخیر.
- لیوال** : ارزومند، مشتاق، عاشق، مټین.
- لیور** : د خاوند ورور.
- لیورڅی** : د لیور لور، د خاوند د ورور لور.
- لیورڅم** : د لیور څوم، د خاوند د ورور څوم.
- لیورې** : له خوړو او کونځلونه جوړ یو قسم د خوراک خوړې دانې، ریورې.
- لیول** : هوارې، هواروالې، د هوارې معلومولو آله.
- لیونتوب** : د لیونې کیدو حالت، لیونتیا، جنون، دیوانه توب.
- لیونتارم** : وگورئ لیون باگئ.
- لیونې** : په بڼه بدنه پوهیدونکې، پاگل، دیوانه.
- لیونې سږیلنې** : بیخي پاگل، بالکل لیونې، سخت عاشق، وریت پریت، ډیر زیات لیوال.
- لیوول** : دیوال کوټې وغیره له هواره خټه ورکول، اخیرول، د نرم لیتی څیز ته ورکول، نښلول، ورپورې کول، لیوه ول.
- لیوه** : یو خطرناک ځنگلي ځناور، شرمېن، گمرگ، خطرناک، هوسناک سره، ظالم سره.
- لیویدل** : په څه څیز باندې د نرم لیتی څیز ختل، اخیریدل، نښتل، ورپورې کلک لگیدل.
- لې په لې** : درپه در، لور په لور، هره خوا، سرگردان، پریشان، په بله ورځ.

- م :** (ميم) د پښتو حروف
 تهجي پنځه ډيرشم حرف
 چې د اېجلو په حساب ي
 شمار څلويښت (۴۰) دے
ما : ضمير مفرد متکلم
ماين : تر منځه، په منځ
 کښې، دوران
مات : دروغ ضد، نيم،
 چاودے، ټوکرې.
ماتحت : د لاس لاندې، د
 حکم تابع، نائب.
مات گورډ : ټوټې ټوټې
ماتم : مصيبت، غم، آفت،
 وير، واويلا.
ماتول : نيمول، ډکرې
 کول، ټوکرې کول، خوړل
 (د ځنگلي خنارو)
ماته : د مات مونت، پستنه،
 ماتې. کنده کړے، مات کړے
 ماسره، زما دپاره، راته. په
 پنځکړې يا شوروا کښې ماته
 روټي.
ماته گوده : سود سودا،
 اخوا ديخوا کار، ټک ټوک
- کار.
ماتي : رواني، منځه کوڼه.
 شکست، تيښته.
ماتيدل : نيميدل، ټوکرې
 کيدل، ډکرې کيدل، خوړلے
 کيدل (د ځنگلي خنارو)
ماتوس : رسولی. غټه
 دابه.
ماجب : تنخواه، وظيفه،
 اجرت، هغه رقم چې د
 حکومت لږه خوا قبائلو ته
 ورکولے شي.
ماجد : عزتمند، بزرگ.
ماجرا : قصه، واقعه، حالت.
ماچس : د اور بلولو تيلے.
ماحول : چاپير چل، کير
 چاپيره علاقه.
ماخذ : هغه ځاي چې څه
 خير ترې وتلے وي، بياد،
 مع.
ماخوذ : اخذ کړے شوم،
 راخستے شوم، کير، گرفتار.
ماده : هغه څيز چې په
 حواس خمسېه معلوميدے

- شي. د آئين يا قانون دفعه. د
جنس مؤنث، بنځه، ماديته.
- مادي** : اصلي، ذاتي، قدرتي.
- مادي سره متعلق. ماديت سره
متعلق.
- مادل** : نمونه، نقشه، پيمانه،
قالب، طور طريقه.
- مار** : منگور، منگرے. د اوبس
مهار، ميور.
- مار** : لاحقہ چي د اسم نه
فاعل جوړوي لکه ختمار،
لوت مار وغيره.
- مارجرى** : تريق، د يو
بوتي نوم.
- مارچ** : د عيسوي کال دريمه
مياشت.
- مارچه** : د مال په مقابله
کښي د مال سودا.
- مارخور** : غرڅه غرڅنې
چيلے، د هوسى يو قسم.
- مارغان** : د مارغه جمع.
پرنده گان.
- مارکونډى** : مالکونډى،
يو بوتۍ چي پلي ئ ازغن
- وي.
- مارکه** : نښانه، علامت،
نښه. د شيعه گانو امام باره.
- مارکيت** : بازار، منډهۍ.
- مارل** : مقررول، په کار
لگول، ميرل.
- مارموچى** : هغه موچى يا
مچى چي لښه ئ نه وي،
ماکو، مانو.
- ماره** : غنيمت، لوتمار،
بنکار.
- ماره داره** : شوکه ډاکه،
لوتمار، لوتنه، وهنه.
- ماره** : د مور جمع، دولت
مند.
- مازيگر** : د ماسپنين او
ماښام ترمنځه وخت، نماز
ديگر، نمازيگر.
- ماسپنين** : د غرمې او
مازيگر ترمنځه وخت، نماز
پښين ماسپنين.
- ماستر** : استاد، اصل معني
مالک.
- ماسختن** : نماز سختن،

- ماسحوتن، د مابنام نه پس وخت.
ماسوا : علاوه د دې نه، د دې نه بغير، د دې نه علاوه.
ماسه : د تولي دولسمه حصه، د اتو رتو وزن.
ماسي : د مور خور، ترور
ماشاء الله : که خداي و غوښته.
ماشوره : د تار نه جوړه گولي چې سميرې نه، پيچيده، نه حل کيدونکې، گران کار، مسئله.
ماشوم : وړوکه، ورکوته، کوچنۍ، معصوم هلک.
ماشه : د اتو رتو وزن، د تولي دولسمه حصه. د توبک هغه خامه چې د ډز کولو پس وخت پرې کوته رابښکې شي.
ماشې : د مليريا حورونکې مخلوق، مياسې، ماگې
مابنام : د ماريگر او ماسخوتن تر منځه وخت، ماشام، نماينام. هغه خيرات چې مري پسې کولې شي
مابنام : د مابنام اسم تصغير
ماضي : د گرامر په اصطلاح کښې هغه زمانه چې تيره شوې وي. تير وخت.
ماغزه : مازغه، مغز، دماغ. زري
ما فوق : چې څه بڼه وي. چې څه طاقت لري، اعلي، وخت.
ماکو : د جولاکانو يوه آله. وړه کشتۍ. د سرې مچۍ هغه قسم چې لښه نه لري. ټاکر.
مال : دولت، پيسې ټکې، روپۍ، حانداډ، غوا مينځې، چارپايه، ډنگر. بلد، روږدۍ، پيمخې جيسې يا بښخه پيمخې هلک (طنزاً)
مال : عادت شوم. اموخته. ماده خاور چې تيره شوې وي.

- مال** : مهال، وخت.
- مال اسباب** : د کور قيمتي سامان، تمامي دولت، نقد دولت، مال حال، پنګه، سازو سامان.
- مالا مال** : معمور، دک، بڼه په مال او دولت پوره.
- مالت** : محلت، چم، چم ګاونډ، کور کوڅه.
- مالټا** : يوه رس لړۍ کې خوړه ميوه چې د ناربح له خاندانه وي او د هغې ونه.
- مال حال** : سازو سامان، مال دولت، مال اسباب.
- مالخانه** : د مال ايښودلو ځاي، ذخيره.
- مالدار** : د مال خاوند، دولتمند، شته من.
- مالداري** : دولت، ثروت، دولت لرونه، د څارو لرونه.
- مال دولت** : سرمايه، شته، دولت.
- مالش** : مېنل، مېړل.
- مالک** : خداي، الله تعالي، خاوند، آقا، څښتن، صيب.
- مالکانه** : د مالک په طور، د زميداري حق.
- مالکين** : مارکين، ديسي لټه، د يوې کچې نوم، سپين شان ټوکې.
- مالګه** : له درنګه حاصل شوی يا په کيميايي طريقه جوړ شوی يو مرکب چې خوراک کېږي استعمالېږي سوډيم کلورائيډ. رونق، مزه، حسن.
- مالګين** : د مالګې په شان خوند لرونکې. سګان، د مالګې درنګ.
- مالنه** : د مالي مؤنث، د باغ حفاظت کونکې، مالياره، باغوانه.
- مالوچ** : هغه مالوچ چې پوندانه ترې وېشکلی شوی وي.
- مال و منال** : مال و دولت، مال جائداد.
- ماله** : د لړګي مخصوصه

مؤنث.

مانج : پاکیزه، وینځلے

شوم، کنگال شوم، سوتره

شوم، یو غابنور چې زمیدار

پرې زمکه مانج کوي.

مانجه : آریومرۍ، بنجغ.

جنډرا. هغه مخصوص تار

چې باډیوې پرې خپړولې

شي.

مانجي : د حینی د طرف نه

حلقو ته د واده دعوت، بلنه.

د جیسی د واده دپاره رابللي

شوي خلق. د جنجي صد.

مانځه : د مونځ هغه حالت

چې حرف عامل پرې استعمال

شوم وي.

مالدینه : بي بي، میړمن،

ارتینه، زنانه، مالدینه، بنځه،

تیر.

مانع : بندونکې، منع

کونکې، ایسارونکې، د الله

تعالی یو صفی نوم.

ماند : په شان، په رنگ.

مطابق، مثال.

تخته چې زمیداری د پتي د

لوټو میده کولو او هوارولو

دپاره پکاروي.

مالي : مالیار، ملیار، باغوان،

باغبان.

مالي : مال سره منسوب،

مال ته منسوب.

ماليار : باغوان، باغبان،

مالي.

مالیه : کسوت. د محکمه

مال ټیکس، د زمکو په

حاصلاتو د حکومت له خوا

محصول.

ماما : د مور ورور، مشر

سړي ته د نوم په خامه ویلې

شي.

مامور : ملازم، په څه عهده

لگولې شوم، ذمه دار کړم

شوم.

ماموریت : د مامور عهده.

د مامور دفتر.

مامورین : مقرر شوي.

ماموران، ملازمان

مامي : د ماما بنځه، د ماما

مانوس : اموحتہ، مطمئن،
بلد، عادت.

مانہ : کملہ، شکوہ، شکایت.

مانگرے : کشتی چلونکے،
ملاح، مانوگرے، مانو، ناخدا.

مانہ : مانے، شکوہ، گیلہ.

مانی : قصر، محل، مورچہ.

مانے : گیلہ، شکوہ، شکایت،
خفگان.

ماوت : مهاوت، دھاتی

نگران، ہاتی وان، فیلان. ہفہ

سرے چي خلاصے ترے نہ
وي.

ماہ : میاشت، سپورمی،
محبوبہ.

ماہانہ : ہفہ خہ چي میاشت
پس ور کولے شي.

ماہتاب : مہتاب، سپورمی.

ماہ جبین : د سپورمی پہ

شان حسن لرونکے، معشوق.

ماہر : مہارت لرونکے، دیو
فن استاذ.

ماہنامہ : ہفہ رسالہ چي
میاشت پہ میاشت چاپ

کیوي.

ماہواری : د میاشتی، پہ

ہرہ میاشت. د بالغی بنجی د

میاشتی مخصوصہ نبہ،
حیض، جامی، لمري.

ماہیت : اصل، جوہر، مغز،
اصلیت، حقیقت.

ماہي گير : مچي مار، کب
نیونکے، مہیان نیونکے،

مائع : بھیدونکے خیز، برم
خیز.

مائیل : متوجہ، راغب،
عاشق

ماينہ : ماندينہ، بنخہ، تیر،
ارتینہ، میرمن

مایوس : ناامید، ناکام، زرف
ماتے، اومانی.

مایہ : جوہر، اصل، سرمایہ،

پانگہ، مال دولت. ہفہ شودہ

چي تراوة کہے شي. تومنہ.

مباح : جائز، روا، حلال،

درست، پاک، ہفہ کار چي

کولو کبني ی گناہ نہ وي.

مباحث : بحثونہ.

- مباحثه :** ملاحظه، تکرار، سوال جواب، یو بل سره بحث کونه،
- مبادي :** شروع، آغاز، ابتدا.
- مبادیات :** د مبادي جمع، آغازونه، ابتدائي اصول.
- مبارزه :** جنگ، جگړه.
- مبارک :** د برکت نه ډک، د تبرک واله، نیک، پاک.
- مبارکي :** د حیر دعا، نیکی.
- مباشرت :** د ښځې خاوند هم بستري، کور والی، حماع، محامعت.
- مبالغه :** د ورې خبرې نه لویه خبره جوړونه. د حد نه زیات یا بند بیانونه، دروغ.
- مبتدا :** اعمار، شروع، ابتدا.
- د کرامت په اصطلاح کښې د** جمله اسمیه هغه خبره چې د مسند الیه نه طریقه اعلی وی
- مبتدي :** ابتدا کوونکې، شروع کوونکې.
- مبتکر :** نوښتگر، داسې خبره چې
- راوړونکې
- مبتلا :** په ابتلا کښې گیر، گرفتار، گیر، ښتې، بندیان، لکيا.
- مبدا :** د شروع کیدو ځای، ابتدا، شروع، آغاز، بنیاد، جوړه، اصل، چشمه.
- مبرا :** ازاد، بري، پاک، سپیڅلې، بې عیبه.
- مبشر :** بشارت یا خوشخبري ورکونکې، زیرم کونکې.
- مبصر :** بل پوهونکې، کره کوټه معلومونکې یا پرې پوهیدونکې. لیدونکې.
- مبعوث :** لیږلې شوم، سولې شوم. پیدا کړم سولې.
- مبلغ :** نسل، کونکې، رسوونکې.
- مبلغ :** رقم، مقدار، د مال اندازه، ټول، کل، جمع.
- مبني :** ایښود شوم، د بنیاد ایښودو ځای.
- مبهم :** داسې خبره چې

مطلب ئى واضحە نە وي،
مشكوك، شكى.

مبين : ظاهر، بىكاره،
خرگند.

متابعت : پىروي، اطاعت.

متاثر : چې اثرى قبول
كېمە وي.

متاسفانه : د افسوس سره.

متاع : مال و دولت، مال
اسباب، پنگه، سرمايه،

متبادل : بدلېدونكې، د يو
په بدل كېنې بل،

متبادلە : هغه چې بدل شوم
وي. په جيو ميټري كېنې چې
كله دوه متوازي خطونه بل
درېم خط نيم كړي نو دغسې
دواړه اړخ ته زاويې متبادلە
وي.

متبحر : ډير لومړى عالم،
علامه، چې ډير علمى حاصل
كېمە وي.

متبدل : بدل شوم، بدل.

متبرک : د برکت واله،
برکتى، پاک، مقدس.

متبني : دينى خوم، نالکې،

نوملې خوم، چې په خلۀ
ورته خوم وئيلې شوم وي.

متجسس : جاسوس،
لتونکې، پلټونکې.

متحد : اتحاد ساتونکې،
متفق.

متحرک : حرکت کونکې،
فعال، روان.

متحمل : برداشت کونکې،
وړونکې، مستقل مزاجه، د

لوي زړه خاوند، صابر.

متحير : حيران، تعجب
کونکې، په حيرت كېنې،

هک پک.

متذکره : بيان کړم شوم،
ياد کړم شوم.

مترادف : هم معني، داسې
دوه لفظونه چې معني ئ يو

رنگ وي.

متراون : هغه هلک چې په
خوب كېنې متيازې كوي.

مترجم : ترجمه کونکې،

متردد : په تردد كېنې.

- فکر من، ناقلا ره. **متعارف**: يو بل پيژندونکې.
- مترو**: د متيارو داغ، د متيارو کنده شوم.
- مترقي**: ترقي کونکې. **متعدد**: ډير، گړ، سې
- پرمختگ کونکې. **متساوه**: د يو نه زيات
- متروک**: ترک کړې. **متعدي**: د يو نه بل نه
- شوم، ختم کړې شوم. **لگېدونکې** مرحل، حد نه
- پريښوې شوم. **زياتيدونکې** هغه فعل چې
- متروکه**: وره کروړه چې د مفعول عوارې.
- اس وغيره د خغلولو دپاره **متعصب**: بغضي، کينه ور،
- پکارولې شي. **تعصب کونکې**
- متزلزل**: خوځيدونکې، **تعلق**: تعلق لرونکې، علاقه
- ريږيدونکې، ريږيدونکې، **لرونکې**
- متشابه**: په يو شکل، سره **متعلقات**: د متعلق جمع
- ورته، په يو شان. **هغه څيزونه چې** نورو څيزونو
- متشابهات**: د قرآني ايتونو **سره تعلق لري**
- قسم، د محکومات صد، د **معلم**: طالب علم، شاگرد.
- متشابه جمع. **علم حاصلونکې**
- متشرع**: په شريعت برابر، **متعه**: په تبعه مذهب کښي
- د شريعت پابند. **بنسخه** د خد مودې دپاره نه
- متصادم**: جنګيدونکې. **نکاح کښې** ساتل
- دعوه وهونکې. **متعين**: متبرک کړې شوم.
- متضاد**: بر خلاف، اپوته، **نعين کړې شوم**
- صد، صافې. **متغير**: بدل شوم، تقسيم
- شوم، بې ثباته، پريشانه

- متفرق** : جدا جدا، بيل بيل، مختلف.
- متفق** : اتفاق ڪونڪي، گڏيون ڪونڪي، شامل، گڏ.
- متفكر** : فڪر ڪونڪي، فڪر مند.
- متقابل** : يو بل سره مقابله ڪونڪي، مخالف.
- متقي** : پرهيزگار، نڪ، پارسا.
- متكبر** : تكبر ڪونڪي، كبير ڪونڪي، كبيرڙن، د الله تعاليٰ يو صفتي نوم.
- متكلم** : خبري ڪونڪي.
- متكلمين** : د متكلم جمع.
- د علم ڪلام** د ماهرينو يوه ڊله چي ڊيسي خبري په عقل ثابتي.
- متل** : يوه وره جملہ چي د يوې ژبي د ويونكو اڪثريت ي د هونبيارتيا د توکري په حثيت قبلوي متال. صرب لاش.
- متلاشي** : تلاش ڪونڪي.
- لتون ڪونڪي**.
- متمدن** : مهذب، تمدن لرونڪي.
- متمني** : اميد لرونڪي، طمع دار.
- متن** : د ڪتاب عبارت، د ڪتاب د منځ اصل عبارت.
- متنازعه** : هغه خيز چي په باره ڪنبي ي تنازعه وي.
- متناقض** : يو بل سره اختلاف لرونڪي، مخالف، د يو بل ضد.
- متنفرد** : نفرت ڪونڪي، زړه بدي.
- متنوع** : رنگارنگ.
- متواتر** : په يو منځ، پرله پسي، سلسله وار.
- متوازن** : پوره په پوره، برابر.
- متوازي** : په يو فاصله، يو بل سره په برابر فاصله ڪنبي راتلونڪي، هغه خطونه چي سالڪل سیده يو بل ته مخامخ په يوه فاصله وي او هيچري

يو بل سره نه لگي.

متواضع : عاجزي ڪونڪي،
خاڪساري ڪونڪي، تواضع
ڪونڪي.

متوجه : توجه ڪونڪي، فهم
گرحونڪي، محاطب، حيان
ڪونڪي.

متوسط : دمنخ، د اوسطي
درجي، مينخنه.

متوطن : وسيدونڪي د
وطن اصلي وسيدونڪي.

متوفي : وفات شوم، مړ
شوم.

متوفي : وفات ڪونڪي، مړ
ڪونڪي.

متوقع : توقع لرونڪي،
اميدوار.

متميزي : واره بول، بطفه.

متين : مضبوط، محكمه،
ڪڍڪ، نيڪ، بايدار د الله.

تعالیٰ يو صفتي بود.

مٽ : د اوږي سه بر خنکني
پورې د لاس برجه ګوشت.

هاند، فوت، عه.

مټ : چاټي، خوم، منڪي.

هغه برمه او پسته خټه چې د
سبلا ب غور خيدو نه پس په
رمکه پاتې شي. مټيه خټه،

ريگ خاوره، لهه، لڅه.

مټاک : کلک غوز چې نه
ماتېږي او چکي پکښې نه
وي. د جعري ضد.

مټاکه : د ماشي يا ورړي د
چک ښه، ګرمکه، دانه.

مټائي : حور خير، شيريني،
مختلف قسمه خواړه چې د
حلوايانو په دوکانونو کښې
خوځولې شي.

مټر : يو قسم سبزي چې په
پلو کښې ښه دانې وي اوم او
پوخ دواړو حالتو کښې خوړلې

شي.
مټک : موبک، مونه.

حلق، د لاس ښه دريغه مټي
حار حونه.

مټکر : له روحه محکمي
نړۍ نه د روحه، بحونه.

مټکري : د حور زده سي.

مثبت : ثابتونکے، تصدیق

کونکے۔ د منفی ضد۔ د

گرامر، ریاضی، بجلی او نور
علمونو یوہ اصطلاح.

مثقال : خلور نیمې ماشې،

د وزن یو مقدار. معمولي

خیز، لیو وزن. لیو شے.

مثله : مثل، قول، حکایت.

مثلا : د مثال په طور، لکه

چې.

مثلی : درې گوټیز، د نظم

هغه قسم چې درې مصرعې

لري.

مثله : د مړې غوړونه پوزه او

نور اندامونه پریکونه.

مثنی : اته گوټیز، اته

اړخیز، د عروضو په اصطلاح

کښې هغه وزن چې اته رکونه

ئ وي، هغه نظم چې په بند

کښې ئ اته اته مصرعې وي.

مثنوي : هغه مسلسل نظم

چې د هر شعر مصرعې ئ

خان له قافیه لري.

مجادله : جنگ جگړه،

چې په چپچلو کښې سختې
وي.

متونکې : د متیزې خوږ،

ولد الزنا، حرامې، متنگې.

مته : کاهل، بیکاره، ورو.

مته : مټ، زور، طاقت،

خوږ، سوږ.

مته : نرمه او صفا خاوره،

سلیبناکه خاوره، نرمه خټه،

د کوټې ستن، د ونې تنه

اړام، بورجی. د کنډلو ستن.

متیزه : هغه بنځه یا جینی

چې درشته دارو نه په پټه له

پردي سړي یا هلک سره له

کوره وتښتي.

متینه : نرمه صفا او څربه

خاوره، مته خاوره.

متی : د گني بندونه چې

پکښې سترگه یا ټوک

راخیژي.

مثال : تصویر، صورت،

نمونه، په رنگ، په شان

مثانه : د متیازو پوکښی، د

ورو بولو خوږښی.

مجبوراً : له بې اختيارۍ نه،

د ناچارۍ نه.

مجبوري : بې وسي،

غريبي، ناچاري، جبر.

مجتهد : اجتهاد کونکې،

کوشش کونکې. ديني مشر.

د شيعه گانو په اصطلاح

کښې هغه فقيه چې پکښې د

قرآن سنت اجماع او عقل په

رڼا کښې د استدلال کولو

قوت وي.

مجدد : نوم کونکې،

تجدید کونکې، د صدۍ په

سر کښې پيدا کيدونکې د

مسلمانانو لومړی عالم.

مجلوب : د جذبې په

حالت کښې، بيخوده، مست،

بې هوشه.

مجرأ : د دمانو د گڼا او

سندرو محفل. تسليمات،

آداب. موجهه، حساب شوم،

کت شوم.

مجبور : ازمائيل شوم،

تجربه شوم، مؤثر.

جنگ، بحث، هنگامه.

مجاز : اجازت ورکړې

شوم، مختار. د حقيقت ضد.

مجازاً : د فرضي په طور،

فرضي کره.

مجازي : غير حقيقي،

فرضي، نقلي، غير اصلي،

مصنوعي.

مجال : قدرت، طاقت،

دخل. د چکر ورکولو ځای،

فرصت، وخت.

مجامعت : کوروالۍ،

مباشرت، هم بستري.

مجاور : منجور، منجاور، د

يو زيارت يا د لبار ځای جاړو

کونکې، گاونډي، نژدې

وسيدونکې.

مجاهد : کافر سره جهاد

کونکې.

مجاهده : نفس سره جهاد،

محنت، رياضت.

مجاهدين : د مجاهد جمع.

مجبور : بيوسه، غريب،

مظلوم، درمانده.

ڊير خلق.

مجمعه : مجمعہ، غری، یو

سلوري لوڻي ڇي عموما

پڪڻي وريڙي په وڏو

ڪڻي ايٺو شي.

مجل : مختصر، لږ، لنڊ،

خلاصہ. غير واضحہ، ڇي په

تفصيل نه وي.

مجملا : په لنڊو، مختصراً.

مجموعه : جمع ڪرڻ

شوم، جمع، راجمع ڪري

خيڙوہ.

مجموعي : ٽول، سراسر،

ڪلھم، همگي، تمامي

مجنون : ديوانہ، ليونہ.

پاگل. عاشق، شيدا، منين.

مجوزہ : تجويز ڪرڻ شوم،

پيش ڪرڻ شوم، مقرر ڪرڻ

شوم.

مجوسي : فارسي مذهب

لرونڪي، آتش پرست.

مجهول : نامعلوم، پٽ. هغه

فعل ڇي فاعل ئ معلوم نه

وي، دھغه ”و“ او ”ي“ نوم

مجرد : يواحي، خان له، يوه

ورڙي ساواڏ ڪرڻ، لونڊ

سرڻ، مستند. له مادي به

پاک، غير مادي، تصوراتي.

مجرم : گناهگار، قصور

وار، گرم، خطاوار.

مجروح : زخمي، ڙوبل،

پرھڙلے.

مجسم : بدن لرونڪي،

جسم لرونڪي، ٽول، پلن.

مجسمہ : بُت.

مجلد : جلد شوم، هغه

ڪتاب ڇي جلد ورته لگيدلے

وي.

مجلس : د ڪڻيناستو خام،

محفل، صحبت، خبري اترپ.

گپ سڀ، تنگ ٽڪور.

مجلسي : په مجلس ڪڻي

شريڪ. سندر غارے.

مجله : رسالہ، ميگزين.

مجمر : انگيتي ڇي

سپيلني يا بل خه داسي خيز

پڪڻي لو ٽولے شي.

مجمع : گڻه ڪونه، مجلس،

چي په "تور" او "حيش" ڪنبي استعمال ٿي.

مچ : يو وزر لرو ڪرڻ
چينچر، مگس،

مچ بنڪ : دمچانو شرلو
پڪر، بوزر، مچشر،
مچشرونر.

مچر دالي : د ماشون نه
خان بچ ڪولو د تارونو نه
جوره جالي چي د ڪٽ د پاسه
لگول شي.

مچه : ڪو ڪي، چبي، په،
پبي، خلة اخسته، بوسه،
چپ.

مجي مار : مهيان نيونڪر،
ڪار نيونڪر، ماهي ڪير
محاڏ : د جنگ ميدان،
سنگر، مخامخ، مقابل

محاسب : حساب ڪو ڪرڻ،
حساب ڪتاب ڪو ڪرڻ.

محاسبه : حساب ڪتاب
ڪونه، حساب غوبنته.

محاسن : خوبى، نيڪي،
فائدي، خصوصيات.

محاصره : ڪيره، د خلورو
ارخو سونه راتاويدنه، ڪير
چاپيره مخي بندونه.

محافظ : حفاظت ڪو ڪرڻ،
نگران.

محاکات : خيلو ڪنبي
خسرې اترې ڪونه، يو بل سره
ليدنه ڪنه، د چا د خبرو يا
ڪار پيڻي ڪونه،

محاڪمه : فيصلي دپاره
پيش ڪول.

محال : ناممڪن، گران،
مشڪل.

محال : علاقه، زمڪه.

محاوره : هغه خبره چي
ڪونڪر ي د لغوي معنيٰ په
ماسيت يو خاص مفهوم دپاره
استعمالوي خبرې اترې.

محب : محبت ڪونڪر،
مينه لرونڪر، دوست.

محبت : مينه، اخلاص،
دوستي، عشق، تعلق.

محبوب : خور، گران،
دلدار، دوست، معشوق.

ښکلی

محرک : تحریک پیدا کونکې، حرکت ورکونکې.	محبوب : معشوقه، د محبوب مؤث.
محرم : داسې رشته دار چې نکاح ورسره جائز نه وي. هغه سره چې پرده ترې نه کیږي. واقف، خیردار.	محبوس : په قید کېنې ساتل شوی. بندي، قیدی، محتاج : ضرورت مند، حاجتمند، پامته دار، غریب، بې وسه.
محرم : حرام کړی شوی، منع کړی شوی. د اسلامي کال ورومې میاشت.	محتاط : احتیاط کونکې، هوښیار.
محرمات : منع کړي شوي څیزونه.	محترم : عزتمند، معزز، لوی، د احترام لائق.
محروم : منع کړی شوی، ناکام، بینوا، بې نصیبه، مایوسه، نا امید.	محاسب : حساب کتاب کونکې، محاسبه کونکې، حاکم، کوتوال.
محزون : زهیر، خفه، غمگین، غمژن، مغموم.	محبوب : په پرده کېنې پټ، شرمنده.
محسوب : حساب کړی شوی، شمارلې شوی.	محدود : په حد کېنې راگیر، معلوم حد لرونکې.
محسود : چا سره چې حسد کړی شوی وي. چې کینه ورسره ساتلې شي.	محراب : جومات کېنې هغه ناي چې امام صیب پکېنې مانځه ته ودریږي. ډاټ، وسله.
محسوس : هغه څیز چې د حواسو په ذریعه معلوم کړی	محرو : لیکونکې، منشي،

ٲينگ، ٲائيدار.

شي.

محكمات : د قرآن ٲاك

محشر : د حساب كتاب

هغه آيتونه چي معني واضحه

ورځ، قيامت.

وي. د متشابهات ضد.

محصور : د ديوال دننه،

محكمه : د حكمه ور كولو

كبر، ايسار

خام، اداره، عدالت

محصول : چونگي، ټيكنس،

محكوم : د حكمه لاندې،

خراج، كراني

ماتحت، تابع.

محض : صرف، فقط.

محل : قصر، ماني، كور،

محظوظ : خوشحاله،

لورې مكان. وخت، موقع،

مسرور، چي لطف ي اخستې

مال

وي.

محلت : د كلي يوه برخه،

محفل : مجلس، مجلس،

مالت، چم، گاونډ، ٲلو،

حجره، غونډه، ټولنه.

كنډي، خيل، محله.

محفوظ : اماني، سلامت،

محلول : حل شوم، اوبه

څغورلې، ساتلې. ياد كړې

كړې شوم. هغه څيز چي په

شوم، حفظ كړې شوم.

اوبو كښي حل شي

محقق : تحقيق كونكې،

محله : وگوري محلت.

څيړنه كونكې

محله دار : يده محله كښي

محققانه : د تحقيق هسي.

وسيدونكې د محلي متر

د تحقيق او تصديق له مخي

محمد : تعارف كړې

محك : زر كانې، هغه تور

شوم، ستانلې شوم پيغمبر

كانې چي د زرو كره كوته

اسلام، : الله تعالي هغه نبي

پري معلومولې شي

چي اخري الهام كتاب، قرآن

محكم : مضبوط، كلك،

- مخ** : د شامه، خیره،
بشره، شکل، موشاده، بارخو،
مخه، استر، لحاظ، خاطر،
عزت، وقار، موجودگي،
وراندې، د تورې خله،
احسان.
- مخاطب** : چاته مخامخ
خبرې کونکې، خطاب
کونکې
- مخاطب** : چاته چې خبرې
کېږي.
- مخاطبه** : خپلو کښې
خبرې کول، يو بل ته مخامخ
کیدل.
- مخالفت** : دشمني، تربگني،
غليمي، عداوت، بدې،
دشمني.
- مخامخ** : مخ په مخ، بيع په
نيغه، روبرو.
- مخبر** : خبر ورکونکې،
جاسوس، سار.
- مخ په مخ** : روبرو، نيغ په
نيغه، محامخ.
- مختار** : اختيار لرونکې.
- شريف پرې نازل شوی دی.
انبياؤ کښې اخري نبي چې
عربو کښې په قریش خاندان
کښې په ۵۷۱ عيسوي عام
الفيل کښې پيدا شوی و.
- محمل** : يو قسم ډولۍ چې
د اوبښ په شا اچولې شي.
کجاوه.
- محمود** : تعريف کېږي
شوی، ستايلی شوی، د الله
تعالی او حضرت محمد صلي
الله عليه وسلم يو صفتي نوم.
- محنت** : خواري، مشقت،
تکليف، مزدوري.
- محو** : وران، وران شوی،
فکرمند.
- محور** : مرکز، دره.
- محوري** : په دويم جنگ
عظيم کښې د نازي جرمني او
فسطاني اتلي او جاپان
حکومتونه.
- محويت** : د محو کيدو
حالت، په حيال کښې ورک،
په تصور کښې ډوب.

خپلواکه، واکمن، مجاز،
وکیل، ازاد.

مختص : خاص کړې
شوم، مخصوص کړې شوم.
مختصر : خلاصه کړې
شوم، لنډ، کوتاه.

مختصراً : په لنډو، لنډه دا
چې، په اختصار سره.

مختلف : چې یو شان نه
وي خدا، مخالف، بیل بیل.
رنگ په رنگ.

مختوري : بې عړتۍ،
شرمندګۍ، بې حیاني
مختیار : وګورۍ مختار.

مخدوم : خدمت کړې
شوم، بزرګ، عزتمند،
بادار، آقا.

مخرج : د خارجیدو ځای،
د وتو ځای، منبع، اصل،
مصدر، جوړه، ماده.

مخروط : تراشلې شوم،
تورلې د جیومیټري یو
شکل.

مخزن : د حزاې ځای، د

جمع کولو ځای.

مخصوص : خاص کړې
شوم، غوره کړې شوم،
نامزد شوم.

مخفف : تخفیف کړې
شوم، کم کړې شوم،
مختصر کړې شوم.

مخفي : پټ، نامعلوم.
مخکښي : وړاندې، پخوا،
اکاهو.

مخلص : حالص، رښتینۍ،
اخلاص مند، حیر خواه،
صادق، د اخلاص نه ډک

مخلوط : ګډوډ، ارګچه،
سره یو ځای، شریک.
مخلوق : دنیا، خلق، اولس،
وګړي، پیدا کړې شوم.

مخلوقات : د مخلوق
جمع

مخ مروت : لحاظ، خاطر،
خیال، روئ، رعایت، پره،
جنبه، مخ ملازه.

مخمس : پنځه ضلعي
لرونکې شکل پینځه ګوتیر.

- پینځه مصرعه ایز بندونه لرونکې نظم.
- مخمل** : یوه پسته کپړه. یو نرم او قیمتي ټوکه. بخمل.
- مخمور** : نشه، مدهوش، په نشه کېنې مست.
- مخنث** : هجر، ایجرا، هیجرا، نامرد.
- مخ نیو** : انسداد، تدارک، مخه نیونه.
- مخوریز** : د مخ او لحاظ څښتن، د اثر او رسوخ خاوند، سپین روښ، مخور، مشهور، معتبر، نیازین، نازولۍ.
- مخه** : لور، طرف، ډډه، اړخ، وجه، سبب.
- مخي** : د خور په بدل کېنې کړې، د خور نندور.
- مخیر** : خیرات ورکونکې، فیاض، سخي.
- مخي** : جوړه، پله، خواب، مخکېنې، مثال.
- مخه** : مخ ته، مخ په مخامخ.
- مداح** : ثناخوان، تعریف کونکې، صفت کونکې.
- مداخلت** : ننوتنه، دخل ورکونه، لاس وهنه.
- مدار** : خدمت کونه، خاطر، تواضع، دارمدار، خاطر، لحاظ، زغم، صبر.
- مدار** : د گردش یا تاویدو ځای. جاري دور، گردش.
- مدار** : ملاحظه، لحاظ و قدر، مروت.
- مداري** : مدار کونکې، د مدار لوبه کونکې، شعبده باز، بازیگر، ډبلي مار، چالاک.
- مدافعت** : دفعه کونه، لږې کونه، حفاظت.
- مدام** : تل، ترتله، متواتر، ټول عمر.
- مدبر** : تدبیر کونکې، هوښیار، عقلمند، دانشمند.
- مدت** : موده، زمانه، وخت، میعاد، ساعت، هغه موده چې طلاقه شوې یا کونډه بنځه یی د شریعت مطابق تیروي.

مدح : هغه نظم چي پکښي

د چا تعريف شوه وي.

مدد : امداد، مرسته، پره،
کومک.

مددگار : مدد کونکي،

امدادوي، مرسته کونکي،
حمایت کونکي.

مدرس : درس کونکي، د
مدرسي استاد، معلم.

مدرسه : د درس و تدريس
ځاي، مکتب، سکول،

مدعا : مرضي، مطلب،
مقصد، مراد، منشا.

مدعا عليه : په چا چي
دعوي شوه وي.

مدعو : بللې شوم، دعوت
ورکړې شوم.

مدعي : دعوي کونکي،
دعوي لرونکي.

مدغم : پيوست، گډ،
شامل، داخل، نوتې.

مدفون : دفن کړې شوم،
ښخ کړې شوم.

مدلل : په دليل سره ثابت

کړې شوم

مدوجزور : د سپورمي له

اثره په اوبو کښي پيدا شوي
موجونه او دهغي واپس
کيدنه.

مدوگي : اوږده د لمرگي
چوکه چي سر ته ي دوه غاښي
سيخ لگيدلي وي او جوک ته
پرې خشاک راکاروي.

مدهوش : چي د نشي په
وجه ي هوش نه وي. په نشه
کښي، بيخوده، بدمست.

مدير : چلونکي، ايډيټر، د
دفتر مشر.

مذاق : توفې تنقالي،
مسخرې، حوند، لذت، ذائقه

مذاکره : خپلو کښي بحث
مباحثه کول، سره گڼيدل،
خپلو کښي ذکر کول.

مذاهب : د مذهب جمع،
طريقي، لاري، دينونه، مذهبونه.

مذبح : د حلالو ځاي، د
ذبح کولو ځاي.

مذهبذ : غير مستقل

- مزاجه، گلدود، مشتبه، په شک کښې.
- مذکور:** تر سره، دمؤنث ضد. گرامر کښې هغه اسم چې تر حسابېږي.
- مذکور:** ذکر شوی، بیان کړی شوی، ونيلى شوی.
- مذمت:** غندنه، تورته.
- مذموم:** بد، خراب، قبيح.
- مذهب:** عقیده، ایمان، طریقه، لاره، دین.
- مذی:** هغه نری رڼه او لارڼه ماده چې د شهوت په وخت د سړي د آله تناسل نه شاخکې شاخکې ځي.
- مراتب:** د مرتبه جمع. درجې، مرتبې.
- مراجعة:** واپسي، پسته کیدنه، رجوع کونه.
- مراحل:** د مرحله جمع.
- مراد:** مقصد، مطلب، غرض. مدعا، ارمان.
- مراسلات:** د مراسله جمع.
- مراسله:** چیتي، لیک، خط، نامه.
- مراسم:** د رسم جمع، رسمونه، قاعدې، خپلو سره تګ راتګ او لیدنه کتنه.
- مراقبه:** سر په گریوان کښې بنکته کونه، غور، فکر، تصور، خیال.
- مرام:** مقصد، مطلب، مراد، هیله، مطلوب.
- مربع:** چې څلور واړه اړخونه یا یو برابر وي. څلور گوټه.
- مربوط:** تړون لرونکې، تړلې، لگولې شوم، بل سره تړلې.
- مربی:** پالونکې، پرورش کونکې، سرپرست، مشر.
- مرتب:** ترتیب ورکونکې، سمونکې، په قاعدې سره کښیونکې.
- مرتب:** ترتیب کړی شوی، په قاعده کړی شوی.
- مرتبان:** یو قسم د چینی

- مار، غواص
موج : يو قسم توري دانې چې
 د مصالحې په طور استعمالولې
 شي.
- مورچکې** : د شين او سور
 رنگ يوه طرحه سېري. تريح
 مزاج لرونکې.
- مورحبا** : شاباش، واه واه،
 آفرين. ډاډ گيرنه، داد، پخیر
 راغلې.
- مورحله** : پراو، منزل.
- مورحمت** : مهرباني،
 پيروزوئينه.
- مورحوم** : چې رحمت پرې
 کړې شوی وي. بخښلې
 شوی مړ شوی.
- مورخني** : د پيرو په شان يوه
 ميوه، عناب.
- مورد** : نور، سرم، نارينه.
- موردار** : چې حلال شوی نه
 وي، چې حور نه شي، باصفا.
 بليت، حرام.
- موردار سنگ** : يو کيمباني
 يوکړی.
- لوښه چې اچار، مربه، چټني
 وغيره يا داسې نور خيزونه
 پکښې ايښوې شي.
- مورتبت** : درجه، رتبه، مرتبه.
 پايه، عهده.
- مورتبه** : درجه، رتبه، عهده،
 کمال.
- موتد** : له اسلامه اوږدلی،
 کمراه، بې لارې.
- مورتضي** : چون کړې
 شوی، خوښ کړې شوی. د
 حضرت علي رضي الله عنه يو
 لقب.
- مورتکب** : عمل کونکې،
 کوکې، ارتکاب کونکې.
- مورثيه** : هغه نظم چې د مړو
 په غم او صفت کښې ونيلې
 شوی وي. هغه نظم چې
 پکښې د کوملا د شهيدانو د
 تکليفونو او د مصيبتونو بيان
 وي.
- مورجان** : يو قسم قيمتي
 کانې چې سور رنگ لري.
- موجونا** : عوپه حور، عوپه

- مردان** : د مرد جمع، سړي.
مردانه : د سړي سره متعلق.
مردگان : د مرده جمع، مړي.
مردم : بنيادم، سړي، خلق، اولس.
مردمک : د سترگو تور، کسی.
مردود : رد کړې شوم، رټلې شوم، سپک شوم، خوار، ذلیل، لعنتي.
مرده شوی : مړي لمبونکې، مړي له غسل وړ کونکې.
مردی : نرتوب، سړي توب، مني.
مرزا : امیرزاده، شاهزاده، د مغلو لقب، لیکونکې، پتواري، د پولیس د تانې محرر، منشي.
مرسته : سعی، کوشش، تلاش، لټون، ملګرتیا، طرف داري، حمایت.
مرشد : ارشاد کونکې، هدايت کونکې، پیر، هادي، نیغه لار ښونکې.
مرصع : چې پکښې یا پرې غمي، مرغلري او جواهر لګیدلي وي. په کالو ښائسته کړې شوم، جړاؤ.
مرض : بیماری، رنځ، ناروغتیا.
مرضی : خوښي، رضا، اجازت.
مرطوب : نمژن، تر، لوند.
مرغ : جرګ، مرغی.
مرغابی : د ایلي یو قسم چې په کورونو کې ساتلې شي.
مرغزار : چمن، ورشو.
مرغلره : لعل، یو قسم قیمتي کاڼی.
مرغوب : زړه ته نږدې، خوښ.
مرغومے : ورغومے، د چیلی بچے.
مرغی : یو الوتونکې حیوان، مرغی مرغی : کیري، بیري، خواښده، خوبولي.
مړقله : قبر، مزار، زیارت.

حکړه، جنگ و جدل، شر
شدت، داسې جگړه چې
څوک پکښې مړه او څوک
زخمیان شي.

مرگو : طاعون، وباني
مرض.

مرگي : يو قسم بيماري چې
پکښې سره ناخاپه را
وغورځيږي او بيهوشه شي او
د خلې نه ي ځگونه شي.
ميرگي، يو دماغي مرض.

مرگي : د مرگ اسم تصغير
مومت : د يو څير د ورايدو
نه پس هغه بيا د استعمال قابل
جوړونه. د ماتيدو نه پس بيا
رغونه.

مرو : يو قيمتي کانه،
سنگ مرمر.

مروين : د مرو په رنگ
سپين.

مرواريد : در، گوهر،
ملفره، لعل.

مروت : بهادري، پرانه،
تورزني، احسان، مېسه.

مړقوم : رقم شوم، ليكله
شوم، ليكله.

مړكب : د سوري څيز، د
سوري خناور.

مړكب : تركيب كړه
شوم، ملاؤ شوم، گډوډ.

مړکز : د دائري منځنۍ
نقطه، مينځ، يو مقرر ځاي.

مړكنه : مړی، مرعت،
اورمير، غره، غاړه.

مړكوز : مضبوط كړه
شوم. محكمه كړه شوم،
منظور كړه شوم، راتاؤ، تاؤ
راتاؤ، بنځ، ټينگ.

مړكه : مجلس، شوري،
حرگه، د صلاح مشوري
مجلس. د قبائلو كونسل.

مړگ : د ژوند ضد. د
ژوند خاتمه، مړيه، مړگي،
وفات.

مړگ ژواک : مړه
ژوندۍ، ښه بده، معاشرتي
تعلقات.

مړگ ژوبله : جنگ

انسانیت.	مرغت، مرغک، مشکینه،
مروت : لحاظ، خاطر،	مهره.
اعتبار، پښتو کښې د مخ سره	مر : مړ شوم، د ژوندي
يو ځای هم وئيلی شي لکه مخ	ضد.
مروت.	مړانه : مړانه، بهادري،
مروړ : ناراضه، خفه، گيله	توره، د مردی کار.
من، زړه بدی.	مړاوم : چې تازه نه وي.
مروړ : چونډی، سکونډی.	خفه، پریشان، پږمړده،
گیلوه کښې درد پیدا کیدنه.	افسرده.
مروړل : مښل، تاوول، تاوه	مړخښ : مړغیژن، مړاوم،
ول.	رپلے شوم، بیسکاره، بی
مروړم : پیچش، بس	خونده، مړگونے،
خوږم، شولہ،	مرد : مرد، تکره، خوان.
مړهم : ملهم، بهه، پتی	مرد کي : د ماشومانو د لوبو
مړیخ : د یوې سیارې نوم.	دپاره له کاتي یا شیشي خوړ
مړید : خواهش مند، ارومند،	بلورم، شیولے. هر هغه څیز
ارزو لرونکے، منونکے، شاگرد،	چې وړو کي او غوندې وي.
مرشد، فرمان بردار.	گولی، د سترگو کاتي.
مريض : رنځور، ناجوړه،	مړز : یوه مرغی چې خلق ی
ناروغه، بیمار، ناسازه، ناچاقه،	ساتي او جنگوي، ستیر،
بي طبیعتہ.	مړکول : وژل، قتلول.
مړیے : په مال اخته شوم	مړکیدل : وژل کیدل،
بو کر، غلام، زر خرید سړم،	قتلیدل، قتل کیدل، ساه وتل.
مړی : گورگورو، غاړه،	مړنے : مړنے، تکره، بهادر،

- تورزن، باتور، دلاور، دره ور،
مروبنه : د شته خواوند
 بنځه. واده شوې بنځه
مړول : مړ کول. وژل
مړول : د بړ خوراک
 ور کول، د کول په کیده
 مړول،
مړوند : د څنگل نه تر
 پنجې پورې د لاس برخه.
 لیچه.
مړه تبه : د تبې یو قسم
 چې بدن په کینې سترې
 سترې کیږي. مړه تبه
مړه خوا : مور، سیر چشمه،
 مور سترگې.
مړینه : مړک، وفات.
مړیدل : په خوراک کیده
 د کیدل، په کیده مړیدل،
 سیر ایدل، مطمس کیدل،
 مالداره کیدل
مړی : مړی، بوږی، لمړی
 نواله، دعوت، میلستیا.
مړی : د مړي لاش
مزاج : طبیعت، ذهن.
- مزاح** : توفه، خندا
مزاحمت : مقابله، ایسارویه،
 اړي
مزار : قبر، بار، روضه،
 درگاه.
مزارع : ریمدار، دهقان،
 کاشتکار،
مزد : مزدوري، معاوضه،
 اجرت.
مزدور : په اجرت باندې
 کار کونکې، مزدور کار.
مزدوري : په بیه کار کونه،
 محنت، مشقت. د کار صله،
 د کار په بدل کینې بغدې
 پیسې
مزمز : زمزم، ارمز، د
 پیشو د حاندا یو مشهور
 خاور په گیتو کیدونکې یوه
 لوبه
مزغی : حت، حاشیه، پوله،
 برید
مزل : رفتار، سفر، یون،
 تک فاصده، مړه احسن
 حوید اختستل

- مزه** : خورد، ذائقه، لذت، عیش، خوشحالی
- مزه چرچہ** : عیش عشرت، مزید : نور، زیات، دیر
- مزمین** : سینگار شوم، جور، سمبال، راستہ
- مزیدار** : خوردناک، مزہ ناک
- مزے** : تار، سوتلی، پرے، رسی، سرحد، پولہ، حد
- مڑ** : مڑ، گھورے، پسہ
- مڑو** : مڑ، گھورے، پسہ، د غرہ گلم، د مڑی نر، منبرک
- مڑول** : مروړل، مېږل
- مڑوہ** : د مېړمونث، مڑوہ، د غرہ گلمہ
- مس** : لاس وروړنه، لاس محسوس کونہ
- مس** : تائبہ، سیسہ
- مس** : ناواده کړې جینی پیغلہ جینی، استاذہ، نرس
- مساجد** : د مسجد جمع، جماتونہ
- مساحت** : د زمکي پیمائش، علم، د زمکي پیمائش
- مسافر** : سفر کونکے، پردیسی، اجنبی، فقیر، روتی غوښتونکے
- مسافري** : سفر، سیاحت
- مساکین** : د مسکین جمع، غریبان، مسکینان
- مسام** : د وینتہ هغه نرے سورے چې خوله پرې راوځي
- مساوات** : برابرې، یو شان والے
- مساوي** : برابر، په یوہ اندازہ
- مسائل** : د مسئلہ جمع مسئلې، سوالونہ، لانجې
- مسبب** : د سوبونو جوړونکے، خدایے پاک
- مست** : په نشہ کېښي غرق، بیهوشہ، بیخودہ، مخمور، مدهوش، دیوانہ، بې پروا، د مستی نہ ډک
- مستالہ** : مست، دیوانہ
- مستثنیٰ** : جدا کړے شوم، بیل کړے شوم، ممتاز، جدا،

بيل.

لري.

مستحب : خوښ کړه**مستطيل** : طول او عرض

شوم، د فقي په علم هغه

لر وکړه د څلورو ضلعو شکل

عبادت چې حضور عليه

چې څلور واړه زاويې يې

السلام خوښ کړه وده او

قائمې وي. او د مقابل ضلعي

پنځپله يې هم کړه وده.

يې برابرې وي.

مستحسن : خوښ، غوره،**مستعار** : پور کړه شوم،

ښه، بهتر، نیک.

قرض.

مستحق : حقدار، جوگه،**مستعد** : تيار، آماده، چمتو،**مستحکم** : مضبوط، پائيدار،

چست.

کلك، استحکام لرونکې،

مستعفي : استعفي

کوټلې.

ور کونکې.

مسترد : رد شوم، رد،**مستعمل** : استعمال شوم.

نامنظور شوم

په کار راوسته شوم

مستري : کاریگر، استاذ،**مستغرق** : غرق، ډوب،

گلکار

لاهو شوم، ډوب شوم، ډير

مستزاد : د شاعري په فن

مصروف، اخته، بوخت.

کښې هغه نظم چې هره

مستقبل : راتلونکې وخت،

مصرع يې خان سره يوه وره

راتلونکې زمانه. هغه فعل چې

مصرع هم لري. ورد کړه

راتلونکې سره تعلق

شوم.

لري.

مستشرق : د مغربي**مستقر** : د قرار کولو ځای،

ملکونو عالم چې هغه د

د ايساريدو ځای، د وسيدو

مشرقي ژبو په علم قدرت

ځای.

- مستقل** : مضبوط، ٽيگ، کلڪ، پائيدار
- مستند** : تصديق شوم، ملڪ شوم، اعتباري، د استاد قابل
- مستور** : پٽ، پناه، خفيه
- مستورات** : د مستوره جمع، بنخي
- مستوره** : بنخه، پرده پوښه، پٽه
- مستي** : نشه، خمار، بي هوشي، د خوشحالي حرڪتونه
- مسجد** : جماعت، جومات، د سجدي کولو خاڻ، د مونڱ کولو خاڻ، مزدڪ
- مسجود** : سجده ڪرڻ شوم، د سجدي قابل، د خداي پاڪ يوه نامه
- مسح** : لاس په يو خاڻ لڳونه، په بدن لاس رابڻڪنه، مسه، گوتي ورورنه
- مسخر** : قابو ڪرڻ شوم، په قبضه ڪښي راوستي شوم، تسخير ڪرڻ شوم
- مسخره** : توفه، وشته، مذاق، توقي، توقمار
- مسدس** : د جيوميٽري په علم ڪښي د شپږو ضلعو تڪل. د نظم يو قسم چې په هر بند ڪښي ٽي شپږ مصرعي وي.
- مسرت** : خوشحالي، سوکالي
- مسرف** : فضول خرچ، اسراف ڪونڪرڻ
- مسرور** : خوشحاله، بي عمه
- مسروقه** : هغه خيز چې غلو ورڻ وي. پٽ ڪرڻ شوم خيز
- مسطر** : د ڪرڻو وهلو پيمانہ، ڪرڻه
- مسعود** : نيك بخت، مبارڪ، بختور
- مسک** : په مسڪا، په خدا، خدا ته نزدي
- مسکا** : وگوري مسک
- مسکن** : د وسيلو خاڻ،

- وطن، کور، ټيکانه، ټيکاوڼه. **لگولۍ شي.**
- مسکين:** غريب، محتاج، فقير، موتازه.
- مسکه:** متسم، په خدا، حديدونکې.
- مسگر:** د مسو لوبښي جوړونکې.
- مسلم:** هغه کاغذونه چې د مقدمې کاررواني پرې ليکلې شي. د مقدمې ليکلې تفصيل.
- مسلسل:** پرله پسې، سلسله وار، په يو مخ.
- مسلط:** مقرر کړې شوم، قابض، غالب.
- مسلم:** مسلمان، د اسلام پيرو.
- مسلم:** منلې شوم، مکمل، پوره.
- مسلمان:** مسلم، د اسلام مونږکې.
- مسلمات:** تورې چې د بنځو د نوم نه وړاندې په سرکاري کاغذونو کېښي.
- مسمار:** ويران، وران، تس، نس، تباه وېر باد.
- مسند:** د ډډې اچولو ځاي، تکیه، تحت.
- مسنون:** هغه کار چې حضور پاک صلي الله عليه وسلم خپله کړې وي. سنتو نه ثابت.
- مسواک:** د غاښونو صفا کولو يو مخصوص ډکې چې سر ي میده کړې شوم وي.
- مسوده:** هغه ليکلې شوې يا ترتيب شوې مواد چې کتابت ي نه وي شوم. د خط کچه مصمون، ليکلې شوې خبره، تجويز، د هر ليک ورومبي سحبه.
- مسور:** د دالو يو قسم، سک.
- مسئله:** جرحالي حرد، گرانه يا پيچيده معامله يا خبره، سوال، ديني خبره.
- مسئول:** ذمه دار، ذمه وار.

- مسؤولیت :** ذمه داري، ذمه واري.
- مسيحا :** د عيسي عليه السلام لقب، ماهر، طيب، محبوب.
- مشابه :** په رنگ، په شان، لکه، خير، ورته، مطابق.
- مُشاده :** شکل، صورت، موشاده، سمويه، بڼه.
- مشاطه :** هغه بنځه چې د ناويانو يا د بورو مالدارو بنځو سر څخه او ډول سينگار کوي، ناثنه.
- مشاعره :** د شاعرانو هغه محفل چې په کښې خپل شعرونه اوروي.
- مشال :** د مشعل مفعن، لاتين، ديوه، چراغ.
- مشاورت :** خپلو کښې صلاح مشوره کوه، مشوره، صلاح.
- مشاهده :** ليدل کتل، معاننه، ننداره.
- مشاهير :** د مشهور جمع، مشهور خلق.
- مشائخ :** د شيخ جمع، الجمع، شيخان، بزرگان، نيکان.
- مشت :** موتی، چونگ، لپه لږ، لږ څيز.
- مشتبه :** چې په شک کښې وي، شکمن، چې شک شبه وي پکښې.
- مشرک :** شريک، گډ، شامل، شريک، ملگرم.
- مشتري :** خريدار، د يوې سياري نوم.
- مشتق :** وتلې شوم، هغه لفظ چې د بل لفظ نه وتلې وي.
- مشمتمل :** شامل، يو ځای، شريک، گلرون کونکې.
- مشته :** د لرگي نه جوړه د چميارانو يوه آله چې د خپلو تلې پرې تپاپ کولې شي، ډبلی.
- مشتهر :** چې شهرت ورکړی شوم وي، ياد، مشهور.
- مشدد :** په کوم ټکي چې د

- شد علامت وي، هغه حرف
 چي پري تشديد وي، ترلي
 شوم.
- مشر** : بزرگ، لوم، د
 کور سربراد، شريف، رهنما
- مشرف** : چي عزت ورکړي
 شوم وي. شرف ورکړي
 شوم
- مشرق** : نمرحانه حوا.
 مورخانه طرف
- مشرک** : شرک کونکي.
 خدای تعالي سره شريک
 جوړونکي.
- مشروټ** : کلانکار، مکار،
 چي خان ته څه واني. خان
 غټ حسابونکي.
- مشروط** : شرط سره متعلق.
- مشروع** : شرعي ته درست.
 جائز، روا
- مشعل** : مشال، رڼا، ديوه،
 چراغ.
- مشغله** : شغل، مشغولا،
 مصروفيت.
- مشغول** : مصروف، لگيا،
 اخته، بوخت.
- مشغولا** : شغل، مشغله،
 کار، کاروبار.
- مشفق** : شفقت کونکي،
 مهرباني کونکي.
- مشق** : بيا بيا کونه، مسلسل
 کونه، يو کار دې ماري کونه،
 سوال، گردان، هر، مهارت.
- مشقت** : محنت، خواري،
 همت، کار کسب، خواري
 مردوري.
- مشقتي** : مشقت کونکي،
 سخت محنت کونکي.
- مشک** : يو قسم عطر،
 مښک، مسک.
- مشک** : د څيرمني جوړ
 کوونکي چي اوبه پکښي
 راوړي شي.
- مشکار** : پوه ښکاري، تکره
 ښکاري، ښکاري.
- مشکنه** : هغه وره مري چي
 پکښي سورې وي او په تار
 کښي پيلې شي.
- مشکور** : هغه څوک چي

- شڪري ويستر شي. خداي پاڪ.
- مشڪوڪ** : شڪمن، شڪي، په شڪ ڪڍي، مشتبہ.
- مشڪين** : د مشڪ په رنگ تور.
- مشنڪ** : مسور، نسڪ، د دالو يو قسم.
- مشورت** : مشوره، صلاح، مصلحت.
- مشوره** : مشورت، صلاح، جرگه.
- مشهور** : نامور، مقبول، چي شهرت ي حاصل ڪري وي.
- مشتيت** : مرضي، اراده، خوبنه، د خداي پاڪ مرضي، تقدير، قسمت.
- مشير** : مشوره ور ڪونڪي، صلاح ور ڪونڪي.
- مشين** : يو قسم وڊه آتئينه وسله چي گولي تري ڏيري زرزروخي. په بجلي، براس يا لاس چليدونڪي آله.
- مڻگيرڪ** : هغه مارغه چي مڻو کان خوري.
- مڻيلے** : د مڻيلو له عمله تير. زور.
- مصاحب** : ملڪري، دوست، خاص ملڪري.
- مصافحه** : يو بل له لاس ور ڪونه، عليڪ سليڪ ڪونه، د ملاقات په وخت د يو بل لاس نيونه.
- مصالحت** : په خپلو ڪڻي روغه ڪونه، جوڙه ڪونه.
- مصائب** : د مصيبت جمع. مصيبتونه.
- مصدق** : هغه خيز چي د چار بنئينوالے ثابت ڪري. تصديق ڪونڪي، ثبوت، صداقت.
- مصلر** : د وتلو خاي، گرامر ڪڻي هغه لفظ چي اخر ڪڻي ئي ول، يل، ياتش ل راخي. لڪه ڪول، ڪيدل، وڙل وغيره.
- مصر** : اصرار ڪونڪي، ضد ڪونڪي.

- مصرعه** : نيسم شعر يا بيت.
تپه، لنډۍ.
- مصرف** : مشغول، په کار
لگيا، اخته.
- مصرفيت** : مشغولتيا.
- مصري** : د چينو قلم، د ترو
قلم، د چينو وړې وړې
د کړې.
- مصري** : د ميزري جوړ
جانماز.
- مصلحت** : ښه صلاح، ښه
تجويز، صلاح، مشوره.
- مصري** : شاخيل، جوړې.
- مصمم** : پوخ، مضبوط،
مستحکم.
- مصنف** : تصنيف کوونکې،
ليکونکې، کتاب جوړونکې.
- مصنوعات** : د مصوع جمع،
جوړ کړې شوي څيزونه.
- مصور** : تصوير جوړونکې،
نقاش.
- مصيت** : غم، درد، تکليف.
- مضارع** : مشابه، په رنگ،
په شکل. د فعل هغه صيغه
- چې پکښې د حال او مستقبل
دواړو معني وي.
- مضاف** : خواپه خوا، ترلې،
متصل. د گرامر په علم کښې
هغه اسم چې د يو بل اسم سره
ولگولې شي. منسوب،
متعلق.
- مضافات** : د مضاف جمع.
- چاپير چل، لري نژدې.
- مضاف اليه** : د مرکب
اضافي هغه حصه چې مضاف
ورپورې ترلې وي.
- مضامين** : د مضمون جمع.
- مضائقه** : سره تنگونه،
تنگي، ويره، پروا.
- مضبوط** : محکم، ټينگ،
پوخ. طاقتور، تندرست.
- ضبط کړې شوم.
- مضحکه** : خندا، تړقه،
ټقاله.
- مضر** : ضرر رسونکې،
تکليف رسونکې.
- مضرب** : دستار غږولو د
وسپنې خلې، زخمه، شاباز.

- مضطرب** : ناقلاړه، وارخطا، حفه، زهير، پريشانه.
- مضموم** : هغه حرف چې د پاسه پرې پيش وي، ضمه لرونکې لفظ، پيښ لرونکې لفظ.
- مضمون** : مطلب، معني، خبره، اداره،
- مطابق** : برابر، يو شان، سم.
- مطابقت** : برابرۍ، يو شان والی.
- مطالب** : د مطلب جمع
- مطالبه** : غوښتنه، تقاضا، دعوي.
- مطالعه** : کتاب لوسته، لوستنه.
- مطب** : د طيب دکان.
- مطبع** : د چاپ خانې، چاپ خانه.
- مطبوعات** : چاپ شوي خپرونه.
- مطرب** : سندرغاړی، نغمه ويونکې، ساز و هونکې، ستار غږونکې.
- مطلب** : مقصد، معني، مدعا، غرض، مراد.
- مطلع** : د نمر ختلو خانې، د غزل وړو مې شعر چې دواړه مصرعې يې قافيه يا قافيه او ردیف لري.
- مطلع** : خبردار کړی شو.
- مطلق** : ازاد، بې قید، د واک اختيار خاوند، د قرآن پاک په آيت کېنې هغه خانې چې پکېنې ساړه اخستې شي.
- اتل، نه بدلېدونکې، صرف هغه اس يا اسپه چې د پښو رنگ يې د بدن نه مختلف وي
- مطلق العنان** : آمر، بياک، خودسره، بې قیده.
- مطلقه** : طلاقه شوې ښځه.
- مطلوب** : مطلب، مراد، مقصد، مقصود.
- مطمئن** : تسلي لرونکې، اسوده، په اطمینان.
- مطيع** : اطاعت کونکې،

منونکې.

مظالم : د ظلم جمع

ظلمونه

مظاهره : د خپلې رای دښکاره کولو جلوس یا جلسه
یا بله کومه جرگه.**مظلوم** : چې ظلم پرېشوې وي. په چا چې ظلم
کيږي.**معاش** : رزق، روزي،

خوراک، روزگار.

معاشرت : خپلو کښې یو

خام ژوند تیږول.

معاشره : هغه ژوند چې ډیر

حلق ی به یو خام تیروي او

د بېوېل د حقونو او حذباتو

احترام کوی سوسائتي،

سماج

معاشي : معاش سره متعلق**معاشیات** : د اقتصاداتو علم

چې پکښې د مال د کښې وېې

و د هغې د تنسیم مطالعه

کيږي

معاصر : د خپل وخت د

خپلې زمانې

معاف : بخښلې شوی،

بخښلې

معافي : د ښخښلو عمل. د

معاف کولو عمل.

معالج : علاج کوکې،

ډاکټر، طیب، حکیم.

معالجه : علاج، دارو

درمل.

معامله : جنګ جګړه،

جنجال، دعوي، مسئله.

معاقه : تر غاړه وټنه، غاړه

کیدنه

معالي : د معي جمع،

مطلبونه، مقصدونه

معاوضه : عوض، بدل.**معاون** : مددګار، تعاون

کوکې، مرستیال

معاهده : وعدو، لوظ، قرار**معائنه** : امتحان، اندازو، پد

سرګو لیدنه، عيني تحقيق

معبد : عبادت گاه، د عبادت

خام

معبود : د عبادت لائق.

خدای پاک.

معدن : کان، خزانہ.

معتبر : اعتباري، باوري،

معدنیات : هغه څیزونه چې

درست، ټيک، راست،

له کانونو ایستلے شي.

عزتمند، مشهور، مشرور.

معدوله : هغه حرف چې

معتدل : د اوسطې درجې، د

ليکلے خوشي خوشي وئیلے نه

شي لکه خود یا خویش کښې

درميانه درجې.

واؤ.

معرض : اعتراض کونکے.

معلوم : نابود کړے شوی،

معترف : اعتراف کونکے.

وران کړے شوی. دنشت

معتزله : د مسلمانانو يوه

برابر.

فرقه. د مسلمانانو مفکرينو

معله : د گيلې دننه هغه

هغه ډله چې د عقائدو بنياد په

نظام چې خوراک پکښې

عقل پردي او د حق او باطل

هضميږي.

معیار عقل گڼي.

معلوت : بهانه، باڼه، عذر.

معتقد : اعتقاد لرونکے.

عذر غوښتنه.

معتكف : اعتكاف کونکے،

معلور : مجبور، ناچار.

چيله ایستونکے.

معراج : د حضور پاک

معجزه : هغه کار چې د

صلي الله عليه وسلم د الله

انسان له وسه بهر وي او

پاک سره ملاقات. اندرپايه،

خدای پاک ی صرف د خپلو

پورې.

رسولانو دپاره ظاهروي.

معرفت : پیژندگلو، د

معجون : هغه مرکب دارو

خدای پاک پیژندگلي.

چې د جوړولو یا تیارولو په

معرفه : هغه اسم چې د یو

وخت په شهودو وغیره کښې

خاص شي دپاره استعمال

لکه د اوږو اخیستلے شي.

- ڪرڻ شوم وي.
معرڪه : سنگر، جنگ.
معروف : مشهور، معلوم.
معري : بربند، د نظم يو.
 قسم چي د قافيي پابندي
 پڪڻي نه وي شوم.
معزز : عزتمند، مشهور.
معزول : برطرف ڪرڻ
 شوم. ايستلے شوم.
معشوق : د عشق مرکز،
 محبوب، اشنا، دوست.
معصوم : له گناه نه پاڪ،
 ساده، ماشوم.
معطل : مائل، بيڪاره،
 سست، ڪم عقل،
معقول : د عقل په تله پوره،
 مناسب، خوش، موزون، د
 اطمینان قابل.
معقوليت : د معقول ڪيدو
 خاصيت.
معكوس : الته، اپوته.
معلم : استاذ، علم بنودونکي.
معلوم : علم ڪښي راغلے،
 واضح، بنڪاره، خر گند.
معما : پٽ، اږ، دوره، دونه،
 گرانه خبره.
معمار : عمارت سازونکي،
 عمارت جوړونکي.
معمور : بودا، د ډير عمر،
 عمر خوړلے.
معمور : ډک، اباد، بند،
 تاله شوم.
معموله : هغه خبره چي
 روزانه کيږي. چي عمل پري
 وشي. درواج مطابق.
معمولي : لږ شان، لکوټي،
 پوټي، بکسکي.
معنويت : د معنوي کيدو
 حالت، حقيقت.
معني : مقصد، اراده،
 مطلب، منشا، مراد.
معيار : پيمانہ، اندازه، د تول
 آله.
معيشت : ژوند، روزگار،
 روزي، اقتصاديات.
معيوب : عيب ناک، عيب
 ژن،
مغازي : کافرانو سره

ظالمانه حڪومت، استبدادي حڪومت.

مغلوب : شڪست خور، د غلبي لاندې.

مفاد : د فائدي خام، نفع، ګټه.

مفاهيمه : د يو بل په خبره پوهيدنه او فيصله کړنه. په خبره پوهيدنه.

مفت : بغير قيمت. ناحق، بې فائدي، ضائع.

مفتي : فتوي ورکونکې. فقيه.

مفرد : يواځې، تنها. يو، غير مرکب.

مفرور : له قابو نه تېښتيدلې، فرار شوی، پټ شوی.

مفروضه : فرض کړې شوې خبره.

مفسد : فساد کوونکې.

مفسر : تفسير کوونکې، د

قرآن کریم د آيتونو تشرېح کوونکې.

مفصل : په تفصيل سره.

جګړه، هغه جنگونه چې حضور پاک صلي الله عليه وسلم پکښې پخپله موجود و.

مخالطه : دوکه، فريب، مکر.

مغانه : غسانه، د روانه حرره، د پور حرره.

مغرب : د مشرق ضد، سمر پريواته طرف.

مغرور : کبر کونکې، عرور کوونکې.

مغز : دماغ، مازغه. د څه څيز دننه حصه، عقل، جرړه، اصل، تکبر، عرور، منځ، مغز، نلې، چکۍ.

مغزې : بلې چې ځې هلو کو کښې وي.

مغضوب : چې قهر پرې شوې وي. د عصب لاندې.

مغفور : بخښلې، مرحوم.

مغل : يو قوم چې چل وطن ئ منګوليا دى.

مغلواله : د مغلو حڪومت.

- واصح. **مقاصد** : د مقصد جمع، مقصدونه،
- مفعول** : هغه څوک چې کار ورسره وشي. هغه اسم چې په جمله کې پرې څه کار شوی وي
- مفکر** : فکر کوونکې، سوچ کوونکې.
- مفکوره** : نظريه، خیال، فکر
- مفلس** : غریب، محتاج، لاچاره
- مفلوج** : فالج رده، فالج وهلې، گوزني.
- مفهوم** : معني، مطلب، پوهېدنه، منشا، مدعا، اراده.
- مفيد** : فائده مند، فائده لرونکې، فائده من
- مقابل** : محامې دس، مخالف برابر، نوسال
- مقابله** : محامې کتنه، سر بريدنه مخالفت خارج بريد، حکره
- مقاتله** : خوږ بريد، بريد د فتنه
- مقاصد** : د مقصد جمع، مقصدونه،
- مقاله** : قول، ليکلې مضمون، د کتاب حصه، د معلوماتو مفصل مضمون.
- مقام** : د ايساريدو ځای، مکان د کوريدو ځای، محل وقوع، وخت، موسيقي کسې بريد، سروژ، د ودرېدو ځای
- مقبره** : قبرستان، هديره، اديره
- مقبوضه** : هغه ځای يا حيرو چې فضا پرې شوې وي.
- مقبول** : قبول شوی، ملې شوی
- مقتدا** : چې د چا پيروي کولای شي امام بشوا
- مقتدر** : قدر لرونکې
- مقتدي** : د کسې پيروي کونکې
- مقتل** : د وژلو ځای، کتاو

- مقول :** قتل شوم، وڙلے شوم، عاشق.
- مقدار :** اندازہ، شمار، وزن، تول، ڊيل ڊول، تعداد، رقم، مجموعہ، میزان.
- مقلر :** ورہمے لیکلے شوم.
- قسمت، تقدیر :** ھفہ لفظ چي عبارت کڻي موجود نہ وي او معنيٰ ئ اخستے شوم وي.
- مقدس :** پاڪ، سپيڻخلے، بي گناہ، نيڪ، صالح.
- مقلم :** مخکڻي شوم، ورہمے، مخکڻي حصہ، وڃت، واجب، ضروري، لازم، قبضہ، دنجوم پھ اصطلاح کڻي د قمر پنخوڻشم منزل.
- مقلعہ :** د فوج ھفہ حصہ چي مخکڻي وليزلے شي.
- فیصلہ، دیاچہ، سريزه، تمھيد، دعوي، استغاثہ، واردات، معاملہ، جگرہ.**
- مقدور :** قوت، طاقت، حوصلہ، حیثیت، گنجائش، قابو، اختیار، وسیلہ، ذریعہ، جرأت، دولت، خوشحالي، وس، زور، فرمان، سند، حکومت.
- مقرب :** خاص ملڪرے، دوست.
- مقرر :** تقرير کونکے.
- مقسم :** تقسیم شوم، ھفہ عدد چي تقسیم کرے شي.
- نصيب، حصہ، تقدیر.**
- مقصد :** مطلب، مدعا، منشاء، ارادہ.
- مقصود :** غرض، مراد، منشاء، مدعا.
- مقطع :** د غزل ھفہ وروستے شعر چي شاعر پکڻي خپل تخلص راوولي.
- مقفي :** قافیہ دار.
- مقلد :** تقلید کونکے، مرید، نقال، پیڻي کونکے، ھفہ مسلمان چي پھ خلورو امامانو کڻي د یو پیروي کوي.
- مقناطیس :** یو قسم وسپنہ چي وسپنہ خان تہ راکارڍي.
- مقولہ :** خبرہ، قول، مثل،

ضرب المثل.

مقهور : مغلوب.

مقيد : قيد ڪرڻ، بندي،

اسير، پابند،

مقيم : ودریدونڪي، قائم،

مقيش : اطلس، ڪناري،

جالڪي، جالي، پرقيدونڪي

فيتہ جي پھ لوپتو باندې ڪولے

شي.

مگار : مڪر ڪونڪي، دوڪھ

باز، فريبي.

مڪالمہ : زباني خبري اترې،

سوال جواب، ڊرامہ، ڊرامي

د ڪردارونو خپلو ڪيني

خبري.

مڪان : دوسيدو ڄام،

ڪور، استانه.

مڪتب : مدرسه، دليڪ

لوسٽ ڄام.

مڪتوب : خط، ليڪلے،

چيتي.

مڪر : دوڪھ، فريب، باڻه،

بھانه.

مڪرر : يو ڀل ٻيا، دوباره.

ٻيا ٻيا.

مڪروه : قابل نفرت، هغه

خيرونه جي حرام خونہ وي

خونہ ڪولے بھتر وي

مڪمل : ڪامل، پوره، تمام،

ختم، بشپڙ.

مڪنہ : برقع هغه لڙڪي جي

په اڀ ڪيني ڏ ڪانجن په

منڃ سوري ڪيني سلائي

راتينگ ڪرے وي.

مڪهي : هغه لڙڪي جي د

مڪنہ په سر ڪيني لگيدلے

وي.

مڪيز : ناز، ادا، نخري،

فينج.

مڪ : هغه سورے جي په

ڪوتہ ڪيني دلورگي وتلو

ڊپاره جوڙ ڪرے شوے وي.

موري، روشن دان، دو ڪانجه.

لويه پيالي

مڪر : دهندي شمسي ڪال د

يوپ مياشتي نامه جي د ڪٽڪ

به پس اوله پونه مخڪيني

راخي

ملاحت : مالگين توب.

مکيڻي

ملاحظه : ملازه، معائنہ،

کتنه، مشاهدہ، غور، توجه،

مروت، ریا، شرم.

ملازم : خادم، نوکر

ملازه : ملاحظه، پاسداري،

رعايت، مخ مروت، شرم.

ملاقات : يوبل سره ليدہ

کاتہ، پيڙسدگلي، واقفيت،

حيل ته د قيدي ليدو له تلل

ملال : حصار، حقد،

عمز

ملالي : سانس ته بنځه،

محبوبه، باره

ملا مائي : يو قسمه ټوپک

جي په ملاز ماتيږي دوه بلير

حريدار هر هغه ټوپک چي

د ديو په وجه وځر مانولي

شي

ملا مت : کرم، شرميده،

پيکه، کچه شرم

ملانکه : فرشته، فرشته

ملا تم : پوست، نازک، نرم

مگر : خو، ليکن، لاکر

مگر مچ : يو آبي خنار

مگه : د چايو څښلو لويه

پيالي

مل : انډيوال، ملگر، اشنا،

مرسته کوونکي

ملا : ښه ليکونکي، عالم،

فاضل، د حمايت امام، واعظ،

زاهد، ناصح

ملا : د کناتو او څټ په مچ

کښي د وجود حصه چي د

ملا تير پکښي غريدلې وي

ملا بانگ : د سحر د بانگ

وخت، بانگ مان

ملا بند : همدسې جي مـ

ورساندي تړلې شي ملاسي

کمر بند

ملا تر : مصبوطيا، ورديسـ

حلق، مرسته، حمايتي، امداد

کونکي، نار، دوست، کمر بند

ملا چرنگ : يو قسم

مارغه، هدهد

ملاح : ماښکي، راحـ

گشتي چلوونکي

و نازک، بودبار	چې پخولې سي او د بې ۍ د
ملبوس : د اغوستلو جامې،	سنگو دارو کبې پکار پري
په جامو کبې نغښتې	ملزوم : چې پرې السرا
ملبه : درنگ شوي ديوال	لکيدلې وي، تورن
وغيره حاورې گتې او بلا بتر	ملزوم : لازم شوم، چې له
چې سره گډوډ شي	يو بل نه جدا کيدم نه شي
ملت : دين، مذهب، قوم	ملعون : لعنتي، مردود،
ملعوي : خنديدلې، خنډولې،	رتلې شوم.
التوا کبې پاتې شوم.	ملغوبه : هغه خيرونه چې
ملت : د غارې دپاره يو	سره گډ شوي وي د مات
مفرد حکيمي دارو چې خود	گډوډ خيرونو امار. کند
ۍ خوږ وي، خوږه ولې،	ملک : ملانکه، فوښته،
ملهتي.	فريشته
ملحد : الحاد کوکې، بې	ملک : د کلي سردار
دينه، کافر.	دکلي مشر
ملحق : لکيدلې، مسلک،	ملک : باچا، سلطان
يو خام	ملک : حاسد، مال
ملحوظ : لحاظ ساتلې	اسباب
شوم، لحاظ کړم شوم	ملک : وطن، سلطنت
خيال کبې ساتلې	راج
ملخ : تروقا، يو قسم حشره	ملکوت : د فريستو جهان،
چې په فصلونو کبې پيدا	عالم ارواح.
کيږي. ملخه	ملکه : خاصيت د باچا
ملخوزه : يو قسم ساگ	بنځه

- ملگري** : لاس امداد،
مرسته، ملاطرت، داد گيرنه،
ملگرتيا
- ملگرے** : انڊيوال، دوست،
اشنا، رفيق.
- ململ** : يو قسم سپينه د
سپنسونه جوړه کپړه.
- ملنډه** : تپوه، مسخره،
مذاق.
- ملنگ** : منځي گدا،
درويش، قلندر، بې پروا،
مست فقير. سوالگر، سوال
کونکے، د کوره وتلے، دنيا
پريښودونکے، بيهوشه،
مفلس.
- ملوتے** : هيجرا، بې غيرته،
نر ښځه، ملے، ملوتارے.
- ملوث** : راگير، ککر،
گنده، ناپاک، پليت، لرلے،
- ملوک** : معشوق، محبوب،
ښکلے، ښائسته، پاک سوچه.
ملکان، بادشاهان.
- ملونه** : قيزي، واگي، لگام،
جلب، جلو.
- ملهتي** : ملت، خوږه ولي.
- ملهم** : مرهم، پتي، پښه.
- مليا** : مل، يو خام، واصل.
- مليريا** : سره لرې تبه،
موسمي تبه.
- مليشيا** : مليشا، نيم باقاعده
فوخ، يو قسم کپړه چې رنگ
ئ سلیتي وي.
- مم** : د ماشومانو په ژبه ميوه،
خوږ خيز، ياد مورتے.
- معات** : مر کيدنه، وفات،
مرگ.
- ممالک** : د ملک جمع،
ملکونه.
- ممانعت** : بنديز، بندش،
منع کونه.
- ممايه** : يوه ونه او دهغي
ميوه.
- ممتاز** : امتياز لرونکے،
معزز، اعليٰ، الفضل.
- ممد** : مدد کونکے.
- مميز** : مهميز، د سواره
پوندي سره لگيدلے يو
ميخکے چې اس له پرې پونده

- ور کوي. **ممکن** : د کیدو قابل، کیدونکې، مملاکي : مومياني، مماني، يو قسم دارو چې د ماتو هلوکو د رغولو دپاره استعمالولې شي. **مملکت** : حکومت، بادشاهت. **ممنوع** : منع شوی، ناجائز، د قانون خلاف. **ممنون** : منت بار، احسان مند، شکر گزار. **ممنه** : دائي، رضاعي مور. **من** : خاطر، اراده، زړه. **تکل**، مقصد. د مند مخفف چې د مالک معني ورکوي لکه شته من **من** : يو وړ چې محلف ملکوسو کښې محلف دروښوالې لري، افغانستان کښې مں اته پوښه (خلور سیره) او پاکستان کښې اتيا پوښه (خلو پښت سیره) وي. **منا** : جوړکړه چې په ځنګل
- يا پټو کښې جوړه شوې وي. **مناجات** : دعاء، التجاء، عرض، هغه نظم چې د خداي تعريف او خپله عاجزي پکښې بيان شوی وي. **مناره** : منار، لوړ څار، وچت مقام. **مناسب** : موزون. **مناسبت** : موزونيت، د موزون کیدو حالت. **مناصب** : د منصب جمع، رتبې، عهدې. **مناظره** : بحث مباحثه، تکرار، هغه علم چې پکښې د بحث قواعد بيان وي. **منافع** : د منفعت جمع، ګټې، فاندې. **منافق** : هغه څوک چې په رڼه يي پوه وي او په خله بله په اسلام کښې ظاهره مسلمان او په باطن کښې کافر. **منافقت** : د منافق عمل، د منافق حالت. **منافقه** : بحث مباحثه.

منجرہ : کلی، غوثی،
شگوفہ.

منجور : راغونہ شوم،
بیکارہ، ہیجرا، نامرد.

منجیلہ : د منگی د لاندی د
وینو جوړه یوه غونډه غونډی
کړی چې حیسی ی د اوبو
راوړلو دپاره په سر ږدي.

منخ : مینخ، میان، وسط،
مرکز.

منخکړی : دریم کړی،
منصف، ثالث.

منخم : منخنه، وسطی،
مرکزی.

منخنه : وگورئ منخم.

منخوماله : منخ کښی،
درمیان کښی، بې طرفه،
اعتدال.

منحرف : باغي، واپس
گرځیدونکې، ستیدونکې.

منحصر : مشروط، موقوف،
مطابق، متعلق.

منحوس : سپیره، بدبخت،
بدنصیب، مکروه، خراب.

تکرار، جگړه.

منال : دولت، حانداد.

منبر : په جماعت کې هغه
ځای چې امام پرې کښینی او
مسئله کوي.

منبع : د اوبو راوتو ځای،
چینه، د اوسو خزانه، د وتو
ځای.

منت : احسان، ښکې،
سلوک، شکریه، عاجزی،
زاری، خوشامد.

منتخب : چون شوم،
غوره.

منتر : جادو، د ویدخه
حصه، تونه، سحر، دم.

منتشر : اخوادیخوا،
متفرق، تتر بتر، تیت پرک.

منتظر : انتظار کونکې، په
انتظار.

منتظم : انتظام کونکې

منتقل : انتقال کونکې، دیو
ځای به بل ځای ته تلونکې.

منجاور : د خانقاه یا زیارت
خادم، منجور، مجاور.

- مند :** يوه لاحقہ چي د مالک معني ورکوي لکه دولت مند.
- مندارو :** وگورئ مندانو.
- مندانو :** کنده بوټي، يو بوټي چي په عنمو او شفتلو کښي کيږي د ماستو شاربلو دپاره د لرگي جوړه يوه آله
- مندو :** د هډوانو د عبادت ځاي،
- مندري :** د غوږونو يو کالې.
- مندري :** يو مضبوط غټ لرگي چي نور لرگي پرې دپاسه ږدي او جاله پرې جوړوي.
- مندوب :** هغه څوک چي د څه کار دپاره نمائنده وليږل شي.
- منديل :** پټکي، لونگي، دستار.
- منداو :** دالان، سربده، دهليز
- مندل :** په روږ دسه کول.
- داخلول، ننه باسل، چاپي کول.
- مندو :** دالان، څپر، هغه کوټگي چي اخلې پخلې پکښي کول شي.
- منده :** دؤ، تيز تگ.
- مندهي :** د تجارت ځاي، منډي.
- مندي ترري :** د ورادؤ، مندي رامېدي، تگ راتگ، کړشش، سعي، بي فاندې کوشش.
- منزل :** هغه ځاي چي ورته انسان رسيدل غواړي، مقصد.
- منزه :** پاک، له عيبونو نه پاک، صفا.
- منوک :** مړک، موږک، د مړي مذکر.
- منو کورم :** مژگورم، د منوک يا مړي بچي.
- منسوب :** نسبت لرونکي، متعلق. چنغول.
- منسوخ :** رد شوم، نسخ شوم، ختم شوم.
- منشا :** د پيدا کيدو ځاي

- وجه، سبب، اراده، مطلب، مقصد.
- قائم. هغه تورے جي پري زبر وي.
- منشور** : شاهي حکم، پروانه، د چا سياسي جماعت اعلان، فرمان، اعلان، هغه شکل جي سرونه ئ يو شان يو هومره او يو بل سره متوازي او ډيري ضلعي لرونکي وي او اړخونه ئ متوازي الاضلاع وي.
- منطق** : هغه علم چي په قطعي دليلونو حق حق او ناحقه ناحقه ثابتوي. دنيا. فصاحت.
- منطقه** : د ملاتړلو کپړه، هغه فرضي خط چي د زمکي نه چاپيره لکه د پټکي راتاؤ ديم، علاقه.
- منشي** : مرزا، ميرزا، بابو، کلرک، سکر،
- منظور** : د نظر خاځ، نظاره، د سيل خاځ، مخ، شکل، د نظر حد، کرکي، سورے، لوړ مکان.
- منشيات** : نشه کونکي خيزونه، له نشي په عربي طريقه جوړ شوم لفظ.
- منظم** : په تار گنډلے، موزون کلام، هغه خيز چي په انتظام سره وي.
- منبتته** : نذر، منلے خيز، نذرانه، نياز.
- منظور** : منلے شوم، ليدلے شوم، خوبش کرے شوم، قبول شوم.
- منصب** : عهد، مرتبه، رتبه.
- منظوم** : منسلک، ترلے، نظم کرے، په اشعارو کښي وييلے.
- منصباو** : منصب لرونکي.
- منصف** : د ديواني عدالت يو جج، انصاف کونکي، عادل، د انصاف خاوند.
- منع** : چي اجازت ئ نه وي.
- منسوب** : ودریدلے، نيع،

- چي قدغن پري لگيدلے وي. **منقذ** : مقرر شوم، قائم شوم.
- تري ٻڌڪاري. **منگ** : قد، عمر، قامت، غوندي، مانند، مشابهت، يو شان والي، موده.
- منگي** : ايستلے شوم، تفريق ڪرے شوم.
- منگج** : گومنز، ڀمنج، هغه آله جي سر پري ڀرمنجولے شي.
- منقار** : مٺوڪه.
- منقسم** : ويشلے، ويشلے شوم.
- منگر** : ديوي هندي مياشتي نوم جي د پوله مياشتي مخڪڻي او د ڪٽڪ نه پس وي.
- منقوط** : نقطي لرونڪے.
- منقول** : نقل شوم، ذڪر شوم، له يو خامے نه بل خامے ته ورلے شوم.
- منگرم** : د مار يو قسم.
- منگن** : ڪٽمل، منگر، مونگر، مونگر.
- منگور** : د سڀي بجے (ڪوترے) جي سترگي ٿي نه وي غرولے مار، منگرے.
- منگي** : بوخت، لگيا، منگرے : گهرے، د ٽيڪري يا مسينو غونڊ، مونڊ، غري لرونڪے لوڻسے جي عموماً پڪڻي اوبه ساٿلے شي.
- منگي** : ايمان راوڙل، منظورول، قبول، اقرار كول،
- منگي** : مزدور، دهقان جي د منگت په حساب مزدوري ور كولے شي.
- منگرنڪير** : دوه فرينتي جي په قبر ڪڻي د مرده نه سوال جواب ڪوي، انڪير منڪير.
- منگ** : په ڪمره يا ڪوته ڪڻي د لوڻي وتو موري، د ڪمري ارته حصه جي اسمان

- احسان مند کیدل، تسلیسول
من منیا : خپله رای
 حورونه، خپله مرضي کونه.
مننه : تشکر، شکریه،
 مهرباني، منل.
منوال : دستور، طریقه.
منور : نوراني، روښانه،
 پرځیدونکې.
مني : هغه سپینې لارښې
 اوبه چې د انزال په وخت
 خارجیږي. بطفه، مایه،
 مردی.
منیر : تابان، روڼ، رڼا
 ورکونکې
منه : سيب، سیو، یوه میوه.
مو : ویښتنه، زلفې، روغن،
 غوړي، ډل، ویلې شوې
 وازده.
موات : غاړه، مورکه، نفرو
 ته مخامخ یا په څنګ دیوال.
مواجب : مزدوري،
 تنخواګانې، مشاهري، هغه رقم
 چې د حکومت له خوا قبایلي
 مشرانو ته ورکولې شي.
- مواد :** د ماده جمع. پيپ،
 ګندګي اسباب، سامان،
 دلائل، وجوهات.
مواس : موچی، چغلي
 کونکې، خبرغل، غماز،
 شیطان، رفتار، تګ، مزل،
 پناه.
مواصلات : د نقل و حمل
 ذرائع.
موافق : یو شان، برابر،
 مناسب، په شان، مطابق.
مواقع : د موقع جمع،
 موقعي، ځایونه.
موت : مرګ، قضا، اجل.
موتي : ملغلره، مرغله.
موت : دروغ تابع مهمل
 لکه روغ موت. یو ډال چې
 بوتې یې د ګیاه د پاره
 استعمالیږي.
موتړ : یوه میښني سورلی
 چې په پترو لو چلیږي، مشین
 چلونکي آله.
موتی : دیوې لاسکې،
 لاسکې، ډینډت، ډېلي،

- موتی** : د چارۍ یا حنجر
دسته، قبضه، لاسکے د لاس د
پنځه وارو کوتو د راغونډیدو
حالت.
- موج** : چپه، خپه، جوش،
لوله، خیال وهم، شوق،
مستی، سرور.
- موجد** : ایجاد کونکې، نوم
خیز را ایستونکې.
- موجود** : حاضر، په وجود
کېنې، هست، شته.
- موچنه** : خپلې، پیزار، د
خپلو یو قسم.
- موخه** : د تیر امداری یوه
محصوله لوبه هدف، کچه
هغه حبه چې د عتی وېشتو
د بېره سني لاندې لکولې
شي.
- موده** : زمانه، وخت، نېټه،
ډیر وخت.
- مود** : طبیعت، چرت، طبع
- موډي** : تکلیف رسوونکې،
ضروري، نقصاني
- مور** : د پلار پنځه، مادر
- موران** : دیو کالي نوم، د
مهر جمع
- مورله** : هیجر، ایجر،
جینی خلی، جینی خولې،
لختی
- مورث** : وراثت پریښودونکې.
- مورچه** : مورچل، سنگره،
خوکی، خندق، د پناه ځای
چې د جنگ په وخت
جوړولې شي.
- مورخ** : تاریخ لیکونکې.
تاریخ نگار.
- مورد** : د واردیدو ځای،
حبه، سرائی.
- مورکی** : د مور اسم تصغیر،
مور ته د مېي د خطاب کلمه
- مورگه** : عاره، خنده، ژی،
حاشیه، د سر حد لیکه.
- موروڼي** : د پلار بیکه،
حدی، پشت په پشت.
- موره** : کنگل، یخ، چکه
شوم، مایه، ټینګ
- موری** : د کندو هغه سور
چې دانې پرې راوباسي. په

- ديوال ڪنهي سور، ناله،
لڀتڙي، د پول خله.
- مور** : په گيده ډڪ،
مطمئن، دولت مند، مالدار.
- موره** : په بدن باندې د وهلو
ټڪولو نښه او پرسوب. د
اوبو د مخ نيوې په غرض
جوړه ڪرې شوې وچته ډپه.
- نس خوږې، د گيډې درد،
اږ، مروړ، پيچ، منجيلة
بالښت، د ديوال سرماتې، له
دور مو جوړه کړسې.
- موزون** : هغه شعر چې وزن
لري. خوښ، مقبول، لائق،
مناسب، درست.
- موزه** : جرابه، چکمه، د
څرمنې جرابه.
- موسم** : د کال څلورو برخو
کښې يوه برخه. فصل،
وخت.
- موسيقار** : د موسيقي
استاذ، د موسيقي ماهر.
- موسيقي** : د راځ علم، د
سرود علم.
- موسيدل** : مسکيدل،
خنديدل.
- موشاده** : مخ، شکل، خيره،
بشړه، مشاده، مجازا خراب
شکل.
- موصلي** : د مصلي مفعن،
شاخيل، خاڪروب، مونځ
گزار.
- موصوف** : ستايلې،
موصول : وصول ڪرې
شوم.
- موضع** : علاقه، ڪلې، باندېه.
- موضوع** : مضمون، بامعني
لفظ، اصل شې.
- موقع** : د جيل ديوال سره يو
مقام چې د جيل ملازم پرې د
څو ګۍ دپاره ولاړ وي. داؤ،
چل، وخت، محل.
- موقعه** : داؤ، چل،
موقف : پوزيشن، د ودریدو
ځاي.
- موقوف** : ودرولې، ملتوي،
برخاست شوم. وقف شوم،
مول : حقيقت، اصل، بنيا..

تاوان، مال، جائداد. مسلمان،

مولف : تالیف ڪونڪي، جمع

ڪونڪي، مختلفو ڪتابون به

ڪتاب لیکونڪي.

مولود : هغه مجلس یا

غونڊه جي حضور پاڪ صلي

الله عليه وسلم د پیدائش په

باره ڪنبي پڪنبي تقريرونه

کيري. زيڙيدلے، پيدا شوم

ماشوم، د پيدا کيدو ورځ.

مولوي : مولانا، ديني عالم،

اخون.

مولى : يوه مشهوره سبزي

جي ڪجهه او پنجه دواڙو

حالتونو ڪنبي خورمے شي.

مولے : دلنگري مولے جي

لنگري يا چتو ڪنبي پرې ڇه

ٽڪوي.

موم : هغه نرمه او غوره ماده

جي د شاتو له گبينه وڃي.

موم جامه : هغه مومي ڪپره

جي اوبه پرې اثر نه ڪوي.

مومن : د الله تعاليٰ يو صفتي

نوم. ايمان راوړونڪي،

مولج : يو قسم بوتے جي

رسي تري جوڙولے شي منج.

مونخ : نمونخ، د خداے

پاڪ عبادت.

مولدل : حاصلول، ڪتل،

ميندل، پيدا ڪول.

موله : اصل، بنياد. جرړه،

بيخ، ويخ، مونلے.

مولو : جمع متڪلم. حالت

فاعلي.

مونس : ملڪرمے، دوست،

يار.

موهوم : وهمي، خيالي،

فرضي، قياسي.

مويد : مدد ڪونڪي، قوت

ور ڪونڪي. تائيد ڪونڪي.

مويز : ڪشمش، انگور،

ميوه، وسکي، منقه.

مويشي : ڄاروي، غوا،

مييني، خرونه وغيره.

مهاجر : هجرت ڪونڪي،

خپل وطن پريڻودونڪي.

مهار : د اوبن په پوزه ڪنبي

سلوک، احسان.	اچولے شومے پیزوان.
مهلت : وخت ورکونه.	مهال : موقع، محل، وخت،
وخت، وقفه.	گران.
مهلك : هلاکونکے، مړ	مهاتوت : هاتي وان، فيلبان،
کونکے.	د هاتيانو ساتونکے.
مهم : نورے کار، دروند کار،	مهتاب : سپوږمۍ، قمر،
مشکل کار، جنگ، جگړه،	مهتر : مشر، سردار، د توب
مهمان : ميلمه، المه.	لور، حاکروب ساخين.
مهمل : بیکاره، پريښودۍ،	مهتمم : ايمام کونکے،
کم عقل، فضول، بيهوده، بې	سويچ، منظم.
معني، بې مطلبه، سست،	مهجور : فراق وهلے، چې
کمزورے، هغه تورے چې	هجران پرې راغلے وي. جدا
معني ئ نه وي، بې معني لفظ.	شوم.
مهيا : تيار، اماده، حاضر.	مهدي : له هدايت موندونکي
مهيب : خوفناک، هيتاک.	پس هدايت ورکونکے.
مهينه : د موسم په اغاز	مهذب : تهذيب يافته،
کښې کرلے کيدونکے فصل،	متمدن.
د پسينه ضد.	مهوړ : هغه مال يا رقم چې يو
مهينه : ماهانه، موجب،	مسلمان خپلې پنځې له د
وظيفه، هواره، نرمه، مياشت.	نکاح په وخت د ورکولو
مهې : د دالو يوقسم.	اقرار وکړي، کابين
مهې : کب، ماهی	مهړ : وفا، مينه، محبت
مې : د انگريزي کال پنځمه	مهړ : ټاپه، سټيمپ
مياشت.	مهرباني : ښه، د محبت

- مياشت** : هلال، نوي سپوږمۍ. د سپوږمۍ ميعاد، د کال له دولسو برخو نه يوه برخه.
- مياں** : مشر سرې د خنو حامدانو د افرادو لقب، جناب.
- ميان** : ملا، دوران، بيا، تیکه، وسط، منځ.
- مياندې** : د مور جمع ميندې.
- مياله** : د ذي القعدة مياشت. د هجري قمري کال يوولسمه مياشت.
- ميت** : جنازه.
- ميتور** : د خنې څيزونو د مېچ کولو آله لکه درکشې، بجلې يا گيس ميتور.
- ميثاق** : قول، اقرار، وعده، معاهده، پيمان.
- مير** : پيشوا، هادي، د سېدانو اعزازي لقب سردار، امير، سالار، مسر، رهبر.
- ميراث** : بې حوده بې اولاده، چې څوک ترې پاتې نه شي.
- ميراثه** : د چاد مرگ نه پس پاتې شوی مال دولت، حامداد، ترکه، ميراث.
- ميراثه** : د پېښو د سرايوه طريقه چې يو کله په بل کلي يا خاندان حمله وکړي او ټول بارينه ي ووزني.
- ميراث** : وراثت، ورثه، ترکه.
- ميراثه** : هغه مال اسباب چې د مري به خپلو وارثانو ته پاتې شي.
- مير خمن** : مير خڼ، دشمن، دښمن.
- مير خمني** : دشمني، عداوت، ترنگنۍ.
- ميره** : حلقه، دانه.
- ميري** : سرداري، مشري، حاكمي.
- ميزان** : تيمه، جمع، محمده د سې او وده سرح د سمسې کال او وده

مياشت.

الف

ميزرے : يو بوتے جي د
پانو نه ئ پوزي مصلې او بون
جوڙولے شي.

ميسر : هغه څه چې په اسانه
وموندے شي اسانول، حاصل،
دستياب، اسان کړے شوه.

ميعاد : مقرر وخت، د
وعدې وخت.

مיעادي تبه : لويه تبه،
محرقة.

ميل : هغه کابږے جي د
پار سنگ دپاره لگولے شوه
وي. د ۱۷۶۰ کزو فاصله،

ميلاد : د پيدا کيدو ځاي، د
پيدائش وخت، پيدائش.

مينځ : منځ، وسط، درميان.

مينځکړے : منځي کړے،
دريم کړے، ثالث.

مينځه کوته : د لاس د
وزيرې گوټې او مسواکې
گوټې تر منځ کوته.

مينه : خوښي، محبت،
عشق، دوستي، حور والے،

مئيندل : عاشق کيدل،
شيدا کيدل، مئين کيدل.

ميو : د پيشو اواز.

مې : ما، لکه ورته مې ووي
وغيره.

ميچ : حريف، مقابل،
جواب، همسر، مقابله، د

لوبې مقابله. معيار، ناپ، کچ،
پيمانه، اندازه.

ميچن : ميچنه، د دانو

اوږولو دستي مشين، د لاندې
باندې کابو تر منځه د دانو
اوږولو يوه پخواني آله.

ميچول : اندازه کول،
پيمانه کول، ميچ کول، ناپ
کول.

ميخ : د وسپنې جوړ کيل،
کوټي، جغه،

ميخانه : ميکده، شراب
خانه، چرته چې شراب
څښلے شي.

ميخزين : ميگزين، د
اسلحې کينودو ځاي.

- ميخڪي** : د پوزې يو کالۍ .
 يو قسم پسرول چې زنانه ي په پوزه کښې اچوي .
- ميخوار** : شراب خور ، شرابي ،
 ميدان : ډاگه ، خام ، ډاگ ، سمه ، ډگر .
- ميرگي** : مرگي يوه دماغي بيماري چې سره پکښې بيهوشه کيږي او له خلې نه ي خگونه ځي .
- ميرمن** : بيگم ، بي بي ، د کور مالکه . واده کړې ښځه .
- ميرنۍ** : ناسکه ،
ميره : دشته ، بيابان ، لويه ډاگه ، لورۍ ميدان . ناسکه مور ، غير حقيقي مور ،
- ميرانه** : مړانه ، بهادري ، توره ، نرتوب .
- ميرنۍ** : مړانه کونکۍ ، دلاور ، بهادر ، تورزن .
- مير وښه** : واده شوې ښځه ،
ميرږه : خاوند ، مالک ، خښتن ، آقا ، مارڅ .
- ميز** : دلرگي هواره تخته چې په پښو ولاړه وي او د ليکلو خوراک وغيره دپاره استعماليږي .
- ميزو** : پروڼۍ ، نقاب ، اوږنۍ ، لوپته ، خادر .
- ميړتون** : دمير و کور ، د ميرو سوره . هغه ښانک چې اوبه پکښې واچولې شي او منځ کښې ي د لوښي اينودلو خام جوړ وي په دې لوښي کښې پروت څير له ميرو بچ ساتلې شي .
- ميړيچه** : هغه گډه چې وار ي راوړې وي .
- ميړمۍ** : يوه وړه حشره چې په سوړو کښې وسپړي او مختلف قسمونه لري .
- ميشت** : مقيم ، اباد ، ساکن ، وسيلونکۍ .
- مينين** : دمينې سره منسوب
- میکش** : شرابخور ، شرابي
- ميل** : رغبت ، توجه .

- خواهش، بنڪه، رعایت،
نخاطر.
- میلان** : رغبت، خواهش.
- میلمانه** : د میلمه جمع.
- میلستیا** : ضیافت، مهمانی،
مهمان نوازي کونه، دعوت.
- میلو** : پیر، یو تور رنگه
خنکلي خناور
- میله** : گنه کونه، ازدهاء.
- سیل او تماشي دپاره د حلقو
راجمع کیدنه، نمائش.
- میمنه** : د بني طرف، د بني
طرف فوځ.
- میمون** : نیک، خوش نصیب
- مینچه** : له اوږو جوړه د
- چینجي په شان خواړه چې
پکښې خواړه او پی اچولې
شي.
- مینه** : دوسیدو ځای، کور،
مکان، میله، استوگه، سیمه،
وطن.
- میوه** : دوسي له حاصلاتو
هغه څه چې خورلې شي. ثمر،
نتیجه
- می** : د دالو یو قسم. شني
می
- مے** : مچ. لحاظ. برکت،
سب. شراب، باده.
- مے ناب** : حالص او سوچه
شراب.

- ن :** (نور) د پښتو شپږ دیرشم
 حرف. د اجدو په حساب ی
 شمیر پنځوس (۵۰) ده.
- نا :** د نفی علامت لکه ناجور،
 نا امید، نابلد، وغیره.
- نا اشنا :** نابلد، نا واقف.
 عجیبه، حیرانوونکې.
- نا امید :** چې امید ی نه وي.
 مایوس.
- نا اهل :** نالائق، ناقابل، چې
 اهل نه وي.
- نا باري :** هغه څاروی چې د
 بار وړلو عادت نه وي.
- نا بالغ :** چې بالغ نه وي.
نابلد : نا اشنا، نا واقف.
- نا بود :** بې فائدي، عت.
 بیکاره.
- نا بینا :** هغه څوک چې نظر
 ی نه لکي، ږوند.
- نا پاک :** پلټ، چې پاک
 نه وي.
- نا پوه :** چې پوهیږي نه،
 جاهل، ماشوم، نابالغ.
- نا پیژند کلو :** نا اشنا، هغه
- چې پیژندلې نه شي.
- نا تار :** ریاتې، ظلم، جبر. په
 ماستو کښې لږه ماتې کېږي
 شوې روټی نه جوړ خوراک.
 یرغل، چپاؤ.
- نا ترسه :** ترس نه کونکې،
 بې رحمه.
- نا تکی :** یواځې، بې جوړې،
 طاق د جفت او تکی متضاد.
- نا توان :** هغه څوک چې
 توان نه لري، کمزور.
- نا جان :** ناجاښه، بې خبره،
 ناواقف، ناخبره.
- نا جائز :** چې حائز نه وي،
 نامناسب.
- نا جوړ :** چې جوړ نه وي،
 ناساز، بیمار.
- نا جوړتیا :** بیماری،
 ناروغي.
- نا جي :** نجات موندونکې،
 خلاصه موندونکې.
- نا چ :** نخا، گډوا، رقص،
 ډانس.
- نا چار :** عاجز، معذور.

- مجبور، بیوسه، محتاج،
خولر، غریب، ناچاره.
- ناچاري** : لاچاري، عاجزي،
معدوري، مجبوري، بیوسي،
غربت.
- ناچاق** : ناجوره، بیمار، بي
خونده، بدعزه، کمزور،
مانده، تپ.
- ناخاپه** : سمدستي، ناگهانه،
ناخاپي.
- ناحق** : د حق خلاف، بي
مناسه، نامناسب.
- ناخدا** : کشتی چلونکې،
مانکې.
- ناخونه** : دانگورو په خيلي
کښې برے تار. د سترگو يوه
بیماري.
- نادار** : غریب، عاجز،
نیستمند، لاچار.
- نادان** : ناپوه، کم عقل،
ساده.
- نادر** : نایاب، کمیاب، ښه،
غوره، عجیبه.
- نادم** : شرمنده، ستومان،
- پښیمان.
- نادیده** : نالیدلې، وړ
سترگې، اروا وېرې، چې څه
یې په سترگو نه وي لیدلې.
- ناراض** : خفه، مرور، ډډ،
نارضا.
- نارضا** : چې رضانه وي،
ناراض.
- نارنج** : د سنگتري د خاندان
يو بوټی او دهغې میوه.
- نارو** : يو قسم خطرناکه
بیماري چې عام طور سره د
ناولو اوبو څښلو نه پیدا
کيږي.
- ناروا** : چې روانه وي،
ناجانز.
- ناروغتیا** : بیماری،
ناجور تیا، ناسازی.
- ناره** : نعره، غږ، جغه، اواز.
- نارینه** : نر، سرې، مرد،
بهادر، تکړه، تورزن.
- ناري** : چغې سوري، نعرې،
غږونه.
- نارام** : ضدي، سرکش،

ارپمار، نارامه.

محبوب، معشوق.

نارل : د خړه هينگيدل، د

ناساز : ناجور، بيمار،

خړه بريدل، نرل.

ريخور، ناموافق، مخالف،

ناري : غټه رسي، غټ او

ناموزون

ناسازگار : هغه چې راس ته

وي. غير موافق، مخالف،

ناز : نخړه، غمزه، مينه

ناموزون.

محبت.

نازبين : په ناز لوم شوم، د

ناسازه : ناکرده، زياتر،

ناز کولو بله، نيازبين، ناز

ناروا. د ناساز مؤنث. وړانر،

پرور.

مخالفت، ناسازي.

نازغوره : يو قسم خطرناکه

ناست : په گړدو يا د جسم

دانه چې بنده ترې مري.

په وروستي حصه د ارام دپاره

خوراكي ننکي بې ترسه،

خامه بيونکي. په زمکه يا ونه

ظالمه.

د پنجو په سر خامه نيونکي.

نازک : کچه، باريک،

دست سردار، د چا مقابله

کمرورم، لطيف پوست،

پريښودونکي، محتاج،

نرم، گران، مشکل، تير، تد،

حاحتمند. د زمکي څخه خامه

ديوال وغيره له خپله حده په

خطرناک.

نازل : راكوريدونکي، ښکته

زمکه کښې سوتی، ښخ

راتلونکي، راكور شوم، له

شوم.

بره نه ښکته رالېږلی شوم،

ناسته : ناستی، د کښينا ستو

وارد شوم.

حالت، تعلق، نشست،

نازبين : نيازبين، نازبين، ناز

جلسه. ناسته پاسته، او دس

کونکي، ښکلې، ښانسته،

ماتر، رفع حاجت.

- ناسته پاسته :** وگورئ
 ناست پاست پاست پاسترے،
 تعلق، ناسته ولاړه، د ناستي
 طريقه.
- ناسکه :** د سکه يا حقيقي
 ضد د دويمې مور يا دويم
 پلار اولاد. د دويمې بنخي يا
 دويم حاوند اولاد.
- ناسوت :** عام اجسام يا
 جسمونه، دنيا، خرگند،
 عبادت، شريعت.
- ناسور :** نه جوړيدونکې
 زخم.
- ناسولت :** هغه څوک چې
 د سنت مطابق ترې خونه نه
 وي پريکړې شوي، شوپا،
 جاهل، شوپړ.
- ناشپاتي :** د ناک او ټانگو
 د قسم يوه ونه او د هغې ميوه
- ناشته :** د سحر خوراک، د
 ورځې ورومۍ خوراک
- ناشر :** کتابونه چاپ کونکې
 او خرڅونکې، خورونکې، د
 اشاعت کار کونکې.
- ناشکړه :** شکر نه کونکې،
 ناسپاس،
- ناشولته :** فضول خبره،
 بیکار د خبره، ناشورته، بې
 بهديده خبره، ناشولته بې
 تهديده، شار شپړ، جاهل،
- ناشورئ :** نه کيدونکې،
 ناممکن، ناکړدونه.
- ناشيسته :** نشاسته، د غنمو
 د مغز نه جوړ کړې شوي
 ست، ناشسته.
- ناشې :** يو قسم ترخه دوره
 چې په سپوږمو راښکله شي.
- ناښاد :** هغه چې خوشحال نه
 وي. غمزده، نامراد، غم
 زېلې، خفه، ناخوښ.
- ناصح :** نصيحت کونکې،
 صلاح کار، واعظ.
- ناظر :** محافظ، نظر کونکې،
 کتوبکې، نگهبان، د دفتر
 محافظ، منيجر، ايجرا،
 هيچرا، خواجه سرا.
- ناظره :** د ليدو قوت، قرآن
 شريف لوستنه.

ناظم : نظم کو رکھے، د کار مشر. سیکرتري، گورنر.

ناعلاج : چڻي علاج ۽ نه کيڙي نه رعيڊوسکي، ناشوني، ناممکن

ناغه : هغه حرمانه چڻي د فصور يا ملامتيا کولو په وجه له چار وصولو ښي د باندې ماتولو په حره کيښي وصولو کي جرمانه هغه تخم چڻي زرغن نه شي او په زمکه کيښي دنس نه پاتي شي. د سترگو سره بردي رکونه چڻي د غصې يا ډيري ژړا په وجه خرگنديږي چوټي، تعطيل نامناسب، غلط، ناموزون.

ناف : د کيدې نوم، نوم، منځ، مرکز.

نافذ : جاري کيدو کي، صادريلو کي.

نافع : نفع ورکوي، کټه وړ، فائده من

نافله : هغه عبادت چي واجب نه وي بلکي د ثواب

دپاره وکړي شي، نقل **نافه** : د مشکو تبلي، هغه

حوشبويه ويه چي د يو قسمه هوسي د سامه سره حنډي تبلي کيښي جمع شوي وي

ناقرار : قرار نه لرو کي، بې قراره، ناقلازه.

ناقص : نيمگړي، نامکمل، نقص لرو کي، عيب لرو کي، عيب دار، محالض، جوتنه

ناقل : نقل کونکي، روايت بيانونکي، راوي.

ناقلار : وگوري ناقرار.

ناقوس : هغه گونگوي يا بيگل چي هندوان ۽ د خپل عبادت په وخت غږوي.

ناک : د ناشپاتي د قسم يوه ونه او دهغي ميوه ټانگو.

ناکه.

ناک : هغه لاحق چي د اسم سره په لگيدو صفتي

معني پيدا کوي لکه درد نه درد ساک غم نه عماک وغيره.

ناکاره : کار نه کونکې ،

وران، خراب، بدکار، بد اخلاق.

ناکام : ناکامیاب، مقصده

حاصلونکې، مجبوري،

بیوسي، خامحاکیدونکې

کار، ناگریز کار، خواري،

محت.

ناکامي : مقصده حاصلیده،

ناکامیابی، بیوسي، مجبوري

ناکردې : ناکردې، ناکرده،

زیاتې، ظلم، شندي،

ناکه : دولې یا نهړ د اوبو

حدا کیدو خام. د نهړ یا ولې

نه د جدا کیدونکې لښتي

خله، ناچه.

ناکمانه : ناکاه، په بې خبرې

کښې، ناڅاپه، ناگومانه.

ناگوار : ناخوښ، له طبعي

چپ، د طبیعت خلاف،

مکروه، نه هضمیدونکې

خوراک،

ناکهاڼه : ناڅاپه، ناکاه، په

بې خیالي سره.

نال : کرڼه، بوټې ښخونه.

کرلې شوم، ښخ کړم

شوم، نهال.

نال : د جواری هغه پیسې

چې د پسر مالک یې لږه

جوارگرو وصولوي.

نالائق : نه پوهیدونکې،

ناقابل، حاهل، کمینه، ردیل.

نالت : سرکوزم، خریز،

سور، یو مردار ځناور، بد

ځناور.

نالول : کرل، بوټې ښخول.

داس یا سل ځناور په یو کونو

نالوسه ټک وهل، نعلول،

زخمي کول، ژوبلول.

ناله : د غره نه درابھیدونکو

اوبو لار، لښتې.

نالی : د باران یا گنده اوبو د

ویستو دپاره جوړه کړم

شوې لار، وینسې، د لښتي په

شکل کښتې شوې کنده

نیالی، پرستن، نهالی،

نام : نوم، نامه. د څه څیز،

بیاد، ځناور، خامه و غیره د

پیژندگلو دپاره استعمال
کیدونکے لفظ یا الفاظ. اسم.
شہرت، عزت، ذات.

نامتو : په بڼه والي مشهور،
نامدار، نامور،

نامحرم : پردے اسرے)
چې رښانه له ترې پرده کول
واجب وي.

نامدار : نامور، نامتو، په بڼه
والي مشهور. نامي.

نامرد : مردانه قوت نه
لرونکے ابحرا، هیبحرا، بې
غیرته، بې حیا

نامزد : موسوم، مسوب،
ترلے، ټاکلے، مقرر.

نامزدگي : منسوبونه، ترنه،
موسومونه، ټاکنه، مقررونه

نامعقول : د عقل سره
اختلاف لرونکے، د عقل سره
سمون نه خوړونکے.

نامعلوم : د معلوم ضد، هغه
چې درک یې نه لگي، ورک،

نامکمل : هغه چې سر نه نه
وي رسیدلے، نیمګړے

نامناسب : چې مناسب نه
وي، ناموزون، بې خایه،
سمون نه خوړونکے.

ناموس : عزت، ابرو،
ننگ، غیرت، شرم، پټ.

نام و ننگ : ننگ ناموس،
غیرت، شرم و حیا، عزت.

نامه : نوم، چیتي، خط،
کتاب، رحستېر.

نامه نگار : خط نویس. د
اخبار نمائنده.

نان : دودۍ، روتۍ، ټیکاله
نانبائي : روتۍ پخونکے، د

روټو د تارۍ کار کونکے، نان
پز، نانواڼي،

نان نفقه : روزي، رزق،
انساني خوراکه. د کور خرچه،

د بال بچ خرچه، د کور ماته
ګوډه.

ناؤ : د غره په منځ کښې
لښتے، ناله، وټ، تنګے.

ناوخته : له مقرره وخت نه
وروستو کیدنه.

ناوزگار : د وزګار ضد، په

خه کار کښې بوخت، مشغول،
مصرف، اخته.

ناوک : غشې، تیر،
خدنګ.

ناولې : گنده، خیرن،
ناپاک. بدشکله، بدرنګ،
بدعمله، بدکرداره.

ناوه : د کوټې د چت نه د
اوسو غورخېدو دپاره خوږه
کېرې شوې نالې چې عام طور
سره د نیم یا لږ کي نه خوږه
وي. پرناله د بهر یا زورې
کندي دپاسه تیر کېرې شوم
لښته.

ناویات : گران، خوږ،
عزیر. په نازونو لوم شوم،
نیازین، نایاب، کمیاب.

ناوې : وډیدونکې جینې،
عروس. تازه واده شوې
ښځه.

نائب : د چا کار د هغه په
غیر موجودګۍ کښې سر ته
رسونکې. مددګار، قائم مقام
نانګ : نیک، خان،

مالک.

نائم : وده کیدونکې، خوب
کونکې.

نائې : د خلقو حجامتونه او
وېسته جوړونکې. حجام.

نائینه : د نائي مؤنث.

نبات : بوټې، وښه،

سرکاري، سبزي، یو قسم
خواره، مصري، قند.

نباتات : د نبات جمع،
وښه، سبزي.

نبض : د مروند هغه رګ د
کوم له حرکت څخه چې د انسان د
صحت او مرض د حال پته
لگولې شي.

نبوت : د الله تعالي احکام
رسونه، پیغمبري، رسالت، د
نبي جوړیدو حالت.

نبي : د الله تعالي پیغام
رسونکې، پیغمبر چې پخپله
صاحب شریعت نه وي. د
خدای پاک استاخر.

نېټ : بیکاره، فضول. بې
فائدي. نامناسب، ناموزون

نجات : خلاصہ، بخشش
موندنہ.	سمون نہ خوروکے
نجاست : پلینہ، ناپاکی،
گندگی،	نت : تنگی، دپوری یو
کالہ.
نجس : ناپاک، پلینت،
گندہ،	نتائج : د نتیجہ جمع.
نتیجہ.
نجم : ستورے، ستارہ.	نتکی : وروکے نت یا نتہ.
نجوم : د نجم جمع،
ستوری، ستاری، دستور و د
گردش د حالاتو معلوموہ.	نتہ : د پوزی یو پسول، نت.
د اوبن پہ سپر مو کنبی
اچولے شومے هغه وروکے
لرکے چې مهار وروپوری ترلے
وي
نجومی : دستور و علم
لروکے د علم نجوم ماهر	نتیجہ : حاصل، ماحصل،
ابجاد، حاتمہ، میوہ، ثمرہ،
مطلب، غرض،
نجیب : شریف، اصیل،
بزرگ	نتہ : له څخه کار به انکار
کونه، نه منل.
نچور : له څخه خیره ویستلے
شوی اوبه، عرق خلاصه،
لب لباب، انجام، نتیجہ،	نثار : قربان، فدا، خار
عاشق، منین،
نچه : بل، نر، نیچه.	نثار : نثر لیکونکے، نثرنگار.
نچول : نچول، گډول، په
چا گډا یا رقص کول	نثر : هغه عبارت یا لیک
چې مظلوم نه وي. گډوډ،
حوروور، دانه وانه.
نخیدل : گډیدل، گډا
کول، رقص کول، نثا کول،
نخل، نچیدل.	نجاہت : شرافت، بزرګي،
اصالت.
نحس : سپرۀ، بدبخت،	

- منحوس، بدمرغه، نامبارک،
 سمون نه خورونکے، ناسازگار،
 ناموافق.
- نحو**: طريقه، چل، لار. د
 کلام د ترتيب د اصولو علم.
- نحوست**: سپيره توب،
 بدبختي، بدمرغي.
- نخاس**: د خاروو يا غلامانو
 بازار، منڀي.
- نخره**: ناز، ادا، غمزہ.
 توفه، مسخره.
- نخري پيښي**: توقې،
 مسخري، توقې بقالې.
- نخل**: د کجورې ونه،
 کجوره.
- نخلستان**: د کجورو دونو
 بن. د کجورو باغ.
- نخوت**: غرور، لوني،
 تکبر، خودپيښي.
- نډا**: غږ، اواز، صدا.
- نډاف**: د مالوچو وهلو يا
 وریشلو کار کونکے، دينډتي،
 ډانډسي، نډاپ، نډاف.
- نډامت**: پښيمانتي،
- شرمندگي، پښيماني.
- نډائيه**: هغه جمله چې
 پکښې د ندا يعني چاته د اواز
 يا غږو حرف وي.
- نډوت**: کميابي، کمه، بڼه
 والے، غوره توب، عجيبه
 توب، نا اشنا توب.
- نډرور**: د خاوند خور.
- نډيم**: سره کښينا ستونکے،
 ملگرے، مصاحب.
- نډي**: وړو کي سيند،
 سيندگي، خور، لويه وله.
- نډو**: ډالي، پيشکش، تحفه،
 هديه.
- نډير**: ويرونکے، د اخرت
 ويره په زړه کښې اچونکے. د
 حضور صلي الله عليه وسلم
 لقب.
- نر**: د ماده ضد، تکره،
 تورزن.
- نرخ**: بيه، قيمت، شرح،
- نرخنامه**: د نرخونو فهرست،
 بيه نامه.
- نرسري**: د بوټو او گلونو د

- نرول** : وړاښول، غورځول، له بيخه ويستل
نریدل : وړاښدل، غورځيدل، له بيخه وتل
نړی : ديا، جهان، عالم
نزار : کمزور، ضعیف، مانده
نزاع : فساد، جنگ، جگړه
نزاګت : نازکوالی، **نزد** : نژدې، جنت، ترڅو، قریب، خیال، رای
نزدیکت : جختوالی، نژدې والی، قربت، تعلق
نزله : یو قسم زکام، د رطوبت په سترگو، ویښتو یا دماغو پریوتو او اثر انداز کیدو مرض
نزول : نارلیدنه، له بږه، ښکته راتلنه راکوریدنه، واردیدنه
نژاد : نسل، نسب، خاندان، ذات، خټه
نږور : د خوي ښخه، سوزغلي د کرې او د هغو د پالنې خام، ذخیره
نرسوم : یو قسم غرنیز اثار
نرښخک : د مر او ښخې دواړو صنعتونه لرونکې، ښخونک، ایجرا، هیجرا، ملوتې
نرګس : یو قسم گل چې د انسان د سترګې په شکل وي
نرګه : عام مرګ، وبا
نرم : د کلک ضد، پوست د ټینګ ضد، ابرې، خوړین، د سخت ضد، اسان، نازک، سست، متحمل، بردبار
نرناحق : جتې په جتې، هېڅ بې هیڅه
نروب : د ټینګ ضد، نرم، اېژن، رقیق، اوبه، مانع، بلوب
نروګی : ډیر نرم، نرم نروچکې، مانده، کمزور
نرم : باریک، نازک، مانده، ټپ، کمزور، خوار

- نس :** گيڊه، خيٽه.
- نسب :** اصل، خاندان، نژاد، خيٽه، ذات.
- نسبت :** تړون، ربط، تعلق، مطابقت، برابرۍ، کوژدن.
- نسب بابت، پاره.**
- نسبتا :** په نسبت، په مقابله، په مطابقت.
- نسب نامه :** د خاندان شجره، د نسب سلسله.
- نسبي :** نسب لرونکې، اصل لرونکې. د نسب سره منسوب.
- نسخه :** کتاب، رساله، هغه کاغذ چې حکيم يا ډاکټر پرې تجويز کړې دارو ليکي. د دارو پرچه، چل، ترکیب، طريقه.
- نسق :** دستور، ترتيب، انتظام، بندوبست.
- نسک :** يو قسم دال، مسور، مشنگ.
- نسکور :** پرمخې، اېوته، الورۍ، اړولۍ، واژگون.
- نسکير :** سزدې، جخت، قريب. رشته دار، خپلوان.
- نسل :** اولاد، بال بچ، خاندان، کورنۍ.
- نسل کشي :** نسل رياتونه، داب حورويه افزائش، د نسل زياتولو کار.
- نسوار :** د تماکو او ابرو نه يا يو خاص کيمياکلز نه جوړ کړې شوي مرکب چې د نشې په طور په خله کېنې اېښودل شي.
- نسواري :** نسوار خرڅونکې، نسوار استعمالونکې، د نسوارو په شان رنگ لرونکې.
- نسيا :** قرض، پور، نسيه.
- نسيان :** هيره، فراموشي، تيروتنه، يو مرض چې پکېنې له انسانه تير شوي واقعات هير شي.
- نسيم :** د سحر پسته او خوشگواره هوا. د سحر د وخت نرم او لطيف باد.
- نشاة ثانيه :** دوباره ژوندۍ

- کيدنه، په دويم ځل راپيدا
کيدنه، د مقبول نهذيب او
تمدن دوباره راژوندي کيدنه
او ترقي موندنه.
- نشاسته** : وگورۍ ناشيسته.
- نشاط** : بنيادي، خوشحالي،
خوند، مزه
- نشان** : بڼان، نښه، علامت،
اثر، حنده، بيرغ، علم،
يادگار، درک، پته، نقش
قدم، د بادشاه فرمان.
- نشانه** : هغه علامت چې په
توپک تماچه يا عشي د
ويشتو دپاره مقرر کړې شي
ښه، هدف، نخښه، نخشه.
- نشاني** : يادگار، نشان، نښه،
نښاني.
- نشاني** : په نشه عادت
شوم، نشه آور څيزونه
استعمالونکې، شنه آور، شنه
او ستونکې.
- نشت** : ناموجود، حقير،
پک.
- شور** : خور، شائع شوم
- اشاعت.
- نشریات** : د ريډيو په ذريعه
د اواز د خورولو سلسله.
- نشوونما** : راحتۍ او
لوښيدنه، راتلونکيدنه او
غتيدنه، پرورش موندنه.
- نشه** : سرور، مستي، د
شراب، افيمو وغيره په
استعمال سره پيدا کيدونکې
کيفيت، بيهوشي، مست،
سرور، بيهوشه، غرور، کبر،
لوښي.
- نشه آور** : نشه راوستونکي
څيزونه.
- نشيپ و فراز** : لوړه ژوره،
لوړوالۍ او ژور والۍ، پستي
او بلندې.
- نشومن** : د وسيدو ځامې،
کور، د ارام ځامې، خاله،
جاله.
- نښانه** : نښه، نښان، نښه.
- نښتر** : شتر، د صوبو ونه
- نښتل** : چمر کيدل، سره
- يو کيدل، ليويدل، گبريدل،

- را ايساريدل، شروع كيدل،
 لاس پوري كيدل، جگړه
 كول، لاس لگول، جنگ
 كول.
نېلول : سره يو ځای
 كول، سره چمپ كول، سره
 ليوول، گيرول، را ايسارول،
 شروع كول، لاس پوري
 كول، جنگول، په جگړه
 كول.
نېشه : نشانه، نېټه، هدف،
 نحشه، په ټوپک تماچه يا
 ليندۍ باندې دويشتو په غرض
 مقرر كړې شوم علامت.
نص : سامان قط په قط
 ايښودنه. د څه خبرې
 معلومات يا سپيناوې كونه.
 صفا، صريح او واضحه (حكم
 كلام، حديث آيت)
نصاب : سرمايه، پنگه، هغه
 مال چې زكوة ور كول پري
 واجب وي. د مدرسي يا تعليم
 دپاره مقرر كړې شوي
 كتابونه. كورس. كتبه،
 اندازه، تول. جرړه، بيخ،
 بنياد.
نصارا : د عيسي عليه
 السلام پيروكار، مسيحي،
 عيسائي، نصاري، نصراني.
نصائح : د نصيحت جمع.
 نيكې مشورې، نصيحتونه،
 پندونه.
نصب : ودريدلې، لك،
 لگيدلې، قائم. زور، زبر.
نصب العين : اصل مطلب،
 مقصد، اصول، لار.
نصر : مدد، ملگرتيا، ياري،
 مرسته، فتح، گټه، ظفر.
نصرت : گټه، فتح، مدد،
 ملگرتيا، مرسته.
نصوح : سوچه، خالص.
 پخه توبه ويستونكې.
نصيب : قسمت، تقدير،
 برخه، نصيبه. حصه، حاصل.
نصيحت : نيكه مشوره،
 پند.
نصير : امداد، كوكې،
 مرسته، كوكې، دوست،

ملگرے .

نظر لروئکے ، له نظره کونکے

نظر بند : هغه چي په نگراني

کښې وساتلې شي ، په يو

خاص ځاي کښې پابند کېږي

شوم

نظر بندي : په نگراني

کښې ساتنه ، په يو خاص

ځاي کښې پابند کونه . له يو

مقرر ځاي نه په وتو پابندي

لگونه . د جادو عمل ،

نظر ثاني : د اصلاح په

غرض دوسره کتنه ، اصلاح

کونه .

نظر ماتي : د نظر ماتولو

عمل .

نظرياتي : د نظريو يا نظرياتو

سره منسوب .

نظريه : هغه مسئله چي

پکښې د غور و فکر نه کار

واخستې شي ، اصول ،

نظم : بندوبست ، انتظام ،

نظام موزون کلام ، شعر ، د

شاعري يو مخصوص صفت .

چي گڼ قسمونه لري

نطفه : مې ، د انسان اوبه

چي اولاد ترې پيدا کېږي .

اولاد .

نطق : د خړو د وينا قوت ، د

گويايي قوت ، خبره ، وينا ،

سپاسنامه .

نظاره : ليدنه ، نظر اچونه ،

ساتنه ، تماشه ، ننداره .

نظام : بندوبست ، انتظام .

سلسله ، ترتيب . د ملعلرو

لړۍ حرره ، بنياد ، بيخ ډولي

کونه ، بنناسته کونه ، جوړونه .

نظامت : د ناظم عهده او

کار ، بندوبست ، انتظام .

نظر : د ليدو قوت ، بصارت ،

بينائي . کاته ، کتنه ، ليدنه ،

غور ، پام ، فکر ، نگراني ،

ساتنه ، د چا د ليدو په وجه په

څه ښه څيز ، انسان يا خناور

وغيره بد اثر کيدنه .

نظر باز : هغه څوک چي په

کتو ۍ په څه ښه انسان ، خير

يا خساور بد ږير بوځي بد

نظم و نسق : بندوبست، انتظام۔
نغارہ : ڈبہورہ، ڈمامہ، نوبت، نقارہ۔

نغارل : وگورئی نغبتل۔
نغد : نقد، دقرض ضد۔
 موجود، لاس پہ لاس۔ پہ موقع حاضر۔ عام طور باندی درقم سرہ استعمالی۔

نغدی : حاضر رقم، موجودی پیسہ یا روپی۔
نغرے : داور بلولو خام، د اخلی پخلی خام، انغرے، اور غالے۔

نغبتل : نغارل، نغشتل، قط پہ قط راتولول، راغونہول، لنہول، مختصر کول۔
نغمہ : لوبہ، سندره، ترانہ۔
نغرلے : لمسیدلے، راپازیدلے، امادہ کرے شوم۔
نفاذ : جاری کیدنه، لاگو کیدنه۔ دیو خیز لہ بل خیزہ وتنہ۔

نقاس : ہغہ وینہ جی د ماشوم لہ پیدا کیدو نہ پس تر خلویبنتو ورخو پوری لہ زنانہ۔
نعمت : ستائینہ، تعریف، مدح۔ د حضور صلی اللہ علیہ وسلم پہ شان کبھی د تعریف شعرونہ۔
نعرہ : وگورئی نارہ۔
نعلش : تابوت، دمري صندوق، لاش، مرے۔
نعم البدل : بنہ بدلہ، بیکہ معاوضہ، عوریزہ عوض۔
نعمت : مال، دولت، خونده ور خیزونہ، انعام بخینہ، پیروزینہ، د اللہ تعالیٰ ور کرہ۔
نعوذ باللہ : مونہ د خدام پناہ غوارو۔

نعیم : نعمت، مال، نیکی، لاس رسیدنه، پہ انعام کبھی ور کرے شوم شے۔ نعمت لرونکے۔ د نعمت خاوند۔

- نه ځي. **نفاست** : پا کوالی، صفاتی،
خوبی، ښه والی.
- نفوذ** : پکښې اثر کونه، دښه
اثر کونه.
- نفوس** : د نفس یعنی روح
جمع روحونه، ذاتونه.
- نفاق** : بې اتفاقي، بډه زړه
کښې یو څه او په خله بل څه،
عداوت، پټه دشمني.
- نفر** : کس، سره، سده، تن،
له دریو نه تر لسو کسانو ډله.
- نفرت** : کرکه، ناخوښي،
کراهت.
- نفرین** : بنیره، بددعا، لعنت،
عذبه.
- نفس** : ساه، ده، ساعت،
کړی، لحظه.
- نفس** : ځان، روح، ذات،
وجود، حقیقت.
- نفسا نفسي** : ځان ځای، د
خپل خپل نفس فکر، خپل
خپل غم کونه.
- نفسه** : د کور خرچه، د کور
ماته ګوډه، د بال بچ خرچه.
- نفل** : هغه عبادت چې
واجب نه وي بلکه د ثواب
دپاره کول شي.
- نقاش** : ګلکاری کوونکی،
نقش و ښکار کوونکی.
- نقاط** : د قطبې جمع،
وګورئ نقطه.
- نقال** : نقل کوونکی، پیښې

کونکے .

فهرست .

نقائص : دنقص جمع ،

نقص : کمی ، خامی ، عیب ،

عیبونه ، خامی .

نقب : هغه سورے جي د علا

خوابوالے .

په غرض د چا په ديوال کښي

نقصان : کمی ، خامی .

وکرے شي . کنډر .

نقب زن : کنډر کونکے ،

نقص ، عیب ، کوتاهي ، تاوان ،

زيان ، خساره ، تباهي ، بربادي ،

ضياع ، تکليف ، درد .

غل ، غلاکر .

نقد : د قرض ضد ، نقد .

نقض : ماتونه ، ماتيدنه ،

ورائے .

نقره : سپين زر ، چاندي ، هر

نقطه : تکه ، مرکز ، صفر .

هغه خيز جي سپين وي .

نقش : صورت ، تصوير ،

نقل : له يو ځاي نه بل ته

گڼکاري ، پوټي گلونه

تلنه . تبديلي ، بدلون ، له يو

جوړونه . مهر ، ټاپه ، درک ،

کاغذ نه بل ته اړونه . نمونه ،

نام و نشان . تعويذ ، بڼه ،

بطير ، مثال ، لطيفه ، حکايت ،

علامت ، خيال . تصور ، اثر .

بيان ، روايت ، پيښي ، د

تاثير ، جادو ، اېره ليک ،

مقدمي کاپي چې له عدالته

نقش و نگار : د پوټو او

راويستلے شي .

گلوپو جوړولو کار ، گڼکاري

نقلي : د اصلي ضد ، جعلی

نقشه : نخچه ، بخښه ،

نقوش : د نقش جمع ،

تصوير ، خاکه ، صورت ،

نقول : د نقل جمع نقلونه .

شکل ، حليه ، خدوخال ،

نقيب : د قوم مشر ، سردار .

نمونه ، مثال ، سانچه ، قالب ،

د خلقو د نسبونو او ذاتي

حال ، کيفيت ، طور ، طريقه ،

حالاتو علم لرونکے ، تشهير

کونڪي، خلق خسروڪي،
ڏندورجي

نڪات : نڪتي، باريڪي، هغه
خبري چي هر ڳوٺ ڀري نه
پوهي پوي

نڪاح : د شريعت مطابق د
هلڪ حيسي ترون، واده،
عقد.

نڪاس : له ڪوره د بهر تلو
لاره داوبو د بهر وتو خاڻي يا
لار. له چا درويو يا پيسو
وصولولو لار يا صورت.

نڪاسي : د مال و اسباب
وتنه، خرچيدنه، ليڙنه، برآمد،
رواڪي، له ٻناره بهر تلنه يا
وتنه

نڪبت : عريسي، مفلسي،
د حال،

نڪته : باريڪي، ژور والي،
باريڪه خبره، ژوره خبره،

نڪته چين : نڪتي را
يستويڪي، باريڪي لٽويڪي

نڪره : ديو قسم د ڏيرو
خيزونو مشترڪه نامه لکه ميز،

کڙسي، ڪتاب وغيره.

نڪريزي : يو قسم بوتلي او

د هجي پائي چي عام طور سره

دعه پائي و چي ڪٻي شي او

بيا اوڙه ڪٻي سي چي رانه ي

د پٺو لاسو سو د سره ڪولو

پڪار راولي، حيا، نڪريه

نڪهت : د ڪلونو بوي،

خوشبوني،

نڪيرين : هغه دواڙه ورتي

چي په ڦر ڪٻي د مري سره

سوال جواب ڪوي.

نڪار : تصوير، نقش، بت،

محبوب، معشوق، ڏول.

سنگار، نڪريزي.

نگاه : ليدنه، نظر د ليدو

فوت، بصارت، بياني،

سترگه، پيڙد ڪلو، تساحت،

پاد توحه، مهرباني، سڌاره.

نگراسي، اميد، يقين، توقع،

طمع

نگران : پساد ڪويڪي.

محافظ، نگهبان.

نگون : نسڪور يا سر ٻنڪنه

- ڪونه پورته ڇوڻند، اپوته،
اویزان، نگوڻسار، ڪوز،
راکوڻتي
- نگوڻسار** : وڃوڙي ٻڱون
- نگه** : سوچه، پاڪ، خالص،
صفا
- نگهبان** : پام لروڪي،
حفاظت ڪوٺڪي، برڪان،
ڇوڪي ڪوٺڪي، محافظ.
- نگین** : قیمتي ڪاٺی، غمی،
نگ، نگیڻه.
- نل** : د گهي په شان بندونه
لرونڪي سوٽی ڇي منڇي
تش یا دم وي، نهجه، نه، نهجه.
- نلڪه** : دوسپني یا پلاسٽڪ
نه جوڙه نلی، د ابو بمبه.
- نله** : نلی، دوسپني، لڙکي
پلاسٽڪ وغیره نه جوڙ نل
نما خیز. د څرمنی مشک
ڇي د تیلو د اڙولو رارولو
دپاره پکارولی شي د پڻی
لوی هڏو ڪی، شیلی.
- نلی** : د پڻی یا لاس لوی
هڏو ڪی. د هڏو ڪي مغز.
- نم** : لوندوالی، تروالی،
رطوبت. حیا، شرم، لحاظ،
لوند، تر.
- نمانخل** : ڪول، حاص
ورخ یا تقریب سر ته رسول،
پال، عزت ور ڪول، پالنه
ڪول
- نمائش** : بنودیه، خلقو ته
بنڪاره ڪونه، نمود،
ظاهر داری، د مصنوعاتو یا
نورو خاص خیزونو خلقو ته د
بنودلو میله.
- نمایان** : څرگند، بنڪاره،
عیان، ظاهر. نامور، یاد.
- نمائنده** : ترجمان، قائم
مقام، نائب.
- نمبر** : تعداد، درجه، پیره،
وار، نوبت.
- نمژن** : لوند، نمی لرونڪی،
لوند شوم، نوژن.
- نمر** : د شمسی نظام د مخ
ستور ڇي رمکی دپاره د ریا
او تودوالي مستقل ذریعہ ده
نور، لمر،

هغه لوښي چې مالگه پکښې
کينودې شي.

نمکين : مالکين، چې مالگه
پکښې وي، ترسکون،
سکان، ښکلې، ډولي.

نمود : لوښيدنه، توکيدنه،
وده کونه.

نمود : ښکاره کيدنه،
څرگنديده، نمائش، ښودنه

نمودار : څرگند، ښکاره،
ظاهر، په نظر راتلونکې.
افسر، سردار، رهبر.

نموڼه : مثل، نظير، نقشه،
نقل، سانچه، قالب، نشانه،
نښه.

نمونيا : د بيماري په دوران
کښې د پېرپوس سوروالې او
پرسوب.

ننډاپ : نډاف، ډينډېتي،
ډانډېسي.

ننډاره : تماشه، نمائش.

ننډرور : ايندرور، د خاوند
خور.

ننډوروزم : د ښډورور

نمرپرست : نمر ته سجدې
کونکې، د نمر عبادت
کونکې. د يو گل نامه چې نمر
ته ي مخ وي. نمر گل، کافر
گل.

نمرپړيوالنه : د نمر پړيو تو
طرف، قبله، مغرب.

نمرخاله : د نمر راخو
طرف، مشرق.

نمک : د مخ مالگه، د مخ
ډول مالگه، رزق، خوراکه.

نمک حرام : حرام رزق
خوړونکې. حرام خور، د چا د
نيکي او احسان هېرونکې،
بيوفا.

نمک حلال : حلال رزق
خوړونکې، حلال خور، د چا
د نيکي او احسان خيال
ساتونکې.

نمک خوار : د چا نمک
يا رزق خوړونکې، د چا
ډوډي ته ناست. مالگه
خوړونکې.

نمکدان : د مالگې لوښي،

- خوم. د خاوند د خور خوم.
ننډره: نښندره، هغه روپي چې په واده کېنې خلق د بدل په طور ورکوي.
ننګي: وره دانه، ښځه، ښځکي. د خرمن دننه نو او زوې پيدا کيدنه.
ننګ و نام: لحاظ، شرم، غيرت، ننګ و ناموس، عزت، عصمت.
ننګيالې: غيرت مند، ناموس باندې مړ کيدونکې، غيرتي.
ننګي: ننګي، رخسار.
ننښې: دين ورځې، امروزه، تازه، جديد.
ننواټي: ننواټه، د پښتو د دستور مطابق د چا کور ته د معافي غوښتو دپاره تلنه او معافي غوښتنه.
ننوتل: داخليدل، دننه تلل، دخول.
ننويستل: دننه کول، داخلول، ننه ايستل.
- ننه باسل**: دننه کول، ننه ايستل، منډل، ور منډل.
نو: نم، نمي، تر، لوند، پيپ.
نو: بيا، حرف شرط.
نوا: اواز، صدا، ندا، کوک، راګ، نغمه، ساز و سامان، روزي، د موسيقي په دولسو مقامونو کېنې د يو مقام نوم.
نواب: نائب، د يوې علاقې حاکم. ډير لومړی حاکمير دار. د عزت خطاب.
نواښاد: نوم اباد کړې شوې.
نواښادي: هغه علاقه، ملک يا جزيره چې يو لوي ملک د ابادولو په بانه قبضه کړې وي.
نواح: مضافات، کير چاپيره علاقه.
نواحي: کير چاپيره علاقه.
نواذر: د نادر جمع، عجيبه څيزونه.
نوار: هغه پلنه او څپه فته چې پالنګونه ترې نه بوللې.

کلام پاک،	شي.
نوراني : چمکدار، روپ،	نوارہ : ورہ کشتی جي د
منور، پرفيدونڪي.	سيل دٻارہ پکارولے شي.
نورلس : د اتلس او شل تر	نواز : ساتونڪي، عزت
منڇه عدد. يو کم شل.	ور کونڪي.
نوروز : د کال وڻو مڻي	نواز : د لاحقې پھ طور د
ورخ، د ايرانيانو قومي جشن.	صفت نه پس لڳولے کيڙي
نوري : لقمه، نواله، نمري،	لکه غريب نواز.
لمري.	نوازش : مهرباني، عنايت،
نورن : نمڙن، لوند، نمي	کرم.
لرونڪي.	نواله : نمري، نورې، ڦه، د
نوس : نفس، انساني	خوراک هغه برخه جي پھ يو
خواهش، هوس.	وار خلپ ته کولے شي
نوستل : تتر بتر کول،	نوبت : وار، نمبر حالت،
گڏوڏ کول، نسل، دانه وانه	نغارہ.
کول.	نوبهار : نومے بهار، تازه
نوسي کڙوسي : نمسا	سڀرلے.
نمسي، نمسي کڙوسي، اولاد،	نوحه : ڙڙا، فرياد، ماتم
آل اولاد،	کونه، پھ مڙي باندې ڙڙل.
نومے : هغه آله جي ويڻتہ	نوخط : هغه خلمے جي پھ
پري وکاري.	منڇي نومے خط راغلے وي.
نوشادر : يو مرکب دے	کچه خلمے.
جي د الھ. ونيم او کلورين نه	نور : زيات، د دې نه علاوه.
جوڀڀڙي.	نور : رنا، چمک. رونق،

- نوشت** : تحریري، لکھائي،
کتابت، وئیل او لیکل.
نوشته : لیکلے شومے.
نوش دارو : تریاق،
زهر مهره، شراب.
نوشل : نوش کول، خنبیل.
نوع : قسم، دول،
نوعمر : کچه زلمے،
هک، هغه هک چي نومے
زلمے شومے وي.
نوغ : بیخ، بنیاد، اصل،
حرره. تخم، نوغے، علامت،
چاپ، خاپ، تاپ
نوکاره : سکوداره، د
نوک زخم.
نوکر : ملازم، تنخوادار،
خدمتگار، خادم.
نوکري : ملازمت، چاکري،
خدمتگاري.
نوکرے : هغه سہے چي پوره
شل نوکونه ئ وي.
نول : غم، فکر، پریشاني،
خفگان، غريبي، اندیبنه،
سودا.
نول خول : په خوارو زارو،
په ډیر کړاو.
نولژن : غمژن، دلگیر،
ملال، خفه.
نولیدل : کړیدل، غمگین
کیدل، فکر مند کیدل.
نولے : یو قسم خنور چي د
مړي نه لږ غټ او ماران او
مړي وژني. زیات تر په
بر صیر پاک و هند کښي
پیدا کيږي.
نوم : نام، نامه، اسم.
مشهورتیا.
نوم : ناسف، د وجود دیو
اندام نوم.
نومسلم : چي نوم
مسلمان شومے وي.
نومیالے : نامور، نامدار.
نون : د حرف "ن" تلفظ.
نونکی : وړي دانې، ننکی.
نووارد : مسافر، اجنبی،
نوم سړے.
نویسنده : لیکونکے،
کاتب، خط لیکونکے.

نومے : د زور ضد جدید.

نومے نوزمے : بیحی نومے.

بالکل نومے.

نہ : پہ مثبت فقرہ کنبی د

اسم مفعول نہ پس پہ لگیدو

باندی د فقری معنی نفی شی.

نہ : حرف جار لکہ لہ دے

خامے نہ تر دے خامے پوری.

نہاد : ختہ، سرشت،

طبیعت، عموماً مرکب لفظونو

کنبی راخی لکہ پیش نہاد، نام

نہاد.

نہار : نہر، وڙمے،

نہار نہور : بالکل وڙمے،

وڙمے تیوے، نہر نہور.

نہال : تارہ لگیدلے بوته،

نال اباد، خوشحال، خوبن،

شتمن

نہالول : بالول، کرل، بوته

لگول، ابادول، خوشحالول

نہایت : حد، اسحاق، آخر،

انتہا

نہایت : شدت سرہ، دیر

زیات، بی صبری سرہ.

نہر : وڙمے، اوڙمے، نار.

نہر : بیر، دریاب شاخ، لویہ

ولہ.

نہلول : بالول، لگول، بوته

کرل.

نہنگ : گہریال، ننگے، یو

غٹ سمندری خنار.

نہہ : د اتو او لسو ترمنخ

عدد.

نہی : ہفہ کارونہ چي

مخالفت ی شومے وی.

نہی : د نہی ورخ، د

چارشنبی نہ مخکنبی او د

کل نہ وروسو ورخ.

نہا : نیا، نانا، ادی،

نہایت : نایتوب، نائب

کیدنہ، نانہی.

نہاز : عاجزی، غریبی،

حاجت، نار، فخر، بذر، منت،

مہنتہ

نہازبین : پہ ناز باندی عادت

شومے، نازک طبع، نازک

مزاج.

نہازمند : خواہش مند،

- نيڪه** : دمور پلار يا د پلار
 پلار. مشر سري ته د خطاب
 کلمه.
نيل : اودي رنگ، وسه، د
 گوزار نشان. يو مرکب چې
 جامي پري رنگولي شي.
نيلاب : د سويلي دريائے
 سند نامه، اباسين.
نيلام : د بولي په ذريعه
 قيمت وچتول او خرڅول.
نيلم : د اودي رنگ يو
 قيمتي کانرے. د غمو يو قسم.
نيله : جرړه، جرړی، بيخ،
 ريشه. يو خورے، هغه خورے
 چې بل ورور خور نه لري.
نيله توتا : شين غوندي
 کانرے چې حکيمان ي د زخم
 رغيدو دپاره استعمالوي.
نيم : نيمائي، نيماهه، نيم بها،
 منځ، مينځ، يو څيز چې دوه
 برخي شي د هغې يوه برخه.
 دوه برابرې حصي کونه.
نيمبو : ليمبو، ليمو،
نيم پاؤ : دوه چيتاکی، د
- خاکسار طبع، هغه سرے چې
 د چا نازونه وړي.
نيازي : عرض کونکے،
 خواست کونکے.
نيام : د تورې تيکے،
نياؤ : عدل، فيصله، انصاف،
 حق رسونه.
نیاوے : منصف، عادل،
 انصاف کونکے، فيصله
 کونکے، دادوس.
نيت : اراده، مرضي، اصلي
 مقصد.
نيچ : کم ذات، کمينه،
 بداصل، نالائق، ادني.
نيز : دويم، نور، دالاندي
 ورکړي شوي.
نيز : سيلاب، لومے سيلاب،
 توئے.
نيسان : سپرلے، بهار،
 سپرلے.
نيشت : نيستي، نشتوالے،
 غريبي، مفلسي.
نيکانه : د نيکے کور، نيکے
 کنی.

ٻاڙ نيمه.

حصه ۽ پريڪر شوم وي

يا مات ڪر شوم وي.

نيمڪي : د پڻتو د سندرو

يو قسم.

نيمگره : جي پوره نه

وي. ناقص، نيمه خوا، ارماڻي،

نيمول : دوه ٽڪري ڪول،

برائو، تقسيمول، ٻه منڇ

دوه خايه ڪول.

نيمه : دوه ٽڪري، برابر، ٻه

منڇ دوه خايه. نيم.

نيمه : يو قسم وچت او لنڊ

پرتوڪ.

نهنه : د غنمو يا جوارو دانہ

جي ورتہ شوي وي. ورتہ

شوي دانہ.

نهنئي : پسخيدنه، ڊير

ليواله ڪيدنه.

نوش : اوريلنه، اوريلونڪه.

نيوڪه : بيونہ، خيلونہ،

ڪوژڊن، ڪويدن، قبضه ڪونه،

اخستنه، اجاره ڪونه،

نيول : ٽيسڪول، احستل،

ڪرفتارول، رائيٽنگول، بيسل.

نيم پنجه : يو خيز داسي

پنخيدل جي نيم پوخ وي او

نيم ڪجهه وي. جي پوره پوخ

نه وي.

نيم نني : جاکٽ، بنين، يو

قسم بنين جي د قميص لاندي

اغوسته شي.

نيمرجه : هغه جاندار يا بي

جانہ خيز جي ٻه اصل ڪٽبي

۽ د غير خالصي مادي ڪٽون

شوم وي، ڪم اصل، رذيل،

دوه رڪه،

نيمزالي : هغه سره جي

خواني ۽ ٻه شا شوي وي. د

پوخ عمر خاوند.

نيمسڙ : د نيم سر درد،

هغه درد جي ٻه نيم سر وي.

دوه ٻاوه،

نيمڪينو : بيم لري، بيم

پرائنسي، هغه خيز جي پوره

مضبوطي سره سد نه وي. بيم

ڪٽبي، بيم بيرونه

نيمڪولي : هغه خبر جي ڪه

- لهب** : طرز، طريقه، روش.
 مسلسل، پرله پسي.
- ليرنگ** : مڪرو فريب،
 ٽڪي، چل، ڄم، جادو،
 چالاڪي.
- ليرو** : طاقت، قوت، زور
 آزمائي.
- ليزه** : د جنگ يوه وسله. د
 وسپني جوړه سومبه هغه
 لرگي چې په سر کښي ئ
 سومبه لگيدلې وي.
- ليزه باز** : چې په ليزه وهلو
 کښي ماهر وي.
- ليست** : د هست متضاد.
 نيشت، نشترالې،
- ليستگار** : نيستم، خوار،
 غريب، عاجز، فقير، مفلس.
- ليستگاري** : نيستي،
 غريبي، مفلسي.
- ليستم** : خوار، غريب،
 مسكين، مفلس.
- ليست و لاهود** : تباہ و
 برباد، تباہ شوم، برباد شوم،
 پوپنا.
- ليستي** : غربت، افلاس،
 غريبي، خواري، مسکيني،
 فقيري.
- ليش** : لشه، ليشه، لاشه.
 ازغې، اغزې، د نيزې خوکه،
 زهر.
- ليشت** : نشترالې، غريبي،
 مفلسي.
- ليشگر** : کنډي،
 نيغ : لک، ولاړ، راست. چا
 سره جنگ ته آماده کيدنه، د
 جنگ حالات پيدا کونه.
- ليفکي** : د نيغ اسم تصغير.
 مشروټي، کلک سترگي.
- ليغول** : لکول، ولاړول،
 برابرول، خم ايستل، سمول،
 وچتول، پورته کول،
 هسکول.
- ليغه** : هسکه، جگه، وچته.
- ليغيدل** : لکيدل، سيدا
 کيدل، سميدل، نيغ روانيدل،
 وچتيدل، پورته کيدل،
 هسکيدل، گستاخ کيدل.
- ليک** : بڼه، تقوي دار،

- پرهيزگار، پاکدامن، شريف،
رحمدل، مهذب.
- نيڪو ڪار** : نيك ڪار ڪونڪر،
نيڪ عمله.
- نيڪ بهخت** : دبدبخت
ضد. خوش قسمت،
- نيڪو** : جانڪر، ختلنگ.
- نيڪنامي** : په بنه نامه
ياديدنه، بنه نامه لرنه، په يڪه
ياديدنه.
- نيڪ نيتي** : نيك نيت
لرنه، نيكه اراده لرنه.
- نيڪو** : بنه، نيك سيرت،
يڪ خصلت.
- نيڪي** : دبدی ضد، بنيگره،
بنه والے، خوبه.
- ليوي** : سمندري فوخ
لے : شپیلی، نل، نچه
- لے** : بوه لاحقہ چي د نامي يا
صفت وروستو راشي نو د
- نست معني ور کوي لکه
پرونے، اوسنے

ن : (نون) د پښتو د پټې اووۀ د پيرشم حرف، دا حرف د پښتو د يو لفظ په سر کېږي هم نه راځي. د لفظ په منځ يا اخر کېږي راځي. اواز ي د نون غڼه، پ او نون غڼه مرکب اواز وي لکه کون، رنډ، ورونه وغيره.

د اېجلر په حساب ي قيمت د "ن" برابر يعنې پنځوس (۵۰) دې.

ني : د اسم تصغير علامت دې لکه کوټې نه کوټې، د پخه نه پخنې، کوزې نه کوزنې.

و : (واژ) د پښتو اته دیرشم
حرف، د ابجدو په حساب د
دې شپږ (۶) عددونه مقرر
دي.
وا : کشاده، جدا، پرانستې،
بیرته.
وابسته : تړلې شوی،
متعلق، رشته دار، نوکر، تعلق
لرونکې.
واپس : پستنه، بیرته.
واتن : د دوو ځایونو ترمنځه
لرې والې، په سرباړ فاصله،
مساوي فاصله.
واجب : چې کول ی لارمي
وي. هغه عبادت چې کول ی
ضروري وي او نه کول ی
گناه وي.
واحد : یو، مفرد، صرف. د
خدای تعالی یو صفتي نوم.
وادگنې : د واده څلمې،
ودگون، وديزن، زوم،
ودگنې، شاو، شاو له،
ودگنې.
واده گاته : گټه نقصان،

کمې رياتې،
واده : نکاح کونه،
وار : نمبر، لمبر، ځل، پیره،
نوبت. حمله، گوزار. ځواني،
دور. زخم، دیکه، موقع، د
ماده څاروي نر څاروي ته
ليواله کيدنه (دې صورت
کښې ورسره راوړل هم
استعمالیږي وار راوړل)
وار : یوه لاقه چې د اسم نه
پس راځي لکه امیدوار، سزا
وار.
وارپار : حواس، ساه
صورت. ساه.
وارث : هغه سړی چې د چا
میراث ورته رسي.
سرپرست، خاوند، میره،
میراث خوړونکې مشر.
وارخطا : ویریدلې،
تړیدلې، ویرې اخستې.
وارد : راتلونکې، موجود،
رسیدونکې.
واردات : حالت، پېښه،
سانحه، جنگ جگړه،

هنگامه، حادثه.

بیرته کیدل.

وارډه: پخ شوي کنبه، د

واسطه: تعلق، تړون، ربط،

لنگانه نه پس د څاروي د

علاقه، فريعه.

وړو موخو ورځو پي،

واسع: ارت، خوریدونکي،

واره: فرصت، موقع، خپلي

خوروړوړ. د الله تعالي يو

فائدي ته کتنه، پيره.

صفتي نوم.

واريزه تبه: هغه تبه چې

واسکت: وازکت، سينه

کله وي او کله نه، مليريا.

بنده، نيم تنه.

واره: تمام، پوره، کل،

واينه: کياه، سبزه.

همه، کليم.

واصل: شاملیدونکي، يو

واره زاده: اولاد، بچه

خام کيدونکي، ملاقات

پونگ، واره زاده، بال بچ،

کونکي، رسيدونکي.

بچ کچ

واضح: صفا، روڼ، ښه په

واز: ویت، ارت بیرت، بي

صفایي سره، ظاهر.

شرم.

واعظ: وعظ کونکي،

وازده: وازگه، چربي، د

نصیحت کونکي، ناصح، پند

حيواني جسم په غوښه او وينه

کونکي.

کښي شامله د غوړوالي برخه

واف: ببل، سندرغاړي،

چې سپين يا زير رنگ لري او

خوږ زبان.

چې ويلې شي نور وروغن ترې

وافر: ډير، گڼ تعداد کښي،

جوړيږي.

د علم عروض د يو بحر نوم.

واړگه: وگورئ وازده.

واقع: موجود، کيدونکي،

واړول: ارتول.

راتلونکي.

واړيدل: ارتيدل، خلاصيدل،

واقع: پيښه، وقوعه.

- واقعي** : په رښتيا، بالکل صحيح، سکت، په حقيقت کښې.
- واقف** : بلد، اشنا، بلدي، پيژندګلو سره.
- واک** : طاقت، توان، اختيار، حق.
- واکمن** : د اختيار مالک، د واک خاوند، باچا، بادشاه.
- واکي** : د لاحقې په توګه استعماليدونکې تورې چې فاعلي معني پيدا کوي لکه خپل واکي.
- واګه** : د څرمنې پرې چې د اس يا اسپ د قابو کولو دپاره د اس يا اسپ په خله کښې د وسپنې دېدې پورې تړلې شوې وي.
- وال** : د نسبت لاحقې چې د نوم سره راشي نو فاعل ترې جوړ کړي. لکه ټانګي وال.
- والا** : په مرکباتو کښې پکاريدونکې تورې لکه ټانګي والا، د ملکيت ښکاره کولو علامت. هسک، د وچې مرتبې خاوند.
- والد** : پلار، د مور خاوند، د مور ميره.
- والده** : مور، د پلار ښځه.
- والدين** : مور پلار.
- والسلام** : او سلامتيا دې وي په تا. د کلام يا بيان اخر ته استعماليدونکې دعا.
- والله** : په الله پاک مې دې قسم وي. بې شکه، رښتيا.
- والله اعلم** : الله پاک ښه خبر دې.
- واله** : وله، د اوبو نهر. د نهر يا سيند نه د اوبه خور په غرض رابيلې کړې شوې چان چان اوبه. د صفا او پاکو اوبو ناله.
- والي** : خاوند، مشر، سردار. مالک، بادشاه، سرپرست.
- والی** : د زنانو کالې چې غوړ و نو ته اچولې شي.
- واله** : غوښل شوې غله چې بوسو سره يو ځای وي.

واو : د حرف "و" تلفظ. شهرت بیامومی. شهره.

۵۳۱

واوا : د شاباش کلمه

دادگیرنه کونه، ډیر بڼه،

وای وای : فریاد، دفریاد

چند

روبا: مرگور، خوریدونکی

مہلکہ بیماری.

واوا: بـڪلر ڇيڙ (د)

ماشو مانو په ژبه .)

وبال : عذاب، مصیبت،

آفت، گناه، یو جر، بار .

و اور ۵ : دھوائے بخارات

من محمد شكا حم له به

و یانہ : دو پاسہ متعلقہ .

داود بی، به مصدع طریقه

وہ بلکہ : یہ تہ بلکہ، خیمہ کینہ،

دودمان

داوود منجمدشکار

وَأَمَّا بِلَا تُشَاءُ فَإِذَا جَاءَ حُفْرُ

وہاں تک کہ وہیں کا وہاں

وہ جس نے اسے اس طرح سے دیکھا،

بسم الله الرحمن الرحيم

تجارت و بازرگانی

لجاری

وہاں : حضرت علیؓ سے ملا اور فرمایا :

[illegible]

الاعتبار:

وېرې . بېرې بېرې ، تېرې تېرې .

د خوشحالی په وجه د خلې

نه وحي

واکمه : تصور معہ زور

ار كچه. باجايه، نارالف.

وہ: فرزند، وپوہے سورے،

چې احساسات پیدا کوي. د

گندہ، رو، لڑی والے، پلے

تخیل قوت

والی، فواخی

ولید: میخ، چوکه، د علم

واہیات : فضول خبری،

عروض پہ اصطلاح کینی

بکواس

والہی : دوئیل نہ امر۔ د

دری حرفی کلمه.

خلق و دخلي خبره، داسې

وتڪ : گتہ وٽہ، آمدن، د

سودا یا دکانداری د مال و
خرڇ گتہ، دورڇي آمدني

وت ڪٽ : وڌڪٽ، وڌڪٽ،
ڪمے زياتے.

وتی : دنهرياولي وڃتہ
حصہ چي لاندی تري د

ڙرندي ناوہ لگيدلي وي.

وثوق : مضبوطيا، اعتماد.

وثيقہ : اقرار نامہ، دستاويز،
سند، وعدہ.

وجاہت : عزت، رعب،
لوني.

وجد : شوق، جذبہ، بيم
خودي، ڊيرہ خوشحالي.

وجدان : دريافت او پوهي
ذوق سليم چي يو قلبي قوت
دے.

وجداني : وجدان او باطني
حواسو سرہ تعلق لرونڪے.

وجع : تڪليف، درد، درد.

وجود : بدن، تن، جسم،
حيات هستي، موجدلے

کيدنه.

ٽولو لويه ضلع. د مثلث د
يوي زاويي مخامخ ضلع. هغه

خط چي د څلورو ضلعو
مخالف ڪوٽونه يو ځايے

کري. هغه خط چي د دائري
څخہ حصہ راگيره کري او قطر

نه ورہ وي.

وتو : هغه دري رکعتہ مونځ
چي ماسخوتن مانځخہ کيڻي له

فرضو او سنتونہ پس کولے
شي.

وتر : وترہ، داوبہ خور نہ
پس د زمکي هغه حالت چي د

يوي کولو قابل وي.

وتکے : وڍو کي وٽ،
وڍو کي سورے.

وتل : خارجيدل، بهر وتل،
ظاھر يديل، بهر تہ تلل،

سديدل، کڻيو تل، پروا لول،
علاقہ لول، ميه لول، رسيدل،

ښکارہ کيدل

وتنه : پروا، فکر

وتے : سامان، وڃت،
رسيدلے

- وجه** : خيره، مخ، رخسار.
سبب، سوب.
- وجيه** : بنائسته، بنكلے، د
شكل او صورت نه بنه.
- وج** : خشک، دلوند ضد.
شنډ.
- وچار** : ابره، هغه ابره چې
پرستن تولائي ته اچولے شي
- وچ په وجه** : هيڅ بې
هيڅه برصاحقه، بې بڼې بې
بدې، چټي پټي.
- وچت** : بره، پورته، لوړ،
وچت
- وچتول** : بره کول، له يو
خام نه بل خام ته کول،
جگول، لوړول، پاڅول.
- وچتيدل** : بره کيدل،
پاڅيدل، پورته کيدل، ترقي
کول، وده کول.
- وچکال** : سوکړه، هغه کال
چې بارانونه پکښې نه وي.
- وچکالي** : سوکړه، د فصل
بنه نه کيدنه. قحط.
- وچکے** : نرم، نروچکے،
- نرم پيرے**، وچ کلک،
ريږه نرم، په بدن کمزورے.
- وچوب** : په لښتي کښې
اوبه بنديدنه. د اوبو کمے،
اوبه کميدنه. وچوبے.
- وچور** : وچوالے، وچتوب.
- وچول** : له څه څيز نه نم
ايستل، بې اوبو کول.
خشک کول.
- وچولے** : تنده، تندے.
- وجه** : للمه، خشکه، د
لوندي صد. د لنگي صد، د
بلاربي ضد.
- وجه غاړه** : حلق، ستورے، د
ساه اخستونالۍ.
- وجه لمده** : گوره گل،
غوره گل.
- وچيدل** : دنم بيخي
ختميدل، اوبه ختميدل،
خشکيدل، مانده کيدل.
- وچي کالنگي** : وچې التي،
وچې قے. وچ چالونه.
- وحدالي** : د واحد سره
متعلق، تنها، ځانله.

- وحدانيت** : توحيد، يو والے، يو کيدنه.
- وحدت** : د کثرت ضد، اتفاق، يووالے.
- وحشت** : جنون، سودا، حفاکان، ليونتوب، له تنهائی پيدا کيدو ځکه غم او زړه تنگي.
- وحشتاک** : ويرونکے.
- وحشي** : حاکلي، غير مهذب.
- وحشياله** : د وحشي سره متعلق.
- وحيد** : يو، بې مثال، لاثاني.
- وحي** : د الله تعالي يو صفتي نوم.
- وحي** : پيغمبرانو سره د الله پاک کلام، اشاره، الهام.
- وخت** : زمانه، دور، ساعت.
- وختي** : د وخته، ډير مخکښي، سحر، وړو مې.
- وختينے** : وختي، د وړو مې وخت.
- وخله** : د حيرانتيا او خوشحالي کلمه.
- وداع** : روانگي، د ناوې رخصتي.
- ودان** : اباد، جوړ شوی، د وران ضد.
- ودانول** : ابادول، جوړول.
- وداني** : ابادي، عمارت، تعمير.
- ودايدل** : جوړيدل، اساديږل. صاحب اولاد کيدل.
- ودرول** : ولاړول، ايسارول، قانمول، درول.
- ودريدل** : ايساريدل، قانميدل، دريدل.
- ودگنۍ** : هغه خلمې چې واده ي وي. د ناوې مذکر.
- ودود** : غوښتونکے، مهربان، د الله تعالي يو صفتي نوم.
- وده** : بنيرازي، ترقي، لوښيدنه.
- وديدل** : واده کيدل، د ښځې په نکاح کيدل.
- ود** : واټ، ويشکے، وټ، د

ورانکارے : فسادي.

شرير، ورائے کونکے.

ورانول : د کار نه ايستل،

ختمول، ويجارول، ويرانول،

په بل مخ اړول، تباہ کول،

بربادول، ويجارول، خرابول،

ړنگول،

وراله : دشمني، دښمني،

تربگني، مخالفت، بدې، د

وران مؤث

ورانه وداله : بيکي بدې.

ښه بده، جوړه ناخوړه

وران ويجار : وگورئ

وران وچار

ورانيدل : له کاره وتل.

حراييدل، دښمنۍ جوړيدل

ورائے : خراښ، دښمني،

پتښه، فتنه، بقصا، اړيټه،

خميته.

ورايه : له لرې، په فاصله،

د "له" حرف جار سره

استعماليري.

ورېشه : يو قسم غله،

ارښه، اورېشه عمر، روزي،

زمکې لويه ټکره

وډ : د گډه تابع مهمل لکه

گډوډ.

ور : دروازه، تمبه،

ور : يوه لاحقه چې د خنې

اسمونو په اخر کې راتلو

سره د فاعل معني ورکوي

لکه کينه ور، بختور وغيره.

ورا : د ښخو کتنه چې د واده

په موقع د ناوې کور ته ځي او

بيا د ناوې د ډولۍ سره راځي.

ورالت : ترکه، ميراث.

ورښه، له مړي پاتې شوی مال

جانن داد. ورښه.

وراره : ورور مړې ښځه،

هغه ښځه چې وروري مړ

وي.

وراره : د ورور خور

وراسته : د وروست جمع،

زور، ريمس

وران : سرښاد، خراب،

ويجاړ، ړنگ، اجار، خراب

شوی، ورائے کونکے، دليل،

شرير، شيطان. وړانکارے

۱. دروید سره په استعمال
ورېشیننه : روټه، د اورېشو
 حوړه روښنۍ، چې د اورېشو د
 اوږو نه حوړه وي.
ورېل : بېکه، کاله، د پېچلي
 په سدي وېښنه، بسد کړی،
 اورېل
ورېوز : د خنځور حله، د
 انسان مخ، مخ، شکل، حله،
 موشاده
وربه : دربان، ورساتونکې،
ورپسې : شاته، وروستو
ورپورې : ورسره خوا
 کښې، په وړاندې، کورناسې
 لگیدلې
ورتگ : ورتلا
ورتول : وړتول، په وړ
 بحول، ساخته گرمی رسول
ورته : وړینه، بېده، هغه ده
 چې پولې نه شي، وړینه کړې
 غوښته، ټيکه.
ورته : بل ته، پورته (د
 غائب صیغه کښې)
ورته : نزدې.
- ورته** : مکتبې شوې وړې
ورته : خبر کید، ښکاره
ورتیدل : په وړو سورتیدل،
 برصدنې کیدل، په وړتیدل،
 ادیت وړ کیدل
ورت ورت : پسه ورت
 ورت ی وړل د مسلسل ژبا
 سره استعمالیږي
ورته : میر، ترک، پاسې
 سوي مال خاڼه د
ورخ : د سسې صفت، د
 سور وړو هغه حصه چې سور
 کسې وړي د سسې ده سسده
 - ی
ورخپاڼه : سار وړیام
ورخني : د هغه د
 - ی
ورخنې : د وړو وړو
 نسوب
ورخي : وړا د ښخو حج
 چې د واده په وړو د باوي
 کړنه خي
ورچاني : بهر، وړچي.
 ورخي، د وړو بېلو

ورچني : وگورئ ورجاني.

ورخ : هغه ناله چې پتي ته

پري اوبه تير پري. ناکه. اوبو

ته تر لاسه بند، د اوبه خور د

لښتي سر د ب، اړخ، د بدن

يوه ډډه، طرف.

ورخاړه : لارژن. دگډو

بيزو يو مرض. يو ساگ چې

د سلا د په طور هم خورل شي.

ورختل : په چا حمله کول،

بره ورتلل، وروچتيدل.

ورخطا : په تيزي وروان،

ور خوشه، ورشتي.

ورد : هغه کار چې روزانه

کيږي او ناعه پکښې نه وي،

وظيفه

وردانگل : ورتوب کول،

ورجو کول، څه ته توبک

کول، ورو غورځيدل،

وردي : د سپاني سر کاري

لاس.

ورزش : وجود ته مسلسل

حرکت ورکونه، خواري،

مشق.

ورژل : ورزل، ژوبلول.

ورډه : زغانځه، يوه مشهوره

حشره چې تور رنگ لري او

په توبو يو گرځي چرته چې

انسان وچيچي هغه خامه

پرسيري او خارښت کوي،

کله کله د طاعون د خوريدو

ذريعه هم گرځي.

ورستيدل : ورواپس

کيدل، بيرته ورتلل، ورو

ستونيدل.

ورستول : زړول، ناقابل

استعمال کول،

ورستيدل : له کاره وتل،

زړيدل، فرسوده کيدل، د کار

قابل نه پاتې کيدل.

ورسک : د مخ هغه حصه

چې ويښته پري وي. شونډه.

د دوو غرونو په منځ کښي

تسکه لار. روبښ، تربوزک،

کوم خامه چې غر او ميدان يو

خامه شوم وي. د خړه يا د

اوبښ پوزه. هغه پگري چې د

زنې لاندې تر لاسه شوم وي او

- مخ پرې پټ شوم وي. غاړه،
 پشټي.
ورشو : د څاروو او ځناورو
 د څرن ځامې، واښه لرويكې
 ميدان، چراگاه،
ورښت : وريده، وور
 واوره وريدنه، واوره كيدنه.
ورښودل : ښكاره كول،
 ښودل، ورزده كول، ور
 ښوول، ورښيل.
ورطه : گرداب، د هلاكت
 ځامې.
ورع : پرهيزگاري.
ورغالي : د اندازې نه كار
 اخستنه، قياس، اټكل.
ورغړيدل : ور غورځيدل،
 ور گوراريدل، ور پريوتل
ورغوم : د چيلۍ بچۍ
 چيلو كې د شمسي كال لسمه
 مياشت د اسمان لسم برج
ورق : صفحه، پاڼه
ورقه : پاڼه، د كتاب صفحه
ورك : چې د انسان له
 نطره پټ يا پناه وي. نه
 ښكاريدونكې، نه پيدا
 كيدونكې، ضائع
وركړه : خيرات، صدقه،
 بڅښنه،
وركړه راكړه : معامله.
 خپلوي كونه، رسته كونه، لين
 دي.
ورك لرونې : سخت مين،
 شيدا.
وركوزول : وربښكته
 كول، لاندې وروستل،
 وركوزيدل : ښكته ورتلل،
 كوز ورتلل، لاندې ورتلل.
وركول : ښخښل، عطا
 كول. د خپلې قبضي نه د بل
 قبضي ته سپارل، حواله كول.
 وهل، جاري كول،
وركول : ضائع كول، لاږته
 كول، حتمول، بې دركه
 كول
وركه : ورك شوم، وركه
 شوې، بې دركه
وركيدل : وركړه كيدل.
وركيدل : حتميدل، بې

- درکه کیدل، لاپته کیدل، ورک کیدل.
- ورنگه** : بې تامله، بې محابا، بې ویرې د هر څه نه ورتیر، بې پروا.
- ورگډول** : یو ځای کول، شاملول.
- ورلاندي** : وربښکته، ورکوز،
- ورلره** : هغه لره، هغې لره، ورته.
- ورله** : امیدواره، چې په گټه یې بچۍ وي، حامله، شیکاره، بلاربه.
- ورله** : ورلره، هغه له، هغې له.
- ورم** : د بیماری یا رحم په وجه د بدن پرسیدنه، پړسوب، پارسوب.
- ورمولی** : د ماسومانو یوه بیماری چې د هغې په وجه یې دستونه کیږي.
- ورمپو** : خټ، مری، غاړه.
- ورندار** : د ورور منجه،
- ورنډم** : ډیر وریدونکې، مسلسل وریدونکې.
- ورنه** : ورځنې، له دغه، له دغې خبرې،
- ورنیکه** : د نیکه پلار، د نیکه نیکه، غور نیکه.
- ورلۍ** : اورنۍ، هغه کپړه چې پکښې ماشومان تړلې شي.
- ورو** : په قلاز، په ارام، په مزه، د تیز یا زړ ضد.
- وروڅه** : د سترگو نه پاس د ویښتو نړۍ کرښه.
- ورود** : دننه داخلیدنه، راتللنه، رارسیدنه، تشریف راوړنه.
- ورور** : یو داسې کس چې بل سړي یا ښځې سره د یو مور پلار نه یا د یوې مور نه د پیدا کیدو تعلق لري. په ورومې حالت کېنې سکه ورور بللې شي. ځنې وخت د سوم په ځای ویلې شي، سوادو، ډیر خور دوست،

رشته دار.

ورو ورو : پہ فلاں فلاں . پہ

مڑہ پہ مڑہ .

ورو رولی : ورو رکھلوی ،

پجہ دوستی ، برادری .

ورہ : دور معیرہ حالت .

ورو پل : چالہ اوپل ، چاتہ

رسول .

ورہستہ : لری ، یو خواتہ .

ورہنہ : کسب ، ہنر ، کار ،

شغل .

وروست : پسخوانے ، زور ،

روست ، خورلے شومے ، کچہ

ورہول : خلاصول ،

ازادول .

شومے ، خراب شومے .

وروستول : خرابول ،

درول ، استعمالول ، ورستول ،

ورہیستہ : لری . یو خواتہ .

دلری ، ورہستہ

وروستل : ورلہ بوتل ،

ورہ . سول

وریا : حاشیہ دبر لری ، پہ

فاصلہ .

وروستینبال : پہ اخر

کبھی ، اخری کبھی .

وریت : د اور پہ تاؤ پوخ ،

پہ اسکار پوخ ، کباب شومے ،

سوزیدلے ، فہر اخستے ، غصہ

شومے .

وروستنے : ساتنے ، احرنے ،

اخری

وریتول : پہ اور پخول ،

ینی کول . غصہ کول .

ورول : د باران د خاخکو پہ

شان نویول ، گوزارول ،

وریتہ : پہ اور پخ شوی غلہ ،

کباب گری عوشہ ، پہ اور پخ

شوی تیکہ د وریتو عوشو

سلمستیا

ورون : بتوں ، سناگہ ، بلہ ، د

سادہ پہ بدن کبھی د کانی

او د کوسہی سر مسح جانے

کے .

وریتدل : سہ اور پخدل .

سپی کیدل ، سوزیدل ، غصہ

وروسے : ورسے ، خیرسی

میری

کیدل.

حاصلولے شي او کپړه ترې
جوړېږي.

وړ: جوگه، د اعتبار قابل،
مناسب، موزون.

وړ: زورور، په حقه، بې
گناه، د پېر ضد.

وړالدينې: مخکېنۍ،
پخوانۍ

وړاندي: مخکې،
وړومبۍ

وړانگه: پلوشه، رڼا.

وړاله: د وړ کيدو حالت،
بې گناهې، کټه

وړاله پړاله: حق ناحق،
کټه بائيالات، دروغ رښتيا،
وړه پړه، نفع نقصان.

وړل: يوشه د خپل ځای نه
بل ځای ته منتقل کول،
رسول، وچلول، زغمل،
برداشت کول.

وړمه: د وړم مؤنث. د ورځ
يا شپې د صفت په طور
استعمالېږي.

وړمه ورځ: تيرې ورځې

ورېځ: په اسمان هغه لږې

چې باران ترې وريږي.

وريد: د خټ غټ رگ،
شاه رگ، شاه رگ.

وريزه: يو قسم غله.

ورين: کشاده، اړت، عام
طور سره د تندي د صفت په

طور استعمالېږي.

وريندار: د ورور ښځه،
بابې، ورندار.

ورينگې: نرم نرمه باران،

ورينې: خوشحاله،
سو کاله.

وريدل: باران کيدل،
متواتر څه څيز د بره نه لاندې

راپريوتل، لکه کافي، گلی او
داسې نور.

وريره: د وراره مؤنث، د
ورور لور.

وريشل: نغښتل، سکښتل،
وريشول.

ورينم: ريښم، يو قيمتي

تار چې د يو قسم حنڅې نه

- پسي تيره ورخ.
وروكي : كمڪي، ڪوچئي،
 د ستر ضد.
وروكي اختر : عيد الفطر.
 د هجري ڪال لسمه مياشت.
ورول : ميده، ڪول، ريچي
 ڪول،
ورومبي : ورومبي،
 مخڪينبي، تير شوم.
ورومبي : مخڪينبي
ورومبي خور : ربيع
 الثاني، د هجري ڪال خلورمه
 مياشت، د باره وفات نه پس
 اسلامي مياشت.
ورومبي : ورومبي، اولني،
 مخڪينبي
وره : په قد عمر يا وزن
 ڪيني ڪمه ماشومه،
وره : فتح، دور ڪيلو
 حالت. د پره ضد.
وره پره : حقه ناحقه، حق
 ناحق،
ورين : له وري نه جوړ
 شوم
- ورينه** : له وري نه جوړه
 شوي، پشمينه.
وري : د دالو او قيمتي نه
 جوړ غونڊان چي ڪتيوي
 ڪيني اچولي شي.
وري : د گدو يا اوبسانو
 ويسته او له دغو ويستو جوړ
 تارونه، پشم.
وزارت : د وزير ڪار، د
 وزير عهدو.
وزر : د مرغانو بڻه، ويسته،
 د مارغانو پرونه مٽ، سپک
 خيز، د ڪتاب جلد،
وزگار : بي روزگاره، فارغ،
 ڪار نه لرونڪي، بيڪاره، بي
 ڪسه
وزله : بهانه، چاره، سبب،
 ذريعه، وسيله.
وزن : جاج، تول، اندازه،
 برابر، توازن. پڙه، د
 ڪولانو پڙه، عزت، بوج،
 بار، مقدار. په علم عروض
 ڪيني د شعر بحر
وزير : د بادشاه يا حڪوم

نائب.

واک، اختیار، خیز.

وزیره گوته : د لاس د

منحنی کوتی او کچی کوتی

ترمنځ گوته.

وژل : قتل کول، مړ کول،

خون کول، قتلول،

وژمکی : وږمکه، سپوږمې.

وژه : د خټ پله، پله.

وړد : دلنډ ضد. په قد

قامت کښې وچت، یوه

خاصه فاصله لرونکې.

وړدول : رابښکل، لویول.

طوالت ورکول.

وړم : سځا بوی، خراب

بوی.

وړمه : یخه هوا، نرم باد.

علامه.

وړم : نهر، شوقي، شوقین.

وړم : د غنمو اوریشو

جوارو وغیره هغه خوشه چې

پکښې دانې وي. د شهدو د

مچو د گڼین هغه حصه چې

پکښې شهد وي.

وس : طاقت، کوشش، زور،

وساطت : واسطه، دریمه،

وسيله

وسائل : د وسیله جمع.

وسپنځرې : د وسپنې

زنګ، د وسپنې جبرج چې

عام طور سره د ریري په

مرض کښې پکارولې شي.

وسپنه : په معدني خیزونو

کښې له ټولو ریات

استعمالیدونکې د هات چې

فولاد سرې حوربري هغه

عصرر چې فارموله یې لاند

اسي او التیمی شمیر یې ۲۶

دی

وستکار : هغه خلق چې د

کلي په ننه بده کښې خدمت

کوي او خنې پیشو کښې

مهارت لري استکار.

وسط : منځ، مرکز.

وسطی : منځنۍ، منځمۍ،

مرکزي

وسعت : ارتوال، پلنوال،

لویوال

وسله : اسلحه. د حڪ

حڪرې اوزار سوېك
نماچه، چارۍ عرض هو هغه
شخې چې حڪ حڪړه كسي
بكار بوري

وسمه : د سل سې چې
ويښنه پورې پورې شي
حساب

وسواس : وهه، فكر.
وسوسه، ويره، خطر، شك.
گومان، گمان.

وسوسه : وگوري وسواس
وسيع : اړت، پلر، فراح

وسيله : سوب، ذريعه،
سب، اسره، طفيل، ضمانت.
رسوخ.

وسيم : ښكلې، ښائسته،
ډولې

وشته : توفقه، مسخره،
مزاح

وشتي : توقي، توقمار
وشتي كوڅكې

وښكل : استل، بهر كول،
وباسل، وركول

وښكې : د خلي يو طرف، د

حسي قصد، كوم خامې چې
د باره نښودې بول سره
ښكاري وي

وښې : ككس، كنكس،
ككړې ككړه، ښو، لاس نه
د اچولو يو كاله

وصال : ملاقات، يو خامې
كيدنه، مړ كيدنه، ختميدنه، د
نصوف په اصطلاح كښې په
وحدت كښې فدا كيدنه.

وصف : ښه والې، ستاينه،
تعريف، خوبې.

وصيت : نصيحت، د خپل
مال جائداد يا تعلقاتو په باره
كښې له مړه مخكښې يا په
سفر د تللو په وخت پرېښودې
شوي هدايت چې عمل پرې د
مړه پس كولې شي.

وضاحت : تشرېح كونه،
رښه خبره كونه، تفصيل
بيانونه.

وضع : صورت، شكل،
حالت.

- وضعدار** : عاجز، عاجز، تقریر، پند.
- طبع**، په یو حالت خوښ.
- وضو** : اودس، د مانځه
- دپاره په شریعت کښې مقرر
- اندامونه وینځل
- وطن** : علاقه، ملک، د
- پیدائش ځای، قوم، د یو قوم
- په شریکه د وسیدو ځای او
- علاقه.
- وطي** : غو، جماع،
- کوروالی، اصل معنی د پښو
- لاندې کول.
- وظائف** : د وظیفې جمع.
- وظیفه** : د الله پاک ذکر.
- هغه خوراک چې طالبانو ته
- ورکول شي. منصبی فرض.
- د سکولونو کالجونو وغیره
- طالب علم ته ورکیدونکې
- رقم. دیوې ادارې له خوا
- مستحقینو ته ورکیدونکې
- رقم.
- وعدہ** : عهد، قول، اقرار،
- قرار، لوظ.
- وعظ** : نصیحت، ناصحانه
- وعید** : د سزا ورکولو وعده.
- وغیره** : د عربی مرکب ناقص
- چې پښتو او نور ژبو کښې د
- اسم په طور استعمالیږي. او
- نور، ورسره نور، او له دې نه
- سیوا
- وفا** : پت پالنه، دیارانې او
- دوستی وعده پوره کونه،
- ملګرتیا کونه، سر ته رسونه، د
- جفا ضد.
- وفات** : مرګ، مړینه.
- وفادار** : وفا کونکې، وفا
- لرونکې.
- وفاق** : موافقت، اتفاق،
- اتحاد، یووالی. د څنو صوبو یا
- ریاستونو مجموعه چې
- اندروني طور سره خپل واک
- لري.
- وفد** : جرګه، یو ټولې چې د
- مطالبې کولو دپاره چاله لار
- شي.
- وفود** : د وفد جمع.
- وفار** : عزت، قدر، متانت،

وگر : اکر، بنه، خیره،

رنگ، وضع، جته.

وکیل : وېشکل، وباسل،

ایستل، ویستل.

وکیل : اختیارمن، نائب،

واکمن، مختار، وکالت

کونکړی، په عدالت کښې د

مدعي، مدعا علیه یا د عدالت

له حوایش کیدونکې قانوني

ماهر د افغانستان د شوري

رکن.

وگرې : بنده، اسان،

سړې، کس، تن، غرې،

خلق، عالم، فرد.

ول : پیچ وتاب، تاؤ،

کبرلیچ،

ول : اندازه، هوش، میانه

روي. خبر، خبره، حکمت،

چل، هنر، ارزان، سپک،

گرداب، قسم، گواهي، تمه.

دروازه، گرمه هوا، گرم باد.

مناسب حال، معامله

ولادت : پیدائش، پیدا

کیدنه،

شان و شوکت.

وقائع : د وقیعه جمع،

حادثي، واقعات، خبرونه.

وقایه : د کتاب جلد،

کاستي.

وقت : وخت.

وقت : عزت، اعتبار، باور

وقف : سپارلې شوم،

سپارلې، خیرات شوم،

وقفه : مهلت، لږ ساعت،

دمه کونه

وقوع : واقع کیدنه،

صادریدنه

وقوعه : واقعه، حادثه،

پېښه، صدمه، هنگامه.

وقوف : پیژندنه، شعور،

تجربه، علم، پوهه، د حج په

موقع د حاجیانو په عرفات

کښې ایساریدنه.

وکاډول : وباسل، ایستل،

وېشکل، ویستل

وکالت : د وکیل پیشه، د

وکیل کار د افغانستان د

شوري رکنیت

- ولار :** بساحيدلے، قاسم،
ايسار، منتظر، داناست صد
- ولايت :** دولي مرتبه،
بزرگي، دمک صوبه، د
- صوبي** دوالي دفتر دبرطانوی
حکومت مرکز لندن
- ولجه :** لوت، تالان، من
عيت
- ولد :** خوم، روم
- ولس :** اولس، حسن،
وگري، عوام
- ولسوالي :** افغانستان کسی
بدر انصامي وحدت لکد
ضلع
- ولقه :** واک، احتیاء، وکد،
ولکه : ولقه، سپاريد، قصه،
علاقه، دلم، چکله
- ولل :** ويسخل، ميسخل،
پريسيخل
- ولمورے :** اورمولے،
ورمولے، دماشومانو يوه
بیماري چې پکښې دست او
قمه راځي.
- ولور :** ورور، دسحرانې له
- حوالوې نه مقرر شوې پيسې.
- ولول :** کوبېد کوبېد، ولونه
ولونه، کنکوټې، پيچ در پيچ.
- ولوله :** حذب، حوش.
- وله :** ولسه، ويا له، هغه لښته
چې بيره پکښې د پټو دپاره
نږدې حور اوږه رابيلې کېږي
سوی دی
- ولسي :** سک، سررک،
دروست، دالله سعادي دروست،
پيسه
- ولي عهد :** دسادساده حوم
حي دبعده له مکه پس د
حب حقدار دی
- وليمه :** درد مسويه
رژني
- ونج :** بدن، غري، لين دين،
کاروبار، تجارت، سود گري،
نقص
- وندر :** دخنار دمری
برې، هغه لوم دام چې کبان
پرې نیولې شي
- وندنې :** دشنې گيا، غلې يا
دچې پټی جوړ کېږي شوم

حديث وائي.

وهل : تسڪول، لڪول

شڪست ورڪول، ماتي

ورڪول، گوزار ورڪول، ڏيڪه

ورڪول، خورلي ڪيدل

وهم : شك، گمون.

گمان، خيال.

وهمي : وهم ڪوڪي

شڪي مزاج.

ويار : غرور، فخر، ڏيڪه

حوڪمره، ڪودنه، ڏوسيدو

حاجي

وياله : وله، واله

ويت : پلي، رب

پراسني،

ويتيدل : ارتيدل، بيمار.

وازيدل

ويتي چيتي : قصور، خبر.

بڪواس، چتيايت.

ويجار : وران، ڪنڊر، سحر

ويران.

وير : ڙڙا، فرياد، ڙڙا انگولا،

ماتم.

ويرپيت : ڙڙا انگولا، هاي

سڀني جي ڪيڊي پري ترلي
سي.

ونلا ونلا : پارچه پارچه،

پوڪره، ٽوڪره، حصه حصه.

برخه، برخه

ونلاه : حصه، برخه، بحره

ڊپو، لوشلو، ڊپاره، لڪي نه

ورڪيدوڪي خوراڪ

ونلاي : سرحه، ٽوڪره،

حصه، جغه، گم، جي بد شريڪه

ڊاڪسني، سي او غوبنه ي

حسودوڪو ڪنڀي، نقسيم ڪري

سي

ونه : درخت، درخته، يو

لنگي، پوس، جي غتب، لڙڪي

لڙوڪي، نند، لڙي

ووريا : باران

ووري : ڊاڪسني، تر منڃه

غوبنه، اوري

وهاب : ڊير، بخيونوڪي، ڊ

الله تعاليٰ يو صفتي نوم.

وهابي : وابي، ڊشيخ

عبدالوهاب ڊفرقي سره تعلق

لڙوڪي جي خان ته اهل

های، ساندې،

ويشتل : گزار کول، بنکار

ويړول : په رږه کښې

کول، په کولی يا غشي وژل.

اندېښنه پيدا کول، خطر پيدا

ويښ : بيدار، خبردار، د

کول، ډارول، يړول

اوده ضد.

ويړه : سورنېده، ډار، يړه،

ويښول : بيدارول، له خوبه

حوف، ترهه

راپاخول،

ويړيدل : ډارېدل، په رږه

ويښيدل : بيدارېدل، له

کښې اندېښنه پيدا کيدل،

خوبه راپاخيدل.

خطر پيدا کيدل،

ويړ : خور، ارت بېرت،

وينځل : په اوبو اچه کول،

پاکول، صفا کول، مينځل،

غورېدلې

پريمينځل.

ويړول : حوزول، غوړول،

وينځه : د کور نوکره ښځه،

ارېول.

د مورني مؤنث.

ويړيدل : حورېدل، غوړيدل،

وينه : هغه اکسيجن پيدا

رتيدل.

ويسا : باور، يقين، اعتماد،

کونکې مائع چې د انسانانو،

اعتبار

ويساک : بيساک، د

مرغانو او ځناورو په رگونو

هډې کال ورومې مياشت

کښې گرځي. د اعلي ځناورو

چې د اپريل مې سره سمه وي.

داسې مائع په رنگ سره وي.

ويستل : ايستل، خارجول،

وينه زوه : د ننګې دننه نو

بهر کول.

او وينه.

ويښ : د درد، افسوس،

ويځ : جرې، جرړه، بيځ،

خوړ، حسرت د اظهار کلمه.

لاندې، تل موند.

ويزار : بې پروا، مړه خوا،

لاندې، تل موند.

مېړه، زړه موره. **ويښه** : ويښلې، ايلنې، بو.

ويژه : د سرکار له طرفه بل ملک ته د تلو احازت نامه.

ويسن : بيس. د چيو اوږه.

ويش : تقسيم. حصه کونه، ويشه.

ويشله : د عمود اوږو ډيره.

نومه روتې.

ويښته : په حيواناتو او خاص

طور سره انساني سر باندې

نري د تار په شان ريښې

ويښه : ويښلې، ايلنې، بو.

خودرو بوتې چې دولو په

عارو کيږي او د گيډې د درد

دپاره پکارولې شي خنگلي

پودينه.

ويښا : خبره، بيان، تقرير.

شاعري. بد رد ونيل، ستغي

سپوري ونيل.

وينه : يو قسم ميږي چې

اکثر په ښوره زمکه يا ديوال

کښې کيږي.

- هـ :** (هي) د پښتو د حروف
تهجي څلويښتم حرف د
اسجدو په حساب ي قيمت
پنځه (۵) دى
- ها :** اگي، اوبه د چرگر
تحم کلمه تاسف، افسوس
- هاتف :** غيبي اواز ورسته
- هاتي :** خرتم لروکي يو
مشهور غټ خاور
- هادي :** هدايت کونکى،
پيشوا
- هار :** د غاړې اميل چې
قيمتي کاني پکښې لگيدلى
وي. د گلونو گول لړۍ چې
په غاړه کښې اچولې شي.
ازمېښت، ازمانش
- هار :** يوه لاحقې چې د تورو
وروستو ولگي نو حاصل
مصدر ترې جوړ شي لکه
شرنگ نه شرنگهار.
- هار :** ار، اهار. د سختۍ
گرمۍ مياشت د بکرمي کال
مياشت چې له جيت نه پس او
د پشکال نه محکمني وي
- هاضم :** هضم کونکى
- هاضمه :** د هضمولو اړه.
هضمه.
- هاغسي :** هغه شان.
هغسي.
- هاغه :** هغه، اعه.
- هاکي :** يوه مشهوره لوبه.
هغه لږگي چې دغه لوبه پرې
کولې شي.
- هال :** تالار، هغه لويه کمره
چې غونډې پکښې کيږي
- هاله :** گڼول حلقه، شپول، د
سپوږمۍ کنډول، چورلنده.
- هان :** او، هو، هاو، د جواب
کلمه.
- هاويه :** ژوره کنده، غرقه
کنده. هغه بنځه چې اولاد ي
مړ شوى وي
- هاها :** د خوشحالي کلمه
په زوره د خندا اواز.
- هاهو :** شور و سر، ډير شور
شور زور، اسمان په سر
اخستل، جمع چموع، شور
شغوب.

- های :** د درد و غم په وخت
له خپلې نه و تونکې کلمه، وئ،
وائ، هی، وش.
- هیه :** حیرات، سپارنه،
صدقه، بحشش، عطا کونه
- هپه :** چا پسې په جمع وښه،
د چا خلاف پورته کیدنه، د
حملې په توګه د ګڼو کسانو
تلنه، حمله، چپاؤ.
- هتک :** بې عړتې، د چا په
شان کښې ګستاخي کونه، د
چا توهمین کونه، رسوائې، بې
حرمټې.
- هتیار :** وسله، اسلحه، د
جنگ سامان.
- هټ :** هټی، دوکان، ضد،
اړې کونه، بیکاره، کوشش،
خواري.
- هټی :** دوکان، اتی، د هټ
اسم تصغیر.
- هجا :** حرف له اعراب نه
ظاهر ونه، بیرې کونه، هجه،
پیزې کونه.
- هجر :** بیلټون، فراق،
هجران، خداني.
- هجران :** هجر، بیلټون،
فرقت، خداني
- هجري :** هجرت سره
منسوب هغه کال چې د حضور
پاک صلي الله علیه و سلم د
مکې نه مدینې ته هجرت کولو
سره سم شروع کېږي
- هجران :** الحیر، هیجران،
بېخوښک، نامرد، برېښحه.
- هجو :** د شاعري په اصطلاح
کښې د چا سپکاوی بیانونه، د
چا مدمت کونه
- هجوم :** اشر بشور، ګڼه
ګوډه
- هجه :** په ټکو ویننه، هجه.
- هټخه :** طمع، امید، لتون،
درک، شوق، هوش،
خواهش، اشتیاق، تلوسه،
آرزو، طلب، خوښه حمله،
تلوسه
- هدایا :** صدقې، نحبې،
هدیې
- هدایت :** رهبري

لار ٻڌو ڏنه،	ڇوڪ، ٽول، تمام، ٻيو، ٻيو،
هڏ : گڏجڙي، گڏجڙي،	د تعجب ويري او ڪر ڪي به
نڀه، نشانہ.	وخت له خلي نه وڃي.
هڏو : يوه مشهوره مرعي	هراس : ويره، خوف، ڊر،
چڻي به سري تاج وي،	ڊار.
بدرڪ، ملا چرڪڪ،	هراسان : تريدلے، نااميد،
گودڙي چرڪ.	خوفزده، ويريدلے.
هديره : قبرستان، مقبره.	هراند : بزدله، ويرندونڪے،
اديره، مريستون.	ڊرپوڪ.
هڏيه : ڊالي، تحفه، نذرانه،	هراندو : پريشان، سرگردان.
سوغات. قيمت، بيعه، بيه	هراول : دفوخ وڊو مبي
هڏو : هڏو ڪے، اڏو ڪے	جنگيدونڪي دسته.
اصالت او شرافت	هرج : شور شر، درز غوبل،
هڏو : بالڪل، چڙي، هر ڪو،	خلل، وقفه، نقصان.
قطعي، يوه خو	هرجانه : تاوان،
هڏو ڪے : د حيواني	هرجائي : هرچاگے، بي وفا،
جسمو يو هغه سخت حصه	هر ڊرے.
چڻي وجود پري اڏانه وي. يو	هرچا : هر يو، ٽولو.
سخت خيز چڻي به وجود	هرچرڻه : هر خامے.
ڪيني وي.	هرچند : هر ڇو، هر
هڏيان : د سختي بيماري به	خومره، خومره چڻي.
وخت له خلي وتو ڪي گڏي	هرخنڪه : هر رنگه، هر
وڏي خبري، اوتي بوتې.	شان.
هر : هر هغه، هر ڇه، هر	هر ڇو : هر چڻي، خنڪه

هره : هره يوه. کلمه ندا،
 خري يا خر ته د نلو حکم، د
 خرو شړلو اوار.
هرهر : يو بوټی او دهغي
 تخم چې کچه او پوڅ دواړو
 حالتو کښې خورلې شي او
 خشاک ئ سيزلو له پکار پوري.
هرپړه : د يوې دوايې نوم،
 حکيمي دارو، هليله، ارپړه.
هرپي : هرپي، صندوقچه،
 وړوکې دڼې
هرتال : د صاحب اختيار
 خلاف د احتجاج په طور د
 کار په اجتماعي انکار، د
 کاروبار هر کړونه احتجاجاً
 بندول، د دوکانونو بندونه، يو
 زهريله معدني مرکب چې
 دارو کښې پکارولې شي
هزار : لس سوه ليل، د
 موسيقي يوه آله د خناورو د
 گيلې يوه حصه. پتروري.
 پتروجي، د لری نری حصه،
 هزارخواني.
هزاره : سوز کل، حور.

چې، هرخل، هرچند.
هرڅه : تمام، ټول، کل
 واره، څه چې موجود دي.
هرڅم : چې د هر دروي.
 اواره، هر جاني، هر چا گمې.
هر څنگه : هر څنگه، په هر
 رنگ چې وي، په هره طريقه.
هرزه : چې فضول خبرې
 کوي، لوفر، فضول، بې هوډه.
هرکاره : خبر کار، چې به
 خرونو کاروبار کوي.
هرکاره : محبر، قاصد
 فراني پان، وړونکې، ناري،
 بارکښ، باربردار.
هرکلې : خير مقدم، بخير
 راعلي،
هرگاه : کوم وخت، هر
 حال کښې، چې څه وخت.
هرگز : هيچرې هم نه، هيڅ
 کله هم نه، بالکل نه.
هرگوره : ضرور، يقيناً،
 ارومرو، خامخا، البته.
هرومرو : ارومرو، خامخا،
 ضرور

سورگلے.

سرگردا بول، پریشان کول.

حسمے اجول، قرعہ اندازی کول.

هزال : سکواسی، محدود

گور، توقمار

هسکیدل : لوئیدل.

هزل : تروٹی مسحری،

تروقی تبقالی، بیهودگی،

هزلیات.

وچتیدل، لوریدل.

هسگ : د مرغی جاله.

هزیمت : ازیمت، میدان

پریبنودنه، ماتې، شکست،

قرار، تیبنته.

هسی : بی فائدې، مفت،

هم هسی، لکه، شان، په شان،

داسی.

هسپتال : اسپتال، د علاج

خام، روغتون.

هشاش : خوشحاله، تازه،

شادان، هشاش بشاش.

هست : ژوند، ریست. د

بیست متضاد، شته، شتوالی

هستمند : دولتمند، شته من.

هسپیار : هوښیار، عقلمند،

پوه، دانا، زیرک.

هضم : معده کښې د خوراک

په ویه کښې د بدلیدو حالت.

هستول : خوړول، اناډول.

هستی : وجود، کائنات،

طاقت، مال و متاع، ذات.

حل شوم، خوړلې شوم،

غصب شوم.

هستیدل : ایساریدل،

وسیدل.

هضمول : هضم کول،

خوړل. خوراک کول،

هسک : پچه، قرعه،

ایسک، خمسه،

خوراک په خله چیچلو نه

پس خیتې ته تیږول، پردی

مال غصب کول، د چا حق

خوړل.

هسک : وچت، لوړ، بره.

هسکول : لویول، وچتول،

شاربیل، لړل، حیرانول،

هضمیدل : هضم کیدل، د

- کول حوراک د وینې حصه
 حور بدل. حرام مال حورل
هغسي : هسي، په هغه
 سان. هغه رنگ
هغه : غیر موجود سړې یا
 خبر یا حامي
هغه دغه : ټټل مټول، اخوا
 د دخوا، اېې بايې. عذر
هفته : د حالي نه تر جمعي د
 ورځو شمار. د جمعي نه پس
 وړج. حالي. د حالي ورځ.
هک : پريشان
هک اريان : ډير حيران.
هک پک : هک پک،
 حيران کونده په خله
هک پک : حق حيران،
 کډه د خله
هگی : اکی، اوږده، ها، انده،
هل : د بوی کولو آله، بوی
هلاک : مړ سړی، قتل
 سړی
هلاکت : مړک، ناهي،
 هلاکي
هلاکول : مړ کول، تباہ
 کول
هلاکیدل : مړ کیدل، تباہ
 کیدل
هلال : نوې میاشت، د
 ورومۍ شپې نه تر دریو یا
 دوو شپو پورې د سپوږمۍ
 حالت
هلاهل : رهبر قاتل، تیر
 رهبر
هلک : د جینی مذکور، نر،
 ماشوم، بچۍ، سپک، کم
 وزنه، کم وزن لرونکی.
هلکالی : خرابه او بد عمله
 بنځه، بچه بازه بنځه.
هلکالی : بچه نار، بچه
 خوش، هلک بار.
هلکوالی : هلکوانه.
 ماشومتوب، د هلکتوب
 وخت
هلواک : تلوسه لرونکی،
 لالچي، بیرندۍ، حلت، تیز،
 گړندۍ.
هله : چپاز، یرغل، داړه،
 هپه، تاخت، تاراج، حمله

- هله** : بيا، هعه وخت، هاله.
- هله خله** : اله خله، کوشش.
- هله گله** : هله گوله، زيار
- هله هله** : زردروز، شور شعرب، گنه
- هله هله** : ژر کوه، زر کوه، گونه، شور غوبل.
- هله هله** : زر شه، شابه کړه.
- هم** : بيا هم، خکه چې، علاوه، زيات له دې نه، اراده.
- همتا** : مثل، په شان، برابر.
- همخور** : په يو عمر، د برابر عمر.
- همخاله** : په يو کاله کښې وسيدونکي، انډيواله.
- هملرد** : په درد کښې شريک، دوست، ملگر، حير حواه.
- هملم** : سيال، برابر، هر نړۍ واله.
- همراه** : دلاري مل، ملگر، بد يود لاره تلونکي.
- همزاد** : يو حامې پيدا شوي هعه پير چې ماشود
- سره يو حامې پيدا کيږي او تر مرگه ورسره ملگر وي.
- هم زلف** : ساندو، د خښې خاوند.
- همساز** : همدم، دوست، يار
- همسر** : په رتبه کښې يو شان، برابر.
- همسفر** : د سفر ملگر، چې په سفر کښې سره شريک وي.
- هم شکل** : په شکل يو شان.
- هم شير** : چې د يوې مور پټۍ ئ روډلي وي، ورور يا خور.
- همشير** : د همشير مؤنث، خور.
- هم عمر** : د يو عمر، د يوې هومره مودې.
- هم عصر** : د يو دور، د يوې زمانې، د يو عهد.
- همنوا** : به اواز کښې شريک، هم اواز.
- هما** : يو خيالي مارع چې د

- هغه په حقله دا خيال دے چې
 که د هغه سورے په چاوشي
 نو هغه باچا کيږي.
- همال** : مثل، مثال، نظير.
- همايون** : بیک بخت.
- بحتور
- همت** : پناذری، اراده.
- حوصله
- همتاک** : همت لرونکے.
- د همت خاوند.
- هم دغسي** : هم دغه شان،
- هم د سي
- همسا** : کوي تي عصا.
- امسا.
- هموار** : هوار، اوار د
- حک صد
- همه** : ټول، تمام، کال.
- هم دغسي** : هم هغه شان،
- نه هغه رنگي
- هميالي** : بخحکي.
- نوسحکي. عنه تنوه
- هميش** : مدام، تل، هر
- روح مستند، عمري نه
- مجدد بر قدامت
- هميشه** : وگوري هميش
- هنجار** : طريقه، اصول.
- طرز، لاره. بې ډبه چيله
- خوبينه کويکے، بې لازي، بې
- اصوله
- هنجکے** : د سواسي
- شرمکه د رياتي عوسه
- هنجه** : اح، همک
- يو حکسي دار، حي ډور سر
- پوي نري
- هنداره** : پندره، شست.
- سپينه، دمخ کو اينه
- هندسه** : شک، عدد
- هندکو** : د معرسي همدی
- گروپ يوه ښه د همدی ورانه
- ښه
- هندکے** : د هندکو ښي
- وټوکے.
- هندو** : د غير مسلم ښو
- ښو د هندوستان د سډوکے
- يو کډو ښو د ښو حل
- هنداونه** : ښه ښو حبي
- ږديکي ښو د ښو
- هندو بار** : هندوستان د

هندوانو ملک.	هيندل : د حرياس وغيره
هنده : په يوه ساه څښه، غوښته، تکل، اراده.	اوز کول، د خر مستي کول، په زوره خندل.
هندي : د هندوانو ژبه، هند سره تعلق لرونکي.	هو : د غوا، غوئي د بيدارولو يا شرلو اواز، د خر اواز
هنده : هغه ارمان چې سره ی د سکيل دپاره ډير سره دی د رږه غوښته، نکل، اراده، خواهش، مقصد	هو : هگامه، يرغل، حمله، ژبه، لوظ، او
هند هند : توکري توکري	هو : د صوفيانو په اصطلاح کښي الله پاک
توکري، ستره، د لاده باده پريوتی	هو : باد، کبر، غرور
هندي : چيک، هغه کاعد چې درقم ادا کولو اردر پرې ليک وي.	خو اوش، هوېش
هنر : فن، کمال، جوهر، زدکړه، کسب، مهارت.	هواد : ايواد. هواد، لري، په فاصله
هنرمين : د هنر خاوند، هنرمند،	هوادار : داسې حامي چې هوا پکښي لگي
هنگام : زمانه، دور، وخت، موقع	هوار : چې کډه کپړه پکښي نه وي. برابر هوار، تير رفتار.
هنگامه : شور و غوغا، گرېپ، فتنه راوچتيده، گڼه گوڼه.	هوارول : سمول، يوشان کول، د کڼدو کپړو به اوارول
	هواره : سمه، ميداني علاقه، روعه، جوړه
	هواريدل : سمدل.

برابریدل، یوشان کیدل.
 ویریدل، غوریدل، حورده
 راتلل، روغه کیدل
هواگیر : تیر رفتار.
 سرسري، اوپره، وچت، بره.
هوائی : بی پروا، چې په هوا
 کښي وي. سرسري،
هوبهو : هم هغه شان، بالکل
 هغسي، یو رنگ، یو شان.
هوټل : هغه ځای چې
 خوراک څښاک او د
 وسیدلو انتظام پکښي وي
هودج : درساو دیاره د
 هاتي یا اوبس د شا کجاو د.
 هوده،
هوده : جادو، منتر، کوډه،
 سحر، د مارانو نیولو دم.
هود : د زړه جبره نه
 پرېښونه، انکار کونه، په خپله
 خبره کلک ودریدنه، عزم.
هودي : د هود ځاوند،
 مستقل مراج، خلاف، مخالف.
هودیال : د هود څښتن، د
 ارادې او غره حساوند د

کلکې ارادې مالک
هور : د مارغانو د وسیدو
 ځای، حاله تیر وړند،
 چالاک. اور.
هورې : هلته، هغه خوا،
هورده : اوږه،
هوس : لالچ، حرص، لورده،
 ارمان، تمنا، خواهش،
 خوشحالي، اراد.
هوستل : هاسنل، هغه
 ځای چې طالب علمان
 پکښي در د کړي په دوران
 کښي وسري سوردنگ
 هاوس
هوسناک : عیاش، لالچي.
 حرصناک
هوسیدل : ریریدل، اړو
 کول، خوشحالیدل.
هوسی : اوسی، لکه شویه.
 نرکشه، یو ځنگلي ځاور
 چې رنگ یی سور بخن ریر
 وي ښائسته سترگې لري او په
 منډه کښي چاڅ وي
هوش : فهم، انزاک، عس

هوش

سپاته، رږه خوشحالونه،
هواخوري.

هويه : اويه، ها، اځي، ايله.

هويدا : څرگند، ښکاره،
ظاهر،

هيم : افسوس، هاي،

هيم هيم : هاي هاي، د غم او
افسوس کلمه.

هيرا : الماس، جوهر،
کوهر، يو قيمتي کان.

هيرو : دقيقې مرکزي
سارسد کردار سادر سره،
تکره سره

هيروئن : د هېرو موټ، يوه
ښه لرونکې سفوف، پودر، د
افمو نه جوړيدونکي پودر.

هير : حالت، دور، وخت،
بوت، وار

هيره : خل، پيره، چل، وار.

هيسته : وروستو طرف ته،
شات، دلته، ايسته.

هيله : طمع، توقع، اميد

هيله : سرپه، حيله بهانه

هيله : فقط، صرف، ايله

هوبنيار : هبنيار، ربرک.

دانا، عقلمند، قابل، لاس.

وړاندې وروستو خيال کونکې

هوک : په خيال کښې
ورک. لاهو.

هوکره : وعده، لوظ،
پښتو، ژبه، اقرار.

هوکه سوکه : ناقلازي او
قلار، کله ارام او کله
کړ او.

هوکې : د کوژدن په
سلسله کښې د جينې د ليدو
وعده اخستنه، گوب او،
اقرار، لوظ.

هول : ويره، فکر، وحشي
بلي، مينجو.

هولي : د هسدوانو يوه
دستوره چې په يوبل پکښې
رنگونه اچوي.

هومبره : دغه هومرد
هومره، دغه قنر.

هو هوا : هواوا، مري
چرچې، سيل صفا، سيل

- هیرژن : هیریدونکے، یله.
- هیرونکے : صحرائی مرغابی،
- هیرن : هیرزرمے، غبی، یو قسم مارغہ، ایلی
- نکوم، هعه خوک چې هیر هیبت : دبدبه، وبره، رعب
- پرې غلبه وي هیبتاک : هیت لرونکے،
- هیرول : له خیاله وتل، د خطرناک، وپرونکے
- یادداشت نه ویستل، له حافظې هیجان : تیزی، رور، غله،
- نه بهر کول. جوش، یشیدنه.
- هیره : کیله مانه، د حافظې هیچا : د هیچ او چا مرکب،
- کمزوري. خه هم نه، خوک هم نه.
- هیریدل : په فکر کښې نه هیچرته : چرته هم نه.
- راتلل، له حافظې نه وتل. هیچرې : چرې هم نه، په
- هیضه : یو وبائي مرض چې هیخ قیمت نه، کله هم نه.
- پکښې قے او دست لگي. هیخ : بې حقیقته، نه خیر.
- هیکل : د بتخانې لومړی نشت، لږ
- مکان، صورت، شکل. هیخ بي هیخه : وجه په
- هیواد : لرې، په فاصله. موجه، وچ په وجه
- بعید، د نزدې متضاد. په هیخوک : خوک هم نه
- افغانستان کښې د وطن او هیخکله : کله هم نه، چرې
- ملک په معنی استعمالیږي. هم نه
- هیولا : اصل، دهر خیر هیر : له یاده وتی، له حافظې
- ماده، بد، بدشکله، غیر نه وتی.
- مذهب، شکل. هیرزرمے : هیرژن، هغه
- هیبت : شکل علم نجوم. خوک چې هیری ډیر وي.

- ي :** (يا) يائي معروب. د
 سينتويو څلويښتمه حرف. د
 اتحاد د حسابي نسبت
 نس ۱۰، دې
يا : عطف نون. يه دويم
 ريسانډ خيرونه کسې دي د
 مخصوص کونځ کلمه
ياب : لاهه چې د سوه
 اخر کښې رشي د موندونکي
 معني ورکوي لکه کسباب
ياو : نېټو. اس. خرچو کې
ياجوج : دوه شريرونه
 چې ذکر يې په قرآن مجيد
 کسې راعلي دې، ياجوج
 ماحوج، محاراد قتي نه ډک
 خلق.
ياد : په حافظه کښې حاضر
 د حافظې عمل، ذکر، مشهور
ياداشت : حافظه، ياد لړبه.
 د ياد لړلو دپاره شوه ليک.
 حافظه.
يادگار : حبال، بڼه
يادگيرنه : يادول، ياداشت
 ورکول،
- يار :** دوست، اتنا، ملگر،
ياراله : دوستانه، ملگرتيا،
 دوستي، اشنائي.
يارباش : دوستانو سره مينه
 کول. خې، خوش طبع، مخلص،
 مښه ماڅ
يارباشنه : هغه بڼه چې ډير
 ډران سټي، ډمه، بد اخلاقه.
ياري : دوستي، اشنائي،
 رفاقت
ياس : مايوسي، نا اميدي.
ياسته : بياسته، رسي، پرې
ياغستان : هغه علاقه چې د
 حکومت د کنټرول نه بهر
 وي، غيره علاقه، علاقه غير.
ياغي : نامنوکې، نافرمان،
 قاسون ته عاره نه ايښوونکې،
 ماعي، سرکش
يافت : موندلې شوه.
 رسوت گڼه، آمدن، گټه
 وټه
ياقوت : يو قيمتي کانه چې
 په مختلفو رنگونو کښې وي.
يال : د خناورو په څېر عت

- غٽ ويٺڻ، خٽ، عري، د
 حناورو خٽ
- يال** : يوه لاحقو ڇي د
 نسبت دپاره د بعضي اسمونو
 په اخر ڪښي راځي لکه د
 حنک به جنگيالي، د سک به
 جنگيالي
- ياور** : مرستيال، دوست،
 ملگرم، مددگار
- ياوه** : عشت، حراب،
 بکواس، فضول، بيهوده.
- ييل** : يوه لاحقو ڇي اکثر
 پښو سره راځي لکه پښي
 ييل، بربنډي پښي.
- ييلي** : ايلي، لوڅي، بربنډي،
 اکثر د پښو سره راځي لکه
 پښي ييلي
- يتامي** : د یتيم جمع،
 یتيمان. بي موره بي پلاره
- يتيم** : ځي پلار ي مړی
 و سيدو خاځي ځي د یتيمانو د
- پروران** : پرورش پکښي کول شي
 بچ : کلک، سحت خبر
- پخ** : د گرم ضد. ککړ،
 پخ : سور سمع، پخ
 مخ بي حسه، بي حرکت، دم
 حتلې، سادو نلې
- پخدان** : له غرمي جوړ
 شوي يو مخصوص صدو
- پخني** : بنوروا، درمي
 موسه، رکاه
- پخول** : سپړول، وژل، سوړ
 ورکول
- پخيدل** : سپړيدل، جوړه
 پوره کيدل
- پد** : لاس، پدي ي تشيد ده
- پوغ** : حوښه، مصلحت،
 پري
- پوغز** : خان له، تنها، پواځي
- پوغل** : حمله، يرغل،
 تاحات، رعاست، حاسي
 حسه
- پوغل** : جمع خوک ځي د
 پسر په عرصه سول شي
 کفن، صماتي پوغل
- پرقان** : يو مرض ځي پخ
 سرکي او بدن سکسي رڼ

- شي ڏيهرے
پروول : ويرون، دارول،
 قروول،
پره : رور، شدت، چڻي چرتہ
 پنه يوه خبره رور اچولے شي،
 بيتڪه، خامخا، ڏاتورے
 تڪيه ڪلاه ڏي ڪلمه تعجب
 هم ده شاند چڻي ڏياره محف
 ڏي
يزدان : دحبر مالڪ، د
 پارسيانو د خير حدام
يژ : تور ميلو، بر،
يسار : بدشاڪومے،
 بدقسمت، کيس لاس يا کس
 طرف، ڏير زيات والے،
يسير : هعه ماشوم چڻي مور
 ڏي مره وي،
يشول : جوش ورڪول،
 گرمول، خوشڪول،
يشيدل : جوش خودل،
 خوشڪيدل،
يعني : مطلب دا، غرض دا،
يغما : مال غنيمت، د لوٽ
 مال
- يقين** : اعتبار، اعتماد، باور
يقينا : خامخا، ارومرو،
 بيشڪه، په يقين
يک : يواڻي، خان له، يو،
يک امان : يک امانه، يو
 شان، برابر، يو هومره، پوره په
 پوره، يو اندازہ، امانی، برحق،
 برحق، سرتو سره،
يکامانه : سرتو سره، له يو ي
 محي، يک امانه
يکايک : ناگهانہ، سختيد،
 سمدستي، غره تپه
يکبارگي : ناگهانہ، پد يو
 خل،
يکتا : تنها، خان له، بي
 مثال، چڻي د خان په رنگ بل
 نه لري يواڻي، بي نظير، بي
 مثله،
يکدل : خير خواه، همراز،
يکرنک : يورنگ، يو
 شان، صادق، د صفا زره
 خواند، مخلص،
يکر : تنها، يواڻي، يو،
 يگانه،

د مالگه نه مالگيس، خاوره نه خاورين وغيره.	سو: يو خواته، يو طرف ساکن، ودریدلے.
ينه: د وينه، د بنيادم، خاروو، مرغو وغيره په رگو يو کښې بهيدونکې د سور رنگ ماده. اينه.	لخت: تمام، سراسر، دستي، فوراً.
يو: يک، د پښتو شميرې ورومې تکه.	مشت: په جمع، په لږه، په يو ځل.
يو به: بزگر، دهقان.	د تاش ورومې پاڼه، يو، ايکه.
يو پ: عرق، ډوب شوم، عوبه.	يو: اکي يو، بيخي خې، بالکل يو، نيازين، ت.
يو تر بله: چلو کښې.	يو اخي: بالکل اخي، بالکل تنها.
يو حا: هغه تور مار چې د عامې عقيدې مطابق د زرو کالو نه پس د چيل شکل بدلولو قوت لري ډير خور.	نکي: قرابت، چيلوي، لے، اتفاق.
زيات خوړونکے.	نه: نژدې، خپل، يو اخي، بي، بې مثله، بې ساري.
يو ر: د ليور بنځه،	ر: يو غل، هجوم.
يو رش: هله، هپه، بلوه، غلبه، حمله.	بحر، سمندر، درياب، حصه، اړخ.
يو ز: پراگ، بور، بورگے، پيش.	جن: قسم، سوگند، تنه، ښه لاس.
يو مستوم: يو لړ، يو کس، نرم، يو اخي، د غبرگ ضد،	د نسبت کلمه چې د په اخر کښې راخي لکه

- جلو** : جرړه، اصل، ریشه، زخمونو د علاج کار، تپ، زخم، پرهر، پرهار.
- جوار** : رابښکونکې، اصل معنې په وسله او نورو الاتو مسلح او د بې شمیره فوځ لښکر. چالاک، خبر لوڅ، زړه ور، تکړه، گړندۍ.
- جرائم** : د جرم جمع، جرمونه.
- جرح** : بحث، نکته چينې، شهادت باطلول. پرهر، زخم، تپ.
- جرړه** : بيخ، ریشه، بنياد، بنسټ، اساس.
- جرس** : گنتي، ژغړغه، غټ کينگرۍ.
- جرعه** : کوټ، غرپ.
- جرگه** : غونډه، مرکه، ټولنه، د مشورې مجلس، د څه خبرې د حل کولو په غرض راغونډ شوي خلق، مصلحت، مشوره، صلاح.
- جورم** : د قانون د لاندې قابل سزا حرکت، جنايت، غلطۍ، جرړه، اصل، ریشه، د رياضي په اصطلاح کيښې د مربع متضاد، يو مربع شوی عدد چې بيرته خپل اصل ته وگرځولې شي لکه ۲۵ نه پنځه.
- جوړ** : مغلوب، پر، پاتې، ماتې، شکست، الا، تحقيري کلمه، له څره نه د اواز ايستلو دپاره مخصوصه کلمه.
- جوابه** : له وړې، نائيلون يا نور څه نه جوړه د پښو د اغوستو کڅوړه.
- جرات** : بهادري، زړه وړتيا، شجاعت، مېړنتوب، جسارت.
- جراثيم** : نري واره چينجي چې بې له خور د بڼه په نظرونه راځي. واحدې جرثومه ده.
- جراح** : سرجن، د زخمونو علاج کونکې. خير وونکې.
- جراحت** : جراحي، د پرهر، زخم د څيرلو کار، د جراحي پيشه، سرجري، د

- خطا، گناه. پاڻو خانگه، يادگار، مجرد، هغه مجله چي خبرونه هم لري.
- جرى** : لښتي لښتي، چورۍ، شيلۍ شيلۍ، رختونه رختونه.
- جروږي** : ابشار، خروبي، راوه، گرونکه،
- جری** : د ژمي پرله پسې باران، په يو مخ باران. مارجرۍ، زهر موره، زهر مهره. قے، کانگه، يوه بيماري.
- جزا** : بدله، عوض، صله.
- جزبندی** : جزو بندي، خه خيز په صفحه صفحه گڼل، په يو خاے کونه.
- جزع** : بې صبري، بې قلاري، ناقلاري.
- جزم** : غور ندم، غور ندم، وقف، د ټکي د ساکن کولو علامت، مضبوطه اراده، کلکه اراده، يقين.
- جزو** : برخه، بخړه، حصه، ټکړه.
- جرمانه** : تاوان، ناغه، مالي سزا.
- جرنده** : جندره، تاله، کلب، قفل.
- جرنيل** : د فوځ لوی افسر. مشرورت، مغرور. لړۍ، د خناورو د معدې يوه حصه.
- جوه** : جري، جيشه، سپر بوتۍ، کوټۍ بوتۍ، يوازې بوتۍ چې د سري جامو او گډو بزو پورې نښلي. لوند، ناراده کړۍ، مجرد، خړه، يواځې، گوبښ، تنها.
- جریان** : يوه بيماري چې پکښې بې له خوبښې انزال کيږي. رواني، جاري پاتې کيدل، بهيدنه.
- جريب** : د زمکې د پيمائش پيمانه، خلور کناله، اتيا مرلې، هغه زنجير چې زمکه پرې ناپ کولۍ شي. د زمکې د پيمائش يوه آله.
- جريدہ** : ښاخ، خانگه، بې

- لري. پسه، گله، رام، تر
ارادي لاندې.
- رغ : ښکاره، څرگند، جوت،
صاف، واضح.
- رغاونيز : شاندار، له پرتمه
ډک، ښانسته، ښکلې، ډولي
يا منقش.
- رغبت : غوښتنه، ميل
ميلان، ارزو، هيله، علاقه،
توجه، خوښه، دوستي،
خپلولي.
- رغړول : کولول، تيلول،
کرړول، کرړول، لت په لت
يا لوت په لوت اړول، خله
کنگالول، اوبه غرغره کول،
غولول، خطا ايستل، دروغ
ونيل.
- رغړيدل : کوليدل، تيليدل،
کرړيدل، کرړيدل، لت په لت
يا لوت په لوت اړيدل، خله
کنگاليدل، اوبه غرغره کيدل،
غوليدل.
- رغښتل : رغړيدل، کوليدل،
تيليدل، پيچل کيدل، لوت په
- لوت يا لت په لت اوښتل، د
ديوال چپه کيدل.
- رغم : مخالفت کونه، ضد
کونه.
- رغمه : صبر.
- رغول : ابادول، جوړول،
سارول، سمول، گنډل، شفا
ورکول، په علاج سره ناروغه
جوړول، نقاشي کول، منقش
کول، په دشمني کښې ځان
خلاصول او جوړيدل.
- رغول : زړه صبرول، رابطه
شلول، اړيکې شلول، رابطه
قطع کول، له يو بل نه لاس
اخيستل.
- رغيدل : روغيدل، شفا
موندل، جوړيدل، سازيدل، د
ورانيدل متضاد، گنډلې کيدل،
پيونديدل.
- رغيدل : رابطه قطع کيدل،
اړيکې يا رابطه پريکيدل،
دوستي او خپلولي ختميدل،
له يو بله لاس اخيستل.
- رغي : تور کي، ټول شوم

- لوکھے** : سرد راغونہ شری
دود : هغه لوکھے جي به ديوال
يا چت : منجھي وي
وڻي : لسي ڏور هغه ڏنل يا
لوڻي : جي ڏور لڏو وڻي
وڻي : راغونہ، جوڻي، بست
اصلاح : جوڻي، پخلا ڪونه
وڻ : مورنگه، پتنگه، ارم
هغه تخت : جي ڏڪور وڻو کي
وڻو کي : سامان پري ايندو
شي
رفاقت : ملڪرتيا، اللهو الي
يارانه : نار اچونه
رفاه : آرامي، هوساينه
هوسائي : سرڪالي، بيگريه
پريماني : فراواني، ڏاڏاڏي
ڏور پره : مرحلہ
رفار : چيلند، چله، روش
گزاره : سلوڪ، يون، تگ
حرکت : تلہ، تلگ
رفع : لري ڪونه، ايتو
ڪونه : له منجه ورنه، جيڪونه
لورونه : پورته ڪونه، ڏوي
ڪلمي : مروج ڪونه، حلقو نه
- رفت** : رتي وچت ڏالو
پنڌي : لڙي
رفع دلع : ايه ديه، ختمونه
برخاستونه
رفو : پنجره، گرومل، گوبل
گنبله : ريو، پنجرڪ، ارميم
د قميص : يا پرتوگ شليد لے
خاني : يا جوڙونه، پونه ڏگونه
رفو گر : رفو ڪونڪي، هغه
خوڪ : جي ڏرڻو ڪسب ڪوي
رفع : لور، هڪ، جگ
ڏلوري : صرتسي، سا ڏرسي
خاوند : شريف
رفيق : ملڪرم، دوست
مل : انڊيوال، ڏيوه ڦڪر، يار
محبوب : معشوق
رفابت : خماره، خمار
نگهائي : حفاظت، سيائي
سونه : مخالفت، په ميله
ڪنڀي : شرڪت، انتظار
رقاص : گاديون ڪي، رقص
ڪونڪي : ناخو، لڻي، لڻي
رقاصه : ڏرقاص مؤث
رقبه : ساحه، مساحت

- کوچه** : خانه بدوش، کوچیان.
- کور** : دوسیدو خام، خانه، مینه، گور، قبر، **کور** : انگور، **کور** : دوند، برابر، مساوي، یو هومره.
- کوربه** : د کور مالکه، د کور خاونده.
- کوربه** : میزبان، د کور خاوند.
- کورت** : کروت، قروت، وچ شوي ماسته.
- کورخي** : کرخي، لوبيا، **کورغندل** : د ازغودک يو زهريله بوټی چې په دارو گانو کېنې پکارولې شي.
- کور کوره** : گوگوشته، کر کورې، کور کوره.
- کورکے** : د کور اسم، تصغير، وړو کې کور.
- کورلی** : هغه زناڼه چې د جینی کور کېنې د خپلو خپلوانو له کورونو د هغې د
- کوچه** : د خسر وړو کې بچي، کوچاني، کوچنۍ.
- کوچه** : کوچه، د محلي دننه د تلو راتلو تنگه لاره.
- کوچه** : همت، جدوجهد، کوشش.
- کودے** : ټيکرے، کودے، **کوده** : قوده، دريلي شوي فصل يا وابنه هغه مقدار چې په موتي کېنې راځي.
- کودے** : کودے، کودنے، کودر، کودر کې، تیغنه، تبي، تبخه، د کلال د جوړ کړي خاورين لوبني ټوټه چې بڼه په بجه کېنې پخه شوې وي.
- د ټيکري د لوبني ماته ټوټه. ټيکرے، د کړوسي خوم، **کودگر** : جادوگر، کودې کونکے.
- کودله** : جونگره، جومپري، چوپال، کيردي، د وښو جونگره، تمبو، خيمه.

- واده په ورځ راټولې شي. کورمه،
 خاندان، د قبيلې يو بناخ.
کورنۍ : خانداني، خپل، د
 خپل کاله، په کور کېنې
 ساتلې شوم.
کوروالۍ : د خپلې ښځې
 سره مباشرت کول. د ښځې
 او خاوند په جنسي توګه
 يوځای کيدنه، همبستري.
کورۍ : ترنگن، ترنگر، له
 ميزري جوړ تمبوزک.
کورۍ : زير لرګۍ،
 زرشک.
کورمه : خاندان، تير،
 کول، کورنۍ، زوزاد.
کوربه : د څرمنې چابک،
 پيچلې، سره نغښتې.
کورې : پښمن، جذامي،
 د جذام په رنځ اخته.
کوز : ښکته، ژور، لاندې، د
 بره متضاد.
کوزړۍ : وره کوزه.
کوزه : يو خاورين لوښه
 چې د لاسونو وينځلو يا لمبلو
 دپاره پکارېږي.
کوزيدل : لاندې کيدل،
 لاندې راتلل،
کوژتي : بوژتي، روژه خور،
 هغه کس چې روژه ئ نه وي.
کوژدن : گويدن، په نکاح
 کونه، جينۍ خوبونه.
کوږ : يو ماتونکې خناور،
 کوږېل. د نيغ ضد، ټيټ،
 خمدار.
کوږل : محنت کول، کار
 کول، زحمت ايستل، خواري
 کول، کوږيدل. کوږ، نظر نه
 غورځول، هيرول.
کوږوړوړ : تاو راتاو، کوږ
 را کوږ.
کوس : خنزير، بد خناور.
کوسا : هغه سړې چې ږيره
 ئ بيخي نه کيږي، کوسه.
کوسرې : خپيرې، د
 چيتري يا خپلې گوزارونه.
کوشش : محنت، جلو جهد،
 خواري، کار.
کوشير : پيوند، تانکه

- چې برغ نه وي. **يو غر بل غر** : هغه دغه،
 انګا بنگا، عبثې بې خايه
 خبرې، واهيات، چتياوات،
 اوتې بوتې. انې بانې.
يوم : بيل، يو قسم بيلجه.
يوم الحساب : د حساب
 ورځ، د قيامت ورځ چې د هر
 چا نه به پکښې د عملونو
 حساب اخستې شي.
يوم مخيز : د يوې خبرې
 سر، د اصولو پابند، کوتاه
 اندیش.
يومکې : ورورکې يوم. د ملا
 تبخه.
يوميه : د ورځې مزدوري،
 روزانه اجرت.
يون : تلل، رحلت، تګ،
 رفتار، سفر، هغه تګ چې نه
 تيز وي او نه په مزه.
يوله : د يور جمع، وګورئ
 يور.
يووالی : اتفاق، اتحاد.
يوه زړه : يو اخې، تنه،
- چې څوک د مدد نه وي.
يوه : ايوي، يوې، د زمکې
 اړولو آله.
يو يو : يو په يو، فوراً.
يوي : ايوي، هل، ايوه، قلبه.
يه : حرف ندا دے يا، چاته د
 اواز کولو کلمه.
يهود : د حضرت موسي
 عليه السلام امتيان.
يهودي : وګورئ يهود.
ي : يای مخصوص. د پښتو
 دوه څلويښتم مخصوص
 حرف. د پښتو خاص تلفظ
 لري لکه سرې اوبه، درې،
 چرې، مرکب صورت کښې به
 لاندې باندې ټکي لري،
ي : يای تائيث د پښتو درې
 څلويښتم حرف، د تائيث
 علامت لکه نړی، چيلی وغيره.
م : د پښتو د پتي څلور
 څلويښتم حرف هغو تورو
 کښې استعمالیږي چې
 مجهول اواز لري لکه سره،
 سپه، لښته، وغيره.